

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKEJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV JANUÁR - FEBRUÁR 1998

ROČNÍK II. č. 1-2/1998

PROJEKT ROZVOJA PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

Vedenie Prešovskej univerzity z dôvodu zabezpečenia informovanosti celej akademickej obci univerzity predkladá návrh Projektu rozvoja Prešovskej univerzity v Prešove. K uvedenému zneniu projektu vedenie PU dospelo na základe rokovania kolégia rektora, vedenia PU s vedeniami všetkých fakúlt a rozšíreného zasadnutia kolégia rektora v Tatranskej Lomnici za prítomnosti vybraných zástupcov vedení fakúlt, akademickej senátov fakúlt a Akademického senátu PU.

Projekt rozvoja PU predkladáme aj z dôvodu, že tento predpokladáme bude predmetom rokovania na pripravovanom zasadnutí akademickej obce PU a následne Akademického senátu PU.

Prešovská univerzita v Prešove bola zriadená Zákonom NR SR č. 361/96 Z.z. o rozdelení UPJŠ v Košiciach na Prešovskú univerzitu v Prešove a UPJŠ v Košiciach. Vzhľadom na to, že prípravné obdobie potrebné na vznik univerzity pred prijatím zákona nejestvovalo, možno konštatovať, že jej polročné obdobie bez rektorátu PU a dekanátu PF PU pod vedením spinomocnenca vlády a následne rektora PU bolo obdobím, v rámci ktorého:

- boli uskutočnené všetky potrebné kroky na vytvorenie dočasných riadiacich orgánov univerzity a fakúlt a vypracovanie legislatívnych noriem,
- bol realizovaný proces získavania finančných prostriedkov s následnou výstavbou rektorátu PU a dekanátu PF PU,
- na základe volieb v rámci PU boli konštituované

akademické senáty PU a jej fakúlt, zvolený rektor a dekaní a menovaní všetci ostatní akademickí funkcionári,

- bolo vyvýjané mimoriadne úsilie týkajúce sa zabezpečenia bezproblémového fungovania univerzity vo všetkých oblastiach jej činnosti s akcentom na postupné vylepšovanie podmienok (najmä priestorových a finančných), potrebných pre plnenie základných povinností PU a fakúlt,
- prebiehal náročný delimitačný proces medzi PU v Prešove a UPJŠ v Košiciach a medzi PF PU a FHPV PU.

Možno konštatovať, že vynaložené úsilie už počas krátkeho obdobia prinieslo riešenie nielen uvedených, ale i ďalších významných výsledkov:

1. Uhradením prvej splátky v objeme 6,2 mil. Sk PU zakúpila objekt na Ulici Obrancov mieru, ktorý

po čiastočnej rekonštrukcii a nevyhnutnom vnútornom vybavení v hodnote 1,962 mil. Sk zvýšil kapacitu ŠD PU o 160 lôžok. Tým došlo aj k doriešeniu ubytovania lektorov a hostí fakúlt a PU.

2. Od 1.5. 1997 po rozsiahlej rekonštrukcii v objeme 12,351 mil. Sk bol do prevádzky uvedený objekt ITHM pri FF PU, následne prebiehalo vybavenie objektu VT a čiastočne vnútorným zariadením v objeme 1,487 mil. Sk.

3. Od 1.9. 1997 po rozsiahlej rekonštrukcii v objeme takmer 20. mil. Sk bol do prevádzky uvedený objekt rektorátu PU, čo umožnilo uskutočniť aj personálne dobudovanie rektorátu PU. V súčasnosti priamo na rektoráte PU pracuje 50 pracovníkov, z toho 46 THP a 4 rektorátni pracovníci (vrátane dopravy a vedenia PU).

(pokračovanie na str. 8)

Pohľad do rokovacej miestnosti, kde zasadala VR PU

ROKOVALA VEDECKÁ RADA PU

O rozvojovom programe štúdia a vzdelávania a o perspektívnom programe rozvoja vedecko-výskumnnej činnosti a doktorandského štúdia na PU na svojom zasadnutí rokovala vedecká rada PU.

Prvé zasadnutie vedeckej rady (VR) PU, ktoré sa uskutočnilo v druhej polovici decembra minulého roka, otvoril a viedol rektor PU doc. PhDr. K. Feč, CSc. Okrem správ o zmienených programoch VR PU prerokovala aj kritériá na habilitačné a inauguračné konanie.

Jednotlivé správy predložili prorektori PU doc. PhDr. Imrich Belejčanič, CSc., a doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc. K predloženým správam členovia VR PU zaujali jednoznačne pozitívne stanoviská a zároveň zdôraznili, že rozvojový program PU je jednou zo základných otázok pri výchove odborníkov a pedagógov, a to i v pripade neučitelského štúdia na teologických fakultách. Vyjadrili sa aj k podstate medzioborového štúdia, reštrukturalizácii fakúlt PU a kreditnému systému štúdia z hľadiska racionálnosti, právneho opodstatnenia a prínosu pre PU.

(pokračovanie na 2. strane)

ROKOVALA VEDECKÁ RADA PU

(pokračovanie z 1. strany)

V diskusii odznelo množstvo návrhov, odporúčaní, poznámok, námetov a stanovísk.

Konkrétnie sa k tejto problematike vyjadril prof. PhDr. Mikuláš Štec, DrSc., ktorý odporučil zvážiť intenzitu rozvoja PU vzhľadom na zdvojnásobenie počtu priatých študentov na PU po roku 1989 a s tým súvisiace optimálne zabezpečenie personálneho obsadenia profesori a docentmi.

Prof. Ing. Karol Vasilko, DrSc., ponukol možnosť spolupráce TU v Košiciach s PU pri zabezpečovaní kreditného systému štúdia, v ktorom má viacročné skúsenosti aj pri jeho uplatňovaní v zahraničí.

Na problémy v zabezpečovaní zdrojov na krytie rozvojových programov PU poukázal člen VR, dekan FF PU doc. PhDr. František Mihina, CSc. Odporučil citovo riešiť spôsob reštrukturalizácie fakult PU.

Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., v tejto súvislosti poznal, že v budúcnosti MŠ SR, ako rozhodujúci rezort, sa bude musieť zaoberať zdrojmi financovania slovenského školstva, ktoré má dobrú úroveň a je porovnatelné so školstvom vyspelých krajin. Zabezpečovanie kreditného systému štúdia na PU odporučil riešiť za predpokladu, že táto forma prinesie zvýšenie kvalitatívnej úrovne štúdia.

V diskusií k prerokovanej správe dalej vystúpil prof. PhDr. Ladislav Burlas, DrSc., ktorý navrhol VR PU zvážiť vzhľadom na umeleckú činnosť FHPV, PF a bohosloveckých fakult pomenovanie „Vedecká a

Naši ocenení za mimoškolské aktivity

Na sklonku minulého roku sa uskutočnilo stretnutie akademickej obce FHPV PU. Mimoriadnosť tohto podujatia dokumentovalo i slávnostné ocenenie 21 študentov FHPV PU, ktorým dekan doc. Ing. P. Kuzmin, CSc., s príležitosťou dňa študentstva udeliť mimoriadne štipendium za mimoškolské aktivity. Ocenených študentov navrhli vedúci katedier na základe kritérií vypracovaných študentskou časťou AS FHPV PU. Odmenení boli títo študenti: M. Karnišová (Sj-Nj) a P. Palenčárik (Nj) z 2. ročníka, R. Husár (Te-Tv), N. Jefanovová (Rj-Et), J. Kuraj (Ma-Fy), Š. Matolák (Te-Tv), L. Ráši (Sj-Fy) a I. Sabolová (Ma-Fy) z 3. ročníka, V. Birkner (Aj-Bi), Ing. R. Miček (Tv), M. Miklušová (Ma-Vv), J. Rokošný (De-On), M. Vancáková (Ge-Bi) a M. Veteríková (Tv-Aj) zo 4. ročníka, M. Bundová (Sj-Hv), L. Ilavská (Sj-Tv), S. Ilkovič (Ma-Fy), M. Maťaš (Fy-Hv), D. Sopoličová (Vv), M. Tkáčiková (Aj-Bi) a S. Zahradníková (De-Ge) z 5. ročníka.

Je však zvláštnym úkazom, keď sa na zhromaždení akademickej obce fakulty zhromaždilo len 1% študentov FHPV PU.

(LR)

umelecká rada PU".

Prof. Ing. Ľudovít Mesároš, CSc., odporučil integrovať odborníkov - specialistov z radov pedagógov do väčších celkov, ktoré by zabezpečovali odbornú a vedeckú činnosť určenú na špecifický a odborný rast pedagógov, ale aj zabezpečenie odbornej výučby na fakultách.

V podobnom duchu vystupovali aj ďalší členovia VR PU: prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc., prof. PhDr. Milan Gerka, CSc., doc. PhDr. Anton Jusko, CSc., prof. Ing. Michal Šefara, CSc., a prof. PhDr. Július Kassa, CSc., ktorý predložil námet na analýzu učebných plánov a osnov fakult PU a zabezpečenie ich výučby kvalifikovanými odborníkmi.

Stanoviská a odporúčania členov VR PU k ďalším prerokovaným správam prinesieme v nasledujúcom vydaní nášho periodika.

Vedecká rada PU na záver svojho zasadnutia schválila kritériá na habilitačné a inauguračné konanie a prijala uznesenie, v ktorom ukladá vedeniu PU vypracovať projekt otvárania nových študijných odborov v zmysle kritérií OFCD, s dôrazom na ich spoločné a regionálne potreby. Ďalej uložila analyzovať súčasný stav odbornej a pedagogickej praxe s cieľom vypracovať nový, efektívnejší model a odporučila vedeniam fakúlt PU rozširovať formu medziodborového štúdia a spracovať aj plán kvalifikačného rastu učiteľov na roky 1998 až 2000.

Michal Rusinko

AS FHPV PU na sovjom 15. zasadnutí dňa 11. 2. 1998 prerokoval a schválil o. i. doplnenie vedeckej rady FHPV PU o prof. Bernasovského, DrSc., a prof.

Schválil doplnenie vedeckej rady FHPV PU

Midriaka, DrSc. Senát prijal uznesenie o vyhlásení volby člena Študentskej internátnej rady za študentskú časť AO FHPV PU a schválil aj volebnú komisiu pre tieto volby. AS FHPV PU schválili aj systém, podľa ktorého budú študenti za používanie počítačových učební, patriaci katedram, resp. fakultným pracoviskám, mimo vyučovania platiť sumu 10 Sk za mesiac. Tako získané prostriedky budú použité výlučne na skvalitnenie počítačových učební.

(LR)

PhDr. Milan Kručay, CSc.

prezidentom Slovenského Červeného kríža

Na I. sneme Slovenského Červeného kríža, ktorý sa uskutočnil v dňoch 24. - 25. 10. 1997 v Bratislave, bol za prezidenta Slovenského Červeného kríža zvolený vysokoškolský pedagóg FHPV PU PhDr. Milan Kručay, CSc., z Katedry telesnej výchovy pre 5.-12.

ročníky. PhDr. Milan Kručay je vyše 30-ročným členom Červeného kríža a dlhoročným funkcionárom tejto humanitárnej organizácie.

S novozvoleným prezidentom SČK uverejníme rozhovor v nasledujúcom čísle nášho mesačníka.

Zoznam vysokých škôl v SR

Na požiadanie mnohých pedagógov a študentov PU uverejňujeme zoznam VŠ v SR:

Univerzita Komenského v Bratislave

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Slovenská technická univerzita v Bratislave

Technická univerzita v Košiciach

Univerzita veterinárskeho lekárstva v Košiciach

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Prešovská univerzita v Prešove

Slovenská polohospodárska univerzita v Nitre

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Trnavská univerzita v Trnave

Žilinská univerzita v Žiline

Ekonomická univerzita v Bratislave

Technická univerzita vo Zvolene

Vysoká škola múzických umení v Bratislave

Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Vojenská akadémia v Liptovskom Mikuláši

Vojenská letecká akadémia generála Milana Rastislava Štefánika v Košiciach

Plný energie a elánu

Začiatkom januára 1998 oslávil doc. PhDr. Karol Feč, CSc., rektor Prešovskej univerzity, svoje polookruhle životné jubileum - 55. narozeniny - s úsmievom a šarmom, plný energie a elánu.

Životná cesta nášho rektora nebola jednoduchá. Bola naplnená mnohými aktivitami, prevažne v pedagogickej činnosti. Vela napovedá to, že sa po ukončení FTVŠ UK v Bratislave stal juniorským reprezentantom ČSSR v športovej gymnastike. Prešiel viacerými funkciemi - vedúci Katedry telesnej výchovy, prodekan PdF UPJŠ a v roku 1997 bol akademickým senátorom PdF UPJŠ zvolený aj za dekana fakulty. Od 1. januára 1997 vykonával funkciu splnomocnenca vlády SR a štatutárneho orgánu Prešovskej univerzity. Za toto obdobie vykonal značnú prácu spojenú s uvedením novej univerzity do riadneho chodu a konstituovaním jej orgánov. Aj tu

preukázal veľmi dobré organizátorské a riadacie schopnosti. Popri organizačnom zabezpečení vedenia univerzity a vedeckovýskumnnej činnosti venuje sa aj trénerskej činnosti v športovej gymnastike a od roku 1989 je predsedom vysokoškolskej TJ. Bol aj predsedom organizačného výboru akademických majstrovstiev Slovenska, ktorých organizátorom bola aj Prešovská univerzita.

Prajeme nášmu rektori, aby sa mu pri naštartovaní cieľov a predstávovanie rozvoja univerzity darilo realizovať všetky svoje predstavzatia a aby na tejto dôležitej trati mal dostatok sily zdolávať tie najťažšie prekážky. Vo všedné i svätočné dni želáme doc. Fečovi harmonické akordy na pracovisku i v súkromnom živote spolu so zdravím, šťastím a láskou. A ešte raz pevné zdravie, spokojnosť a radosť z ďalšej činnosti najmä pri rozvoji Prešovskej univerzity.

Noví profesori Prešovskej univerzity

Významná osobnosť športovej edukológie

Prof. PhDr. Michal Belej, CSc.

Mnohých členov akademickej obce PU úprimne potešila správa o vymenovaní doc. PhDr. Michala Beleja, CSc. za univerzitného profesora. Táto významná osobnosť športovej edukológie prešla pomerne dlhú a úspešnú cestu učiteľa, aktívneho športovca, trénera a vedecko-pedagogického pracovníka.

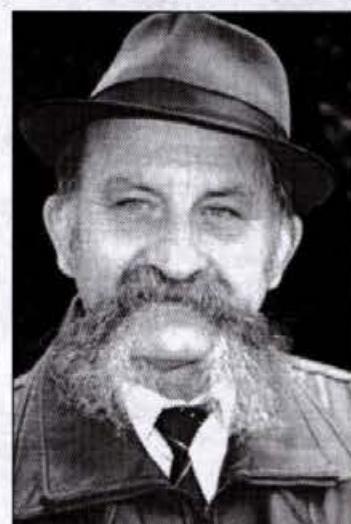
Prof. PhDr. Michal Belej, CSc., sa narodil 15. 10. 1934 v Kašove, okr. Trebišov. Ukončil Pedagogické gymnázium v Košiciach (1954), Vyššiu pedagogickú školu v Prešove (1956), Fakultu telesnej výchovy a športu UK v Bratislave (1966). Na tej istej fakulte získal doktorát PhDr. (1970), ukončil ašpirantúru (1976) a habilitoval sa (1979) a konečne i inauguroval sa vo vedenom odbore športovo-pedagogická. Od r. 1961 pôsobil na KTPedagogického inštitútu, neskôr Pedagogickej fakulty UPJŠ, teraz Fakultu humanitných a prírodných vied PU. Vyučoval teóriu a didaktiku ľahkej atletiky a teóriu telesných cvičení. 7 rokov

extreme vyučoval na FTVŠ UK v Bratislave. Aktívne sa venoval basketbalu a hádzanej (I. liga) a atletike. Bol trénerom I. triedy v atletike (vychoval 10 medailistov na MS SR v ČSR), pôsobil ako kondičný tréner v Tatráne Prešov - futbal, hádzana. Bol trénerom II. triedy v basketbale. 7 rokov bol prodekanom pre vedeckovýskumnú činnosť a zahraničné styky PdF UPJŠ v Prešove, 5 rokov prorektorm UPJŠ v Košiciach pre výchovo-vzdelávaciu činnosť a členom vedeckej rady UPJŠ.

Publikánu činnosť prof. Beleja tvoria 2 samostatné monografie, 57 vedeckých prác, z toho 21 publikovaných v zahraničí, 10 referátov, z toho 5 uverejnených v zahraničí, 51 príspevkov na konferenciach, z toho 25 v zahraničí, 25 prác, 3 vysokoškolské skriptá, 14 záverečných výskumných správ, 87 recenzí, 145 citácií, z toho 24 v zahraničí. Vychoval 3 kandidátov vied, školil 4 doktorantov. Jeho študenti získali 4 prvé miesta, 2 druhé a 1 tretie miesto na celoštátnych vedeckých konferenciach ŠVOČ. Od roku 1988 je členom komisie FTVŠ UK pre obhajobu doktorandských dizertačných prác v odbore športovo-vedekológiu, členom vedeckých rád FHPV PU a PU, garantom pre študijné odbory - výchovy. Prof. Belej je členom výkonného výboru Slovenskej vedeckej spoločnosti pre telesnú výchovu a šport v Bratislave a predsedom jej východoslovenskej pobočky, členom Českej vedeckej spoločnosti, členom výboru medzinárodnej vedeckej spoločnosti Sport-kinetics. Je ženatý, má 2 synov - Milana (31), Martina (25).

Zaželajme na záver pánu prof. M. Belejovi, aby boli jeho ďalšie roky sprevádzané úspechmi v osobnom živote aj na poli vedy a výchovy nových odborníkov.

Prvý akademik na PU

akademik Mikuláš Mušinka

4. decembra 1997 valné zhromaždenie Národnej akadémie vied

Ukrainy v Kyjeve zvolilo za zahraničného člena tejto najvyššej vedeckej inštitúcie Ukrajiny PhDr. Mikuláša Mušinku, DrSc., vedúceho vedeckého pracovníka vedeckovýskumného oddelenia ukrajinistiky Filozofickej fakulty PU. Mikuláš Mušinko sa stal prvým akademikom na Prešovskej univerzite.

Ako sme sa dozvedeli z ukrajinskej tlače, rozhodujúcim kritériom na udelenie najvyššieho vedeckého titulu M. Mušinkovi bola jeho publikána činnosť. Jeho bibliografia obsahuje viac ako 40 knižných publikácií (vrátane brožúr a ním redigovaných zborníkov) a takmer 1500 štúdií, recenzí a populárvedeckých článkov. Rozhovor s prvým akademikom M. Mušinkom prinesieme v ďalšom vydanií nášho periodika.

Profesor Ivan Šafranko, akademický maliar

Osobnosť známa širokej pedagogickej aj študentskej verejnosti

Predvianočná nálada na Katedre výtvarnej výchovy PF PU bola znásobená radostnou skutočnosťou, že 12. decembra 1997 bol doc. Ivan Šafranko, akad. maliar, vymenovaný za univerzitného profesora. Slávnostný akt vymenovania sa realizoval na Bratislavskom hrade, kde prof. Ivan Šafranko z rúk prezidenta SR osobne prevzal menovaci dekrét.

Osobnosť profesora Ivana Šafranka, akad. maliara, je známa širokej pedagogickej, ako aj študentskej verejnosti. Veľmi výstižne ho charakterizoval prof. Vladimír Popovič, akad. maliar, ktorého si dovolím citovať: „Zažiť docenta Ivana Nestora Šafranka ako človeka pedagóga je zážitok. Pripomína dve postavy vo vode, ktorími sa čeriacie kruhy logicky a jemne pretnú. Viesť tichý dialóg nad jeho zmapovanou tvorbou je šachovým stretnutím na diaľku, o ktorom viem, ako dopadne, ale variácie možností a trefné skraty, bystré útoky a nečakané zvraty mi spôsobujú potešenie. Klúč týchto tichých dialógov je mi blízky. Je to stavenina zložená z intuícii, zdravej zvedavosti, pokorných meditácií a boxerského úderu. To znamená pre mňa byť v strehu, byť vidiacim a oddať sa kúzlu jeho malby.“ Na záver, dovoľte pán

profesor, aby som Vám v mene kolektívu pracovníkov Katedry výtvarnej výchovy zaželala veľa tvorivých sil, úspechov v pracovnom, ako aj osobnom živote a neúnavnosť v umeleckých a pedagogických aktivitách.

Doc. Melánia Dulenčinová, CSc.

Profesor skladby

Juraj Hatrik

Jubilujúci hudobný skladateľ a docent skladby a hudobnej teórie na Hudobno-tanečnej fakulte VŠMU v Bratislave Juraj Hatrik je v Prešove a okolí známy najmä mladému poslucháčovi. Bol to osobné stretnutia Juraja Hatrika s mladým publikom v sále Čierneho Orla pri uvedení vlastnej spevohry na motivy rozprávky H. Ch. Andersena STATOČNÝ ČINOVÝ VOJAČIK, alebo pri realizácii hudobných diel so študentmi Pedagogickej fakulty UPJŠ, naposledy v rámci medzinárodnej konferencie HUDOBNÁ VÝCHOVA: MOST K EURÓPSKEJ INTEGRÁCII?, kde jeho hudobno-výtvarný scénický projekt VYSOKÝ OTEC - ŠIROKÁ MAT vyzval velký záujem a pozornosť zahraničných účastníkov.

Juraj Hatrik po ukončení štúdia kompozície u Alexandra Moyzesa v r. 1963 pôsobil dva roky na Konzervatóriu v Košiciach. Po trojročnom ašpirantskom štúdiu na Vysokej škole múzických umení v Bratislave pracoval

val až do r. 1971 na Katedre hudobnej teórie VŠMU. V čase tzv. normalizácie v 70. a 80. rokoch bol zbavený možnosti pedagogicky pôsobiť a nastúpil ako referent do Hudobného fondu v Bratislave. Počas tamtojšieho osiemnásťročného pôsobenia (1972-1990) inicioval a konkrétnu realizoval záujem o mladého poslucháča vybudovaním centra „Hudba a mládež“ v bratislavskej Petržalke. Po zmene spoločenských pomeroval sa Juraj Hatrik vrátil v r. 1990 na Hudobno-tanečnú fakultu VŠMU v Bratislave.

V skladateľskej tvorbe Juraja Hatrika nájdeme všetky druhy a formy hudobného umenia: orchestrálne diela - 2 symfónie, Dvojportrét (1. Sancho Panza, 2. Don Quijote); komorné inštrumentálne diela - Vox memoriae (Hlas pamäti) pre hobo, fagot, čembalo a violončelo, Diptych pre husle, violončelo a klavír, Chorálová fantázia pre akordeón a komorný orchester; skladby pre sólové nástroje: akordeón - Monology (1. Koncertný, 2. Melancholický, 3. Kontrapunktický, 4. Varianta) Partita giocosa; pre klavír Toccata, Sonata ciaccona; inštrukčné skladby pre deti - Krajinou šťastného princa I.II. - cyklus 30 klavírnych skladieb I., klavír štvorčasné II.; 3 / 3 = 9 x 1 inštrukčný cyklus pre klavír; Tance detí pre zobcovú flautu, violončelo a čembalo.

Významnou kapitolou jeho tvorby sú diela vo-káluo-inštrumentálne. V nich kladie dôraz na ľudský hlas ako prostriedok výpovede myšlienok, osudu, dejia, ako napr. Denník Táne Savičevovej - monodramá pre soprán a dychové kvinteto; Moment musical avec J.S. Bach, komorná kantáta pre soprán, flautu, lesný roh, husle, kontrabas a klavír; Ponorená hudba, sonáta pre soprán, husle a 12 sláčikových nástrojov; Canzona in memoriam A. Moyzes, pre alt, violu a organ; Stratenné deti, pre bas a sláčikové kvarteto. Poslednou skladbou tejto série je premierené dieľo SVETLO - sonata-cantata a tre per alto, viola da gamba a čembalo.

AKTIVITY PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

Medzinárodná vedecká konferencia o výučbe fyziky

Fyzikálne vzdelávanie dnes a po roku 2000 je názov medzinárodnej vedeckej

Prorektor PU doc. PhDr. Vladislav Leško CSc. (vľavo), pri otvorení konferencie. Vedúci katedry fyziky prodekan PaedDr. Vladimír Šebeň, CSc. (vpravo)

konferencie, ktorá sa konala v dňoch 18.-21. januára 1998 na pôde Prešovskej univerzity. Hlavným usporiadateľom bola Katedra fyziky FHPV PU. Spoluorganizátormi podujatia boli Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach, Jednota slovenských matematikov a fyzikov, pobočka Prešov, Kance-

lia poslanca NR SR I. Urbana a Mestský úrad v Prešove. Cieľom konferencie bolo analyzovať a zovšeobecniť doterajšie skúsenosti z fyzikálneho vzdelávania, oboznámiť pracovníkov výskumu, učiteľov a metodikov s novými trendmi vo výučbe fyziky, formulovať nové požiadavky na obsah, metódy a formy výučby fyziky s ohľadom na nové vedecké poznatky a pomenovať nové úlohy a postupy v integrácii výučby fyziky s inými vyučovacími predmetmi. Na konferencii odzneli prednášky a príspevky jednak domácich odborníkov, ale aj zahraničných hostí z Česka, Rumunska a Ukrajiny, ktorí rokovali v pléne a v odborných sekciách. Kredit konferencie zabezpečili vedeckí garantia: prof. RNDr. J. Krempaský, DrSc., prof. RNDr. S. Ondrejka, DrSc., prof. RNDr. S. Chalupka, CSc., doc. RNDr. J. Birčák, CSc., Dr.h.c. (Slovensko), prof. E. Koršák, DrSc., a prof. V. Saharda, DrSc. (Ukrajina), prof. Dr. I. Pop (Rumunsko) a prof. Dr. hab. C. Jankiewicz (Poľsko). Usporiadatelia konferencie pripravujú vydafzborník prednášok a príspevkov, ktoré na nej odzneli.

PaedDr. V. Šebeň, CSc.

Pohľad na účastníkov konferencie

O HISTÓRII A SÚČASNOSTI GBF

Čo je hlavným poslaním Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity, to je otázka pre dekana fakulty doc. ThDr. Františka Janhubu

Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta PU pripravuje kvalifikovaných odborníkov v oblasti teológie, pedagogiky a etiky.

Hlavné posланie fakulty spočí-

vá v zabezpečení odbornej prípravy duchovných gréckokatolíckej prešovskej diecézy, a to nielen pre územie Slovenskej republiky, ale v duchu koncu a pápežských dekrétov podľa možností aj pre diecézy mimo územie SR. Absolventi 5-ročného denného štúdia prijati biskupom do služieb diecézy nachádzajú svoje uplatnenie ako gréckokatolícki knázi. Ďalším, nie menej dôležitým poslaním fakulty je odborná príprava laických pracovníkov pre cirkevnú a všeobecnú výchovno-vzdelávaciu činnosť. Vyučovanie náboženstva sa postupne zaviedlo do všetkých typov škôl, či už v základnej forme, alebo ako dopĺňajúce štúdium popri odbornom vzdelávaní žiakov. Toto všetko vyžaduje veľký počet odborne prípravených pracovníkov, a to nielen mužov, ale aj žien.

Ako sa napíňajú vaše ciele a predavzatia (týkajúce sa študijného a vyučovacieho procesu)?

Sme si vedomí, že v dôsledku perzécii v minulých desaťročiach máme svoje problémy na personálnom, priestorovom a finančnom poli.

Podľa možnosti budujeme knižnicu pre teologickú a všeobecnú odbornú

NOVÉ TRENDY V PRÍPRAVE UČITEĽOV

Súčasnosť volá po novej škole založenej na humanisticko-kresťanských principoch, čo si vyžaduje adekvátnu prípravu učiteľov. Práve tejto problematike bol venovaný vedecko-praktický seminár s názvom **Nové trendy v pedagogicko-psychologickej príprave učiteľov**, ktorý 16. januára t.r. organizovala Katedra psychológie FHPV PU. Na seminári sa zúčastnil aj prorektor PU doc. V. Leško a prodekan FHPV doc. V. Kubáni. V prvej časti vystúpili so svojimi referátmi jednak zástupcovia usporiadateľov, ale aj hostia z Katedier pedagogi-

(LR)

Perspektívy rozvoja vzdelanosti v Prešovskom kraji

V dňoch 5.-6. februára 1998 sa na pôde PU uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia s názvom **Perspektívy rozvoja vzdelanosti v prešovskom kraji v kontexte spoločenských premien a pri vstupe do 21. storočia**. Spoluorganizátorom konferencie bol okrem Prešovskej univerzity Krajský úrad v Prešove. Cieľom konferencie bolo analyzovať historický i súčasný stav školstva v prešovskom kraji, ako aj načrtiť perspektívy rozvoja školstva, výchovy a vzdelanosti v tomto regióne. Rokovanie prebiehalo v pléne (5.2.t.r.) a sekciách (6.2.t.r.), ktoré boli obsahovo zamerané na história školstva a vzdelania na území prešovského kraja; aktuálne otázky súčasného školstva na území regiónu; obsah a proces vzdelávania na školách; súčasné problémy výchovy a vzdelávania detí a mládeže; prognózy rozvoja vzdelanosti pri vstupe do 21. storočia a na výchovno - vzdelávacie inštitúcie v pre-

šovskom kraji v kontexte celoslovenských a zahraničných vzťahov. Účastníkmi konferencie boli učitelia a výchovní pracovníci zo všetkých typov škôl prešovského kraja, pracovníci MŠaV SR, zamestnanci krajských školských správ a zahraniční hostia hlavne z oblasti vysokých škôl z Česka, Poľska, Maďarska, Ukrajiny a iných krajín. Hlavným sekretárom konferencie bol doc. PhDr. I. Kominarc, CSc., z Katedry pedagogiky FHPV PU. Príspevky prijaté garančnou komisiou sa budú publikovať v zborníku.

(LR)

Pohľad na účastníkov konferencie

literatúru, ktorá by bola základným zdrojom čerpania vedomostí tak pre našich študentov, ako aj pre prípadných ďalších záujemcov o štúdium.

Za plnenie svojich úloh sú pracovníci fakulty zodpovední rektori Prešovskej univerzity a pretože ide o teologickú fakultu, je potrebné zdôrazniť, že pracovníci tejto fakulty zodpovedajú aj sídelnému prešovskému biskupovi ako svojmu Veľkému kancelárovi.

Bohoslovecké fakulty sú, dá sa povedať, najmladšie vo zväzku PU, napriek tomu majú svoju história...

Áno. V roku 1816 bola zriadená diecéza Prešov. V 2. pol. 19. storočia bola postavená budova seminára. Preto bolo v Prešove zriadené vysoké učilište, neskôr Vysoká škola bohoslovecká.

Obdobie vzniku bohosloveckej akadémie spadá do čias tvrdéj madarizácie, preto bola i tu vyučovacím jazykom maďarčina. Po prevej svetovej vojne sa stala vyučovacím jazykom opäť latinčina. Biskup posielal schopných bohosloveckov na štúdium do Olomouca a Prahy.

Bohoslovecká akadémia v Prešove ukončila svoju činnosť násilným uzavorením v deň likvidácie gréckokatolíkov - 28. 4. 1950, hned po tzv. prešovskom sobore, kedy komunistická vláda gréc-

kokatolícku cirkev zrušila.

V roku 1968 bola povolená činnosť gréckokatolíckej cirkvi. Ale po 21. auguste 1968 sa znova utužoval štátny dozor nad cirkvami. Preto nebolo dovolené obnovenie vysokoškolského bohosloveckého štúdia v Prešove.

Od roku 1968 do roku 1990 študovali naši bohoslovci na Rímskokatolíckej cyrilo-metodejskej bohosloveckej fakulte UK v Bratislave. V piatich ročníkoch ich bolo spolu 15.

Aká je súčasnosť Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty?

V školskom roku 1996-1997 mala teologická fakulta 148 bohoslovov a okolo 370 laikov. Po úspešnom absolvovaní 5-ročného štúdia udelenie fakulta v súlade s platným vysokoškolským zákonom, rovnako ako ostatné fakulty humanitného zaměrzenia, titul Magister / Mgr. /

Fakulta má tieto katedry: filozofickú, biblickú, historickú, dogmatico-morálnu, cirkevno-právnu, praktickej teológie a pedagogickú.

Obnovou fakulty v roku 1990 a jej inkorporáciou do Prešovskej univerzity sa začali písat opäť svetlejšie strany jej starobylej histórie.

- red -

Zahraničné exkurzie ako súčasť geografického vzdelávania

Od roku 1989, keď došlo k významným politickým a spoločenským zmenám v našej krajine a ich následkom k otvoreniu nových možností poznávania geopriestoru, možno badať i aktivizáciu potenciálu v radoch učiteľov Katedry geografie a geoekológie FHPV PU.

Zahraničné exkurzie, ktoré boli dlhé roky súčasťou študijného plánu vzdelávania geografov, sa dovtedy realizovali v rôznych náhradných formách. Ruštinárom sa udeľovali zápočty za jazykový kurz vo Volgograde, ostatní sa mali možnosť (v obmedzenom počte) každý druhý rok zúčastniť na výmennom geografickom kurze v Lodži. Po obsahovej i formálnej stránke však ani jedna z týchto foriem nezodpovedala požiadavkám zahraničnej exkurzie. Prvým pokusom o zmenu predošlého stavu bola exkurzia v roku 1991 do oblasti severného Rakúska a východného Nemecka, ktorú sme uskutočnili spolu s katedrou PDF v Nitre. Exkurzia bola značne limitovaná finančnými možnosťami a zabezpečeným ubytovaním a stravovaním, čo nás nutilo denne sa vracať na územie našej republiky. Prvou skutočne zahraničnou exkurziou bola exkurzia v roku 1992, ktorá bola zameraná na územie alpských štátov (Rakúsko, Taliansko, Francúzsko, Švajčiarsko). Exkurzia, hoci prebiehala v náročnejších podmienkach (bez zabezpečeného ubytovania a stravy), splnila v plnej miere vytýčený vzdelávací a výchovný cieľ a mala veľmi príaznivú študentskú odzovu. K realizácii ďalších exkurzií nás podnecoval i veľký záujem študentov, hoci každý z nich musel obetovať časť svojich úspor a takmer dva týždne prázdnin. V roku 1993 sa uskutočnila exkurzia do Veľkej Británie (Dover, Portsmouth, Stonehenge, Bristol, Wales - Snowdon, Hadrianov val, Newcastle, York, Cambridge, Londýn), v roku 1994 do Škandinávie (Nórsko, Švédsko, Fínsko, Dánsko), 1995 - Apeninský poloostrov (Benátky, San Maríno, Gargano, Sicília - Etna, Neapol - Vezuv, Capri, Rím, Florencia) a v roku 1996 to bola exkurzia na Balkánsky poloostrov (Solún, Olymp, Meteora, Olympia, Sparta, Korint, Atény, Maratón, Istanbul, Varna). Posledná zahraničná exkurzia viedla na Iberský poloostrov. Podstatný čas sme strávili na území Španielskeho kráľovstva a Portugalskej republiky. Významnými métem exkurzie boli najzápadnejší a najjužnejší bod kontinentálnej Európy (mys Cabo da Roca - 9°29' záp. dĺžky a Punta Marroquí de Tarifa - 35°59' sev. šírky), mesto Ceuta na africkom kontinente, najvyšší vrchol mimoalpskej Európy - Mulhacén v pohorí Sierra Nevada (3478 m.n.m.). Silné dojmy sa viažu i na ďalšie atraktívne miesta: hlavné mestá Paríž, Madrid, Lisabon, jeden z najvyšších vodopádov Európy - Gavarnie v Pyrenejach (422m), bránu Európy - Gibraltar, prekľínané Baskicko, zasnenú Andalúziu s Granadou

a Alhambrou, olympijskú Barcelonu, francúzsko-španielske pobrežie Biskajského zálivu, portugalské pobrežie Atlantického oceánu, španielske turistické pobrežie Stredozemného mora, mestá Sevilla, Ceuta, Avignon, perly religiózneho turizmu - španielske Lourdes a portugalské Fátimu a iné. Pre geografov má veľký význam možnosť pozorovať, ako sa vplyvom horizontálnej zonálnosti klimatických, hydrologických a pôdnych podmienok mení charakter a využívanie krajiny, ako je pobrežná krajina ovplyvňovaná pôsobením otvoreného oceánu, resp. uzavretým morom, ako výzerá suchá meseta či stredomorské macchie, čo spôsobuje nedostatok vody v krajine, ako sa vďaka dômyselným zavádzacím systémom mení polnohospodárska výroba, aký je spôsob hospodárskeho využívania zeme v mediternej oblasti, aký význam má (hlavne pre Španielsko) turizmus na pobreží Stredozemného mora. Mali sme možnosť porovnať rozdiely medzi ekonomicky najzaostalejšími a najprospejúcejšími regiónnymi štátmi a medzi štátmi samotnými. Úspešná realizácia takých náročných projektov si vyžaduje dokonalú organizačnú a odbornú prípravu, značný stupeň disciplinovanosti, fyzickej a psychickej zdatnosti všetkých účastníkov. Výsledkom sú nezabudnuteľné zážitky, množstvo informačného, fotodokumentačného a prírodného materiálu, ktorý si počas exkurzie študenti zhromažďujú a ktorý ako učebné pomôcky budú môcť využiť vo svojej budúcej práci. Takmer zo všetkých exkurzií máme podklady pre

dokumentárne a výučbové programy v podobe videozáznamov, ktoré sú intenzívne využívané vo vyučovacom procese na katedre a sú k dispozícii aj každému študentovi. Veríme, že úspešne zabehnutá realizácia tejto účinnnej formy výchovy a vzdelávania učiteľov geografie sa ani v budúcnosti neroztrieší o bariéru nepochopenia či finančných problémov. Ved' kto iný, ak nie tí, ktorí budú sprostredkovať najkomplexnejšie poznatky o rôznych krajinách sveta, by mali mať možnosť bezprostredne poznať aspoň zlomok obsahovej náplne predmetu svojho vzdelania?

Obr. 1 Cabo da Roca - najzápadnejšie miesto európskej pevniny. Obr. 2 So strážcom pohriaku v Gibraltare.

J. Kancír, D. Popjaková

Seminár k aktuálnym otázkam výučby dejepisu

Koncom roka 1997 vydala Katedra dejín FHPV PU zborník *K aktuálnym otázkam výučby dejepisu*. Zborník obsahuje príspevky prednesené na konferencii učiteľov dejepisu okresu Vranov nad Topľou. Konferencia bola venovaná niektorým problémom výučby národných dejín. Príspevky súvisia s vedeckovýskumným zameraním pracovníkov Katedry dejín FHPV PU.

Úvodný príspevok napísala PhDr. Z. Malagová, CSc., a zdôraznila v ňom úsilie autorov hľadať čo najobjektívnejšie hodnotiace prístupy, nie hotové normy či navzdy dané závery. Jednotlivé príspevky sa vyjadrujú k tématom, ktoré dnes rezonujú v spoločnosti, aj vo výučbe dejepisu, k témam diskutovaným, o ktorých sa publikujú veľmi rozdielne stanoviská. Národné dejiny musia byť fažiskom dejepisného vyučovania a prvoradým záujmom tak his-

torikov, ako aj učiteľov dejepisu. Je snaha vniest do nich čo najobjektívnejšie poznanie a zbaťať sa ideologizácii a politizácii ich výučby.

Príspevok Dr. M. Kračunovej je venovaný tým problémom vyučovania dejín Veľkej Moravy, o ktorých dnes existujú úplne protikladné názory. Doc. PhDr. I. Michnovič, CSc., sa zaobrába jednou z kľúčových tém uhorského polohospodárstva druhej polovice 18. storočia, a to jej urbárskou reguláciou. Skúma túto problematiku v slovenskej časti Zemplínskej stolice. Národnodemancipačné hnutie Slovákov v rokoch 1867 - 1918 spracovala PhDr. N. Jurčišinová. Zamerala sa na diferenciáciu slovenského politického tábora, ideológii národného hnutia, jednotlivé politické koncepcie a orientácie.

Zložitej a diskutovanej otázke česko-slovenských vzta-

Tri týždne u priateľov v Minsku...

Tri týždne na poznávanie nie je veľa a pre vlastné štúdium je to primálo. Predsa však pobyt v Minsku na Filologickej fakulte Bieloruskej štátnej univerzity od 1. do 23. októbra 1997 v mnohom presiahol moje očakávanie.

Bieloruská štátна univerzita (BŠU) len nedávno oslávala 75. výročie svojho vzniku. Rozvoj rusistiky na Bieloruskej štátnej univerzite má dlhú tradíciu. Bieloruská rusistika obohatila výskum v oblasti teórie a dejín ruského jazyka, zameriavala sa na dialektologiu, na vzájomné ovplyvňovanie sa oboch blízkych jazykov, na metodiku vyučovania ruského jazyka v podmienkach jestvujúceho bilinivismu.

Aj keď cieľom môjho študijného pobytu boli otázky literárnych kontaktov, zaujala ma predovšetkým problematica prípravy cudzincov učiacich sa ruský jazyk.

Filologická fakulta BŠU je jedným z centier prípravy rusistov z cudzích krajín. Súčasťou ich prípravy sú odborné semináre a kurzy, ktorých úlohou je zabezpečovať širšiu profiláciu študentov-cudzincov filologického zamerania v odboroch: ruský jazyk ako cudzí jazyk, počítačová lingvistika, lingvokultúrológia, textolingvistika a iné.

Na fakulte každoročne prechádza študijnou prípravou okolo 80 cudzincov, stážistov a ašpirantov. Učebný proces zabezpečujú všetky katedry. Katedra aplikovanej lingvistiky so špecializovanými disciplínami vytvára širokú škálu prípravy vzhľadom na potreby praxe. Osobne ma zaujal špecializovaný kurz so zameraním na komerčnú prax. Premyslená metodická práca učiteľov na jazykových seminároch je zárukou dobrých výsledkov, ktoré sa dosahujú so študentmi-cudzincami z rôznych krajín (USA, SRN, Číny, Indie...). Rôznorodosť výberu špecializovaných seminárov, veľmi dobre spracované učebné projekty a zariadenosť učiteľov sú príklady hodné nasledovania. Vysoká odborná úroveň učiteľských kolektívov v oblasti prípravy rusistov umožňuje osvojiť si ruský jazyk študentom z cudziny v pomerne krátkom čase. Osobná skúsenosť z pobytu ma presvedčila, že by túto možnosť mali využiť i naši študenti-rusisti a učitelia-stážisti v odbore ruský jazyk a slavistika.

PhDr. Olga Guzová, CSc.
Katedra ruského jazyka a literatúry FHPV PU

VILIAM KUBÁNI

VŠEOBECNÁ PSYCHOLOGIA

Na sklonku roka 1997 vyšlo štvrté vydanie vysokoškolských učebných textov doc. PhDr. Vilialma Kubániho, CSc., *Všeobecná psychológia*. Učebné texty sú určené študentom všeobecného základu, ale aj pre čitateľov širokej pedagogickej obce. Záujemcovia o túto publikáciu v nej nájdú základnú orientáciu v predmete a metódach psychológie, psychologickej procesoch názorného poznávania, o myšliení a inteligencii, pamäti a učení, pozornosti, emocionalite a psychológií osobnosti.

PRÁVNA PORADŇA AD HOC

AKADEMICKÉ PRÁVA A SLOBODY VZÁKONE O VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Zákonodarca v § 2 zákona č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení neskorších zmien a doplnení modifikoval, že na vysokých školách (VŠ) sa členom akademickej obce zaručuje:

- sloboda vedeckého bádania a uverejňovania jeho výsledkov,
- sloboda umeleckej tvorby,
- právo vyučovať a učiť sa,
- právo voliť akademickej samosprávne orgány,
- právo na rôzne filozofické názory a náboženské vyznania a právo šíriť ich,
- právo používať akademickej insignie a znaky a vykonávať akademickej obrady.

Využívanie a uplatňovanie týchto práv a slobôd musí byť v súlade so zásadami demokracie, humanity a s právnym poriadkom.

Zaručuje sa aj nedotknutelnosť akademickej pôdy VŠ s výnimkou prípadov ohrozenia života, zdravia a majetku. Vstup orgánov činných v trestnom konaní na akademickej pôde povoluje rektor alebo ním poverený prorektor alebo dekan v prípade dôvodného podzrenia zo spáchania trestného činu. Na akademickej pôde nesmú politické strany a politické hnutia vykonávať činnosť a vytvárať svoje organizácie.

Ekonomické zabezpečenie VŠ a fakúlt

Z díkcie § 6 zákona o vysokých školách o.i. vyplýva, že štátne VŠ sú financované zo štátneho rozpočtu a spravujú majetok štátu (zákon NR SR č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlach).

VŠ, fakulty a iné pracoviská VŠ môžu na svoju činnosť získať finančné prostriedky aj z iných zdrojov, najmä z podnikateľskej činnosti (§ 36 zák. NR SR č. 303/1995 Z.z.), od iných subjektov, z domáčich a zahraničných darov a dedičstva (§ 18 ods. 3 zák. SNR č. 318/1992 Zb. o dani z dedičstva, dani z darovania a dani z prevodu a prechodu nehnuteľnosti). Štátne VŠ, ak sa nečlenia na fakulty, a fakulty, sú oprávnené požadovať od fyzických osôb alebo právnických osôb príspevok na úhradu nákladov spojených so zabezpečením

- a) prijímania uchádzačov na vysokoškolské štúdium (§ 18 ods. 1 až 3) v rozpätí od 200 Sk do 1 000 Sk,
- b) konania rigoróznych skúšok a obhajob rigoróznych prác pre absolventov magisterského štúdia (§ 21 ods. 2/), ktorí sa na ne prihlásia na príslušnej VŠ alebo fakulte, v rozpätí od 3 000 Sk do 6 000 Sk,
- c) vydania diplому o priznaní akademickej titulu absolventom magisterského štúdia, ktorí vykonalí rigoróznu skúšku (§ 21 ods. 3), v rozpätí od 200 Sk do 1 500 Sk.

Vysokoškolské štúdium

Zo siedmej časti zákona o vysokých školách (§ 18 až 25) o.i. je evidentné, že občan má právo študovať na VŠ vo zvolenom študijnom odbore, ak má úplné stredné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie a preukáže potrebnú spôsobilosť pre toto štúdium. Hľadiská na určenie potrebnej spôsobilosti a spôsob jej overovania schvaluje na návrh dekana akademický senát fakulty, na vysokých školách, ktoré sa nečlenia na fakulty, akademický senát VŠ na návrh rektora. O prijatí uchádzača na štúdium rozhoduje dekan. Proti rozhodnutiu dekanu, ktoré musí byť odôvodnené, sa uchádzač môže do ôsmich dní po doručení rozhodnutia odvolať k rektorovi. Proti rozhodnutiu rektora VŠ, ktorá sa nečlení na fakulty, sa uchádzač môže v rovnakej lehote odvolať k akademickej senátu VŠ. Pripomeňme, že na umeleckú VŠ možno prijať aj uchádzača, ktorý nemá úplné stredné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie. Pokiaľ ide o cudzincov, podmienky ich prijímania na štúdium na VŠ sú rovnaké ako pre občanov SR. Pravda, v odôvodnených prípadoch môže akademický senát fakulty na návrh dekana tieto podmienky adekvátnie prispôsobiť. Uchádzač sa stáva študentom VŠ až dňom zápisu na vysokú školu. Organizáciu školského roka určuje štatút fakulty alebo štatút VŠ, ak sa VŠ nečlení na fakulty.

Práva a povinnosti študentov VŠ

Podľa § 26 zákona o vysokých školách študenti VŠ majú predovšetkým tieto práva:

- a/ zvoliť si študijný program v súlade s právnymi predpismi a pravidlami určenými VŠ,
- b/ v rámci svojho vysokoškolského štúdia uchádzať sa aj o štúdium na inej fakulte alebo VŠ, prípadne aj v zahraničí,
- c/ používať zariadenia VŠ v súlade s pravidlami určenými VŠ,
- d/ mať zastúpenie v samosprávnych orgánoch VŠ, fakulty a v študentskej rade VŠ,
- e/ vytvárať na VŠ nezávislé združenia (spolky, zväzy, stavovské združenia) v súlade so zákonom o združovaní občanov,
- f/ slobodne uplatňovať názory a pripomienky k vysokému školstvu.

Vysoké školy

a/ poskytujú študentom štipendium a hmotné zabezpečenie len za podmienok ustanovených všeobecne záväzným právnym predpisom,

b/ utvárajú študentom podmienky na výučbu cudzích jazykov a na telesnú výchovu a šport.

Študenti sú povinní dodržiavať štatút vysokej školy a fakulty.

Za porušenie povinností podľa tohto zákona alebo štatútu VŠ či fakulty alebo za porušenie občianskych povinností možno študentovi uložiť disciplinárne opatrenie podľa disciplinárneho poriadku VŠ. Za zvlášť závažné porušenie týchto povinností môže byť študent rozhodnutím dekana fakulty alebo rektora VŠ, ktorá sa nečlení na fakulty, vylúčený zo štúdia na vysokú školu.

Habilitácia docentov a vymenovanie profesorov

V zbierke zákonov SR, čiastka 135, bola 12. decembra 1997 uverejnená Vyhláška MŠ SR č. 330 o habilitácii docentov a o vymenovaní profesorov. Vyhláška nadobudla účinnosť 1. januára 1998. Upravuje podmienky a priebeh habilitácie docentov a vymenúvania profesorov. Habilitačné konanie alebo vymenúvanie konanie začiaté pred dňom účinnosti tejto vyhlášky sa dokončí podľa dotečné platných právnych predpisov (Vyhláška MŠ, mládeže a športu SR č. 448/1990 Zb. o habilitácii docentov a vymenúvaní profesorov).

Od 1. januára 1998 sú zvyšené **sadzby stravného pri pracovnej ceste**

Opatrenie MPSVaR SR, uverejnené v Zbierke zákonov SR, čiastka 141, dňa 20. decembra 1997 o úprave výšky sadzieb náhrad stravného, nadobudlo záväznosť 20. decembra 1997 s tým, že od 1. januára 1998 sa ním zvyšujú sadzby stravného za každý kalendárny deň pracovnej cesty. Sadzby sa zvyšujú takto:

- na 54 Sk, ak trvá pracovná cesta 5 až 12 hodín;
- na 85 Sk, ak trvá pracovná cesta dlhšie ako 12 hodín, najviac však 18 hodín;
- na 131 Sk, ak trvá pracovná cesta dlhšie ako 18 hodín.

Na 54 Sk sa upravila aj sadzba stravného, ktoré môže zamestnávateľ poskytnúť zamestnancovi v prípadoch, ak mu vyslaním na pracovnú cestu trvajúcu menej ako 5 hodín znemožní stravovať sa obvyklým spôsobom.

Na 426 Sk sa upravila sadzba stravného, ktoré sa poskytuje zahraničnému zamestnancovi vyslanému do SR na základe dohody zamestnávateľom o vzájomnej výmene zamestnancov.

Vyhláška MŠ SR o rigoróznych skúškach a obhajobách rigoróznych prác

Vyhláška bola uverejnená v čiastke 3 Zbierky zákonov SR (14. januára 1998). Týmto dňom nadobudla aj účinnosť. Upravuje podrobnosť o rigoróznych skúškach a obhajobách rigoróznych prác, ako aj o príspevkoch (poplatkoch) na úhradu nákladov spojených s ich zabezpečením a vydaním diplomov tým absolventom magisterského štúdia, ktorí vykonalí rigoróznu skúšku.

NOVÝ AUTORSKÝ ZÁKON

NADOBUDOL ÚČINNOSŤ 1. JANUÁRA 1998

Národná rada Slovenskej republiky sa 5. decembra 1997 uznesla na autorskom zákone č. 383 s účinnosťou od 1.1.1998 (uverejnený v Zbierke zákonov 31. decembra 1997, čiastka 146).

Predmetom zákona je modifikácia vzťahov vznikajúcich v súvislosti s vytvorením, použitím a šírením literárnych diel, vedeckých diel a umeleckých diel tak, aby boli chránené práva a oprávnené záujmy autorov diel, vrátane autorov počítačových programov a bázy dát, výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov, výrobcov zvukovo - obrazových záznamov, rozhlasových vysielačov a televíznych vysielačov.

Pôsobnosť zákona

Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú na

- a) diela autorov, ktorí sú štátными príslušníkmi SR, alebo majú trvalý pobyt na území SR; to isté platí pri dielach autorov, ktorí majú na území SR priznané postavenie utečenca podľa osobitného predpisu (§ 7 zák. NR SR č. 183/1995 Z.z. o utečencoch),
- b) diela po prvý raz zverejnené v SR bez ohľadu na štátne príslušnosť alebo trvalý pobyt ich autorov, vrátane diel prvý raz zverejnených v inom štáte, ale vydaných v lehote 30 dní aj v SR.

Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú aj na diela, ktorým je v SR poskytnutá ochrana medzinárodnej zmluvou alebo dohodou, ktorou je SR viazaná.

Trvanie autorského práva pri dielach cudzích štátnych príslušníkov nemôže byť dlhšie ako v krajine pôvodu diela.

Treba osobitne upozorniť, že ustanovenia medzinárodných zmlúv, ktorími je SR viazaná, nie sú týmto zákonom dotknuté.

Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú na

- a) výkonných umelcov, ktorí sú štátными príslušníkmi SR,
- b) výkonných umelcov, ktorí nie sú štátными príslušníkmi SR, ale ktorých výkony sa uskutočnili na území SR, alebo sú súčasťou zvukových záznamov, ktoré sú chránené týmto zákonom, alebo výkony, ktoré neboli zaznamenané na zvukový záznam, ale boli prenášané vysielaním alebo pôvodnými programami prenášanými po drôte, a tým spĺňajú podmienky na poskytnutie ochrany podľa tohto zákona.

Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú na

- a) zvukové záznamy výrobcov zvukových záznamov, ktorí sú štátными príslušníkmi SR alebo majú na jej území trvalý pobyt alebo sídlo,
- b) zvukové záznamy, ktorých prvý záznam sa uskutočnil v SR,
- c) zvukové záznamy, ktoré boli prvý raz zverejnené v SR, ustanovenia sa primerane vzťahujú aj na zvukovo-obrazové.

Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú na

- a) rozhlasové vysielenie a televízne vysielenie vysielačov a na programy organizácií verejne prenášajúcich svoje vlastné programy, ak je ich sídlo na území SR,
- b) rozhlasové vysielenie a televízne vysielenie uskutočňované vysielačmi a pôvodné programy verejne prenášané z miesta na území SR.

Ďalšie ustanovenia tohto zákona o ochrane vydavateľov predtým nezverejnených diel sa vzťahujú na vydavateľov, ktorí sú stálymi príslušníkmi SR alebo majú na jej území trvalý pobyt alebo sídlo.

Ustanovenia tohto zákona sa vzťahujú aj na

- výkonných umelcov,
 - výrobcov zvukových záznamov,
 - výrobcov zvukovo-obrazových záznamov,
 - rozhlasových vysielačov a televíznych vysielačov, ktorí prenášajú svoje vlastné programy po drôte,
 - vydavateľov predtým nezverejnených diel, ktorí sú chránení podľa medzinárodných zmlúv alebo dohôd,
- ktorími je SR viazaná.

Vymedzenie niektorých pojmov

V § 5 zákonodarca vymedzil niektoré pojmy, napr. architektonickým dielom je najväčšie architektonické zobrazenie tvorivej myšlienky autora, najmä grafické a plastické zobrazenie architektonického riešenia stavby alebo urbanistického usporiadania územia, ako aj dielo záhradnej, interiérovej a scénickej architektúry a dielo stavebného dizajnu; fotografickým dielom je záznam svetla alebo iného žiarenia na nosič, na ktorom sa vytvára obraz bez ohľadu na spôsob, akým sa záznam urobil (obraz z audiovizuálneho diela sa nepovažuje za fotografické dielo, ale za časť

audiovizuálneho diela), verejným vykonávaním diela je vykonávanie iného diela, než je audiovizuálne dielo, najmä recitáciou, hraním, tancom alebo akýmkolvek iným spôsobom; zvukovým záznamom je len sluchom počutelný záznam zvukov bez ohľadu na to, akým spôsobom a na akom nosiči sa tieto zvuky zaznamenávajú; a ďalšie pojmy potrebné na správnu interpretáciu a aplikáciu, resp. realizáciu zákona v praxi.

Autorské právo

Druhá časť zákona upravuje autorské právo. Predmetom autorského práva je literárne dielo, vedecké dielo alebo umelecké dielo, ktoré je výsledkom vlastnej, tvorivej, duševnej činnosti autora, najmä

- a) slovesné dielo a počítačový program,
- b) ústne podané, predvedené alebo inak vykonané slovesné dielo, najmä prejav a prednáška,
- c) divadelné dielo, predovšetkým dramatické dielo, hudobno-dramatické dielo, pantomimické dielo a choreografické dielo, ako aj iné dielo vytvorené na zverejnenie alebo na verejnú predvedenie,
- d) hudobné dielo s textom alebo bez textu,
- e) audiovizuálne dielo, predovšetkým filmové dielo,
- f) maľba, kresba, náčrt, ilustrácia, socha a iné dielo výtvarného umenia,
- g) fotografické dielo a ďalšie (pozri § 6 zákona).

Paragraf 7 upravuje otázky týkajúce sa diela spoluautorov, § 8 sa venuje spojeným dielam, § 9 spoločenským dielam, § 11 spracovaniam a prekladu iného diela, § 12 anonymným a pseudonymným dielam, § 13 uverejneným a vydaným dielam, § 14 krajinám pôvodu diela, § 15 vzniku autorského práva na dielo, 16 sa venuje obsahu autorského práva a ďalším, vrátane vyhotovenia rozmožneniny diela na vyučovacie účely.

Práva príbuznému autorskému právu sú premietnuté do tretej časti zákona. Štvrtá časť zákona je venovaná kolektívnej správe práv a piata časť zákona obsahuje prechodné a záverečné ustanovenia, z ktorých je okrem iného evidentné, že trvanie práv sa spravuje týmto zákonom aj vtedy, ak sa začalo pred jeho účinnosťou. To isté platí o právach výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov, rozhlasových vysielačov a televíznych vysielačov. Zo zákona vyplýva aj to, že sa ruší zákon č. 35/1965 Zb. o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach (autorský zákon) v znení zákona č. 89/1990 Zb., zákona č. 468/1991 Zb. a zákona NR SR č. 13/1993 Z.z. a vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 81/1978 Zb., ktorou sa ustanovujú výnimky z povinnosti dojednať písomne zmluvy o rozširovaní literárnych, vedeckých a umeleckých diel.

ZÁKON O ĎALŠOM VZDELÁVANÍ

NADOBUDOL ÚČINNOSŤ 1. JANUÁRA 1998

Zákon o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona NR SR č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z.z. nadobudol účinnosť 1. januára 1998. Upravuje ďalšie vzdelávanie ako súčasť celoživotného vzdelávania a vzdelávacej sústavy SR, druhý ďalšieho vzdelávania ako súčasť celoživotného vzdelávania a vzdelávacej sústavy SR, ustanovizne ďalšieho vzdelávania a podmienky ich akreditácie, vydávanie osvedčení o získanom vzdelaní, zdroje financovania ďalšieho vzdelávania a pracovné úlohy účastníkom ďalšieho vzdelávania.

Novela zákona o zamestnanosti upravuje ustanovenia o podmienkach uskutočňovania rekvifikácie.

Novela školského zákona

V zbirke zákonov SR, čiastka 2 z 1. januára 1998 je uverejnený zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene zákona SNR č. 542/1990 Zb. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov. Táto dvojnovela nadobudla účinnosť 1. januára 1998.

Novela zákona o sústave základných a stredných škôl predĺžuje povinnú školskú dochádzku z deväťročnej na desaťročnú a obsahuje s tým spojené úpravy.

Novela zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve upravila ustanovenia o vymenúvaní a odvolávaní riaditeľov škôl a riaditeľov (vedúcich) školských zariadení, ako aj ustanovenia o pôsobnosti ministerstva školstva na úseku školstva.

Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.

PROJEKT ROZVOJA PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

(pokračovanie z 1. strany)

4. Zvýšeným úsilím PU od júna 1997 získala časť objektu ZŠ na Ulici 17. novembra. Predpokladáme, že po jeho náročnej etapovitej rekonštrukcii s horizontom roku 2000 budú vytvorené priestorové materiálno - technické podmienky pre etablovanie PF PU a jej cvičnej školy. Prvá etape rekonštrukcie a prístavby južného krídla uvedeného objektu v objeme 10 mil. Sk začala v decembri 1997.

5. Boli realizované zložité rokovania, týkajúce sa odkúpenia ďalšieho objektu pre účely ŠD, čo by umožnilo zvýšiť lôžkovú kapacitu ŠD PU o 320 - 400 lôžok.

ROZVOJOVÉ ZÁMERY PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY V PREŠOVE

A. OBLASŤ ŠTUDIJNÁ

1. Súčasný stav

Súčasťou Prešovskej univerzity v Prešove je: Filozofická fakulta, Fakulta humanitných a prírodných vied, Pedagogická fakulta, Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta a Pravoslávna bohoslovecká fakulta. V súčasnosti na všetkých formách štúdia PU študuje 5590 študentov. Z toho na FF 2149 študentov, na PF 1029 študentov, na FHPV 1782 študentov, na GBF 446 študentov a na PBF 184 študentov. Na dennom štúdiu študuje celkovo 3869 študentov. Z toho na FF 1464 študentov, PF 721 študentov, FHPV 1148 študentov, GBF 442 študentov a na PBF 94 študentov. Popri zamestnaní na PU študuje celkom 954 študentov. Z toho na FF 514 študentov, na PF 307 študentov, na FHPV 51 študentov, na GBF 0 študentov a na PBF 82 študentov. Inú formu štúdia si v rámci fakult PU zvolilo 749 študentov. Z toho na FF 162 študentov, na PF 1 študent, na FHPV 583 študentov, na GBF 0 študentov a na PBF 3 študenti. Inej štátnej príslušnosti (nie slovenskej) na PU je 18 študentov. Z toho na FF 9 študentov, na PF 0 študentov, na FHPV 0 študentov, na GBF 4 študenti a na PBF 5 študenti. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi je zjavný nárast študentov prijatých do prvých ročníkov. Z jednotlivých fakúlt sa najväčší nárast prijatých študentov prejavil na Filozofickej fakulte.

Na medzioborovom štúdiu v školskom roku 1997/98 študuje 92 študentov. Z toho na FF 57 študentov, na PF 0 študentov, na FHPV 26 študentov, na GBF 0 študentov a na PBF 9 študentov.

Študentskú pôžičku poberá na univerzite celkom 376 študentov. Z toho na FF 123 študentov, na PF 60 študentov, na FHPV 127 študentov, na GBF 59 študentov a na PBF 9 študentov.

Situácia v ubytovaní študentov PU je následovná. V školskom roku 1997/98 z celkového počtu študentov denného štúdia 3869 študentov o ubytovanie požiadalo 2226 študentov. K dnešnému dňu ubytovanie nebolo možné poskytnúť z kapacitných dôvodov 649 študentom.

2. Všeobecné smerovanie

Pri formulovaní rozvojového programu štúdia a vzdelávania na PU máme na zreteli to, že hlavnou úlohou univerzity je poskytovať na základe tvorivého vedeckého bádania vysokoškolské doktorandské, magisterské a bakalárske vzdelanie a rôzne formy celoživotného vzdelávania občanov. Rozvíjanie vzdelanosti v duchu národných,

všeľudských, kresťanských a demokratických tradícií nie je možné bez skvalitnenia formovania osobnosti študenta, budúceho absolventa. Je dôležité uvedomiť si aj to, že úlohou vysokej školy nie je len poskytovanie určitého kvanta informácií z príslušného vedného odboru ale tiež vplývať na morálne formovanie budúceho absolventa, ktorý dokáže tvoriť pozitívne hodnoty pre našu spoločnosť a ľudstvo všeobecne. Viac úsilia treba vynaložiť na to, aby sme vychovávali odborníkov s predpokladom, že v budúcnosti z nich vyrastú skutočné osobnosti v jednotlivých odboroch. Osobitný dôraz na morálne formovanie študentov musíme klásiť pri výchove a vzdelávaní budúcich pedagógov, čo bude zárukou, že vychovávajú zdravú budúcu generáciu. Táto snaha musí byť neustále a konštruktívne realizovaná na všetkých fakultách PU.

Pozitívne výsledky vo výchovno-vzdelávacom procese môžeme dosahovať len za predpokladu dobre vybudovanej a efektívne pôsobiacej univerzitnej knižnice.

Absentovanie bohosloveckých fakúlt v univerzitnom systéme vzdelávania v minulosti, v súčasnosti podmieňuje venovanie zvýšenej pozornosti týmto fakútm. Vedenie PU bude s osobitným zreteľom a citem pristupovať k špecifíkam týchto fakúlt, podporovať ich rozvojové programy na skvalitnenie vzdelania, ako je dotvorenie personálneho obsadenia katedier, tvorbu základných učebníčkov, predĺženie štúdia na 6 rokov, čo bude v súlade s požiadavkami katolíckej cirkvi na teologické štúdium.

3. Konkrétny program rozvoja

Horizont 1 rok:

- Analýza študijných odborov, zamerania a činnosti katedier na jednotlivých fakultách PU.
- Analýza, možnosti a vypracovanie projektu otvorenia štúdia nových študijných odborov v zmysle študijných odborov OECD s dôrazom na regionálne a celospoločenské potreby. Preto smerovanie vzdelanostného rozvoja je potrebné zosúladať s programovými zámermi vlády SR, lebo tým sa vytvorí garancia umiestňovania absolventov PU na trhu práce.
- Vypracovanie návrhu na reštrukturalizáciu rovnakých pracovísk a katedier na fakultách PU so zámerom profilácie jednotlivých fakúlt a vytváranie podmienok na dlhodobú akreditabilitu študijných odborov (resp. predmetov).
- Analýza a rozširovanie medzioborového štúdia, čo prispeje predovšetkým k variabilite možnosti štúdia a bližšej spolupráci medzi jednotlivými fakultami PU a ich prepojeniu. Práve v rozšírení tejto formy štúdia vidíme možnosti využitia prítomnosti dvoch bohosloveckých fakúlt na etické formovanie študentov Prešovskej univerzity, lebo bohoslovecké fakulty sú nositeľkami kresťanských hodnôt. Naplnenie tohto zámeru by malo priamy a pritom aj pozitívny vplyv na vývoj medziľudských vzťahov v našej spoločnosti a na hľadanie pravdivého zmyslu ľudskej života.
- Zvyšovanie počtu študentov na jednotlivé odbory primerane aktuálnym potrebám. Tento proces sa však musí realizovať systémovo podľa kapacitných a finančných možností jednotlivých fakúlt PU.
- Vytváranie podmienok na rozširovanie bakalárskeho štúdia a štúdia popri zamestnaní.
- Analýza a prepracovanie doterajšieho spôsobu prijímacích skúšok so zámerom

zjednodušiť poštovú agendu i celkový systém.

- Analýza a vypracovanie efektívneho modelu realizácie odborných a pedagogických praxí. Súčasná situácia a aj smerovanie do budúcnosti vyjadruje prehodnotenie doterajšieho fungujúceho systému závislý z ekonomickejho aspektu so zámerom hľadania hospodárskejšieho spôsobu.
- Vybudovanie študijného oddelenia rektora PU.
- Rozvinuté aktivity na ďalšie vzdelávanie učiteľov vysokých, stredných a základných škôl.

Priority

1. Pedagogická fakulta:

- Zabezpečenie výučby cudzích jazykov**
- Zabezpečenie výučby špeciálnej pedagogiky**

2. Fakulta humanitných a prírodných vied:

- Zriadenie Katedry ekológie a chémie**
- Zriadenie študijného odboru Manažment verejnej správy a rozvoja regiónov**

3. Filozofická fakulta:

- Diverzifikácia katedier a študijných odborov fakulty s cieľom precízovat identitu fakulty Jasne vymedzujúcu jej miesto v štruktúre PU (vznik katedier slovenského jazyka a všeobecnej jazykovedy, slovenskej literatúry a literárnej vedy, rusistiky, ústavu národnostných kultúr...)**
- Podstatná kvalifikáčna transformácia katedier súbežne s funkčnou distribúciou profesorov a docentov tak, aby sa prehľiba funkčná autónomia katedier**
- Integrácia pracovísk FF s orientáciou na manažment s cieľom konštituovať jednotné vzdelávacie a vedecko-výskumné pracovisko**

4. Pravoslávna bohoslovecká fakulta:

- Zriadenie Katedry byzantológie**
- Zriadenie študijného odboru Sociálna a charitatívna činnosť**

5. Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta:

- Transformácia súčasného štúdia na 6 - ročné štúdium**

Horizont 3 roky:

- Realizácia reštrukturalizácie a profilácie fakúlt a pracovísk PU.
- Systémové otváranie nových študijných odborov v zmysle OECD, regionálnych potrieb i potrieb celospoločenských.
- Ďalšie rozširovanie medzioborového štúdia medzi jednotlivými fakultami Prešovskej univerzity.
- Vytváranie podmienok na ďalšie rozšírenie bakalárskeho štúdia a štúdia popri zamestnaní.
- Vypracovanie projektu prechodu súčasného študijného systému na fakultách Prešovskej univerzity na kreditný systém štúdia a jeho realizácia. Zavedenie kreditného systému hodnotenia práce študentov sa javí nevyhnutnosťou v súvislosti s európskym smerovaním Slovenskej republiky.
- Dobudovanie študijného oddelenia Rektora Prešovskej univerzity a jeho prepojenie so študijnými oddeleniami fakúlt. S tým je bytostne spojená potreba skvalitnenia súčasného technického vybavenia študijných oddelení a výpočtového strediska v rámci univerzity.
- Analýza doterajšieho výchovného procesu so zámerom na jeho skvalitnenie.
- Analýza mimoškolskej a záujmovej činnosti študentov Prešovskej univerzity so zámerom na ich ďalšie rozširovanie a skvalitnenie.

9. Zvyšovanie počtu prijatých študentov do prvých ročníkov podľa jednotlivých odborov.

Horizont 5 rokov

- Zvyšovanie počtu študentov na jednotlivé odbory štúdia.
- Otváranie ďalších nových študijných odborov.
- Rozširovanie medzioborového štúdia medzi fakultami Prešovskej univerzity a aj s možným medzinárodným rozsahom so zámerom zvyšenia mobility študentov.
- Vytváranie podmienok na ďalšie rozšírenie bakalárskeho štúdia a štúdia popri zamestnaní.
- Realizácia prípravy prechodu Prešovskej univerzity na medzinárodný kreditný systém štúdia.

Horizont 10 rokov

- Realizácia prechodu Prešovskej univerzity na medzinárodný kreditný systém štúdia.
- V kvalite vzdelávania a výchovy absolventov dosahovať špičkové výsledky, čo bude garantovať úspešného uplatňovania sa absolventov PU na trhu práce.
- B. OBLASŤ VEDECKO - VÝSKUMNEJ ČINNOSTI**
- Všeobecné zábery**
Základným kritériom kvality vedecko-výskumnej práce na PU má byť kvalitatívne porovnanie s výsledkami slovenských vysokoškolských pracovísk vo sfére humanitných a prírodných vied i doktorandského štúdia. V konkurenčnom prostredí je potrebné usilovať sa o presadenie sa tak na domácej, ako aj na zahraničnej pôde.
 - Rozhodujúcu časť vedecko-výskumnej činnosti budú predstavovať programy schválené vedeckými radami jednotlivých fakúlt PU. Tieto programy bude potrebné vecne zosúladíť so schválenou koncepciou MŠ SR, SAV a Úradu pre strategiu a rozvoj ...
 - Rozšírif formy grantového systému o granty nadácií pôsobiacich v podmienkach SR, ako aj v zahraničí. Osobitnú pozornosť venovať príprave nových grantov VEGA a KEGA na rok 1998-2000 tak, aby na nich participovali všetky fakulty PU.
 - Mimoriadnu pozornosť venovať kvalifikáčnému rastu učiteľov PU. Dôraz je potrebné položiť na kategóriu profesorov.
 - Je potrebné venovať zvýšenú pozornosť vzniku nových školiacich pracovísk garantujúcich habilitačnú a inauguračnú konanú, ako aj dlhodobej akreditácii študijných odborov. V kontexte vedecko-výskumnej činnosti je potrebné zosúladíť so schválenou koncepciou MŠ SR, SAV a Úradu pre strategiu a rozvoj ...
 - Aktívne sa uchádzat o účasť na riešení štátnych objednávok s dôrazom na riešenie kľúčových problémov rôznych rezortov v Prešovskom kraji v rovine základného a aplikovaného výskumu.
 - Pokračovať v tradícii inštitucionálnych projektov tak, aby sme dosiahli čo najvyššiu zapojenosť učiteľov do vedecko-výskumnej práce.
 - Prekonávať fakultnú atomizáciu v oblasti vedecko-výskumnej práce a postupne vytvárať spoločné univerzitné vedecko-výskumné spoločenstvá.
 - Výraznejšie prezentovať na verejnosti kvalitu našej vedecko-výskumnej práce a jej propagáciu orientovať nielen na vedecké periodiká, ale aj na televíziu, rozhlas a denníci.
 - Je potrebné zriaďiť univerzitné vydavateľstvo, ktoré by umožnilo realizovať

(pokračovanie z 8. strany)

edičné plány jednotlivých fakúlt v plnom rozsahu a za výhodných finančných podmienok.

* V súlade s plánmi vedecko-výskumnej činnosti v rámci celej univerzity pokúsiť sa oživiť študentské aktivity (ŠVOUČ), aby sa stali priorenou súčasťou sebarealizácie študentov a priestorom na vyhľadávanie talentov pre budúce vedecko-výskumné a umělecké aktivity.

Priority:

1. Fakulta humanitných a prírodných vied:
a) Zriadenie školiaceho pracoviska v obore biológia

b) Zriadenie školiaceho pracoviska v obore telesná výchova

2. Filozofická fakulta:

a) Zriadenie školiaceho pracoviska v obore filozofia

C. OBLAST ZAHRANIČNÝCH STYKOV

Horizont 1 rok

* Zabezpečiť funkčnosť oddelenia zahraničných stykov R-PU, a to najmä:

- stabilizať personálne obsadenie a technické vybavenie (INTERNET)

- zaviesť informačný systém smerom k fakultám (interaktívna komunikácia cez E-mail, Periodikum PU)

* Nadviazať kontakt s inštitúciami pôsobiacimi v oblasti medzinárodnej spolupráce (SAIA, SAAIC, Britská rada, DAAD, Fullbright Commission, CEPUSIS, atď).

* Metodicky pomáhať fakultám pri získavaní finančných prostriedkov z grantov domácich a zahraničných nadácií.

* Prípravu vydáva propagátne materiály o univerzite v cudzích jazykoch.

* Zabezpečiť dodanie informácií o univerzite do medzinárodných informačných sietí.

* Systémovo pomáhať fakultám pri ich zapojení do programov medzinárodnej spolupráce EÚ (TEMPUS, SOKRATES, LEONARDO DAVINCI), a to najmä:

- organizovaním stretnutí so zástupcami národných kancelárií jednotlivých programov

- distribúciu informačných materiálov v rámci univerzity a poradenskou službou

* Uzavrieť dohody o spolupráci so zahraničnými univerzitami, s ktorými už existuje spolupráca na úrovni fakúlt, resp. katedier.

* Realizovať program hostujúcich zahraničných

profesorov podľa schváleného štatútu.

- * V spolupráci s ŠD PU zabezpečiť ubytovacie priestory pre zahraničných profesorov podľa schváleného štatútu.
- * Vspolupráci s oddelením vedy a výskumu propagoval možnosť získania zahraničných grantov a zapojenia sa do medzinárodných vedeckých projektov.
- * Inicioval otvorenie nových lektorátov slovenského jazyka na zahraničných univerzitách.

Horizont 3 roky

* V súvislosti s požiadavkou EÚ, aby sa medzinárodné programy koordinovali a spracovali na úrovni VŠ, rozšíriť personálne obsadenie oddelenia zahraničných vzťahov o jedno pracovné miesto pracovníka s VŠ vzdelaním. Náplňou práce tohto pracovníka bude samostatne pripravovať a spracovať projekty v rámci medzinárodnej spolupráce na základe podnetov z fakúlt.

* V rozpočte univerzity vyčleniť finančné prostriedky na rozvoj zahraničných stykov.

* Všemožne podporovať účasť pracovníkov univerzity na medzinárodných konferenciach a umeleckých podujatiach v zahraničí. * Uzatvárať dvojstanné dohody o medzinárodnej spolupráci s inštitúciami v krajinách EÚ a v zámori. Na tento účel využívať inštitucionálne projekty programu ERASMUS.

* V spolupráci s fakultami pripraviť ponuku vzdelávacích programov pre zahraničných študentov a propagovať ich.

* Vytvoriť podmienky na otvorenie pobočky SAIA, prípadne iných organizácií pôsobiacich v oblasti medzinárodnej spolupráce.

* V spolupráci so študijným oddelením rektora vytvoriť systém prenosu kreditov podľa kritérií EÚ (ECTS).

* Inicioval otvorenie letnej školy Studia Academia Slovaca a školy slovanských, resp. stredoeurópskych štúdií v Prešove.

Horizont 5 rokov

* Budovať oddelenie zahraničných vzťahov univerzity ako profesionálne pracovisko medzinárodnej spolupráce. Prijat ďalšieho pracovníka s VŠ vzdelaním na zabezpečenie bilaterálnej spolupráce.

* Pravidelné vydávať reprezentačné publikácie o univerzite v svetových jazykoch.

* V spolupráci s fakultami rozširovať možnosti štúdia zahraničných študentov.

Horizont 10 rokov

* Personálne a materiálne dobudovať oddelenie zahraničných vzťahov univerzity tak,

aby počet jeho pracovníkov zodpovedal šírke a náročnosti práce oddelenia. Jednotliví pracovníci sa budú špecializovať na konkrétné programy a krajinu.

- * V spolupráci s ostatnými zložkami univerzity vytvoriť podmienky na medzinárodnú akreditáciu univerzity. V tejto súvislosti podnecovať fakulty a katedry, aby rozširovali svoju ponuku študijných odborov, resp. disciplín prednášaných v anglickom jazyku.

D: ROZVOJ V OBLASTI MATERIÁLNO-TECHNICKEJ A PERSONÁLNEJ

Horizont 1 rok

* Analýza personálneho, materiálno-technického a priestorového stavu fakúlt a pracovísk (vrátane ŠD a J) PU. Vypracovanie projektu optimalizácie vnútormej štruktúry PU a profesionalizáciu jej riadenia vo vybraných oblastach (napr. manažér pre oblasť finančných zdrojov). Cieľom analýzy a reštrukturizácie katedier a pracovísk PU bude efektívna integrácia ľudských a materiálových zdrojov na pôde PU s vylúčením duplicit a vytvorenie katedier zabezpečujúcich výučbu pre všetky fakulty v rámci PU.

* Vypracovanie súhrnu personálnych, priestorových, materiálno-technických a finančných požiadaviek rektora, fakúlt a pracovísk PU, vypracovanie návrhu postupnosti zabezpečovania uvedených požiadaviek podľa ich priorit

* Priebežné vytváranie finančných a priestorových podmienok pre realizáciu aktivít pre ostatné oblasti činnosti PU v Prešove (UV - zariadenia, šport, kultúra, umenie, atď.)

* Vypracovanie projektu vytvorenia vnútromej informačnej siete PU s možnosťou jej prepojenia na republikovú sieť, Internet a transeurópsku sieť TEN 34. V spolupráci s MŠ SR a RVŠ SR vyvíjať aktivity smerujúce k vytvoreniu a napojeniu PU na európsky komunikačný systém - transeurópsku sieť TEN 34, čo by umožnilo podporiť prístup učiteľov a študentov k informačným technológiám, podporu www, multimédii, elektronických konferencií, elektronickej výmeny dokumentov, podporu medzinárodnej spolupráce vo vede a vzdelávaní a tvorbu aj jednotného kreditného systému.

* Súčasne s aktivitami uvedenými v bode 4 položiť základy na budovanie virtuálnej knižnice, čo umožní prístup k vedeckým a publikáčnym databázam VŠ v rámci SR.

* Vypracovanie návrhu systému prechodu vy-

braných pracovísk PU na čiastočné samofinancovanie (organizačné poriadky pracovísk).

- * Vypracovanie projektov na vznik LVT PU, edičného strediska PU a priestorovej a personálnej dostavby univerzitnej knižnice skvalifikované a zrýchlenie informačných tokov a služieb v rámci PU i navonok, rozšírenie prístupu na Internet, vytvorenie elektronických archívov fakúlt i PU, edičné stredisko - zvýšiť kapacitné možnosti pre sadzbu materiálov v rámci PU, univerzitná knižnica - rekonštrukcia bibliograficko-informačnej študovne, dobyvanie VT - zvýšenie výkonu a sortimentu ponúkaných služieb, prístavba literárnej čítárne).

* Priebežná koordinácia činností PU vo vzťahu PU - štát - kraj - okres, s ohľadom na spoločenské potreby a legislatívne zmeny.

Priority

1. Prešovská univerzita:

a) Stabilizácia PU

b) Budovanie informačného centra PU

c) Budovanie Pedagogickej fakulty PU

2. Filozofická fakulta:

a) Modernizácia riadiacich operácií s cieľom utvoriť systémovo funkčnú sieť na báze výpočtovej techniky (vnútorná komunikácia, prepojenie na Internet...)

3. Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta:

a) Vybudovanie informačného systému fakulty.

b) Materiálno - technické dobudovanie knižnice GBF.

Horizont 3 rok

* Realizácia 1. etapy personálnej výstavy LVT PU a edičného strediska PU a vytvorenia vnútromej informačnej siete PU s možnosťou jej prepojenia na republikovú sieť, Internet a transeurópsku sieť TEN 34. V spolupráci s MŠ SR a RVŠ SR vyvíjať aktivity smerujúce k vytvoreniu a napojeniu PU na európsky komunikačný systém - transeurópsku sieť TEN 34, čo by umožnilo podporiť prístup

učiteľov a študentov k informačným technológiám, podporu www, multimédii, elektronických konferencií, elektronickej výmeny dokumentov, podporu medzinárodnej spolupráce vo vede a vzdelávaní a tvorbu aj jednotného kreditného systému.

* Vypracovanie projektu vytvorenia vnútromej informačnej siete PU s možnosťou jej prepojenia na republikovú sieť a Internet.

* Realizácia aktivít uvedených v horizonte 1 rok.

Horizont 5 rok

* Realizácia 2. etapy personálnej výstavy LVT PU, edičného strediska PU a univerzitnej knižnice.

* Priebežná koordinácia činností PU a vo vzťahu PU - štát - kraj - okres, s ohľadom na spoločenské potreby a legislatívne zmeny.

Horizont 10 rok

* Priebežná koordinácia činností PU a vo vzťahu PU - štát - kraj - okres, s ohľadom na spoločenské potreby a legislatívne zmeny.

PaedDr. J. Pavelka, CSc.

prorektor pre rozvoj PU

MANAŽMENT VEREJNEJ SPRÁVY A ROZVOJ REGIÓNOV

Vychádzajúc z časového a obsahového harmonogramu plnenia grantovej úlohy „Základné trendy vo vývoji postavenia občana Slovenskej republiky v horizonte vnútromajch transformačných procesov a úsilia SR o integráciu do európskych ekonomickejch štruktur“ pracovná skupina v zložení doc. Ing. P. Kuzmišin, CSc. - dekan Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, PhDr. V. Dudinský, CSc. - vedúci Katedry spoločenských vied FHPV PU, doc. Ing. V. Čorba, CSc., a doc. JUDr. J. Roháč, CSc. - odborný garant, spracovala projekt magisterského štúdia Manažment v špecializácii Manažment verejnej správy a rozvoj regiónov.

Pri spracovaní projektu sme rešpektovali skutočnosť, že súčasné obdobie je v transformácii verejnej správy osobitne významné tým, že v jeho priebehu by sa malo ukončiť inštitucionálne formovanie nového systému verejnej správy v SR. Finálnym prvkom základnej etapy reformy bude vytváranie regionálnych samosprávnych orgánov, ktoré majú umožniť realizáciu regionálnej politiky ako integrálnej súčasti makroekonomickej hospodá-

skej a sociálnej politiky štátu. Rozvoj transformačného procesu ekonomiky, ale aj v celom spoločenskom živote si vyžaduje v čoraz väčšej miere rozpracovanie koncepcii regionálneho rozvoja, ktoré v konečnom dôsledku výrazne ovplyvnia možný rozvoj obcí, miest a regiónov. Preto veľmi dôležité „naprogramovať“ predpoklady pre taký súbor činností a postupov, ktoré umožnia vytváranie rovno-

(projekt študijného odboru)

vážneho regionálneho rozvoja s dostatočnou mierou harmonizácie činnosti príslušných orgánov štátnej správy a samosprávy. Zodpovednosť zainteresovaných subjektov tu je o to väčšia, že sa projektuje verejná správa, ktorá bude predpokladom dobrej správy verejných vecí v 21. storočí. Cieľom je pevné partnerstvo medzi centrom, regiónom, mestami a obcami, ale aj ostatných sektorov, osobitne súkromného. Vzájomné vzťahy medzi nimi, najmä ich kvalita a premyslené usporiadanie, určia charakter celého systému.

Do tohto kontextu reálne zapadla aj príprava projektu študijného odboru č. 62-

89-8 Manažment v špecializácii Manažment verejnej správy a rozvoj regiónov, ktorým sa Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove chce aktivizovať na príprave vysoko kvalifikovaných zamestnancov pre výtypované úseky činnosti v krajských úradoch (KÚ) a okresných úradoch (OÚ) a v inštitúciach verejnej správy,

vyžadujúcich zodpovedajúcu právnu, ekonomickú a spoločenskovedú (politologickú, sociologickú, psychologickú) prípravu s dôrazom na potreby regionálneho rozvoja. Ide o reagenciu i na nariadenie vlády SR č. 157/1997 Z.z. a jeho prílohu, ako aj Analýzu vzdelanostnej úrovne zamestnancov krajských a okresných úradov k 1.4.1997, z ktorej vyplýva, že vo verejnej správe našej republiky má vysokoškolské vzdelanie 36,5% zamestnancov, úplné stredné a úplné stredné odborné vzdelanie 61,5% zamestnancov a základné 2% zamestnancov.

Cieľom tejto aktivity bolo spracovanie a ná-

sledná realizácia projektu päťročného (10 semestralného) magisterského štúdia, ktorého absolventi dosiahnu požadovanú kvalifikáciu pre nasledujúce úseky činnosti v krajských úradoch a okresných úradoch a inštitúciach verejnej správy: úsek všeobecnej vnútromajkej správy, živnostenského podnikania, ochrany spotrebiteľa, úsek financií, cien a správy majetku štátu, verejného a koneského obstarávania, sociálnych vecí, úsek školstva, mládeže a telesnej kultúry, stratégie regionálneho rozvoja, kontroly a úsek personálnych činností.

Vyučba bude zabezpečovaná podľa konkrétnego programu predovšetkým internými učiteľmi FHPV PU, ale aj učiteľmi iných fakult PU, prípadne iných vysokých škôl v SR. Štúdium predpokladá participáciu externých odborníkov z Úradu vlády SR, ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, z KÚ, príp. OÚ, nevynímajúc poslancov - odborníkov. Projekt bol schválený Vedeckou radou FHPV PU 5. novembra 1997 na realizáciu v školskom roku 1998/99.

PhDr. V. Dudinský, CSc.

ŠTATÚT

NEINVESTIČNÉHO FONDU - n.f. "VZDELANIE A VEDA"

(§ 6 zák. NR SR č. 147/1997 Z.z. o neinvestičných fondech a zmien a doplnení zák. NR SR č. 207/1996 Z.z.)

FHVP PU v Prešove zriaďovacou listinou vo forme notárskej zápisnice, napísanej dňa 11.12.1997 v Prešove, Ul. Hlavná 17 JUDr. M. Šeberovou, notárom, za prítomnosti doc. Ing. Petra KUZMIŠINA, CSc., nar. 5. 7. 1950, dekana fakulty zriadiťa n.f. „VZDELANIE A VEDA“ s cieľom zdržovať finančné prostriedky na celkovú podporu študentov a učiteľov fakulty, ochranu ľudských práv a slobód študentov a učiteľov, ako aj zamestnancov fakulty, resp. na poskytovanie humanitnej pomoci jednotlivcovi alebo skupine osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo zdravia, predovšetkým na území Prešovského kraja, v rámci ktorého fa-kulta pôsobí.

FHVP PU v Prešove ako zriaďovateľ vydáva dňa 1. 1. 1998 tento **Štatút n.f.**

Čl. I.

Neinvestičný fond /n. f./ sa zriaďuje na čas neurčitý a jeho názov je "VZDELANIE A VEDA".

Čl. II.

Sídlo n. f. je Prešov, Ul. 17. novembra 1. tel. 091/72 53 61, fax 091/72 55 47.

Čl. III.

Účel n. f.

Účelom n. f. je najmä:

a/ podporovať rozvoj vedy a vzdelávania študentov a učiteľov Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove (fakulta) a to aj počas ich študijných pobytov na fakultách (vysokých školách) a inštitúciach v zahraničí,
b/ podporovať získavanie skúseností učiteľov na iných fakultách (vysokých školách), ďalších inštitúciach a podujatiach v SR a v zahraničí,
c/ v záujme vzdelávania študentov fakulty podporovať vytváranie podmienok na pôsobenie zahraničných lektorov na fakulte,
d/ podporovať získavanie didaktických pomôcok, literatúry a metodických postupov zo zahraničia,
e/ prostredkami n. f. prispievať na budovanie materiálno-technickej základnej fakulty,
f/ podporovať kultúrno-výchovné podujatia študentov a učiteľov fakulty ako súčasť rozvoja osobnosti študentov a učiteľov vrátane exkurzno-vzdelávacích podujatí,
g/ poskytovať jednotlivcom alebo skupinám študentov, učiteľov a zamestnancov fakulty humanitnú pomoc, ak sa ocitli v ohrození života (zdravia).

Čl. IV.

Vklad zriaďovateľa

1/ Vkladom zriaďovateľa je súhrn peňažných prostriedkov, ktoré sa zriaďovateľ zavázuje vložiť do n.f. Hodnota vkladu zriaďovateľa je 2 000,- Sk.

2/ Splatný vklad zriaďovateľa je majetkom n.f.

3/ Zriaďovateľ je povinný splatiť svoj vklad v lehote určenej v zriaďovacej liste.

Čl. V.

Správa vkladov do n.f.

1/ Pred vznikom n.f. spravuje splatnú časť vkladov zriaďovateľ. Vlastnícke právo k týmu vkladom prechádza na n.f. dňom jeho vzniku.

2/ Po vzniku n.f. je zriaďovateľ spravujúci vklad povinný odovzdať bez zbytočného odkladu tomuto fondu. Ak n.f. nevznikne, je povinný ho vrátiť tomu zriaďovateľovi, ktorý ho vložil.

3/ Zriaďovateľ spravujúci vklady je povinný vystaviť písomný doklad o splatení vkladu alebo jeho časti. Doklad sa prikľadá k návrhu na zápis do registra.

Čl. VI.

Vznik n.f.

Neinvestičný fond vzniká dňom, ku ktorému bol zapísaný do registra. Návrh na zápis n.f. do registra sa musí podať do 60 dní odo dňa zriadenia fondu.

Čl. VII.

Účet n.f.

Splatné vklady a ostatné peňažné prostriedky sú zložené na účte zriadenom v Poľnobanke, a.s., Prešov.

Čl. VIII.

Majetok n.f. a jeho nadobúdanie

1/ Majetok n.f. tvoria vklady zriaďovateľa a ďalšie peňažné prostriedky, ktorími sú

a/ peňažné dary a príspevky od fyzických osôb alebo právnických osôb,
b/ príjmy z verejných zbierok,
c/ dedičstvo v peňažnej forme alebo príjem z predaja dedičstva získaného v inej forme,
d/ príjmy z lotérií a iných podobných hier,
e/ príjmy z organizovania kultúrnych, vzdelávacích, spoločenských alebo športových akcií, resp. konferencií k aktuálnym otázkam spoločenských vied,
f/ príjmy z predaja vlastnej literatúry podporujúcej účel n.f.,

g/ úroky z peňažných vkladov v bankách,
h/ príjmy zo štátnych dlhopisov,

ch/ príjem z likvidačného zostatku iného fondu.

2/ Majetkom n.f. sú aj hnutelné a nehnuteľné veci potrebné na výkon správy fondu.

3/ Príjmany n.f. môžu byť aj dotácie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu štátneho fondu alebo z rozpočtu obce (z dotácií zo štátneho rozpočtu sa nemôžu uhrádzať výdavky na správu n.f.)

Čl. IX.

Výdavky n.f.

1/ Výdavkami n.f. sú

a/ výdavky na financovanie účelu n.f. v súlade s týmto štatútom,

b/ výdavky na správu n.f.

2/ Výdavky n.f. podľa odseku 1 za rozpočtu podľa jednotlivých cieľov a spôsobu použitia. Môžu sa tiež rozpočtovať aj podľa subiektov, ktorým sa poskytujú.

3/ Výdavky na správu n.f. podľa odseku 1 písm.b) zahŕňajú všetky výdavky n.f. za účtovné obdobie súvisiace so správou n.f., výdavky na propagáciu účelu n.f. a výdavky súvisiace s prevádzkou n.f. vrátane mzdrových prostriedkov a odmien vyplácaných zamestnancom n.f. a náhrad výdavkov vyplácaných členom jeho orgánov, ktoré im vznikli pri výkone ich funkcií.

4/ Výšku výdavkov n.f. podľa odseku 1 písm.b) určuje na každý účtovný rok správna rada, najviac však 15 % celkových výdavkov n.f. za účtovné obdobie.

Čl. X.

Rozpočet n.f.

1/ Fond hospodári podľa schváleného rozpočtu, ktorý obsahuje všetky rozpočtové príjmy a výdavky n.f. Rozpočet n.f. sa zostava je a schvaluje na príslušný kalendárny rok.

2/ Návrh rozpočtu predkladá na schválenie správnej rade správca najneskôr mesiac pred začiatkom kalendárneho roka, na ktorý sa rozpočet zostavuje. Správna rada schvaluje rozpočet n.f. najneskôr do 31. marca kalendárneho roka.

Čl. XI.

Použitie prostriedkov n.f.

1/ Prostriedky n.f. nesmú byť použité na podnikanie a na financovanie činností politických strán a politických hnutí.

2/ Ak fyzická osoba alebo právnická osoba poskytla n.f. dar alebo príspevok na konkrétny účel, n.f. je oprávnený použiť ho na iný účel len s predchádzajúcim písomným súhlasom tej osoby, ktorá dar alebo príspevok poskytla.

3/ Výnos z verejnej zbierky môže n.f. použiť len na účel, na ktorý sa verejná zbierka upospiada, a vo vymedzenom rozsahu na správu n.f. O použitie nevyčerpaných prostriedkov verejnej zbierky rozhodne správna rada n.f. a o svojom rozhodnutí informuje verejnosť spôsobom ako pri vyhlásení verejnej zbierky.

4/ Osoba, ktorej n.f. poskytol prostriedky z rozpočtu n.f., je povinná

a/ použiť prostriedky len na účel, na ktorý jej boli poskytnuté,
b/ na požiadanie n.f. do troch mesiacov preukázať, že prostriedky poskytnuté n.f. použila na určený účel.

5/ Prostriedky n.f. určené na financovanie všeobecne prospěšného účelu nemôžu byť poskytnuté jeho zriaďovateľovi, členom orgánov n.f. a ich blízkym osobám a ani členom orgánov právnických osôb, ktoré poskytli n.f. dar alebo príspevok.

6/ Fond je oprávnený požadovať od osoby, ktorej poskytol prostriedky, vrátenie prostriedkov alebo ich časti, ak nesplnila povinnosť podľa odseku 4.

7/ Podrobnosti o podmienkach použitia prostriedkov n.f. sú premietnuté predovšetkým do čl. III tohto štatútu.

Čl. XII.

Účtovníctvo

1/ Fond vedie účtovníctvo podľa osobitného predpisu (zák. č. 563/1991 Zb. o účtovníctve v znení zák. NR SR č. 272/1996 Z.z.).

2/ Ročná účtovná závierka musí byť overená auditorom, ak súhrn celkových príjmov a výdavkov n.f. za kalendárny rok prevíš sumu 5 000 000,- Sk.

3/ Výtlakoch ročnej účtovnej závierky overenej auditorom podľa odseku 2 zasiela n.f. na zverejnenie v Obchodnom vestníku najneskôr do 15. apríla.

Čl. XIII.

Výročná správa

1/ Fond je povinný vypracovať výročnú správu za uplynulý kalendárny rok vždy do 31. marca.

2/ Výročná správa n.f. musí byť vypracovaná v súlade s ustanovením § 25 zákona o neinvestičných fondech a musí byť zverejnená v periodiku Prešovskej univerzity. Jeden výtlakoch výročnej správy zasiela n.f. registrovámu úradu do 15. apríla.

Čl. XIV.

Ochrana anonymity darca

Ak darca trvá na zachovanie anonymity, jeho meno a priezvisko (názov) sa nesmú uvádzať v prehľade darcov ani inak označiť.

Čl. XV.

Zdaňovanie n.f.

Na zdaňovanie príjmov a majetku n.f. sa vzťahujú osobitné predpisy (napr. zák. č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov, zák. SNR č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností v znení neskorších predpisov, zák. SNR č. 318/1992 Zb. o dani z dedičstva, dani z darovania a dani z prevodu a prechodu nehnuteľností v znení zák. NR SR č. 87/1993 Z.z.).

Čl. XVI.

Platové pomery zamestnancov

Na prípadné platové pomery zamestnancov n.f. sa vzťahuje osobitný predpis (zák. č. 1/1992 Zb. o mzde, odmene za pracovnú pohotovosť a o priemernom zárobku v znení neskorších predpisov).

Čl. XVII.

Orgány n.f. a ich právomoci

Orgáni n.f. sú

a/ správna rada,

b/ správca,

c/ revízor.

Čl. XVIII.

Správna rada

1/ Správna rada je najvyšším orgánom n.f. Do jej výlučnej pôsobnosti patrí:

a/ schvaľovanie rozpočtu n.f. a rozhodovanie o použití prostriedkov n.f.,

b/ schvaľovanie ročnej účtovnej závierky a výročnej správy n.f.,

c/ rozhodovanie o zlúčení, splynutí a zrušení n.f., ak to ustanovuje zriaďovacia zmluva,

d/ určenie výšky výdavkov n.f. na jeho správu v súlade so štatútom,

e/ vymenovanie likvidátora,

f/ vykonávanie zmien štatútu, ak to umožňuje zriaďovacia zmluva,

g/ vymenúvanie správca n.f.

Zloženie a vznik správnej rady

1/ Členom správnej rady môže byť len fyzická osoba, ktorá je spôsobilá na právne úkony a je bezúhonná. Za bezúhonného sa nepovažuje ten, kto bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin.

2/ Členom správnej rady nemôže byť osoba, ktorá sa poskytuje prostriedky n.f. a ani správca n.f.

3/ Členom správnej rady vymenúva a odvoláva zriaďovateľ.

4/ Správna rada n.f. má päť členov, ich funkčné obdobie je tri roky. Spôsob vymenovania a odvolávania sa uskutočňuje písomným rozhodnutím zriaďovateľa.

5/ Členstvo v správnej rade je dobrovolné a neplateno funkciu. Členom správnej rady patria však náhrady preukázaných výdavkov, ktoré im vznikli pri výkone funkcie, a to podľa ustanovení osobitného predpisu (zák. č. 119/1992 Zb. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov).

6/ Členstvo v správnej rade zaniká:

a/ smrťou,

b/ uplynutím funkčného obdobia,

c/ odstúpením,

d/ odvolením pre stratu predpokladov podľa odseku 1 alebo pre nezáujem člena o prácu v správnej rade, za ktorý sa povážuje neospravedlnená neúčasť na troch po sebe idúcich zasadnutiach.

7/ Na čele správnej rady je predsedá, ktorého vymenúva a odvoláva zriaďovateľ svojím rozhodnutím v písomnej forme.

8/ S cieľom plnenia úloh vyplývajúcich najmä z čl. XVII štatútu správna rada sa schádza pravidelne každý štvrtok v roku a tiež vždy, keď o to požiada správca n.f. alebo tretina správnej rady. Zvoláva ju predsedá písomnou pozvánkou a s konkrétnym programom, ktorého súčasťou môže byť závažné písomné materiály (o tom rozhodne predsedá správnej rady po predchádzajúcim prerokovaní so zriaďovateľom n.f.).

9/ Rozhodnutie je právoplatne prijaté, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina prítomných členov správnej rady. Na prijatie rozhodnutia o zlúčení, splynutí alebo o zrušení n.f. je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov správnej rady.

10/ Zo schôdze správnej rady sa vyhotovuje zápisnica, ktorú n.f. uschováva päť rokov. Zápisnicu podpisuje predsedá správnej rady a za správnosť jej vyhotovenia adminis-trácia správnej rady (pokačovanie na 11. strane)

(dokončenie z 11. strany)

tratívny pracovník (administratívna pracovnička) určený zriadenotefom pre výkon administratívnych prác spojených s činnosťou n.f.

Čl. XIX Správca

1/ Správca je štatutárnym orgánom n.f., ktorý v podstate riadi jeho činnosť. Rozhoduje o záležitostiach n.f. s výnimkou tých, ktoré sú vyhradené zriadenou listinou, zákonom o n.f. a štatútom do pôsobnosti iných orgánov n.f.

2/ Zriadenovacia zmluva, štatút alebo rozhodnutie správnej rady môžu obmedziť oprávnenie správca konáť v mene n.f. Tieto obmedzenia však nie sú účinné voči tretím osobám, ak tieto osoby o tejto skutočnosti nevedeli alebo nemohli vedieť.

3/ Správcu na návrh zriadenovateľa volí a odvoláva správna rada, jeho funkčné obdobie nie je časovo obmedzené.

4/ Za správcu môže byť zvolená fyzická osoba, ktorá je spôsobilá na právne úkony a je bezúhonná.

5/ Správca n.f. môže požiať predsedu správnej rady o zvolanie správnej rady.

6/ Správca n.f. je oprávnený zúčastňovať sa na rokovaniach správnej rady s hlasom poradným.

7/ Správcu odvoláva správna rada, ak

a/bol právoplatne odsúdený za trestný čin v súvislosti s výkonom funkcie správcu n.f. alebo za úmyselný trestný čin,

b/strati spôsobilosť na právne úkony alebo jeho spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená,

c/o to sám požiada.

Správcu môže správna rada odvolať, ak

a/nie je schopný podľa lekárskeho posudku zo zdravotných dôvodov vykonávať túto funkciu dlhšie ako pol roka,

b/neplní povinnosti správcu a v určenej lehoti neurobí nápravu ani po upozornení správnej rady,

c/o to požiada zriadenovateľ n.f.

Čl. XX

Revízor

1/ Za revízora n.f. môže byť zriadenovateľom vymenovaná (odvolaná) písomným rozhodnutím fyzická osoba, ktorá je spôsobilá na právne úkony a je bezúhonná. Funkčné obdobie revízora je trojročné. Revízor je dobrovoľná a neplatnená funkcia, má však nárok na nahradu hotových výdavkov, ktoré mu pri výkone tejto funkcie vznikli. Nemôže byť členom správnej rady n.f. ani jeho správcom. Má právo zúčastňovať sa na schôdzkach správnej rady s hlasom poradným.

2/ Revízor je kontrolným orgánom n.f., ktorý najmä a/preskúma ročnú účtovnú závierku a výročnú správu o hospodárení a svoje vyjadrenia k nim predkladá správnej rade,

b/kontroluje vedenie účtovných kníh a iných dokladov najmenej dvakrát ročne,

c/upozorňuje správnu radu (zriadenovateľa) na zistené ne-dostatky a podáva návrhy na ich odstránenie,

d/navrhuje zvolanie mimoriadnej schôdze správnej rady, ak si to vyžaduje dôležitý (nalehavý) záujem n.f.

Čl. XXI

Zlúčenie a splynutie n.f.

1/ Zriadenovateľ a správna rada môže rozhodnúť o zlúčení alebo o splynutí n.f. s iným fondom alebo nadáciou.

2/ Pri zlúčení prechádza majetok zrušeného fondu na fond, s ktorým sa fond zlúčil, alebo na nadáciu, s ktorou sa fond zlúčil.

3/ Pri splynutí prechádza majetok fondu na fond vzniknutý splynutím alebo na nadáciu vzniknutý splynutím.

4/ Zmeny, ktoré zo zlúčenia alebo zo splynutia vyplývajú a sú predmetom zápisu do registra, oznámi správca fondu do siedmich dní registrovému úradu.

Čl. XXII

Zánik a likvidácia

1/ Fond zaniká ku dňu výmazu z registra. Jeho zániku predchádza zrušenie s likvidáciou alebo bez likvidácie.

2/ Likvidácia sa nevyžaduje, ak peňažné prostriedky fondu prechádzajú na iný fond alebo nadáciu po zlúčení alebo po splynutí. V registri sa vykoná výmaz zaniknutého fondu a zápis fondu alebo nadácie vzniknej splynutej k tomu istému dňu. Výmaz zlúčeného fondu a zápis zmeny pri fonde alebo nadáciu, s ktorou sa zanikajúci fond zlúčil, sa takisto vykonajú k tomu istému dňu.

3/ Likvidáčny zostatok môže byť prevedený len na iný fond alebo na nadáciu.

4/ Odmienu likvidátora určí ten, kto likvidátora vymenoval.

5/ Náklady na likvidáciu sa uhradia z majetku fondu.

6/ Na zrušenie fondu s likvidáciou alebo bez likvidácie a na zánik fondu sa použijú primerane ustanovenia Obchodného zákonníka o zrušení a zániku obchodných spoločností (§ 68 až 75), ak zákon o n.f. neustanovuje inak.

V Prešove 16. 12. 1997 Doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc.
dekan fakulty

TVORIVÝ VKLAD

Naša mladá univerzita úspešne pokračuje v nastúpenom trende organizovaním hodnotných vedeckých, umeleckých a spoločensko-kultúrnych podujatí širšej slovenskej i medzinárodnej verejnosti pripomínať svoju existenciu a predstavovať jej výsledky svojej rozmanitej pedagogickej, vedeckej, umeleckej a ďalšej činnosti. Po viacerých podujatiach tohto druhu v minulom roku (takými boli napr. medzinárodné vedecké konferencie o umeleckom preklade a o rozprávke) sa naša univerzita takto prejavila a prezentovala i v prvých týždňoch nového roka, a to ako spoluorganizátorka významného celoslovenského kultúrneho podujatia.

Tým podujatím bolo otvorenie Roka slovenskej literatúry, ktoré sa v našom krajskom meste uskutočnilo v dňoch 20.-21. januára t.r. Popri našej univerzite jeho ďalšími hlavnými garantmi boli Ministerstvo kultúry SR, Národné literárne centrum (Bratislava) a prešovské Divadlo Jonáša Záborinského. O vydarený priebeh a celkový úspech podujatia sa však rozhodujúcim spôsobom zaslúžila práve naša ustanovizeň. Vďaka mimoriadnemu úsiliu a obetavosti

číanya, osobnosť a jazykovedné dielo akademika Ludovíta Nováka zhodnotili prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., a príčinné súvislosti medzi končiacim sa Rokom Antona Bernoláka a začínajúcim sa Rokom slovenskej literatúry pripomeral doc. L. Bartko. Okrem toho traja mimo-fakultní protagonisti seminára (Mgr. Z. Vašková z Prešova a dva hostia z Bratislav - PhDr. D. Hajko, DrSc., a PaedDr. M. Škota, CSc.) vo svojich vystúpeniach poukázali na hodnoty básnického diela Mila-

cie o celom projekte Roka slovenskej literatúry, a potom besedami so žiakmi prešovských gymnázií. O k r e m vzácnych

hostí z Bratislav (A. Baláž, J. Balco, E. Borčin, R. Čižmárik, D. Machala, J. Majerník, M. Richter, P. Štrelinger a ī.) sa na besedách zúčastnili aj domáci prešovskí literári tvorcovia (E. Galajda, I. Jackanin, Z. Vašková), medzi nimi i pracovníci našej univerzity (M. Otčenáš, L. Šimon a I. Vaško).

Vyvrcholením celej dvojdňovej slávnosti otvorenia Roka slovenskej literatúry v Prešove bola premiéra literárno-hudobnej kompozície Od Tatier k Dunaju, ktorú scenáristicky pripravil R. Čižmárik a v režii M. Antola (na malej scéne DJZ) ju predviedli prešovskí herci (hudobnými číslami ju vhodne doplnili študenti a učitelia košického konzervatória). V úvode predstavenia minister kultúry SR Ivan Hudec zdôraznil význam Roka slovenskej literatúry a organizátorom (osobite doc. I. Vaškovi) podakoval za prípravu jeho úspešného prešovského štartu.

I týmto podujatím naša univerzi-

Minister kultúry SR Hudec pri slávnostnom otvorení Roka slovenskej literatúry, vpravo hlavný organizátor podujatia doc. PhDr. Imrich Vaško CSc.

Foto: M. Kalavský

doc. PhDr. I. Vaška, CSc., pracovníka Katedry slovenského jazyka a literatúry filozofickej fakulty a tajomníka východoslovenskej odbočky Spolku slovenských spisovateľov, ktorý sa postavil na čelo prípravného výboru akcie (členmi tohto výboru boli aj doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., a doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc., z tej istej fakulty), sa totiž v priestoroch našej univerzity (vďaka žičlivému pochopeniu jej vedenia) realizovali prvé tri časti hodnotného programu podujatia - odborný seminár s priopomienkou jubilej slovenských básnikov a vedcov v roku 1998, autorské čítanie jubilujúcich autorov a tlačová konferencia.

Prvé dve sa uskutočnili vo veľkej zasadacej sieni rektora našej univerzity v prvý deň podujatia. Prevažnú časť ich programu zabezpečili naši pracovníci. Na seminári doc. I. Vaško jeho účastníkom (boli to stredoškolskí profesori slovenčiny a kultúro-ovetoví pracovníci z celého kraja, ale aj miestna študujúca mládež) prihlásili osobnosť a poéziu Jána Smreka a Maše Haľamovej, doc. PhDr. Anna Valcerová, CSc., im predstavila literárne dielo Viljama Tur-

na Rúfusa. V autorskom čítaní, ktoré nasledovalo hned po seminári, sa svojou tvorbou predstavil tohto-ročný jubilant (60 rokov), básnik,

Pohľad na účastníkov literárno - hudobného večera na záver dvojdňovej slávnosti Roka slovenskej literatúry.

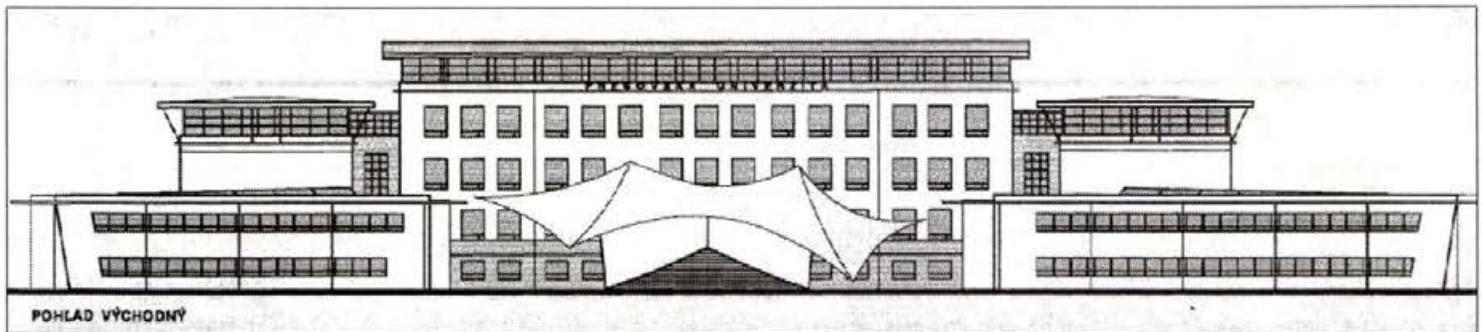
Foto: M. Kalavský

prekladateľ a literárny vedec doc. L. Šimon, pracovník Katedry germanistiky PU FF.

Na druhý deň podujatie pokračovalo najprv tlačovou konferenciou, na ktorej sa prítomní novinári dozvedeli najdôležitejšie informá-

cie potvrdila svoju schopnosť výrazne vstupovať do celoslovenského kultúrneho kontextu a viesť do svoj tvorivý vklad. Všetkým, ktorí sa o to zaslúžili, patrí naše podakovanie.

(lo)

POHLAD VÝCHODNÝ

TRI OTÁZKY PRE KVESTORA PU

V súvislosti s rozšírením počtu fakúlt Prešovskej univerzity vznikol problém zabezpečiť predovšetkým ich priestorové kapacity.

Aká je v tomto smere situácia, na to sme sa opýtali kvestora PU Ing. Igora Gulu.

Aká je situácia v riešení priestoro-vého zabezpečenia terajšej Pedagogickej fakulty PU?

Na základe rozsiahlych rokovani medzi PU a štátnej správou prešla časť budovy Základnej školy na ul. 17. novembra v Prešove do vlastníctva PU, ktorá po rekonštrukcii bude sídlom Pedagogickej fakulty.

Samotná rekonštrukcia objektu je rozdelená do niekoľkých etáp: I. etapa - rekonštrukcia a nadstavba južného krídla a prístavba

II. etapa - rekonštrukcia strednej časti hlavnej budovy

III. etapa - aula

Realizácia II. a III. etapy je závislá od začatia výstavby severnej časti základnej školy, kde budú priestory na umiestnenie žiakov 1. až 4. ročníka a vedenia ZŠ.

V akom štádiu sú práce na re-

konštrukciu a kto ju zabezpečuje?

Po výberovom konaní na zhotoviteľa projektu investičné oddelenie rektora PU zabezpečilo v súlade so Zákonom o verejnem obstarávaní č. 263/93 v znení neskorších predpisov výber zhotoviteľa realizácie, ktorou je firma Prvá prešovská stavebná, a. s., Prešov. Je to osvedčená stavebná firma s dlhoročnou tradíciou a vlastnými kapacitami,

ktoré sú zárukou riadneho splnenia kvality a termínu realizácie. V súčasnosti sa reálizujú práce vo vnútorných priestoroch južného krídla ZŠ, najmä búracie práce, rekonštrukcia inžinierskych sietí, ktoré je potrebné vzhľadom na o potrebene kompletne vymeniť.

Aké problémy sprevádzajú rekonštrukciu?

Vedenie rektora PU vyvíja maximálne úsilie pri rokovaniach s orgánmi štátnej správy. Je potrebné dorie-

šiť vzniknuté problémy, najmä v majejkovom vysporiadani, v súlade s ustanoveniami stavebného zákona.

V rámci tejto stavby je potrebné riešiť aj kapacitné nepostačujúci prívod elektrickej energie rekonštrukciou trafostanice v študentskom dome. Tým sa zároveň vyrieši aj dlhotrvajúci problém nevhodného umiestnenia trafa v objekte ŠD PU.

Rozsah a ukončenie jednotlivých etáp bude do značnej miery závislé od pridelených finančných prostriedkov, ktorých je v tomto roku nedostatoč.

Odvodzdaním objektu do užívania nadobudne Prešovská univerzita rozsiahly komplex budov na vysokej úrovni v blízkosti VŠA Prešov, čo bude zárukou úspešnej výchovy nových adeptov.

(red)

Antológia z diel filozofov

PREDSOKRATOVCI A PLATÓN

Antológia z diel filozofov je objemná, mnohozväzková panoráma dejín filozofie, obsahujúca obsiahle autentické výňatky z najvýznamnejších prác reprezentatívnych osobností histórie filozofického myslenia.

Reedícia Antológie je bez zveličenia kultúrna udalosť. Rozsiahlym spôsobom komplexne a ucelene podáva dejiny filozofie formou typických ukážok z diel najpoprednejších svetových filozofov.

Prvý z desiatich zväzkov Antológie z diel filozofov vychádza vo Vydavateľstve IRIS a je venovaný antickej filozofii, obdobiu približne od 4. do 6. storočia pred n.l. Obsahuje jednak zlomky z predsokratovcov, jednak Platónove filozofické dialógy. Fragmenty z diel prvých gréckych mysliteľov (Táles, Anaximenes, Anaximandros, Pythagoras, Alkmaion, Filolaos, Xenofanes, Herakleitos, Parmenides, Zenón, Melissos, Empedokles, Anaxagoras, Leukippos, Demokritos, Protagoras, Gorgias, Prodikos a iní) dokumentujú začiatky európskeho myšlienkového vývinu od prvého veľkolepého pokusu o výklad sveta z neho samého, cez úsilie vyložiť svet aj z jeho kvantitatívnej stránky, až po obdo-

bie, v ktorom sa ústredným predmetom záujmu už nestáva skúmanie prírody, ale človek, spoločnosť a najmä ontologická problematika. Celý tento vývin dokresluje výber filozofických dialógov z vrcholného obdobia Platónovej činnosti.

VÝZVA

Redakcia Prešovskej univerzity pripravuje na širokej ploche pohľad na aktuálnu problematiku ubytovania študentov PU. Budeme sa venovať možnostiam ubytovania, jeho kvalite a cene, rozvoju ubytovacích kapacít a ďalším aspektom. Priestor dostanú všetci zainteresovaní. Vyzývame predovšetkým vás - študentov PU, aby ste svoje názory, postrehy a prípadné otázky k uvedenej problematike adresovali členovi redakcie našich novín - kontakt:

Ladislav Rášsi, B7/4a, p5rassil@unipo.sk

(LR)

17. decem-ba bol dňom sne-movania odborovej organizácie pri FHPV PU, ktorú viedol jej podpred-

pracovného prostredia a mimo-riadnu pozornosť venoval obsahu plánu činnosti na r. 1998 a kolektívnej dohody na r. 1998. V diskusii vystúpil aj dekan FHPV doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc., ktorý uviedol, že PU uvažuje na vlastnom pozemku s výstavbou bytov pre zamestnancov univerzity. Informoval aj o potrebe zme-

ROKOVANIE ODBORÁROV

seda PhDr. Milan Kručay, CSc. Odborári boli oboznámení s pracovnými kompetenciami jednotlivých členov výboru. S hlavným referátom vystúpil predseda odborovej organizácie PaeDr. Ján Kancír. V samostatnej správe o činnosti prezentoval spôsob a výledky práce za 1. polrok funkčného obdobia nového závodného výboru odborovej organizácie. Zaobral sa realizáciou transformačného procesu bývalej odborovej organizácie pri PdF UPJŠ. Neobišiel ani oblasť sociálnej starostlivosti, načrtol úlohy v oblasti kultúry

ny výplatných termínov miezd a zmeny spôsobu ich vyplácania formou bezhotovostného styku. Na členskej schôdzi bol predložený aj návrh rozpočtu na rok 1998.

Redakčná rada želá odborovej organizácii úspešné vykrocenie do nového roku 1998.

PROJEKTOVANIE OBSAHU VÝTVARNEJ VÝCHOVY A PRÁCA S UMELECKÝM DIELOM V ŠKOLÁCH, MÚZEÁCH A GALÉRIÁCH

SILOČIARY TVORBY

(3. medzinárodné sympózium SSEA/INSEA)

múzeach, a to komparáciu so zahraničnými skúsenosťami z Veľkej Británii, Nemecka, Holandska a Maďarska, získanými už na predošom sympózium v Staré Lesnej. Tentoraz bol register informácií obohatený o poznatky z niektorých slovenských krajin, najmä z Poľska, Slovenska a Česka. Hlásie informácie zo sympózia poskytne prípravovaný zborník.

V modelovaní obsahu výtvarného vzdelávania spejú trendy k transformácii curricula a k integrovaným obsahom (najmä na 1. stupni základnej školy). Hľadá sa hranica medzi obsahom pragmatickým a obsahom vypracovaným teoretickmi na základe prognostických aspektov. Z doterajšieho poznania vyplýva, že do roku 2 000 je vo výtvarnej výchově nutná prestavba koncepcie predmetu, jeho obsahu, metód a foriem práce, a to tak v príprave učiteľov, ako aj na všetkých stupňoch a typoch škôl zabezpečujúcich všeobecné vzdelávanie.

Obsah podujatia tvorili pozoruhodné referáty najmä zahraničných hostí. Positívne bol prijatý referát o návrhu nového obsahu vzdelávania v ročníkoch 1.-4. základnej školy v Poľsku, ktorý prednesla Dr. Adamková, ale aj vystúpenia ďalších hostí prispeli do bohatého programu, ktorému nechybal spoločenský rámec (prospela aj účasť prorektora doc. Belejčanča, Dr. Pavalku a prodekanu PdF PU Dr. Portíka), prezentácia videotvorby a diapozitívov.

V úzadí neostali ani domáci referenti, ktorí prednesli zaujímavé výstupy z experimentov a výskumov: PhDr. Dulienčinová, CSc. (Alternatívne aktivity v príprave učiteľov + video), Dr. Vološčuková (Zápis z jedného domu + video), Dr. Vojčíková (Príčiny neúspešnosti práce s uměleckým dielom), Dr. Tokár (Ilustrácia a postmoderná) a doc. Jusko (Modelovanie obsahu vzdelávania; a Aktívne výtvarné činnosti vo výchove umením - dokumentovaný "non-stop" výstavou).

Sedemdesiatstranové skriptá (redaktor

A. Jusko) obsahujúce abstrakty či resumé referátov, preložené referáty a učebné osnovy v prílohe, spolu so skladátkou k výstave, grafickým listom akad. maliara Fera Kráľa, ktorý venoval účastníkom aj výstavné prospekty, dôstojne reprezentovali 3. medzinárodné sympózium.

Výstava výtvarných prác studentov Pedagogickej fakulty v MMUAW (predĺžená do konca kalendárneho roka 1997), študentov Strednej priemyselnej školy textilnej vo Svidníku, študentov Katedry dizajnu Sf TU v Košiciach, ale aj prehľadka drevených kostolíkov regiónu s názvom Perly architektúry (sprevádzal a odborný výklad poskytol V. Grešík, CSc.), spolu s prezentáciou exponátov v MMUAW (informácie po-

Výstava výtvarných prác študentov učítstva 1 - 4 ZŠ PF PU

sktli Ing. N. Hrisenková, riadička, a Dr. M. Bycko, odborný pracovník múzea) - prispeli k vynikajúcej reprezentácii našej univerzity, KV PF, SSEA/INSEA, MMUAW a regiónu, v ktorom sa podujatie uskutočnilo. - ja -

V dňoch 24. - 27. septembra 1997 sa v Múzeu moderného umenia Andyho Warhola v Medzilaborciach (MMUAW) uskutočnilo medzinárodné sympózium, spojené s výstavou výtvarnej tvorby študentov 1. stupňa ZŠ s názvom SILOČIARY TVORBY. Pripravila ho Katedra výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v koprodukcii so Slovenskou spoločnosťou pre výchovu umením (SSEA/INSEA) a Muzeom moderného umenia Andyho Warhola.

Garantmi sympózia boli prof. Dr. hab. Stanislav Popel, vedúci Katedry psychológie Univerzity Marie Curie Skłodowskiej v Lubline; prof. PhDr. Jiří David, CSc., z Katedry výtvarnej výchovy Vysokej školy pedagogickej v Hradci Králové; prof. Wiesław Karolak, akad. malíar, z Akadémie výtvarných umení v Lodži a doc. PhDr. Anton Jusko, CSc., vedúci Katedry výtvarnej výchovy PF PU a predseda SSEA/INSEA.

Cieľom sympózia bolo prispieť k rozšíreniu poznania o tom, ako zlepšiť prípravu učiteľov výtvarnej výchovy, z akých východísk a podľa akých princípov modelovať moderný obsah výtvarnej výchovy, ako znásobiť (posilniť) účinnosť tejto výchovy prostredníctvom výtvarných aktivít a práce s uměleckým dielom v školách, galériach a

Ak sa pred rokom 1990 o drogách na Slovensku verejne takmer nehovorilo, v roku 1994 sa na drogovú závislosť liečilo 1189 ľudí, o rok neskôr to už bolo takmer 1600... A to sú len tí, ktorí sa liečí chcú. Reálne číslo narkomanov je niekolkonásobne vyššie.

Najmladšie známe drogovo závislé dieťa na Slovensku malo sedem rokov. Najlacnejšou drogou, ak sa nepočítajú prí- cháveľ látky či rozpušťadlá bežne dostupné v obchodoch, je podľa zistení občianskeho združenia DROGA A TY marihuana. Jedna dávka stojí 30 až 50 Sk. Gram kokainu stojí už 2500 až 3000 Sk. A ešte jedno číslo zo štatistik - ak v roku 1995 bolo stiahnutých za obchod s drogami či šírenie toxikománie 1055 ľudí, o rok neskôr ich už bolo 1226. Nie náhodou teda vláda SR prijala v roku 1995 uznesenie č. 583 Národný program boja proti drogám a zriadila Výbor ministrov pre drogovú závislosť. Všetky rezorty majú určené aktivity a vyčlenené finančné prostriedky na re-

alizáciu tohto programu.

Je všeobecne známe aj to, že liečba toxikomanov je zatiaľ predovšetkým doménou rezortu zdravotníctva, ktoré svoju aktivity sústredilo okrem iného najmä na dobudovanie centier na liečbu drogových závislostí. Pripomeňme, že tieto sú zatiaľ v

všetkých podchýtiť v rámci prevencie najmladšiu generáciu, pri ktorej je šanca, že v budúcnosti drogu odmietne.

V tejto súvislosti dávame do pozornosti, že napr. podľa medzinárodného výskumu ESPAD realizovaného na stredných školách v Bratislavе v roku

Nová prodekanka PF

Doc. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., sa narodila 30. mája 1951 v Hačave, okr. Rimavská Sobota. V roku 1974 absolvovala FF UPJŠ, odbor SjA. Od roku 1981 pracovala na PdF UPJŠ. V tom istom roku získala doktorát (PhDr.). Aspirantúru realizovala v Literárnovednom ústave SAV v Bratislave v roku 1991. O štyri roky neskôr bola pani Stanislavová na VŠP v Nitre habilitovaná. V rokoch 1991-1994 vykonávala funkciu prodekanky pre štúdium učiteľstva pre 1. stupeň ZŠ. V súčasnosti doc. Stanislavová pracuje na KSJL PF PU. Vedeckovýskumne sa venuje kritike, história a teórii literatúry pre deti a mládež. Akademickým senátom bola zvolená za prodekanu pre oblasť vedecko-výskumnej činnosti PF PU.

Pedagogická fakulta

Novozriadená fakulta ešte nemá zmluvne nadzviazané medzinárodné kontakty. Styky so zahraničím sa zatiaľ realizujú prostredníctvom katedier s partnermi v Krakove, Lubline, Rzeszove, Katovicach a Varšave (Poľsko), Salzburgu (Rakúsko), Lvove a Kyjeve (Ukrajina), Ljubljane (Slovensko), Nyiregyhaze a Egeri (Maďarsko), Nijmegen (Holandsko), Magdeburgu (Nemecko), Prahe a Olomouci (Česko) a spoluprácou rišiteľov so zahraničím v rámci grantových projektov.

Poznatky z iných krajín, najmä z USA dokumentujú, že do boja s drogovou závislosťou sa intenzívne pustili i mimovládne organizácie. Formou besied, protidrogových fórum, publikácií, ba dokonca prostredníctvom INTERNETU sa snažia pomôcť nájsť takú hierarchiu hodnot pre malého človeka, v ktorej by akákoľvek závislosť nemala miesto. Pretože boj s drogami

má medzinárodný charakter, navštievujú slovenskí odborníci zo štátneho a neštátneho sektora krajiny, v ktorých je tento problém mnohorodený a skúsenosť s jeho utlenením prenosná.

Jedným z významných práv študentov vysokoškolského štúdia je právo vytvárať na VŠ (fakultách) združenia (spolky) v súlade so zákonom o združovaní občanov. Študentské združenia môžu v úsilí protidrogových aktivít zohráť významnú úlohu motívacie a prevencie, aby mladý človek akúkoľvek drogu kategoricky odmietol!

/R/

Protidrogovým aktivitám sa medze nekladú

Bratislave, Žiline, Nových Zámkoch, Košiciach a Humennom. Spolu majú sto špecializovaných posteli na liečbu drogovo závislých. Liečba na lôžku stojí približne 800 Sk na deň, ambulantná je o 500 Sk lacnejšia. Ďalším významným rezortom je Ministerstvo vnútra SR. Národná protidrogová jednotka Správy kriminálnej polície Prezidia PZ SR okrem zberu údajov spolupracuje s medzinárodnými organizáciami, ako sú INTERPOL či UNDCP - program OSN na kontrolu drog.

Rezorty školstva a kultúry majú za úlohu predo-

1995 malo 27% chlapcov a 15% dievčat skúsenosť s marihanou. O rok neskôr to už bolo 33% chlapcov a 21% dievčat. Napriek všetkým aktivitám teda záujem motivovaný zväčšenosťou, deprezivou, snahou zaradiť sa alebo čímkolvek iným o drogy rastie a SR prestáva byť len tranzitnou krajinou. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR implikuje preventívne kroky i do pripravovaného návrhu zákona o sociálnej pomoci. Vychádza okrem iného aj z názoru, že ak sa nepomôže drogovo závislému človeku, čaká ho iba smrť... A na záchrannu života sa musí urobiť vždy maximum!

ZA PHDR. ING. JOZEFOM KUBOVSKÝM

Dňa 1. januára 1998 vo veku nedožitých 69 rokov navždy odišiel PhDr. Ing. Jozef Kubovský.

PhDr. Ing. Jozef Kubovský sa narodil 8. 2. 1929 v Prešove. Po skončení meštianskej školy nastúpil do Štátneho učiteľského ústavu v Prešove. Po maturite v roku 1948 študoval na Vysokej škole sociálnej v Brne, kde v roku 1952 získal absolventský titul Ing. V roku 1976 obhájil na Univerzite Palackého v Olomouci titul PhDr. v odbore pedagogika.

PhDr. Ing. Jozef Kubovský pôsobil na rôznych typoch stredných škôl v Prešove: na Pedagogickej škole, Vyšszej zdravotnej škole, Vyšszej škole sociálnej, Vyšszej škole výživy, Pedagogickej škole pre vzdelávanie učiteľiek. Učil pedagogiku, psychológiu a ekonómiu. V roku 1955 nastúpil na Krajský pedagogický ústav. Za svoju pedagogickú a organizátorskú prácu bol v roku 1962 vyznamenaný titulom Zaslúžilý učiteľ a neskôr aj ďalšími čestnými uznaniami a pamätnými medailami.

Na Filozofickú fakultu UPJŠ v Prešove nastúpil PhDr. Ing. Jozef Kubovský v roku 1967. V roku 1968 bol povolený vedením ústavu a od roku 1969 vedením Katedry teórie a sociológie kultúry. Po jej zrušení v roku 1970 sa stal vedúcim Katedry výchovy a vzdelávania dospelých (do r. 1983). Bol členom Slovenskej komisie pre vzdelávanie dospelých pri Ministerstve školstva SSR, členom redakčnej rady časopisu Osveta, členom Slovenskej pedagogickej a Slovenskej sociologickej spoločnosti SAV. Riešil úlohy štátneho plánu vedeckého výskumu a publikoval štúdie a články z oblasti riadenia vzdelávania dospelých. Bol lektorem a aktívnym

členom rôznych organizácií (Vedecko-technickej spoločnosti, ČSTV a ī.). S jeho menom sa spájajú úspechy v organizovaní celoslovenských súťaží umelcnej tvorivosti vysokoškolákov Akademický Prešov. Za dlhorčnú organizátorskú prácu mu v roku 1985 pri príležitosti XX. výročia Akademického Prešova rektor UPJŠ udelenil bronzovú medailu.

Vyučoval teóriu riadenia, základy sociológie, dejiny sociológie, sociológiu práce, dejiny pedagogiky, ale i ďalšie disciplíny. Kolegovia ho poznali ako dobrého človeka, priateľa a odborníka. Vždy mohli rátať s jeho porozumením a pomocou.

Aj po odchode na dôchodok PhDr. Ing. Jozef Kubovský externe vyučoval - rád a s plným nasadením študoval a prednášal, viedol a opoval ročníkové a diplomové práce. Choroba ho však vyrhla z kolotoča práce a života, ktorý mal tak rád. Absolventi a študenti odboru vzdelávanie dospelých budú na neho s úctou spomínať. Vedenie Prešovskej univerzity, Filozofickej fakulty PU, kolegovia z katedry a fakulty sa skráňajú pred jeho životným dielom a budú ho nosiť vo svojich srdciach.

Čest jeho pamiatke!
Doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc.

Deň ľudovej piesne

S netradičnou myšlienkou prišli folkloristi z vysokoškolského folklórneho súboru TORYSA - usporiadali „Deň ľudovej piesne“. Nie však hociakej ľudovej piesne, ale takej, ktorá sa viaže k Prešovu, v ktorej sa hovorí o Prešove. A tak sa 8. decembra minulého roka vybrať ľudová hudba Torysan so ženskou a mužskou speváckou skupinou ráno na prednášku študentov Pedagogickej fakulty do auly, aby im spríjemnili deň piesňou. „Toryský hľasník“ dával na známosť, že v ten deň má každý „ústa len v piesni používať“ a dievčatá a chlapci vzápäť už aj spievali a hrali „A od Prešova...“ či „Koňare, koňare...“ a iné prešovské a šarišské „špívavinky“. S ľudovou piesňou boli pozdravil primátor Ing. Juraj Kopčák a mestskú radu na prešovskej radnici, „výtrhli“ rektora doc. Feča z jeho pracovných povinností. I ostatní funkcionári a pracovníci rektorátu zistili, že aj oni ovládajú tieto „špívavinky“ a tak si spoločne s Torysanmi zaspievali. A pretože bol deň ešte pred nimi, tak nakukli do zasaďačky dekanu vo vysokoškolskom areáli, kde prebiehalo zasadnutie kolégia dekanu FHPV, s piesňou prešli všetkými chodbami VŠA a aj tí, ktorí vykukli z prednáškových miestností, snáď trocha namratení, sa vzápäť pridali k spievu. „Toryský hľasník“ hľásil, že vyrcholením bude koncert vo vestibule VŠA a takto naň všetkých pozýval. V pestrom programe koncertu sa stretli spevácke zložky TORYSY a ľudová hudba so „starým“ a „novým“ primášom (V. Gilganič, O. Kandráč). Vrcholom programu bol krst ďalšieho čísla zborníka prác študentov hudobnej výchovy PREDZNAMENANIE 4, ktorý vydala KHv FHPV PU pri príležitosti osláv 750. výročia prvej písomnej zmienky o Prešove, so značným finančným príspevkom mesta. S obsahovým zameraním zborníka na tému Slovenská ľudová pieseň a ľudová hudba - náš vzťah k nej oboznámil prítomných predsedu redakčnej rady študent 4. ročníka Ľuboslav Kaliňák, a predstavil zároveň ďalších tvorcov zborníka. Jeho súčasťou je aj piesňová príloha Spevňík východoslovenských ľudových piesní z hudobnofolklorých výskumov študentov Hv na bývalej PdF UPJŠ.

Netradičné podujatie, usporiadane zámerne bez oblečenia v ľudových krojoch, dokumentovalo, že ľudová pieseň patrí k dennému životu a má v ňom aj dnes svoje miesto.

Mgr. Irena Medňanská, CSc.

ZA LADISLAVOM GREŠOM

8. januára 1998 zomrel Ladislav Greš, dlhorčný zamestnanec ŠDaJ UPJŠ v Prešove, kde pracoval ako stolár. Ladislav Greš sa narodil 14. 7. 1929 vo Velkom Šariši. Počas svojho pôsobenia v ŠDaJ UPJŠ v Prešove v rokoch 1974 až 1989 si svoju prácu vykonával vždy svedomito a s láskou. Pre jeho veselú povahu bol medzi spolupracovníkmi oblúbený. Aj jeho šikovné ruky zabezpečovali plynulý chod ŠDaJ PU v Prešove.

Čest jeho pamiatke!

PhDr. Ivan Benko, riaditeľ ŠDaJ PU
Ján Mikluš, predseda OZ ŠDaJ PU

HUDBA VIANOC

Študenti a pedagógovia Katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty PU pripravili pre svojich kolegov a zamestnancov PU vianočný koncert, ktorý sa uskutočnil v priestoroch vysokoškolského areálu 16. decembra 1997.

V pestrom hudobnom programe sa predstavili speváci - sólisti, akordeónový súbor, komorný spevácky zbor, spevácky zbor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty a folklórny súbor Šarišan. Zazneli aj detské hľasy vo vianočných koledách interpretovaných žiakmi ZŠ na Uč. 17. novembra.

Hudba Vianoc sa už tradične stáva neodmysliteľnou súčasťou vysokoškolskej atmosféry v Prešove na sklonku kalendárneho roka.

Prvý univerzitný ples

Z príležitosti konštituovania PU uskutočnil sa 6. februára 1998 v priestoroch hotela Dukla I. reprezentatívny ples PU. Očakávania organizátorov sa naplnili jednako čo do účasti, ale i vysokej spoločenskej úrovne. Na plese sa zúčastnili aj mnohí hostia, medzi ktorými boli aj funkcionári mestských a okresných orgánov.

Vo VŠA si už vytvorili svoju tradíciu a stali sa neodmysliteľnou súčasťou bližiacich sa sviatkov vianočné koncerty. V minulom roku ožil prieskor pri predajni študijnnej literatúry až dvakrát. 10. decem-

Cats. Ďalej vystúpili sólisti-inštrumentalisti Ján Štvorka, Ivana Svobodová, Jana Bezeková, Jana Ďurčeková, speváci Zuzana Fotulová a Milan Maťaš. Folklórny súbor Torysa koledami a vinšami v pás-

VIANOČNÉ KONCERTY

bra 1997 pripravila vianočný koncert KHv FHPV PU, ktorá sa postarala o sladké darčeky. Dedo Mráz a Snehulienka postupne rozbalovali hudobné darčeky, ktoré „zabalil“ napr. Sláčikový orchester súboru CAMERATA ACADEMICA. Orchester prednesol tanecnú hudbu zo začiatku 19. storočia Nocturno in A Františka Krčmaríka a Menuet z opery Una cosa rara Ference Dežéfyho. Druhá zložka tohto súboru - Dychové trio „darovalo“ publicu dve časti z Mozartovho Divertimenta č. 2. Mgr. Marta Polohová pripravila so študentmi ensamblové i sólové piesne z muzikálov West Side Story a

me Štedrovečerná rodina vykúzli neopakovateľnú atmosféru Štedrého večera i s rozdávaním jabĺčok, orechov, ale aj prípitkom slivovice. Ženský spevácky zbor IUVENTUS PAEDAGOGICA s dirigentom Mgr. Igorom Gregorim umocnil a zavŕšil predvianočné popoludnie vokálnymi polyfonickými dielami a vianočnými koledami v úprave Milana Nováka.

Okrem študentov a pedagógov PU boli vzácnymi poslucháčmi koncertu aj bývalí učitelia a pracovníci PdF, ktorých sme radi privítali na pôde novej PU.

Mgr. Irena Medňanská, CSc.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

XV. AKADEMICKÉ MAJSTROVSTVÁ SR '98

zimná časť - Prešov

XV. akademické majstrovstvá SR boli dôstojnou reprezentáciou vysokých škôl Slovenska v duchu čestných športových zásad. • Splnili sa všetky očakávania od XV. AM SR. • Rektor PU: „Vďaka všetkým, ktorí sa podielali na organizovaní ušľachtilej myšlienky XV. AM SR, svojimi ideami spájajúcich športovcov z vysokých škôl SR.“

doc. PhDr. Karol Feč, CSc., predsedu organizačného výboru

V pondelok 2. 2. 1998 sa v aule PU uskutočnil slávnostný ceremoniál otvorenia XV. AM SR - zimnej časti. Zúčastnili sa na ňom vedúci funkcionári PU a vedenie jednotlivých fakult, pedagogickí pracovníci, funkcionári okresných a mestských orgánov štátnej správy, organizátori a samozrejme športovci a rozhodcovia, ale aj ďalší hostia.

Slávnostný ceremoniál otvoril podpredseda

organizačného výboru XV. AM SR doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc. Po privítaní účastníkov, medzi ktorí bol aj riaditeľ kancelárie MŠ SR Mgr. Marián Kapusta, slávnostný príhovor prednesol predseda organizačného výboru doc. PhDr. Karol Feč, CSc., ktorý o.i. povedal: „Pokladám za veľkú česť pre našu novonokonštituovanú univerzitu, že sme boli povoleni usporiadanie XV. AM SR 1998 - zimnej časti krátko po zriadení PU.“ Záverom v mene akademickej obce PU uslyšol presvedčenie, že si z XV. AM SR v zimných športoch odnesie každý účastník tie najkrajšie spomienky a športové zážitky. Po krátkom prejave rektora PU zástupca MŠ SR Mgr. M. Kapusta oficiálne otvoril XV. AM SR.

Potom nasledovalo symbolické odovzdanie vlajky Slovenskej asociácie univerzitných športov organizátorom XV. AM SR, ktorú odovzdal prezent

asociácie doc. PhDr. Ján Junger, CSc. Vlajka bola vztýčená vo VŠA PU.

Po prečítaní slibu športovcov a rozhodcov, ktorý prednesli páni Puskajler a Drobňák, vystúpil ženský spevácky zbor Iuventus Paedagogica. Na záver doc. Horváth zažalal všetkým rozhodom, trénerom a športovcom veľa šťastia.

- red -

Uznanou telovýchovnou jednotou (TJ) v rámci vysokoškolského športu na Slovensku je aj TJ Slávia PU.

TJ PU zdržuje poväčšine vysokoškolákov, ktorí sú registrovaní v oddieloch džuda, bežeckého lyžovania, vodného póla, atletiky, ženskej hádzanej, ženského volejbalu, a nevysokoškolákov, ktorí tvoria mládežnícku kategóriu, zastrešenú v športovej gymnastike, džude a vodnom póle.

Pri TJ PU pracujú aj kluby tenisu, aerobiku a kalanetiky, v ktorých je pre vysokoškolákov a zamestnancov PU vytvorený priestor pre relaxáciu a

Dobrý vzťah k vysokoškolskému športu

zdravotné cvičenia.

V týchto oddieloch a kluboch poväčšine pôsobia ako tréneri učitelia našich fakúlt. Ich dobrý vzťah k vysokoškolskému športu je aj vzťahom k Prešovskej univerzite.

Sú to ľudia, ktorí vykonávajú svoju činnosť bez nároku na odmeny. Patria medzi nich: Dr. Husovská, Dr. Antošovská, docenti Stejskal, Feč, Horváth, Dr. Maťcovský, Dr. Hugec, Mgr. Hricišák a ďalší.

Veľmi dobré výsledky dosiahli za rok 1997 s oddielom džuda Dr. Leitmann a Dr. Krasl, ktorí sú v rámci Slovenska hodnotení ako vzorní tréneri a ich oddiel ako vzorný oddiel. Dr. Leitmann je súčasne trénerom akademického výberu džudistov Slovenska.

Medzi zaujímavé podujatia, ktoré TJ PU usporiadala v roku 1997, patria akcie: Akademické majstrovstvá vysokoškolákov v cestnom behu, Večerný beh Prešovom, Volejbalový a hádzanársky turnaj vysokoškoláčok s medzinárodnou účasťou, Šarišský pohár v gymnastike a Vodnopólový viačnočný turnaj.

Vedenie TJ PU na svojom zasadnutí kladne zhodnotilo spoluprácu medzi rektorátom a fakultami.

TJ PU sa zároveň touto formou chce podakovať dekanovi FHPV doc. Ing. Kuzmišinovi, CSc., a dekanovi PF doc. PhDr. Turekovi, CSc., ako aj prezidentovi SAUŠ doc. Jungerovi za príkladnú spoluprácu a vytvorenie optimálnych podmienok na trénerskú činnosť učiteľov, pôsobiacich na katedrách telesnej výchovy PU.

Ivan Tomič, manažér TJ

MEDZINÁRODNÝ VOLEJBALOVÝ TURNAJ ŽIEN

Na akademickej pôde našej univerzity sa každoročne organizuje medzinárodný volejbalový turnaj žien. Ten minuloročný sa niesol v znamení osláv 750. výročia prvej písomnej zmienky o meste Prešov a inaugurácie Prešovskej univerzity. Záštitu nad turnajom prevzal rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc.

Na v poradí už 5. ročníku turnaja sa zúčastnili družstvá Univerzity M.C. Skłodowskiej z Lublina (Poľsko), Sokola Vranov, Sokola Giraltovce a domáceho družstva, štartujúceho pod hľavičkou Slávie PU Prešov. Priebeh turnaja narušila neúčasť vysokoškoláčok z Nyiregyházy.

Úspešne si na turnaji počínali dievčatá z Prešovskej univerzity, ktoré v zostave L. Vasilcová (kapitánka), S. Skubanová, Z. Dindová, M. Sláviková, L. Kamienská, L. Sabovíková, T. Slančová, J. Adamyová a S. Grajciarová (chýbali zranené hráčky S. Špilárová a M. Micenková), po víťazstvách 3:0 nad UMCS Lublin, 3:1 nad Sokolom Vranov a 3:0 nad Sokolom Giraltovce, obsadili 1. miesto. Na ďalších miestach sa umiestnili dievčatá Sokola Vranov, UMCS Lublin a Sokola Giraltovce.

Družstvá na prvých troch miestach obdržali diplomy, poháre a večné ceny, ktoré venoval rektor PU, dekani FHPV PU a PF PU a TJ Slávia PU Prešov. Za najlepšie hráčky turnaja boli vyzdelené D. Zalewská (UMCS Lublin), A. Ondejková (Sokol Vranov) a S. Skubanová (Slávia PU Prešov).

Turnaj mal veľmi dobrú športovú a spoločenskú úroveň, ku ktorej prispeli aj študenti telesnej výchovy FHPV PU, ktorí celú športovú časť organizovali sami, čím dokázali pripravenosť organizovať aj medzinárodné podujatie. Spoločenskú úroveň turnaja zvýraznila účasť rektora PU doc. PhDr. K. Feča, CSc., dekanu FHPV PU doc. Ing. P. Kuzmišinu, CSc., tajomníkov FHPV a PF PU PhDr. P. Fabiánu a PhDr. P. Uviru, funkcionárov TJ Slávia PU Prešov, ako aj velvyslance SR v Grécku PhDr. J. Valka, s ktorým sa naše dievčatá zoznámili počas pobytu v r. 1996 v Aténach na volejbalovom turnaji.

Záverom je potrebné podakovať všetkým tým, ktorí pomohli pri organizovaní a realizácii tohto tradičného športového podujatia prešovských vysokoškoláčok - Ministerstvu školstva

SR, MsÚ Prešov, vedeniu PU, vedeniu FHPV PU a PF PU, TJ Slávia PU, Klubu olympionikov regionu Prešov a sponzorom (OZKN, a.s., Křížek, a.s., ALBA, Koving, s.r.o., ELPO, s.r.o., HPREX, s.r.o., VÚB, a.s., Slovenská sporiteľňa, a.s., Šarišgálská, s.r.o., firme Viktória, Minerálne vody, a.s., a ďalším), lebo bez ich finančnej a materiálnej pomoci by bolo fažké zorganizovať také náročné športové podujatie.

PaedDr. Juraj Hugec

Najlepší športovec za r. 1997

Za prítomnosti rektora PU a dekanov FHPV a PF boli vyhlásení najlepší športovci TJ Slávia PU za r. 1997. 1. miesto získala južistka Katarína Rodanová, na 2. mieste sa umiestnila Andrea Serenčová, tretí boli spoľočne lyžiar bežec Miroslav Plichta a atlét Dušan Velký. Prvýkrát sa hodnotili aj tréneri. V žen. kategórii zvíťazila PhDr. Libuša Husovská (bež. lyžovanie), v muž. kategórii PhDr. Štefan Leitmann (judo) a v odbore cvičiteľov PhDr. Magda Antošovská (aerobik). Za zorganizovanie podujatia v závere podakoval sekretariátu TJ Slávia rektor PU. I. Tomič, manažér TJ

MEMORIÁL

Pod záštitou rektora PU doc. PhDr. K. Feča, CSc., sa 6. februára 1998 v športovej hale PU uskutočnil 6. ročník Memoriálu Štefana Stanislava v skoku do výšky, ktorý organizoval atletický oddiel TJ Slávia PU. Startovali na ňom športovci z východoslovenského regiónu v kategóriach žiaci a dorastenci.

(LR)

Na zimnej časti AM SR sa zúčastnilo vyše 330 študentov - pretekárov. • Pre prešovských vysokoškolákov 6. miesto. • Na bežeckom lyžovaní sa zúčastnili aj pretekári z Francúzska, Rakúska a Poľska, čím AM SR získali punc medzinárodných pretekov. • V celkovom hodnotení zvíťazili vysokoškoláci z EU v Bratislave. • Všetkým členom realizačného tímu XV. AM SR patrí vďaka i uznanie.

XV. AKADEMICKÉ MAJSTROVSTVÁ SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA PREŠOVSKEJ UNIVERZITE SKONČILI

Rok 1998 je nielen rokom olympijským, ale aj rokom konania XV. akademických majstrovstiev Slovenskej republiky. Preto sme mohli stretnať v prvých februárových dňoch na PU športovcov a funkcionárov, ktorí prišli skonfrontovať svoju športovú výkonnosť v 7 druhoch športu - biatlone, behu na lyžiach, jude, karate, stolnom tenise, badmintonu a šachu. Súťaže v alpskom lyžovaní boli pre nepriaznivé snehové podmienky preložené na mesiac marec.

Na zimnej časti Akademických majstrovstiev SR sa zúčastnilo 331 študentov-športovcov, medzi nimi aj skupina študentov PU, ktorá v konečnom bilancovaní medzi 20 hodnoteniami VŠ SR obsadila so ziskom 3 zlatých, 5 strieborných a 7 bronzových medaily pekné, 6. miesto. Na tomto úspechu PU sa podieľali Lucia Lalíková, Bibiana Baranová, Peter Hauner (judo), ktorí získali pre PU

zlaté medaily; Marek Janič (judo), Marián Dirga a Peter Tarcala (badminton) - získali strieborné medaily, a Peter Jambrich (judo), Peter Puskajler (judo), Miroslav Plchta (bežecké lyžovanie), Norbert Zambor a Ivana Sedláčková (šach), ktorí získali bronzové medaily. Svojim prístupom, disciplinovanosťou, no najmä vôleou zvíťazil dokázali, že aj na Prešovskej univerzite sú športovci, ktorí dokážu súťažiť a triumfovať nad ostatnými študentmi VŠ SR. Bežecké lyžovanie malo svoju špecifickosť v tom, že sa na pretekoch zúčastnili aj študenti z Rakúska, Francúzska a Poľska, čím naše AM získali punc medzinárodných pretekov.

V celkovom hodnotení VŠ zvíťazili športovci Ekonomickej univerzity Bratislava (7 zlatých, 2 strieborných, 4 bronzových) pred športovcami FTVŠ UK Bratislava (6 zlaté, 2 strieborné, 3 bronzové) a TU Košice (5 zlaté, 2 strieborné a

6 bronzových medailí).

Príprava a samotná reálizácia XV. AM SR bola v rukách učiteľov a zamestnancov PU, ktorí pod vedením predsedu organizačného výboru doc. PhDr. Karola Feča, CSc., rektora PU, vytvorili výborný pracovný kolektív, ktorý zvládol túto náročnú organizátorskú prácu. Na svoju prácu mali vytvorené na svojich pracoviskách veľmi dobré podmienky a pochopenie vedúcich pracovníkov.

Všetkým členom realizačného tímu XV. AM SR

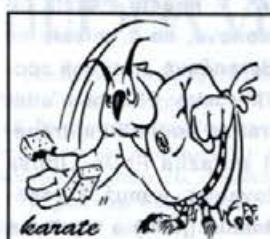

patrí za odvedenú prácu vďaka. Dokázali, že hoci PU je veľmi mladá, predsa je schopná organizovať na vysokej úrovni aj náročné športové podujatia, akým XV. AM SR určite boli.

PaedDr. Juraj Hugec,
tajomník org. výboru

Odobzdávanie cien v stolnom tenise

Nástup pretekárov v disciplíne judo

Vyhľásenie výsledkov v šachu

Foto na strane M. Tylešová

Vydáva : Rectorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel. 091/73 32 31 - 4, kl. 306, Ul. 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predseda redakčnej rady a vedúci redaktor : Doc. PhDr. M. Rusinko, CSc. - členovia redakčnej rady : Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, akad. maliar Peter Kocák, Prom. fil. Jozef Tutoky, Ladislav Rášsi zodpovedný za jazykovú úpravu. Mária Tylešová - fotograf Univerzitného časopisu vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Sadzba: COFIN, a.s., Prešov, Tlač : GRAFOTLAČ Prešov

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKEJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

MAREC – APRÍL 1998

ROČNÍK II.

č. 3-4 / 1998

Prvé stretnutie akademickej obce PU

Prešovská univerzita bilancovala

Informovať o činnosti AS PU a verejne posúdiť najdôležitejšie problémy týkajúce sa PU - tak znel cieľ stretnutia akademickej obce (AO) PU, ktoré sa uskutočnilo 23. 3. 1998 v aule VŠA.

Ako prvá odznela správa o činnosti AS PU, ktorú prednesol predseda AS PU doc. RNDr. Ján Birčák, CSc., Dr.h.c. Po krátkej informácii o konštituovaní a najdôležitejších právomociach a povinnostach AS PU doc. Birčák prešiel k stručnému informovaniu AO PU o najpodstatnejších

Ján Birčák – predseda AS PU

uzneseniacach a výsledkoch činnosti AS PU za uplynulé obdobie, z ktorých najčerstvejšie je schválenie rozpočtu PU na obdobie tohto roku. Predseda AS PU kladne zhodnotil spoluprácu univerzitného senátu a vedenia PU.

Rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., prednesol správu o stave PU. Zameral sa na dôležité body minulosti - rekonštrukcia objektu rektorátu, zvýšenie ubytovacích kapacít, priestorové riešenie PF PU, založenie univerzitného periodika, celkové etablovanie PU. Venoval sa i súčasným problémom PU - ubytovanie, nepriaznivá kvalifikačná štruktúra učiteľov PU, problematika zahraničných stykov. Rektor PU poukázal aj na otázky s výhľadom do budúcnosti PU - aktivizácia grantovej činnosti, zlepšenie ubytovania, zavedenie kredit-

Karol Feč – rektor PU

ného systému. Ďalej rektor PU vo svojom vystúpení povedal:

Od vzniku PU uplynulo 14 mesiacov a 23 dní. Vzhľadom na to, že prípravné obdobie potrebné na vznik univerzity pred prijatím zákona nejstvovalo, možno konštatovať, že jej polročné obdobie bez rektorátu PU a dekanátu PF PU pod vedením spoločenca vlády a následne rektora Prešovskej univerzity bolo obdobím, v rámci ktorého:

- boli uskutočnené všetky potrebné kroky na vytvorenie dočasných riadiacich orgánov (štatutárna rada Prešovskej univerzity a štatutárne or-

gány jednotlivých fakúlt) a vypracovanie legislatívnych noriem,

- boli na základe volieb v rámci PU konštituované akademické senáty fakúlt i AS PU a zvolený rektor a dekaní jednotlivých fakúlt, ako aj ďalší akademickí funkcionári,

- bolo vyvijané mimoriadne úsilie týkajúce sa zabezpečenia rekonštrukcie rektorátu PU a bezproblémovo fungovania univerzity vo všetkých oblastiach jej činnosti s akcentom na postupné zlepšovanie podmienok (najmä priestorových a finančných) potrebných na plnenie základných povinností PU a jej fakúlt.

Prebiehal a prebieha náročný delimitačný proces medzi Prešovskou univerzitou a Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika a medzi Pedagogickou fakultou a Fakultou humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity.

Možno konštatovať, že vynaložené úsilie už počas krátkeho obdobia univerzity pred prijatím zákona prinieslo riešenie nielen uvedených, ale i ďalších významných úloh a problémov.

Prešovská univerzita zakúpila objekt na Ulici obrancov mieru, ktorý po čiastočnej rekonštrukcii a nevyhnutnom vnútornom vybavení v hodnote cca 1,9 mil. Sk zvýšil kapacitu ŠDaj PU o 160 lôžok.

Začiatkom mája 1997 bol po roz-

siahlej rekonštrukcii s nákladmi 12,3 mil. Sk uvedený do prevádzky objekt Inštitútu turizmu, hotelierstva a manažmentu pri FF PU, následne prebiehalo vybavenie objektu výpočtovou technikou a čiastočne vnútorným zariadením v objeme približne 1 mil. korún.

Od 1. septembra 1997 bol po rozsiahlej rekonštrukcii (takmer 20 mil. Sk) daný do prevádzky objekt rektorátu PU.

Zvýšeným úsilím Prešovská univerzita od júna 1997 získala časť objektu ZŠ na Ulici 17. novembra. Prvá etapa rekonštrukcie a prístavby južného krídla uvedeného objektu začala v decembri 1997, jej ukončenie sa predpokladá v októbri 1998.

Boli realizované zložité rokovania, týkajúce sa odkúpenia ďalšieho objektu na účely študentského domova, čo umožnilo zvýšiť lôžkovú kapacitu o ďalších 230 - 400 miest.

V súčasnosti študuje na všetkých formách štúdia PU 5590 študentov, z toho na dennom štúdiu 3869 študentov. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi je zjavný nárast prijatých študentov do prvých ročníkov (najväčší nárast bol zaznamenaný na FF PU). V školskom roku 1997/98 z celkového počtu študentov denného štúdia o ubytovanie požiadalo 2226 študentov. Z kapacitných dôvodov nebolo možné poskytnúť ubytovanie 649 študentom.

Významným aktom bola slávnostná inaugurácia Prešovskej univerzity, jej rektora a dekanov jednotlivých fakúlt, na ktorej sa zúčastnili takmer všetci rektori slovenských univerzít, čo významne prispelo k etablovaniu PU do siete vysokých škôl na Slovensku. Vo veľmi krátkom čase bol vydaný informačný bulletin o Prešovskej univerzite a jej fakultách v slovenskej i anglickej verzii a časopis Prešovská univerzita, ktorý prináša aktuálne informácie zo života PU. Vedenie a rektor Prešovskej univerzity významne vstupovali do problémov jednotlivých fakúlt v prípadoch (Pokračovanie na 2. str.)

Pohľad na predsednický stôl akademickej obce PU

Prešovská univerzita bilancovala

(Dokončenie z 1. str.)

akreditácie, evaluácie a práv konáť štátne skúšky, či už sa to týkalo Inštitútu turizmu, hotelierstva a manažmentu, PF, FHPV alebo PBF.

O hlavných zámeroch a perspektívach PU

V ďalšej časti správy hovoril rektor PU doc. Karol Feč o hlavných zámeroch a prioritách Prešovskej univerzity, medzi ktoré patria: 1. stabilizácia PU, 2. budovanie informačného centra, 3. budovanie Pedagogickej fakulty a nasledujúce priority jednotlivých fakúlt.

Pedagogická fakulta PU:

Zabezpečenie výučby cudzích jazykov a zabezpečenie výučby špeciálnej pedagogiky.

Fakulta humanitných a prírodných vied PU:

1. Zriadenie katedry ekológie a chémie, 2. zriadenie študijného odboru manažment verejnej správy a regiónov, 3. zriadenie školiaceho pracoviska v odbore biológia a v odbore telesná výchova.

Filozofická fakulta PU:

1. Diverzifikácia katedier a študijných odborov fakulty s cieľom precízovať identitu fakulty jasne vymedzujúcu jej miesto v štruktúre PU (vznik katedier slovenského jazyka a všeobecnej jazykovedy, slovenskej literatúry a literárnej vedy, rusistiky, ústavu národnostných kultúr...).

2. Podstatná kvalifikačná transformácia kate-

dier súbežne s funkčnou distribúciou profesorov a docentov tak, aby sa prehĺbila funkčná autonómia katedier.

3. Integrácia pracovisk FF PU s orientáciou na manažment s cieľom konštituovať jednotné vzdelávacie a vedeckovýskumné pracovisko.

4. Modernizácia riadiacich operácií s cieľom utvoriť systémovo funkčnú sieť na báze výpočtovej techniky (vnútorná komunikácia, prepojenie na internet...).

Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta PU:

1. Vybudovanie informačného systému, 2. materiálno-technické zabezpečenie dobudovania knižnice a 3. zaviesť šestročné štúdium na GBF.

Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU:

Pohľad na účastníkov akademickej obce PU

1. Zriadenie katedry byzantológie, 2. zriadenie študijného odboru sociálna činnosť.

Rektor PU záverom zdôraznil, že úspechy budú závislé od materiálno-technického vybavenia, odborného a vedeckého rastu akademickej obce a od svedomitého a čestného prístupu každého študenta k plneniu si svojich povinností. Popri vzdelávacej funkcií musí univerzita pôsobiť pri príprave vysokoškolíkových odborníkov aj výchovne. Predpokladom toho je neustále sebavzdelávanie, odovzdávanie ziskaných poznatkov študentom, aktívna účasť na sympóziách doma, ako aj v zahraničí, aby sa naša univerzita dostala do povedomia aj v medzinárodnom meradle. Citeľne sa budú zvyšovať nároky aj na prácu študentov, od ktorých sa bude vyžadovať vyššia miera samostatného štúdia.

K tomu všetkému je potrebné vytvárať podmienky na štúdium, ako je kvalitná knižnica, študovne, informačné centrum, ubytovanie a pod.

Svoju správu ukončil doc. K. Feč prosbou o trpezlivosť a podporu pri realizácii vytýčených projektov rozvoja a výzvou akademickým funkcionárom, pedagógom, pracovníkom hospodárskej sféry a študentom, aby výsledky spoločnej práce boli dôstojnou reprezentáciou Prešovskej univerzity.

-red-

Návšteva podpredsedu vlády SR Sergeja Kozlíka na Prešovskej univerzite v Prešove

O PROBLÉMOCH STABILIZÁCIE A ROZVOJA PU

Podpredseda vlády SR Sergej Kozlik pri prednáške v aule VŠA PU

Dňa 20. 3. 1998 navštívil Prešovskú univerzitu v Prešove podpredseda vlády SR Sergej Kozlik a poslanec NR SR PaedDr. Igor Urban.

Diskusia s akademickými funkcionármami a pracovníkmi Prešovskej univerzity bola venovaná otázkam súčasného stavu, stabilizácie a ďalšieho rozvoja Prešovskej univerzity i vysokého školstva v Slovenskej republike. Podrobnejšiu informáciu o investičných aktivitách Prešovskej univerzity v roku 1997 a investičných zámeroch v roku 1998 poskytol rektor Prešovskej univer-

zity doc. PhDr. Karol Feč, CSc. Požiadavky na zmeny legislativity, najmä novelizáciu zákona č. 303 o rozpočtových pravidlach v časti prijmy VŠ, prednesol PaedDr. Jozef Pavelka, CSc., rektor PU. S. Kozlik oboznámil prítomných s možnosťami štátneho rozpočtu, pričom uviedol, že v nasledujúcich rokoch bude možné počítať s minimálnym ročným nálastom hrubého domáceho produktu o 6%. V týchto intenciách odporučil realizovať aj rozvojové zámery vysokých škôl SR. V súvislosti s pripravovanými legislatívnymi zmenami podpredseda vlády naznačil možnosti prechodu vysokých škôl z rozpočtových organizácií na príspevkové alebo neziskové objekty.

V aule Prešovskej univerzity sa po prednáške Sergeja Kozlíka uskutočnila beseda. K aktuálnym otázkam týkajúcim sa problémov rozvoja SR a vysokého školstva vystúpilo viaceri pedagógov i študentov PU.

-red-

Pohľad na učiteľov, zamestnancov a študentov PU na besede s podpredsedom vlády SR Sergejom Kozlikom

Profesor filozofie

Doc. PhDr. František Mihina, CSc., bol 20. februára 1998 prezidentom Slovenskej republiky menovaný za profesora v odbore filozofia - dejiny filozofie.

V slovenskej filozofickej i širšej odbornej verejnosti je prof. Mihina známy ako špecialista v oblasti kritickej dejinno-filozofickej reflexie súčasnej západnej filozofie. V tomto zmysle orientoval aj zameranie vlastnej vedecko-výskumnnej práce, pedagogické pôsobenie na Katedre filozofie Filozofickej fakulty PU i pomerne rozsiahlu publikáčnu aktivitu. Je autorom troch samostatných a troch vedeckých monografií v spoluautorstve, zostavovateľom a vedeckým redaktorom štyroch zborníkov, autorm viac ako pol stovky vedeckých štúdií a

desiatok odborných článkov. Aktívne vystupuje na domácich i zahraničných vedeckých konferenciach. Počas svojho pôsobenia absolvoval viaceré zahraničné študijné a prednáškové pobedy, resp. vedecké stáže (Rusko, Poľsko, Maďarsko, Veľká Británia, Etiópia, USA, Juhoslávia, Česko). Pôsobil a pôsobí vo viacerých redakčných radách odborných časopisov, zborníkov, je členom spoločných odborových komisií pre doktoranské štúdium (systematická filozofia a dejiny filozofie), pracoval ako člen VEGY (pre filozofiu), v komisiách pre obhajobu kandidátskych a doktorských dizertácií, viackrát pôsobil ako člen komisií, resp. ako oponent v habilitačnom a inauguračnom konaní.

Prof. PhDr. František Mihina, CSc., patrí k aktívnym organizátorom vedeckého života v oblasti filozofie, podieľa sa na prehľbovaní medzinárodnej spolupráce a na popularizácii filozofických formou reflexie ľudskej i predmetnej skutočnosti. V jeho vedeckom úsili sa opiera o kritickú a racionalnú formu komunikácie.

Menovaním Františka Mihinu za profesora v odbore filozofia - dejiny filozofie sa Filozofickej fakulte PU otvárajú nové možnosti realizácie vedeckých i kvalifikačných zámerov, a to nielen v regionálnych, ale i v celoslovenských rozmeroch. Redakčná rada Prešovskej univerzity mu v tomto úsili želá veľa tvorivých sôl a úspechov.

-R-

Dňa 3. 3. 1998 Ludmila Mušková a Dr. Igor Urbán, poslanci NR SR, uskutočnili na pôde Prešovskej univerzity poslanecký prieskum. Na spoľnom zasadnutí na rektórate Prešovskej univerzity sa zúčastnil rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., vedenie PU, predsedu AS PU, dekanu fakúlt a predstaviteľa štátnej správy.

V rámci privítania rektor PU podakoval poslancom za ich podporu pri prijímaní zákona o vzniku Pre-

Podpora aktivitám PU

šovskej univerzity, ako aj pri následnom legislatívnom konaní o finančnom zabezpečení novovzniknutých vysokých škôl v SR v rokoch 1997 a 1998.

V rámci takmer dvojhodinovej diskusie prejavili poslanci Národnej rady SR ochotu podporiť aktivity Prešovskej univerzity v Prešove, t.j. v Národnej rade SR sa pokúša iniciovať legislatívne zmeny, ktoré by umožnili ponechať príjmy vysokým školám. V tejto súvislosti som v spolupráci s JUDr. Alexandrom Ilaščíkom z právneho oddelenia rektora PU a po konzultáciach s miestnymi kolegami z iných vysokých škôl pripravil návrh doplnenia § 13 zákona č. 303/1995 o rozpočtových pravidlach, ktorý je už v súčasnosti v rukách poslancov NR SR.

Snaha vedenia FHPV PU podporovaná vedením Prešovskej univerzity zriadila na FHPV PU katedru chémie a ekológie harmonizovala s návrhom poslankyne L. Muškovej. Vytvoriť podmienky na štúdium chémie podporil Ing. E. Blícha, prednosta OÚ v Prešove. Uvedol, že región východného Slovenska trpi nedostatkom učiteľov chémie na ZŠ a SŠ, nevylúčil zriadenie SPŠ chemickej v Prešove a vytvorenie podmienok na neučiteľské štúdium chémie v súčinnosti s Fakultou výrobných technológií v Prešove TU v Košiciach.

V rámci diskusie bola venovaná pozornosť aj legislatívny problémom s financovaním bohosloveckých fakúlt Prešovskej univerzity v Prešove, zabezpečeniu finančných prostriedkov na realizáciu výstavby PF PU s jej bázovou školou, ubytovaniu študentov PU a iniciovaniu vytvorenia jednotnej informačnej siete vysokých škôl.

PaedDr. Jozef Pavelka, CSc.
prorektor PU

K jubileu

V čase, keď sa ovzdušie napĺňa jarou, dožívaja sa v dobrom zdraví, plnom pracovnom tempe a optimizme sedemdesiatich rokov prof. PhDr. Jozef Jacko, CSc., jazykovedec a vysokoškolský učiteľ Katedry slovenského jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove.

Narodil sa 15. marca 1928 v Petrovanoch pri Prešove. Po maturite na prešovskom gymnáziu študoval v rokoch 1948 - 1952 slovenský jazyk a história na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Obdivuhodné je jeho sústredené pracovné nadšenie, ktoré ho priviedlo od vyučovania slovenského jazyka na vranovskom gymnáziu až k vedecko-pedagogickej hodnosti univerzitného profesora. Na tejto ceste ho

čakalo niekoľko medzníkov. V roku 1970 získal doktorát filozofie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského. O päť rokov neskôr na tej istej fakulte obhájil dizertačnú prácu Substantívne a adjektívne derivaty slovenských miestnych názvov a dosiahol vedeckú hodnosť kandidáta filologických vied. V roku 1979 sa habilitoval na Filozofickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika. V roku 1993 na banskobystrickej pedagogickej fakulte predstavil výsledky svojho bádania v inauguračnej prednáške Rozvíjanie systému miestnych a zemepisných názvov.

Vedeckovýskumná a publikáčna aktivita jubilanta nadobudla počas viac ako štyroch desiatok rokov úctyhodné rozmery. Nejde len o rozsah publikovaných prác, ale najmä o mnohorozmernosť vedeckých záujmov. Doménou prof. PhDr. Jozefa Jacka, CSc., sa stala synchronná lingvistika. Sprvu sa venoval didaktickej transformácii jazykovedných poznatkov. Niet jazykovej roviny, ktorá by nenašla miesto v jeho metodických príspevkoch. Učitelské skúsenosti i dôkladnú teoretickú prípravu zúročil v monografií Slovenská morfológia v škole, v Teórii vyu-

profesora
Jozefa Jacka

(Dokončenie na 4. str.)

K jubileu profesora Jozefa Jacka

(Dokončenie z 3. str.)

čovania slovenského jazyka i v tvorbe učebníc pre základné a stredné školy. V šesdesiatých rokoch sa zapojil do výskumu hovorenej podoby slovenčiny na východnom Slovensku, ktorý organizovalo Združenie slovenských jazykovedcov pri Slovenskej akadémii vied. A odvtedy sa sociálne podmienená variabilita jazyka stala ústrednou tému vedeckej práce profesora Jacka.

S osobitným záujmom sleduje fungovanie slovenských i cudzích zemepisných názvov a obyvatelských mien v komunikácii, tvorenie substantívnych a adjektívnych derivátov, nové názvy profesí, športovú terminológiu, produktivitu slovotvorných postupov v tvoreni názvov osôb, sémantickú a štýlistickú diferenciáciu odvodených substantív, proces pre-

Profesorovi Jackovi k jeho sedemdesiatinám blahoželal aj dekan FHPV PU doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc.

Je aktívnym dopisovateľom nášho periodika

Jubilant
Dr. Juraj Hugec

13. februára 1998 oslavil životné jubileum - 55. narozeniny - vysokoškolský pedagóg PU PaedDr. Juraj Hugec. Jubilant absolvoval štúdium na Pedagogickej fakulte UPJŠ v Prešove a FTVŠ UK v Bratislave. Prešovskej verejnosti je známy ako volejbalový tréner a činovník. Na Katedre telesnej výchovy Pedagogickej fakulty pôsobí už 25 rokov. Vyučuje didaktiku telesnej výchovy a didaktiku športových hier. Vychoval viaceré generácie mladých volejbalistov,

berania slov z iných jazykov a ich prispôsobenie domácej skloňovacej a slovotvornej sústave. Najnovšie sa venuje neverbálnej komunikácii v liturgii. V uvažovaní profesora Jacka je v symbióze kritérium systémovosti i hľadisko používateľa jazyka.

Štúdie profesora Jacka sú často citované v prácach o dynamike slovenskej morfológie a slovnej zásoby. Je to najmä preto, že jubilant intenzívne sleduje život jazyka vo vedomí jeho používateľov. Svoje tvrdenia pre-svedčivo opiera o doklady z bežnej hovorenej i žurnalistike komunikácie. Čažko by mu unikli neologizmy a okazionalizmy, či váhanie používateľov vo výslovnosti, pravopise alebo v skloňovaní. Sleduje jazyk regionálnej i celoslovenskej tlače, vplyv zmien v živote spoločnosti na dorozumievanie jazykového spoločenstva.

Jubilant nie je typom vedca, ktorého výsledky ostávajú ukryté v tichu pracovne. Je dobre známy popularizátorom vedeckých poznatkov. Verejnosť ho pozná z jazykových rubrií Pravdy, Práce, Východoslovenských novín, Učiteľských novín i z jazykovej poradne slovenského rozhlasu. Je autorom takmer siedmich stoviek príspevkov, v ktorých zrozumiteľne a presne rieši ortografické, ortoepické, morfológické a derivatologicke problémy používateľov jazyka. Bývali študenti, dnes učitelia, sa nadalej stretávajú so svojím profesorom prostredníctvom časopisu Slovenský jazyk a literatúra v škole, ale i osobne v školách a metodických centrach.

A nemožno nespomenúť, že pri vedeckej a pedagogickej práci jubilant naplno žije radostami i stroskami svojich blízkych, ale i úprimným záujmom o život ľudí okolo seba.

Želáme profesorovi Jackovi, aby si aj v budúcich rokoch uchoval dobré zdravie, nevšednú sviežosť a pracovnú energiu, vnútorný pocit pohody a uspokojenia v krahu rodiny i kolegov.

Jana Kesselová

s ktorými dosiahol niekoľko pozoruhodných výsledkov. Pod jeho vedením sa prešovskí žiaci stali majstrami Slovenska.

Jubilant sa ako tajomník organizačného výboru podieľal na vydarenej zimnej časti XV. Akademických majstrovstiev SR, ktoré sa konali na Prešovskej univerzite. Zároveň bol aj trénerom výberu volejbalistiek - vysokoškoláčok, ktoré úspešne pripravil na AM Slovenska. S jubilantom sa môžeme stretnúť v sade tam, kde sa hrá volejbal. Patrí medzi zanietených organizátorov, trénerov, rozhodcov. Popri svojej športovej činnosti nezanedbáva pedagogickú a vedeckovýskumnú činnosť, je aktívnym dopisovateľom nášho periodika.

Zaželajme na záver nášmu jubilantu PaedDr. Jurajovi Hugecovi, aby boli jeho ďalšie roky spre-vádzané úspechmi v osobnom živote, neúnavnosťou v športovom živote a peknými chvíľami pod vysokou sieťou.

-red-

Jubilant doc. Andrej Pavúk

Doc. RNDr. Andrej Pavúk, CSc., sa narodil 12. marca 1943. Po maturite na JSS v Bardejove v roku 1960 začal študovať odbor biológia na prirodovedeckej fakulte v Bratislave, ktorý ukončil v roku 1965.

V roku 1968 nastúpil ako asistent na Katedru biológie a základov poľnohospodárskej výroby, na ktorej zabezpečoval výuku somatológie a antropológie.

Pri vedeckej činnosti sa venuje aj vedeckovýskumnej činnosti, v ktorej sa orientuje na prevenciu drogových závislostí. V 70. rokoch to bola hlavné pre-blematika fajčenia a požívania alkoholických nápojov u mládeže. Riešenie danej problematiky vyústilo do získania vedeckej hodnosti CSc. v roku 1979 na Katedre antropológie PF UK v Bratislave. Zrušením odboru biológia na PdF UPJŠ v roku 1979 sa prerušil ďalší vedecký rast Dr. Pavúka. Návrat na bývale pracovisko sa realizoval v roku 1990 (medzitým pôsobil na Športovom gymnáziu v Košiciach a na SLŠ v Prešove), keď sa opäťovne zriaďuje Katedra biológie.

S plnou vervou sa púšťa do riešenia výskumnej činnosti. Zameriava sa na problematiku fajčenia žien s jej následkami pre plod. V súčasnej dobe sa orientuje na prevenciu drogových závislostí u mládeže.

Vedecké úsilie jubilanta vyústilo do menovania za docenta v odbore antropológia na Fakulte prirodných vied UMB v Banskej Bystrici. Danú problematiku spracoval v publikácii Fajčenie a tehotná žena.

V súčasnosti doc. Pavúk vykonáva funkciu vedúceho Katedry biológie a ekológie FHPV PU. Je koordinátorom drogovej problematiky PU a predsedom Krajskej komisie biologickej olympiády. Zúčastňuje sa na domáčich a zahraničných konferenciach. Najviac si cení účasť na V. Európskej konferencii o zanedbávaní a zneužívaní detí v Oslo v roku 1995. Je riešiteľom grantovej úlohy, je členom skúšobnej komisie pre doktorandské štúdium.

-red-

Bol aktívnym reprezentantom SR v desaťboji

Jubilant
Dr. Juraj Malcovský

Orientuje sa na prevenciu drogových závislostí

Polookrúhle životné jubileum - 55. narozeniny oslávil PhDr. Juraj Malcovský, CSc., člen Katedry telesnej výchovy FHPV PU.

Narodil sa 30. marca 1943 v Svetliciach, okr. Humenné. Po ukončení gymnaziálneho štúdia začal študovať na Pedagogickom inštitúte v Prešove, ktorý absolvoval v roku 1963. Ďalej študoval na Fakulte telesnej výchovy a športu UK v Bratislave, ktorú ukončil v roku 1971. Na tej istej fakulte urobil rigoróznu skúšku a získal titul PhDr. V roku 1991 ukončil vedeckú ašpirantúru. Dr. Juraj Malcovský vyučuje teóriu a didaktiku atletiky. Bol aktívnym pretekárom a reprezentantom SR v desaťboji. Popri výučbe sa aktívne zapája do vedeckovýskumnej činnosti a trénerskej činnosti. Ako diplomovaný tréner vychoval celý rad medailistov na vrcholových podujatiach v republike. Je predsedom atletického oddielu pri TJ Slávia PU a trénerom atletickej akademickej reprezentácie SR. Dopolnil publikoval 15 samostatných vedeckých prác a vyše 20 odborných prác a bol riešiteľom 4 čiastkových grantových úloh.

-R-

Láska k ruskému jazyku bola jej vstupovaná od malička

Jubilantke blabozelá dekan Fakulty bumanitných a prírodných vied doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc.

Clenka Katedry ruského jazyka a literatúry FHPV PU PhDr. Mária Doláková, CSc., oslávila v týchto dňoch významné životné jubileum - 60 rokov. Rodáčka z Michaloviec sa k svojmu učiteľskému povolaniu dostała nie náhodou. Pochádza z učiteľskej rodiny a láska k ruskému jazyku jej bola vstupovaná od malička. Jej rodičia - potomkovia ruských emigrantov boli bytostne spätí s ruštinou a ruskou kultúrou. A tak nie div, že po maturite na Ruskom gymnáziu v Prešove začala študovať odbor ruský jazyk a literatúru na Filologickej fakulte VŠP v Prešove. Po skončení štúdia od r. 1960 až do roku 1971 pracovala ako učiteľka na ZDS v Prešove, ktorá bola zároveň cvičnou školou pre pedagogickú prax študentov PdF UPJŠ. Ako učiteľka dokázala vstrieť svoj pozitívny vzťah k ruštine, k ruskej kultúre a literatúre svojim žiakom, z ktorých niektorí sa neskôr stali zanietení učiteľmi ruského jazyka. Študenti, ktorí u nej absolvovali pedagogickú prax, oceňovali jej rady z metodiky vyučovania ruského jazyka, získavali pod jej vedením prvé praktické skúsenosti z práce za učiteľskou katedrou. Príchod na katedru ruského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty UPJŠ v r. 1971 sa stal logickým pokračovaním jej odborného rastu v odbore ruský jazyk. Vo svojej práci sa špecializovala na praktické cvičenia z ruského jazyka, ale inklinovala aj k literatúre, čoho dôkazom je získanie titulu PhDr. na FF UPJŠ v odbore ruská literatúra. V r. 1986 ukončila štúdium vedeckej ašpirantúry na Moskovskom oblastnom pedagogickom inštitúte u profesora A. V. Dudnikova, člena korespondenta AV ZSSR, obhajobou kandidátskej dizertačnej práce na tému Zdokonaľovanie profesionálnej reči študentov-rušinárov na pedagogických fakultách a získala vedeckú hodnosť kandidáta vied.

Vo svojej pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti sa zameriava na priamu výučbu ruského jazyka a ruských reália a na metodiku vyučovania ruského jazyka. Je autorkou viacerých učebných textov - cvičebnic z ruského jazyka a vo svojej publikácej činnosti sa venuje predovšetkým problematike vyučovania ruského jazyka v podmienkach našich škôl.

Okrem priamej pedagogickej činnosti organizuje aj záujmovú činnosť študentov. Veľmi populárnymi a obľúbenými medzi študentmi sa stali literárne večery, spájané s neformálnymi stretnutiami učiteľov a študentov - rušinárov, ako aj všetkých priateľov ruského jazyka a literatúry. Svoju bezprostrednosťou dokázala vytvárať ovzdušie dôvery a priateľstva a pozitívnej pracovnej atmosféry, ktorú oceňovali najmä lektori ruského jazyka pôsobiaci na katedre. Dodnes prejavujú svoju vďačnosť za prijemné pracovné prostredie a priateľské ovzdušie v početných listoch, ktoré prichádzajú na jej adresu.

Nasí Jubilanti

Všetci členovia Katedry RJaL FHPV PU svojej jubilantke PhDr. Márii Dolákovej, CSc., z príležitosti životného jubilea želajú pevné zdravie a veľa osobných a pracovných úspechov.

Katedra ruského jazyka a literatúry
FHPV PU

Plná energie a elánu

Doc. RNDr. Eva Michaeli, CSc., sa narodila 31. marca 1943 v Margecanoch, kde získala základné vzdelanie. V štúdiu pokračovala na Osemročnej a Jedenástej strednej škole v Gelnici. Počas štúdia na PF UK v Bratislave prestúpila na vedecký smer - jednooborové štúdium geografie, ktoré ukončila v roku 1965 ako promovaná geografska. Po štúdiu nastúpila do zamestnania vo Výskumnom ústavu pôd a výzvy rastlín v Bratislave k akademikovi J. Hraškovi. V roku 1966 dostała od doc. J. Karniša, vtedajšieho dekana PdF UPJŠ v Prešove, ponuku nastúpiť ako asistentka na katedru geografie. V novembri 1975 za obhajobu doktorskej rigoróznej práce na PF UK získala titul RNDr. V roku 1979 za obhajobu kandidátskej dizertačnej práce a predchádzajúcej odborné skúšky bol Dr. Michaeli udelený titul CSc. Po obhajobe habilitačnej práce bola v roku 1992 rektorm UK v Bratislave vymenovaná za docentku v odbore fyzická geografia. Doc. Michaeli je jedinou ženou - docentkou uvedeného odboru na Slovensku. Vydala 35 štúdií, 1 monografiu a 1 učebnicu v spoluautorstve, 3 skriptá a desiatky odborných článkov. Od roku 1997 je vedúcou Katedry geografie a geoekológie na FHPV PU, členkou AS fakulty, členkou redakčnej rady zborníka Acta Facultatis... a vedeckou redaktorkou zborníka Geografické práce, ktorý katedra vydáva. V ďalšom období želáme docentke Michaeli veľa tvorivých sil, pracovnú i rodinnú pohodu.

-red-

Hudba náplňou jej života

V zojefovský sviatok dožila sa vzácneho životného jubilea 60 rokov a zároveň 35 rokov pedagogickej činnosti odborná asistentka Katedry hudobnej výchovy FHPV PU Klára Ganzerová. Rodáčka z Košíc študovala hru na klavíri na Konzervatóriu v Bratislave u prof. Pokojnej, kde upozornila na svoje sólistické ambicie v absolventskom predstavení Schumanovho Koncertu a-mol so sprievodom orchestra. Už na začiatku životnej dráhy sa prejavovala jej všeestranná osobnosť vynikajúcej klaviristky, komornej hráčky a najmä pohotovej korepetítorky.

Od r. 1966 sa stránky kroniky jej života písali v Prešove. Ako učiteľka na ĽŠU si vybudovala svoju „klavírnu školu“, ktorú dnes tvorí niekoľko generá-

cí klaviristov. Im všetkým „teta Klára“ odkrývala podstatu a krásu hudby, naučila ich hudbu milovať. A tých, ktorí mali talentu a usilovnosť viac, priviedla k profesionálnej dráhe. Jej absolventi sú dnes učiteľmi na konzervatóriach (M. Burášová) a na základných umeleckých školách. Jej ostatní odchovanci - Klára Lakatošová, Xénia Matejová a najúspešnejšia Janka Kmitová študujú na VŠMU. Niekoľko stránok by tvoril súpis cien, diplomov a víťazstiev Kláry Ganzerovej v rôznych domáčich a zahraničných klavírnych súťažiach.

Klára Ganzerová výrazne ovplyvňuje umeleckú úroveň mnohých prešovských hudobných telies a súborov - 8 rokov ako korepetítorka v spevokole Moyzes, klaviristka v súbore Ária, či v klavírnom kvartete učiteľov ĽŠU-ZUŠ. Od r. 1979 bola korepetítorkou Detského speváckeho zboru ODPM v Prešove, kde spolu s dirigentkou Evou Zacharovou svojimi vysokými umeleckými schopnosťami a láskou k deťom vytvorili reprezentatívne zborové teleso a vynikajúci detský kolektív. Bývalé speváčky, dnes už slečny i matky spomínajú s nostalgiou na krásne chvíle v zborze „so svojimi tetami“.

Od r. 1992 nadobudla jej pedagogická činnosť novú dimenziu, keď ako odborná asistentka na

Klára Ganzerová blabozelá tajomník FHPV PU PhDr. P. Fabián

KHv PdF UPJŠ - dnes KHv FHPV PU zdokonaluje v hre na klavíri budúci učiteľov hudobnej výchovy. Študentov vedie nielen k interpretáčnému majstrovstvu, ale aj k didaktickému uplatneniu interpretovaného diela v ich budúcej školskej praxi. Každý rok pripraví študentov na umeleckú ŠVOUC v klavírnej interpretácii. V r. 1995 jej študentky Jana Vasiľová a Miroslava Žižková získali v celoslovenskom kole ŠVOUC Mladé podium '95 2. a 3. miesto. I na koncertnom pódiu ju často vidíme, tentoraz ako členku súboru starej hudby Musica historica, ktorý tvoria aj ďalší pedagógovia KHv FHPV - speváčka Marta Polohová a gambista Karol Medňanský.

Pri tomto vzáénom životnom jubileu želáme paní Kláre Ganzerovej veľa tvorivých sil, zdravia a úspechov v ďalšej pedagogickej a umeleckej práci.

Irena Medňanská

Viac aktívneho snaženia

Ak máme na zreteli stabilitu a rozvoj Prešovskej univerzity, aj v oblasti vzdelávania a výchovy je potrebné urobiť niektoré systémové kroky. Všetci citíme, že výchovno-vzdelávací proces si vyžaduje viac aktívneho snaženia od všetkých nás - pedagógov aj študentov. Pritom však každý zásah do tohto procesu musí byť premyslený a uvážený, pretože každý nezodpovedný a neuvažený krok môže mať nepriaznivé dôsledky pre nás všetkých.

Sú aj také názory, že na zlepšenie výchovno-vzdelávacieho procesu nie je potrebné nič urobiť. Avšak, každý objektívne zmyslajúci človek vie, že v každej oblasti je čo zlepšovať, zdokonaľovať. Zostať na pozícii sebauspojenia je prvý krok ku stagnácii.

NÁVRH ROZPOČTU PU SCHVÁLENÝ

V čase medzi vydaním predchádzajúceho a tohto čísla univerzitného periodika sa uskutočnili dve zasadnutia AS PU pod vedením svojho predsedu doc. Birčáka a za účasti rektora PU doc. Feča, prorektora Dr. Pavelku, kvestora Ing. Gulu i viacerých ďalších pozvaných hostí. Hlavným bodom programu oboch zasadnutí bolo prerokovanie a schválenie rozpočtu PU na rok 1998.

O dôležitosti tejto otázky a o tom, aký význam jej pripisuje tak vedenie univerzity, ako aj univerzitný senát, svedčí skutočnosť, že jej prediskutovaniu a celkovej priprave boli po pri rokovaniach senátu venované aj dve stretnutia tajomníkov fakult, dve zasadnutia vedenia PU a dvakrát sa ním zaoberala aj ekonomická komisia AS PU.

Prvé zasadnutie sa uskutočnilo v pondelok 23. februára. Zúčastnili sa na ňom aj ďalší funkcionári PU, dekaní a tajomníci fakúlt. Jeho priebeh i výsledok podčiarkol mimoriadnu závažnosť prerokúvanej problematiky.

Okrem kontroly plnenia uložených úloh a uznesení z predchádzajúcich zasadnutí AS PU prerokoval a schválil Zmluvu o prenájme Učebno-výcvikového zariadenia Zemplínska šírava (medzi prenajímateľmi, ktorími sú UPJŠ v Košiciach a PU, a nájomcom Pavlom Vatahom), vydal súhlas s rozhodnutím rektora delimitovať dva dvojizbové lektorské byty (majetok bývalej PdF UPJŠ) tak, že jeden pripadne PF PU a druhý FHPV PU, a rozhodol o termíne zasadnutia akademickej obce PU.

I na marcovom zasadnutí najviac času senátorom zabralo rokование o rozpočte. Až tentoraz nebolo toto rokование bezproblémové. Viacerí senátori (doc. M. Sisák, doc. Bartko a ľ.). totiž poukazovali na skutočnosť, že rozpočet je práve v najchúlostivejšej časti pre všetkých pracovníkov univerzity (v časti plánovaných prostriedkov na mzdy) výrazne deficitný. Podporila ich v tom aj predsedníčka Koordinácejnej odbornej rady PU doc. Sošková, ktorá naďalej uviedla, že podľa jej informácií sme jedinou univerzitou na Slovensku s takouto podobou rozpočtu. V diskusii sa poukázalo aj na to, že predložené tabuľky navrhovaných položiek rozpočtu neposkytujú jasny obraz o tom, na základe akých kritérií sa finančné prostriedky rozdeľovali na jednotlivé fakulty, čo sa pociťovalo ako „zahmlievanie“ a

viedlo k zbytočným dohadom. Na koniec univerzitný senát predložený návrh rozpočtu vásilinou hlasov (13 zo 16 prítomných členov AS PU) schválil, ale s dodatkom, že vyjadruje nespokojnosť s výskou prideľených prostriedkov na mzdy a ukladá rektorovi PU urobiť účinné opatrenia na nápravu tohto stavu. Zároveň AS PU rektora PU požadal podať správu o čerpaní finančných prostriedkov v roku 1997 na najbližšom zasadnutí senátu.

V ďalšej časti programu sa AS PU opäťovne vrátil k Zmluve o prenájme UVZ Zemplínska šírava a schválil navrhované zmeny v jej znení, vzal na vedomie informáciu o novom projekte prevádzkovania študentských domovov PU (rektora vyzval podať informáciu o doterajších skúsenostach s realizáciou zmluvy o prenájme objektu pre ŠD na Ul. obrancov mieru), schválil návrh jednotných kritérií na ubytovanie študentov v ŠDaj PU, na základe vyjadrení pozvaných predsedov AS FF a PF i predsedov senátov ostatných fakúlt, ktorí sú členmi univerzitného senátu, odsúhlasiel návrh na pravidelné stretnutie sa predsedov fakultných senátov a AS PU (rozšírené o podpredsedov z radov študentov) s cieľom výmeny informácií o aktuálnych otázkach života univerzity. AS PU vzal na vedomie výzvu AS Trnavskej univerzity k otázkam financovania školstva a informáciu o programe zvolaného stretnutia akademickej obce PU, ktoré sa uskutočnilo 23. marca t.

(lo)

Rokovala vedecká rada Pedagogickej fakulty

Na svojom prvom tohtoročnom zasadnutí sa dňa 26. 3. 1998 stretla vedecká rada Pedagogickej fakulty PU. Na takmer trojhodinovom rokovaní, na ktorom sa zúčastnil aj doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc., prorektor PU pre vedu, výskum a doktorandské štúdium, boli za nových členov vedeckej rady kooptovaní doc. PhDr. František Matúš, CSc., z KHv PF PU a prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., z KSJL FF PU a schválených bolo viaceru záväzných dokumentov. Okrem hodnotenia správy o zahraničných stykoch PF PU a o vedeckovýskumnnej činnosti PF PU vedecká rada schválila rámcové projekty dvoch nových študijných odborov, ďalších garantov pre doktorandské štúdium, ktoré by sa na fakulte malo rozbehnúť v novom školskom roku, vnútorné smernice pre konanie rigoróznych skúšok na PF PU a zásady edičnej činnosti fakulty, v tom rámci aj vydávanie periodického vedeckého zborníka PF PU Didaktórium a jeho redakčnú radu.

Zuzana Stanislavová

Novovymenovaní profesori na rektoráte PU

Rektor Prešovskej univerzity doc. PhDr. Karol Feč, CSc., prijal 15. marca 1998 štyroch novovymenovaných profesorov PU. Zároveň prijal aj jubilanta prof. Jozefa Jacka, ktorý v tento deň oslávил svoje 70. narodeniny. V priateľskej besede hovorili o problémoch a ďalších perspektívach univerzity a o zodpovednosti profesorov pri realizácii zámerov novorodiacej PU. Na prijatí boli prítomní aj prorektori PU. Na obrázku zľava: prof. F. Miňina, prorektor doc. Belejčančík, rektor PU doc. K. Feč, prorektor doc. Hrehovčík, prof. M. Belej, jubilant prof. Jozef Jacko a prof. Šotranka. Na stretnutí sa zúčastnil aj profesor M. Mikluš.

AS FF je najvyšším samosprávnym orgánom fakulty

Akademický senát Filozofickej fakulty (AS FF) je najvyšším samosprávnym orgánom fakulty a tvoria ho demokraticky zvolení zástupcovia akademickej obce FF PU. V súčasnosti AS FF má takéto zloženie:

R. Dupkala

Predseda: Doc. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.
Podpredsedovia: Doc. PhDr. Marta Bačová, CSc., a Mária Hain (zástupca študentov).

Sekretár: PhDr. Ján Mojdís, CSc.

Učiteľská časť: Prof. PhDr. Michal Daník, CSc.

Prof. Ing. Ludovít Mesároš, CSc.
Prof. PhDr. Mikuláš Štec, DrSc.
Doc. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.
Doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.
Doc. PhDr. Juraj Kundrát, CSc.
Doc. PhDr. Juraj Paňko, CSc.
Doc. PhDr. Jana Sošková, CSc.
Doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc.
PhDr. Naďa Polláková
PhDr. František Siska.

Zamestnanec časť: PhDr. Mária Dančišinová.

Študentská časť: Martin Hakulin, Martin Kabáč, Michal Kentoš, Imrich Žigo.

Súčasný AS FF si pre svoje potreby vytvoril tri účelové komisie: legislatívnu, ekonomickú a pedagogickú. Hlavnou úlohou legislatívnej komisie je posudzovanie otázok, ktoré súvisia s obiahovou náplňou Štatútu FF PU (napríklad posúdenie návrhov na zmeny v Štatúte, resp. jeho doplnenie, výklad a pod.). Poslaním ekonomickej komisie je priprava podkladov na prerokovanie materiálov, ktoré majú ekonomickú povahu (napr. posúdenie návrhov na ročné rozdelenie finančných prostriedkov fakulty jej organizačným súčasťam a pod.). Pedagogická komisia sa zameriava na aktivity senátu vo výchovno-vzdelávacej oblasti. S vedením fakulty konzultuje otázky zmien v študijnom a skúšobnom poriadku FF PU, poskytuje senátu stanoviská k návrhom dekana na zriadenie nových študijných odborov a podobne.

Vzťahy k vedeniu fakulty akademickej senátu rozvíja na princípe „partnerstva v zodpovednosti“, vychádzajúc z postavenia dekana, ktorý je statutárny orgánom. AS FF sa usiluje o to, aby vedenie fakulty malo primerané podmienky na realizáciu svojej konceptie rozvoja FF a súčasne, aby svoje kompetencie - vyplývajúce z rozsudzujúcej moci zodpovednosti za fakultu - mohlo uplatňovať v plnom rozsahu.

Podmienky na výkon organizačno-administratívnych prác spojených s činnosťou AS FF zabezpečuje dekan fakulty. Nevyhnutné náklady na činnosť senátu hradí fakulta zo svojho rozpočtu. Prácu AS FF riadi predsedia senátu zvolený tajným hlasovaním a jeho pomocnými orgánmi sú dvaja podpredsedovia a sekretár senátu, ktorý zabezpečuje administratívne a organizačné práce súvisiace s prípravou, priebehom a spracovaním výsledkov zasadnutí. Riadne zasadnutia AS FF sa konajú podľa schváleného plánu práce AS FF a zvoláva ich predseda AS. Na ich zasadnutí sa môže zúčastniť každý člen akademickej obce.

-jm-

Rezervy sú, treba ich využiť

Stanoviská a odporúčania členov vedeckej rady PU k pre-rokovanej správe „Perspektívny program rozvoja vedecko-výskumnej činnosti a doktorandského štúdia PU“.

K tejto správe, ktorú predložil prorektor PU doc. PhDr. **Vladimír Leško, CSc.**, sa poukazuje na kritický stav v kategórii učiteľov - odborných asistentov bez vedeckej hodnosti na PU, ktorí z celkového počtu 393 učiteľov tvoria až 48,85%. Rezervy sú najmä v zapájaní sa do riešenia grantových úloh, bez ktorých nie je možné vedecky pracovať.

K predloženej správe sa svojimi námetmi, odporúčaniami i stanoviskami na zlepšenie situácie na spomínanom úseku práce vyjadrili členovia VR PU.

Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., zdôraznil, že vedecká činnosť je rozhodujúcou oblasťou vysokého školstva a základom tvorivého vzdelávania. Za základný problém vedeckovýskumnnej činnosti považuje prof. Sabol výmenu vedeckovýskumných informácií, využitie komunikačných schopností cestou vydavateľstiev, ktoré by PU prezentovali doma i v zahraničí. Odporučil vedeckú činnosť na PU motivovať udeľením ceny dekanov a rektora PU.

Prof. Ing. Karol Vasilko, DrSc., prehodnotil predložený prehľad grantových projektov PU a odporučil zapojiť sa do riešenia integrovaných grantov. Poukázal na klady a nedostatky týkajúce sa počtu riešiteľov zapojených do grantových projektov a časového rozsahu riešenia úloh. Z praktických skúseností na TU v Košiciach poznámenal, že vedeckovýskumná činnosť a pedagogický proces sú jednými z dôležitých kritérií hodnotenia pedagogických pracovníkov.

Prof. PhDr. František Mihina, CSc., požiadal zástupcov rektorátu PU vo VR PU o informáciu, v čom by rektorát PU mohol pomôcť fakultám pri rozvoji vedeckovýskumnnej činnosti. Ocenil by podporu vydavateľskej a edičnej činnosti na PU. Predložil návrh na udeľovanie

ceny rektora PU za vedeckovýskumnú činnosť a spracovanie štatútu na jej udeľovanie, čím predpokladá zlepšenie situácie habilitačného konania na PU u asistentov bez vedeckej hodnosti.

Prof. PhDr. František Uličný, DrSc. poznamenal, že vedeckovýskumná činnosť je vo veľkej miere závislá od trendu príťahlivosti grantových projektov a ich motivácií. Dôležitosť vedeckovýskumnnej činnosti vidí v grantových výstupoch a publikácej činnosti, ktoré majú byť hlavným zdrojom informácií vedy.

Prof. Ing. Michal Šefara, CSc., podotkol, že projekty KEGA a PHARE môžu zlepšíť finančnú situáciu vedeckovýskumnnej činnosti, avšak odporučil vyuvinúť zo strany vedenia PU aktivitu k Ministerstvu školstva SR, aby univerzity na Slovensku boli rovnocenné so SAV, prípadne mali prioritné postavenie.

Na záver k tomuto bodu rokovania vystúpil aj rektor PU doc. PhDr. Karol Fec, CSc., ktorý okrem iného ubezpečil vedeckú radu PU, že vedenie PU bude propagovať a finančne podporovať habilitácie a inaugúracie učiteľov PU. -red-

Na Prešovskej univerzite sa nadviazali kontakty s inštitúciami pôsobiacimi v oblasti medzinárodnej spolupráce (SAIA, SAAIC, Britská rada DAAD, Fulbrightová komisia, CEP). Bol vydaný propagačný materiál o univerzite v anglickom jazyku a informácie o Prešovskej univerzite boli odoslané do medzinárodných katalógov a publicácií. Uskutočnili sa stretnutia so zástupcami národných kancelárií TEMPUS a SOCRATES.

Medzinárodná spolupráca

PU uzavrela dohodu o spolupráci s univerzitou v Lodži. Na podpísanie sú pripravené dohody so Štátnej univerzitou v Užhorode, Aristotelovou univerzitou v Thessalonikách, Black Hawk College v Illinois a Penn State University v Pensylvanii. Na PU sa úspešne realizoval program hostujúcich zahraničných profesorov. Pre zahraničných lektorov sa vyčlenil ubytovací trakt v študentskom dome na Obrancov mieru.

Zahraničné kontakty na PU

Na pôde Prešovskej univerzity bol prijatý rad významných osobností - veľvyslanec Španielska v SR, veľvyslanec Slovenskej republiky v Grécku, biskup z Olomouca, veľvyslanec Ukrajiny v SR a veľvyslanec Veľkej Británie v SR.

Delegácia rektorátu Prešovskej univerzity navštívila Slezskú univerzitu v Opave, prorektor pre zahraničné vzťahy PU navštívil Univerzitu v Miškovi.

Zástupcovia PU v marci t.r. navštívili Aristotelovu univerzitu v Solúne.

Cieľom PU je prehľbovať vzájomnú spoluprácu s domácimi a zahraničnými univerzitami a vysokými školami tak, aby výsledky spolupráce predstavovali zdroj aktivizácie vedeckého života na jednotlivých fakultách PU. Fakulty si však musia byť vedomé, že zvyšovanie počtu študentov pri existencii nedostatočných rozpočtových zdrojov musí byť spojené s významnými zmenami v organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu s postupným prechodom na kreditný systém, ktorý zabezpečí mobilitu učiteľov a študentov na našich i zahraničných univerzitách. Stojíme pred problémom reštrukturalizácie odborov na fakultách, čo predstavuje impulz pre aktuálne rozvojové programy, ktoré budú konzultované aj na úrovni vlády SR. -red-

Kvalita vysokej školy je úmerná kvalite vedeckovýskumných aktivít Na PU riešime 31 grantových úloh

Oblasť vedeckovýskumnnej činnosti patrí medzi dominantné oblasti, ktorým vedenie univerzity i vedenie jednotlivých fakult venujú mimoriadnu pozornosť. Kvalita vysokej školy je priamo úmerná kvalite vedeckovýskumných aktivít. V decembri minulého roka bol na 1. zasadnutí vedeckej rady Prešovskej univerzity prerokovaný perspektívny program rozvoja vedeckovýskumnnej činnosti a doktoranského štúdia na PU. Materiál bol publikovaný v univerzitnom periodiku. Bolo konštatované, že plnenie úloh v tejto oblasti je na uspokojivej úrovni. Pri riešení niektorých grantových projektov VEGA a KEGA sa dosahujú viaceré špičkové výsledky. Zároveň sme však museli kriticky hodnotiť rezultáty uskutočnejnej analýzy vedeckovýskumnnej činnosti PU.

Na PU riešime 31 grantových úloh, čo nie je málo. Rozdielna je však participácia jednotlivých fakult na plnení týchto úloh. Na FF sa rieši 17 grantových úloh, na FHPV 11, na PF 2, na PBF 1 grantová úloha. Žiaľ, Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta nie je zastúpená pri riešení grantovej úlohy. Počet riešiteľov grantových úloh je 168, čo z celkového počtu pracovníkov predstavuje 42,97%. V tejto súvislosti sa môžeme oprávnenie pýtať, či je to po stačujúce. Najvyššie percento riešiteľov z celkového po-

čtu pracovníkov univerzity je na Filozofickej fakulte - 77,22% a Pravoslávnej bohosloveckej fakulte - 70%. Z uvedených údajov jednoznačne plynie úloha výraznejšie aktivizovať zapojenie do riešenia grantových úloh na GBF a PF PU.

Kvalifikačná štruktúra na PU

V kategórii profesorov pôsobi na PU 22 učiteľov (5,63%), docentov - 91 učiteľov (23,27%), odborných asistentov s vedeckou hodnosťou je 89 (22,76%), v kategórii odborní asistenti bez vedeckej hodnosti je 189 učiteľov (48,34%).

Uvedené hodnoty evidentne naznačujú naše najboľejšie miesta - kategóriu profesorov, ale predovšetkým odborných asistentov bez vedeckej hodnosti, ktorých počet je takmer alarmujúci. Z jednotlivých fakult PU sa na tomto percentuálnom ukazovateľu najvýraznejšie podliejú GBF a PF. Vedenie univerzity, ako aj vedenia jednotlivých fakult sa budú musieť výrazne zamýšľať nad krokmi, ktoré zásadným spôsobom napomôžu zmeniť nepriaznivý stav zastúpenia odborných asistentov bez vedeckej hodnosti.

Z referátu rektora PU na zasadnutí AO

Zo života akademickej obce

24. februára 1998 sa v aule Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity stretla akademická obec fakulty na svojom verejnom zasadnutí, na ktorom bola prednesená správa predsedu Akademického senátu PBF prof. ThDr. Milana Gerku, CSc., o činnosti akademického senátu fakulty od svojho zvolenia, t.j. od 17. 4. 1997.

Ako sa konštatovalo, v roku 1997 mal senát celkom 11 zasadnutí, na ktorých boli preročané a schválené všetky dôležité dokumenty fakulty, ako je Štatút PBF PU a jeho prílohy, Kritériá na poskytovanie ubytovania študentov PBF PU, Študijný program na školský rok 1997/98 a iné.

29. 5. 1997 zvolil Akademický senát fakulty prof. ThDr. Štefana Pružinského, CSc., za dekanu a následne vyslovil súhlas s menovaním prodekanov, vedúcich katedier a členov vedeckej rady PBF PU.

Okrem správy predsedu AS PBF PU bola prednesená aj správa dekana o hlavných činnostiach a stave fakulty v kalendárnom roku 1997, z ktorej vyberáme:

Cinnosť fakulty prebiehala už na 7 katedrách, keďže v školskom roku 1997/98 začala svoju činnosť novozriadená Katedra pedagogiky a psychológie. Okrem toho má fakulta k dispozícii semináre, študentskú jedáleň, knižnicu a detašované pracovisko v Olomouci. V roku 1997 štúdium na fakulte ukončilo 22 absolventov, z toho 8 s vyznamenáním. Externé doktoranské štúdium absolvoval jeden asistent z Grécka. V školskom roku 1997/98 študuje na fakulte celkom 181 poslucháčov, z toho 99 v dennom štúdiu, 40 v štúdiu popri zamestnaní a 42 poslucháčov na detašovanom pracovisku v Olomouci. V doktoranskom štúdiu sú traži poslu-

Prof. M. Gerko

cháči, z toho dvaja na externej forme a jeden na dennom štúdiu.

Vyučovací proces v dvoch študijných odboroch - pravoslávna teológia a učiteľstvo náboženstva a etiky - zabezpečovalo 17 interných a 10 externých učiteľov z iných fakúlt PU. Pokial ide o akreditáciu, fakulta má priznané právo konáť Štátne skúšky, rigorózne skúšky, uskutočňovať doktorandské štúdium, právo habilitovať a inaugurovať.

Za pozitívny jav u študentov fakulty považujeme vyššiu úroveň samostúdia. Dôkazom je stúpajúca tendencia vo vypočítavaní kníž na našej knižnici.

Zahraničné styky fakulty sa v roku 1997, najmä z dôvodu obmedzených finančných možností v rozpočte, rozvíjali v menej miere než v predchádzajúcich rokoch. Najlepšie sa rozvíjala spolupráca s teologickými školami v Grécke, USA a Rusku, kde

Pravoslávnej bosloveckej fakulty PU

študuje 5 našich študentov. Šiesti učitelia fakulty sa zúčastnili na medzinárodných vedeckých konferenciach a sympóziách v Bielorusku, Rakúsku, Juhoslováii, Grécke a Česku.

Úspešne sa rozvíjala odborná a vedecká činnosť učiteľov fakulty. Do tlače bolo pripravených 18 titulov. Na katedrách sa riešia 4 inštitucionálne projekty a jeden grantový projekt na tento rok.

Fakulta zabezpečuje aj celoživotné vzdelávanie duchovných a katechetov. Talentovaní študenti majú možnosť rozvíjať svoje schopnosti v ikonopisnom krúžku, ktorý pracuje pod odborným vedením Mgr. Márie Belejčkovej, alebo sa zapojiť do umeleckej činnosti študentského speváckeho zboru pod vedením PaedDr. Anny Derevjankové.

Na zasadnutí AO sa prijalo uznesenie, ktoré orientuje prácu AS PBF PU na ďalší rozvoj fakulty.

PaedDr. Jana Kocvárová
tajomníčka fakulty

Ruštinári z FHPV PU v Moskve

Už vyše dvoch desaťročí študenti z odboru ruštiny a literatúry absolvovali študijné pobyt v Rusku. Najprv to boli pobyt vo Volgograde, Krasnodare, neskôr vo Vladivostiku a v ostatnom období v Moskve.

Aj v tomto školskom roku študenti FHPV PU 16. marca 1998 odcestovali na dvojmestiací študijný pobyt do Moskvy. Títo študenti sa podrobili výberovému konaniu na PU za účasti členov KRJaL a zástupcov Domu zahraničných stykov MŠ SR. Študenti pred výcestovaním do Moskvy dostali od vyučujúcich druhého aprobáčného predmetu úlohy, ktoré budú v zahraničí plniť. Je samozrejmé, že štúdium cudzieho jazyka v jazykovom prostredí a komunikácia s nositeľmi ruského jazyka majú neoceniteľný význam pre zvýšenie úrovne terajších študentov - budúcich učiteľov tohto jazyka. Okrem zdokonalenia sa v hovorom jazyku študenti majú možnosť zoznať sa so súčasnými reáliami krajin, s mnohými pamätiadlosciami Moskvy i s mentalitou ruských ľudí, osobitne mládeže.

Študenti sa na pobyt veľmi tešíli a my veríme, že ho maximálne využijú a získané poznatky ochotne odovzdajú svojim žiakom.

Doc. PhDr. Štefan Murga, CSc.

Európska dimenzia v geografickom vzdelávaní

Pod týmto názvom sa v dňoch 25. - 26. 3. 1998 konala na Prírodovedeckej fakulte OU v Ostrave medzinárodná geografická konferencia. Zúčastnili sa na nej zástupcovia z Česka, Slovenska, Poľska a Slovinska. V priebehu dvoch dní bolo prednesených 33 referátov k problematike európanstva, európskej dimenzie a európskej integrácii i k otázkam integrácie týchto myšlienok a snáh do edukačných programov jednotlivých krajín v súlade s formuláciou Maastrichtskej dohody.

Na konferencii mala zastúpenie i PU, zúčastnili sa na nej členovia Katedry geografie a geokoligie FHPV PU - RNDr. Ján Kancír a RNDr. Alena Madziková. Z príspevkov, ktoré odzneli na konferencii, bude spracovaný zborník v národnnej i anglickej verzii.

-M-

Šestnásťkrát zasadol AS FHPV PU

Rokovací maratón

7 bodov programu, 9 tajných hlasovaní, 13 uznesení, polstovka diskusných vystúpení. Tak by sa dalo kvantitatívne po- stihnúť 16. zasadnutie AS FHPV PU, ktoré sa uskutočnilo 24. 3. t.r. Okrem všetkých senátorov sa na ňom zúčastnilo takmer celé vedenie FHPV PU. Členovia AS FHPV PU sa najviac zapodlievali návrhom Pracovného poriadku FHPV PU, ktorý predložilo vedenie fakulty. Po takmer dvoch hodinách pripomienkovania senát schválil návrh Pracovného poriadku FHPV PU s množstvom zmien a doplnkov. AS FHPV PU schválil vymenovanie vedúcich katedier (KSjaL, KVv, KTeV) a poverenie vykonávať funkciu vedúceho KM. Ďalej schválil predĺženie štyroch pracovných zmlúv vysokoškolských učiteľov fakulty. Senátori prerokovali a schválili Smernicu FHPV PU o rigoróznych skúškach a obhajobách rigoróznych prác spolu s prílohou o ich finančných a organizačných aspektoch. AS FHPV PU sa venoval aj disciplinárному riešeniu troch študentov fakulty. Za členku ŠRVŠ SR členovia AS FHPV PU opäťovne zvolili M. Karnišovú. V závere senátori schválili doplnenie uznesenia o prijímacom konaní na FHPV PU v tomto školskom roku.

LR

Reč je o reči

Napriek tomu, že Fakulta humanitných a prírodných vied PU už vo svojom názve nesignalizuje pedagogické zameranie, status vysokoškolskej ustanovizne, ktorá pripravuje budúci učiteľov, jej ostal. V tzv. spoločnom základe študijného plánu figurujú rôznorodé povinné i voliteľné predmety, ktoré sa študujú, aby obohatili komplexnú prípravu budúceho učiteľa. No jedna zložka takejto prípravy tam predsa absentuje - jazyková disciplína. Je len ľahko predstaviteľné, aby budúci učiteľ nemal ani elementárnu zručnosť v rétorike, rečovom prejave, komunikácii v slovenskom jazyku, teda v tom, čo bude každodenne využívať, čím sa bude navonok prezentovať. Je to aj táto mladá generácia budúci učiteľov, ktorá môže usmerniť nepriaznivý vývoj v kultúre slovenského jazyka. A preto som podporil iniciatívy smerujúce k tomu, aby sa jazyková disciplína do študia na FHPV PU zaviedla. Vítam už existujúci návrh na vyučovanie tohto predmetu, ktorého garantom je Katedra slovenského jazyka a literatúry FHPV PU. Zároveň verím, že vedecká rada FHPV PU tento návrh posúdi na racionálnom základe a schválí ho. Je najvyšší čas ponúknut' študentom našej fakulty praktický jazykový seminár, ktorý bude pozitívne korigovať rečovú kultúru budúci učiteľov nielen z pohľadu pedagogickej praxe, ale aj samotného štúdia.

Ladislav Rášši

O neformálnej spolupráci prešovských a krakovských slovakistov a slavistov

Aj keď Prešovská univerzita rovnako ako ani jej predchodyňa Univerzita P. J. Šafárika nemá doposiaľ oficiálne podpísanú dohodu o spolupráci s Jagelovskou univerzitou v Krakove, prešovskí slovakisti a slavisti spolupracujú s kakovskými kolegami už takmer tridsať rokov. Začiatky tejto spolupráce siahajú do začiatkov sedemdesiatych rokov, keď bol pri Katedre slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty otvorený poľský lektorát (prvé lektorské cvičenia začali v letnom semestri v šk. r. 1969-70). Prvou lektorkou poľského jazyka bola popredná poľská slovakistka a slavistka, iniciátorka štúdia slovakistiky na Jagelovskej univerzite v Krakove a veľká milovníčka slovenského jazyka, literatúry a kultúry, ktorá bola nútene odísť z Jagelovskej univerzity (JU) pre svoje otvorené sympatie k obrodnému procesu v našej republike r. 1968.

Patrí všetka česť vtedajšiemu vedúcemu katedry prof. PhDr. Pavlovi Petrusovi, DrSc., ktorý napriek nepriazni doby prichýlil pani Abrahamicovú na katedre, čím sa otvorili nebývalé možnosti na posilnenie slavistikého základu slovakistiky, ale aj pre štúdium slovensko-poľských jazykových a literárnych vzťahov. Vtedy vlastne začala aj pravidelná spolupráca prešovských a krakovských slovakistov a slavistov. Spomienom len niektoré aktivity. Predovšetkým to bola pravidelná účasť našich učiteľov na letnej škole poľského jazyka a kultúry vo Varšave, čím sa posilňovala aktívna znalosť poľského jazyka, ale aj poznanie poľských kultúrnych a historických reália. Nemenej významná bola účasť našich učiteľov na vedeckých podujatiach v Krakove a účasť krakovských kolegov na našich konferenciách. Významným zdrojom informácií o nových smeroch vo svetovej jazykovede a literárnej vede bola pre nás poľská odborná literatúra. Ako je známe, do poľstiny sa pohotovo prekladali významné diela zo svetovej jazykovedy, literárnej vedy, filozofie, sociológie, o ktorých sme u nás často vedeli iba z počtu. Tieto vzájomné kontakty sa umocňovali aj vďaka tomu, že viacerí z našich učiteľov pôsobili ako lektori slovenského jazyka v Inštitúte slovanskej filológie JU v Krakove. Celých päť rokov tam pôsobil Dr. Emil Balúch, už šiesty rok tam veľmi agilne pôsobí Dr. Anita Krčová, v minulom školskom roku tam krásy slovenčiny šírila PhDr. Olga Sabolová, CSc. Veľkú pomoc pri kvalifikačnom raste krakovských slovakistov, ale aj v prednáškovej činnosti poskytuje prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. Autorka článku dlhodobo spolupracuje jednak s členmi krakovského kolektívu medzinárodného výskumného projektu Celokarpatský dialektologický atlas, jednak s autorami učebníčkov slovenského jazyka a čitaniek slovenskej literatúry pre slovenské školy na poľskom území Spiša a Oravy, ale aj autorkami malého i veľkého slovensko-poľského slovníka.

Dalším významným míšníkom na ceste rozvo-

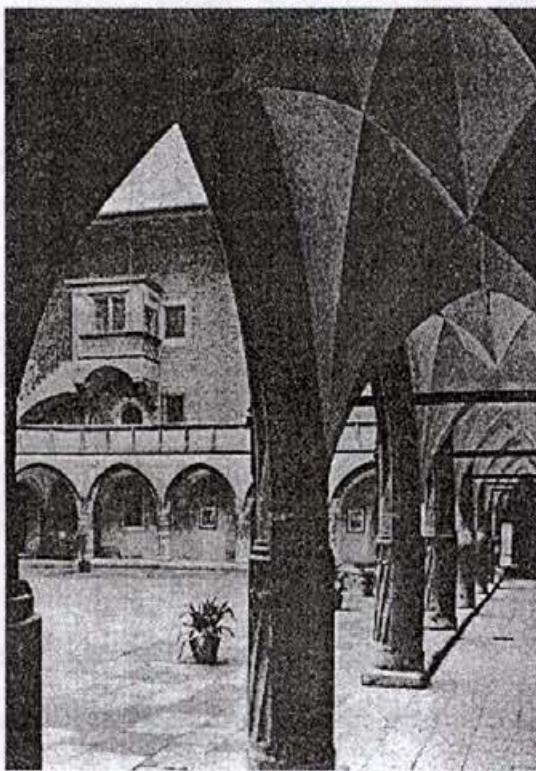
ja slavistiky na univerzite v Prešove bol 1. september 1993, keď z iniciatívy vtedajšieho dekaná Filozofickej fakulty prof. PhDr. Jána Sabola, DrSc., bola zriadená samostatná katedra slavistiky. Pri krovaní katedry sa vychádzalo z celkových slavistických tradícií na Katedre slovenského jazyka a literatúry FF, z ktorej sa novozriadila

slavistika. Ohlasy, ktoré máme z uplatnenia našich prvých absolventov, ktorí ukončili štúdium slavistiky v minulom školskom roku, nám signalizujú, že prípravu poslucháčov treba zamerať pragmaticky, aby našli uplatnenie aj v oblasti ekonomiky, finančníctva a vo sfére hospodárskej spolupráce. Preto pripravujeme istú úpravu učebného plánu slavistiky, ktorý sa bude zameriavať na štúdium iba dvoch slovanských jazykov (poľského, bulharského, bieloruského, srbského), a to podľa záujmu uchádzáčov o štúdium i podľa odborných možností katedry.

V súčasnosti je pozornosť katedry sústredená na prípravu nového študijného odboru - polonistiky, ktorý otvárame od nového školského roka v kombinácii so slovenčinou, nemčinou, angličtinou, filozofiou a manažmentom. Polonistika sa bude otvárať v päťročných cykloch a pôjde tiež o neučiteľské magisterské štúdium. Súčasťou študijného programu bude účasť minimálne na jednej letnej škole poľského jazyka, ako aj študijný pobyt na niektorej z poľských vysokých škôl. Veríme, že čoskoro bude podpísaná dohoda o spolupráci Prešovskej univerzity a Jagelovskej univerzity, pretože tradícia i zemepisná blízkosť Prešova a Krakova sú najlepším predpokladom takéhoto kroku.

ná katedra vyčlenila, i z celospoločenských potrieb. Totiž už príprava XI. medzinárodného zjazdu slavistov, ktorý sa konal v septembri 1993 v Bratislave, ukázala, ako sa u nás v uplynulých rokoch hriešne zanedbal rozvoj slavistiky, ako sa slavistika zredukovala na rusistiku, prípadne v podmienkach dvojjazykovosti v byvalom Česko-Slovensku na výskum jazykových kontaktov slovenčiny a češtiny.

Štúdium slavistiky na FF PU je päťročné magisterské neučiteľské a je zamerané na prípravu odborníkov pre potreby vedeckého výskumu, vydavateľstiev, redakcií, knižníc. Štúdium sa realizuje v dvoch formách. Dvojodborová slavistika sa študuje v kombinácii s druhým slovanským jazykom (slovenčina, ukrajincina, ruština). Aj štúdium jednoodborovej slavistiky je zamerané na zvládnutie troch slovanských jazykov, ale v oveľa širšom rozsahu než dvojodborová

Naši lektori Mgr. Barbara Maciejewska z Univerzity v Lodži, Mgr. Vital Ivanovič Maslovskij z Univerzity v Minsku a Mgr. Nadka Nikolova, CSc., z Univerzity v Šumene sú nielen učiteľmi poľského, bieloruského a bulharského jazyka, ale aj vyslancami svojich krajín, ktorí šíria dobré meno svojej krajiny a ktorí poskytujú konzultácie všetkým záujemcom o jazyk, literatúru a kultúru svojej krajiny. Okrem lektorských cvičení, seminárov a prednášok v rámci odborného štúdia slavistiky zabezpečujú lektorské cvičenia slavistického charakteru aj pre poslucháčov slovakistiky na Katedre slovenského jazyka a literatúry FF i PHPV. Zároveň zabezpečujú kontakt s významnými inštitútmi, ktoré pracujú pri vedeckých súťažach.

Doc. PhDr. Júlia Dudášová, CSc.
vedúca katedry slavistiky

NAŠE INTERVIEW

S prorektorem pre rozvoj PU PaedDr. Jozefom Pavelkom, CSc.

Aj napriek tomu, že o dôvodoch vzniku PU a jej problémoch sme sa v našom univerzitnom periodiku už viackrát zaoberali, z dôvodu zvýšenia informovanosti verejnosti budeme v našom interview venovať pozornosť tejto otázke, a to z troch pohľadov:

1. aké boli dôvody pre vznik PU
2. ako prebieha samotný proces jej vzniku
3. aká je činnosť na univerzite od jej vzniku.

Tieto okruhy otázok sme položili prorektori pre rozvoj PU PaedDr. Jozefovi Pavelkovi, CSc.

Keď dovolíte, k prenému okruhu problémov: aké boli dôvody a predpoklady vzniku PU?

Vysokoškolské vzdelávanie v Prešove sa historicky odvíja od roku 1959, keď na území mesta začal pôsobiť Pedagogický inštitút, ktorý sa v roku 1959 transformoval na Pedagogickú fakultu a neskôr vstúpil do zväzku Univerzity v Košiciach, ktorú v tejto dobe tvorili lekárska a filozofická fakulta.

Korene vzdelávania v Prešove však siahajú historicky oveľa ďalej. Evanjelické lýceum, kde pôsobili J. A. Komenský, J. Záboršký a mnohí ďalší, predstavuje niekdajšie stánky vzdelávania v Prešove.

Od roku 1990 po dlhodobej odmlike v Prešove vznikajú Gréckokatolícka a Pravoslávna bohoslovecká fakulta, ktoré rozširujú zväzok bývalej UPJŠ v Košiciach na 7 fakult. Od roku 1979 zabezpečovala v Prešove výučbu inžinierov strojárov dislokované pracovis-

J. Záboršký

ko Strojnickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. Ďalšie vysokoškolské štúdium na území mesta poskytovala od roku 1993 Fakulta odborných štúdií TU v Košiciach a od roku 1996 Fakulta výrobných technológií v Prešove TU v Košiciach.

Po transformácii v roku 1996 na území mesta Prešov bolo 5 fakúlt s 6840 študentmi denného i diaľkového štúdia a 893 pedagogickými a ďalšími pracovníkmi. To dokazovalo, že mesto Prešov je významným centrom aj vysokoškolského vzdelávania. Uvedený počet fakúlt, počet študentov i pracovníkov vysokého školstva na území Prešova dlhodobo vytváral podmienky pre vznik samostatnej vyskejšej školy, či univerzity.

Požiadavky praxe - najmä v oblasti prípravy kvalifikovaných učiteľov pre I., II. a III. stupeň škôl, ktoré sa prešovské fakulty pravidelne v rámci spolupráce s predstaviteľmi školských správ východoslovenského regiónu snažili riešiť, jednoznačne a dlhodobo poukazovali na nasledujúce spoločenské potreby:

- zvýšiť počty absolventov na prešovských fakultách, pretože stav v kvalifikovanosti vyučovania najmä na školách I. a II. stupňa je v rámci regiónu východného Slovenska kritický,

- v maximálnom počte prijímať študentov na štúdium cudzích, najmä však západných jazykov,

- urýchliene zriaďať štúdium chémie, keďže učitelia tohto odboru na školách sú prevažne pred i v dôchodkovom veku,

- otvoriť štúdium špeciálnej pedagogiky (logopedie, psychopédie, etopédie), alebo kritický stav je aj v kvalifikovanosti učiteľov osobitných a špeciálnych škôl.

Uvedené akútne spoločenské požiadavky za jestvujúcich podmienok (vo zväzku s UPJŠ) nebolo možné realizovať, pretože za posledných desať rokov okrem vzniku ITHM takmer žiadna zásadnejšia pomoc týkajúca sa personálnej, priestorovo-materiálnej i vedeckovýskumnnej činnosti z Košíc do Prešova neprichádzala. Svedectvom okrem iného bolo to, že pre rozdelením UPJŠ, t.j. na „vlastnej“ univerzite prešovských pedagógovia získavalí vedecko-pedagogické hodnoty a kandidatúry externým štúdium na všetkých iných vysokých školách, na UPJŠ však nie.

Budovanie a rozvoj špecializovaných pracovísk, ako je univerzitný UV, edičné stredisko, knižnica a ostatné, bolo ponechané takmer úplne na finančných možnostiach prešovských fakúlt, nehovoriac o vytváraní podmienok pre štúdium pedagógov a študentov v zahraničí, účasť na konferenciach atď.

Príčinu tohto stavu vidím okrem iného najmä v tom, že za 37 rokov existencie UPJŠ v Košiciach v jej vedení zo všetkých bývalých rektorov neboli ani jeden z Prešova a členom vedenia UPJŠ za celé obdobie boli len dvaja prešovskí prorektori.

Okrem uvedených príčin i viacerí ďalšie - napr. pomer pracovníkov VZ na paragraf 01 (102 v Košiciach, 7 v Prešove), výrazné finančné dotovanie košických pracovísk (UVT - opt. káble v Košiciach, Univerzitná knižnica v Košiciach, budovanie informačného systému) ap. postupne dokazovali, že prostriedky rozpočtované pre UPJŠ boli pre prešovskú a košickú

časť rozdeľované nie adekvátnym pomerom, napr. k počtu fakúlt, študentov a zamestnancov v oboch mestách a objektívne z hľadiska skutočných potrieb jednotlivých pracovísk.

K druhému problému: ako prebiehal samotný proces jej vzniku?

Dlhodobá snaha prešovskej časti bývalej UPJŠ v Košiciach byť primerane akceptovanou sa nenaplnila. Dekaní prešovských fakúlt sa po zasadnutiach kolégia rektora bývalej UPJŠ len ojedinele vrácali na svoje prešovské fakulty optimisticky naladeni. Bolo to zvyčajne len vtedy, ak sa predsa len z času na čas podarilo v kolégii rektora čosi presadiť. Pretrvávajúce problémy prešovských fakult gradovali v septembri 1996, keď rektor bývalej UPJŠ v Košiciach prof. Lev Bukovský zverejnil charakterom interný materiál Výzva... Uvedený materiál podpísaný dekanmi prešovských fakult po prvýkrát oficiálne dáva rektori na vedomie, že s doterajším riešením problémov prešovských fakúlt nie je akademická obec v Prešove spokojná.

Co bolo obsahom prijatej Výzvy?
Základnými atribútmi Výzvy bolo: 1.

Aký bol ďalší postup?

Zákon č. 341/9 nadobudol platnosť 1. 1. 1997. Medzičas medzičas SR s účinnosťou od 17. 12. 1997 vymenovala doc. PhDr. Karola Feča, CSc., za splnomocnenca vlády pre vznik Prešovskej univerzity v Prešove a ministerka školstva SR Eva Slavkovská (na obrázku) doc. Feča zároveň menovala za štatutárneho zástupcu PU. Uvedené do-

K VZNIKU

časné funkcie umožňujú Doc. PhDr. Karolovi Fečovi, CSc., konštituovať prvé dočasné orgány Prešovskej univerzity v Prešove, ktorých zásadnou úlohou bolo v priebehu polroka zabezpečiť realizáciu všetkých pracovnoprávnych a iných vzťahov novovzniknej PU, vypracovať všetky legislatívne predpisy na zabezpečenie riadneho fungovania všetkých oblastí činnosti v rámci PU - študijná, vedeckovýskumná a

A SÚČASNÉMU

premiestniť sídlo UPJŠ z Košíc do Prešova, 2. zachovať jednotnosť UPJŠ, 3. podporovať rozvojové programy fakult a vznik nových študijných odborov a fakult.

Namiesto snahy zvolať príslušné grémiá s cieľom zmapovať reálne prešovské problémy a vypracovať seriozny sled krokov na ich riešenie, bola Výzva označená za podvrh pamflet, nepodpísaný materiál.

Novovznikajúce územnosprávne členenie SR i samotný vznik Prešovského kraja z hľadiska rozpočtovania krajov naznačujú, že finančné toky z kraja do kraja budú zložité, čo mohlo spôsobiť ďalšie zhorenie financovania prešovských fakult a ich rozvojových programov. Prešovský kraj, najväčší počtom obyvateľov, by zostal bez vyskejšej školy, pričom v Košiciach by boli tri vysoké školy - UPJŠ, Technická univerzita a Univerzita veterinárneho lekárstva.

Uvedené údaje i okolnosti pochopili skôr niektorí poslanci NR SR. Kedže prvý poslanecký návrh iniciovaný Dr. Urbanom na zmenu sídla (rektora) bývalej UPJŠ v Košiciach z Košíc do Prešova pri hlasovaní v NR SR v máji 1996 neprešiel, tá istá skupina poslancov predložila druhý návrh. Voči tomuto návrhu o rozdelení UPJŠ aj pán prezident vzniesol pripomienky technického charakteru. NR SR v decembri 1996 schválil tretí poslanecký návrh a prijal zákon č. 341/9 o rozdelení UPJŠ v Košiciach a vzniku UPJŠ v Košiciach (tvoria Lekársku fakultu, Prírodovedeckú fakultu a Právnickú fakultu) a vzniku Prešovskej univerzity v Prešove (tvoria ju Filozofická fakulta, z Pedagogickej fakulty vznikajú Pedagogická fakulta a Fakulta humanitných a prírodných vied, Pravoslávna bohoslovecká fakulta a Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta).

V priebehu prvého polroka 1997 existencie Prešovskej univerzity a fungovania temer úplne bez pomoci rektorátneho aparátu bývalej UPJŠ Rada štatutárneho orgánu splnila okrem technickohospodárskych úloh aj úlohy rozvojového charakteru. Mimoriadne úsilie v hľadisku rozvojových aktivít vyuvinuli najmä doc. PhDr. Karol Feč, CSc., so zástupcom splnomocnenca PaedDr. Jozefom Pavelkom, CSc. (pozn. redakcie) pri zabezpečovaní finančných prostriedkov pre novovzniesiaci sa aparát PU a dekanátu Pedagogickej fakulty PU. Z

zahraničia a zabezpečiť právoplatné voľby do akademických orgánov Prešovskej univerzity i jej fakúlt.

Tieto úlohy zabezpečoval prvý oficiálny orgán PU - Rada štatutárneho orgánu, po zostávajúca z pracovníkov poverených riadením jednotlivých oblastí fakult a pracovísk Prešovskej univerzity pod vedením splnomocnenca vlády SR doc. PhDr. K. Feča, CSc. Rada štatutárneho orgánu pozostávala z týchto členov: doc. PhDr. Karol Feč, CSc., PaedDr. Jozef Pavelka, CSc., doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc., doc. PhDr. Todor Hrehovčík, CSc., doc. ThDr. Imrich Belejčaník, CSc., PhDr. Peter Gábor, prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc., prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc., doc. RNDr. Rudolf Novodomec, CSc., doc. ThDr. František Janhuba, doc. PhDr. Milan Turek, CSc. Štatutári fakult: PhDr. Mária Dančišinová, PhDr. Pavel Fabian, doc. RNDr. Dušan Mamrilla, CSc., prof. Ing. Michal Šefara, CSc. Poradcovia Štatutárneho orgánu: PhDr. Ivan Benko, Jozef Tutoky, prom. fil. Rada štatutárneho orgánu na svojich každodených zasadnutiach riešila množstvo operatívnych úloh, ktoré súvisí so zabezpečením fungovania rektora PU a dekanátov fakúlt.

V priebehu prvého polroka 1997 existencie Prešovskej univerzity a fungovania temer úplne bez pomoci rektorátneho aparátu bývalej UPJŠ Rada štatutárneho orgánu splnila okrem technickohospodárskych úloh aj úlohy rozvojového charakteru. Mimoriadne úsilie v hľadisku rozvojových aktivít vyuvinuli najmä doc. PhDr. Karol Feč, CSc., so zástupcom splnomocnenca PaedDr. Jozefom Pavelkom, CSc. (pozn. redakcie) pri zabezpečovaní finančných prostriedkov pre novovzniesiaci sa aparát PU a dekanátu Pedagogickej fakulty PU. Z

J. Záboršký

prostredkov štátneho rozpočtu pre rok 1997 vyčlenených pre novovznikajúce vysoké školy a fakulty v SR sa s pochopením najmä doc. Ing. Ondreja Nemčoka, CSc. (na obrázku) - štátneho tajomníka MŠ SR i ostatných pracovníkov MŠ SR podarilo pre PU v Prešove získať prvých 50 mil. Sk, ktoré ja osobne považujem za prostredky určené pre 1. etapu počiatocnej stabilizácie PU. Prostredky prevažne investičného charakteru umožnili nanovo odkúpenú budovu bývalej Pedagogickej fakulty na Námestí legionárov č. 3 rekonštruovať pre rektorát PU.

Druhým väzonym momentom je úhrada prvej splátky vo výške 6,8 mil. Sk za odkúpenie objektu ubytovne ZPS Armatc Prešov na ubytovanie študentov PU. Trvalý deficit ubytovacích kapacít pre študentov PU predstavuje cca 1400 - 1700 lôžok.

Treťou okolnosťou je získanie komplexu priestorov pre novovznikajúcu Pedagogickú fakultu PU. Na informáciu uvádzam, že na FHPV PU študuje 1857 študentov a pôsobí 249 pracovníkov, na PF PU v súčasnosti študuje 1028 denných a diaľkových študentov, pôsobí 78 pracovníkov.

Co považujete za najväčší úspech, ktorý ste dosiahli v prvej roku vzniku PU?

Ked si uvedomím, že v decembri 1996

pomocní pri prekonávaní neobvyklého množstva problémov a úloh.

Aj dnes ešte počujeme ohľasy okolo dostaívby budovy pre PF. Môžete tento problém bližšie priblížiť AO našej univerzity?

Projekt Pedagogickej fakulty a jej bázo- vej školy v jednom areáli je ojedinelý v SR. Túto významnú skutočnosť uznali aj nadriadené orgány a v rámci rozpočtu PU v roku 1997 a pre rok 1998 vyčlenili kapi- tálové finančné prostredky na realizáciu I. etapy rekonštrukcie, nadstavby a prístavby južného kridla. Rekonštrukčné práce na uvedenom objekte sú plánované do troch etáp s celkovým nákladom, ktorý odhadujem na 120 mil. Sk. Verím, že investičné zámery v roku 1998 budú zrealizované a časť katedier PF PU začne nový školský rok už v nových priestoroch.

V tejto súvislosti je nutné uviesť, že prípravné práce na takejto rozsiahlej stavbe vyžadujú zhotovenie mnohých dokumentov, realizáciu množstva rokovania a schva- lovacích procesov v zákonnych lehotách. Momentálne očakávame schválenie rozpisu kapitálových výdavkov MF SR a MŠ SR, čo umožní pokračovať v stavebných akti- vitatách.

Uvedomme si, že uvedené aktivity je možné realizovať aj vďaka poslaneckému návrhu pochádzajúcemu z „prešovskej kuchyne“, ktorý v rámci Zákona o štátnom rozpočte pre rok 1998 v kapitole MŠ SR viazal 220 mil. Sk na kapitálové výdavky novovzniknutých VŠ SR.

Aké sú ďalšie zámery rozvoja PU?

Momentálne dokončujem práce na projekte rozvoja Prešovskej univerzity do roku 2005 a po r. 2005. Na vypracovanie tohto materiálu sa dlhodobo podieľalo množstvo akademických funkcionárov a pracovníkov všetkých fakúlt PU. Ide nám všetkým o spoločnú vec - umožniť štúdium na Prešovskej univerzite väčšemu počtu zájemcov v rozmanitých študijných odboroch, ktoré prax požaduje. Dávať vzdelenie je našim poslaniem, tobôž, ak si uvedomíme, že žijeme v prekrásnom, no „ka- menistom“ kraji a tento potrebuje vzdelený národ.

Som však veľmi smutný, že aj v týchto dňoch sú v napr. Prešovskom večerníku (3. 4. 98 - Nezmyselný projekt) uverejňované príspevky, ktoré namiesto podpory PU jej namáhavú prácu a rozvojové zámery bez kvalifikovaných informácií „laváč- kou“ dehonestujú. To si nezaslúžime! Voči takejto hrubej demagógii nemôžeme zostať fahostajnými.

Sú už spracované zámery na vybudovanie univerzitného informačného systému, LVT a edičného strediska?

Týmto väzonym problémom sa viackrát na rôznych úrovniach zaobrali univerzitné a fakultné grémiá. V súčasnosti je tento problém predmetom intenzívnych rokovania kolégia rektora PU a rady pre informatiku PU. So zástupcami fakúlt a pracovísk PU sme spracovali Projekt finančných, personálnych a priestorových potrieb pre realizáciu informačného systému PU (IS PU) v horizonte 1 a 3 roky. Je to prvý dokument, ktorý konštatuje súčasný stav a potreby PU v uvedených oblastiach. Na ilustráciu uvediem, že potreby IS PU pre rok 1998 predstavujú 17 osôb, 7 149 000 Sk a 7 miestností. Rozpočet PU je uznesenie AS PU, týkajúce sa rozdelenia rozpočtu PU v časti kapitálových výdavkov, umožní z pridelených prostredkov re-

alizovať aspoň v minimálnej miere informačnú sieť v hlavných oblastiach z hľadiska riadenia, komunikácie a spracovania údajov v rámci PU. Celá realizácia IS PU bude závisieť od finančných možností PU. Optimálny objem finančných prostredkov, ktoré ročne výčleňujú iné VŠ z rozpočtu na výstavbu IS, je 7% z rozpočtu.

Mohli by ste povedať niekoľko slov okoje vysopejšaný delimitačný proces medzi UPJŠ a PU?

Delimitačný proces prebiehal počas celého roka 1997 a doposiaľ nie je ukončený. Delimitovaný bol nehnuteľný majetok na základe územného principu, delimitácia sa čiastočne dotkla hnuteľného majetku v oblasti autodopravy, edičného strediska a ďalších úsekov hospodársko-správneho aparátu. Proces delimitácie sa pozastavil, keď predmetom rokovania UPJŠ a PU boli UVT, Edičné stredisko, UK UPJŠ a objekt rektorátu UPJŠ. Rokovanie rektorov oboch univerzít na MŠ SR za prítomnosti Štátneho tajomníka Nemčoka a následný zápis potvrdili, že garanciu na dobudovanie spomínaných pracovísk na PU preberá MŠ SR. PU uplatnila požiadavky (mateřialne, priestorové a personálne) na výstavbu uvedených pracovísk. Momentálne finančné možnosti MŠ SR i rozpočet PU

nasvedčujú tomu, že je potrebné pokračovať v delimitačnom procese. Najmä súčasné personálne a ďalšie potreby PU nevytvárajú podmienky pre realizáciu napr. Informačného systému PU.

Kto z poslancov NR SR a štátnych úradníkov, najmä z MŠ SR sa najviac zasúľší o vznik PU?

Pretože vzájomné rokovania medzi vedeniami košickej a prešovskej časti UPJŠ v podstate neprebiehali a vzájomná komunikácia v otázke „ako ďalej“ v rámci UPJŠ nejestvovala, nastala patová situácia - cesta späť vzhľadom na napäťu situáciu nebola možná. Túto situáciu pochopili poslanci NR SR, najmä Dr. I. Urban a ďalších 6 poslancov, ktorí predložili návrh zákona o rozdelení UPJŠ.

Je potrebné uviesť, že od prvých dní vzniku PU sa o jej stabilizácii a rozvoji mimoriadne pričinili okrem poslance Urbana štátny tajomník MŠ SR doc. Ing. O. Nemčok, CSc., nápadomoci boli Ing. Bonislavský a doc. Ing. Tolnay, CSc. - riaditelia sekcii MŠ SR, a ďalší pracovníci MŠ SR, predstaviteľia štátnej správy - MUDr. P. Chudík, Ing. E. Blichá, Ing. J. Gruška.

Za rozhovor podaľoval Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc.

Vedecká rada o vedeckovýskumnej činnosti

Prešov (PU) - V pondelok 30.3.1998 zasadala vedecká rada PU. Na svojom zasadnutí prerokovala správu o vedeckovýskumnej činnosti za rok 1997, ktorú predložil prorektor PU doc. PhDr. L. Leško, CSc., a zároveň aj správu o zahraničných stykoch PU za rok 1997. Vedecká rada PU ďalej schválila kritériá na habilitačné a inauguračné konanie na PU. K jednotlivým správam sa vrátime v najbližšom čísle nášho periodika.

-R-

Kritériá na habilitačné a inauguračné konanie

1. Pedagogická aktivita

- a) pri habilitačnom konaní: 5 rokov kontinuálna vzdelávacia činnosť na vysokej škole v odbore, v ktorom sa uskutočňuje habilitácia
- b) pri inauguračnom konaní: 10 rokov kontinuálna vzdelávacia činnosť na vysokej škole v odbore, v ktorom sa uskutočňuje inaugúracia
- c) autorstvo, resp. spoluautorstvo skript a učebných pomôcok
- d) garantovanie študijného odboru, resp. špecializácie
- e) príprava učebného plánu nového študijného odboru

2. Vedecký výskum a publikáčná aktivita

Aktivita	Humanitné vedy habil. aug.	Prirodné vedy habil. aug.
A. Monografie	1	2
Vysokoškolské učebnice	1	2
Vedecké štúdie (pôvodné vedecké práce) v domácoch časopisoch a zborníkoch najmä typu Acta Facultatis Vedecké štúdie v zahraničných časopisoch a zborníkoch	20	40
B. Citácie prác v domácoch časopisoch a zborníkoch	2	5
Citácie prác v zahraničných časopisoch a zborníkoch	10	30
C. Realizované patenty (doma) Realizované patenty (v zahraničí)	-	-
Realizované unikátné inžinierske diela a projekty	-	-
Realizované umelecké diela, výstavy a pod.	2	4
Nové zavedené diagnostické alebo nové liečebné metódy	-	-
Nové realizované materiály a technológie	-	-
		1
		1

Záverečná poznámka: Za rozhodujúce pokladáme aktivity uvedené v bode 1. a 2. Uvedené kritériá treba pokladať za rámcové, možno ich dopĺňať, resp. ďalej upravovať podľa špecifickosti jednotlivých vedných (študijných) odborov.

STAVU PU

a prvých januárových dňoch roku 1997 sme s rektorm doc. Fečom, CSc., a ďalšími zriaďovali účty v NBS, vybavovali prvé pečiatky PU a začínali v riadení univerzity takmer od nuly a dnes, po jednom roku, má PU svoje miesto v rámci VŠ v SR, som úprimne rád a toto považujem za najväčší úspech. Teší ma, že počas prvého roka činnosti PU neboli zaznamenaný žiadny závažný negatívny moment.

Naopak, aktivity ako rekonštrukcia striech na VŠA, rekonštrukcia rektorátu PU, rekonštrukcia ITHM FF a kňažského seminára GhF, rekonštrukcia PF s jej bázo- vu školou, nákup a čiastočná rekonštrukcia ŠD Obrancov mieru, príprava odkúpe- nia ŠD Budovateľskej ulice, atď. v doteraj- ňej histórii rozvoja vysokého školstva v Prešove nemajú obdobu. Vrelá vďaka pat- ri všetkým tým, ktorí akýmkoľvek spôsobom v ktorejkoľvek oblasti boli a sú ná-

Pohľad na budovu rektorátu PU (perokresba)

ÚLOHY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Bližíme sa k historickému medzníku - pravujeme sa s nádejou, očakávaním či s obavami na vstup do 21. storočia. Zákonite sa vyňára otázka, čo nás v blízkej budúcnosti čaká? Aké trendy vývoja modernej spoločnosti môžeme predpokladať, ako sa premietnu do systému výchovy a vzdelávania, do jeho strategických cieľov a úloh? Budúcnosť je vždy neistá, čo je však isté, je fakt, že ... výchova a vzdelávanie sa budú musieť v mnohom zmeniť - je nevyhnutné, aby včas postrehli nové, perspektívne a progresívne tendencie prípravy človeka na meniace sa spoločenské potreby".

Výchove a vzdelávaniu patrí výsostne dôležitá úloha - vytvárať most medzi prítomnosťou a budúcnosťou, zabezpečovať kontinuitu ľudského poznania a spoločenského rozvoja. Výchova a vzdelávanie sú citlivým seismografiom, zaznamenávajúcim prudké a neraz dramatické zmeny ľudského spoločenstva a aktívne na ne reagujú - či ide o zmeny, ktoré v druhej polovici 20. st. navodil nástup VTR, alebo prebiehajúce zložité procesy integrácie (napr. integračné procesy v Európe) či

proces diferenciácie (vznik nových suverénnych štátov). Ide aj o vyrovnávanie sa s otázkami, ktoré nastojuje „revolúcia informácií“ a nutnosť zme-

ny postojov spoločnosti k vzdelaniu, prechod na „učiacu sa spoločnosť“.

Súčasná civilizácia so sebou prináša rad závažných problémov, riešenie ktorých si vyžaduje spoluprácu krajín sveta, zmeny v správaní, poznani, názoroch, postojoch, kvalifikovanom a zodpovednom rozhodovaní sa ľudí. Významnou miestrou k tomu prispieva práve vzdelávanie - avšak vzdelávanie, ktoré presahuje školský systém. Sú to nasledujúce problémy a procesy, ktoré spolu s nami prekročia prah 21. storočia (nesú označenie „globálne problémy ľudstva“ alebo „výzvy pre 21. storočie“):

1. Ekologickej problémom (reálne situácie vedúce k ohrozeniu ekologickej rovnováhy, dnes sa už používa termín „ekodráma“, na pokraji ktorej sa ľudstvo ocitá). Človek musí byť pripravený hľadať riešenia celého komplexu ekologickej problémov už existujúcich, novo sa objavujúcich, alebo účinne im predchádzajúcich. Výchova k ochrane a tvorbe životného prostredia sa stáva neoddeliteľnou súčasťou celoživotného vzdelávania.

(Pokračovanie na 13. str.)

Exprodekanka FF doc. PhDr. M. Bačová, CSc.

Aká je Vaša pedagogická genéza?

Po skončení Vysokej školy pedagogickej v Bratislave som ešte 3 roky pracoval v hlavnom meste a r. 1961, po deviatich rokoch pôsobenia v Bratislave, som sa na podnet bývalého vedúceho katedry telesnej výchovy vrátil do rodného Prešova na vtedajší Pedagogický inštitút. Dopolnil som sa špecializujem na teóriu a didaktiku plaveckých športov a turistiky, najmä vodnej. Doktorská i kandidátska práca boli zamerané na teóriu vyučovania školskej telesnej výchovy.

Ktoré športové a osobné úspechy považujete za najväčšie?

Bol som prvým československým plavcom, ktorý zaplával

100 m kraulovým spôsobom pod vtedy začarovanú hranicu 1 minúty. To mi zabezpečilo reprezentačné plavky na 5 rokov. Za ďalšie osobné úspechy považujem vedecký rast, členstvo v Rade vysokých škôl, zvolenie do AS vtedajšej Pedagogickej fakulty, udelenie najvyššieho čer-

Aké boli Vaše predchádzajúce aktivity v Červenom kríži?

Členom ČK som vyše 40 rokov. Bol som jedným zo zakladateľov vodnej záchrannej služby na Slovensku, a bol som jej prvým prezidentom. Ešte v ob-

Prinášame slúbený rozhovor

S presidentom SČK PhDr. M. Kručayom, CSc.

venokrízskeho vyznamenania - plakety A. Dúndanta, získanie titulu laureát Fair-play a ďalej skutočnosť, že vyše 180-tisícová obec červenokrižiakov ma v októbri 1997 zvolila za svojho prezidenta.

dobí federácie som bol zvolený za II. viceprezidenta Slovenského výboru ČSČK a po rozdelení republiky na Ustanovujúcom zjazde SČK v máji 1993 ma zvolili za I. viceprezidenta.

V poslednom období, od Vášho zvolenia do funkcie prezidenta, ste absolvovali viacero významných podujatí a prijati.

V prvom rade to bola Generálna konferencia - najvyšší orgán Medzinárodnej federácie Červeného kríža a Červeného polmesiaca v Seville, kde sa zišli delegáti 175 krajín tejto humanitárnej organizácie.

Delegácie SČK prijali najvyšší ústavní činitelia - na čele s predsedom NR SR Ivanom Gašparovičom.

Vláda SRN v spolupráci s MF ČK/ČP zorganizovala stretnutie

delegácií červených krížov krajín postihnutých povodňami. Cieľom bolo vypracovať projekt na zabránenie možných tragédií v budúnosti.

Koncom marca sa zislo v budapeštianskom Parlamente vyše 200 delegátov z 19 krajín strednej a východnej Európy na konferencii súvisiacej s podpisom dohôd proti používaniu a likvidácii nášlapných miň. Bolo potešujúce, že medzi krajinami, ktoré podpisali Ottawskú dohodu nepoužitia tejto „neľudskej zbrane“, bolo aj Slovensko.

Čo by ste z pozície Vašej funkcie chceli zrealizovať na novovznikutej Prešovskej univerzite?

Červený kríž sa pridržiava vo svojej činnosti siedmich základných princípov: ľudskosť, nestrannosť, neutralita, nezávislosť, dobrovoľný charakter, jednota a celosvetovosť. Týchto sedem princípov patrí aj na pôdu našej univerzity. Preto si želám, aby som bol pri zrade Miestneho spolku SČK pri Prešovskej univerzite. Veď už dlhé roky sa tu školia mladí adepti vodnej záchrannej služby, sú tu doposiaľ „neorganizovaní“ darcovia krvi.

Verím, že každý z nás sa v tých siedmich princípoch nájde.

Ďakujem redakcii Prešovská univerzita, že vo svojom periodiku našla priestor pre SČK.

Na obrázku zprava prezident SČK Dr. Milan Kručay, prof. Lukáč a druhý viceprezident SČK JUDr. Pupala

ÚLOHY VÝCHOVY

(Dokončenie z 12. str.)

- 2. Ekologické problém** sa úzko spájajú so zdravotnými problémami. Okrem iného sa zvyšuje význam masového vzdelávania zamieraného na zmenu postojov, návykov, správania sa človeka k svojmu zdraviu, jeho ochrane a prevencii chorôb. Je to jedna z úloh školského, mimoškolského vzdelávania, zdravotníckej osvety, vzdelávacích programov v elektronických médiách ap.

3. V dôsledku demokratizačných procesov a uvoľňovania bariér medzi krajinami dochádza k výrazným migračným pohybom (najmä prílivu vysokých počtov ľudí z málo vyspelých do rozvinutých krajín). Sprievodnými negatívnymi javmi je nárast prejavov rasizmu, nacionalizmu, intolerancie, konfliktov. Jednou z nádejnejších možností riešenia je **A VZ**

4. Nezanedbateľné sú zmeny v kultúrnej mappe sveta. V súvislosti s nimi je osobitne aktuálna multikultúrna výchova ako prostriedok vzájomného poznávania sa a národnov prostredníctvom kultúry, ale aj výchova ku kultúrnemu dedičstvu, tradičiam, kultúrnym hodnotám vlastného národa (dialog kultúr).

5. Jeden z najzávažnejších problémov ľudstva dnes je problém zachovania mieru, mierového spolunažívania národnov sveta. Tu zohráva zvlášť dôležitú úlohu výchova k mieru, ovplyvňovanie medziludských vzťahov na báze spolupráce, porozumenia, znášanlivosti, ústretovosti, ochote riešiť konfliktné situácie dialógom a rokovaním. Ved bez mieru vo svete nie je budúcnosť.

Pohľad na účastníkov konferencie, ktorá sa konala o perspektívnom rozvoji vzdelanosti v Prešovskom kraji. Na tejto konferencii vystúpila zo zasadným referátom aj docentka Baččová.

výraznejšie ako dnes ovplyvňovať úlohy, obsah i formy výchovy a vzdelávania v 21. storočí, stanú sa jadrom celoživotného vzdelávania.

Niekoľko myšlienok o tom ako bude vyzerat' predstava sveta v 21. storočí, aké sú trendy vývoja, ktoré možno očakávať a od ktorých sa budú odvajať nové požiadavky na výchovu a vzdelávanie. Pri ich uvádzaní sa opieram o zaujímavú štúdiu Z. Součka *Pravydenodobnosť budúceho*.

- **svet globálny.** „Znamená to, že čokoľvek sa stane kdekoľvek na tejto planéte, ovplyvní to diaľne i vo všetkých jej ostatných častiach“. Výchova by mala byť orientovaná na vytvorenie komplexného obrazu o svete, poznávania vzťahov a súvislostí, výchove k zodpovednosti, k systémovému myšlaniu.

- svet menlivý a turbulentný. Predpokladá sa ďalšie urýchľovanie zmien

vo svete, podmienených masovým nástupom výpočtovej, informačnej a prístrojovej techniky. Prenos informácií z rôznych oblastí bude prebiehať rýchlosťou svetla. Poznatky, ktoré prinesie vedecko-technický rozvoj, budú stále viac ovplyvňovať svet. Človek bude musieť byť pripravený na množstvo zmien, aby na ne vedel adekvátnie a rýchle, pritom kvalifikované reagovať, byť flexibilný.

Veda a kvalifikácia budú základnými rozvojovými faktormi. Očakávajú sa nové, prevratné objavy vo svete, zvýši sa potreba človeka systematicky si dopĺňať a inovaovať svoje vedomosti, potreba vzdelávať sa v priebehu celého života, pričom školský systém bude tvoriť základy a otvárať bránu k ďalšiemu vzdelávaniu.

A VZDELÁVANIA

Bude rást' rola duševnej práce, čo predpokladá existenciu vysoko rozvinutého školstva, nárast vzdelanostnej úrovne stále väčšieho počtu ľudí, profesijného vzdelávania a celoživotného vzdelávania.

Bude to svet interdisciplinárizovaný. Táto výzia nastoluje náročné požiadavky, napr. na výkon (najmä náročnejších) profesí, kde nebude stačiť, ak človek ovláda svoju profesiu, ale aby mal zároveň i široký záber poznatkov z istých oblastí. To znamená, že systém vzdelávania nemôže ísť cestou úzkej špecializovanosti budúcich odborníkov, nevyhnutná bude potreba odborníkov širšej profilácie, so systémovým myšlením a interdisciplinárnym prístupom k náročným pracovným úlohám, či iným zložitým problémom každodenného života.

Bude to svet ekologizovaný. To znamená, že vo všetkých sférach života spoločnosti bude ochrana životného prostredia prioritnou úlohou.

Bude to svet rozmanitý. Predpokladá sa, že i v 21. storočí budú existovať krajiny vysoko rozvinuté i zaostalé, bohaté i chudobné, ľudia vysoko vzdelaní, ale aj negramotní, bude v ňom rôznosť náboženských, filozofických či extrémistických hnutí. Aj z tohto pohľadu sa rozšíria úlohy a priesitor pre výchovu a vzdelávanie, pričom akcent bude treba klásiť na výchovu (na všeľudské hodnoty, mrvnosť, ľudskosť, porozumenie, na harmonizáciu vztahov).

Bude to svet prepojený sietami, ktoré otvoria netušené možnosti prístupu k informáciám. Ovládnutie modernej informatiky bude nevyhnutnosťou. Tento trend vývoja je zvlášť zaujímavý z hľadiska výchovy a vzdelávania.

Bude to svet náročný. Tento trend vývoja sa spája s ekonomickej prosperitou a pracovnou činnosťou. Z. Souček píše: „Vznikne globálna hyperkonkurenčia. Obstoja v nej len tí najlepší.“ Bude sa stupňovať nápor na výkon človeka.

Z tohto trendu však treba vyvodiť impulzy pre systém výchovy a vzdelávania, ktorý má jednako zabezpečovať pripravu vysokokvalifikovaných odborníkov v súlade s potrebami trhu práce, na strane druhej bude potrebné vyvažovať túto orientáciu na výkon takým pôsobením na človeka, aby bol schopný žiť plnohodnotný ľudský život vo všetkých jeho dimenziah, aby to bol „človek so srdcom a dušou ľudskou“. V týchto súvislostiach sa ukazuje nádejnou koncepcia humanistickej výchovy uskutočňovaná v plnej miere v praxi, a to v priebehu celého života človeka.

Doc. PhDr. M. Bačová, CSc.

Priezor

Cieľom novej rubriky je poskytnúť priestor na zamyslenie sa nad niektorými problémovými jazykovými javmi. Našou snahou je poukázať na nespisovné, nesprávne, problémové slová a slovné spojenia a poskytnúť ich správne ekvivalenty spolu s krátkym a prístupným vysvetlením. Prioritnú pozornosť budeme venovať lexike (slovnej zásobe).

Naším zámerom nie je pôsobiť mentorský. Pri volbe obsahu rubriky prihliadame na frekvenciu používania vybraných jazykových javov. Norma a odborný prístup však vylučujú laxný prístup k vybraným javom.

V prípade zájmu sa v našom PRIEZORE môžeme venovať jazykovým otázkam, ktoré sa javia ako problémové vám, čitateľom periodika PU. Kontakt: ŠDaJ PU, B7/4a; e-mail: p5rassil@uni-po.sk.

Tolko na úvod našej novej rubriky, ktorú - mohlo by sa povedať - zahajujeme.

Tak, ako to v ostatnom čase možno čo-raz častejšie počuť. Sloveso **zahájiť** s významom začať, otvoriť je čechizmus, ktorý sa do slovenčiny dostał mechanickým prebratím. Slovenský jazyk nie je sterilný systém, ktorý sa bráni preberanju slov. No v prípade, že má vhodné vlastné pomenovacie prostriedky, načo ich preberať? Avšak tvrdenie, že slovo zahájiť nie je spisovné slovo, je nekorektné. Slovenčina totiž pozná, hoci zastarané, slovo *zahájiť* - s významom zahradíť, zatarasiť (napr. zahájiť cestu). V prípade, že však nejaké rokovanie, konferenciu, prednášku, prejav ap. chceme *otvoriť*, *začať*, použitie slova zahájiť je nesprávne. Týka sa to, samozrejme, i odvodení slova zahájiť. Majme teda otváraciu reč, začínajme či otvárajme rokovanie.

So zámerom pripravovať túto rubriku súvisí i znalosť problematiky. V spojnosti so znalosťou niečoho, s ovládaním niečoho často počuť slovné spojenie **vyznať sa do niečoho**, využívajúce genitív s predložkou do. Na vyjadrenie toho, že niekto je v niečom odborníkom, rozumie (sa) niečomu, chápe niečo, však spisovný slovenský jazyk používa spojenie slovesa vyznať sa a lokálmu s predložkou v. Správne teda hovoríme **vyznať sa v niečom**.

Z novších cudzích slov, v ktorých sa uplatňuje domáci pravopis, si dnes všimneme slová *backhand* - *bekhend*, *baseball* - *bejzbol*, *break* - *brejk*, *beat* - *bít*.

V budúcom čísle sa cez nás PRIEZOR pozrieme na problematiku, ktorá usmerní hlavne študentov pripravujúcich diplomové alebo záverečné práce.

§ Právna poradňa §

...výkon práv a povinností vyplývajúcich z pracovnoprávnych vzťahov musí byť v súlade s pravidlami slušnosti a občianskeho spolužitia: nikto nesmie tieto práva zneužívať na škodu druhého účastníka pracovnoprávneho vzťahu alebo spolupracovníkov.

(Článok III., štvrtá veta Zákonníka práce)

Podľa platnej právnej úpravy ako učiteľia na fakulte pôsobia profesori, docenti, odborní asistenti, asistenti, lektori a odborníci zo spoločenskej praxe. V pedagogickom procese môžu pôsobiť aj vedeckí pracovníci, hostujúci profesori a hostujúci docenti.

Každý učiteľ a vedecký pracovník má právo najmä:

– slobodne vyučovať a interpretovať závery vedeckého výskumu,

– realizovať a publikovať výsledky svojej vedeckej a umeleckej práce nezávisle od vonkajších záujmov,

– byť hodnotený na základe objektívnych akademických kritérií vo vede a vo výučbe, ako aj v ďalších aktivitách v rámci univerzity,

– získať adekvátny čas na realizáciu vedeckého výskumu, umeleckej činnosti a na prístup k vedeckým zdrojom na fakulte,

– slobodne cestovať a konzultovať s medzinárodnou vedeckou komunitou,

– slobodne určiť obsah svojej prednášky a vyučovaciu metódu podľa učebných plánov,

– slobodne vyslovovať názory na činnosť na fakulte a na činnosť akademických, ako aj ďalších funkcionárov fakulty a PU,

– zúčastňovať sa na samosprávnom riadení fakulty prostredníctvom akademických orgánov.

Učiteľ a vedecký pracovník nemusí byť postihnutý za vyjadrovanie svojich názorov.

Na druhej strane učiteľ a vedecký pracovník je povinný predovšetkým efektívne a kvalitne vyučovať v znení s najnovšími vedeckými poznatkami, usmerňovať študentov v štúdiu a viesť ich k vedeckej práci, pôdieť sa na rozvoji svojho odboru aktívnym vedeckým výskumom a zverejňovaním jeho výsledkov, rešpektovať vedeckú prácu svojich akademických kolegov a plniť aj ďalšie povinnosti, ktoré od neho vyžaduje vedenie fakulty, resp. vedúci katedry a pracoviska, pravda, ak sú v súlade s platnými právnymi predpismi.

Štátne skúška

Priebeh štátnej skúšky riadi a za činnosť komisie zodpovedá predsedu komisie pre štátne skúšky, ktorého vymenúva rektor PU.

Podľa platnej právnej úpravy sa vysokoškolské magisterské štúdium ukončuje vykonaním štátnej skúšky, ktorej súčasťou je aj obhajoba diplomovej práce. Predsedov komisí pre štátne skúšky vymenúva rektor Prešovskej univerzity, členov týchto komisií vymenúva dekan príslušnej fakulty (nie katedra, resp. vedúci katedry, ktorý však s ohľadom na svoje zákonné kompetencie a zodpoved-

nosť má najväčšie predpoklady byť vymenovaný za predsedu takejto komisie - analogicky napr. aj za predsedu komisie pri tzv. prijímacom početovaní na štúdium).

Štátne skúšky sú verejné. Štátne skúška sa klasifikuje známkou výborne, veľmi dobre, dobre, nevyhovelo. Ak sa štátne skúška koná z viačierých predmetov, klasifikuje sa každý predmet zvlášť. Táto klasifikácia platí aj pri obhajobe diplomovej práce. Celkovú klasifikáciu štátnej skúšky stanovi komisia pre štátne skúšky.

Inými slovami, vedúci katedry za svoju činnosť zodpovedá dekanovi, prípadne na jednotlivých úsekokach podľa kompetencie jeho zástupcom. Je to teda vedúci katedry (nie odborný garant, ani nie tzv. tajomník katedry), ktorý organizuje, riadi a kontroluje činnosť katedry, zodpovedá za nakladanie s prostriedkami a finančiami pridelenými katedre.

Pokiaľ by bol študent klasifikovaný z jedného predmetu známkou nevyhovelo, celkový výsledok štátnej skúšky je nevyhovelo. Študent opakuje len tie časti skúšky, v ktorých nevyhovel, prípadne obhajuje prepracovanú diplomovú prácu.

Štátne skúšku možno opakovať najviac dvakrát, najneskôr do dvoch rokov od prvého konania štátnej skúšky z daného predmetu.

Podrobnejšia úprava štátnych skúšok je implikovaná do študijného a skúškového poriadku, ktorý tvorí súčasť štatútu príslušnej fakulty. Akcentujeme, že priebeh štátnej skúšky riadi a za činnosť komisie zodpovedá predsedu komisie pre štátne skúšky.

Organizácia a riadenie fakulty

Na člena katedry, ktorý prevzal úlohu odborného garantu študijného odboru, neprechádza povinnosť a zodpovednosť vedúceho katedry.

vytvárať v spolupráci s vedením fakulty optimálne podmienky na efektívne plnenie pedagogických úloh, vedeckého výskumu a umeleckej činnosti pre všetkých členov katedry. V tomto kontexte vedúcomu katedry patrí aj nezastupiteľná povinnosť nielen na objektívne hodnotenie výsledkov a celkovej činnosti členov pôsobiacich na katedre (pracovisku), ale aj povinnosť zabezpečiť, aby sa im dostalo spravodlivej mzdy, resp. odmeny zo strany zamestnávateľa.

Zamestnanec je povinný plniť pokyny nadriadeného, len ak sú vydané v súlade s právnymi predpismi

Zákonodarca v ustanovení § 73 ods. 1 písm. a) Zákonného práce medzi základné povinnosti zamestnancov zaradil aj „„plniť pokyny nadriadených vydané v súlade s právnymi predpismi...“ To znamená, že tieto pokyny stávajú sa obligatórnou súčasťou obsahu pracovného pomeru so zamestnávateľom. Ich porušovanie, resp. neplnenie sa hodnotí ako

Práva a povinnosti učiteľov a vedeckých pracovníkov

ho katedry, prípadne vedúcich oddelení a pracovísk. Títo funkcionári katedry potom zabezpečujú organizačnú a riadiacu činnosť na poverených úsekokoch a zodpovedajú za výkon funkcie vedúcomu katedre.

Inými slovami, vedúci katedry za svoju činnosť zodpovedá dekanovi, prípadne na jednotlivých úsekokach podľa kompetencie jeho zástupcom. Je to teda vedúci katedry (nie odborný garant, ani nie tzv. tajomník katedry), ktorý organizuje, riadi a kontroluje činnosť katedry, zodpovedá za nakladanie s prostriedkami a finančiami pridelenými katedre.

Pripomeňme, že vedúci katedry (nie odborný garant) je aj členom kolégia dekana, ktoré je širším poradným orgánom dekana fakulty a ktorého poslaním je riešenie problematiky a úloh súvisiacich so zabezpečením vedeckovýskumnej a pedagogickej činnosti, koordináciou pedagogického procesu, výmenou informácií ap.

Členmi katedry sú učitelia príslušných odborov a vedeckí pracovníci vrátane externých učiteľov a interných aspirantov. Ich práva a povinnosti sú premietnuté predovšetkým do osnovy zákona o vysokých školách, platných pracovnoprávnych predpisov, do štatútu, ako aj skúškového a študijného poriadku fakulty, ktoré sa musia rešpektovať všetkými subjektmi participujúcimi na pracovnoprávnych vzťahoch, resp. na výchovnovoždelávacom procese.

I z napísaného možno vyvodí, že len vedúcomu katedry prislúcha organizovať, riadiť a kontrolovať činnosť katedry i rozvrh hodín s cieľom

porušenie pracovnej disciplíny a zamestnávateľ môže uplatniť svoje oprávnenie vyvodiť z tohto porušenia povinnosť opatrenia až po jednostranné rozhodnutie pracovného pomeru. Prameňom povinnosti zamestnanca sú tu napr. aj kolektívne zmluvy, pracovné poriadky, štatúty, pracovné zmluvy a ďalšie.

Z uvedeného je evidentné, že nadriadený ani pod hrozbou sankcie (napr. rozhodnutia pracovného pomeru) nemôže od svojho podriadeného žiadať splnenie takých pokynov, ktoré neboli vydané v súlade s právnymi predpismi. Ide o zákonú požiadavku, ktorú musia rešpektovať predovšetkým nadriadení, ktorí majú prvoradú povinnosť bdiť nad tým, aby sa protipravne prikazy (nariadenia) nevydávali ani nevykonávali.

Na druhej strane povinnosťou podriadených je staráť sa o to, aby sa pri výkone (realizácii) pokynov právo prísne zachovalo - „zamestnanci sú povinní najmä dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na prácu nimi vykonávanú; dodržiavať ostatné predpisy vzťahujúce sa na prácu nimi vykonávanú, pokiaľ boli s nimi riadne oboznámeni“ (§ 73 ods. 1 písm. c) Zákonného práce).

Ako vidieť, od zamestnancov sa očakáva, aby v medziach možnosti, ktoré majú vzhľadom na svoje postavenie a pracovné podmienky u príslušného zamestnávateľa, splnili si svoju povinnosť v tom, aby preskúmali právnosť pokynu, a ak to neurobia alebo urobia s nedostatočnou starostlivosťou, dopustia sa závinenia, a to:

(Pokačovanie na 15. str.)

Práva a povinnosti učiteľov a vedeckých pracovníkov

(Dokončenie zo 14. str.)

1. ak pokyn vykonajú, vediac o tom, že je protiprávny, dopustia sa úmyselného deliktu.

2. ak pokyn vykonajú bez toho, že by venovali patričnú starostlivosť preskúmaniu jeho právnosti, dopustia sa nedbanlivosť a zodpovedajú za nedbanlivostný delikt.

Naproti tomu, ak protiprávnosť pokynu za daných okolnosti podriadený nemal spoznat, je bez zavinenia a napriek tomu, že jeho činnosť, ktorou nezákoný pokyn vykonal je protiprávna, nebude za ňu zodpovedný (na jeho strane totiž absentuje zavinenie).

Takéto riešenie zodpovedá tak požiadavke rešpektovania zákonnosti, ako aj pracovnej disciplíny a postavenia, resp. úlohe nadriadeného, a na druhej strane zodpovedá aj

požiadavke prevencie a reparácie (náhrady za spôsobenú škodu).

V konečnom dôsledku zachovávanie práva a bdenie nad tým, aby právo aj iní zachovávali, je tak povinnosťou nadriadených, ako aj podriadených zamestnancov. Protiprávne pokyny nadriadených a ich vykonávanie podriadenými treba považovať za spoločensky veľmi nebezpečné a v dôsledku toho môžu byť sankcionované napr. až právom trestným.

Záverom akcentujeme, že o porušení pracovnej disciplíny nesplnením pokynu nadriadeného možno kvalifikované hovoriť iba vtedy, ak išlo o splnenie pokynu, na vydanie ktorého je nadriadený oprávnený. Preto zo strany zamestnancov nemožno podeľovať ani poznanie povinnosti nadriadených, ktoré vyplývajú predovšetkým z ich funkcií stanovenými organizačnými predpismi.

Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.
(Pokračovanie v budúcom čísle)

Vzdelávanie

Podmienky rigoróznej skúšky

V intencích osnovy vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 7/1998 Z.z. o rigoróznych skúškach a obhajobách rigoróznych prác rigoróznu skúšku môžu vykonať absolventi študijných odborov vysokoškolského štúdia, v ktorých sa udeľuje akademický titul „magister“.

Prihláška na rigoróznu skúšku sa podáva dekanovi fakulty alebo rektorovi vyskej školy, ak sa táto nečlení na fakulty, na ktorej sa koná rigorózna skúška v príslušnom študijnom odbore (§ 15 ods. 1 písm g) zákona č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení neskorších predpisov). Z jej obsahu musí byť evidentný študijný odbor, v ktorom bolo získané vysokoškolské vzdelanie, a študijný odbor, ktorý bol zvolený na vykonanie rigoróznej skúšky.

Rozsah rigoróznej práce a jej náležitosť, požiadavky na rigoróznu prácu, študijné predmety, ktoré tvoria širší základ študijného odboru, určí dekan.

K prihláške treba pripojiť overenú kópiu dokladu o vysokoškolskom vzdelaní (absolvent zahraničnej vyskej školy pripoji aj overenú kópiu dokladu o jeho nostrifikácii, pravda, ak sa to vyžaduje v zmysle § 25 zákona č. 172/1990 Zb. v znení neskorších predpisov).

Takto podanú prihlášku na rigoróznu skúšku posúdi dekan a jej prijatie potvrdí do 30 dní odo dňa jej doručenia a súčasne oznámi uchádzačovi, koho poveril dohodnutím témy rigoróznej práce. Prípadne v rovnakej lehote vráti prihlášku, t.j. ak uchádzač nepredloží požadované doklady alebo ak ide o študijný odbor, v ktorom sa nekoná rigorózna skúška na fakulte alebo na vyskej škole.

Bolo by i preto vhodné pred podaním prihlášky na rigoróznu skúšku na príslušnej fakulte (vyskej škole) získať informácie napríklad o podmienkach, priebehu a ukončení rigorózneho konania. Nemenej dôležité sú aj informácie o príspevku, ktorý treba fakulte uhradiť na náklady spojené so zabezpečením konania rigoróznej skúšky a obhajoby rigoróznej práce, ako aj príspevku na úhradu nákladov spojených so zabezpečením vydania diplому o priznaní akademického titulu uchádzačom, ktorí vykonali rigoróznu skúšku.

Ján Roháč

Hovoríme s predsedom AS PF PU prof. Jánom Jurčom

Pán profesor, AS PF PU vznikol v apríli 1997. Za jeho predsedu ste boli zvolení vy. Po vzniku PU, rozdelení bývalej PdF UPJŠ na PF a FHPV pred vašim senátom stali dôležité úlohy. Ktoré to boli?

K dôležitým úloham AS PF PU patrilo zvolenie dekana fakulty, prodekanov, člena Rady vysokých škôl. Za dekana PF PU bol zvolený doc. PhDr. Milan Turek, CSc. Pred volbami i po volbách dekana sa AS PF PU sústredil na schválenie Štatútu PF PU, ktorý obsahuje študijný a skúškový poriadok AS PF PU, poriadok PF PU o výberovom konaní, volebný, organizačný, rokovací a hlasovací poriadok PF PU, volebný poriadok pre volby dekana PF PU a zásady hospodárenia PF PU.

Schválením týchto dokumentov PF PU posilnila svoje účinkovanie smerom dovnútra, v rámci PU, ale aj vo vzťahu k verejnosti.

AS PF PU podrobne preštudoval a upravil učebné plány pre jednotlivé ročníky. Navrhoval zaviesť výučbu cudzích jazykov, ktoré učebné plány pri vzniku fakulty neobsahovali. Zmenil názov niektorých disciplín, iné disciplíny z učebných plánov vypustil, ďalšie do nich zaradil, ako napr. psychopédium (pedagogika mentálne postihnutých), teóriu literatúry a iné.

Značnú pozornosť venoval AS PF PU prijímacím a záverečným skúškam. AS PF PU sa s vedením fakulty dohodol na príprave päťročného štúdia. Schválil Vedeckú radu PF PU. To sú len niektoré úlohy, ktorými sa bezodkladne musel zaoberať.

Aké je spolupráca s vedením fakulty?

Z mojej odpovede na prvú otázkou vyplýva, že AS PF PU spomenuté úlohy mohol riešiť a vyriešiť len v spolupráci s vedením fakulty. AS PF PU sa usiluje byť s vedením fakulty v koalícii, a nie v deštruktívnej opozícii, a to v takej koalícii, ktorá v priestore vymedzenom štatútom a vysokoškolským zákonom poskytuje dostatočný priestor na platný dialóg.

AS PF PU aj vedenie fakulty hľadajú svoje pozície, vymedzujú si kompetencie, práva i povinnosti tak, aby aj napriek nie vždy rovnakým názorom sa spoločne stretli v celi.

Váš AS má program svojej činnosti. Na ktoré úlohy kladie dôraz pri usmerňovaní rozvoja fakulty?

AS PF PU v spolupráci s vedením fakulty sa sústredí na predovšetkým na koncepcné zámery fakulty. Jeho miesto je tam, kde ide o riešenie všetkých úloh a problémov, ktoré súvisia s budovaním fakulty po stránke odbornej (naša fakulta je pracoviskom pre doktoranské štúdium), so štruktúrou pracovníkov fakulty, s rozdelením finančných prostriedkov a pod.

Zaoberali ste sa aj prestahovaním katedier do nových priestorov, ktoré sa pripravujú pre vašu fakultu?

Prestahovanie katedier do nových priestorov je akútne. Fakulta je síce v jednej budove, ale na viacerých poschodiach a miestach, členovia našich katedier sedia v tých istých miestnostiach ako pracovníci inej fakulty. To však nie je chybou. Problém je v inom: v sťaženom kontakte a komunikácii medzi vedením a katedrami, medzi katedrami a samotnými spolupracovníkmi.

Prestahovaním sme sa zaobrali, ale ešte len v teoretickej rovine. O konkrétnych termínoch prestahovania sa sice hovorí, no je tu silná prekážka, ktorú AS PF PU nemôže odstrániť - financie.

Môže AS PF PU urýchliť rekonštrukciu budovy?

AS PF PU môže o tejto problematike diskutovať na úrovni vedenia fakulty, rektorátu PU, na fakultnom a univerzitnom senáte, no to je všetko.

-red-

Perspektívy rozvoja školstva

Marián Tolnay, MŠ SR

Perspektívy rozvoja vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike v kontexte spoločenských premien a pri vstupe do 21. storočia s dôrazom na regionalizáciu

Vysoké školy sú významnými spoločenskými, vedeckými a kultúrnymi centrami regiónov. Vysoké školy a ich súčasťou pôsobia svojou činnosťou stimulujúco na celý región, pretože akademická pôda umožňuje tvorivý a slobodný dialóg o všetkých problémoch, problémy regionu nevynimajúc. Z hľadiska vedy a vzdelanosti majú vysoké školy výrazný integračný účinok. Osobitne v menších centrách spájajú výrobné podniky a ich vedeckovýskumnú základňu, regionálne vedeckovýskumné pracoviská a spoločne sa podielajú na riešení konkrétnych problémov vedy a výskumu v jednotlivých podnikoch regiónu, osobitne v rovine aplikovaného, ale aj základného výskumu.

Vysoké školy majú aj významné hospodárske funkcie v regióne. Sú dôležitými zamestnávateľskými organizáciami v mestách, ich činnosťou vzniká veľké množstvo pracovných príležitostí a zakázok v oblasti služieb pre region, v ktorom pôsobia a prispievajú k jeho rozvoju.

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta výrobných technológií Technickej univerzity v Košiciach so sídlom v Prešove, ako aj detašované pracoviská vysokých škôl Slovenskej republiky v niektorých mestách Prešovského kraja majú mimoriadny význam pre rozvoj vysokoškolského vzdelávania nielen regionálneho, ale aj celoslovenského charakteru.

Jedným z hlavných zámerov v oblasti vysokých škôl je v nadvýznamnosti na ústavne právo na vzdelanie výrazné zvýšenie úrovne vysokoškolského vzdelávania a vedy a dosiahnutie 30% podielu študentov prijímaných na vysoké školy z príslušných populáčnych ročníkov. Tento zámer je osobitne dôležitý aj pre vysoké školy regionu Prešovského kraja, kde je evidovaný pomerne nízky počet občanov s vysokoškolským vzdelaním (napr. v meste Prešov pri počte 92 000 obyvateľov bolo v roku 1995 evidovaných 4 800 občanov s vysokoškolským vzdelaním, a pritom je to krajské mesto - centrum vedy a vzdelanosti kraja). Pri dostatočnom financovaní vysokého školstva a pri zohľadnení populáčnej vlny je možné tento cieľ dosiahnuť aj využitím doterajších druhov štúdia, osobitne podporovaním rozvoja bakalárskeho štúdia, ktorého absolventi sú pripravovaní na konkrétné riešenie problémov praxe. Počet študujúcich v tomto druhu štúdia na vysokých školách v SR je iba cca 8%, pričom tento počet je nízky aj na vysokých školách Prešovského kraja, ale vo vybraných priemyselne vyspelých krajinách to je cca 1/3 študujúcich v krátkych a profesionálne orientovaných druhoch štúdia. S ohľa-

dom na vyššie náklady na študujúceho na detašovaných pracoviskách vysokých škôl s bakalárskym štúdiom je potrebné, aby sa na financovaní týchto zvýšených nákladov detašovaných pracovísk pôsobiacich v Prešovskom kraji aktívnejšie podieľal Prešovský kraj i samotný Prešov.

Niekteré špecifické potreby trhu práce a jeho požiadavky na prípravu odborníkov je možné pokrýť zriaďovaním nosných študijných odborov na existujúcich vysokých školách.

Obsah a formy štúdia, jeho realizáciu, priebeh a evalváciu je potrebné koncipovať tak, aby sa naplnili prijaté záväzky SR zo všetkých medzinárodných dohovorov.

Významné zmeny postupne nastanú v sústave študijných odborov. Vysoké školy v Prešovskom kraji môžu napr. využiť rastúci záujem uchádzačov o štúdium spoločenských vied, náuk a služieb, o jazyky, o učiteľstvo atď. v súlade s potrebami trhu práce.

Na prelome tisícročia možno rátať s rastúcim dopytom po kvalifikovaných odborníkoch so širším profilom, čomu by sa mali postupne prispôsobať aj vysoké školy Prešovského kraja.

Postupne sa pracuje na inovácii sústavy študijných odborov v súlade s medzinárodnými štandardmi (klasifikácia študijných odborov UNESCO - International Standard Classification of Education - ISCED) pri zachovaní všetkých špecifík a kvality slovenskej výchovnovzdelávacej sústavy. Ide najmä o redukcii študijných odborov. Potrebné je otvárať aj interdisciplinárne a multidisciplinárne štúdia medzi odbormi, ako aj efektívne zabezpečovať výučbu.

Osobitné postavenie vo vedeckovýskumnnej činnosti vysokých škôl Prešovského kraja má oblasť spoločensko-humanitných vied, čo by sa malo prejavíť aj na výraznej účasti tvorivého potenciálu týchto škôl na dotváraní slovenskej štátnej identity, na celkovej demokratizácii a humanizácii spoločnosti. Napomocť by mala aj rozvinutá medzinárodná spolupráca, vytváranie výskumných pracovísk, ktoré po vytvorení ďalej existujú bez dotácií, rozvoj doktorandského štúdia atď.

Na zabezpečenie kvality výučby v študijných odboroch je potrebné, aby bol každý študijný odbor vysoko odborne garantovaný. Preto treba venovať významnú pozornosť habilitačnému a inauguračnému procesu na základe dôsledného plnenia objektivizovaného systému kritérií v nadvýznamnosti na ekonomickej motivácii učiteľov vysokých škôl.

Náročným úlohám vysokého školstva na prelome tisícročia sa musí prispôsobať aj

riadenie vysokých škôl, optimalizácia vnútorných štruktúr vysokých škôl, profesionalizácia ich riadenia vo vybraných oblastiach, rozvoj celoživotného vzdelávania atď.

Významným impulzom na prípravu riešenia uvedených úloh v poslednom období bolo aj stretnutie členov vlády Slovenskej republiky s rektormi vysokých škôl v októbri v r. 1997. Závery z uvedeného stretnutia boli predmetom rokovania a uznesením vlády Slovenskej republiky č. 786 sa stali záväznými opatreniami, ktoré postupne plnia zodpovedné rezorty v spolupráci s rektormi vysokých škôl.

(Skratené a upravené)

(R)

Prezentácia novej publikácie

Dňa 27. februára 1998 usporiadala Katedra geografie a geokológie FHPV PU katedrový vedecký seminár na tému Štát na politickej mape sveta - politickogeografické a geopolitické aspekty. Referujúci RNDr. Róbert Ištak, CSc., sa zameral na problematiku súčasného stavu politickej mapy sveta v kontexte postavenia štátu. Po-

drobne rozoberal jednotlivé faktory a trendy pôsobace na jej vývoj, analyzoval štruktúru politickej mapy sveta z aspektu samostatných štátov, koloniálnych území, ako aj iných geopolitickej jednotiek. V závere načrtol tendencie vývoja politickej mapy sveta, najmä z hľadiska perspektívy fungovania národného štátu, ako aj vzniku nových štátov vo svete v najbližších rokoch.

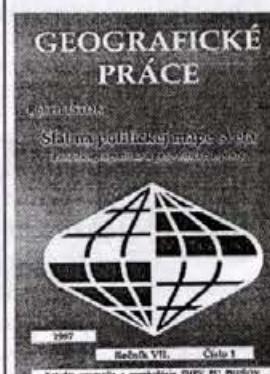
Katedrový seminár bol zároveň prezentáciou rovnomennej publikácie, ktorá vyšla ako súčasť edicie Geografické práce. V rámci tejto publikácie svoje monografie ďalší členovia katedry. Práca Róberta Ištaka „Štát na politickej mape sveta. Politickogeografické a geopolitické aspekty“ je prvou povojnovou politickej geografickou monografiou na Slovensku, keďže táto geografická disciplína u nás donedávna stagnovala. Autor ju rozčlenil do štyroch častí. V prvej z nich prezentuje postavenie výskumu štátu v politickej geografii a geopolitike, pričom rozoberá aj súčasný stav týchto disciplín u nás. Druhá časť je zameraná na geografickú interpretáciu problematiky štátu s akcentáciou na geografické chápanie štyroch atribútov štátu - územia, obyvateľstva, moci a suverenity. Zároveň v nej analyzuje aj štruktúru národného štátu ako jedného v súčasnosti fungujúceho štátneho modelu. Prínosom je tretia časť - regionalizácia sveta a typológiu štátov, a to zvlášť kapitola venovaná hierarchickej štruktúre typológie štátov na báze šiestich skupín faktorov.

Jadrom práce je štvrtá časť, korešpondujúca s problematikou prezentovanou na seminári. Práca pozostáva zo 170 strán textu, je doplnená 27 mapami a dvanásťimi prehľadnými tabuľkami. Publikáciu možno využiť ako študijnú pomôcku v rámci štúdia geografie, ale aj politológie. Záujemcovia o túto problematiku si monografiu môžu zakúpiť priamo na Katedre geografie a geokológie FHPV PU.

RNDr. René MATLOVIČ, PhD.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

na prahu nového tisícročia

Rokovali odborári rektorátu

V druhej polovici februára tohto roku sa v aule VŠA uskutočnila členská schôdza ZO OZ rektorátu PU. Vyše 70 účastníkov schôdze si vypočulo správu o činnosti ZO OZ pracovníkov školstva a vedy na Slovensku pri rektoráte PU za rok 1997, ktorú prednesol jej predseda Mgr. Ľuboslav Krajňák. V správe poukázal na to, že rok 1997 bol rokom

ustanovenia Prešovskej univerzity a vytvorením nových fakúlt a pracovísk. Pre uplynulý rok bolo príznačné vybudovanie rektorátu PU a jeho prepojenie na existujúce pracoviská.

Vývoj v rámci novej vysokej školy si vyžiadal zmeny aj v organizácii odborového hnutia. Odborová rada univerzity, ako zdôraznil jej predseda, je začlenená v združení vysokých škôl a priamo riadených organizácií Odboro-

vého zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku.

Spolu s inými združeniami tvorí Konfederáciu odborových zväzov Slovenskej republiky. Členskú základňu tvorí 104 odborárov, z toho 70 členov je z pracovísk referátu vnútornnej prevádzky VŠA, 27 členov z pracoviska rektorátu PU a 7 členov z Univerzitnej knižnice PU.

Predseda ZO OZ sa ďalej zaoberal úlohami, ktoré čakajú ZO OZ v roku 1998. Zdôraznil, že v tomto roku čaká organizáciu riešenie niekoľkých úloh, ktoré môžu skvalitniť spoluprácu medzi zamestnávateľom a odborovou organizáciou. Výsledky tejto spolupráce sa odzrkadlia v kvalitnej práci a spokojnosti každého zamestnanca, ako aj spokojnosti zamestnávateľa.

Na záver bola prerokovaná a schválená správa o hospodárení za rok 1997, rozpočet na rok 1998 a správa revíznej komisie. Taktiež boli schválené komisie na kontrolu dodržiavania pracovnoprávnych predpisov.

-kr-

Pohľad na účastníkov členskej schôdze ZO OZ rektorátu PU

Promocio absolventov na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU

Dvaja s vyznamenaním

Dňa 26. februára 1998 v aule pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity sa uskutočnili promocio absolventov fakulty, ktorí ukončili svoje vysokoškolské štúdium v štúdiu popri zamestnaní v študijnom odbore pravoslávna teológia - knaz a učiteľstvo náboženstva a etiky.

Aj napriek tomu, že štúdium teólogie je veľmi náročné, dva absolventi ukončili štúdium s vyznamenaním.

PaedDr. Jana Kocvárová, tajomníčka fakulty

V uplynulých dňoch sa Prešov stal centrom študentských aktivít vysokoškolákov zo Slovenska. 14.-15. marca t.r. usporiadala PU ďalšie zasadnutie Študentskej rady vysokých škôl Slovenskej re-

Vysokoškoláci zo Slovenska v Prešove

publiky (ŠRVŠ), najvyššieho zastupiteľského orgánu slovenských vysokoškolákov. Zúčastnení členovia ŠRVŠ boli na pôde PU prijatí doc. ThDr. I. Belejkanicom, CSc., prorektorm pre vzdelávanie PU. Počas prehliadky Prešova v rámci neformálneho programu navštívili aj Múzeum vína.

Rokovanie ŠRVŠ prebiehalo v účelovo-výcvikovom zariadení PU na Zemplínskej šírave a týkalo sa pripravovaných opatrení MŠ SR v oblasti financovania vysokého školstva pre obdobie budúceho milenia. Účastníci zasadnutia ŠRVŠ prerokovali aj niekoľko zmien vnútorných noriem ŠRVŠ.

Koordináciu prípravy tohto zasadnutia ŠRVŠ zabezpečovala členka AS PU Iveta Sabolová, zástupca PU v predsedníctve ŠRVŠ.

Podávanie za ústretosť a významnú spoluprácu pri organizovaní zasadnutia patrí kvestorovi PU Ing. I. Gulovi a sekretariátu kvestora.

LR

Deň učiteľov na FF PU

Výbor odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy FF PU pri príležitosti dňa učiteľov pripravil slávnostný večer, ktorý sa uskutočnil 27. marca 1998 v reštaurácii Tatra. Samotný program večera pozostával z dvoch časti. Prvá časť bola venovaná členskej schôdzi odborovej organizácie, na ktorej predsedníčka výboru OZ PhDr. Zlatica Buocová, CSc., oboznámila prítomných s prácou OZ od posledných volieb výboru OZ. Vo svojom vystúpení vyzdvihla predovšetkým snahu výboru o čo najširšie naplnenie sociálnych, kultúrnych a športových aktivít členov OZ. Táto snaha je výrazne limitovaná finančnými možnosťami OZ. O hospodárení za obdobie september 1997 až február 1998 informovala hospodárka výboru Olga Kamencová.

Osobitným bodom programu bola gratulácia spojená s odovzdávaním darčekov tým zamestnancom-odborárom z FF, ktorí v r. 1998 majú životné jubileum 50, 55 a 60 r. Potom nasledoval slávnostný večer, ktorý otvoril dekan FF Prof. PhDr. F. Mihina, CSc., keď zagratuloval všetkým učiteľom a zamestnancom ku dňu učiteľov. Slávnostný večer pokračoval do neskorých večerných hodín, pričom o dobrú náladu všetkých prítomných sa postarala hudobná skupina Bumerang.

Na podujatí sa zúčastnilo vyše 60 odborárov, zamestnancov FF, ako aj niekoľko bývalých zamestnancov FF, dnes už dôchodcov. Celá akcia sa stretla s pozitívnym hodnotením medzi odborámi a FV OZ pri FF.

Beseda o česko-slovenských vzťahoch

23. februára 1998 usporiadala Katedra dejín FHPV PU besedu o československých vzťahoch a niektorých problémoch obdobia 1939-45 s riaditeľom HÚ SAV v Bratislave,

PhDr. D. Kováčom, DrSc. Na besede sa zúčastnili pedagógovia a študenti FHPV, FF PU a prešovských gymnázií.

Uvodné slovo prednesla vedúca Katedry dejín FHPV PU PhDr. V. Hu-

dečková, CSc., ktorá zdôraznila aktuálnosť

problematiky i skutočnosť, že o vzťahy Če-

chov a Slovákov v priebehu historického vý-

voja prejavujú študenti dejín významný záujem. Vystúpenie Dr. Kováča bolo zaujímavé a podnetné. Venoval sa vývoju česko-slovenských vzťahov, faktorom, ktoré ich determinovali, analyzoval politické programy Čechov a Slovákov pred I. svetovou vojnou aj počas vojny a kriticky hodnotil predovšetkým obdobie 1918-38 a 1945-1992, v ktorom došlo k deformáciám vzťahu oboch národov. Doc. PhDr. I. Kamenec, CSc., sa venoval tým problémom, o ktoré účastníci besedy prejavili záujem. Išlo hlavne o diskutovanú problematiku vzťahu slovenského štátu k židovskej otázke, ďalej o postavu prezidenta Slovenskej republiky Dr. J. Tisu a niektoré udalosti spojené s Povstaním 1944. Obaja prednášajúci fundované a objektívne zaujímali stanoviská k nastoleným problémom a beseda tak prispela k ujasneniu niektorých problémových otázok.

PhDr. M. Kračunová

Účastníci besedy o česko-slovenských vzťahoch s riaditeľom HÚ SAV v Bratislave PhDr. D. Kováčom, DrSc.

Študentská internátna rada začína svoju činnosť

Od začiatku na plný plyn

Na svojom už druhom zasadnutí sa 25. 3. 1998 zišla študentská internátna rada (ŠIR). Študentov PU reprezentovali, žiaľ, len zástupcovia troch fakúlt PU. Predmetom rokovania bol Domový poriadok ŠDaj PU a jeho pripomienkovanie a návrh kritérií na ubytovanie študentov PU v ŠDaj PU. Členovia ŠIR prerokovali Domový poriadok bod po bode a na viacerých miestach navrhli zmeniť či doplniť jeho ustanovenia. Dôležitým bodom zasadnutia bolo prerokovanie a pripomienkovanie návrhu nových kritérií na ubytovanie študentov PU v ŠDaj PU na báze celouniverzitnej platnosti - upúšťa sa teda od fakultných pravidiel. ŠIR predložený návrh kritérií, ktorý už predtým schválil AS PU (!), podrobili podrobnej analýze. Jej výsledkom je viacero zmien, doplnkov a konkretizácií, ktoré ŠIR navrhla prijať s jediným cieľom - maximálne objektivizovať kritériá na udeľovanie bodov pre ubytovanie. Po takmer štvorhodinovom rokovании sa prítomným členom ŠIR naskytla zaujímavá skúsenosť - zažiť pusté, tiché a tmavé chodby našej alma mater, ktorú opúšťali v sprievode vrátnika o pol desiatej večer...

LR

Pozrite sa na to...

V rámci tejto rubriky opäť ponúkame priestor študentskej literárnej tvorbe. Tentoraz uverejňujeme básne mladej poetky z FHPV PU, študentky slovenského jazyka a literatúry.

Pocbopíš?

Preteciem ti cez prsty,
ak to dovolíš.
Nuž, aj takto sa dá zabit láska.
Stubla som,
keď držal si ma v dlani.
Stracobom, že ma nezabud.č.
Tak dodnes žijem... zatajend...

Nepokoj

Kolkokrát sa rozbučala rieka
v mojom tele,
tolkokrát som utopila svoje
nočné mory.
A tak večne snorím.
Po prameňoch.

Pokorná

Sviece zhasli.
Dýčaj ich dym.
Cbrámové tiebo.
Plačúce oči sú tvoje pramene
živej vody.
Tou sa prežebnaj.

Na 7. valnom zhromaždení Východoslovenského folklórneho združenia (VSFZ), ktoré sa uskutočnilo 21. februára 1998 a aule Prešovskej univerzity, boli zvolení členovia Rady Východoslovenského folklórneho združenia. Na svojom prvom zasadnutí zvolila rada za predse-

Ing. Ladislav Bačinský
prezidentom

Východoslovenského
folklórneho združenia

Už po tretíkrát

du VSFZ vysokoškolského pedagóga, odborného asistenta Katedry hudobnej výchovy FHPV PU Ing. Ladislava Bačinského. Do tejto funkcie bol zvolený už po tretíkrát na dvojročné funkčné obdobie. Aj keď je to čestná funkcia, neobídje sa bez veľkej zodpovednosti a množstva úloh, ktoré treba v priebehu dvoch rokov splniť. Ing. Ladislav Bačinský je známy ako umelecký vedúci a choreograf vysokoškolského folklórneho súboru TORYSA, ktorý je riadnym členom VSFZ a spolu s Katedrou hudobnej výchovy FHPV PU mal významný podiel na organizovaní 7. valného zhromaždenia VSFZ. Okrem toho sa podieľa na aktivitách, ktoré združenie vyvíja.

Východoslovenské folklórne združenie je záujmová, spoločenská, nezávislá organizácia, otvorená pre každého, kto chce prispieť k naplneniu cieľov a úloh, ktoré si združenie stanovilo. Jeho základnou úlohou je združovať kolektívy a jednotlivcov zaujímajúcich sa o duchovné a materiálne prejavy ľudovej kultúry. V súčasnej dobe má 2041 registrovaných členov. Medzi individuálnych členov VSFZ patriajú aj prvý akademik Prešovskej univerzity, vedecký pracovník vedeckovýskumného oddelenia ukrainistiky Filozofickej fakulty PU PhDr. Mykola Mušinka, DrSc.

Staronovému predsedovi VSFZ Ing. Ladislavovi Bačinskému želáme, aby sa mu vo funkciu darilo. Teší nás, že Prešovská univerzita má vo svojich radoch aj takéto zanietené osobnosti, ktoré ju významným spôsobom reprezentujú.

Mgr. Irena Medňanská, CSc.

Po 5-ročnom štúdiu

Opušťajú posluchárne našej univerzity

Na FF PU ukončuje denné štúdium 228 posluchačov, z toho 47 v bakalárskej forme štúdia. Dialkovú formu štúdia končí 68 študentov.

FHPV PU absolvuje 169 študentov päťročného denného štúdia a 49 študentov štvorročného štúdia.

V dennom štúdiu na PF PU je 147 končiacich posluchačov, fakultu ukončuje aj 133 študentov v dialkovej forme štúdia.

O problémoch

Je tu obdobie odovzdávania žiadostí o ubytovanie v ŠDaJ PU, schválenia novej Študentskej internátnej rady, sprevádzkovania ďalšieho objektu na účely ubytovania študentov PU. Aké sú teda aktuálne i potenciálne problémy v oblasti ubytovania študentov PU? Ako sme súibili v minulom čísle našich novín, tejto problematike venujeme celú stranu.

Ladislav Rášši

Možnosť ubytovania i samotné ubytúvanie študentov PU sprevádzajú mnohé javy, ktoré možno nazvať problematickými a ktoré sú permanentne, hlavne v období ubytúvania a odovzdávania žiadostí o ubytovanie, cieľom kritiky predovšetkým zo strany študentov - či už ide o kritériá na pridelenie ubytovania, samotný systém ubytúvania, pretekciu, ubytovacie podmienky, cenu...

Študentský „lepák“

Óó, nie. Neide o žiadny sex. Určite sa ešte pamätáte na väčšie skupinky študentov postávajúcich pred internátom. Ej, bolo že to vtedy krásne - telo na tele, ruky na tele (cudzie !) a podobne. Veď v jednote je sila! Ale prečo túto silu demonštroval na študentoch a k tomu v priebehu dlhého-predĺženého čakania? Ak zoberieme do úvahy „nafukovaciu kapacitu“ internátov na 17. novembra ŠDaJ PU (v šk. roku 1994/95 1560 ubytovaných, minulý rok 1707 ubytovaných - vrátane prísteliek), prirátame novú ubytovaci kapacitu na Obrancov mieru a Budovateľskej, pridáme ešte stále sa zvyšujúci počet prijímaných študentov a obzrieme sa späť o rok - vychodí nám alarmujúci stav, ktorý hrozí pri ubytúvaní študentov v tomto roku!

Svoju činnosť začína nová študentská internát na rada, ubytovať sa bude do štyroch objektov... Je nevyhnutné pripraviť časový harmonogram ubytúvania - nie pre prezúrku, preto aby sa študenti cítili pri ubytúvaní ako ľudia. Potrebne by bolo prehodnotiť i kvótu vedenia PU a vedení fakult, ktorá predstavuje 150 - 200 ubytovacích miest. Je nutné upraviť či celkom zrušiť bud „dar“, alebo tzv. nezistené škody. Dôležité je sprehľadniť vytváranie zoznamov študentov, ktorým je pridelené ubytovanie na základe kritérií schválených akademickým senátom a prerokovaných v študentskej akademickej obci. Treba eliminovať ubytovanie na základe zbytočných scén niektorých akademických funkcionárov priamo v internáte pre študentmi, ako to bolo minulý rok...

Väľa úloh, ktoré musí zvládnuť študentská internát na rada, vedenie PU a fakult, riaditeľstvo ŠDaJ PU, ale aj študijné oddelenia fakúlt.

Voľné miesta sú!

Problematika pridelenia ubytovania má vždy tieto dve stránky: ubytovanie dostanú aj takí, ktorí sú hen z Košíc, a ubytovanie nie je pridelené tým, ktorí trvalo bývajú niekde pri Banskej Bystrici či Žiline. No od minulého roku je tu ešte jedna stránka veci. V internáte na Obrancov mieru, ktorý bol daný do používania v novembri 1997, je ešte stále

voľných asi 50 miest! Tento stav je spôsobený vysokým rozdielom v cene za ubytovanie a teda nezáujmom študentov. Kým v ŠD na 17. novembra sa platí od 150 do 300 Sk, v ŠD na Obrancov mieru je to viac ako dvojnásobok. Takéto sumy sa majú platiť i v ďalšom objekte, ktorý bude našej univerzite slúžiť ako ŠD - na Budovateľskej ulici. Ubytovacia kapacita sa tak zvýši o ďalších asi 200 - 300 miest. Celkový počet ubytovacích miest by teda v budúcom školskom roku mal byť asi 2000. Ak uvážime, že každoročne žiada o ubytovanie asi 2200 študentov PU, vychodí nám, že požiadavky na ubytovanie by mali byť uspokojené na 90%! V súčasnosti sa však črtá zaujímavá situácia - okrem pridelenia ubytovania bude dôležité aj to, kde bude študent ubytovaný. Najnovší vývoj v tejto otázke nasvedčuje tomu, že ceny za ubytovanie v ŠD na 17. novembra a Obrancov mieru sa vyrovnanajú, čím by sa tento problém stal irrelevantný. Inak to bude v prípade ŠD na Budovateľskej ulici.

úplné, alebo čiastočné úlavy z daňových povinností v záujme zvýšenia kvality poskytovaných služieb, 4. uplatniť právnu subjektivitu ŠDaJ ako jedného celku. Čo to znamená v praxi, na to sme sa opýtali riaditeľa ŠDaJ PU PhDr. Ivana Benku.

- Za najdôležitejšiu pokladám právnu subjektivitu ŠDaJ PU, teda akúsi nezávislosť od rektorátu, t.j. napr. od ekonomickej spracuvania našej činnosti - rektorát PU by riadil prácu ŠDaJ PU „metodicky“. Chcem prizvukovať, že neide o žiadne spravidlo. Uvedený status by pre ŠDaJ PU znamenal možnosť podnikateľskej činnosti, teda pokryť to, čo nevykrýva štátne rozpočet, „točenie“ peňazí. Uvažujem napr. o vytvorení asi 40 ubytovacích miest s vybavením hotelového štandardu. Podnikateľská činnosť by znamenala príliv finančných prostriedkov na prevádzku celého ŠDaJ PU. Všetko však závisí od rozhodnutia AS PU...

ubytovania študentov PU

Chýbal milión

Iste je zaujímavé všimnúť si iné ceny za ubytovanie v ŠD na Obrancov mieru, resp. na Budovateľskej ulici. Minulý rok PU nemala prostriedky na pokrytie prevádzkových nákladov nového ŠD, ktoré predstavovali asi 1 mil. Sk. PU teda uzavrela zmluvu o prenájme s prešovskou firmou LINEAS, s.r.o., a objekt ŠD prenajala za symbolický poplatok 1 Sk/m². Súkromná firma, samozrejme, „žije“ z toho, čo zarobi. A tak okrem toho, že v letnom období má právo využívať objekt na vlastné účely, z dôvodu pokrycia prevádzkových nákladov sa zvýšila i cena za ubytovanie. Podobná situácia by sa mala zopakovať v prípade ďalšieho ŠD na Budovateľskej. Napriek dobrej snahe vedenia PU riešiť problematiku ubytovania študentov PU nemožno obísť fakt, že v novom objekte na Obrancov mieru sú horšie ubytovacie podmienky ako v ŠD na 17. novembra, hoci suma za ubytovanie je vyššia. Ostáva dôľať, že sa podobný stav nezopakuje v prípade ŠD na Budovateľskej ulici...

Bytné sa zvýši

Podľa informácií PhDr. I. Benku štát (MŠ SR) dotuje 1 lôžko ŠD sumou 150 Sk mesačne. ŠD do štátneho rozpočtu odvádzza mesačne sumu 200 za 1 lôžko. Ekonomický prenájom, teda reálna cena pokryvajúca priamo náklady na 1 lôžko ŠD, však podľa slov I. Benka predstavuje asi 740 Sk. Približením sa k tejto hranici by bolo možné tvoriť tzv. reprodukčný fond, slúžiaci na obnovu internátu. Toto je momentálne riešené (aj) známymi „dohodami o dare“. Lepšie podmienky hospodárenia ŠD ponúka i možnosť prevádzkovať ŠD ako neziskovú organizáciu.

Otzáka najdôležitejšia: aký vývoj cien za ubytovanie v ŠDaJ PU sa teda očakáva? Z návrhu vedenia PU a vedenia ŠDaJ PU, ktorý univerzitný senát navrhol na ďalšie priopomienkovanie, vyplýva, že by sa v školskom roku 1998/1999 cena za ubytovanie mala zvýšiť v súvislosti s novelizovaním ceny (100 Sk na 1 ibzu). Podľa návrhu by teda mal študent za jednolôžkovú ibzu zaplatiť 700 Sk za mesiac, za dvojlôžkovú 350 Sk, za trojlôžkovú 235 Sk, za štvorlôžkovú ibzu 175 Sk mesačne a za prístelku 115 Sk na mesiac. Ďalej sa uvažuje o tom, aby sa neplatili nezistené škody. Pozri aj Aké budú nové kritériá (str. 20).

Budúcnosť je neistá

Riaditeľ ŠDaJ vysokých škôl na Slovensku v nadávnosti na záveru s pracovným rokovania členov vlády SR s rektormi slovenských VŠ na svojom rokovani minulý rok odporučili vypracovať nový systém financovania ŠDaJ, ktorý obsahoval: 1. účelovo viazať prostriedky zo štátneho rozpočtu, ktoré budú oddelené od financovania VŠ, 2. všetky príjmy ŠDaJ použiť na financovanie prevádzky a vytváranie reprodukčného fondu, 3. umožniť ŠDaJ

Aké budú nové kritériá?

Ako sme už uviedli na inom mieste, študentská internátna rada (ŠIR) pripravovala návrh kritérií na ubytovanie študentov PU v ŠDaj PU, ktorý už bol predtým schválený v AS PU, s dodatkom, že ŠIR má doplniť určité zmeny. V čase, keď sa začali rozdávať a odovzdávať žiadosti o ubytovanie, je príjemnou zvláštnou situáciu, že existujú minimálne dva návrhy kritérií, ktoré napr. výrazne ovplyvňujú vypĺňanie žiadostí o ubytovanie.

Zástupcovia ubytovaných študentov PU sa zhodli na takomto návrhu kritérií na ubytovanie v ŠDaj PU:

1. **Prospech** by sa mal vypočítavať za obdobie predchádzajúcich dvoch semestrov. (Pôvodný návrh neobsahoval žiadnu konkretizáciu, pozn. red.) 25 bodov získa študent so študijným priemerom 1,00 - 1,20. Postupne o 5 bodov menej to bude v intervaloch zhoršujúce sa prospechu o 2 desatiny, až po hranicu 1,81 - 2,00, za ktorú by malo byť 5 bodov. Prijati uchádzači o štúdium by mali získať 25 bodov, študenti končiaci ročníkov 5 bodov.

2. **Vzdialenosť trvalého bydliska**. 5 bodov by mali získať študenti v okruhu 51 - 80 km, 10 bodov zo vzdialenosť 81 - 110 km, 15 bodov by mali dosiať študenti bývajúci 111 - 140 km od Prešova a 20 bodov zo vzdialenosť 141 km a viac. Za každé prestupovanie potvrdené dopravcom možno dosiať 2 body.

3. **Sociálne podmienky** (doložené príslušnými potvrdeniami) predurčujú ubytovanie študenta PU - siroty. Poberateľ sociálneho štipendia by mal získať 25 bodov.

kat 30 bodov, polosirota a študent z neúplnej rodiny 15 bodov. Študent, ktorého obaja rodičia poberajú dôchodok, by mal dosiať 10 bodov, v prípade iba jedného rodiča - dôchodcu 5 bodov.

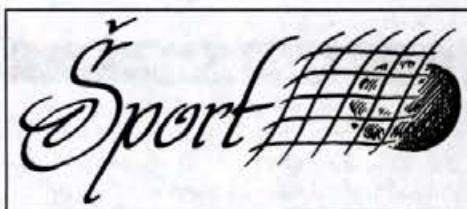
4. **Vážne zdravotné dôvody** sú v kritériach doplnením pôvodného návrhu. Musia byť potvrdené odborným lekárom. 10 bodov by mal získať študent s väzonymi zdravotnými dôvodmi, ktoré vplývajú na jeho mobilitu (napr. kinetóza).

5. **Reprezentácia fakulty čl univerzity** na slovenskej, resp. medzinárodnej úrovni, potvrdená dekanom, resp. rektorm by mala byť ohodnotená 10 bodmi.

6. **Spoločenská angažovanosť**, teda potvrdená aktívna činnosť študenta v súboroch, AS, SIR, IRŠ by mala priniesť 10 bodov.

Pri rovnosti bodov by mali rozhodovať kritériá v tomto poradí: 1. kritérium vzdialenosť, 2. kritérium prospechu.

Bude zaujímavé sledovať, ktoré kritériá sa uplatnia. Príprava kritérií vedením PU a ich schválenie v AS PU bez pripomienkovania študentmi možno prinajlepšom označiť za šalamúniske rozhodnutie... LR

Úspech atléta TJ Slávia PU

Záslužná práca trénera atletiky pri TJ Slávia PU PhDr. Juraja Maťcovského sa odzrkadlia na Majstrovstvách SR v atletike, ktoré sa konali v novej hale atletického zväzu na Pasienkoch v Bratislave v marci t.r. Člen atletického oddielu pri TJ Slávia PU Dušan Veľký výkonom 200 cm v skoku do výšky sa v mužskej kategórii umiestnil na 3. mieste.

K tomuto výkonu srdečne blahoželá rektor Prešovskej univerzity a vedenie TJ Slávia PU. Ivan Tomič, manažér TJ

Zmerajú si sily vo volejbale

Mesiac apríl v športovom živote študentov PU znamená veľa. Dňa 23. 4. 1998 od 9.00 h v ŠPU si zmerajú sily vo volejbale vysokoškoláci z východného regiónu. Stretnú sa tu študenti a študentky z TU Košice, UPIŠ Košice, UVL Košice, Le-teckej akadémie Košice a domácej PU. Za PU nastúpia niektorí prvoligoví hráči — Mosorjak, Matica, Vokáľ, Mitenková a ďalší, ktorí si nedajú újstí príležitosť nominovať sa na LAM v dňoch 30. 5. — 3. 6. 1998 v Bratislave. O týždeň, 30. 4. 1998 si pre zmenu zmerajú sily hádzanári PU s ostatnými VŠ východoslovenského regiónu.

SLOVENSKÝ PLYNÁRENSKÝ PRIEMYSEL

ODŠTEPNÝ ZÁVOD KOŠICE ponúka:

- distribúciu a predaj zemného plynu v okresoch Košice, Košice-okolie, Prešov, Bardejov, Svidník, Stropkov, Sabinov, časť okresu Spišská Nová Ves a časť okresu Gelnica
- konzultačnú a poradenskú činnosť pre laickú i odbornú verejnosť zameranú na racionalizáciu spotreby zemného plynu
- projektové práce v oblasti plynárenstva
- výstavbu plynovodov z PE a ocele
- výrobu a montáž stojanov pre domový regulátor a plynomer
- plynofikáciu rodinných domov a kotolní

ZEMNÝ PLYN – EKOLOGICKÉ PROSTREDIE

KONTAKT: SLOVENSKÝ PLYNÁRENSKÝ PRIEMYSEL

ODŠTEPNÝ ZÁVOD KOŠICE

Moldavská 12

040 11 Košice

tel.: (095) 41 01 111, 41 01 119, 41 01 213

**VŠEOBECNÁ
ÚVEROVÁ
BANKA**

Život v istote

Výhodný úrok a šanca vyhrať s vkladovými certifikátmi VÚB.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKEJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV MÁJ—JÚN 1998

ROČNÍK II.

č. 5-6 / 1998

Vedecká rada PU **o vedeckovýskumnej činnosti za rok 1997**

Vedecká rada PU sa posledný marcový deň 1998 zaoberala správou o vedeckovýskumnej činnosti (VVČ) a o zahrianičných vzťahoch PU za rok 1997 a schválila kritériá na habilitačné a inauguračné konanie na PU.

Rokovanie viedol predseda VR PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., ktorý úvodom vyhodnotil kontrolu plnenia uznesení z predchádzajúceho zasadnutia VR PU. Prorektor pre vedu a doktorandské štúdium PU v správe o VVČ zdôraznil hlavne účasť na aktivitách PU spojených s riešením grantových úloh VEGA a KEGA, vytváranie nových školiacich pracovísk, garantujúcich doktorandské štúdium, habilitačné a inauguračné konania, zabezpečenie nových možností zapojenia sa do riešenia vedeckovýskumných programov v rámci medzinárodnej spolupráce, prehľbenie spolupráce medzi fakultami a rektorátom PU, ale hlavne zvýšenie úrovne VVČ na fakultách, ktorých výsledky sú základom celkovej úrovne vedy a výskumu na PU.

Upozornil, že treba klásiť dôraz na spracovanie odborných podkladov za oblasť vedy a výskumu fakúlt, ktoré nie sú vždy odrazom ich skutočnej činnosti. Súčasťou správy o vedeckovýskumnej činnosti PU za rok 1997 je prehľad riešených inštitucionálnych projektov, grantových projektov a

nových nositeľov vedecko-pedagogických titulov a hodnosti na PU za rok 1997.

K predloženej správe sa vydrali členovia VR PU, ktorí zároveň navrhovali aj riešenia pre ďalšie napredovanie v spomínamej oblasti.

(Pokračovanie na str. 5)

Rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., a prorektor doc. PhDr. V. Leško, CSc., blahoželajú novovymenovaným docentom Petrovi Švorcovi, Danielu Slančovej, Olge Balegovej.

Prvá promócia absolventov doktoranského štúdia na PU

Na obrázku zľava: prorektor PU doc. PhDr. Belekanč, CSc., rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., prorektor PU doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc., a prodekan FF PU doc. PhDr. Ján Gbúr, CSc.

Odvodzanie dekrétov novovymenovaným docentom

Dňa 30. 4. 1998 sa vo veľkej zasadáčke Rektorátu PU zišla Vedecká rada PU na slávnostné zasadnutie, aby za účasti verejnosti odovzdala diplomy doktorandom, ktorí obhájili dizertačné práce na PU, a dekréty novým docentom.

Po odporúčaní VR PU vymenoval rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., týchto docentov:

(Pokračovanie na 2. str.)

Pohľad na účastníkov slávnej promócie. V prvom rade sedia novovymenovaní docenti a promovaní doktoranti.

(Dokončení z 1. str.)

PhDr. Oľgu Balegovú, CSc., pre odbor slovenská literatúra, ktorá úspešne obhájila habilitačnú prácu pred vedeckou radou FF PU na tému O kontextoch jazyka a literatúry.

PhDr. Danielu Slančovú, CSc., pre odbor slovenský jazyk, ktorá úspešne obhájila habilitačnú prácu pred vedeckou radou FF PU na tému Reč autority a lásky. Reč učiteľky materškej školy orientovaná na dieťa - opis registra.

PhDr. Petra Švorc, CSc., pre odbor slovenské dejiny, ktorá úspešne obhájila habilitačnú prácu pred vedeckou radou FF PU na tému Slováci, Risiňi - Ukrajinci a otázka československej štátnosti v prvých desaťročiach 20. storočia.

Po odovzdani dekrétov novovymenaným docentom nasledovala promócia doktorandov, ktorých predstavil prodekan FF PU doc. PhDr. Ján Gbúr, CSc. Vedecká rada FF PU udeliла vedeckú hodnosť „philosophiae doctor“ týmto absolventom doktorandského štúdia:

PhDr. Jurajovi Brškároví v odbore teória a dejiny slovenskej literatúry, ktorý obhájil dizertačnú prácu na tému O kontradikcii a tautológii básnického textu.

PhDr. Xénii Člnčurovej v odbore teória a dejiny slovenskej literatúry, ktorá obhájila dizertačnú prácu na tému Priestor v epike.

Po slávnom zložení sľubu a prevzati diplomu rektor PU doc. K. Feď v mene VR PU novým docentom a doktorandom zablahoželal a porazil im veľa tvorivých úspechov. Zároveň vyslovil presvedčenie, že toto vysoké uznanie bude pre nich novým povzbudením v ich tvorivej práci, že v celom svojom živote budú svojím konaním šíriť dobré meno PU a že obo-

Chvíle, ktoré patria v živote vysokoškolského učiteľa k tým najvýznamnejším

hatia našu vedu novými dielami na prospch občanov Slovenskej republiky. Tým bolo slávostné zasadnutie VR PU ukončené.

Z vystúpenia rektora PU
doc. PhDr. Karola Feča, CSc.,
na slávnej promócií
doktorandov a vymenovaní
nových docentov

„Dnešné prvé verejné zasadnutie Vedeckej rady Prešovskej univerzity pri príležitosti slávnej promócie novovymenaných docentov a absolventov doktorandského štúdia je významnou akademickou udalosťou, ktorá sa natrvalo zapíše do análog našej alma mater. Od vzniku našej univerzity sme už zrealizovali na akademickej pôde takmer všetky činnosti a aktivity, snáď okrem jednej. A to je práve akt slávnej promócie docentov a doktorov. Som úprimne rád, že sme sa tu dnes spolu stretli a že môžeme spoločne prežívať akademické chvíle, ktoré patria v živote vysokej školy a vysokoškolského učiteľa k tým najvýznamnejším.“

Aj dnešná slávostná promócia novovymenaných docentov a doktorov svedčí o našej životaschopnosti

ti v štruktúre vysokého školstva SR. Vznik našej univerzity mal charakter konštituovania nového inštitucionálneho usporiadania jestvujúcich fakult v podobe autonómnej univerzity. Z nich predovšetkým Filozofická fakulta ako jedna z najstarších v našom zväzku kvalitou svojich katedier, vedeckovýskumnou a kvalifikačnou vyspelosťou v mnohom prezentuje tie aktivity, ktoré splňajú veľmi náročné celoslovenské kritériá. Nie je preto vôbec náhodné, že dnes, pri príležitosti slávnej promócie, môžem odovzdať docentské a doktorské dekréty v odboroch slovenská literatúra, slovenský jazyk, slovenské dejiny a teória a dejiny slovenskej literatúry vysokoškolským pedagógom práve z tejto fakulty.

dú musieť spoločne zamyslieť nad radikálnou zmenou tohto stavu. Doktorandské štúdium na našej univerzite má pozitívny trend. Zvyšuje sa záujem mladých adeptov o túto formu postgraduálneho štúdia. Novela vysokoškolského zákona vniesla do doktorandského štúdia niektoré progresívne momenty, ktoré môžu spiesť k významnejším zmenám v kvalifikačnej štrukture našich vysokých škôl. V súčasnosti máme zaraďených vo vedeckej príprave pre naše vnútorné potreby 36 doktorandov a 108 školíme pre potreby iných pracovisk. Úspešné ukončenie vedeckej prípravy uvedených 36 doktorandov výrazne zmení kvalifikačnú štruktúru našej univerzity.

Vážení novovymenaní docenti a doktori, s potešením som si prečítať správy dekana Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity o vašej odbornej a ľudskej spôsobilosti, ktorú ste preukázali v procese habilitačného pokračovania a doktoranského štúdia. Zvlášť ma teší skutočnosť vysoko pozitívneho hodnotenia vašej vedeckovýskumnej a pedagogickej činnosti, kvality vašich habilitačných a dizertačných prác i spôsobu rozpravy a obhajoby prác. Váš úspech vnieman zároveň aj ako úspech katedier, na ktorých pôsobíte, ako úspech fakulty a univerzity ako celku. Som presvedčený, že ste splnili veľmi náročné kritériá, ktoré sú porovnatelné nie len v rámci slovenského vysokého školstva, ale aj v širších medzinárodných kontextoch. Váš významný osobný úspech by sa mal stať novým stimulujúcim motívom do vašej ďalšej vedeckovýskumnej a pedagogickej práce na prospch prehĺbenia kvality prípravy absolventov našej univerzity. Dovoľte, aby som sa aj vo vašom mene podakoval za pomoc, ktorú vám venovali vaše katedry, školiteľia, oponenti, dizertačné a habilitačné komisie i vedecká rada Filozofickej fakulty PU. Naše podakovanie patrí aj vašim najbližším - predovšetkým rodicom, manželkám, manželom - ktorí vám spoločne s nami vytvárali podmienky na vašu úspešnú prácu.

Želám Vám, vážení novovymenaní docenti a doktori, veľa zdravia a veľa pracovného elánu. Nech sa Vám darí vo Vašom osobnom živote, vedeckovýskumnej a pedagogickej práci na prospch rozvoja Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity.“

-red-

Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomáhali

Za všetkých novovymenaných docentov a doktorantov sa podakoval doc. P. Švorc, ktorý okrem iného povedal:

„Naše úsilie po vyššom stupni vyplynulo pre nás akosi prirodzené - zo snahy poznáť viac v tom odbore, v ktorom pracujeme, zo snahy prispieť pre spoločnosť našim vlastným podielom - možno väčším a možno len drobným. V každom prípade sme chceli do mozaiky poznania vložiť trvácejši kamienok namíesto ziskaných poznatkov.“

Vážime si to, že naša univerzita a materské fakulty vytvárali priestor pre našu prácu, nabádali nás v nej a v rámci svojich možností vytvárali aj priestor na prezentáciu toho, čo sme urobili a čo sme dosiahli.“

Je vari namieste, aby sme pri tejto príležitosti vy-

jadrili podakovanie všetkým, ktorí nám pomáhali - našim katedrám, fakultám, univerzite, našim školiteľom a garantom, vedeckým komisiám a vedeckým radám, ktoré posudzovali naše práce, no a pravdaže aj našim najbližším, bez porozumenia ktorých naše výsledky a úspechy by boli oveľa fažšie dosiahnuteľné.“

Na záver doc. Švorc vyjadril presvedčenie, že dosiahnutím vyššeho vedeckého a vedecko-pedagogického titulu nezískavame len my sami, ale aj naše pracoviská a Prešovská univerzita ako celok. Želali by sme si, aby naša ďalšia vedecká i pedagogická činnosť znamenala prínos pre vysokú školu, pre našich študentov, ale aj pre odbor, v ktorom každý z nás pôsobi.“

Veríme, že sa nám toto predsaženie podarí zdarne naplniť.“

Doc. PhDr. Peter Švorc, CSc.

O rokovaní Slovenskej rektorskéj konferencie

V dňoch 16.-17. apríla 1998 sa na Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši uskutočnilo zasadnutie Českej rektorskéj konferencie a Slovenskej rektorskéj komferencie (SRK). Zúčastnil sa na ňom aj rektor PU, ktorého sme požiadali o krátke zhodnotenie zasadnutia a prijatých záverov.

- Ozrejmte nám na úvod, čo je úlohou SRK a aké sú jej kompetencie?

- SRK začala pracovať v marci 1997 ako občianske združenie. Medzi jej hlavné ciele patrí koordinácia a podpora vzájomnej spolupráce rektorov vysokých škôl (VŠ) v SR, prerokúvanie a zaujímanie stanovisk k zásadným otázkam, súvisiacim s vysokoškolskou politikou a legislatívnymi normami, a k všetkému, čo bezprostredne súvisí s rozvojom nášho vysokého školstva. SRK chce, ako to zdôraznil expresident SRK prof. Štern v hodnotiacej správe, výrazne posilniť svoje kontakty s rektorskými konferenciemi európskych krajín, najmä s tými, ktoré sú zdrobené v Konfederácii európskych rektorských konferencií. Za uplynulý rok sa SRK už podarilo niečo zo stanovených cieľov dosiahnuť. Boli realizované úlohy prijaté na rokovaní vlády SR so SRK v závere roka 1997, kde vzišiel celý rad dôležitých terminovaných úloh, ktoré budeme musieť spoločnými silami riešiť.

Aby som bol konkrétny, práve z posledného rokovania SRK v L. Mikuláši vyšla naša výzva MŠ SR na úzku spoluprácu pri tvorbe nových legislatívnych noriem. Aj diskusia jednoznačne potvrdila, že chceme byť od začiatku pri tom.

- Ktoré problémy, pán rektor, na zasadnutí najviac rezonovali?

- Zlepšenie financovania, zefektívnenie súčasného modelu vedecovýskumného a vzdelávacieho systému, budovanie informačného elektronického systému, starostlivosť o študentov, medzinárodná spolupráca atď.

Rektori jednotlivých VŠ jednoznačne vyslovili želanie, aby súčasný systém vzdelávania zostal minimálne na terajšej kvalitatívnej úrovni. Na zabezpečenie tejto požiadavky je potrebné, ako to

zdôraznil vo svojom vystúpení novozvolený prezent SRK prof. Igor Hudoba, vytvoriť adekvátné technicko-materiálne podmienky, hlavne v oblasti dopracovania zásadnej koncepcie rozvoja vysokých škôl do roku 2005 s výhľadom do r. 2010 a možnosti jej financovania.

- Čo považujete z toho, o čom sa rokovalo, za najdôležitejšie?

- Je toho veľa. Osobne si však myslím, že najdôležitejšie je začať intenzívne sa zaoberať prípravou nového zákona o VŠ. Súčasná situácia vo vysokom školstve na Slovensku je vážna, najmä z hľadiska financovania. SKR zároveň potvrdila, že urobí všetko, aby v novom zákone o VŠ, ktorý podľa prijatých opatrení vo vláde SR treba pripraviť do 30. júna 1999, bola SRK už zakotvená s jasnými kompetenciami. Ja si myslím, že ani toto nie je pre činnosť SRK klúčová otázka. Za najdôležitejšiu považujem našu konkretnej činnosť a akceptovateľnosť SRK ako najvyššieho reprezentanta VŠ štátnej správou.

- Aké boli prijaté závery zo spoločného zasadnutia ČRK a SRK? - Spoločné uznesenie ČRK a SRK konštatovalo, že po definitívnom schválení zákona o VŠ v ČR dôjde k významnej divergencii v systémoch vysokoškolského vzdelávania obidvoch krajín.

Clenovia obidvoch rektorských konferencií vynaložia úsilie na to, aby obsah vysokoškolského vzdelávania v študijných odboroch pregraduálneho štúdia zostal kompatibilný s ohľadom na žiadane posilnenie mobility študentov a učiteľov. Takáto mobilita je nevyhnutná na vytvorenie dobrých predpokladov pre integračné procesy v rámci európskych štruktúr.

Clenovia obidvoch rektorských konferencií podporujú myšlienku vzájomnej spolupráce pri zavádzaní informačných technológií zameraných na zvýšenie vzdelanosti obyvateľstva a prepojenia do medzinárodných informačných a komunikačných sietí.

Clenovia obidvoch rektorských konferencií s potešením berú na vedomie medzivládnu dohodu o rozšírení nerecipročnej výmeny študentov pregraduálneho štúdia, podporujú túto aktivitu a odporúčajú, aby sa rozšírila aj na študentov doktorandského štúdia.

Clenovia ČRK a SRK sa vzájomne informovali o stave financovania VŠ a zhodli sa, že táto oblasť je trvalo podfinancovaná. Po kiaľ nedôjde k zásadnému obratu, je nebezpečie trvalého poklesu

úrovne vo vysokoškolských vzdelávacích systémoch v obidvoch krajinách. Preto poukazovali na nutnosť zaradiť vysokoškolské vzdelávanie medzi vládne priority a adekvátnu finančne zabezpečiť. V oblasti metodiky financovania sa kládol dôraz na uplatnenie predovšetkým kvalitatívnych parametrov.

Spoločné rokование ČRK a SRK:

- poukázalo na dôležitosť sféry terciálneho vzdelávania v celkovom vzdelávacom systéme,
- konštatovalo, že vysokoškolské vzdelávanie je neoddeliteľnou súčasťou terciálneho vzdelávania. Má však svoje špecifiká (dôsledné prepojenie tvorivej, výskumnej a vývojovej činnosti s činnosťami vzdelávacimi), a preto nie je možné pojmy terciálneho a vysokoškolského vzdelávania stotožňovať,
- obidve rektorské konferencie konštatovali nevyhnutnosť úzkeho prepojenia aktivít v oblasti dištančného vzdelávania.

Clenovia ČRK a SRK na záver konštatovali, že takéto stretnutia sú nevyhnutné, účelné a prínosné nielen z hľadiska vzájomnej informovanosti, ale aj pre budúci rozvoj vysokoškolských systémov v obidvoch krajinách. Preto odporučili uskutočniť najbližšie spoločné zasadnutie ČRK a SRK na Juhoceskej univerzite v Českých Budějovicích v termíne, ktorý bude upresnený dohodou medzi prezidentmi obidvoch rektorských konferencií.

Pán rektor, ďakujem za informácie.

Rozhovor pripravil M. Rusinko

Podpisanie medzištátnej zmluvy

Rector Štátnej univerzity v Užhorode akademik Volodymir Julijevič SLIVKA (na obrázku vľavo) a rektor Prešovskej univerzity doc. PhDr. Karol FEČ, CSc., po podpísaní zmluvy o spolupráci medzi obidvoma univerzitami.

Prehodnocovanie profilov absolventov

V najbližšej budúcnosti sa na faktúrach pripravujúcich učiteľov budú prehodnocovať profily absolventov i možnosti bakalárskeho štúdia. Úloha vychádza z návrhu opatrení vlády SR, ktoré prijala po rokovaní s rektormi vysokých škôl. Prehodnocovanie profilov je súčasťou prác na kompleksnom rozvoji vysokoškolského vzdelávania a vedy na Slovensku. Na úlohe bude kooperovať odborná rezortná komisia zriadená ministerstvom školstva E. Slavkovskou. Náplňou práce komisie bude stanoviť profesiogramy odborníkov potrebných pre ďalšie tisícročie.

Výsledky práce komisie budú predložené vláde SR a zapracované do pripravovanej koncepcie ďalšieho rozvoja vysokého školstva do roku 2005 s výhľadom do roku 2015.

Doc. Ing. Marián Tolnay, CSc., riaditeľ sekcie vysokých škôl MŠ SR

Bohatá činnosť prof. M. ŠTECA

Prof. PhDr. Mikuláš ŠTEC, DrSc., (1932 Habura) študoval 1953-1958 na Filozofickej fakulte Kyjevskej štátnej univerzity ukrajinsk-

ský jazyk. Od r. 1959 je pracovníkom Katedry ukrajinského jazyka a literatúry FF UPJŠ v Prešove, v rokoch 1968-1981 bol jej vedúci. V období 1970-1976 bol prodekan a neskôr — do roku 1990 — dekan fakulty. Venuje sa dejinám ukrajinského jazyka, dialektológii, sociolingvistike, konfrontačnému výskumu spisovnej ukrajinciny a spisovnej slovenčiny, staroslovenčine a cirkevnej slovančine. Je autorom monografii Spisovný jazyk na Zakarpatsku a východnom Slovensku (1969), Ukrajinský jazyk na Slovensku (Sociolingvistické a interlingvistické aspekty) (1996), vysokoškolskej učebnice Úvod do staroslovenčiny a cirkevnej slovančiny (1994), spoluautorom publikácií Čomu, koly i jak (Odpovede na základné otázky života Ukrajincov Československa) (1967, 1992), Ukrajinské nárečia horného toku Cirochy (1987), početných štúdií publikovaných v domáčich a zahraničných časopisoch. Prof. Štec je členom Medzinárodnej komisie pre jazykové kontakty pri MKS, člen Národnej pravopisnej komisie Ukrajiny, člen redakčných rád odborných časopisov, zborníkov a publikácií.

Ohľadnutie sa za stretnutím **Akademickej obce PU**

Niekolko otázok predsedovi Akademického senátu PU doc. RNDr. J. Birčákoví, CSc., Dr.h.c.

Koncom minulého mesiaca sa uskutočnilo prvé stretnutie akademickej obce (AO) PU, na ktorom AS PU informoval o svojej doterajšej práci a rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., podal správu o stave Prešovskej univerzity. V nej značnú pozornosť venoval aj prioritám rozvoja jednotlivých fakúlt. Okrem iného zdôraznil aj potrebu stabilizácie PU.

- Pán predseda. Ako vy vnímate aktuálnosť potreby stabilizácie PU?

* Pán rektor pod stabilizáciu zrejme chápe potrebu zabezpečenia riadneho chodu univerzity. Avšak naša univerzita ako nová vysoká škola má celý rad problémov, ktoré treba neodkladne riešiť tak, aby univerzita napredovala. To, čo nám prekáža v živote a práci, pochopiteľne stabilizovať netreba.

- Čo podľa vášho názoru treba urobiť v prvom rade, aby sa naša univerzita úspešne rozvíjala?

* Treba udržať vysokú úroveň jestvujúcich vyspelých pracovísk, ktoré teraz univerzita má, a ďalej ich rozvíjať. Je potrebné vybaviť a dotvoriť tie katedry a odbory, ktoré každá dobrá univerzita musí mať, aby splňala klasickú predstavu o univerzite. Dôležité je aj to, aby univerzita citlivou a operatívne reagovala na potreby doby, Slovenska a najmä nášho regiónu.

- To však predpokladá aj vznik nových fakúlt na Prešovskej univerzite. Ale o nich sa na stretnutí AO nehovorilo ako o prioritných úlohach. Prečo?

* Na stretnutí akademickej obce boli vymenované priority jednotlivých fakúlt PU. Tie však, napriek tomu, že majú právnu subjektivitu, nie sú oprávnené zriaďovať nové fakulty. To môže iba univerzita so súhlasom MŠ SR. Rektor PU a jej vedenie sa zaobrája aj touto otázkou. Nedávno pán rektor zriadil osobitnú komisiu, od ktorej sa očakáva, že pomenuje tie problémy a úlohy, ktorých riešenie si bude vyžadovať vytvorenie nových fakúlt PU, resp. reštrukturalizáciu jestvujúcich.

- Možno v tomto štádiu hovorí konkrétnie? O aké fakulty tu ide?

* Myslím si, že nateraz by bolo predčasné hovoriť o konkrétnostiach. Okrem toho takáto otázka skôr pat-

rí rektoriu univerzity. Ja tu môžem spomenúť iba všeobecne známe okruhy problémov, a to problémy súvisiace s tzv. duplicitnými katedrami a otázky súvisiace s rozvojom manažérskych odborov na PU.

- Čo podľa vašej mienky Prešovskej univerzite najviac chýba k spokojnosti?

* Spomeniem aspoň dve veci:

1. Predovšetkým nedostatok financií. Terajší rozpočet nezarúčuje požadovaný rozvoj PU a jej fakúlt. Bez finančných prostriedkov ľahko hovorí o rozvoji a bez rozvoja nemôže mať PU veľkú perspektívnu. Nové okolnosti nás nútia nespoliehať sa iba na štátny rozpočet, ale hľadať aj iné - mimorozpočtové zdroje, ako napr. granty a podnikateľské aktivity. Treba povedať, že viaceré katedry už preukázali svoju životaschopnosť aj v nových, náročných podmienkach.

2. Katedry PU. Až na niektoré výnimky (predovšetkým na FF a PBF) katedry nežijú plnohodnotným vedecko-pedagogickým životom. Celkovo vo vedení katedier PU je viac odborných asistentov ako profesorov. Až na spomínané výnimky na katedrách nie sú doktorandi (doktorandi, resp. aspiranti boli vždy hlavnými fahuňmi vedeckovskumnej práce). Absencia doktorandov stáhuje optimálne dopĺňovanie pracovníkov s vysokou kvalifikáciou, stáhuje a niekedy aj paralyzuje organické prepojenie vedeckej a pedagogickej práce na katedre. Dochádza k nezdravej pedagogi-

záciu vyučovacieho procesu, keď nie natočko učíme danú vedu, ako skôr rozprávame o nej. Chcem však zdôrazniť, že ja mám normálny vzťah k pedagogike a veľmi blízky k didaktike.

- Vo svojich vystúpeniach „do omrzenia“ hovoríte o potrebe dobudovania prírodných vied. Nehovorí z vás pritom viac fyzik ako funkcionár univerzity?

* Doteraz je Prešovská univerzita iba humanitná, teda jednorozmerná, „jednofarebná“. Známe univerzity sú univerzálnejšie. PU nemôže uvažovať o lekárskej či právnickej fakulte, ale dobudovanie prírovodovedeckej fakulty je celkom reálne. Naša univerzita potrebuje prírodné vedy. Že sa o tom hovorí viackrát? Svedčí to o tom, že to nie je jednoduchý problém. Ako fyzik ho vidím asi z menšej vzdialenosťi.

- Do akej miery AS PU môže ovplyvniť riešenie aktuálnych otázok univerzity?

* Kompetencie akademických senátov univerzít sú taxativne určené platným vysokoškolským zákonom a nie sú absolútne, teda ani zodpovednosť AS nie je absolútna. Viacerí členovia súčasného AS PU majú skúsenosti ako členovia AS UPJŠ, fakult, ako bývalí dekani, prodekaní a vedúci katedier. Študentskú časť AS tvoria veľmi aktívni poslucháči, ktorí dobre poznajú život fakúlt a študentských domovov. Aj tieto okolnosti determinujú našu kompetentnosť.

Doteraz bol AS PU vo vzťahu k vedeniu konštrukívny. Sústreduje sa na hľadanie optimálneho riešenia nastolených otázok s cieľmi pozitívne ovplyvniť chod PU.

Za rozhovor podfakoval Michal Rusinko

Nová dohoda o medzinárodnej spolupráci

Filozofickú fakultu Prešovskej univerzity navštívili v dňoch 22. - 23. apríla akademickí funkcionári Filozoficko-prírovodovedeckej fakulty Slezskej univerzity v Opave doc. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc., dekan FPF, doc. RNDr. Zdeněk Stuchlík, CSc., prodekan pre zahraničné styky a rozvoj, a Ing. Josef Svoboda, tajomník fakulty. Cieľom tejto pracovnej návštavy bolo prediskutovať ďalšie možnosti spolupráce a následné podpísanie dohody o spolupráci medzi týmito fakultami.

Súčasťou návštavy bolo i stretnutie so zástupcami katedier FF PU, ktoré prejavili záujem podieľať sa na pripravovanej spolupráci, resp. ktoré už s pracoviskami v Opave spolupracujú.

Ako už ukázalo prvé pracovné stretnutie vedení fakúlt, ktoré sa uskutočnilo v januári tohto roku v Opave, spolupráca medzi FPF SU a FF PU má už tradíciu a realizuje sa ako na úrovni katedier, tak aj na úrovni jednotlivých pracovníkov v oblasti vedeckého výskumu i pedagogickej činnosti.

V súčasnosti je spolupráca najintenzívnejšia medzi Katedrou anglistiky a amerikanistiky FF PU a Ústavom cudzích jazykov FPF SU. Nie je náhodou, že i podnet na rokovanie o medzfakultnej spolupráci vzišiel z tohto pracoviska. Prof. PhDr. Aleš Svoboda, DrSc., vedúci ústavu, pôsobí na KAA FF PU už od roku 1995, je garantom postgraduálneho štúdia, zodpovedným riešiteľom grantovej úlohy VEGA I koordinátorom medzinárodného projektu spolupráce v rámci programu CEEPUS.

Na záver pobytu podpisali dekan doc. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc., a prof. PhDr. František Mihina, CSc., dokument dohody. Ďalšou etapou bude potvrdenie tejto dohody o spolupráci na úrovni univerzít.

G, S

Vedecká rada PU o vedeckovýskumnej činnosti za rok 1997

(Dokončenie z 1. str.)

Ako prvý v diskusii vystúpil **Prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc.**, ktorý ku nekompletnosti a neadekvátnej predkladaných údajov o VVČ za fakulty tvrdil, že skutočnosť je oveľa priažnivejšia. Odporučil, aby sa v budúcnosti materiály konfrontovali medzi prorektorem PU a prodekanom fakulty, ktorý je za príslušnú oblasť zodpovedný.

Prof. PhDr. Ladislav Burias, DrSc., ako člen komisie pre VVČ MŠ SR informoval, že požiadavky univerzít na finančné zabezpečenie VVČ daleko prevyšujú možnosti MŠ SR. Komisia pri posudzovaní projektov a zámerov VVČ univerzít bude podporovať vydávanie učebníčkov. Zároveň upozornil, že termín predloženia projektov VVČ pre MŠ SR je potrebné dodržať.

Prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc. Zaradenie projektov KEGA odporučil zo správy o VVČ vypustiť, pretože KEGA nemá vedeckovýskumné zameranie. Informoval o skúsenostach z Univerzity Komenského v Bratislave v zapojení študentov do VVČ v rámci SVOUČ a kritériach pre udelenie Ceny dekana alebo rektora. Vyjadril sa aj k údajom o počte monografií v prepočte na tvorivých pracovníkov fakulty. Za scensumetrický údaj považuje kritérium prepočtu vedeckých článkov na počet pracovníkov a ako porovnatelný ukazovateľ ročný priemer na 1 vedeckého pracovníka.

Prof. PhDr. František Mihalina, CSc. sa vyjadril, že Správa o VVČ PU za rok 1997 odzrkadľuje činnosť fakúlt PU. Dôležité však je, čo pre ďalšie smerovanie fakúlt môže v budúcnosti urobiť univerzita v rámci našich možností. Odporučil udefinovanie Ceny rektora za publikačnú činnosť. Perspektívy sú v riešení grantových úloh, kde je priažnivý trend prideľovania finančných prostriedkov. Perspektívy VVČ na roky 2005-2015 považuje za iluzórne. Ďalej poukázal na zloženie kvalifikačnej štruktúry učiteľov na PU, informácie o blokáde inauguračných a habilitačných konaní na UK v Bratislave a na záveru AK v tomto smere.

Prof. PhDr. Tomáš Kozík, DrSc. vedeckú prácu a jej organizáciu akcentuje z pohľadu slobody bádania,

ktorú je potrebné iniciovať „zhora“ na základe poznatkov univerzít.

Prof. RNDr. Stanislav Ondrejka, DrSc. sa vyjadril, že správa o VVČ PU má globálnu podobu. Potrebný je štrukturálny pohľad participovania fakúlt na VVČ. Uvedené ukazovatele považuje za zaujímavé nielen pre PU, ale aj ostatné fakulty VŠ na Slovensku. Poukázal na skúsenosť v oblasti habilitácie, doktorandského štúdia a odberu zahraničných časopisov, kde finančná situácia neumožňuje zabezpečiť potrebný rozsah, a tak odporučil možnosť výmeny týchto časopisov medzi fakultami. Správa by mala obsahovať konfrončnú časť pozorovania fakult PU s ostatnými fakultami VŠ SR.

Prof. PhDr. Michal Belej, CSc. poukázal na problém KEGA, ktorá by sa mala zameriť predovšetkým na vydávanie vysokoškolských učebníčkov.

Od vzniku SR bolo vydaných len málo slovenských učebníčkov pre VŠ a je potrebné túto požiadavku iniciovať.

Doc. PhDr. Anton Jusko, CSc.

Vzhľadom na špecifické umelecké a hudobné zameranie fakúlt PU odporučil zahrnúť oblasť umeleckej činnosti do kritérií hodnotenia, pretože obohacuje našu kultúru a má aj medzinárodný charakter pri organizovaní monografických a kolektívnych podujatií a výstav. Taktiež sa podieľa na tvorbe učebníčkov a učebných osnov. Táto oblasť by mala byť zohľadnená aj pri pridelení finančných prostriedkov pre programy KEGA. V tejto súvislosti požadal prof. Zelinu, aby túto požiadavku tlmočil komisiu pre pridelenie grantov.

Prof. PhDr. Ferdinand Ullčík, DrSc. charakterizoval funkčnosť VEGA od jej existencie a jej vedecké zameranie prostredníctvom projektov vedeckého výskumu. Poukázal na užitočnosť vedy, ktorá tkvie v publikovaní výskumov, preto odporučil ako jednu z prvoradých úloh zriadiť vydavateľstvo PU. Ďalej sa vyjadril ku kritériam habilitačných a inauguračných konaní úrovne vedeckých prác špecifických odborov PF a FF.

Prof. PhDr. Mikuláš Šteč, DrSc. sa vyjadril ku kvalifikačnej štruktúre PU v kategórii profesor a asistenti

M. Šteč

bez vedeckej zhodnoti, ktoré nie sú potešujúce. Odporučil urobiť prehľad pedagógov, ktorí by mohli prisťúpiť k doktorand-

skému štúdiu a vytvárať im na túto prácu vhodné podmienky. V kategórii asistent bez vedeckej hodnosti vidí útlum u pedagógov, ktorí v týchto funkciách pôsobia viac ako 10 rokov. Jednou z foriem motivácie sú odmeny za získanie vedeckých hodností doc. a CSc. a na druhej strane u asistentov, ktorí za 10 rokov na seba nepracujú, treba vypísť konkúr na ich miestu.

Prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. zaujal stanovisko k vedeckému výskumu a kvalifičnému rastu. Za hlavný aspekt považuje pohyb špecifikácie vied, ktorý vyplýva z nedostatku metodologického pohybu.

Ján Sabol

polydisciplinárneho priestoru, habilitačného a inauguračného konania v literárnej vede. V oblasti bádania neporovnávať neporovnatelné a taktiež vychádzať z principu diferencovanosti pri žánrovej charakteristike.

Prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc. súhlasiel s návrhom zmeny štatútu grantových úloh KEGA a VEGA. Podporil zriadenie Edičného strediska na zabezpečenie publikácie výsledkov vedy a výskumu a vydávanie učebníčkov. Vyjadril sa k informácii o moratóriu na UK v Bratislave. UK má určenú prioritu habilitácií a inaugurácií najprv pre docentov a profesorov UK, resp. zo zahraničia. Zaujal stanovisko k vzdelávacej agentúre VEGA a rozpisu financií, ktorý nebráni zohľadniť a vyčleniť časť financií pre úlohy, ktoré boli v diskusii zdôrazňované.

Na záver diskusie prorektor PU doc. L. Leško zaujal stanovisko k jednotlivým príspevkom a vyjadril sa k ich riešeniu v rámci možností PU.

-R-

VR PU aj o zahraničných vztáchoch PU za rok 1997

Správu o zahraničných vztáchoch PU za rok 1997 predložil doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc., prorektor pre zahraničné vztahy PU, ktorý zvýraznil účasť PU v medzinárodných projektoch PHARE, TEMPUS, CEEPUS, SO-CRATES, DAAD, spoluprácu so zahraničnými partnermi a organizovanie medzinárodných podujatií, ako aj zámery medzinárodnej spoluprácu PU pre ďalšie obdobie. K správe sa v diskusii vyjadrili členovia VR PU, ktorých výstúpenie bolo zamerané na:

- zriadenie oddelenia ZV na PU, ktorý by tvoril tím profesionálne pripravených odborníkov,
- spätnú väzbu záujmu zahraničia o spoluprácu s PU a pomoc pri medzinárodných podujatiach,
- možnosti využitia štatútu hostujúceho profesora pre doktoranské štúdium,
- požiadavky zapojenia do programu celoslovenskej organizácie o výskume hudobného umenia.

-R-

Vedecká rada FHPV PU schválila návrhy na začatie habilitačného konania

Za vedenia predsedu doc. Ing. Petra Kuzmišina, CSc., dekana fakulty, rokovať 27.4.1998 vedecká rada FHPV PU. Prerokovala kvalifikačné postupy, úpravu učebných plánov, schválila doplnenie inštitucionálnych projektov so začiatkom riešenia v r. 1998, doplnenie orientačných kritérií na habilitačné a inauguračné konanie na FHPV PU pre odbory hudobná výchova a výtvarná výchova.

Vedecká rada schválila návrhy na začatie habilitačného konania PhDr. Ľ. Gáborovej, CSc., a PhDr. Olgy Šabolovej, CSc. Obidve oboznámili vedeckú radu so svojím vedeckovýskumným a pedagogickým zameraním, publikáciou činnostou, obsahom a výsledkami habilitačnej práce.

V ďalšom rokování VR posúdila dôvody, pre ktoré dochádza k zmenám v učebných plánoch. Diskusia k tomuto problému bola zameraná na zakomponovanie požiadaviek akreditačnej komisie do učebných plánov, inováciu obsahu učebných predmetov, na súčasné požiadavky praxe, potrebu exterienností na výučbu, uplatnenie absolventov v praxe, kompatibilitu učebných plánov s učebnými plánmi iných VŠ, širšieho, resp. špecifického zamerania štúdia najmenšieho počtu študentov (5), pre ktorých sa špecializácia „Pedagogika sociálnopatologickej prevencie“ otvorí, zaradenie matematiky pre fyzikov, personálne zabezpečenie disciplín, zaradenie špeciálnej pedagogiky alebo porúch detskej vývinu do učebných plánov.

Okrem ďalších bodov programu VR schválila redakčnú radu na vydanie samostatného geografického čísla zborníka „Prírodné vedy“ a za jej predsedu doc. RNDr. Evu Michaeli, CSc. VR FHPV PU schválila PaedDr. Janu Kesselovú, CSc., za výkonnú redaktorku zborníka Studia phylologica.

-R-

F. Mihalina

F. Ullčík

Medzinárodná vedecká konferencia

Dňa 6. mája 1998 sa na pôde Prešovskej univerzity konala medzinárodná vedecká konferencia „Perspektivy edukácie žiakov z výchovne menej podnetného prostredia“, ktorú zorganizovala Katedra elementárnej a špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty PU. Na konferencii sa zúčastnili aj rektor PU doc. K. Feča a dekan PF PU doc. M. Turek, ktorí pozdravili delegátov konferencie a zaželali jej plný úspech.

Konferencia nadväzovala na konferenciu spred dvoch rokov s podobným názvom „Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia“, ktorú tiež organizovala spomínaná katedra. Prečo práve konferencia s týmto názvom? Súčasný trend života, neustále náhľenie sa, nedostatok času rodičov pri výchove detí spôsobuje, že deti s týmto handicapom pribúda. Do pozornosti pedagógov sa dostávajú už nielen deti, ktoré pochádzajú zo sociálne, ekonomickej a kultúrnej slabších vrstiev, ale aj deti podnikateľov, kde nechýbajú peniaze, ale fyzická prítomnosť rodičov.

Pohľad na účastníkov konferencie

Konferencia si dala za cieľ zaobráť sa problematikou výchovného poradenstva na ZŠ, potrebu školských psychológov a pedagógov na ZŠ, spoluprácou rezortov školstva a sociálnych vecí, novými pohľadmi na spoluprácu školy a rodiny pri výchove a vzdelávaní týchto detí, ako aj základnými problémami komunikácie so žiakmi z výchovne menej podnetného prostredia, mimoškolskými aktivitami a v neposlednom rade aj prí-

rácie žiakov z menej podnetného prostredia a PhDr. Margity Mesárošovej, CSc., z Podnikovo-ekonomickej fakulty v Košiciach Rozvíjanie detí z výchovne menej podnetného prostredia (vhodné stratégie a programové prístupy), druhou časťou konferencie bolo rokovanie v sekciách.

Prvá sekcia — Výchova a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi potrebami v podmienkach ZŠ a špeciálnych výchovných zariadení — sa zaobrá-

ila napr. integráciou zdravotne postihnutých detí do ZŠ (H. Kuberová), záškoláctvom žiakov OŠ (K. Fízel), mimoškolskými aktivitami v špeciálnom školstve a pod.

Druhá sekcia mala názov Problé-

Tretia sekcia — Činitele ovplyvňujúce rozvoj osobnosti dieťaťa z výchovne menej podnetného prostredia — riešila problematiku prípravy učiteľov pre prácu s rómskymi deťmi (E. Poláková), voľnočasových aktivít a záujmov rómskych detí (I. Kominařec, M. Darák), problematiku komunikácie ako dôležitého faktora adaptá-

Prodekan PF PU, vedúci katedry PhDr. Milan Portik, CSc., pri otvorení konferencie.

my edukácie žiakov z výchovne menej podnetného prostredia. Riešila otázky domácej predškolskej prípravy rómskych detí (E. Sopková), prípravy dieťaťa zo znevýhodneného prostredia na ZŠ (M. Podhájecká), zaobrala sa aj pripravným ročníkmi (M. Guffová) a úlohami školy v kreovaní a rozvoji myšlenia detí z malo-podnetného prostredia (V. Behúnová, G. Geremešová).

cie rómskych detí na školské prostredie (V. Orečná, L. Gáborová, V. Šutáková) a otázky hodnotovej orientácie rómskych detí (N. Krajčová).

Veríme, že konferencia svojím zameraním, obsahom a závermi aspoň trošku posunula vpred hľadanie odpovedí na zložité otázky výchovy detí, ktoré potrebujú nielen zvláštnu pozornosť nás učiteľov, ale aj celej spoločnosti.

L. Horňák

Práca v sekciách

Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., šestdesiatročný

Siestebo apríla sme si pripomnuli životné jubileum popredného slovenského germanistu, básnika, prekladateľa a literárneho vedca Ladislava Šimona. Ro-

lančná kniha poézie Divadlo jedného herca (Sto básni), vydaná vo vlastnom náklade. Jej editorom bol František Matúš, knihu ilustroval Michal Tokář. Prezentáciu knihy zorganizovali Spolok slovenských spisovateľov, odbôrka Košice, Slovenská literárnovedená spoločnosť, odbôrka Prešov, katedry budobnej výkoby

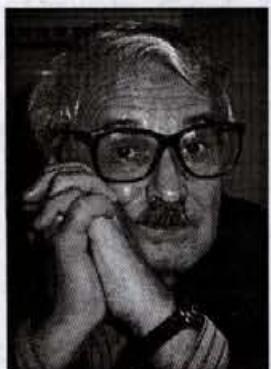
Morgensterna, F. J. Czernina, E. Herbecka, M. Chobotá, antológia Tréning vzpriamenej chôdze, ale aj W. Szymborskej. Z prízory M. Walsera, S. Zweiga, H. Bölla, Sestru spánku od R. Schneidera, rozprávky W. Hauffa a odborné texty. Jebo preklady sa vyznačujú solídnu úrovňou a vycibreným jazykom. Nezanedba-

Životné jubileum

dák z Banskej Bystrice, absolvent Vysokej školy pedagogickej v Bratislave, pôsobil od r. 1959 ako učiteľ a od r. 1963 ako riaditeľ na Strednej škole spoločného stravovania v Brezne. Od r. 1968 pôsobí na Katedre germanistiky FF UPJŠ v Prešove, t. č. ako docent prednájajúci modernú nemeckú literatúru.

Do poviedomia kultúrnej verejnosti vstúpil ako básnik v Mladej tvorbe, Slovenských pobladoch a v rozblase. Debutoval básnickou zbierkou Dýchanie (1965). Sú v nej básne späté s detstvom, domovom a rodinným krajom, vŕšia si aj širšie spoločenské súvislosti. V r. 1981 vydáva zbierku S kvapkou duby, ktorá obsahuje všeobecné i priležitosťné motívy, autor sa prejavuje ako racionalista. Širšie spoločenské a etické problémy doby rieši autor v zbierke Za čo môžeme (1984). Pri príležitosti autorovej šestdesiatky vyšla bi-

básnika, prekladateľa a literárneho vedca

PF PU a FHPV PU, ktoré pripravili bobačky budobný program. Portrét básnika L. Šimona pripravila autorka článku.

Súčasťou Šimonovej bobačej aktivity sú preklady nemeckej literatúry, vlastné a preložené rozbalové báby. Z poézie treba spomenúť jeho preklady B. Brechta, Ch.

telná je jeho pedagogická aktivity, ved už niekoľko generácií poslucháčov germanistiky v Prešove čerpať vedomosti o nemeckej literatúre práve z jeho prednášok. Desiatky študij a článkov v odborných časopisoch a zborníkoch sú zárukou kvalitnej úrovne jeho pedagogickej práce. Práve vďaka jeho tvorivej činnosti sa posunula literárna germanistika v Prešove na kvalitatívny stupeň neporovnatelný so situáciou spred tridsaťich rokov, keď Ladislav Šimon prišiel na východné Slovensko. Vďaka nemu je prešovská literárnovedená germanistika v tejto chvíli porovnatelná s bratislavskou a regiónom východného Slovenska je bobačší o prednájajúceho básnika a prekladateľa.

Anna Valcerová

(Príspevok na vedeckej konferencii Perspektívy rozvoja vzdelania v Prešovskom kraji v kontexte spoločenských premien a pri vstupe do 21. storočia v dňoch 5.-6. februára 1998.)

vých predmetov. Metódy výučby ATA (formou hry a súťaže) sú pre deti príťažlivé, stimulujúce a motivujúce.

Slovné hodnotenie na 1. stupni ZŠ nielen že nahrádza poznávaciu funkciu známok, ale aj odstraňuje stresujúci vplyv zlých známok. Súčasne vytvára

Alternatívne triedy autorské –

V okrese Prešov a Sabinov sa v uplynulých štyroch školských rokoch realizoval Projekt alternatívneho vzdelávania na 1. stupni základných škôl. Bol zameraný na humanizáciu výchovy a vzdelávania a realizoval sa v 41 triedach na 14 školách. Objektom experi-

priestora na plastickejšie vyjadrenie individuálnych vlastností a schopnosti žiakov.

Dôraz na pochvalu, názornosť, hru, slobodu, rešpektovanie individuálneho tempa a schopnosti žiakov v metodike výučby a výchovy 1. uľahčuje plynulý prechod detí z materskej školy na ZŠ. 2. postupne formuje a rozvíja základy sebavedomej a tvorivej osobnosti die-

po štyroch rokoch experimentu

taťa, 3. umožňuje včasné identifikáciu a rozvoj talentu jednotlivých detí, 4. rozvíja asertívne a empatické schopnosti potrebné pri obhajovaní a presadzovaní vlastných práv a pri akceptovaní práv iných.

Výučbu v ATA treba považovať za možný, ale nie povinný variant výučby na 1. stupni ZŠ. Nemožno ju vyžadovať od každého učiteľa, ani ju vnucovať rodičom a deťom.

Je potrebné najmä: 1. zintenzívniť „pedagogickú osvetu“, ktorá by bola zameraná na vecné informovanie odbornej a rodičovskej verejnosti o možnostiach a doterajších pozitívnych výsledkoch ATA, 2. vytvárať podmienky pre ATA na 2. stupni ZŠ, 3. podporovať pôvodnú a prekladovú pedagogickú tvorbu z oblasti teórie a metodiky alternatívnych tried, 4. šíriť skúsenosti a poznatky z výučby ATA formou ďalšieho vzdelávania učiteľov, organizovania vedeckých a odborných konferencií, seminárov, školení a 5. pripravovať budúcich učiteľov pre prácu formou ATA.

V súčasnosti garantky projektu pripravujú do tlače monografiu o metodike a výsledkoch experimentu.

Doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc.
Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce FF PU

mentu bolo 856 detí. Prvých 288 „absolventov“ alternatívnych tried autoriských (ATA) prešlo na 2. stupeň, ale výučba v ATA pokračuje a každoročne sa otvárajú ďalšie triedy. Odborným garantom a evaluátorom projektu je doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc., z FF PU a organizačným garantom je PaedDr. Edita Šimčíková z Metodického centra v Prešove. Projekt schválilo Ministerstvo školstva SR a Štátny pedagogický ústav v Bratislave.

Cieľom projektu bolo dosiahnuť, aby deti nemali zo školy strach a do školy chodili rady; aby sa učili s potešením a pre vlastný rozvoj (nie pre známky); aby cítili, že majú právo na omyl a otázky, ak niečomu na vyučovaní nerozumejú; aby nemali osobnostné komplexy, ale naopak, aby boli v správani bezprostredné a smelé; aby boli tolerantné a pozorné k problémom a hodnotám iných ľudí; aby dokázali riešiť praktické problémy a najmä náročnejšie životné situácie tvorivo a bez stresov; aby mohli v škole postupovať tempom, ktoré zodpovedajú ich schopnostiam; aby sa rešpektovali ich temperamentom a povahové vlastnosti, ale aj momentálne alebo trvalejšie indispozície, chyby a nedostatky; aby sa rozvíjal pocit zodpovednosti dieťaťa za seba samého, za svoje zdravie, rozhodnutia, úspechy i neúspechy.

Niekteré závery

Poznatky z realizácie uvedených cieľov sú veľmi príaznivé. Dosiahnuté výsledky svedčia o tom, že spôsob výučby v ATA vyhovuje zvlášť žiakom v 1. až 3. ročníku. Osvedčili sa základné princípy alternatívnych tried autoriských:

Je efektívne, že sa učebné osnovy rešpektujú v plnom rozsahu a že sú alternatívne len formy a metódy výučby. Autonómia učiteľa a právo na autorstvo v metodike sa príaznivo prejavuje v tvorivom pristupe k obsahu jednotli-

Na Prešovskej univerzite sa nadzviazali kontakty s inštitúciami pôsobiacimi v oblasti medzinárodnej spolupráce (SAIA, SAAI, Britská rada DAAD, Fulbrightová komisia, CEP). Bol vydaný propagáčny materiál o univerzite v anglickom jazyku a informácie o Prešovskej univerzite boli odoslané do medzinárodných katalógov a publikácií. Uskutočnili sa stretnutia so zástupcami národných kancelárií TEMPUS a SOCRATES.

PU uzavrela dohodu o spolupráci s univerzitou v Lodži. Na podpisanie sú pripravené dohody so Štátnej univerzitou v Užhorode, Aristotelovou univerzitou v Thessalonikách, Black Hawk College v Illinois a Penn State University v Pennsylvanii. Na PU sa úspešne realizoval program hostujúcich zahraničných profesorov. Pre zahraničných lektorov sa vyčlenil ubytovací trakt v študentskom dome v Obrancov mieru.

Významná posila na FHPV PU

Katedra biologicie a ekológie FHPV PU získala medzi svoje rady významného slovenského antropológa prof. RNDr. Ivana Bernasovského, DrSc. Uvedenie vedecko-pedagogickej dráhy a pubikačnej činnosti prof. Bernasovského by bolo veľmi rozsiahle, a tak spomeňme aspoň najdôležitejšie momenty: prednášková činnosť v zahraničí (na univerzitách v Toríne, Ríme, Bruseli a Madride), pracovný pobyt na Pasteurovom inštitúte, predsedanie Spoločnej odborovej komisii doktoranského štúdia na Slovensku, či najnovší projekt - štúdium etnogenézy, somatických a zdravotných špecifík rómskej etnicity. Vďaka príchodu prof. Bernasovského na FHPV PU sa nielen tento projekt, ale i ďalšie úlohy budú riešiť priamo na fakulte. Jedným

z cieľov prof. Bernasovského je vybudovať laboratórium molekulárnej antropológie pre základný výskum polymorfizmov DNA i ako servis pre štátну správu. Pri FHPV PU sa zakladá Centrum pre výskum rómskeho etnika so širšou koncepciou činnosti. Prof. Bernasovský prichádza na FHPV PU s cieľom garantovať doktoranské štúdium v odbore antropológia a práve mladí doktorandi majú participovať na budúcej vedeckej práci spomenutého centra a laboratória. Prof. Bernasovský sa prichodom do Prešova vracia medzi svojich davných priateľov a známych aj na pôde fakulty a PU. Zaželajme mu teda na novom pôsobisku pracovnú pohodu, veľa tvorivých sil v jeho pedagogickej i výskumnnej činnosti.

LR

Nová učebná pomôcka etiky

Na filozofických i učiteľských fakultách, kde sa filozofia a etika študuje v aprobačných skupinách, je etika jednou z nosných disciplín. Donedávna na Slovensku (ba ani v Čechách) neexistovala súborná práca, ktorá by Jasne a funkčne formulovala otázky, ktorými sa súčasná etika, ale i ľudov sám zaobera. Situácia sa zmenila. Vyšli tri monografické práce od autorského kolektív V. Gluchmana a M. Dokulila Teoretické otázky etiky (Etika I.), Súčasné etické teórie (Etika II.) a Praktické otázky etiky a morálky (Etika III.).

Monografie sú podnetne nielen pre študentov etiky, filozofie, etickej výchovy, ale aj pre študentov gymnázií. Sú totiž, písané vecne, Jasne a reflektované celú oblasť etických problémov a otázok. Verim, že sa s nimi dôkladne oboznámia učitelia etickej výchovy i študenti.

Doc. PhDr. ANNA KLIMEKOVÁ, CSc.

Zahraničné kontakty na PU

Na pôde Prešovskej univerzity bol prijatý rad významných osobností - vývyslanec Španielska v SR, vývyslanec Slovenskej republiky v Grécku, biskup z Olomouca, vývyslanec

Cieľom PU je prehľbovať vzájomnú spoluprácu s domácimi a zahraničnými univerzitami a vysokými školami tak, aby výsledky spolupráce predstavovali zdroj aktivizácie vedeckého života na jednotlivých fakultách PU. Fakulty si však musia byť vedomé, že zvyšovanie počtu študentov pri existencii nedostatočných rozpočtových zdrojov musí byť spojené s významnými zmenami v organizácii výchovno-vzdelávacieho

procesu s postupným prechodom na kreditný systém, ktorý zabezpečí mobilitu učiteľov a študentov na našich i zahraničných univerzitách. Stojíme pred problémom reštrukturizácie odborov na fakultách, čo predstavuje impulz pre aktuálne rozvojové programy, ktoré budú konzultované aj na úrovni vlády SR.

-red-

Medzinárodná spolupráca

Ukrajiny v SR a vývyslanec Veľkej Británie v SR.

Delegácia rektorátu Prešovskej univerzity navštívila Slezskú univerzitu v Opave, prorektor pre zahraničné vzťahy PU navštívil Univerzitu v Miškolci.

Zástupcovia PU v marci t.r. navštívili Aristotelovu univerzitu v Solíne.

MEDZINÁRODNÉ AKTIVITY PU

Savojsko je región rozprestierajúci sa na severovýchodnom cípe Francúzska, susediaci so Švajčiarskom a Talianskom. Je to región hŕa a jazier, bohatej história, oblasť veľmi atraktívna najmä pre turistov. Znaci história hned pripoja, že tento región, v minulosti samostatné vojvodstvo, sa ku Francúzsku pripojil až v roku 1860 na základe výsledkov fudového referenda.

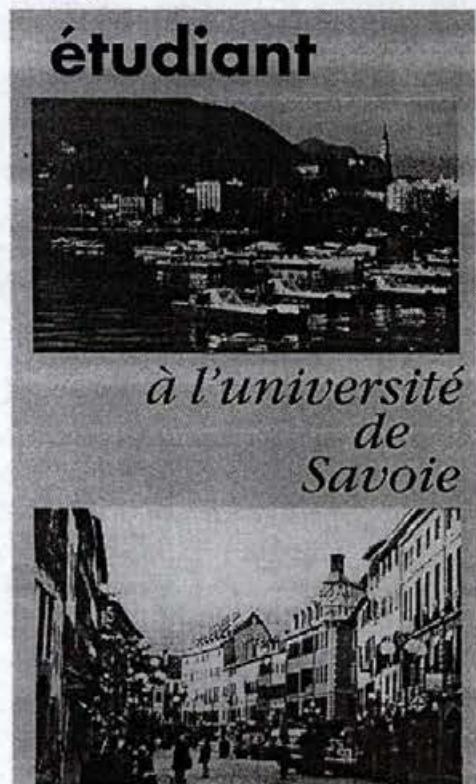
Dnešné Savojsko je rozdelené administratívne na dva departmenty: samotné Savojsko s hlavným mestom Chambéry a Horné Savojsko s hlavným mestom Annecy.

V oboch hlavných mestách pôsobi moderná, dynamická Savojská univerzita, na ktorej študuje 12 000 študentov, vyučuje 451 učiteľov a pôsobí 281 osôb technického a administratívneho personálu.

Univerzita disponuje 26 výskumnými laboratóriami (s osvedčením ministerstiev).

Savojská univerzita sa skladá zo 6 fakúlt, 2 vysokých škôl technického zamerania, 1 inštitútu zameraného na dopravu, turizmus a hotelierstvo (ide o vysokoškolské štúdium ukončené inžinierskym diplomom) a 1 inštitútu zameraného na technológiu.

Sídlo celej univerzity sa nachádza v Chambéry. Na čele univerzity je rektor - prezident, ktorému asistujú 3 viceprezidenti. Ti sú zároveň predsedami jednotlivých rád:

— administratívnej rady, ktorá sa zaobrá všeobecnej politikou, ďalším rozvojom a smerovaním školy,

— vedeckej rady, ktorá sa zaobrá vedou a výskumom,

— a študijnej rady, ktorá sa stará o organizáciu, obsah a riadenie vzdelávania.

Jednotlivé objekty univerzity sa nachádzajú v peknom prostredí na kopci za mestom s výhľadom na okolitú prírodu, mesto, hory.

Každého návštěvníka okrem moderných školských objektov upútia dobré vybavená univerzitná knižnica, ktorá je študentom k dispozícii denne od 9. hod do 18.30, dokonca aj v sobotu dopoludnia. Bohatý výber odborných kníh, učebničí, domáčich aj zahraničných časopisov využíva množstvo študentov na štúdium priamo v knižnici, k dispozícii majú aj kopírovacie stroje.

V komplexe univerzity sa nachádzajú aj dve jedálne, poskytujúce bohatý výber stravy. Je to systém celkom odlišný od našich stravovacích systémov. Študenti a učitelia si napríklad jedlú nevyberajú vopred, ale až priamo na mieste zo širokej ponuky rôznych chodov.

Spolupráca medzi Inštitútom turizmu a hotelovo manažmentu (ITHM) FF PU a Savojskou Univerzitou (presnejšie medzi jeho Inštitútom pre dopravu, hotelierstvo a turizmus) existuje od roku 1994. Je to konkrétna zásluha bývalého rektora UPJŠ prof. Bukovského a riaditeľa ITHM doc. Ďuričeka.

Jednotlivé pracoviská spolupracujú v rôznych oblastiach. Už po druhýkrát sa uskutočnila výmena slovenských a francúzskych študentov. Vo februári tohto roka strávilo 15 našich študentov krásny a bohatý týždeň v Savojsku, kde sa im o program, ubytovanie a stravu staralo 12 francúzskych študentov. Koncom marca to bola naopak skupina 11 francúzskych študentov, ktorí prišli do Prešova a spoznali atraktívne oblasti našej krajiny, hlavne nášho regiónu, čo prispieva k propagácii Slovenska vo Francúzsku, ale dá sa povedať, že aj v celej Európe, keďže títo študenti budú pracovať v oblasti turizmu.

Okrem tejto výmeny študentov sa uskutočnili už druhýkrát študijné pobedy našich učiteľov. V tomto roku boli 6 týždňov na Savojskej univerzite doc. Ing. Štefan Kireta, CSc., a Mgr. Jaroslava Havrilová. Okrem jazykovej prípravy na Savojskom inštitúte na výučbu francúzštiny pre cudzincov sa nám

podarilo nadviazať veľmi cenné kontakty s vyučujúcimi na Savojskej univerzite, hlavne z Inštitútu pre dopravu, hotelierstvo a turizmus. Na základe týchto kontaktov v budúcom roku plánujeme aj pobety francúzskych učiteľov a lektorov na ITHM FF PU, napr. dvojtýždenný intenzívny jazykový kurz francúzskeho jazyka pre študentov druhého a

tretieho ročníka či prednáškový kurz prof. Michala Bauera v odbore manažment turizmu vo francúzštine pre študentov tretieho ročníka a iné. Takisto sme mohli nahliadnuť do organizácie štúdia na tejto univerzite, spoznať a porovnať systém výučby, odborných praxí a preverovania vedomostí, ktorý je v mnohom odlišný od nášho, snáď aj o niečo

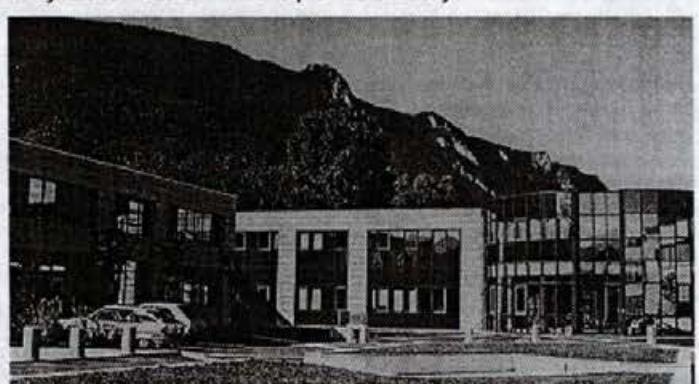
— univerzita pod Alpami

komplikovanejší. V každom prípade nám navštěvanie prednášok a kurzov umožnilo spozať úroveň a zameranie výučby.

Zároveň sme navštívili aj pracovisko na vybavovanie odborných stáží pre študentov a zoznámili sme sa s paní Cartou, ktorá je jeho vedúcou a ktorá nám prisľubila na toto leto umiestnenie až šiestich študentov vo francúzskych hotelových zariadeniach v atraktívnych turistických oblastiach, ako je francúzska Riviera či Alpy. Takisto môžeme rátať s umiestnením našich študentov aj počas zimnej sezóny.

Ďalším konkrétnym výsledkom našej spolupráce je pôsobenie francúzskej lektorky Cecile Vioujas v letnom semestri tohto roku. Pre našich študentov je veľkým prínosom (hlavne priblížením francúzskej kultúry). V budúcom roku na ITHM plánujeme aj pobyt francúzskeho lektora.

Naša spolupráca nám priniesla aj možnosť nákupu množstva odbornej literatúry so zameraním na turizmus a geografiu, ale aj jazykových učebníčikov, video a audio kaziet, ktoré sa používajú pri výučbe francúzštiny u nás. Pobyt v Chambéry nám umožnil spozať ponuku tamojších knihkupectiev a vydavateľstiev a na základe tejto skúsenosti francúzskych učiteľov sa nám podarilo objednať mnoho pre nás užitočných kníh.

Pre Prešovskú univerzitu by bolo veľmi vhodné, keby jedným z jej partnerov mohla byť aj Savojská univerzita. Iste by sa skválitnila naša práca, jazyková príprava študentov a učiteľov, odkryli by sa ďalšie zdroje poznania najmä vďaka vynikajúcej geografickej polohe sídla univerzity v trojuholníku medzi francúzskym Lyonom, švajčiarskou Ženevou a talianskym Torinom.

Doc. Ing. Štefan KIRETA, CSc.
Mgr. Jaroslava HAVRILOVÁ
ITHM FF PU

O slovotvorných výskumoch na fakultách PU

Jazykovedné bádanie na humanitných fakultách Prešovskej univerzity (a ešte predtým na UPJŠ) má dlhú tradíciu, dosiahlo sa v ňom viacero pozoruhodných, aj medzinárodne uznávaných výsledkov, je tematicky aj metodologicky rozmanité, žiaľ, neraz aj roztrieštené. Pri existencii radu ambicioznych jazykových katedier je však pochopiteľné, že

Autor článku prof. Juraj Furdik

jazykoveda je tu jedným z nosných vedných odvetví. Skúmajú sa všetky roviny jazykového systému, rozličné útvary a variety jednotlivých jazykov (spisovná, resp. štandardná forma, nárečia, sociolekty), rozvinutý je historický aj synchronický porovnávací výskum, jazyková situácia na východnom Slovensku preto rozvoju skúmania jazykových kontaktov, intenzívne sa báda v oblasti výučby cudzích jazykov, pomerne dobre je navzájom prepojená výskumná činnosť medzi jazykovedom a literárnu vedou, postupne sa etabluje postmoderný komunikačno-pragmatický prístup k jazyku a jeho fungovaniu. Je samozrejmé, že spomínané výskumné smerovania sa vzájomne neraz aj mnohonásobne prepájajú, takže mozaika prešovskej lingvistiky je pestrá, rozmanitá a zaiste aj vývojaschopná.

Jednou z jazykovedných disciplín, v ktorých prešovski lingvisti dosiahli už pozoruhodné vedecké výsledky, je tzw. náuka o tvorení slov (slovotvorba, derivatológia). Je to dôležitá oblasť jazykovedy, pretože sa v nej odkryvajú formálne i významové súvislosti medzi slovami ako základnými jednotkami slovnej zásoby. Práve slovotvorba vnáša do zdanivo bezbrehého rozsiahleho súhrnu desaťtisícok slov poriadok, prehľadnosť, vedomie súvzťažnosti a systémovej usporiadanosť. Jej „srdcom“, súdržnou i hybnou silou je princíp slovotvornej motivácie. Na základe tohto principu možno pochopiť, ako sú utvorené už existujúce slová a ako sa tvoria („robia“, resp. „rodia“) nové slová. Je do slova vzrušujúcim dobrodružstvom zisťovať a odhaľovať, ako sa mnohostranné slovotvorne vzťahy premetajú do procesov obohacovania, formovania a pretvárania slovnej zásoby ako celku i jednotlivých pomenovaní a jej súčasťí. Príťaživosť tohto intelektuálneho dobrodružstva si už v minulosti podmanila a aj v súčasnosti púta viacerých jazykovedcov takmer zo všetkých filologických katedier prešovských fakult. Výsledky ich výskumov sa už v domácich i zahraničných odborných kruhoch stretli s nejedným uznaním, a tak vari nebude nezaujímavé uviesť o nich niekoľko základných informácií

aj pre členov prešovskej univerzitnej komunity.

Z historického vývoja prešovských fakúlt prirodene vyplynula skutočnosť, že problémami slovotvorby sa začali zaoberať najprv jazykovedci na katedrách slovenčiny a ruštiny. Pre formovanie a rozvoj derivatologickejho bádania mala klúčový význam dlhoročná nezistná spolupráca zakladateľa modernej slovenskej derivatológie prof. PhDr. Jána Horeckého, DrSc., s prešovskými lingvistami. Obrovský rozhlásenie bádateľské skúsenosti, vyhnanená teoretická koncepcia, s ktorou každého záujemcu o chotne oboznamoval, ale vo svojej obdivuhodnej tolerancii ju nikomu nevnucoval, ustanovičné povzbudzovanie do

tvorivej práce, to boli hlavné devízy jeho inšpiratívneho pôsobenia na prešovských začínajúcich i výkonných vedcov (nielen v oblasti derivatológie). Nijako neprekupuje, že Horeckého nateraz posledná knižná monografia venovaná základným otázkam teórie tvorenia slov vyšla r. 1994 po anglicky v edícii spisov Filozofickej fakulty vtedy ešte UPJŠ v Prešove (Horecký, J.: Semantics of Derived Words. Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Šafarikanae, Prešov 1994).

Z „domáčich“, prešovských derivatológov patrí časové i kvantitatívne prvenstvo v slovotvornom výskume tohtoročnému jubilantom prof. PhDr. Jozefovi Jackovi, CSc. Jeho dielo ako celok primerane zhodnotila J. Kesselová v predchádzajúcom čísle nášho časopisu. Jej hodnotenie možno vzhľadom na tému tohto článku doplniť najmä konštatovaním, že prof. Jacko zo všetkých slovenských jazykovedcov najpodrobnejšie preskúmal tvorenie obyvatelských mien a vzťahových prípadných mien od miestnych názovov v slovenčine a v tejto práci nadalej pokračuje; možno to dokumentoval o.i. jeho dvojma závažnými štúdiemi publikovanými r. 1996 (Morfologický a derivačný potenciál miestnych názovov stredného rodu, Slovenská reč, 61, 1996, s. 274-281; Adjektívna systematica slovenských miestnych názovov. In: Studia Philologica. Annus III. Prešov 1996, s. 57-69). Prof. Jacko stále pozorne sleduje a zo systémového i normatívneho hľadiska pohotovo hodnotí novootvorené slová objavujúce sa najmä v dennej tlači. Záslužne tým prispieva k poznávaniu slovotvorných nariem súčasnej spisovej slovenčiny.

Nezanedbateľne zasiahol do výskumu slovenskej slovotvorby katedrový kolega prof. Jacka na Fakulte humanitných a prírodných vied PU PhDr. Pavol Kušíň, CSc. Sústredil sa na slovotvornú analýzu prevzatých slov, vypracoval originálnu metódu tejto analýzy a dôsledne ju aplikuje v doteraz

publikovaných štúdiach o slovotvornej interpretácii prevzatých názvov osôb (ako doteraz poslednú pozri jeho štúdiu *Tvorenie prevzatých názvov osôb podľa príslušnosti v spisovnej slovenčine. In: Studia Philologica. Annus III. Prešov 1996, s. 70-77*). Jeho koncepcia môže byť azda diskutabilná, jej originalita a snaha o jej dôsledné uplatnenie však vzbudzuje rešpekt.

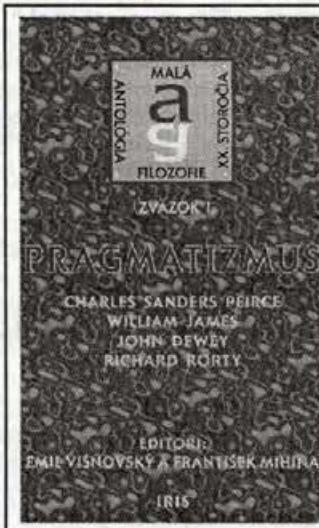
Na Katedre slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty PU sa slovotvorný výskum uskutočňuje už veľa tridsať rokov. V jeho prvej etape sa skúmal vývin tvorenia slov v slovenčine v období vyše tri štvrti storočia od štúrovskej kodifikácie spisovnej slovenčiny (1843) do konca I. svetovej vojny (1918). Monografia, v ktorej sa publikovali výsledky tohto výskumu (Furdik, J.: Zo slovotvorného vývoja slovenčiny. Acta Facultatis Philosophiae Universitatis Šafarikanae Prešovensis. Bratislava, SPN 1971), sa stretla s viacinásobným priačivým ohlasom najmä pre originálny metodologický prístup. Z tohto výskumu organicky vyplynula potreba presnejšie definovať princípy, na ktorých spočívajú mechanizmy tvorenia a tvorenosti slov v rozličných jazykoch. Najvhodnejším sa ukázalo vychádzať z už známeho, ale nie dostatočne preskúmaného princípu slovotvornej motivácie. Mnohostranná analýza fungovania tohto princípu trvala dvadsať rokov a po rade čiastkových štúdií vyústila do syntetizujúcej monografie (Furdik, J.: Slovotvorná motivácia a jej jazykové funkcie. Levoča, Modrý Peter 1993), priačivo recenzovanej doma i v zahraničí a r. 1994 odmenenej cenou Slovenskej literárneho fondu.

Spojmedzi prešovských rusistov sa otázkam tvorenia slov dlhé roky venovala vynikajúca, aj medzi derivatológmi v bývalom ZSSR uznávaná lingvistka doc. Galina M. Baniševa, CSc. Jej práce sa vyznačovali pohotovou orientáciou a bezprostredným kritickým reagovaním na najnovšie výskumné trendy vo vysoko rozvinutej ruskej derivatológií, ale najmä trvalým sledovaním neologizačných procesov v lexike súčasnej ruštine. Napr. v jej nateraz poslednej nám známej štúdie *Tekstovaja nominacija novoobrazovaniy sovremenogo russkogo jazyka* (1994) sa naplno prejavuje pragmaticko-komunikačný zreteľ, premietnutý do pojmu textovej nominácie, t.j. aktualizácie slovotvorného mechanizmu prostredníctvom samého textu. Bolo by dobre, keby vysoký štandard, priznačný pre celú vedeckú tvorbu doc. Banišovej, našiel v prešovskej rusistike aj v tejto oblasti adekvátne pokračovanie.

(*Pokračovanie v budúcom čísle.*)

Prof. PhDr. Juraj Furdik, CSc.

Katedra slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity

Blahoželáme autorom

Malá antológia filozofie 20. storočia je otvorená edícia. Sprístupňuje našej kultúrnej verejnosti i študentskej obci výber z diel najvýznamnejších predstaviteľov filozofie tohto storočia preklady originálnych textov, ktoré dosiahal neboli u nás publikované, respektíve sú už zastarané, či nedostupné. Čitateľ tak dostane plastický bohatohraný štrukturovaný obraz o najnovšej a súčasnej filozofii. Každý zväzok bude obsahovať aj úvodnú štúdiu a základný komentár k vybraným filozofom.

Zväzok I. — **Pragmatizmus** — predstavuje práce klasíkov tohto amerického filozofického prúdu, Ch. S. Peircea (1839—1914), W. Jamesa (1842—1910) a J. Deweyho (1859—1952), ako aj najvýznamnejšieho predstaviteľa a iniciátora súčasného neopragmatizmu, R. Rortyho (nar. 1931).

Editori tohto zväzku:

Prof. PhDr. František Mihič, CSc., dekan Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, a PhDr. Emil Višňovský, CSc., samostatný pracovník v Kabinete výskumu sociálnej a biologickej komunikácie SAV v Bratislave.

§ Právna poradňa §

V každodennom živote sa neraz dostávame do situácie, keď si kladieme otázku - ako sa právne chrániť proti tým, ktorí neoprávnene zasahujú do našej integritu? Následne priznávame, že odpoveď bola často poznáčená emotívnym prečítaním situácie, subjektívizmom, čo ovplyvňovalo nie len naše prístupy, ale i samotné konanie voči zainteresovaným subjektom. Aká je teda platná právna úprava ochrany osobnosti?

Podľa Občianskeho zákonníka (§ 11 a nás.) fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občan-

hovorí, sa týka iba fyzických osôb. Ochrana právnických osôb je upravená v Obchodnom zákonníku.

Právna ochrana osobnosti

skej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Ochrana osobnosti patrí každej fyzickej osobe ako subjektu práva. V tomto zmysle sa o nej hovorí aj ako o všeobecnom osobnostnom práve na rozdiel od zvláštých osobnostných práv, ktoré patria len niektorým subjektom, napr. tvorcom diela podľa autorského práva.

Predmetom ochrany je osobnosť občana vo svojej kompleksnosti. Jednotlivé čiastkové zložky tejto osobnosti (fyzická integrita, občianska česť, meno, podobenstvo, prejavy osobnej povahy atď.) sú chránené iba vtedy, keď ich prostredníctvom je napadnutá osoba vo svojej celistvosti. Preto uvádzaný výpočet zložiek osobnosti, ktoré sú chránené, je iba príkladom. Nevyžaduje vyvolanie následkov, postačuje, že zásah bol spôsobený vyvolat' ohrozenie alebo narušiť práva chránené občianskym zákonníkom. Osobnosť občana je však chránená nielen Občianskym zákonníkom, ale ceľým platným právnym poriadkom (napr. ustanoveniami trestného zákona, zákona o tlači, zákonníka práce a ďalšími).

Osobné práva občana

Uplatnenie ochrany podľa Občianskeho zákonníka nevylučuje, aby osobnosť bola chránená aj inými spôsobmi, zakotvenými v právnom poriadku. Napokon ochrana, o ktorej sa v tejto časti

Na poskytnutie ochrany nie je rozhodujúce, či neoprávnený zásah bol spôsobený vedome alebo zavinene. Intímna sféra osobnosti občana je chránená ako taká, to znamená, že i pravdivé tvrdenia porušujú túto sféru.

Pokiaľ ide o kritiku, táto je oprávneným zásahom len vtedy, ak je pravdivá, ale súčasne i svoju formou adekvátna. Neoprávneným zásahom nie sú ani upozornenia, podnety, stážnosti a žiadosti, uskutočnené primeraným (kultúrnym) spôsobom.

Z uvedeného vyplýva, že predmetom ochrany podľa Občianskeho zákonníka sú také rýdzo osobné práva, ktoré ovplyvňujú rozvoj jeho osobnosti a sú s nimi úzko späté. Všeobecný rozvoj a uplatnenie osobnosti človeka je konštantným zmyslom a cieľom občianskopravnej ochrany. Takéto hľadisko je určujúce pri posudzovaní otázky, či a ktoré práva sú ustanoveniami Občianskeho zákonníka chránené.

Ochrana písomnosti, snímok, záznamov

Písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo prejavov osobnej povahy smú sa použiť len s jej privolením. Privolenie nie je potrebné, ak sa použijú písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky alebo zvukové záznamy na úradné účely v intencích zákona. Podobizne, obrazové

snímky a zvukové záznamy sa môžu bez privolenia fyzickej osoby použiť primeraným spôsobom aj na vedecké a umelecké účely a pre tlačové, rozhlasové a televízne spravodajstvo. Ani takéto použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami občana.

Predmetom ochrany je obsah písomnosti, snímok, záznamov atď. Predmety, na ktorých sú záhytené, môžu však byť vlastníckym právom aj inej osobe. Do tohto kontextu sa dá implikovať i neoprávnené otváranie poštových zásielok (uzavretých listov a pod.).

Primerané zadostučinenie

Fyzická osoba má právo domáhat' sa upustenia od neoprávnených zásahov do jej práv, odstrá-

nenia výsledkov týchto zásahov a žiadať primerané zadostučinenie. Pokiaľ by sa uvedené zadostučinenie nezdaľo postačujúce, a to najmä preto, že bola v značnej miere znižená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má tiež právo na náhradu nemajetkovej újmy v peniazoch. Výšku náhrady určí súd s prihľadnutím na závažnosť vzniknej újmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovanie práva na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, ak ich niet, tak rodičom.

Kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobi škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu.

V praxi súdov ide väčšinou o prípady prerokúvania zásahov proti občianskej cti a proti dôstojnosti občana, ako aj o výroky o tvrdeniach týkajúcich sa rodinného a intímneho života.

Napokon treba vedieť, že nedoktuniteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená, obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom (pozri čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Nová zákonná úprava o ďalšom vzdelávaní

Národná rada Slovenskej republiky sa 4. decembra 1997 uznesla na zákone č. 386 o ďalšom vzdelávaní a o zmene zákona č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z.z. (v Zbierke zákonov SR uverejnený 31. decembra 1997, čiastka 146, s účinnosťou od 1. januára 1998).

Ďalšie vzdelávanie

Zákonodarca ustanovil, že ďalšie vzdelávanie je popri vzdelávaní na základných školách, stredných školách a na vysokých školách súčasťou vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky a jeho uskutočnenie je verejná úloha. Vyučovacím a skúšobným jazykom v ďalšom vzdelávaní je štátny jazyk (pozri zák. č. 270/1992 Z.z. o štátnom jazyku SR). Ďalšie vzdelávanie sa však môže uskutočňovať podľa záujmu účastníkov a možnosti vzdelávacích ustanovíz (základné školy, stredné školy, vysoké školy a školské zariadenia - zák. č. 29/1984 Zb. v znení neskorších predpisov, zák. č. 172/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, § 26 až 29 zák. č. 279/1993 Z.z. o školských zariadeniach) aj v inom ako štátnom jazyku.

Inými slovami, každý, kto preja-

ví záujem o ďalšie vzdelávanie, má právo vzdelávať sa v každom veku svojho života podľa podmienok stanovených týmto zákonom a podľa svojich schopností a záujmov.

Zákon preto upravuje

- ďalšie vzdelávanie ako súčasť celoživotného vzdelávania,
- ustanovizne ďalšieho vzdelávania a podmienky ich akreditácie,
- vydávanie osvedčení o získanom vzdelaní,
- zdroje financovania ďalšieho vzdelávania.

Predmetný zákon sa nevzťahuje na prípravu na výkon špeciálnych odborných činností vyžadujúcich osobitnú spôsobilosť (pozri napr. zákon č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, vyhlášku MV SR č. 83/1996 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o požiarnej ochrane týkajúci sa jednotiek požiarnej ochrany v znení neskorších predpisov, zákon č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách).

Za ďalšie vzdelávanie na účely tohto zákona sa považuje také vzdelávanie, ktoré umožňuje každému:

- doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie,

– rekvalifikovať sa (pozri zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení neskorších predpisov) alebo

- uspokojiť svoje zájmy,
- realizovať prípravu na získanie stupňa vzdelania v školskom systéme.

Ďalšie vzdelanie sa uskutočňuje v ustanovizniach ďalšieho vzdelávania rozličnými krátkodobými a dlhodobými formami vzdelávania (napr. seminár, školenie, kurz) v rozličných organizačných formách štúdia (štúdium popri zamestnaní, doplňujúce štúdium, rozširujúce štúdium, špecializačné štúdium, rekvalifikačné štúdium), v ktorých sa využívajú tradičné i najnovšie metódy vzdelávania vrátane multimediálnych prístupov (korešpondenčné vzdelávanie, dištančné vzdelávanie, videokonferencie, vzdelávanie pomocou počítačových sietí).

Druhy ďalšieho vzdelávania

Ďalšie vzdelávanie sa uskutočňuje ako:

a) vzdelávanie, ktorým sa jeho účastník pripravuje na získanie stupňa vzdelania (získanie vzdelania príslušného stupňa a vydávanie dokladov o získanom stupni vzdelania je v kompetencii základných škôl, stredných škôl a vysokých škôl podľa osobitných predpisov),

b) odborné vzdelávanie a príprava, ktoré účastníkovi umožňuje rozširovať, prehľadovať alebo obnovovať si vedomosti a zručnosti, získať spôsobilosť na vykonávanie činností (za odborné vzdelávanie sa považuje aj rekvalifikácia podľa osobitného predpisu § 80 zákona č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti), pričom osvedčenie o získanom vzdelaní jeho absolventom vydávajú ustanovizne ďalšieho vzdelávania akreditované podľa zákona o ďalšom vzdelávaní,

c) záujmové vzdelávanie, občianske vzdelávanie a iné vzdelávanie, ktoré umožňuje účastníkovi uspokojiť jeho zájmy a zapojiť sa do života občianskej spoločnosti (osvedčenie o absolvovaní vzdelávania jeho absolventom vydáva ustanovizeň ďalšieho vzdelávania, ktorá uskutočňuje vzdelávaciu aktivitu).

Ustanovizne ďalšieho vzdelávania

Podľa § 4 zákona o ďalšom vzdelávaní ďalšie vzdelávanie uskutočňujú v rámci svoje pôsob-

nosti ako vzdelávacie ustanovizne školy, školské zariadenia a mimoškolské vzdelávacie ustanovizne.

Sú to už spomínané základné školy, stredné školy, školské zariadenia a vysoké školy, ďalej tu patria vzdelávacie zariadenia iných právnických osôb a fyzických osôb.

Vzdelávacie ustanovizne môžu v ďalšom vzdelávaní uskutočňovať akreditované a neakreditované aktivity. Štatistickému úradu Slovenskej republiky poskytujú štatistické informácie o uskutočňovaní vzdelávacích aktivít v intenciach osobitného predpisu (§ 27 zákona č. 322/1992 Zb. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov).

Akreditácia vzdelávacích ustanovizných je štátne overenie spôsobilosti vzdelávacej ustanovizne poskytovať ďalšie vzdelávanie na základe splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom.

O akreditácii rozhoduje Ministerstvo školstva SR v súčinnosti s ústredným orgánom štátnej správy, do ktorého pôsobnosť patrí príslušná odborná oblasť, a na základe návrhu Akreditačnej komisie Ministerstva školstva SR na ďalšie vzdelávanie.

Akreditačnú komisiu zriaďuje minister školstva ako svoj poradný orgán, ktorý je oprávnený nielen členov komisie vymenúvať, ale ich z tejto komisie aj odvolať. Členov akreditačnej komisie však minister školstva vymenúva na návrh ústredných orgánov štátnej správy, prednostov krajských úradov, stavovských organizácií a profesionálnych zväzov, občianskych a záujmových združení z radov odborníkov, ktorí pôsobia v príslušnej oblasti.

I z napsaného je evidentné, že akreditačná komisia je odborná komisia pre ďalšie vzdelávanie, ktorá:

- a) overuje spôsobilosť vzdelávacej ustanovizne uskutočniť vzdelávaciu aktivitu na základe splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a predkladá ministriovi školstva návrh na vydanie potvrdenia o akreditácii,

- b) zabezpečuje hodnotenie a kontrolu úrovne poskytovaných akreditovaných vzdelávacích aktivít (na základe zistených skutočností odporúča ponechanie alebo odobratie potvrdenia o akreditácii),

- c) vykonáva odbornú poradenskú činnosť v oblasti ďalšieho vzdelávania pre ústredné a krajské orgány štátnej správy a orgány samosprávy, ako aj pre vzdelávacie ustanovizne,

- d) pripravuje návrhy na konceptnú činnosť Ministerstva školstva v uvedenej oblasti.

Podrobnosti o činnosti akreditačnej komisie a akreditácii upravuje štatút akreditačnej komisie, ktorý je splnomocnený vydať minister školstva.

Potvrdenie o akreditácii a rozsah jeho platnosti

O akreditáciu môžu požiadať všetky vzdelávacie ustanovizne, ktoré splňajú tieto podmienky:

- a) majú v predmete svojej činnosti vzdelávaciu činnosť,

- b) predložia projekt vzdelávacej aktivity a pedagogickú dokumentáciu vrátane charakteristiky profilu absolventa vzdelávania a možnosti jeho uplatnenia na trhu práce,

- c) predložia dokumentáciu o lekárskom zabezpečení vzdelávacej aktivity,

- d) preukážu vyhlásením materiálno-technické podmienky na zabezpečenie vzdelávacej aktivity.

Vzdelávacej ustanovizni, ktorá splňa podmienky akreditácie ustanovené týmto zákonom, vydá Ministerstvo školstva potvrdenie o akreditácii na uskutočňovanie vzdelávacej aktivity. Rozsah platnosti potvrdenia o akreditácii možno rozšíriť na základe predloženia žiadosti o akreditáciu ďalších vzdelávacích aktivít. Potvrdenie o akreditácii sa vydáva na určitý čas.

Pripomeňme, že akreditáciu podľa zákona o ďalšom vzdelávaní nepodliehajú vzdelávacie aktivity ustanovizni, ktoré vykonávajú vzdelávanie podľa osobitných predpisov (napr. zákona č. 315/1996 Z.z., vyhlášky MV SR č. 83/1996 Z.z.).

Vydávané osvedčenia o vzdelávaní majú povahu verejnej listiny.

Ustanovizeň vydáva absolventom vzdelávacích aktivít akreditovaných podľa zákona o ďalšom vzdelávaní osvedčenia o získanom vzdelaní s celoštátnou platnosťou. Tieto osvedčenia majú povahu verejnej listiny a opatrujú sa odtlačkom pečiatky so štátnym znakom (§ 5 ods. 2 písm. b) zákona č. 63/1993 Z.z. o štátnych symboloch SR a ich používaní v znení zákona č. 273/1996 Z.z.).

Osobitnú pozornosť si v kontexte napsaného zasluhuje ustanovenie § 9 zákona o ďalšom vzdelávaní, podľa ktorého účastníkom ďalšieho vzdelávania, ktorá sa zúčastňuje na akreditovanej vzdelávacej aktivity, môže zamestnávateľ poskytnúť pracovné úľavy podľa osobitných predpisov (§ 126, 141 až 144 Zákonníka práce, vyhláška Ministerstva školstva č. 140/1968 Zb. o pracovných úľavách a hospodárskom zabezpečení študujúcich popri zamestnaní v znení zákona č. 188/1988 Zb.)

Zdroje financovania ďalšieho vzdelávania

Ďalšie vzdelávanie sa môže finančovať z:

- a) úradov účastníkov ďalšieho vzdelávania,

b) prostriedkov zamestnávateľov (§ 24 ods. 2 písm. j) tretí bod zákona č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov),

- c) účelovo určenej dotácie zo štátneho rozpočtu,

- d) rozpočtu Národného úradu práce, ak ide o rekvalifikáciu evidovaných nezamestnaných a zamestnancov podľa osobitného predpisu (zák. č. 387/1996 Z.z. v znení zákona č. 70/1997 Z.z.),

- e) prostriedkov rozpočtov obcí,

- f) prostriedkov nadácií a iných právnických osôb, ako aj z prostriedkov zamestnávateľov, ak nejde o financovanie z prostriedkov zamestnávateľov podľa § 24 ods. 2 písm. j) tretí bod zák. č. 286/1992 Zb v znení neskorších predpisov, g) iných zdrojov.

Štátne rozpočtové organizácie plánujú prostriedky na ďalšie vzdelávanie priamo v rozpočte. Ak tieto organizácie získajú doplnkové zdroje financovania, financujú ďalšie vzdelávanie aj z týchto zdrojov (§ 13 zákona č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlach).

Na financovanie ďalšieho vzdelávania sa podieľa štát formou účelovo určených dotácií zo štátneho rozpočtu, najmä na štátne a regionálne rozvojové programy, vzdelávacie programy v oblasti boja proti drogám, pre zdravotne postihnutých občanov a občanov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Záverom treba pripomenúť, že zákonom o ďalšom vzdelávaní došlo k zmene zákona č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z.z. Konkrétnie v § 83 ods. 2 písm. c) sa slovo „kreditu“ nahradza slovami „potvrdenia o akreditácii“. To znamená, že písomná zmluva, ktorú okresný úrad práce uzatvára so vzdelávacím zariadením na zabezpečenie rekvalifikácie evidovanému nezamestnanému musí o.i. obsahovať (namiesto čísla kreditu) potvrdenie o akreditácii...

Druhou zmenou je modifikácia § 85, ktorý znie: „Rekvalifikáciu podľa tohto zákona uskutočňuje vzdelávacie zariadenie, ktoré má na túto činnosť potvrdenie o akreditácii vydané Akreditačnou komisiou Ministerstva školstva SR na ďalšie vzdelávanie. Zamestnávateľ môže zabezpečiť rekvalifikáciu zamestnancov aj v iných vzdelávacích zariadeniach“.

Paragraf 86 zákona o zamestnanosti sa vypúšťa, čo je tretia zmena uskutočnená zákonom o ďalšom vzdelávaní.

Napokon treba vziať na vedomie, že zákonom o ďalšom vzdelávaní došlo k zrušeniu vyhlášky MŠ SSR č. 6/1984 Zb. o výchove a vzdelávaní pracovníkov v socialistických organizáciách.

Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.

Štatút Rady pre informatiku Prešovskej univerzity

Uznesením kolégia rektora PU zo dňa 12.1.1998 bola vytvorená Rada pre informatiku Prešovskej univerzity v Prešove ako poradný orgán kolégia rektora pre realizáciu činnosti v oblasti informačných technológií na Prešovskej univerzite.

Čl. 1

1. Rada pre informatiku Prešovskej univerzity v Prešove (ďalej RI PU) je celouni-

verzitným pracoviskom PU (samostatnou organizačnou jednotkou) zameranou na rozvoj informatiky.

2. Zriaďovateľom RI PU je rektor Prešovskej univerzity, ktorý ju riadi prostredníctvom povereného prorektora pre rozvoj.

3. RI PU vykonáva svoju činnosť v priestoroch univerzity bez platenia nájomného.

4. Finančné krytie činnosti RI PU za-

bezpečuje Rektorát PU vyčlenením prostriedkov v rozpočte PU vždy na obdobie jedného roka (pozri prílohu).

Čl. 2

RI PU tvoria zástupcovia jednotlivých fakult (FF, FHPV, PF, GBF, PBF) a pracovísk (rektorát, UK) PU, ktorých menuje rektor PU na návrh vedenia jednotlivých fakult a vedúcich pracovísk PU. Každá fakulta a pracovisko má 1 hlas rozhodujúci.

Čl. 3
Členmi RI PU sú delegovaní zástupco-

via vedení fakult a interní odborníci v obore informatiky, ktorí prostredníctvom predsedu predkladajú Kolégium rektora PU odborné návrhy a projekty súvisiace s konceptným riešením informačnej sústavy v rámci PU, jej fakult a pracovísk. Člen RI PU je zastupiteľ ním písomne povoleným zástupcom príslušného pracoviska. Členovia rady sú povinní zúčastňovať sa na zasadaniach rady a plniť úlohy prijaté rado. RI PU môže na plnenie svojich úloh požadovať podkladové materiály z fakult a pracovísk PU. Predseda môže prizvať na rokovanie rady odborníkov z oblasti informatiky. Hostia rady nemajú hlasovacie právo. Uznesenia rady majú charakter odporúčania. Rada je uznávaniaschopná, ak je prítomná nadpolovičná väčšina jej členov s hlasom rozhodujúcim. Z rokovaní rady vyhotovuje podpredseda zápisnicu, ktorú po schválení predsedom rozosiela všetkým členom.

Čl. 4

1. Zasadnutia RI PU zvoláva a vede prorektor pre rozvoj PU. Jeho zástupcom je podpredseda RI PU.

2. Rada RI PU sa schádza 1x mesačne na svojich pravidelných zasadnutiach, resp. podľa potrieb aj častejšie.

3. RI PU sa riadi organizačným poriadkom, ktorý vydáva zriaďovač.

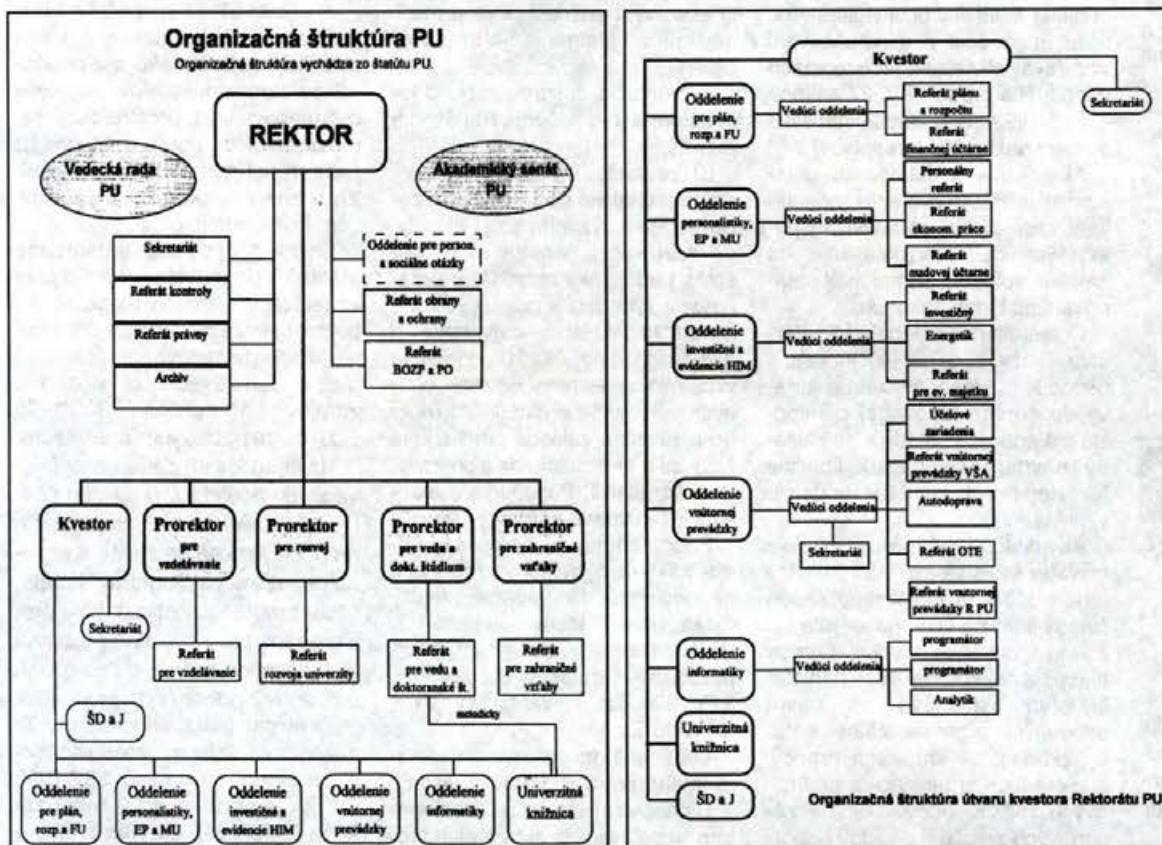
4. Ak predsedovi z akýchkoľvek dôvodov skončí funkčné obdobie, najneskôr do 1 mesiaca vymenuje rektor nového predsedu.

Záverečné ustanovenie

Tento Štatút nadobúda účinnosť dňom jeho schválenia KR PU.

Schválené KR PU dňa 4. mája 1998.

Doc. PhDr. Karol Feč, CSc., rektor PU

Hovoríme s kvestorom PU Ing. Igorom Gulom

O vnútorných a aktuálnych problémoch PU

Rok 1997 bol prvým rokom samostatnej existence Prešovskej univerzity v rámci štruktúry vysokých škôl Slovenskej republiky. Ako taký mal mnohé znaky hľadania nových cest a mechanizmov, ktoré vo viacerých aspektoch sa už podieľali, resp. budú spolupodieľať na kvalitativno-kvantitatívnych ukazovateľoch našej práce. Vznik PU neboli jednoduchým procesom, spevádzali ho mnohé problémy nielen konstituovania nového inštitucionálneho usporiadania jasťujúcich fakult v podobe autonómnej univerzity, ale aj zabezpečenia vnútornej prevádzky, finančného zabezpečenia riadneho chodu fakúlt a univerzity.

Požiadali sme preto kvestora univerzity PU Ing. Igora Gulu o zodpovedanie otázok, ktoré sa týkajú plnenia povinností, spolupráce na úseku vnútornej správy a riadenia fakúlt.

Ako si plnia povinnosti tajomníci jednotlivých fakúlt voči kvestorovi a obslužnému personálu?

Tajomníci sú zamestnanci fakúlt, teda samostatných právnych subjektov, a za svoju činnosť zodpovedajú dekanovi ako štatutárному zástupcovi fakulty.

Tajomníci sa so mnou stretávajú na kolégiách kvestora, na ktorých sa zúčastňuje i riaditeľ univerzitnej knižnice a študentských domovov a jedálne, pravidelne dvakrát do mesiaca. Cieľom zasadnutí je koordinácia hospodárskej činnosti fakúlt a účelových zariadení PU, riešenie úloh vyplývajúcich z kolégia rektora, požiadaviek MŠ SR, jednotlivých fakúlt atď.

Takže môžeme hovoriť nie o plnení si povinností medzi kvestorom, tajomníkmi a riaditeľmi celouniverzitných zariadení, ale skôr o úrovni spolupráce, kde plnenie úloh, resp. prijatých uznesení vždy je realizované včas. Okrem toho každý tajomník prichádza na zasadanie len so svojimi problémami, ktoré mu vyplývajú zo zasadania vedenia, resp. kolégia dekanu fakulty. Ak tajomník nepresadí riešenie svojho problému, je to považované za jeho neschopnosť, resp. slabosť. Ak teda každý tajomník chce za každú cenu dosiahnuť svoj stanovený cieľ a pritom nie je pripravený na kompromisy, dostávame sa občas do patovej situácie. Preto by som aj pri tejto príležitosti apeloval na vedenia fakúlt a kolégia dekanov, aby chápali množstvo problémov, ktoré tajomníci denne potrebujú riešiť a ich výsledky neposudzovali na základe jednej skúsenosti, ale skôr z dlhodobého hľadiska.

A pokiaľ ide o plnenie si povinností obslužného personálu?

V podstate tento obslužný personál tu bol pred dvoma rokmi i pred desiatimi rokmi za UPJŠ, akurát že nám ešte pred delimitáciou zredukovali údržbársku četu. Prevádzka má na starosti množstvo povinností, ktoré bežne zamestnanec fakulty nevníma. Je to napríklad prevádzka kotolní, strojovní, údržba elektroinštalačie, zdravotníctví atď., ktoré sú v rámci možnosti plnené. Nepochybne sa vyskytnú aj opodstatnené pripomienky, ktoré sa snažíme riešiť. Avšak viaceré pripomienky mi pripadajú ako účelovo smerované na rektorát, so snahou dodatočne ešte poukázať na zbytočnosť delimitovania sa od UPJŠ a vzniku PU.

Mohli by ste objasniť nájmy pre bohosloveckú fakultu?

Pravoslávna bohoslovecká fakulta vrátane seminára sídi v objektoch pravoslávnej eparchiálnej

Organizačný poriadok

Rady pre informatiku Prešovskej univerzity

Úvodné ustanovenia

Rektor Prešovskej univerzity v Prešove ako zriaďovateľ v súlade so schváleným Štatútom stanovuje tento organizačný poriadok Rady pre informatiku Prešovskej univerzity.

Čl. 1

Zriaďovateľom Rady pre informatiku Prešovskej univerzity v Prešove (dalej RI PU) je rektor PU v Prešove, ktorý riadi jej činnosť prostredníctvom povereného prorektora.

Čl. 2

RI PU vykonáva svoju činnosť v priestoroch PU.

Čl. 3

1. Zriaďovateľ nepriznáva RI PU právnu subjektivitu.
2. Povinnosťou RI PU je predkladať zriaďovateľovi 1 x ročne v stanove-

nom termíne správu o činnosti RI PU.

Čl. 4

1. Vedením RI PU je poverený predseda - prorektor pre rozvoj PU, ktorý RI PU navonok zastupuje, riadi, koordinuje a kontroluje celkovú činnosť.

2. Predsedu RI PU menuje rektor PU.

3. Podpredsedu volí RI PU priamym hlasovaním. Pre zvolenie predsedu je potrebná nadpolovičná väčšina hlasov.

Záverečné ustanovenie

Tento organizačný poriadok nadobúda platnosť dňom jeho schválenia KR PU. Môže byť upravený alebo pozmenený na základe návrhu RI PU schváleného rektorm PU a KR PU.

Schválené KR PU dňa 4. mája 1998.

Doc. PhDr. Karol Feč, CSc., rektor PU

Kvalifikačná štruktúra fakúlt PU

Prehľad pracovníkov PU v kategórii učiteľ

Kategória	Fakulta					Spolu
	FF	PF	FHPV	PBF	GBF	
Profesori	10	4	5	3	-	22
Docenti	40	8	40	2	1	91
Odb. asistenti s vedeckou hodnosťou	29	7	49	3	1	89
Odb. asistenti bez vedeckej hodnosti	52	34	74	7	22	189
Spolu	131	53	168	15	24	391

Percentuálny podiel pracovníkov PU v kategórii učiteľ				
FF	PF	FHPV	PBF	GBF
7,63%	7,55%	2,98%	20,00%	-
30,53%	15,09%	23,81%	13,33%	4,17%
22,14%	13,21%	29,17%	20,00%	4,17%
39,70%	64,15%	44,05%	46,67%	91,67%

Kategória	Počet pracovníkov	percentuálny podiel
Profesori	22	5,63%
Docenti	91	23,27%
Odb. asistenti s vedeckou hodnosťou	89	22,76%
Odb. asistenti bez vedeckej hodnosti	189	48,34%
Spolu	391	100,00%

cirkvi a Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta vrátane seminára v budovách gréckokatolíckeho biskupstva.

Pre tieto objekty boli v roku 1997, ako aj v tomto roku vyčlenené finančné prostriedky na úhradu energií. Finančné prostriedky na nájmy sa účelovo prideleni Ministerstvom školstva SR. Po delimitácii nám MŠ SR pre rok 1997 neprideli ani korunu. Metodika výpočtu finančí pre rok 1998 vychádzala z reálne zaplatených nájomov v roku 1997. Vzhľadom na to, že v roku 1997 sme nedostali finančné prostriedky na tento účel, a teda nájmy neboli uhrádzané, MŠ SR nám na nájmy v roku 1998 napočítalo opäť 0,- Sk.

Po niekoľkomesačnej argumentácii na MŠ SR sa nám podarilo v máji tohto roku čiastočne vykryť nájmy vo výške 1 mil. Sk.

Ako došlo k vziazaniu 220 mil. korún kapitálových výdavkov pre novovzniknuté školy a ako boli rozdelené?

Návrhom rozpočtu MŠ SR koncom minulého roka nám bolo pridelených 24 mil. Sk kapitálových výdavkov z celkových 648 mil. určených pre všetky vysoké školy. (V roku 1997 predstavovali kapitálové výdavky MŠ SR celkom 1 004 mil. Sk.) Pri celkovej požiadavke PU na výše 100 mil. Sk bol tento finančný objem veľmi nízky. Preto vedenie PU začalo vyvíjať iniciatívu cez poslancov NR SR.

Dopočul som sa o nejakých zmenách v štatúte PU...

Na poslednom akademickom senáte PU to pán predseda senátu spomenul. Nedá sa však hovoriť o zásadných zmenach. Skôr pôjde o menšie úpravy a doplnky, ktoré vyplynuli z činnosti PU počas prvých 18 mesiacov jej existencie.

Môžete to nejako konkretizovať?

Tak napríklad jedným z pripravovaných dopln-

kov do štatútu PU je rokovací poriadok vedenia PU schválený vedením PU koncom apríla, ktorý okrem iného napríklad určuje presné termíny zasadania, spôsob zvolania mimoriadneho zasadania vedenia, spôsob hlasovania pri nejednotnom návrhu riešenia problémov atď.

Ako bude uhrádzaná doprava pre exkurzie, pobyt a zájazdy študentov?

Doprava, ktorú zabezpečuje rektorát PU rektoračným autobusom, bude uhrádzaná takto:

- na území SR študenti hradia pohonné hmoty, rektorát znáša amortizáciu za autobus a mzdu vodiča,

- mimo územie SR študenti hradia pohonné hmoty, poistné, ubytovanie, stravu a diéty vodičovi. Rektorát znáša ako v prvom prípade amortizáciu za autobus a mzdu vodiča.

Na záver by som chcel zdôrazniť ešte jeden problém — a to, že na základe uznesenia vedenia rektorátu PU zo dňa 20. 4. 1998 číslo 12/20/98 sa ruší osobná preprava študentov na letné a zimné telovýchovné sústredenia autobusom PU. Časťnici týchto sústredení sú povinní prepraviť sa na miesto konania individuálne. Rektorát PU poskytne zásobovacie vozidlo na prepravu materiálu a technického vybavenia potrebného na zabezpečenie činnosti na týchto sústredeniach.

Toto rozhodnutie nadobudlo platnosť dňom 21. apríla 1998.

Za rozhovor a poskytnuté informácie podľa kvalifikácie poskytla M. Rusinko

Vedeckovýskumná orientácia katedier FHPV PU

V uplynulom roku na FHPV PU došlo v porovnaní s rokom 1996 k zmene vedeckovýskumnej kapacity, čo bolo podmienené objektivnymi okolnosťami. Z pôvodnej Pedagogickej fakulty v Prešove UPJŠ v Košiciach vznikli Pedagogická fakulta a Fakulta humanitných a prírodných vied. Uvedeným rozčlenením sa zmenili aj výskumná kapacita FHPV PU. Počet katedier sa oproti roku 1996 znížil o Katedru pedagogiky pre I. stupeň ZŠ a Katedru telesnej výchovy pre I. stupeň ZŠ. Rešpektujúc tieto zmeny nie je teda možné porovnať výsledky vedeckovýskumnej, technickej a umeleckej činnosti v roku 1996 a 1997. Uvedené zmeny z hľadiska vedeckovýskumnej a umeleckej kapacity priniesli pozitívny prvk v tom, že sa znížila jej mimoriadna heterogenita predchádzajúcich rokov. Špecifickom fakulty je existencia umeleckých katedier, ktorých charakter práce nie je možné hodnotiť kritériami bežnými vo vede.

Zameranie katedier

Vedúca katedry PhDr. Magdaléna Bilá

Vedúci katedry RNDr. Ondrej Pavuk, CSc.

Vedúca katedry PhDr. Viera Hudečková, CSc.

Vedúci katedry PaedDr. V. Šebeň, CSc.

štúdium elektrofyzikálnych, fotoelektrických a magnetoelektrických vlastností a ich využitia v snímačoch, žiaridloch a pri zázname informácie.

Vedúca katedry doc. RNDr. Eva Michaeli, CSc.

Katedra biológie a ekológie má vypracované projekty orientované na: a) vývinové somatické normy pre rómske deti a ich odlišnosť od nociem pre slovenské deti, b) riešenie ekologickej problematiky so zameraním na produktivitu a energetickú efektivitu pestovania poľnohospodárskych plodín na vybraných oblastiach v regióne východného Slovenska, c) problematiku drogových závislostí.

Vedúca katedry Mgr. Irena Medňanská, CSc.

Katedra dejín sa orientuje na oblasť metodiky výučby dejepisu. Tážisko pôsobenia katedry je v orientácii na zvyšovanie kvality dejepisnej výučby prostredníctvom výchovy odborníkov - učiteľov historie, ďalej na oblasť výskumu regionálnych dejín. Členovia katedry sú zapojení do práce už existujúcich autorských kolektívov pre napísanie dejín viacerých zemepisných obcí a mestečiek.

Vedúci katedry doc. RNDr. Dušan Mamilla, CSc.

Katedra fyziky je zameraná na oblasť metodiky výučby fyziky, na problematiku prípravy učiteľov integrovaného predmetu prírodrovadla, prípravu a overenie metodických materiálov pre výučbu fyziky na základných školách. Ďalej na oblasť základného a aplikovaného výskumu - na problematiku štúdia elementárnych častic a štúdia štruktúr kvarkových sústav v rámci nerelativistickej a relativistickej kvantovej mechaniky, problematiku základného výskumu polovodičov, problematiku hviezdnej astronómie a na

jej úrovne na všetkých typoch škôl a možnosťami zvyšovania efektívnosti a úspešnosti štúdia.

Vedúca katedry PhDr. Katarína Feďáková

Katedra nemeckého jazyka a literatúry sa zameriava na súčasný nemecký jazyk, komparatívny výskum slovenskej modality, komparatívny výskum výrazových prostriedkov a výskum vývinu literárnych tendencie v literatúre nemecky hovoriačich krajín. V nešeslednom rade sa zameriava na teóriu a prax vyučovania nemeckého jazyka.

Vedúci katedry doc. PhDr. Milan Darák, CSc.

Katedra pedagogiky riše štandardy výskumné grantové projekty, zamerané na problematiku humanizácie výchovy modelu rozvoja záujmových aktivít rómskych detí na ZŠ, na zdravotný stav školskej mládeže a pohybového režimu, ako determinantu zdravia detí.

Vedúca katedry doc. PhDr. Irena Antoničová, CSc.

Katedra psychológie sa v súčasnom období orientuje na riešenie jedného grantového projektu. Katedra sa chce v budúcnosti venovať oblasti výskumu drogových závislostí u detí a mládeže a duševného zdravia učiteľov.

Vedúci katedry prof. Ing. Michal Šefara, CSc.

Katedra ruského jazyka a literatúry sa vo svojej vedeckovýskumnej činnosti orientuje na oblasť slovensko-ruských jazykovedných a literárnych kontaktov. Zodoc. PhDr. Jozef Bača, CSc. hľadáva kulturologické a didaktické potreby súčasnej rusistiky na Slovensku, prezentuje výsledky svojho výskumu v teoretickej a aplikačnej rovine, v odbornej tlači na konferenciach a vo vyučovacom procese.

Vedúci katedry PhDr. František Ruščák, CSc.

Katedra slovenščiny a literatúry je vedeckovýskumná a pedagogické pracovisko, ktoré pripravuje absolventov, budúcich učiteľov slovenského jazyka a literatúry. Z toho vychodí aj jej vedeckovýskumná orientácia na jazykovedný výskum, literárnovedný výskum, metodicko-didaktický aplikovaný výskum.

Vedúci katedry PhDr. Vladimír Dudinský, CSc.

Katedra spoločenských vied rišeši inštitucionálne a grantové úlohy so zameraním na potreby budovania občianskej spoločnosti v procese transformácie.

Riešelia skúmajú filozoficko-teoretické aspekty vedúce k humanite, občianstvu a ústavnosti, morálnoetický rozmer občianstva, problémy krízy civilizácie na rozhraní tisícročia. V ekonomickej rovine sa formulujú ekonomicke predpoklady vstupu Slovenska do Európskej únie. Na pozadi problémov etiky, ústavnosti, ekonomiky pohybujú sa analýza filozoficko-ekologických problémov moderného sveta a analýza jeho determinantov.

Vedúci katedry doc. PhDr. Milan Darák, CSc.

Katedra telesnej výchovy je zameraná na skúmanie telesného rozvoja a pohybovej výkonnosti detí predškolského veku. Ďalší výskum je orientovaný na tvorbu a realizáciu pohybových programov detí.

Vedúci katedry prof. Ing. Michal Šefara, CSc.

Katedra technickej výchovy riše výskumné úlohy perspektívneho rozvoja študijného odboru technická výchova. Výskum je orientovaný na modernizáciu a zefektívňovanie výučby, tvorbu nových konceptov, využívanie informačných technológií vo výučbe, ako aj na tvorbu didaktického prostredia.

Vedúci katedry doc. Dušan Srvátko, akad. maliar

Katedra výtvarnej výchovy sa v najväčšej miere venuje umeleckej tvorbe podľa svojej specializácie, čo znamená, že okrem svojich pedagogických povinností prezentuje svoju tvorbu na výstavach doma i v zahraničí, realizuje umelecké diela v architektúre, zúčastňuje sa na sympóziach a plenéroch. Členovia katedry sa podieľajú na činnosti v umeleckých portáloch, redakciach, spolkoch (Slovenská výtvarná únia, Múzeum rodiny Warholcov) a iných odborných inštitúciach na Slovensku a v Čechách.

Všetkým vedúcim katedier FHPV PU želáme úspešnú realizáciu svojich zámerov.

-red-

Vedecký profil

Už v predošom čísle nášho periodika sme priniesli správu, že prvým akademikom na PU sa stal Mikuláš Mušinka, vedecký pracovník vedeckovskumného oddelenia ukrajinistiky FF PU.

Zároveň sme súbili, že s prvým akademíkom priniesme rozhovor v najbližšom vydani našich novín. Prv než tak urobime, aspoň stručne predstavime jeho vedecký profil.

Bibliografia Mikuláša Mušinka obsahuje viac ako 40 knižných publikácií (vrátane brožúr a ním redigovaných zborníkov) a takmer 1500 štúdií, recenzí a populárno-vedeckých článkov. Táto publikácia činnosť je o to pozoruhodnejšia, že Mikuláš Mušinka bol na 20 rokov vylúčený z vedeckého procesu. Po uvoľnení z Univerzity P.J. Šafárika v roku 1972 pracoval mimo svojho odboru. Akákoľvek publikácia činnosť mu v tomto období bola doma zakázaná. V tomto období vydal niekoľko pozoruhodných vedeckých publikácií v Juhoslávii, Francúzsku, USA a Kanade. Po rehabilitácii a návrate na Katedru ukrajinského jazyka a literatúry FF UPJŠ v júni 1990 Mikuláš Mušinka reprezentoval fakultu na mnohých medzinárodných vedeckých kongresoch, sympóziach a

V prestávke medzi konferenčným rokováním zľava: M. Mušinka, L. Calvi, O. Pachovská a významnec Ukrajiny v Taliansku.

Foto: J. Giurandy

konferenciách. V roku 1996 mu bol za práce o slovensko-ukrajinských vzťahoch udelený Rad prezidenta Ukrajiny.

V decembri minulého roka bol Mikuláš Mušinka na dvoch medzinárodných vedeckých podujatiach a práve na ne sme sa v našom rozhovore zamerali.

Pán akademik, keď som na začiatku decembra chcel s Tebou urobiť rozhovor pre naše noviny, povedal si, že nemás čas, lebo cestuješ na kongres do Talianska. Môžeš nám teda povedať, aký to bol kongres?

Bol to tretí kongres Talianskej asociácie ukrajinistických štúdií, venovaný téme Ukrajina 18. storočia ako križovatka kultúr. Konal sa v Rime 12.-15. decembra. S referátmi na ním vystúpilo viac ako 30 vedcov z rôznych univerzít Talianska a niekoľkých iných krajín. Časť kongresu bolo podstatne viac, prevažne študentov-slavistov a mladých vedeckých pracovníkov.

Ako vyzera súčasná ukrajinistika v Taliansku?

Chcem zdôrazniť, že práve v talianskom Neapole bola v roku 1988 založená Medzinárodná asociácia ukrajinistov, v súčasnosti zdržujúca ukrajinistické organizácie z 26 krajín. Záujem o ukrajinistiku sa prehľad najmä po vzniku samostatnej Ukrajiny v roku 1991. V súčasnosti oddelenia ukrajinistiky existujú pri troch talianskych univerzitách - v Benátkach, Rime a Pize. Ja som mal možnosť bližšie sa zoznámiť s vyučujúcimi a študentmi Benátskej univerzity, medzi ktorími som strávil tri dni. Ukrajinistika sa na tejto univerzite zavedla iba v tomto školskom roku a venuje sa jej 7 poslucháčov.

Z vyučujúcich by som chcel spomenúť profesorov Gianfranca Girauda a Lucu Calvího, ktorí bol nedávno hosom PU. Z ukrajinčiny do taliančiny preložil niekoľko kníh, medzi inými aj básne Alexandra Duchnoviča. Veľa pozornosti venuje výskumu kultúry zakarpatských Rusínov-Ukraincov. Ešte tohto roku by chcel so svojimi poslucháčmi precestovať na Slovensko, aby sa zoznámiť s ukrajinistikou na Prešovskej univerzite.

Aké referáty odzneli na kongrese v Rime? Čo nové priniesli?

Môžem povedať, že každý z referátov priniesol niečo nové. Mňa najviac zaujali referáty izraelských ukrajinistov Wolfa Moskovicza a Samuela Schwarcbanda o ukrajinsko-židovských vplyvoch vo folklóre a filozofickej pozostalosti Hryhorija Skovorody. O päťročnom pobytu tohto významného ukrajinského osvetiteľa v Nijregyháze referoval maďarský ukrajinista Zoltán Ondras. Zaujímavé boli aj referáty talianskych ukrajinistov, napríklad spomínaný Luca Calvi referoval o administratívnej rusifikácii Ukrajiny v XVIII. storočí. Marcella Farracioli a Gianfranco Giraudo zoznámili účastníkov s novými dokumentmi o taliansko-ukrajinských stykoch nachádzajúcimi sa v benátskom mestskom múzeu Correr, Vittorio Peri z Vatikánu osvetil diskusiú okolo tzv. ilyrského jazyka v „rusinskom“ obrade

akademika M. Mušinku

Kurie Benedikta XIV. Zaujímavý bol aj referát kyjevskej bádateľky Xenie Konstantynovej o takmer neznámom Ivovskom barokovom rezábárovi Pinzelovi.

Na kongrese si vystúpil aj Ty. Môžeš nám povedať, o čom si hovoril vo svojom referáte?

Môj referát s názvom Európsky kontext kultúry Rusinov-Ukraincov 18. storočia bol venovaný činnosti štyroch grékokatolických biskupov Mukachevskej eparchie: Simeona Olšavského, Juraja Blažovského, Manuila Olšavského a Ivana Bradača. Všetci pochádzali z východného Slovenska, boli absolventmi jezuitského kolégia Trnavskej univerzity a pričinili sa o pozdvihnutie kultúry a národného povedomia Rusinov-Ukraincov. Môj referát si so záujmom vypočuli predovšetkým predstaviteľia grékokatolickej cirkvi v Rime. Po jeho prednesení som bol pozvaný do Kolégia Russicum, Ukrajinskej papskej kolégia sv. Josefa a na Ukrajinskú katolickú univerzitu. Všade som mal besedy s profesormi a študentmi.

Po návrate z Talianska som ťa znova nezastihol. Odcestoval si na ďalšiu vedeckú konferenciu, tentoraz do Juhoslávie. Aká to bola konferencia?

Bola to medzinárodná vedecká konferencia s názvom Volodymyr Hnatuk a južná Slovania, venovaná 100. výročiu expedície tohto významného ukrajinského etnografa k Rusinom zo Bačky. Jej prvá časť sa konala 25. decembra na pôde Filozofickej fakulty Univerzity v Novom Sade, druhá časť bola 26. decembra v Ruskom Kerešte. Kedže o rôznych aspektoch života a činnosti Volodymyra Hnatuka som dosiaľ uverejnil 5 knih a takmer 50 vedeckých štúdií, pripadla mi česť predniesť hlavný referát. Na konferencii ma najviac zaujali referáty Olexu Myšanyča z Kyjeva o Hnatukovi ako zberateľovi a bádateľovi rukopisných pamiatok literatúry Rusinov Juhoslavie a Juliana Tamaša o filozofických aspektoch tvorby Havrijila Kosteňka. Referáty z oboch podujati vydúť tlačou.

Kedy si sa dozvedel o menovaní za akademika?

Asi pred pol rokom mi z Kyjeva telefonicke oznamili, že ma niektoré ústavy Národnej akadémie vied (NAV) Ukrajiny navrhli za zahraničného akademika, a pýtali sa, či s tým súhlasim. Pisomný súhlas kandidáta je potrebnou predpokladom na začatie volebného procesu. Tejto správe som dlho nemohol uveriť, lebo ma nikdy ani vo sne nenapadol, že sa mi môže dosiať také cti. Čo sa diaľo potom, som nevedel. Až 5. decembra minulého roku mi kyjevski priatelia telefonicke gratulovali ku zvoleniu za akademika. Pisomné oznamenie o mojom menovaní, vlastnoručne podpisane prezidentom NAV akademikom Borysom Patonom, mi slávnostne odovzdal zástupca NAV Olexa Myšanyč na konferencii v Novom Sade.

Dakujem Ti, že si sú našiel čas na tento rozhovor. Dovoľ aby som Ti zaželať ušetko dobré v nasledujúcom období a

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНИ
НА ПІДСТАВІ СВОГО СТАТУТУ
ОБРАЛА

МИКОЛУ МУШИНКУ

ІНОЗЕМНИМ ЧЛЕНОМ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК
УКРАЇНИ
З СПЕЦІАЛЬНОСТІ
"Фольклористика"

4 grudnia 1997 roku

ПІДПІСКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК
УКРАЇНИ
АКАДЕМІК НАН УКРАЇНИ

М. П. BATON

ПІДПІСКА РУСИЯ ОФІЦІАЛЬНОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО АКАДЕМІЧНОГО
УЧИЛИЩА
АКАДЕМІК НАН УКРАЇНИ

Л. П. ПІПАК

Diplom akademika E. Mušinku

vyzadil názor, že tvoje menovanie za akademika je zaslúženým ocenením Tvojej práce.

Rozhovor pripravil Michal Rusinko

Kongres Európskej asociácie pre hudobnú výchovu v Štokholme

Európska asociácia pre hudobnú výchovu na všeobecnovzdelávacích školách (EAS) je organizáciou, ktorá zdržuje národné hudobnopedagogické vzázy, ale i jednotlivcov z európskych krajín. Slovenská republika je zastúpená sekciou „hudobná výchova na všeobecnovzdelávacích školách“. Asociácie učiteľov hudby Slovenska, ktorej predsedá vedúca KHv FHPV PU Mgr. Irena Medňanská, CSc. Začiatkom mája sa zúčastnila na kongrese vo švédskom Štokholme, ktorý usporiadala EAS spolu so švédskou kráľovskou hudobnou akadémiou. Ústrednou temou kongresu bola Hudobná výchova v súčasnom menení a s vede, ku ktorej sa viazali hlavné referaty významných hudobnopedagogických osobností škandinávskych krajín. Mgr. Irena Medňanská, CSc., prednesla referát „Učebné osnovy - potrebujeme učebné osnovy - reflexia z východoeurópskej perspektívy“. Sústredila sa na ciele a obsah učebných osnov pre hudobnú výchovu pred a po roku 1990, na ich poslanie a súčasný curiculárny charakter.

V Štokholme sa uskutočnilo aj plné zasadnutie EAS. Za nového prezidenta bol na ňom zvolený prof. Joseph Scheidegger zo švajčiarskeho Luzernu, ktorý bol prítomný aj na kongrese EAS v Prešove v r. 1996.

Mgr. Eva Zacharová

Z kultúrnoho života

V aprili 1998 sa konala v Dánsku v meste Haarlev výstava akademickej maliarky Anny Hausovej, odbornej asistentky na Katedre výtvarnej výchovy FHPV PU.

Svoje umenie prezentovala pričerom tvorby výstavou Kresby a textil.

V júni sa zúčastnila na ďalšej medzinárodnej výstave v exkluzívnom Luxembursku.

Andrej Baňas

Tvorivost nepozná hranice

Z vernisáže svojej výstavy v Reggio Emilia v Taliansku sa vrátil akademický maliar Peter Kocák, asistent Katedry výtvarnej výchovy FHPV PU v Prešove. Na jeho tvorbu, dojmy a zážitky opýtal som sa hned po návrate.

Pán Kocák, hovorí sa o Vás, že patríte k naj-

- I. cenu NOVOROČENIEK v Rim. Sobote 1998.

Veľmi lákavo pôsobili pre mňa ponuky vystavovať v exotických krajinách. Svoje práce som vystavoval v Pekingu a Kórei. Odtiaľ som získal CENU POROTY udelenú v Soul.

Pohľad do galérie. Na obrázku Eva Ruscellie, Peter Kocák, Gino di Frena-Galerista.

plodnejším autorom drobnej grafiky, exlibrisov a novoročeniek. Spod Vašich rúk vychádza nová grafika takmer každý týždeň. Vediete si evidenciu svojej tvorby? Viete, kolko grafik ročne vytvoríte?

- To je ozaj ľažko povedať, škoda, že si nevediem súpis diel priebežne. Robím to stále začiatkom roka. V minulom roku to bolo spolu 54 grafik, z toho boli tri väčšie ako formát A3. Inak fungujem ako počasie, ako ročné doby - podľa toho aj nefungujem.

Kde ste študovali a kto rozvíjal Váš talent?

- Šupka - Košice, potom VŠVU Bratislava, spomínam na roky u pána profesora O. Dubaya a jeho asistenta - Dušana Stopiaka, potom u doc. I. Rumanského a nakoniec u profesora A. Brunovského.

Čo bolo hlavným podnetom pre Vás, že z celého výtvarného umenia Vám učarila grafika?

- Fascinovalo ma, keď som prvýkrát, asi v 5. triede videl, ako vzniká obyčajný linoryt. Úplne ma to šokovalo. Od tej chvíle som tým posadnutý. Je to mánia, teda som asi maniak.

Na svoj mladý vek ste už vytvorili množstvo krásnych výtvarných diel. Pred Vami je ešte dlhý produktívny čas. Mienite sa nadalej špecializovať v tomto smere?

- Nedá sa odpovedať presne. Sú výtvarníci, ktorí sa venujú jednej technike, jednej téme celý život, ale sú aj opačne fungujúci - skúšajúci, čo príde pod ruku. Ja ešte len začínam prichádzať na to, čo ma asi „baví“, čo vydržím robiť dlhšiu dobu a v čom môžem niečo dokázať. Je to ľažká otázka, ale mám chut experimentovať.

Aké ocenenia si zvlášť ceníte?

- Nebudem menovať všetky, len stručne niektoré. Sú to:

- čestné uznanie r. 1992 v Kyjeve

- I. cenu EXLIBRIS r. 1994 v Kyjeve

- I. cenu TRIENÁLE AKVARELU r. 1995 v Lüdenschi

- I. cenu EXLIBRIS r. 1996 v Litve

- Cenu poroty v Taliansku r. 1996

- I. cenu EXLIBRIS vo Waršave r. 1996

koch, a mnohí dostali pozvánky. Oproti našim, prešovským vernisážam, tátu bola oveľa voľnejšia, neformálna, pre mňa však veľmi náročná, namáhavá. Musel som 5 hodín chodiť od grafiky ku grafike a stokrát vysvetlovať a odpovedať na ľažké, fundované otázky. Ledva som stál na nohách. No ten pocit z radosti záujemcov bol fantastický.

Boli prítomní na vernisáži aj zástupcovia mesta?

- Áno, účastný bol tamojší vedúci odboru kultúry, novinári najčítanejších novín, riaditeľ najvýznamnejších novín (Reportér), výtvarní a divadelní kritici a miestna smotánka.

Pán Kocák, dovoľte mi podať vás sa Vám za podeľenie sa so zážitkami, prajem Vám nadalej veľkosť tvorivosti ducha a možnosť šírenia krásneho umenia.

„Keď človek vie vnímať krásu, nemôže spáchať nič zlé.“ (Carrière)

A. Baňas

„Cínové srdiečka“ opäť bili

Detský súbor hudobno-výchovného divadla Cínové srdiečka viedie už štvrtý rok absolventka VŠMU - pedagóg KHv FHPV PU Mgr. Tatiana Pimiková. V spolupráci s hudobným skladateľom Jurajom Hatrikom uvádzá do praxe prvky polyestetickej výchovy s medzilaboreckými deťmi.

Už prvý projekt Statočný cínový vojačik, uvedený v r. 1995 pri oslavách výročia vzniku ZUŠ v Medzilaborciach a následne v Prešove ako súčasť konferencie Hudba nepozná hranic za spoluúčinkovania autora spevohry, ukázal možnosti práce s deťmi aj v mälo podnetnom prostredí.

Po druhýkrát sa Cínové srdiečka ocitli na verejnosti v úplne novom priestore, ovládanom zvukom, tónmi a výtvormou akciou, približujúcim základné symboly sveta: nebo a zem, deň a noc, vodu, vietor, slnko, mráz. Na kongrese EAS v máji 1996 na pôde PdF UPJŠ uviedli projekt Vysoký otec - široká mat. Bola to kolektívna improvizácia študentov odboru Hv, študentov výtvarnej výchovy 1.-4. (gestická rýchlosťmaťba na základe hudby a zvukov) a detí Cínových srdiečok (pohybové kreacie a spev).

V ďalšom hudobnom putovaní navštívili Cínové srdiečka v projekte Povedz nám rozprávčika krajinu šťastného princa, kde dobro vždy víťazi nad zlom. Autor hudby Juraj Hatrik zveril hudobnú zložku predstavenia akordeónovému súboru ZUŠ Medzilaborce vedenému Evou Gojdíčovou.

S hudobno-pohybovou dielou Hniezdenie v strunách, v ktorej boli použité úryvky z diel Musorgského, Cikkera, Janáčka, Mahlera, Hatrika a poézia Milana Rúfusa, sa Cínové srdiečka prezentovali na hudobno-pedagogickej konferencii Hudba a pohyb usporiadanej AUHŠ v aprili 1997 v Bratislave.

Na motívy ľudových hádank, piesni a rozprávok s hudbou J. Hatrika pripravila Tatiana Pimiková predstavu O furmanovi a Haničke. Scénár napísala a režíne nášťovala v rusinčine.

Cínové srdiečka privítala v marci 1998 naplnená kinosála Múzea moderného umenia Andyho Warholu v Medzilaborciach. Diváci obdivovali jednoduchú scénu, nápadité masky (Anna Jalčová a študenti 1. roč. odboru Hv-Vv), perfektý výkon klaviristky, adekvátnu pohybovú choreografii (Tatiana Pimiková) a výkony sólistov - Š. Pukáčová, T. Krydlová, M. Barnová, S. Mazancová, Š. Guth.

Mgr. Tatiana Pimiková pracuje s deťmi v rusinskom režíone, dvojica ich povedomie, objavuje talenty a pomáha im pri sebarealizácii. Vďaka nej Cínové srdiečka stále bili.

Eva Zacharová

„Demon XX“ (lept, 1998, 128x94)

fik. Priniesla ju do Talianska ukázať priateľovi - grafikovi Francovi Bonettimu, a ten mi hned zavola, že mi môže prípraviť výstavu v meste Reggio Emilia (pri Bolgini). Skúsil som, a stalo sa.

Ako prebiehala vernisáž v porovnaní s našimi?

- Vernisáž, po taliansky - inaugurazione, bola oznamenána na 18.00 hodinu, ale už o 17.00 prišlo mnoho záujemcov. O výstave sa totiž dočitali asi v 4 denní-

Úspešná vedecká

Tak ako boli pred r. 1990 celoštátne študentské vedecké konferencie samozrejším stretnutím víťazov fakultných kôl v jednotlivých odboroch, dnes ani v rámci fakulty neparticipujú všetky katedry na ŠVOUC. Prestíž ŠVOUC sa stratila najmä zánikom odmeňovacieho systému, na ktorý už fakulty nedostávajú žiadne prostriedky, absenciou celoštátnych kôl a minimalizujúcim priestorom a významom, ktorý má príprava študentov na ŠVOUC v úvazku vysokoškolského učiteľa.

Khv FHPV PU usporadúva každočne ŠVOUC v umeleckej interpretácii. Na tú vlaňajšiu sme získali grant na odmeny pre študentov od nadácie Open Society Fund. V tomto roku čaká na víťaza poznávací zájazd do Talianska, ktorý nám darovala cestovná kancelária JUPITER. Celkovým víťazom interpretačnej ŠVOUC, ktorá sa na Khv FHPV PU uskutočnila 30. apríla t.r., sa stala študentka III. roč. Eva Kratochvílová (Aj-Hv) v hre na klavíri. Na II. mieste sa umiestnila akordeonistka Ivana Slobodová z I. roč. a o III. miesto sa delili klaviristka Adriana Grešková z II. roč. a akordeonistka Júlia Balocká z I. roč. V kategórii sláčikové a dychové nástroje I. miesto patrí fagotistovi Ľubomírovi Verbovancovi z II. roč. a o dve II. miesta sa delia huslista Ján Štoka a klarinetista Adrián Sladkovský obaja z II. roč. Na príprave interpretačných výkonov sa podieľali pedagogovia Klára Ganzerová, Mgr. Ľubica Kistová, Mgr. Irena Medňanská, CSc. a externí pedagogovia Mgr. Vladislav Klein, Ján Saloka a V. Pirchala.

Popri umeleckej interpretácii sa v posledných aprílových dňoch prezentovala Khv FHPV PU aj na VI. medzinárodnej študentskej vedeckej konferencii v odbore hudobná výchova, ktorú v dňoch 28.-29. apríla usporiadala Khv Pedagogickej fakulty Ostravskej univerzity v Ostrave. Kon-

ferencia mala dva hlavné tematické bloky: a/ hudobná výchova a folklór, b/ súčasná hudobná tvorba. Prezentovať sa mohli práce ŠVOUC, bakalárskie, záverečné i diplomové práce. Vo folklórnej sekcií nás reprezentovala študentka Silvia Šujetová (Sj-Hv) s diplomovou pracou na tému Ľudová pieseň staroĽubovnianského okresu a jej využitie v školskej a mimoškolskej praxi (ved. DP Mgr. Irena Medňanská, CSc.). Jej obsahovú náplň tvorila rozmanitosť ľudovej piesne v piatich lokalitách staroĽubovnianského okresu, ich špecifická, vzájomné odlišnosti a spoločné znaky. Svoje presvedčivé a odborne fundované

a umelecká prezentácia

vystúpenie doplnila aj interpretáciu ľudovej piesne s vlastným sprievodom, čo vyvolalo u publiku mimoriadne ocenenie.

Súčasnú slovenskú tvorbu pre deti a mládež prezentovala v druhej sekcií Marcela Bundová (Sj-Hv) so špecificky zameranou diplomovou pracou Téma zvierat v tvorbe pre deti a mládež slovenských skladateľov (ved. DP Mgr. Irena Medňanská, CSc.). Popri kvantitatívnej sumarizácii výskytu tejto problematiky v jednotlivých žánroch a formách, analýze vybraných diel overovala hypotézu „či je hudba svojimi výrazovými prostriedkami schopná imitať reč zvierat“. K tejto téme sa rozvinula široká diskusia, v ktorej na otázky odpovedala študentka s veľkým prehľadom, vychádzajúcim z dokonalého poznania problematiky.

Naše študentky svojim odborným vystúpením vzbudili uznanie komisie, ktorej predseda doc. PhDr. J. Mazurek, CSc., vedúci Khv PdF Ostravskej univerzity. Popri študentoch z katedier hudobnej výchovy a hudobnej vedy českých fakúlt sa na konferencii zúčastnili polskí a slovenskí študenti.

Mgr. Irena Medňanská, CSc.

Ako sa na akademickej pôde skoro tancovalo

.VÁCLAV PANKOVČÍN

POLÁRNY MOTÝĽ

(priestor 3x4)

SLOVENSKÝ SPISOVATEĽ

Stretnutie troch zaujímavých ľudí

24. apríla 1998 sa v dopoludňajších hodinách uskutočnilo nekonvenčné stretnutie troch zaujímavých ľudí - bývalých spolužiakov - s pedagógmi a študentmi PF, FHPV a FF PU. Trio za katedrou tvorili prozaik Václav Pankovčín z Papína t. č. z Bratislavu, mladá autorka literárnej tvorby pre deti a mládež Maja Miková zo Staréj Ľubovne a na pohľad exotický Octavio Irisa, ktorý sice býva v Košiciach, no svoje korene má v Latinskej Amerike, čo hned na úvod po prívaní prodekanou PF doc. PhDr. Zuzanou Stanišlavovou, CSc., aj potvrdil temperamentnou hrou na gitaru a chytavým spevom v rodnej španielcine. Navodil tak atmosféru prijerného posedenia pri ohni s príchuťou čohosi magického, tamomného, stáby sme ani neboli na väčnej (a väčnej) akademickej pôde. Samozrejme, že to nebolo samoučelné vymykávanie. Témou besedy bolo totiž to, čo ich spájalo - tzv. magický realizmus, ktorý vznikol práve v Latinskej Amerike. Ako svojrázny spôsob videnia a zobrazovania (ne)skutočného v nás i mimo nás nášiel svoje uplatnenie i v dielach Václava Pankovčína (Marakés, Bude to pekný pohreb). Tri ženy pod orechom, Polárný motýľ a ī).

Snáď to bol krôčik k tomu, aby sme len tak nečakali na koniec sveta ako tri ženy pod orechom v rovnomennom dielku Václava Pankovčína.

Katka Pásztorová, KSJL FHPV PU

Exkurzia - Praha '98

Katedra dejín a archívniectva Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity opäť umožnila svojim študentom overiť si svoje teoretické vedomosti v praxi. Po úspešnej exkurzii v minulom školskom roku v južných Čechách sme sa tohto roku odhodlali spoznať hlavné mesto Českej republiky a precestovať sme aj východné Čechy. Pod odborným vedením PhDr. Petra Kónyu a Mgr. Jána Adama sme spoznali najdôležitejšie a najviac navštievované miesta Českej republiky.

Prvý deň sme celý precestovali. Počas jedinej prestávky v meste Olomouc sme si prezreli chrám sv. Václava a druhý zachovaný orloj v Českej republike. V Olomouci sme sa poprechádzali po areáli Palackého univerzity a niektorí z nás sa vyzávali v nakupovaní v knihkupectve nakladateľstva Votobia. Do Prahy sme dorazili až po polnoci.

Na druhý deň nás čakala silnečná Praha. Prezeli sme si hlavné dominanty mesta - Václavské námestie. Staromestské

námestie, Karlov most, Malú stranu, Hradčany. Boli sme aj v chráme sv. Mikuláša, katedrále sv. Václava, ktorú sme videli aj zhora aj zdola. V podzemí nás zaujal hrob Karola IV., Ladislava Postupného, Václava IV., ale aj poľad zhora stál za tých 278 scho-

lký dojem na nás urobila návšteva slávnej Betlémskej kaplnky. Dejiny židov v Prahe sme si ozrejmili pri prehliadke Židovského mesta. Navštívili sme najstaršiu synagogu na sever od Álp - Staronovú synagogu, ale aj ostatné židovské pamiatky v Prahe. Na-

OVEROVALI SI VEDOMOSTI

V PRAXI

dov, ktoré všetci z nás vyšlapali. Zaujímavý bol aj Týnsky chrám a samozrejme Pražský hrad, kde sme strávili celé popoludnie. Nenechali sme si ujsť fotografovanie pri oknách, známych hlavne Pražskou defenestráciou. Na neškoré večerné hodiny sme si nechali prehliadku nočnej Prahy. Bol to nezabudnuteľný zážitok. Václavské námestie neostalo svojej povesti nič dlžné.

Nasledujúce dni exkurzie sme vyplnili návštevami ďalších významných miest a múzei. Navštívili sme Vyšehrad, Náprstkové múzeum, kde nás zaujala výstava staroamerického umenia. Ve-

šim dievčatám sa páčil hlavné sprievodca, na ktorom mnohé z nich mohli oči nechať. Urobili sme na neho taký dojem, že kvôli nám odriekol svoj popoludňajší program a prehliadka sa predĺžila na tri a pol hodiny. Pri odchode z Prahy sme sa zastavili azda na najtragickejšom mieste českých dejín - na Bielej hore.

Posledné tri dni exkurzie sme strávili na východ od Prahy. Navštívili sme banícke mesto Kutná Hora, kde sme videli katedrálu sv. Barbory, a nevynechali sme ani prehliadku stredovekej bane, kde sme sa museli obliecť do plášťov a nasadiť si helmy. Keďže

stredovekí ľudia boli oveľa nižší a stihlejší, niektorí „silnejší“ z nás mal problém sa úzkymi chodobami prebrodiť. Najmorbidnejšou časťou exkurzie bola návšteva Košnice v Sedlcu pri Kutnej Hore, kde bola z ľudských kostí urobená celá výzdoba chrámu. Z ľudských kostí bol napríklad lustre, ale aj Schwarzenberský erb.

Návšteva nemocnice a kláštora v Kukse bola lahôdkou pre romantikov. Pre militantnejšie náladených bola pripravená návšteva pevnosti Josefov, kde sme mali aj militantného sprievodcu. Po prehliadke pevnosti Dobrovo vybudovanej proti nemeckej expanzii sme neostali nič dlžní ani novším dejinám. Zaujímavá bola taktiež prehliadka bojiska Chlum pri Hradci Králové, kde sa odohrala jedna z najkrvavejších bitiek 19. storočia. Svoju krásu nás milo prekvapili Pardubice.

Historická exkurzia je pre študentov vždy plná nezabudnuteľných zážitkov. Ešte vždy platí pravidlo - lepšie je raz vidieť, ako dvakrát počuť.

Martin Javor
študent FF PU

Odišiel človek s veľkým a dobrým srdcom

...nech už by som hľadala akékoľvek oslovenie, počnúc tým prvým, ktoré som ako začínajúca asistentka v prvých našich kontaktoch používala - a to pán dekan, pán profesor - najlepšie a najúprimnejšie je pre mňa, ale skoro pre nás všetkých, Andrej, milý Andrej. Taktôž sme oslovovali prof. Čumu po celý čas žitia s nami. V tomto oslovení sa združovala naša dôvera v prof. Čumu, v jeho názor, týmto oslovením začínala naše prosby o pomoc, o radu, o peknú myšlienku.

Na katedru, v poslednom čase na Rúrky, už v penzii a v chorobe, sme za Andrejom chodili vždy s dôverou, že pomôže, vybaví, poradí...

Chodili sme nezistne, pre Andrejovu skvelú, skromnú povahu, úsmev, pre jeho porozumenie našim rôznorodým problémom. Nevybavuje sa mi žiadny otáznik, na ktorý by Andrej nebol našiel, či odmiel hľadať odpoveď.

Mnohí, mnohí ľudia by v tejto chvíli možno ešte chceli povedať aspoň dodatočne - d'akujem. Snáď to ešte v tiche svojho rozjímania dodatočne povedia, keď sa dozvedia, že rodná hruda prikryla to dobré, široké, milujúce manželské a otcovské srdce, tú priateľskú myseľ, ten dobrosrdečný úsmev. Veľkorysosť v rozhodovaní, v neraz veľmi ľažkých, problémových situáciach pri vtedajšom rozvíjani fakulty, priam diplomatické schopnosti v riešení konfliktov, jednoduchosť, zrozumiteľnosť prístupu a ohromné pochopenie pre ľudské slabosti, mocných i radových ľudí, porozumenie pre huncútstva študentov, celková pokora k Životu. Toho všetkého bol nás prot. Čuma, nás dekan, nás kolega, nás Andrej nositeľom.

Celá slovenská i medzinárodná - najmä ruská pedagogická obec vyslovuje poľutovanie nad stratou vedca, pedagóga, komeniológa. Ocenenie práce prof. Čumu na poli dejín pedagogiky, komeniológie bolo zaslúžené. Sama som svedkom, keď nezáinteresovaní svetoznámi vedci v Moskve, v Prahe, Nemecku s obdivom a úctou hovorili o historickopedagogickej práci prof. Čumu.

Lúčim sa s Tebou Andrej, za seba, za katedru pedagogiky, ktorú si budoval s nesmiernou láskou a hrdostou. Lúčim sa s Tebou za všetkých tvojich priateľov, ašpirantov, študentov, kolegov z Prešova, za kolegov pedagógov z Prahy, Bratislav, Bystrice, Nitry, Přerova, Uherského Brodu. Aj keď tu nie sú, viem, že Ti venujú svoju tichú spomienku, že vyslovia - odišiel mûdry človek s veľkým a dobrým, aj keď chorým srdcom - a povedia to skromné - Andrej, d'akujem.

Doc. PhDr. Marta Černotová, CSc., a kolektív

Za Dr. Ivanom Petríkom

Zastavilo sa. Navždy sa zastavilo srdce drahého a blízkeho človeka, ktorého sme všetci poznali, väzili si ho a mali ho radi - PaedDr. Ivana Petríka.

Niet medzi nami Toho, koho prítomnosť pre nás znamenala vzácnu podporu, životnú istotu, zdroj radosti a spolupatričnosti.

22. máj by bol tou zastávkou na jeho životnej ceste, kedy by si v kruhu svojich najbližších, priateľov a spolupracovníkov pripravil svoje šestdesiate prvé narozeniny.

Láska k detom a k ľuďom ho orientovala aj pri výbere povolania. Rozhodol sa pre dráhu učiteľa, lebo chcel svoje poznatky a vedomosti odovzdávať mladým, aby v nich pokračovalo jeho životné poslanie.

V živote človeka sú chvíle, o ktorých vieme že prídu, a predsa nás ich príchod prekvapi. I keď ho trápila ľažká choroba, úporne sa jej bránil, chlapsky sa s ňou pasoval, rovnako ako so všetkými problemami vo svojom živote.

Jeho život bol naplnený láskou a prácou. Láskou k svojim najdrahším, k svojej milujúcej manželke a detom. Pre nich, pre svojich najdrahších tak rád pracoval, nehľadiac na námahu a obete, len aby im zaistil krásny a radosný život.

Zákerná choroba bola silnejšia a navždy mu zabránila vrátiť sa medzi svojich kolegov a študentov, ktorí ho poznali ako dobrého priateľa a človeka a dobrého učiteľa.

Nepoznal únavu, nedbal na čas, bol ochotný vždy stáť na svojom mieste. V práci hľadal útočisko, aj možnosť zabudnutia, či úľavu v ľažkej nemoci.

Čest' jeho menu, čest' jeho svetlej pamiatke!

Akcia bola realizovaná s finančným prispením Komunitnej nadácie v Prešove, v lokalite lesa za Dubravou pri potoku Dzikov.

Udalosť v prírode

Land-art je umenie v prírode. S krajinomaľbou nemá takmer nič spoločné. Je jednou z možností, ktoré so sebou prináša doba - návrat k rituálom, k priamuemu prežívaniu, ku kontaktu, v ktorom sa krajina stáva výtvarným materiáлом a hlinu, kameň, voda, drevo... výtvarným prostriedkom.

Chránení húštínou lesa, tak blízko mesta, a tak daleko od hlučného davu, pracovali počas troch dní (8. - 10. mája) študenti II. ročníka jednooborového štúdia Katedry výtvarnej výchovy na svojich land-artových objektoch a inštaláciách. Pri ich tvorbe sa nechali inšpirovať existujúcimi prírodnými útvarmi, využívali nerovnosti terénu, konštalácie stromov, zvalené kmene, suché konáre, odrazy vo vode, hru svetla a tieňa.

Všetky pomocné prostriedky, ktoré použili, sú zásadne ekologické, slúžia len na podporu a zvýraznenie výjavu a ničím nenarušajú prostredie.

Chvíle tichého rozjímania, čas prežitý na mieste tvorby, pokora pred prírodou, ticho, vône, teplo a chladok, priamy kontakt s prírodným materiádom majú obrovský vplyv na výsledok celej akcie. Jednotlivé výtvarné diela sú netváre, pôsobivé, nápadité, ale nenápadné. Pôsobia ako vyrazené z prírody, splývajú s ňou, ale ohromia náhodného diváka.

Na vernisáži voňal dym, spievali vtáci a hrala skupina Záhrada. Výstava stále trvá, pomaly splýva s prírodou...

PhDr. Edita Vološčuková,
odborná asistentka na KVv FHPV PU
autorka projektu a vedúca akcie

PEDAGOGICKÁ REVUE.

teoretický časopis určený širokej pedagogickej verejnosti

Mimoriadne číslo je venované problematike boja proti drogám - ne-distribuuje ho PNS, predplatiteľom a ďalším záujemcom ho predajú:

predajňa SPN, Križna 13, Bratislava

predajňa Academia Matejovič, Štúrova ul., Bratislava

ASPEKT, spol. s r. o., Akademická ul., Nitra

Campus Books, Prešov

stánok PNS, a.s., Tajovského ul., Banská Bystrica

Nová adresa redakcie časopisu: PEDAGOGICKÁ REVUE je: Jaroslava Antošiková, Švabinského 14, 851 01 Bratislava.

Na pôde Prešovskej univerzity využíva športovú činnosť aj Basketbalový klub - Prešovská univerzita (BK-PU). Jeho existenciu a význam determinuje niekoľko funkcií.

1. Umožňuje športovú činnosť v rámci súťaží Slovenskej basketbalovej asociácie ako zdravotne a spoločensky žiaduci spôsob vyplňania voľného času mladými ľuďmi.

Zo života Basketbalového klubu Prešovskej univerzity

Bebčáková a doc. Vojčík. Lekárkom klubu je MUDr. Brtková.

Finančne a materiálne udržať chod klubu je v súčasných podmienkach vec nesmerne náročná.

2. Odborno-metodická funkcia klubu spočíva v tom, že študenti Tv so špecializáciou basketbal vykonávajú v klube odbornú prax, získavajú trénorské kvalifikácie, reálizujú pedagogické pozorovanie.

3. Na báze tréningového procesu učiteľa našej univerzity (Dr. Bebčáková, MUDr. Brtková, doc. Ďuríček, MUDr. Skladaný, doc. Vojčík) v rámci inštitucionálneho projektu využívajú vedeckovýskumnú činnosť a s ňou súvisiacu publikáčnu činnosť.

Už desiatky študentov na pôde basketbalového klubu realizovali svoje výskumné úlohy pre potreby svojich diplomových prác a študentských vedeckých konferencií.

4. Nezanedbateľnou je kultúrna a spoločenská reprezentácia Prešovskej univerzity.

Basketbalový klub Prešovskej univerzity rozvíja svoju činnosť v intencích týchto funkcií a ďakuje všetkým, ktorí mu v tom pomáhajú.

Doc. PaedDr. Marián Vojčík, CSc.
riadič BK-PU

Štyri strieborné medaily

Z majstrovstiev Slovenskej republiky v džude mužov a žien sa reprezentanti Slávie PU Prešov vrátili sice bez majstrovského titulu, ale ovenčení štyrmi striebornými a dvoma bronzovými medalami. Zo stiebra sa tešili Mordinová v hmotnostnej kategórii do 52 kg, Rodanová (48 kg), Serenčová (57 kg) a Komloš (90 kg). Bronz vybojovali Janič (60 kg) a Gimera (81 kg).

K vystúpeniu žien na majstrovstvách SR nám ich tréner Štefan Leitmann povedal: „Mohli sme sa tešiť aj z titulu. Rodanová so Serenčovou mali vyhrať, ale... Rodanová nastúpila na finále so Šugarovou (Sokol Bratislava) s rozbitou a zaviazanou hlavou. Vlajajúca výfazka v hmotnostnej kategórii do 56 kg Serenčová sa vo finále stretla so Sebestyenovou (Sokol), ktorú

rásia na tatami vrátila po dvoch rokoch a vlastnými chybami prehrala. Najviac prekvapila Mordinová, ktorá je prvý rok juniorka. Je to veľký talent pre prešovské aj slovenské ženské džudo, ale musí zlepšiť svoj prístup k tréningom a dodržiať životosprávu.“

O zhodnotenie mužov sme požiadali trénera Jaromíra Krasla: „Výborný výkon podal Marek Komloš, vo finále proti Marunovi (Vŕucky) mal prvé tri minúty navrch, ale potom končiame odísiel. Škoda, že pre pracovné povinnosti nemá čas na pravidelné tréningy. Prekvapil aj Gimera. Ukázal, čo v ňom je. Svoj štandard podal Janič.“

Priaznivci džuda môžu 9. mája obdivovať v hale PU juniorov, ktorí budú bojovať o majstrovské tituly.

Volejbal na Prešovskej univerzite je najlepší

TURNAJ NA VEĽMI DOBREJ ÚROVNI

Volejbal na PU zapustil hlboké korene, čoho dôkazom bolo poverenie KTV Pedagogickej fakulty PU organizovať oblastné kolo vo volejbale mužov i žien. V spolupráci s KTV FHPV PU a TJ Slávia PU Prešov usporiadala tento turnaj na veľmi dobrej úrovni.

Výsledky žien:

- TU Košice - UPJŠ Košice 2:0 /15:10, 15:5/
- PU Prešov - UPJŠ Košice 2:0 /15:2, 15:0/
- PU Prešov - TU Košice 2:1 /15:10, 9:15, 15:13/

Konečné poradie:

1. Prešovská univerzita Prešov /Vasilcová, Sabovíková, Slančová, Adamová, Špilárová, Skubanová, Kaminská, Micenková/
2. Technická univerzita Košice
3. Univerzita P.J. Šafárika Košice

Výsledky muži:

- TU Košice - UPJŠ Košice 2:0 /15:7, 15:4/
- UPJŠ Košice - PU Prešov 0:2 /2:15, 0:15/
- TU Košice - PU Prešov 0:2 /4:15, 2:15/

Konečné poradie:

1. Prešovská univerzita Prešov /Mosorjak, Spišák, Matta, Pčolka, Štefko, Soták, Korž/
2. Technická univerzita Košice
3. Univerzita P. J. Šafárika Košice

Po ukončení turnaja boli nominovaní reprezentanti východoslovenskej oblasti na Letné akademické majstrovstvá do Bratislavu v termíne 31. 5. - 3. 6. 1998, kde v oboch výberoch dominujú práve reprezentanti Prešovskej univerzity.

Pri reprezentácii akademického volejbalu na najvyššej úrovni im prajeme veľa úspechov.

IV. ročník Akademických majstrovstiev SR v cestnom behu

Usporiadateľom tohto podujatia bola KTV FHPV Prešovskej univerzity v spolupráci s TJ Slávia PU na základe poverenia MŠaV a SAUŠ. Podujatie sa uskutočnilo 7. mája 1998 na pešej zóne v Prešove. Na štart sa postavili vysokoškoláci z univerzít v Nitre, Žiline, Banskej Bystrici, Košiciach a Prešove. Akademickým majstrom Slovenska v cestnom behu pre rok 1998 sa stal Dušan Štefik z UKF PF Nitra. Na 2. mieste skončil Michal Vlček z UMB Banská Bystrica a tretí bol Viliam Lapšanský z TU Košice. Medzi ženami sa akademickou majsterkou Slovenska v cestnom behu na rok 1998 stala Zuzana Šáriková z UMB Banská Bystrica pred reprezentantkami domácej univerzity Ľubicou Sedláčkovou a Monikou Jančoškovou (obe z FHPV PU). Slávnostné dekorovanie víťazov sa uskutočnilo v historickej sále Čierneho orla v Prešove za účasti prezidenta SAUŠ doc. PaedDr. Jána Jungera, CSc., a viceprimátora mesta Ing. Milana Benča. Víťazom blahoželáme.

SLOVENSKÝ PLYNÁRENSKÝ PRIEMYSEL

ODŠTEPNÝ ZÁVOD KOŠICE ponúka:

- distribúciu a predaj zemného plynu v okresoch Košice, Košice- okolie, Prešov, Bardejov, Svidník, Stropkov, Sabinov, časť okresu Spišská Nová Ves a časť okresu Gelnica
- konzultačnú a poradenskú činnosť pre laickú i odbornú verejnosť zameranú na racionalizáciu spotreby zemného plynu
- projektové práce v oblasti plynárenstva
- výstavbu plynovodov z PE a ocele
- výrobu a montáž stojanov pre domový regulátor a plynomer
- plynofikáciu rodinných domov a kotolní

ZEMNÝ PLYN – EKOLOGICKÉ PROSTREDIE

KONTAKT: SLOVENSKÝ PLYNÁRENSKÝ PRIEMYSEL
ODŠTEPNÝ ZÁVOD KOŠICE, Moldavská 12, 040 11 Košice,
tel.: (095) 41 01 111, 41 01 119, 41 01 213

I. ročník volejbalového turnaja trojic

O Cenu PU

Usporiadateľom tohto atraktívneho volejbalového turnaja mužov bola PU. Zúčastnilo sa na ňom 10 družstiev - účastníkov 1. ligy mužov.

Upraveným pravidlám sa najlepšie prispôsobil trojica Petrochemy Dubová (Lipták, Jonák, Vaník), ktorá bez prehry absolvovala celý turnaj a získala Cenu PU. Na druhom mieste sa umiestnila trojica Interu Bratislava (Nosiek, Sládeček, Ďurian) a tretí skončili reprezentanti PU (Matta, Vlkolinský, Beňa). Za najlepšieho hráča turnaja bol vyhodnotený Lipták z Petrochemy Dubová. JH

3. ročník Novoročného turnaja v tenise

Pod záštitou dekanu FHPV PU

Dňa 28. 4. 1998 bol vyhodnotený 3. ročník tenisového turnaja s nasledujúcimi výsledkami:

- Dvojhra do 55 r.: 1. Ing. S. Kurimai
2. Doc. PhDr. R. Horváth, CSc. 3. Ing. I. Gula

- Dvojhra nad 55 r.: 1. Doc. Ing. F. Olejár, CSc. 2. I. Tomič, 3. Doc. RNDr. R. Novodomec, CSc.

- Extra liga: 1. Doc. Ing. P. Kuzmišin, CSc., 2. Ing. M. Ganaj, 3. PhDr. P. Fabian

- Štvorhra skup. A: 1. Ing. S. Kurimai - P. Vaško, 2. Ing. I. Gula - I. Tomič, 3. Doc. Ing. F. Olejár, CSc. - PaedDr. D. Šimčík

- Štvorhra skup. B: 1. Doc. Ing. P. Kuzmišin, CSc. - Doc. PaedDr. J. Junger, CSc., 2. PhDr. P. Fabian - Ing. M. JH

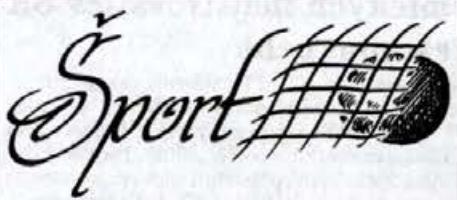
Ganaj, 3. PhDr. I. Benko - JUDr. A. Iliaščík

Vyhodnotenie bolo spojené s príjemným posedením členov tenisového klubu pri TJ Slávia PU, na ktorom predsedá Klubu Ing. F. Olejár prítomným podával za športovú aktivitu a vyznal sa, že tento pekný šport zapustí na PU silnejšie korene.

Za toto príjemné podujatie a posedenie patrí vďaka sponzorom, TJ Slávia PU, FHPV, PF PU a Mgr. Patrikovi Tomičovi, ktorí prispeli na toto podujatie vecnými cenami.

Na záver dekan FHPV PU doc. Ing. P. Kuzmišin, CSc., prítomným podával za túto aktivitu a zažalal do 4. ročníka veľa elánu.

I. Tomič
manažér TJ Slávia PU

Volejbal a Prešovská univerzita

Podpora športových aktivít patrí k nezanedbateľným pilierom pri budovaní dobrého mena každej univerzity. Chvályhodným príkladom angažovanosti orgánov Prešovskej univerzity na športovom poli je pozornosť, akú venuje rozvoju typického akademického športu - volejbalu. Medzníkom sa stalo prevzatie bývalého Mestského športového klubu, ktorého mužstvo pôsobilo v 1. lige, pod hliavkou PU, t.j. konštituovanie Volejbalového klubu Prešovskej univerzity (VK PU). Spolupráca klubu a PU je obojstranne výhodná a meno PU často figuruje v súvislosti s podujatiami a výstupeniami, ktoré zabezpečujú agilní funkcionári klubu. VK PU Prešov bol pomerne rýchlo prijatý do Slovenskej asociácie univerzitného športu (SAUŠ). To, že právom patri do sústavy vysokoškolského športu, je vyjadrené aj počtom študentov PU, ktorí v ňom pôsobia. V školskom roku 1997/98 to boli študenti: Matta, Soták, Pčolka, Vokáč, Korž a Štefko. Bolo by žiaduce, aby sa tento zoznam v blízkej budúnosti obohatil o ďalšie mená. Mužstvo VK PU sa v uplynulom ročníku 1. ligy vo volejbale umiestnilo na 10. mieste (zo 16. družstiev), čím sa zaradilo k širšej slovenskej špičke, a v konkurencii

Horný rad: 13 Peter Pčolka, 9 Richard Vlkolinský, 10 Milan Gešperik, 7 Radovan Škvarek. Stredný rad: 3 Eugen Andreanský, 1 Milan Výrostko, Ing. Stanislav Čorej — viceprezident VK PU, PaedDr. Igor Urban — prezident VK PU, Ing. Igor Gula — viceprezident VK PU, 6 Štefan Paňa, 4 Luboslav Soták. Dolný rad: 11 Dušan Velica, 8 Jaroslav Nosek, Mgr. Michal Kudla — tréner družstva, 5 Miroslav Matta, 12 Martin Vokal.

kvalitnejších, plne profesionalizovaných družstiev obstalo so cťou. Pri súčasných úvahach znižiť počet účastníkov najvyššej slovenskej volejbalovej súťaže na desať je to nesporný úspech a dobrý predpoklad na ďalší výkonnostný rast a nakoniec aj vyrovnanie sa tým najlepším. Činnosť klubu sa však nevyčerpáva pôsobením v 1. lige. Najväčšou a veľmi vydarenou akciou organizovanou VK PU v období po skončení ligového ročníka bol netradičný turnaj trojic, ktorý sa odohral 1.-2. mája 1998 v

hale PU. Na plodnej spolupráci v prospech prešovského volejbalu sa podieľalo a podieľa viacero akademických funkcionárov PU. Ocenit' treba kladný prístup rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc., kvestora Ing. Igora Gulu, vedúceho katedry Telesnej výchovy FHPV PU doc. PaedDr. Jungera, CSc., PaedDr. Hugeca a iných, bez ktorých by činnosť VK PU neprebiehala s takou intenzitou.

-Ig-

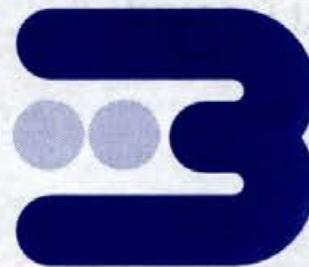
38. ročník Večerného behu Prešovom za účasti reprezentantov SR Močáriovej a Vanka

7. mája 1998 od 18,00 h patrila prešovská Hlavná ulica aktérom 38. ročníka Večerného behu Prešovom. Hlavným organizátorom podujatia bol atletický oddiel pri TJ Slávia Prešovská univerzita spolu s Mestským úradom v Prešove a Okresným bezčeským spolkom v Prešove. Po otvorení podujatia primátorom mesta Ing. Jurajom Kopčákom sa na trať vydala najmladšia kategória - rodičia so svojimi synmi či dcérami predškolského veku. Tu sa najlepšie darilo dvojici Peter Leško so synom Petrom. Na štart v kategórii mladších žiačkov sa postavilo 171 chlapcov (zvítazil Juraj Špyrko zo ZŠ Svinia). V kategórii mladších žiačok, v ktorej súťažilo 148 pretekárov, zvítazila Daniela Kotachová zo ZŠ Pod Lesom v Poprade. Bohatou bola aj kategória starších žiačkov, kde sa na štart postavilo 57 preteká-

rov. Vítazstvo v tejto kategórii si odnesol Marián Ogurčák z OŠG Košice. V kategórii starších žiačok si prvenstvo vybojovala Simona Búriová zo ZŠ Šmeralová v Prešove. V kategórii dorastencov si prvenstvo odniesol Tibor Sasarak z BSC JAS Bardejov. U dorasteniek bola najlepšou Mariánu Kočtúchová z Maratónu Rožňava. Najatraktívnejšou bola hlavná kategória mužov, v ktorej zvítazil jeden z našich popredných reprezentantov SR - Mi-

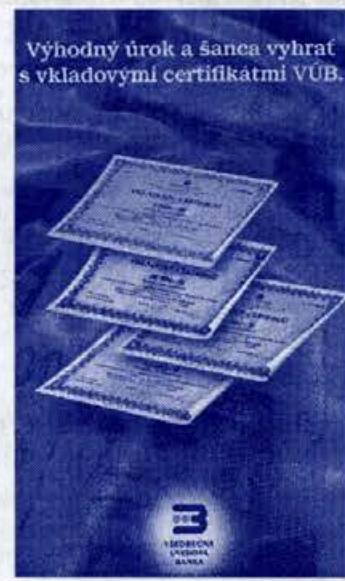
roslav Vanko z AŠK Dukla Banská Bystrica. V kategórii žien jasne triumfovala slovenská reprezentantka Alena Močáriová, štartujúca za JM LAVO Bardejov. Kategóriu veteránov najlepšie zvládol Milan Hrušovský z MK Tatran Spišská Nová Ves. Všetkým zúčastneným, ako aj organizátorom podujatia patrí naše podakovanie.

Dr. J. Maťovský, CSc.

**VŠEOBECNÁ
ÚVEROVÁ
BANKA**

Život v istote

Vydáva: Rectorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 73 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predsedajúca redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, Peter Kocák, akad. maliar, Prom. fil. Jozef Tutoň, Ladislav Ráša zodpovedný za jazykovú úpravu. Mária Tylešová — fotograf. Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Sadzba a tlač: GRAFOTLAČ Prešov

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKEJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV JÚL 1998

ROČNÍK II.

č. 7 / 1998

Odobzdanie čestného titulu „Doctor honoris causa“ Jeho Svätosti Bartolomejovi I.

Slávnostné zasadnutie VR PU

V parku pri pravoslávnom chráme sv. Alexandra Nevského viac než 5 tisíc veriacich z celého Slovenska
• Na liturgii sa zúčastnili podpredseda NR SR Rudolf Filkus a ministri Eva Slavkovská a Ján Mráz • Najdôležitejšou udalosťou návštevy Jeho Svätosti, ekumenického patriarchu Bartolomeja I. bolo stretnutie s pravoslavnymi veriacimi a s inými občanmi Prešova a okolia na svätej liturgii, ktorú slávili spolu s Jeho Blaženosťou metropolitom Dorotejom a s členmi Posvätej synody za mier a porozumenie v Európe 28. 6. 1998 • V jeho sprevode boli metropolitovia a biskupi z viacerých krajín

Jeho Svätosť Bartolomej I.

Zasadnutie vedeckej rady PU sa uskutočnilo dňa 28. 6. 1998 v PKO - Čierny orol v Prešove. Otvoril ho prorektor PU doc. ThDr. Imrich Belejkanč, CSc., ktorý privítal rektora PU doc. K. Feča, prorektora PU, dekanov jednotlivých fakúlt PU, predsedu AS PU a Jeho Svätosť Bartolomeja I., arcibiskupa Konštantinopola, Nového Rima a ekumenického patriarchu. Ďalej privítal poslancov NR SR, ministerku školstva Evu Slavkovskú, Vasiliosa Ikosipéntarchosa, vefysslana Gréckej republiky v SR, Leonida Tolskograjeva, radcu vefysslana Ruskej federácie v SR, Milana Číča, predsedu Ústavného súdu SR, predstaviteľov Krajského a Okresného úradu v Prešove, primátora mesta Prešov, Jeho Blaženosť ThDr. Doroteja, arcibiskupa pražského a metropolitu českých krajín a Slovenska. Jeho Vysokopreosvietenosť ThDr. Nikolaja, arcibiskupa prešovského a Slovenska, Jeho Preosvietenosť Jána, biskupa michalovského, Jeho Preosvietenosť ThDr. Krištofa, biskupa olomoucko-brnenského, Mons. Jána Hirku, sídelného biskupa prešovského, ako aj zástupcov jednotlivých vysokých škôl na Slovensku.

(Pokračovanie na 2. str.)

Pohľad do promočnej miestnosti, kde sa uskutočnilo slávostné zasadnutie VR PU pri príležitosti udelenia čestného titulu „doctor honoris causa“ Jeho Svätosti Bartolomejovi I.

(Dokončenie z 1. strany)

Po privítaní doc. Belejkanič oznámil, že na návrh vedeckej rady PBF PU rozhodla sa vedecká rada PU udeľiť na základe čl. 14 štatútu PU čestný titul „doctor honoris causa“ Jeho Svätosti Bartolomejovi I., arcibiskupovi Konštantinopola, Nového Ríma a ekumenickému patriarchovi, z odboru pravoslávna teológia. Zároveň oznámil, že na základe čl. 29 štatútu PU udeľila VR PU so súhlasom AS PU Jeho Svätosti Bartolomejovi I. aj Zlatú medailu PU.

Na úvod slávostného zasadnutia VR PU prednesol svoj prihovor rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., ktorý uverejňujeme v plnom znení.

Vážené slávostné zhromaždenie!
Dnešné slávostné zasadnutie Vedeckej rady Prešovskej univerzity rozšírené o Vedecku radu Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU otvára novú kapitolu v dejinách vysokého školstva na území mesta Prešov. Dnešným slávostným promočným aktom po prvykrát verejne deklarujeme udelenie pocyt čestného titulu DOCTOR HONORIS CAUSA.

Akademický podnet na udelenie tohto titulu vznikol na pôde Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, ktorá je integrálnou súčasťou Prešovskej univerzity ako jej najstaršia fakulta. Pravoslávna bohoslovecká fakulta bola zriadená na základe vládneho nariadenia 14. júla 1950. Na tejto fakulte bolo sústredené teologicke štúdium pravoslávnej Cirkvi. Fakulta poskytuje študentom teologicke vzdelanie v oblasti biblistiky, liturgie, cirkevnej história, dogmatiky, pastorálky, duchovnosti a morálky, kanonického práva, homiletiky atď. Pravoslávna bohoslovecká fakulta po roku 1989 sa stala súčasťou UPJŠ do roku 1997. Za toto obdobie navrhla siedmym medzinárodnému uznávaným odborníkom - teologom čestný titul DOCTOR HONORIS CAUSA. Sme radi, že v pořadí ôsmy návrh je predložený už v našom univerzitnom zväzku.

Na slávostnom odovzdávaní čestného doktorátu sa zúčastnili aj (zľava) ministerka školstva Eva Slavkovská, poslanec NR SR Igor Urban, vedúci Úradu vlády SR p. Králik, predsedca US SR akademik Milan Čiž a ďalší predstavitelia Štátnej správy

Je pre nás cťou, že Jeho Svätosť Bartolomej I., arcibiskup Konštantinopola, Nového Ríma a ekumenický patriarcha, prijal nás návrh na udelenie čestného titulu DOCTOR HONORIS CAUSA Prešovskej univerzity a že ho môžeme dnes medzi nami privítať.

Vážené slávostné zhromaždenie! Slávostná akademická promócia udelenia titulu DOCTOR HONORIS CAUSA Jeho Svätosti Bartolomejovi I., je udalosťou, ktorá symbolicky prekračuje akademický rámec. Je možnosťou pripomienuť si, že Jeho Svätosť prichádza k nám ako vrcholný predstaviteľ Cirkvi, ktorá k nám vyslala v prvej polovici 9. storočia dvoch svätých misiónarov - solúnskych bratov sv. Cyrila a Metoda. Ich dielo, nech už zastávame rôzne svetozárovej pozície, sú všetci na Slovensku mimoriadne vážime.

Želáme si, aby aj naša dnešná akademická slávlosť sa stala podnetom k zamysleniu sa nad zložitosťami nášho súčasného sveta, aby sme si častejšie našli čas a ochotu zamyslieť sa a pri-

stupňami: v roku 1961 sa stal diakonom, v roku 1969 knúzom, v roku 1973 biskupom, v roku 1990 metropolitom chalkedonským a v roku 1991 arcibiskupom konštantinopolským, čiže ekumenickým patriarchom. V rokoch 1963-68 študoval na Pontifikálnom orientálnom inštitúte v Rime, na Ekumenickom inštitúte v Bossey vo Švajčiarsku a na Mnichovskej univerzite odbor kanonické právo. Doktorát získal na Gregoriánskej univerzite v Rime.

Patriarcha je popredným odborníkom v oblasti cirkevného a kanonického práva a v tejto oblasti vedecky spolupracuje s poprednými kanonistami gréckej pravoslávnej cirkvi, ako aj iných miestnych pravoslávnych i nepravoslávnych cirkví. Je nositeľom viacerých čestných doktorátov - Teologickej fakulty Aténnej univerzity, Filozofickej fakulty Krétskej univerzity, Londýnskej City univerzity, Moskovskej duchovnej akadémie Aegenskej univerzity, Teologickeho inštitútu sv. Sergija v Paríži, Univerzity Alex-en

činnosť, za veľkú podporu teologickeho vzdelávania, ktorá nachádza svoje vyjadrenie v zvolani viacerých medzinárodných konferencií o teologickom vzdelávani v súčasnosti, za mimoriadnu činnosť v oblasti medzinárodných vzťahov na najvyššej úrovni svetových organizácií, ktoré svojimi aktivitami rozhodujú o terajšom i budúcom usporiadani sveta.

Jeho Svätosť Bartolomej I. je členom Spoločnosti pre kanonické právo orientálnych cirkví, je zakladajúcim členom a viceprezidentom Komisie pre vieru a poriadok Svetovej rady cirkví v Ženeve, viceprezidentom a členom Pravoslávnej akadémie na Kréte, čestným členom nadácie Pro-Oriente so sídlom vo Viedni, atď. Mimoriadny význam majú jeho vystúpenia na valných zhromaždeniach OSN, UNESCO, Európskeho parlamentu, Bosporské deklarácie, na Medzinárodnom sumite o náboženstve a ochrane životného prostredia v Atami, v Kongrese USA a pod.

Prosím, aby vedecká rada Prešovskej univerzity na svojom dnešnom zasadnutí pouvažovala o udelení titulu „doctor honoris causa“ Jeho Svätosti Bartolomejovi I. za činnosť, ktorá je rozsiahla, veľkáho a medzinárodného významu. To iba upervní naše vzťahy s univerzitami v Grécku a posilní postavenie Slovenskej republiky v medzinárodných vzťahoch, medzi iným i v parlamente pravoslávnych krajín, ktorý v európskom spoločenstve zastupuje polovicu obyvateľstva Európy. Za pochopenie vedeckej rady Prešovskej univerzity vopred úprimne ďakujeme.

-red-

Fotografie: Orlovský

Najväčší hodnostár pravoslávnej cirkvi Bartolomej I. z rúk rektora PU doc. PhDr. K. Feča, CSc., prebral historický prvý doktorát honoris causa PU

jimať podnet k potvrzovaniu základných všeľudských ideálov porozumenia, lásky a tolerancie medzi ľuďmi a národnimi celého sveta.“

Potom Prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc., dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU, slávostnému zhromaždeniu predstavil život a dielo Jeho Svätosti Bartolomeja I. Z prihovoru vyberáme:

„Jeho Svätosť Bartolomej I., arcibiskup Konštantinopola, Nového Ríma a ekumenický patriarcha, je 270. arcibiskupom tohto arcibiskupstva. Narodil sa 29. 2. 1940 na ostrove Imros v Turecku. Vysokoškolské teologicke štúdiá absolvoval na Teologickej škole na ostrove Chalki. Po prijati mništva postupoval v cirkvi rôznymi

Provence, Teologickej fakulty v Edinburgu, Univerzity v Lovaine, Flanderskej univerzity, Solúnskej Aristotelovej univerzity, Teologickej fakulty sv. Kríža v Bostone, Georgetown university vo Washingtone, Tufts university v Bostone a Univerzity v Dallas. Pre udelenie čestného doktorátu Bartolomejovi I. sa rozhodli univerzity v Grazu a Yalskej univerzite v New Hevene v USA.

Navrhujeme, aby Prešovská univerzita udelila čestný titul „doctor honoris causa“ Jeho Svätosti Bartolomejovi I. za jeho doterajšiu vedeckú činnosť, medzircíkevnu a ekumenickú

Prešovská univerzita vzácnemu hostovi udelila aj Zlatú medailu PU, ktorú odovzdal dekan PBF PU prof. ThDr. Pružinský, CSc.

SLOVÁ UZNANIA

Z prejavu Jeho Svätosti Bartolomeja I.

„Zvlášť nás dojima skutočnosť, že Prešovská univerzita sa rozhodla udeliť (prepožičať) našej Skromnosti titul čestného doktora. Tento titul podľa spravodlivosti patrí môjmu svätemu predchodcovovi, ktorý bol na konštantinopolskom tróne, Potovi Velkému a ktorý, ako je všeobecne známe, bol rektorm Cisárskej univerzity a bol zvolený za patriarchu. Bol iniciátorom pri vyslaní svätých misiónarov Cyrilu a Metoda na misiu ku Slovanom. Prijímanie teda tento titul ako nástupca Potia Velkého a veľkej svätej Pravoslávnej Chrystovej Cirkvi, ktorá ako úrodný košťal strom bojuje proti strašnému diablu, ale ktorá je vytvárať a silná vďaka Božej milosti, vďaka ktorej sme boli dnes uznáni dôstojnými prečíti tieto nádherné chvíle tohto spoločenstva lásky potvrdenej už na jej začiatku pred jedenásťmi storočiami, ktoré jedenásť storočí, hoci v nepriateľských podmienkach, bolo zachované a ktoré po jedenásť storočiach opäť vzplanulo a prosperuje.“

Prejavnená čest našej osobe a najsvätejšiemu ekumenickému trónu nás podnecuje k tomu, aby sme vyjadrili naše podakovanie za iniciatív a prijatie príslušného rozhodnutia vedením Prešovskej univerzity.“

Akceptovanie požiadaviek

Prešov (PU) - Posúdenie rozvojových programov vysokých škôl Košického a Prešovského kraja bolo ťažiskom stretnutia ministerky školstva SR Evy Slavkovskej s predstaviteľmi štyroch východoslovenských univerzít, ktoré sa v minulých dňoch uskutočnilo v Košiciach.

Ako nás informoval rektor našej univerzity doc. PhDr. Karol Feč, CSc., zámerom už druhého takého stretnutia bolo prerokovať podklady vypracované vysokými školami pre koncepcný materiál rozvoja vysokého školstva na Slovensku do roku 2005 a po roku 2005. Pri charakteristike regiónu z hľadiska finančných potrieb ministerka uviedla, že na realizáciu rozvojových programov by pre košické univerzity - Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika, Technickú univerzitu a Univerzitu veterinárskeho lekárstva, ako aj pre Prešovskú univerzitu bolo treba 1,3 miliardy korún na obdobie päť rokov, pri-

čom pre celé Slovensko by bolo potrebných približne 5 miliárd korún. E. Slavkovská zdôraznila, že podstatné požiadavky predstreť rektormi boli akceptované a sú smerované na rozvoj vedeckovýskumnej činnosti, informačných systémov a celkové skvalitnenie vyučovacieho procesu. -red-

Viac ako 10 000 prihlášok na štúdium pre školský rok 1998/99 bolo zaevdovaných na piatich fakultách PU. Prijímacie skúšky prebehli na všetkých fakultách v mesiaci jún. Reálny počet uchádzacov o štúdium na PU, ktorí sa zúčastnili na prijímacích skúškach, podľa slov rektora PU doc. K. Feča predstavoval približne 2/3 prihlásených. Najväčší záujem je o štúdium na FF PU a FHPV PU. V novom školskom roku bude v prvých ročníkoch vo všetkých formách štúdia na jednotlivých fakultách PU spolu študovať 1359 poslucháčov.

Veľký záujem o štúdium

Promócie na PBF PU

Dňa 25. júna 1998 sa v Divadle A. Duchnoviča v Prešove uskutočnila slávnostná promôcia absolventov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity. Tento významný deň v živote fakulty sa začal svätoj liturgiou v Chráme sv. Jána Bohoslova. Na promočnom akte sa okrem členov vedeckej rady PBF PU zúčastnil aj doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc., prorektor PU pre vedu a doktorandské štúdium. V školskom roku 1997/98 štúdium na PBF PU ukončilo 23 absolventov, z toho 3 s vyznamením. Odbor pravoslávna teológia ukončilo 10 absolventov a odbor učiteľstvo náboženstva a etiky 13 absolventov. Veľmi nás teší, že okrem našich absolventov štúdium úspešne ukončilo aj 5 zahraničných študentov (2 z Poľska, 2 z Česka a 1 z Ukrajiny). Novým magistrom pravoslávnej teologie srdečne blahoželáme.

PaedDr. Jana Kováčová, tajomníčka fakulty

K vystúpeniu Ježiša Krista Bartolomeja I. na slávnostnom zasadnutí VR PU sa vrátime v nasledujúcom čísle nášho periodika.

Kritériá na habilitačné a inauguračné konanie

1. Pedagogická aktivity

- a) pri habilitačnom konaní: 5 rokov kontinuálna vzdelávacia činnosť na vysokej škole v odbore, v ktorom sa uskutočňuje habilitácia
- b) pri inauguračnom konaní: 10 rokov kontinuálna vzdelávacia činnosť na vysokej škole v odbore, v ktorom sa uskutočňuje inaugúracia
- c) autorstvo, resp. spoluautorstvo skript a učebných pomocov
- d) garantovanie študijného odboru, resp. špecializácie
- e) príprava učebného plánu nového študijného odboru.

2. Vedecký výskum a publikačná aktivity

Aktivita	Humanitné vedy		Prírodné vedy		lo (napr. pri inauguračnom konaní: vedúci projektu grantovej úlohy, zodpovedný riešiteľ výskumných úloh, účasť na riešení medzinárodných výskumných úloh, vytvorenie vedeckej, pedagogickej, resp. umeleckej školy, vedecká hodnosť DrSc. a i.).
	habil.	inaug.	habil.	inaug.	
A. Monografie	1	2	1	2	-
Vysokoškolské učebnice	1	2	1	2	-
Vedecké štúdie (pôvodné vedecké práce)	20	40	12	25	-
v domácich časopisoch a zborníkoch najmä typu Acta Facultatis					
Vedecké štúdie	2	5	7	15	-
v zahraničných časopisoch a zborníkoch					
B. Citácie prác v domácich časopisoch a zborníkoch	10	30	10	30	-
Citácie prác v zahraničných časopisoch a zborníkoch	5	10	5	10	-
C. Realizované patenty doma	-	-	-	-	-
Realizované patenty v zahraničí	-	-	-	-	-
Realizované unikátne inžinierske diela a projekty	-	-	-	-	-
Realizované umelecké diela, výstavy a pod.	2	4	-	-	-
Nové zavedené diagnostické alebo nové liečebné metódy	-	-	-	1	-
Nové realizované materiály a technológie	-	-	-	1	-

Poznámky:

- a) požaduje sa, aby uchádzca spĺňal požiadavky najmenej v troch položkách, ktoré nesmú byť všetky z jednej skupiny,
- b) odporúčame prednóstne uvádzať štúdie v odborných časopisoch, pri zborníkoch len recenzované štúdie,
- c) vylučujú sa autocitácie (aj pri kolektívnych prácach) a citácie v nepublikovaných prácach,
- d) pri návrhu na konanie treba hodnotiť uchádzca ako komplexnú vzdelávaciu a vedeckú osobnosť a brať do úvahy celé jeho die-

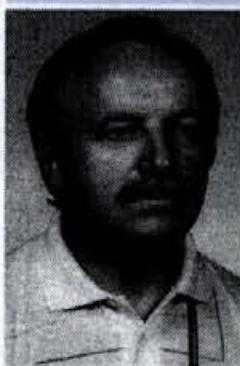
vedných odboroch (kazuistika, zásadný literárny kritický príspievok, tvorba výkladových a ostatných typov slovníkov, účasť na kodifikáciích príručiek atď.) a i.

Záverečná poznámka

Za rozhodujúce pokladáme aktivity uvedené v bode 1. a 2.

Uvedené kritériá treba pokladáť za rámcové, možno ich dopĺňať, resp. ďalej upravovať podľa špecifickosti jednotlivých vedných (študijných) odborov.

Krst učebníc doc. Jána Birčáka

Doc. RNDr. Ján Birčák, CSc., Dr.h.c., predseda Akademického senátu PU, vydal učebnice fyziky pre 5. až 8. ročník základných škôl. O nezvyklý akt úcty k učebnici sa v minulých dňoch postarala Okresná knižnica Dávida Gygesea v Bardejove. Na jej pôde sa totiž v doterajšej 45-ročnej histórii po prvýkrát konal krst knihy, práve učebníc fyziky pre 5. až 8. ročník ZŠ od doc. Ján Birčák. Na obsahu učebníc spolupracovali aj Mgr. Juraj Senaj a

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE
Fakulta humanitných a prírodných vied
Katedra fyziky

J. BIRČÁK - J. HEREDOŠ

LOGICKÉ OPORY
FYZIKA 6

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE
Fakulta humanitných a prírodných vied
Katedra fyziky

J. BIRČÁK - J. SENAJ

LOGICKÉ OPORY
FYZIKA 7

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA V PREŠOVE
Fakulta humanitných a prírodných vied
Katedra fyziky

J. BIRČÁK - F. VAGASKÝ

LOGICKÉ OPORY
FYZIKA 8

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA
Fakulta humanitných a prírodných vied
Katedra fyziky

Ján Birčák

FYZIKA
V LOGICKÝCH OPORÁCH
alebo
Ako naučiť fyziku každého žiaka

Mgr. František Vaganský, ktorý má k Bardejovu veľmi dobrý vzťah nielen z pohľadu blízkeho rodiska, ale aj preto, že ako sám povedal „tu skladal svoj prvý učiteľský slub“. Na veľmi dôstojne pripravenom slávnostnom akte privítal riaditeľ Okresnej knižnice PhDr. Vasil Gula, CSc., početné zastúpenie vzácných hostí, medzi ktorí bol aj rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., dekan Fakulty humanitných a prírodných vied PU doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc., rektor Štátnej univerzity v Užhorode akademik Vladimír Slivka a profesor tejto univerzity Dmitro Semák a ďalší činitelia v oblasti školstva, kultúry a verejného života. Akt krstu učebníc uskutočnil rektor PU Karol Feč, ktorý ponúkol prítomným priestor aj na oboznámenie sa s viacerými aktivitami PU.

Prezentácia publikácie

J. Junger - K. Zusková:
Pohybové programy pre všetkých

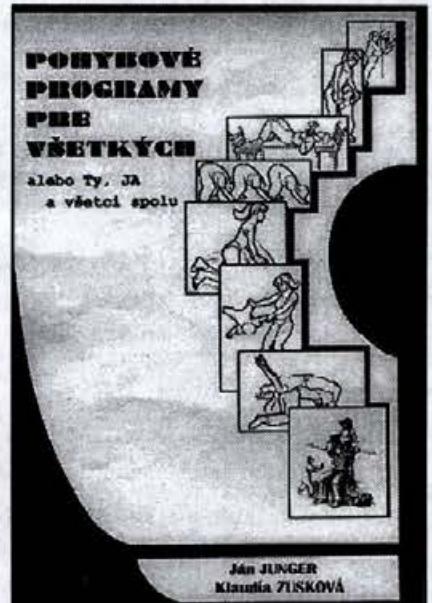
Civilizačný proces narušil pohybový režim našej populácie. Vedci, predovšetkým fyziológovia, psychológovia a pedagógovia, zistujú a popisujú somatomotorickú disharmóniu, ktorá je príčinou hypokinetickej biodegradácie človeka. Hypokinézia podnecuje tzv. civilizačné choroby, predovšetkým kardiovaskulárne, ortopedické a nervové choroby. Tieto vedecké poznatky sú veľmi málo rešpektované a predstava o harmonickom rozvoji tela a ducha existuje len v teórii.

V praxi stretávame len málo ľudí, ktorí systematicky (aspoň trikrát týždenne) vykonávajú určitú telesnú aktivitu adekvátnu intenzitou. Táto situácia je typická aj u osadenstva našej univerzity. Máloktojorý z nás sa orientuje na zdravie centrický životný štýl.

Recenzovaná publikácia našich kolegov, J. Jungera a K. Zuskovej, dáva erudovaný návod, ako vypracovať a aplikovať pohybové programy v záujme zdravia. Odporúčam túto publikáciu pre všetkých, ktorí veria v grécky ideál zdravia kalokagacie.

Publikáciu si môžete kúpiť na Fakulte humanitných a prírodných vied PU.

Tomáš Stejskal

Zo zasadnutia akademického senátu univerzity

Na svojom poslednom zasadnutí v tomto školskom roku (29. júna) nás univerzitný senát zvolil nového zástupcu PU do Rady vysokých škôl SR (namiesto doc. RNDr. Zdenka Hochmutha, CSc.,

M. Šefara

ktorý sa funkcie vzdal, bol zvolený prof. Ing. Michal Šefara, CSc.). Členovia senátu taktiež vzali na vedomie informáciu predsedu AS PU o zasadnutí predsedov a podpredsedov akademických senátov fakúlt PU uskutočnenom 22. júna, rovnako vzal na vedomie informáciu rektora

PU o možnosti zriaďovať rektorátne pracoviská (katedry, ústavy) a zároveň s tým schválil návrh prechodu správy sieťového uzla PU z Centra výpočtovej techniky FHPV a PF na rektorát PU. AS PU ďalej schválil navrhované zmeny v štatúte Grékokatolíckej bohosloveckej fakulty PU, týkajúce sa oddelenia kňazského seminára od tejto fakulty, a odsúhlil doplnenie svojich radov o zástupcu tejto fakulty, ktorým sa stal doc. PhDr. Michal Varchola, CSc.

(lo)

Vedeckovýskumné aktivity PU

Rok 1997 bol prvým rokom súmostnej existencie PU v rámci štruktúry vysokých škôl SR. Ako taký mal mnohé znaky hľadania nových cest a mechanizmov, ktoré vo viacerých aspektoch sa už spolu podielali, resp. budú podieľať na kvalitatívno-kvantitatívnych ukazovateľoch našej práce aj v oblasti vedeckovýskumných aktivít. V tejto súvislosti s uspokojením môžeme konštatovať, že vedeckovýskumná vyspelosť našich pracovísk v mnohom predznamenala bezproblémové pokračovanie v riešení vedeckovýskumných úloh.

Hodnotenie vedeckovýskumnnej činnosti je bytosne hodnotením fundamentalného poslania a napĺňania práce vysokoškolského učiteľa a katedier ako rozdohujúcej „bunky“ akýchkoľvek tvorivých aspirácií v dvojjedinej syntetickej úlohe: bádateľskej a pedagogickej.

Profilácia vedeckovýskumných aktivít PU v roku 1997 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi zistila v mnohom nezmenená. Rozvíja sa v odboroch filologickej, filozofickej, teologickej, historických, pedagogických, umenovedných a prírodných vied.

Pracoviská PU i jednotliví pedagogickí a vedeckí pracovníci boli mnohonásobne zapojení do vedeckej spolupráce s VŠ doma aj v zahraničí, ako aj s kultúrnymi inštitúciami SR i s organizačiami VVZ mimoroztu školstva. V menšej miere aj s podnikateľským sektorm.

Základnými formami spolupráce boli:

a) účasť pracovníkov na grantových projektoch MŠ a SAV (VEGA a KEGA)

b) účasť pracovníkov na medzinárodných grantových projektoch

c) účasť pracovníkov na vedeckých konferenciach s medzinárodnou účasťou usporiadanych na PU, resp. účasť na zahraničných vedeckých konferenciach

d) zahraničné a domáce prednáškové pobedy (podrobnejšie pozri tabuľkové prílohy).

1. Grantové projekty - VEGA

Na PU sa v roku 1997 riešilo 29 grantových úloh. Finančná dotácia predstavovala sumu 1.373.000,- Sk. Na prvý pohľad by sme mohli vyslovíť s kvantitatívnym ukazovateľom počtu grantových úloh spokojnosť. Pri podrobnejšej analýze sa však ukáže, že existujú viaceré oprávnené problémové súvislosti, na ktoré je potrebné upozorniť. Predovšetkým je to rozdielna participácia jednotlivých fakult a katedier na plnení týchto úloh. Na FF sa pracovalo na 17 grantových úlohach, na FHPV na 11 úlohach a na PF na 1 úlohe. Vedeckovýskumná aktivity je v rámci fakult a katedier rozložená neproporčne. Sú fakulty a katedry s vysokou mierou aktivity, ale máme aj pracoviská s veľmi nízkou mierou angažovanosti. Pozitívne musíme oceniť hlavné úsilie na FF a v rámci jej katedier zvlášť Katedru slovenského jazyka a literatúry, ktorá riešila 6 grantových projektov. Katedra filozofie, ktorá riešila 3 grantové projekty. Grantový systém VEGA je výrazným stimulom vedeckých aktivít na našej univerzite. Je

určitým prekvapením, že vzhľadom na prevažujúci pedagogický charakter našej univerzity absentujú významnejšie grantové projekty z odboru pedagogických vied. V roku 1997 pretrvávali problémy s pridelením a výškou grantových finančných prostriedkov. Proces pridelovania finančných prostriedkov sa v roku 1998 výrazne zlepší.

2. Grantové projekty - KEGA

Grantové projekty KEGA sú zastúpené, na rozdiel od grantových projektov VEGA, v neuspokojivom počte. Za celú univerzitu máme iba 1 projekt, ktorý sa rieši na FF a jeho rišeňom je prof. Furdiš - Slovenská slovotvorba - teória, opis, cvičenia (vysokoškolská učebnica). Záda sa, že napísal vysokoškolskú učebnicu je oveľa náročnejšie než napísal vedeckú monografiu. Fakulty a katedry by sa mali znova veľmi výrazne zamyslieť nad možnosťou spracovania projektov v tomto type grantových úloh. Termín odovzdania nových projektov je totiž do 30. 6. 1998.

3. Riešiteľské aktivity v medzinárodných grantoch

Medzinárodná spolupráca fakult, katedier, výskumných tímov i jednotlivých učiteľov PU je tematicky aj teritoriálne rozmanitá. Kým v predchádzajúcich rokoch väčšinou neprebehala v rámci oficiálne uzavretých zmlúv, pokúsili sme sa už v roku 1997, aby sa stala neoddeliteľnou súčasťou zmluvného zakotvenia. Sumarizácia participácie na medzinárodných vzdelávacích programoch, spoločných európskych úlohach TEMPUS, CEEPUS a výskumných projektach je 21. Zatiaľ sa naši kolegovia podieľajú na riešení medzinárodných grantových úloh len ako riešitelia. Sme presvedčení, že na našej univerzite máme viacerých špičkových pracovníkov, ktorí sa možno pokúsiť o získanie medzinárodného grantu vo funkcií hlavného koordinátora. Riešiteľské úsilie v medzinárodných grantových aktivitách netvorí nosný smer výskumnnej činnosti na PU v roku 1997, avšak významne prispievajú k tomu, aby sa naša univerzita dostávala do akademického povedomia aj v zahraničí.

4. Inštitucionálne projekty

Inštitucionálne projekty predstavujú zvláštny „fenomén“ našich vedeckovýskumných aktív. V tomto type bádateľských aktivít pretrváva už niekoľkoročný základný problém - nedostatočné finančné zabezpečenie. Napriek tomu sme riešili v roku 1997 na PU 42 projektov. Dosiahnuté základné výsledky v mnohých prípadoch majú veľmi sympatické publikačné výstupy. Riešenie inštitucionálnych projektov, napriek pretrvávajúcim finančným ťažkostiam, by sa malo stať „pripravnou fazou“ pre naplnenie aspirácií na získanie grantových úloh VEGA a

KEGA. Žiaľ, len v jedinelých prípadoch to malo doteraz takéto smerovanie. V tejto súvislosti je potrebné s uznaním hodnotiť úsilie na PBF, ktorá vo význame poddimenzovaných finančných podmienkach realizuje 4 veľmi náročné základné projekty - biblický, liturgický, patristický a historický. Už prvé výsledky za rok 1997 - vydaný 1. zv. Sv. Pisma Nového Zákona, 2. monografia prof. Pruzinského, pripravovaný preklad patristickej literatúry s vedeckým aparátom (40 zväzkov) - sú úctyhodné.

5. Vedecké konferencie a semináre

Usporiadanie vedeckých konferencií a seminárov sa ukazuje vzhľadom na nedostatok finančných zdrojov ako veľký problém. Preto usporiadanie 15 konferencií v roku 1997 považujeme za primerané. Vyzdvihnuté je potrebné úsilie na FF, ktorá zorganizovala 8 vedeckých podujatí aj s medzinárodnou účasťou. Úsilie organizátorov v mnohých prípadoch má svoje vyústenie vo vydaní zborníkov z týchto podujatí. V živote našej univerzity by bolo veľmi produktívne, ak by sa nám podarilo postupne prekonávať „fenomén“ fakultnej, resp. až katedrovej atomizácie.

6. VVČ, kvalifikačná štruktúra PU a vedecká výchova

Prehľbenie kvality vedeckovýskumnnej činnosti a doktorandského štúdia je späť s kvalifikačnou štruktúrou vysokej školy a naopak. Vynikajúce vedeckovýskumné výsledky bezprostredne pôsobia na zvyšovanie kvalifikačnej štruktúry univerzity. Naša súčasná situácia v kvalifikačnej štruktúre vyzerá takto:

profesori - 22 učiteľov	(5,63 %)
docenti - 91 učiteľov	(23,27 %)
odb. as. s ved. hodnostou - 89 učiteľov	(22,76 %)
odb. as. bez ved. hodnosti - 189 učiteľov	(48,34 %)

Uvedené hodnoty vyjadrujú naše najboľejšie miesta - kategóriu profesorov a odborných asistentov bez vedeckej hodnosti. V celoslovenských podmienkach to sice nepredstavuje najnižšiu kvalifikačnú úroveň, ale oveľa horšie je to v porovnaní s medzinárodnými standardmi.

Percento 48,34 % v kategórii odborných asistentov bez vedeckej hodnosti je aj v našich domácich podmienkach alarmujúce. Z jednotlivých fakúlt PU sa na tomto ukazovateľu najvýraznejšie podieľajú GBF - 91,67 % a PF - 64,15 %. Vedenie univerzity a vedenia jednotlivých fakúlt sa budú musieť spoločne zamyslieť nad spôsobom radikálnej zmeny tohto stavu. V mnohých prípadoch naši kolegovia akoby stratili vnútornú i vonkajšiu motiváciu pre svoj kvalifikačný rast. Dokumentuje to aj percento nezápojenosti do riešenia vedeckovýskumných úloh typu VEGA a KEGA - 57,03 %. Plnenie úloh VEGA, KEGA, medzinárodných či inštitucionálnych projektov s publikáčnym výstupmi priamo predurčuje smerovanie v procese zvyšovania kvalifiká-

cie.

Doktorandské štúdium na PU má progresívny trend. Zvyšuje sa záujem mladých adeptov o túto formu postgraduálneho štúdia. Novela vysokoškolského zákona vniesla do doktorandského štúdia niektoré progresívne momenty, ktoré môžu prispieť k významnejším zmenám v kvalifikačnej štruktúre našich vysokých škôl. V súčasnosti máme zaradených vo vedeckej príprave pre naše vnútorné potreby 36 doktorandov a 108 školíme pre potreby iných pracovísk. Žiaľ, pretrváva známy jav predchádzajúcej aspirantskej výchovy, že časové rozpätie internej a externej doktorandskej prípravy sa v mnohých prípadoch začína neproduktívne predĺžovať! V správach jednotlivých fakult PU o vedeckovýskumnej činnosti nemôžeme identifikovať skutočnosť, do akej miery sú doktorandi zapojení do jednotlivých grantových úloh na fakultách. Ďalej chcem upozorniť na skutočnosť, že podľa ostatných pokynov MŠ SR pre akreditáciu fakult, resp. ich evaluáciu bude sa samostatne vyhodnocovať zapojenosť študentov do riešenia vedeckovýskumných úloh. Odporučame vedeniam fakult a katedrám, aby sa týmto pokynom MŠ SR zaoberali a vydobili adekvátné opatrenia.

Prehľbenie vedeckovýskumných aktív na PU je nevyhnutné spájať s riešením grantových úloh VEGA a KEGA. Na fakultách a katedrách by sme sa mali pokúsiť dosiahnuť výrazne vyššiu zapojenosť učiteľov participujúcich na riešení uvedených úloh. Treba nadalej pokračovať v bádateľských aktivitách inštitucionálnych projektov so zabezpečením náročných vstupných, prebiežných i záverečných oponentov. S tým súvisí aj potreba motivačne podporovať kvalifikačný rast pedagogických pracovníkov. Mimoriadnu pozornosť treba venovať kvalifikačnému rastu učiteľov v kategórii profesor a odborný asistent bez vedeckej hodnosti. Zvýšenú pozornosť je nutné viazať na vznik nových školiacich pracovísk garantujúcich doktoranské štúdium a habilitačné a inauguračné konania. Systémovými opatreniami je potrebné zmluvne zabezpečiť nové možnosti zapojenia sa do riešenia vedeckovýskumných programov v rámci medzinárodnej spolupráce a prehľbiť medzikatedrovú, medzikafulktnú a medziniverzitnú spoluprácu aj v rámci SR. Dôraz položí na zvýšenie publikáčnej činnosti v monografiách, vysokoškolských učebnicach a vedeckých štúdiach v karentovaných časopisoch. Bezpodmenečne je nevyhnutné pripraviť celouniverzitný model bibliografického spracovania publikáčnej činnosti. Vo zvýšenej miere treba finančne podporovať vydávanie kvalifikačných prác, grantových výstupov, ako aj hľadať nove formy na vydávanie učebnicovej a skriptovej literatúry, ktorej nedostatok sa stáva z roka na rok citelnejší. V súlade s plánmi vedeckovýskumnnej činnosti v rámci jednotlivých fakult je nevyhnutné oživiť študentské aktivity tak, aby sa stali prirodzenou súčasťou sebarealizácie študentov a priestorom pre budúce vedeckovýskumné aktivity. To všetko súvisí s nevyhnutnosťou inovaovať technické prostriedky výskumu, osobitne počítačovej siete, ktorá je pre súčasný vedecký výskum už neodmysliteľnou súčasťou.

Doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc. prorektor pre vedu a doktorandské štúdium PU

Doc. PhDr. Peter Švorc, CSc., (1957) je historikom a vysokoškolským učiteľom na Katedre dejín a archívnicstva Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Je autorom mnohých historických štúdií a článkov uverejnených doma i v zahraničí.

Knižne mu vyšli práce:

- Zo zasnežených dreveníc (1988)
- Podtatranské premeny (1988)
- Zrod republiky. Dobové dokumenty, spomienky a stanoviská 1914-1918 (1991)

– Rozbíjali monarchiu. Populárny slovník osobností česko-slovenského odboja 1914-1918 (1992)

– Stručné dejiny Podkarpatskej Rusi /1918-1946/ (1996).

Rok 1998 patrí k takým, v ktorých si nielen Slovensko, ale aj krajiny strednej Európy pripomínajú celý rad okrúhlych výročí, viažúcich sa k zlomovým udalostiam ich dejín. Vari najväčšia koncentrácia takýchto udalostí spadá do 19. a 20. storočia. Pripomeňme si, že ide o 150. výročie revolúcie v r. 1848, ktorá otriasla celou Európu, 80. vý-

cov (prof. Dr. Janez Cvirk, Dr. Juraj Perovšek z Ljubljany). Nakoniec sa referenti stretli na pôde múzea v Grazi s múzejníkmi, s ktorými prediskutovali koncepciu putovnej výstavy s rovnomením názvom, aký niesla konferencia.

Garant konferencie prof. Dr. Harald Heppner, ktorý je zároveň aj zostaviteľom zborníka z tej-

Zlomové roky a stredoeurópska historická veda

ročie (1918) ukončenia 1. svetovej vojny, zániku Rakúska-Uhorska a vzniku nástupníckych štátov, medzi ktorými bola aj ČSR, 60. výročie (1938) mníchovského diktátu, ktorý zas predznamenal zánik ČSR, 50. výročie komunistického prevratu vo februári 1948, ktorý zasiahol povojskový vývin v ČSR a presmeroval ho na sovietsku orientáciu, a nakoniec 30. výročie okupácie ČSSR vojskami Varšavskej zmluvy v r. 1968.

Každé z týchto výročí malo pre strednú Európu, a teda aj pre Slovákov, charakter zlomovej udalosti. Povinnosťou historickej vedy je, aby ich reflektovala vo zvýšenej miere práve v čase ich výročí. Je to aj preto, lebo spoločnosť pri takýchto príležitostiach oveľa citlivejšie vníma svoju minulosť. Prirodzene kladie historiografiu aj viac otázok a očakáva stále kvalifikovanejšie odpovede.

V krajinách strednej Európy sa v r. 1998 uskutočnilo viacero vedeckých podujatí k jednotlivým výročiam. V Prahe vo februári t.r. venovali Ústav pro soudobé dejiny AV ČR a bratislavský Historický ústav SAV pozornosť komunistickému prevratu v r. 1948.

Institut für Geschichte (Ústav dejín) na univerzite v Grazi (Rakúsko) sa 26.-27. marca zameral na rok 1918. Medzinárodná konferencia mala názov Región a prevrat a dvojdňové rokovanie sa koncentrovalo predovšetkým na analýzu posledných mesiacov a týždňov roku 1918 na území bývalej monarchie. Organizátori rozdeliли príspevky do troch častí. V prvej sa venovali záveru vojny a celoeurópskym zmenám (prof. Dr. Fritz Fellner a prof. Dr. Arnold Suppan z Viedne). V druhej dali priestor referátom, ktorí reprezentovali pohľad porazených národov Rakúska-Uhorska, teda Rakúšanov (prof. Dr. Harald Heppner, Dr. Eduard Staudinger z Grazu) a Maďarov (Dr. László Szarka a Dr. Zoltan Szász, Budapešť). Tretia časť konferencie, ktorá sa uskutočnila v nasledujúci deň, vytvorila priestor pre referáty o dianí tých národov monarchie, ktoré patrili do skupiny víťazov - teda Slovákov a Čechov (PhDr. Dušan Kováč, DrSc., Bratislava, doc. PhDr. Peter Švorc, CSc., Prešov) a Slovin-

to konferencie, vyšiel s myšlienkom pripraviť výstavu dvoj- a trojrozmerných predmetov, obohatených o premietanie dokumentárnych filmov. Jeho cieľom bolo, aby sa aj širšia verejnosť bližšie a plasticejšie oboznámila s udalosťami z konca roka 1918 a mesiacov nasledujúcich po nich. Preto už vopred požiadal pozvaných referentov, aby v spolupráci s múzeami v ich krajinách pripravili obrazový materiál o udalostiach, o ktorých budú na konferencii hovoriť. Múzeum mesta Graz (sídlace v dome, v ktorom sa narodil následník trónu František Ferdinand d'Este) teraz pripravuje výstavu. Žou chce v priebehu tohto a nasledujúceho roku prezentovať zlomové chvíle v krajinách bývalej habsburskej monarchie. Najskôr v Rakúsku, potom v Slovinsku, Maďarsku a na Slovensku. V tejto súvislosti je vhodné vyjadriť podakovanie pracovníkom Vlastivedného múzea v Prešove Márii Kyseľovej a Milanovi Kaľavskému, ktorí ochotne pomohli vyhľadať a pripraviť obrazový a písomný materiál pre medzinárodnú výstavu.

Konferencia bola dlhodobo pripravovaná. V priebehu dvoch rokov v polročných intervaloch organizátori oslovovali referentov a postupne od nich žiadali tézy referátov, obrazový materiál k referátom a nakoniec i samotné referaty. Dôvajúc sa na to z odstupu, dosiahli cieľavedomú a dlhodobejšiu prípravu referentov, čo sa nakoniec odrazilo nielen v prednesených príspevkoch, ale najmä v diskusiah po každých dvoch prednesených referátoch. Pre ne organizátori vymedzili skutočne veľký časový priestor.

Na spomínanú konferenciu v Grazi nadväzuje viacero konferencií v zahraničí i u nás. Chcel by som upozorniť na konferenciu Osudy demokracie v strednej Európe 1918-1938, ktorá sa uskutoční 5.-9. 10. 1998 v Prahe, a predovšetkým na konferenciu Stredoeurópske národy na križovatkách dejín 1848-1918, ktorej garantom je Katedra dejín a archívnicstva FF PU. Uskutoční sa 11.-12. 11. 1998 na pôde Prešovskej univerzity za účasti popredných historikov z okolitých krajín.

Peter Švorc

Úvod do filozofie dejín

Člen Katedry filozofie FF PU doc. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., vydal publikáciu **Úvod do filozofie dejín**, s podtitulkom **Príspevok k problematike „historiosofie“**. Doc. Dupkala je absolventom Gymnázia Horný Val v Žiline. Filozofiu študoval na FF UPJŠ v Prešove. Realizoval študijné pobyt v Moskve (1984) a v Paríži (1993). Od roku 1984 pôsobí na Katedre filozofie FF PU. Pedagogicky aj vedeckovýskumne sa orientuje na problematiku dejín slovenskej filozofie v ich európskom ideo-kultúmom kontexte. Publikuje v odborných filozofických a literárno-historických periodikách doma i v zahraničí (Filozofia, Slavica-Slovaca, Tvorba-T, Slovenské pohľady, Romboid, Slávie, Lelkipazstor atď.). Samostatne mu doteraz vyšli publikácie: Česká a slovenská filozofia (1992), Kultúra a náboženstvo najstarších civilizácií (1992), Slovanská mytológia (1995), Stúrovcí a Hegel (1996).

Rudolf DUPKALA

ÚVOD DO FILOZOFIE DEJÍN

(Príspevok k problematike „historiosofie“)

Bardejov 1998

Významná monografia profesora M. ŠTECA

Profesor Mikuláš Štec, DrSc., je autorom monografii **Spisovný jazyk na Zakarpatsku a východnom Slovensku** (1969), **Ukrajinský jazyk na Slovensku** (Sociolingvistické a interlingvistické aspekty) (1996), vysokoškolskej učebnice **Úvod do staroslovenčiny a cirkevnej slovančiny** (1994), spoluautorom publikácií **Čomu, koly i jak** (Odpovede na základné otázky života Ukrajincov Československa) (1967, 1992), **Ukrajinské nárečia horného toku Cirochy** (1987), početných štúdií publikovaných v domácich a zahraničných časopisoch. Prof. Štec je členom Medzinárodnej komisie pre jazykové kontakty pri MKS, člen Národnej pravopisnej komisie Ukrajiny, člen redakčných rád odborných časopisov, zborníkov a publikácií.

STAROSLOVIENČINA A CIRKEVNÁ SLOVANČINA

Vedeckovýskumná orientácia katedier PF PU

Dnes predstavujeme vedúcich katedier Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity, ich činnosť a zameranie vo vedeckej a pedagogickej činnosti v roku 1998.

Vedúci katedry
PhDr. Daniel
Šimčík

KATEDRA HUDOBNEJ VÝCHOVY zabezpečuje odborno-pedagogickú prípravu učiteľov pre I. stupeň základnej školy. Rozvojom hudobno-pedagogických schopností pripravuje budúcich pedagógov, ktorí v pedagogickej praxi budú zabezpečovať pestrú a tvorivú hudobné aktivity detí mladšieho školského veku. Preto katedra orientuje svoju činnosť tak v oblasti hudobno-teoretickej prípravy,

ako aj v oblasti praktických hudobných činností. Študentom, ktorí majú potrebné predpoklady a prejavia zvýšený záujem o hudobnú výchovu, umožňuje katedra formou prehľbeného štúdia ďalšie rozvinutie hudobno-pedagogických schopností. V rámci nepovinných predmetov dostávajú študenti príležitosť uplatniť špecifické hudobné záujmy i umelecké hudobno-interpretačné aktivity predovšetkým v sôlových či kolektívnych speváckych a inštrumentálnych prejavoch. Pedagógovia katedry rozvíjajú a prehľbjujú aj spoluprácu s kolegami v zahraničí (Česká republika, Rakúsko, SRN, Poľsko) a reprezentujú katedru v oblasti hudobnej vedy a výskumu, hudobnej pedagogiky a metodiky, v publikácej činnosti i ako aktívni hudobní interpreti na koncertoch doma i v zahraničí.

KATEDRA MATEMATIKY je zameraná na oblasť elementárnej aritmetiky, algebre a geometrie. Vedúcim katedry je doc. RNDr. J. Fiamčík, CSc. Čažiskom pôsobenia katedry je metódika vyučvy matematiky na I. stupni ZŠ. Katedra sa zameriava na analýzu vedomostnej úrovne z matematiky absolventov rôznych typov stredných škôl, prichádzajúcich na pedagogickú fakultu a jej odrazom v ďalšom matematickom vzdelávaní. Orientuje sa aj na výskum v oblasti starostlivosti o žiakov ZŠ nadaných na matematiku.

Vedúci katedry
prof. PhDr. Ján
Jurčo, CSc.

KATEDRA SLOVENSKÉHO JAZYKA A LITERATÚRY má špecifické poslanie: pripravuje učiteľov slovenského jazyka a literatúry pre 1.-4. roč. ZŠ. Didaktická transformácia jazykovedených a literárnych poznatkov tvorí iba jedno zameranie členov katedry, avšak veľmi dôležité, vďaka súčasnému a čítateľskému zručnosti patria k základnej kultúrnej výbave každého občana. O aktuálnej náležnosti tejto problematiky sú denne presvedčané v masmédiách, verejnom živote aj v škôlach.

K rodnému jazyku a národnnej literatúre sa stavíme macošky.

V druhom, vedeckovýskumnom zameraní, členovia katedry sa sústredia na problém literárnej kritiky a teórie literatúry pre deti a mládež, na jej žánrove vedomie, estetické hodnoty, na poslanie ľudovej aj autorskej rozprávky, na smerovanie literárneho procesu a jeho miesta v systéme prípravy študentov.

Výskum jazyka prekráca hranice špecifického zamerania katedry a smeruje k všeobecným otázkam zvukovej, morfológickej, syntaktickej a štýlistickej rovniny jazyka. Bokom neostáva ani kultúra reči.

Katedra sa úspešne odborne dotvára. Výsledky dosiahnuté v uvedených oblastiach slúžia ako štartovaci blok ku kvalifikačnému rastu (všetci mladí členovia katedry sú zapojení do doktoranského štúdia, doktorandi do habilitačného a docenti do inauguračného procesu).

Členovia katedry výsledky svojej práce prezentujú na vedeckých konferenciach, v didakticky orientovaných periodikách a vedeckých časopisoch. Katedra vydáva aj vedecko-odborný časopis Slovo o slove.

Cieľom a poslaním katedry je pripraviť učiteľov pre roč. 1.-4. roč. ZŠ, ktorí budú citliво ústne aj písomne

používať slovenský jazyk, vzbudzovať k nemu úctu u svojich žiakov, viesť ich k plnohodnotnému prijímaniu krásnej literatúry, k jej estetickému prežívaniu.

Úlohou katedry (školy vôbec) je krásno nielen pripojiť, alebo ho aj tvoriť. K tomuto poslaniu smerujú všetky aktivity katedry.

Vedúci katedry
PaedDr. Milan
Portík, CSc.

KATEDRA ELEMENTÁRNEJ A SPECIÁLNEJ PEDAGOGIKY

Katedra je jednou z najväčších na PF PU. Zabezpečuje výučbu všeobecnopedagogických a špeciálnopedagogických disciplín. Odbory, ktoré sa študujú na katedre:

- Učiteľstvo I. stupňa ZŠ - školská logopédia,
- Pedagogika mentálne postihnutých

- a medziodborové štúdium etopédia v kombinácii so slovenským jazykom (doposiaľ sa študovali tieto odbory len v PDF UK v Bratislave).

Wyučbu zabezpečujú interni aj externí učitelia (doc. PhDr. E. Kollárová, CSc., PaedDr. L. Horňák, CSc., PaedDr. O. Matuška, CSc., prof. PhDr. J. Sabol, DrSc., prof. PhDr. Š. Vašek, CSc., doc. PhDr. A. Kerekrétiová, CSc.), lekári - špecialisti (ORL - MUDr. S. Turlík, psychiatria - MUDr. G. Husovská, pediatria - MUDr. F. Ináš, neurologia - MUDr. M. Patúšová, neurolingvistika - Mgr. O. Gáborová) a iní (latinskina - A. Karasová).

Vo vedeckovýskumnnej činnosti sa katedra zameriava na oblasť humanizácie výchovno-vzdelávacieho procesu a na oblasť výchovy a vzdelávania detí zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Katedra je zapojená do riešenia grantovej úlohy Humanizácia výchovy. Garantom úlohy je prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc., z PDF UK Bratislava.

Katedrová úloha - Výchova a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia - bola prezentovaná na 2 ročníkoch konferencie, prvá v r. 1996 - téma Výchova a vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, druhá v r. 1998 - téma Perspektív edukácie žiakov z výchovne menej podnetného prostredia.

Vedúci katedry
PaedDr. L. Oříšek

KATEDRA TELESNEJ VÝCHOVY. Katedra je vo svojej vedeckovýskumnnej činnosti zameraná na diagnostikovanie a posudzovanie všeobecnej pohybovej výkonnosti žiakov I. stupňa ZŠ, ako aj študentov vlastnej fakulty. Všetci učitelia sa v súčasnom období podieľajú na riešení inštitucionálnej úlohy so zameraním na profiláciu absolventov PF PU. Okrem toho traja pedagogickí pracovníci sú zapojení do grantových projektov.

Vedúci katedry
doc. PhDr. Anton
Jusko, CSc.

KATEDRA VÝTVARNEJ VÝCHOVY svoje priority do budúceho obdobia (krátkodobého i dlhodobého) zameriava (a to aj rostredníctvom výskumnej publikácie a umeleckej činnosti) na kvalitatívne aspekty vyučovania (obnovu základných disciplín, ktoré boli predtým zlikvidované), na kádrovú konsolidáciu (doplnením o dvoch profesionálnych umelcov a jedného teoretika umenia), ako aj na materiálovu bázu (špeciálne učebne a technické prostriedky i materiály, ktoré neriedila delimitácia).

Prostriedkami na kvalitatívne premeny katedry sú v prvom rade timové výskumné úlohy (modelovanie obsahu disciplín výtvarnej výchovy na rôznych úrovniach a typoch škôl ako aj v príprave učiteľov), ktorých dôležitosť vyplýva z akútnej potreby inovácie učebných osnov, učebníčkov, učebných studijných textov a iných pomocníkov. Projekt uchádzajúci sa o grant KEGA na rok 1999 má ambície celoslovenské s medzinárodnou účasťou. V druhom sú individuálne úlohy teoretického aplikovaného výskumu, a to aj s grantovou dotáciou VEGA, zamerané na teóriu ilustrácií a prácu s umeleckým dielom. V treťom sú individuálne kontakty prostredníctvom aktívnych pobytov na konferenciach, sympóziach a seminároch (referáty, prezentácie experimentov a videotvorby) a s nimi súvisiaca publikácia tvorba doma i v zahraničí (Česko, Poľsko, Slovensko, Chorvátsko, Rakúsko a Maďarsko).

Dalej je to umelecká tvorba a výstavné aktivity doma i v zahraničí, a to individuálne aj kolektívne výstavy študentov i učiteľov, účasť na medzinárodných plenéroch, ale aj semináre pre učiteľov výtvarnej výchovy, ako prejav starostlivosti našej katedry o ďalšie vzdelávanie bývalých absolventov. S uvedeným súvisí kurátorstvo výstav, tvorba dokumentácie a textov.

Napokon ostávajú kooperácie so Slovenskou spoločnosťou pre výchovu umením (SSEA/InSEA), ktorej predsedníctvo sídli na našej katedre, kooperácie s múzeami a galériami Slovenska, ako aj spolupráca so zahraničím, ako aj spolupráca pri hostovaní referentov i profesorov.

Stretneme sa opäť v septembri

Je tu zase čas, keď si chodby našej alma mater oddýchnu od každodenného študentského virvaru. Zaplnia sa až v septembri. Aj členovia redakcie nášho univerzitného periodika budú vychutnávať chvíle oddychu, rekreácie a redakčného „voľna“. Pravdaže, už na začiatku budúceho školského roku sa opäť pustíme s vervou do práce, aby sme privítali ďalší semester novým číslom PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY. A veríme nám, na jeseň sme pre vás - našich čitateľov pripravili viacero inovácií, zaujímavých nových rubrií a prekvapení. Predtým však v mene celej redakcie PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY želám všetkým členom akademickej obce - učiteľom i študentom - a ostatným pracovníkom PU príjemne strávené letné mesiace.

MICHAL RUSINKO, šéfredaktor

Fakulta humanitných a prirodných vied Prešovskej univerzity v Prešove (ďalej len FHPV PU) vydáva podľa § 82 Zákonnika práce č. 65/1965 Zb. v znení neškorších právnych predpisov (ďalej len ZP) po predchádzajúcom súhlase ZO OZ PŠaV pri FHPV PU tento pracovný poriadok.

§ 1

Rozsah platnosti

Pracovný poriadok je záväzný pre FHPV PU a pre všetkých zamestnancov, ktorí sú s FHPV PU v pracovnom pomere. Na zamestnancov, ktorí pre FHPV PU vykonávajú práce na základe dohôd o práciach vykonávaných mimo pracovného pomeru, sa pracovný poriadok vzťahuje len pokiaľ to vyplýva z jeho ďalších ustanovení, z ustanovení pracovnoprávnych predpisov a z uzavretej dohody.

§ 2

Pracovný pomer

Vznik pracovného pomeru

1. Pracovný pomer sa zakladá pre dovoľkým pracovnou zmluvou, ktorú je FHPV PU povinná so zamestnancom uzavrieť písomne najneskôr v deň jeho nástupu do práce. Jedno vyhotovenie pracovnej zmluvy je FHPV PU povinná vysadiť zamestnanovi. Vznik pracovného pomeru vložbou a vymenovaním upravuje § 27 ods. 3, 4 a 5 ZP.

2. V mene FHPV PU uzatvára pracovnú zmluvu statutárny orgán fakulty (ďalej len dekan). Pracovnú zmluvu predkladá oddelenie personálnej práce v spolupráci s príslušným vedúcim pracovníkom FHPV PU.

3. Vedúci pracovník FHPV PU je povinný oboznámiť pred uzavretím pracovnej zmluvy zamestnanca s právami a povinnosťami, ktoré by pre neho z pracovnej zmluvy vyplývali, ako aj pracovnými a mzdovými podmienkami, za ktorých sa má práca vykonávať. Pri nástupe do práce príslušný vedúci pracovník vytvorí zamestnanco podmienky na oboznámenie sa s právnymi predpismi, predpismi Prešovskej univerzity (ďalej len PU) a predpismi FHPV PU, ktoré

ré sa vzťahujú na jeho prácu, a riadne oboznámiame zamestnanca s pracovným poriadkom. S predpismi týkajúcimi sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a PO oboznámiame vedúci pracovník zamestnanca pri náštupe do práce spôsobom a v rozsahu, ktorý ustanovuje osobitný predpis v spolupráci so zamestnancom OBP a PO FHPV PU. Oboznámenie potvrzuje zamestnanec písomne.

4. Pracovnú zmluvu uzatvára FHPV PU spravidla so zamestnancom, ktorý je štátnym občanom SR (cudzieho štátneho príslušníka môže FHPV PU zamestnávať len na základe povolenia príslušného územného úradu práce v zmysle ustanovenia § 19 Zák. č. 1/1991 Zb. o zamestnanosti), je odborne, morálne a zdravotne spôsobilý na výkon dohodnutej práce a ktorý preukáže skončenie predchádzajúceho pracovného pomeru, pripadne služobného pomeru alebo členského pomeru. Toto obmedzenie sa nevzťahuje na zamestnávanie zamestnanca v pracovnom pomere podľa § 25 ods. 2 ZP. V prípadoch, že miesta zamestnancov sa obsadzujú výberovým konaním, použije sa primerane ustanovenie § 2 ods. 4 tohto pracovného poriadku.

5. Obsadzovanie miest učiteľov, vedeckých pracovníkov, odborných pracovníkov, tajomníka fakulty, THP a ostatných zamestnancov sa uskutočňuje podľa podmienok stanovených Statútom FHPV PU a Poriadkom o výberovom konaní FHPV PU.

6. Pracovný pomer na určitú dobu možno dohodnúť, pripadne dohodou účastníkov predĺžiť iba za podmienok ustanovených v § 30 ZP a § 3 nariadenia vlády č. 123/88 Zb. v znení zmien a doplnkov, ktorým sa vykonáva ZP (ďalej len nariadenie vlády) v platnom znení, v zmysle § 27 zákona NR SR č. 324/1996 Z. z. o vysokých školách a článku 17 a 18 Statútu FHPV PU.

7. Oddelenie personálnej práce zabezpečí, aby sa zamestnanec pred uzavretím pracovnej zmluvy podrobil vstupnej lekárskej prehľadke, predloží výpis z registra trestov (u zamestnancov z hmotnej zodpovednosťou príslušajúcich do styku s finančnými prostriedkami a pod.), potvrdenie o zamestnaní, doklad o svojej kvalifikácii a doklady o započiatelnej praxi.

8. Okrem povinných náležitostí stanovených § 29 ods. 1 písm. a) - c) ZP, môže FHPV PU v pracovnej zmluve dohodnúť ďalšie podmienky, na ktorých majú účastníci záujem. Súčasne s pracovnou zmluvou vydá FHPV PU zamestnanovi rozhodnutie o plate, ktorý podpisuje dekan. Platové zaradenie zamestnanca sa riadi príslušnými predpismi o plate aplatových pomeroch zamestnancov v rozpočtových a niektorých ďalších organizáciách a orgánoch a vnútorným mzdovým predpisom.

9. V pracovnej zmluve sa môže dohodnúť skúšobná doba podľa podmienok stanovených v § 31 ZP.

10. Zamestnanec je povinný neodkladne predložiť mzdovej učtárni po-

tvrdenie o zdaniteľnej mzde od predchádzajúceho zamestnávateľa. V prípade uplatnenia nároku na pridavky na deti predložiť mzdovej učtárni všetky potrebné podklady na ich výplatu.

§ 3

Zmeny pracovného pomeru

1. Dohodnutý obsah pracovnej zmluvy možno zmeniť len vtedy, ak

a pod., a to v stave zodpovedajúcemu ich časovému opotrebovaniu. So zamestnancom, ktorý je hmotne zodpovedný, sa musí vykonať inventarizácia hodnôt zverených na vyučtovanie. O odovzdaní vecí, pripadne o spôsobe náhrady škody, vyhotoviť príslušný vedúci pracovník záznam.

5. Pri skončení pracovného pomeru je zamestnávateľ povinný vysadiť zamestnancom, pripadne inému zamestnávateľovi na jeho žiadosť, potvrdenie o zamestnaní a posudok o

P R A C O V N Ý

FAKULTY HUMANITNÝCH PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

sa FHPV PU a zamestnanec dohodnú na jeho zmene (§ 36 ZP). Výnimco možno vykonávať práce iného druhu alebo na inom mieste je zamestnanec povinný iba v prípadoch uvedených v § 37 a 38 ZP. Dočasné pridelenie zamestnanca na výkon práce v inej organizácii môže FHPV PU dohodnúť s ním v písomnej dohode podľa § 38 ods. 4 ZP a § 5 nariadenia vlády. Každú zmenu pracovného pomeru vykoná personálne oddeľenie pisomnou formou.

2. Pracovnú cestu do zahraničia môže zamestnanec vykonať len so súhlasom dekana alebo ním povoreného zodpovedného pracovníka za príslušnú oblasť (ďalej len prodekan). Súhlas s vykonaním domácich pracovných cest dáva vedúci katedry (pracoviska), resp. dekan, rektor.

§ 4

Skončenie pracovného pomeru

1. Pracovný pomer sa môže rozvízať spôsobom a za podmienok stanovených v § 42 ZP. Návrh na rozvízanie pracovného pomeru dohodou podáva zamestnanec písomne na sekretariáte FHPV PU, ktorý mu potvrdí prijem podania a deň jeho doručenia. Rovnako doručuje zamestnanec výpoved, okamžité zrušenie pracovného pomeru, pripadne zrušenie pracovného pomeru v skúšobnej dobe. O skončení pracovného pomeru rozhozuje dekan.

2. Pracovný pomer učiteľov a vedeckých pracovníkov FHPV PU sa končí aj v zmysle ustanovenia § 27 ods. 11 zákona NR SR č. 324/1996 Z. z. o vysokých školách.

3. Počas výpovednej doby sú zamestnanec a zamestnávateľ povinni plniť všetky povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú z pracovnoprávnych vzťahov.

4. Najneskôr 14 dní pred skončením pracovného pomeru je zamestnanec povinný informovať funkčne najbližšieho vedúceho pracovníka o stave plnenia zadávaných úloh a riadne odovzdať dosiaľ nesplnené úlohy, písomnosti a zverené predmety, patríace k osobnému vybaveniu, pracovné pomôcky, vypožičané knihy a časopisy, osobné ochranné prostriedky

§ 5

Práva a povinnosti zamestnancov a ich hodnotenie

1. K základným právam a povinnostiam patri najmä:

a) zúčastňovať sa na správe a riadení zamestnávateľa, a to najmä voliť a byť volený do orgánov FHPV PU v súlade so Statútom FHPV PU a jeho prílohami,

b) právo predkladať orgánom FHPV PU rozličné podnety, pripomienky, dopyty a žiadať ich vysvetlenia.

2. Zamestnanci okrem povinností stanovených v § 35 a §§ 73 - 75 ZP sú povinní najmä:

a) pracovať svedomite, riadne, zodpovedne a samostatne v rozsahu svojich práv a povinností a podľa svojich znalostí a schopností; pri vzájomnom styku zachovávať pravidlá slušnosti, zdvorilosti, ohľaduplnosti a úcty k iným osobám pri plnení úloh FHPV PU,

b) dodržiavať právne predpisy, nekonáť v rozpore s oprávnenými záujmami FHPV PU, vytvárať a chrániť jej dobré meno,

c) počnať úlohy, organizáciu práce a pôsobnosť organizačných súčasti, v ktorých sú zaradeni, počnať úlohy FHPV PU v rozsahu potrebnom pre výkon vlastnej činnosti,

d) plniť kvalitne, hospodárne a včas pracovné úlohy a pokyny nadriadených vydané v súlade s právnymi predpismi, predpismi PU a predpismi FHPV PU,

e) ohlasovať oddeleniu personálnej práce zmeny v osobných údajoch a oddeleniu mzdovej učtárne okolnosti, ktoré majú význam pre nemocenské

poistenie, rodičovský príspevok, ohlasoval trvanie súdom nariadeného výkonu a skutočnosti týkajúce sa nároku na pridavky na deti a dane z príjmu.

l) dodržiať a plne využívať pracovný čas stanovený dekanom FHPV PU, resp. vedúcim katedry; učiteľ je povinný dodržiať rozvrh hodín a konzultačné hodiny.

g) sústavne sa oboznamovať s právnymi a ostatnými predpismi,

§ 6

Závažné a hrubé porušenie pracovnej disciplíny

1. Za závažné porušenie pracovnej disciplíny, pre ktoré môže byť zamestnancom daná výpoved v zmysle § 46 ods. 1 pism. f ZP, FHPV PU považuje:

a) svojvoľné opustenie pracoviska,

plexne v trojročných a päťročných intervaloch (pedagogická a vedecká práca).

2. Hodnotenie technicko-hospodárskych pracovníkov sa uskutočňuje v polročných cykloch, súvisiacich s priznávaním osobného ohodnotenia, so zameraním na samostatnosť, iniciatívou zamestnancov a dosiahnuté výsledky práce.

3. Neplnenie úloh zistené pri komplexnom hodnotení sa posudzuje ako neplnenie predpokladov pre výkon dohodnutej práce a vo vzťahu k príslušnému zamestnancom sa postupuje v zmysle ustanovení ZP a ďalších pracovnoprávnych predpisov.

4. Hodnotiaci proces zabezpečuje vedenie FHPV PU.

§ 9

Pracovný čas a prekážky v práci

1. Rozvrhnutie pracovného času, jeho začiatok a koniec, rozvrh výťuby, ako aj prestávky v práci stanovuje dekan po prerokovaní s odborovým orgánom, pripadne dohodou v Kolektívnej zmluve.

2. Zamestnanec je povinný byť na svojom pracovisku na začiatku pracovného času a odchádzať z neho až po jeho skončenie. Pracovný čas u učiteľov je stanovený rozvrhom hodín a rozvrhom konzultačných hodín.

3. Prerušenie práce môže zamestnanec urobiť len so súhlasom príameho nadriadeného.

4. Každú prekážku v práci a jej trvanie je zamestnanec povinný vopred oznámiť svojmu nadriadenému. V prípade, že to nie je možné, je tak povinný urobiť bez zbytočného odkladu, najneskôr prvý deň po náštupe do zamestania po uplynutí dôvodov.

5. Zamestnanec môže požiadať o osobných dôvodov o uvoľnenie z pracoviska. Čas strávený mimo pracovisko je zamestnanec povinný nahradíť najneskôr do konca pracovného týždňa.

6. Realizácia ustanovení obsiahnutých v ods. 3, 4, 5, je vo vzťahu k učiteľom a vedeckým pracovníkom v pravomoci vedúcich katedier.

§ 10

Mzda

1. Mzda je splatná za mesačné obdobie. Vypláca sa v dvoch splátkach a terminoch vopred určených. Ak sú mzda a iné peňažné plnenia splatné v čase čerpania dovolenky na zotavenie, môžu byť vyplatené na žiadosť zamestnanca pred nástupom na dovolenkou, pokiaľ sa splatnosť v čase hlavných prázdnin nedohodne inak.

2. Mzda a náhrada mzdy sa vypláca v peniazoch v pracovnom čase a na pracovisku, ak nie je dohodnuté inak. Ak sa zamestnanec nemôže dostatí k výplatke, výška jeho mzdy bude odvedená na depozitný účet a vy-

platená v najbližšom výplatnom termíne. Inej osobe môže byť mzda vyplatená len na základe pisomného splnomocnenia, pokiaľ to osobitný predpis nestanovuje inak.

3. Zamestnanec je povinný prepočítať si vyplácanú mzdu skôr, ako potvrdí svojim podpisom jej prevzatie. Pripadný rozdiel musí byť bezodkladne reklamovaný u vyplácajúceho pracovníka. Reklamácie súvisiace so spôsobom zúčtovania musia byť bez meškania ohlásené príslušnému oddeleniu.

4. Zrážky zo mzdy môžu byť vykonané len na základe dohody. FHPV PU vykoná zrážky zo mzdy bez súhlasu pracovníka len podľa § 121 ZP a § 18 zák. č. 143/1992 Zb. o mzde a odmene za pracovnú pohotovosť v rozpočtových a niektorých ďalších organizáciách a orgánoch (v platnom znení).

5. Vrátenie neprávom vyplatených sum môže FHPV PU od zamestnanca požadovať len podľa § 243 ods. 3 ZP.

§ 11

Výkon inej zárobkovej činnosti

1. Zamestnanci môžu pri svojom zamestnaní vykonávanom v pracovnoprávnom vzťahu vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá je zhodná s predmetom činnosti zamestnávateľa, u ktorého sú zamestnani, len s predchádzajúcim pisomným súhlasom dekanu vo vymedzenom rozsahu (§ 75 ZP).

2. Dekan a vedúci zamestnanci v jeho príamej riadiacej pôsobnosti nemusí popri svojom zamestnaní vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá je zhodná s predmetom činnosti zamestnávateľa, u ktorého sú zamestnani, okrem pedagogickej, vedeckovýskumnej, umeleckej a publikácej činnosti.

3. Obmedzenia stanovené v odseku 1 a 2 sa nevzťahujú na výkon pedagogickej, vedeckej, publikácej, literárnej a umeleckej činnosti.

§ 12

Záverečné ustanovenie

1. Pracovný poriadok bol prerokovaný a schválený na zasadnutí AS FHPV PU v Prešove dňa 24. 3. 1998.

2. Pracovný poriadok bol prerokovaný a schválený na zasadnutí ZO OZ PŠaV pri FHPV PU v Prešove dňa

3. **Pracovný poriadok nadobúda účinnosť dňom 11. 5. 1998**

PaedDr. Ján Kancír
predseda ZO OZ PŠaV pri FHPV PU

Doc. RNDr. Zdenko Hochmuth, CSc.
predseda AS FHPV PU

Doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc.
dekan FHPV PU

PORIADOK

A PRÍRODNÝCH VIED V PREŠOVE

vzťahujúcimi sa na nimi vykonávanú prácu a dodržiať ich.

h) riadne hospodáriť so zverenými prostriedkami, ochraňovať majetok zverený fakulte pred poškodením, stratou, zničením, ako aj nezneužívať ho na vlastné podnikateľské aktivity.

i) viesť spisovú agendu v súlade so spisovým a škartačným poriadkom FHPV PU.

j) dodržiať Zákon NR SR č. 67 z 12. 2. 1997 Z. z. o ochrane nefajčiarov.

k) dodržiať zákaz požívania alkoholických nápojov a iných omamných prostriedkov pri plnení pracovných úloh. Nedodržanie zákazu požívania alkoholických nápojov sa považuje za závažné porušenie pracovnej disciplíny.

3. Vedúci pracovníci, okrem základných povinností stanovených v § 74 ZP a povinnosti zamestnancov uvedených v § 35 ZP a § 5 ods. 1 pracovného poriadku, sú povinní najmä:

a) riadiť a kontrolovať prácu zamestnancov.

b) vytvárať zamestnancom príaznivé pracovné podmienky, dbať v rozsahu svojej pôsobnosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

c) pri vzájomnom styku dodržiať pravidlá slušnosti a občianskeho spolužitia s cieľom vytvárať príaznivú pracovnú atmosféru, motivujúcu podriadených k plneniu pracovných úloh.

d) navrhovať a uplatňovať odmerňovanie pracovníkov dôsledne podľa predpisov o plate a platových pomeroch pracovníkov a vnútorného mzdrového predpisu, schválených kritériu a výsledkov ich práce.

e) oboznámiť sa s pracovným poriadkom FHPV PU a oboznámiť svojich podriadených pracovníkov s jeho obsahom, uplatňovať a vyžadovať jeho dodržiavanie.

f) oboznámiť sa s obsahom Kolektívnej zmluvy a zabezpečovať plnenie dohodnutých záväzkov v rozsahu svojej pravomoci.

§ 7

Povinnosti zamestnávateľa

K základným povinnostiam zamestnávateľa patrí najmä:

a) starať sa o vytváranie podmienok pre bezpečnú a zdravotne neškodnú prácu a robiť opatrenia na predchádzanie pracovným úrazom, chorobám z povolania, pripadne ochoreniam, vznikajúcim vplyvom pracovného prostredia, v súlade s § 133 ZP.

b) v rámci možností vytvárať podmienky na odborný rast svojich zamestnancov, ako aj na zvyšovanie a rozširovanie ich odbornej kvalifikácie.

c) vytvárať organizačné a materiálne podmienky na vedeckú a pedagogickú činnosť.

d) zaoberať sa podnetmi, pripomienkami a dopýtmami zamestnancov FHPV PU.

e) vytvárať a zabezpečovať podmienky na zvyšovanie jazykovej úrovne učiteľov, vedeckých a odborných pracovníkov.

§ 8

Hodnotenie zamestnancov

1. Učitelia a vedeckí pracovníci sú hodnotení priebežne v jednorocných intervaloch (vedecká práca) a kom-

§ Právna poradňa §

Vyhľáška MK SR č. 20/1998 Z.z. o povinnom výtláčku periodickej publikácie a neperiodickej publikácie v elektronickej forme

Ministerstvo kultúry SR podľa § 3 písm. c) a § 4 písm. c) zákona č. 212/1997 Z.z. o povinných výtláčkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnrozením audiovizuálnych diel ustanovuje:

1. Povinný výtláčok periodickej publikácie a povinný výtláčok neperiodickej publikácie v elektronickej forme sú rozmnrozeniny vytlačenej periodickej publikácie alebo vytlačenej neperiodickej publikácie vyhotovené na nosiči údajov vo forme určenej na využívanie a spracovanie výpočtovou technikou.

2. Povinný výtláčok v elektronickej forme musí mať podobu

a) úplného elektronického textu vo formáte PDF, alebo

b) hypertextu vo formáte HT-

ML alebo SGML, alebo

c) digitalizovaných snímkov jednotlivých stránok periodickej publikácie.

Elektronický text alebo hypertext musí byť realizovaný v kóde ISO 8859, zodpovedajúcim národnnej abecede jazyka, v ktorom bolo dielo vydané. Digitalizované snímky grafických častí musia mať grafický formát tiff alebo gif.

Digitalizované snímky grafických častí periodickej publikácie alebo neperiodickej publikácie v úplnom elektronickom teste alebo hypertexte a digitalizované snímky jej jednotlivých stránok musia byť nasnímané s rozlišovacou schopnosťou, dovoľujú-

cou spätné elektronické zobrazenie povinného výtláčku v elektronickej forme a v kvalite porovnateľnej s pôvodným vyhotovením publikácie, najmenej však pre

- a/ čiernobielu textovú predlohu 300 bodov /palec/ 1 bit /vzorka/,
- b/ čiernobielu grafickú predlohu 300 bodov /palec/ 8 bit /vzorka - sivá stupnica/,
- c/ farebnú predlohu 300 bodov /palec/ 24 bit /vzorka/.

So súhlasmom Univerzitnej knižnice v Bratislave môže mať povinný výtláčok v elektronickej forme inú podobu, štruktúru alebo iný grafický formát.

3. Vydavateľ periodickej publikácie a vydavateľ neperiodickej publikácie odovzdajú povinný výtláčok v elektronickej forme na zapisovateľnom optickom disku CD-ROM alebo DVD, na ktorom sú nezmazateľne uvedené údaje:

- a) meno (názov) a adresu vydavateľa
- b) názov dokumentu
- c) číslo neperiodickej publikácie (ISSN)
- d) použitá forma, štruktúra a grafický formát
- e) údaj o rozsahu povinného výtláčku v elektronickej forme v megabitoch.

Na jeden optický disk možno uložiť viacero povinných výtláčkov v elektronickej forme.

Novela zákona o vysokých školách a štúdium samoplatcov

Toľko diskutovaná pripravovaná novela zákona o vysokých školách by o.i. mala umožniť štátnym vysokým školám vybrať poplatky za denné štúdium od tých študentov, ktorí nebudú prijatí na miesta financované zo štátneho rozpočtu a prejavia záujem o štúdium za úhrady nákladov. Pôjde o tzv. „študentov - samoplatcov“, ktorí si budú hraditi časť nákladov od 20 do 100 % výšky normatív (ročné výdavky na jednotku výkonu v príslušnom odbore).

O výške získaných poplatkov bude môcť vysoká škola zvýšiť rozpočtový limit výdavkov. Prostriedky zo štátneho rozpočtu sa VŠ určia tiež normatívnym spôsobom, pričom o počte študijných miest platených štátom rozhodne MŠ SR na návrh rektora.

Po schválení novely zákona o VŠ v NR SR budeme našich čitateľov o jej obsahu včas informovať.

Navrhovaná úprava rodinnoprávnych vzťahov sprísňuje podmienky rozvodu manželstva

Je známe, že sa pripravuje re-kodifikácia Občianskeho zákonníka. Zaradením komplexnej úpravy rodinnoprávnych vzťahov do základnej (rámcovej) koncepcie návrhu Občianskeho zákonníka sa odstraňuje doterajšia roztrieštenosť a neúplnosť rodinnoprávnej úpravy. Terajší zákon o rodine totiž neupravuje majetkové vzťahy manželov. Tie upravuje platný občiansky zákonník, aj to neúplne, pretože súčasná úprava bezpodielového spolužilastníctva sa vzťahuje len na vlastnícke vzťahy, avšak spoľaženstvo iných majetkových práv manželov nie je vôbec upravené...

Zaradením úpravy rodinnoprávnych vzťahov do Občianskeho zákonníka tvorí rodinné právo so svojou súkromnoprávnou povahou súčasť práva občianskeho, a to v rozsahu 154 paragrafov.

Navrhovaná úprava o.i. sprísňuje podmienky rozvodu manželstva v tých prípadoch, keď s rozvodom nesúhlasí manžel, ktorý podstatou mierou ne-spôsobil vznik rozvratu. Sprísnenie spočíva predovšetkým v tom, že pri splnení podmienok rozvodu sa vyžaduje aj ďalšia podmienka, a to že manželia nežijú spolu viac ako tri roky. Na proti tomu rozvod sa uľahčuje pri bezdetných manželstvach, ak obaja manželia súhlasia s rozvodom a aspoň jeden rok spolu nežijú. V takom prípade sa rozvrat ich vzájomných vzťahov predpokladá a súd také manželstvo rozvedie, ak mu predložia písomnú dohodu vo forme notárskej zápisnice o vyplatiť manželového spoločenstva a o tom, kto bude ďalej bývať v ich spoločnom byte.

Ohlasovacia povinnosť a vojenská evidencia

Podľa § 38 zákona číslo 351/1997 Z.z. (branný zákon) branci, odvedenci, vojaci, ktorí bol výkon základnej služby alebo náhradnej služby prenásenný, a vojaci v zálohe sú povinní bezodkladne označiť okresnej vojenskej správe

- zmenu mena alebo priezviska
- zmenu miesta trvalého pobytu alebo prechodného pobytu
- zmenu zamestnania
- začiatok, prenásenný a skončenie štúdia
- zmenu zdravotnej spôsobilosti, ktorá má vplyv na plnenie brannej povinnosti.

Vojenskú evidenciu

a/ vojakov, ktorí vykonávajú vojenskú službu, vedú evidenčné orgány ozbrojených síl,

b/ občanov podliehajúcich brannej povinnosti okrem občanov, ktorí vykonávajú základnú službu, náhradnú službu, ďalšiu vojenskú službu, vedú okresné vojenské správy.

Obce a orgány štátnej správy, ktoré vedú evidenciu obyvateľstva, a právnické osoby a fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť, sú povinné

spolupracovať pri vedení vojenskej evidencie s okresnými vojenskými správami.

Ústavy oznamujú vzatie do väzby alebo právoplatné odsúdenie branca, odvedenca, vojaka, ktorému bol výkon základnej služby alebo náhradnej služby prenásenný, alebo vojaka v zálohe okresnej vojenskej správe podľa miesta trvalého pobytu.

Ústavy na výkon väzby a nápravovýchovné ústavy Zboru väzenskej a justičnej stráže SR oznamujú prepustenie branca, odvedenca, vojaka, ktorému bol výkon základnej služby alebo náhradnej služby prenásenný, alebo vojaka v zálohe z výkonu väzby alebo z výkonu trestu odňatia slobody okresnej vojenskej správe podľa miesta trvalého pobytu.

Matričný úrad oznamuje úmrtie odvedenca alebo vojaka, ktorému bol výkon základnej služby alebo náhradnej služby prenásenný, alebo vojaka v zálohe okresnej vojenskej správe podľa miesta trvalého pobytu zosnulého.

Stranu pripravil
člen redakčnej rady
doc. JUDr. J. Roháč, CSc.

O slovotvorných výskumoch na fakultách PU

(Dokončenie článku z minulého čísla)

Na prešovských katedrách západných filológií sú domácej aj medzinárodnej odbornej verejnosti známi dva poprední jazykovedci, ktorí sa venujú výskumu tvorenia slov. Germanistické práce doc.

PhDr. Ladislava Sisáka, CSc.

sú pozoruhodné z niekoľkých hľadisk: zameraním na expresívnu slovotvorbu, konfrontačnou analýzou slovotvorby v nemčine a v ukrajincine a napokon veľmi produktivnymi a presvedčivými úvahami o úlohe slovotvorby pri výučbe cudzích jazykov [napr. jeho štúdia Zu einigen Aspekten der Wortbildungsanalyse bei der rezeptiven Sprachaneignung (O Niektorých aspektoch slovotvorovej analýzy pri receptívnom osvojovaní jazyka) v germanistickom periodiku Brücke, 1986/87, s. 259-266]. Veľmi priebojný je prístup doc. PhDr.

L. Sisák

Pavla Štekaueru, CSc., k slovotvorbe v angličtine. Jeho novátoriský pokus aplikovať na anglicku slovotvorbu onomaziologickú teóriu vypracovanú u českej a slovenskej jazykovede [porov. jeho skriptá A Course in English Word-Formation (Kurz anglickej slovotvorby), Košice, UPJŠ 1992] je doteraz vo svetovej anglistike ojedinelý. Výrazným výsledkom uplatnenia tejto teórie je Štekauerova monografia A Theory of Conversion in English (Teória konverzie v angličtine), vydaná r. 1996 v poprednom európskom vydavateľstve Peter Lang, Europäischer Verlag der Wissenschaften, Frankfurt am Main. Autor tu z doteraz neuplatneného zorného uhla interpretuje azda najtypickejší jav anglickej slovotvorby, tzv. konverziu. Odmieta doteraz všeobecne prijímanú teóriu tvorenia slov tzv. novou morfémou, chápe daný proces ako tzv. onomaziologickú rekategorizáciu a dokazuje reálnosť takého chápania aj efektívnu využiteľnosť vo výučbe angličtiny ako cudzieho jazyka.

Aj tento letmý prehľad doterajších výskumov prešovských lingvistov v oblasti tvorenia slov vari dostatočne dokazuje, že derivatologicke bádanie je jednou z najúspešnejších stránok v histórii jazykovedy na prešovských fakultách. Naskytá sa otázka: aká je perspektíva derivatológie na filologických katedrách fakúlt Prešovskej univerzity? Odpoved nie je jednoznačná, hoci možno dúfať, že v nej pozitívna budú prevládať. Istým problémom je už samo postavenie tejto vednej disciplíny vo svetovej jazykovede. Prevažujúca komunikačno-pragmatická orientácia súčasnej jazykovedy akoby bola zúžila priestor pre derivatológiu, donedávna zameranú prevažne na výskum systému. Ani takýto výskum však ešte zdaleka nevyčerpal svoje možnosti. Stačí napr. spomenúť úsilie o úplný opis nielen uzuálnych, ale aj potenciálnych jednotiek slovotvorného systému v ruštine (ULUCHANOV, I.S.: Jedinicy slovoobrazovateľnej sis-

temy russkogo jazyka. Moskva, Russij jazyk 1996), francúzske výskumy sémantiky odvozených slov v súvislosti s prípravou slovotvorného slovníka francúzštiny (TEMPLE, M.: Pour une sémantique des mots construits. Villeneuve d'Ascq (Nord), Presses Universitaires du Septentrion 1996) alebo nedávno vydaný generatívny opis tvorenia slov vo švédčine (JOSEFSSON, G.: On the Principles of Word Formation in Swedish. Lund, Lund University Press 1997). Teda v európskej (treba priznať, že oveľa menej v americkej) lingvistike sa v systémovom skúmaní slovotvorby stále aktívne pokračuje. Slovotvorné bádanie si však vypracovalo aj svoju komunikačno-pragmatickú dimensiú. Je to najmä výskum aktívnej „slovo-tvorby“ v rečom procese (porov. o tom ZEMSKAJA, E.A.: Slovoobrazovanie kak dejateľnosť. Moskva 1992). Možno teda tvrdiť, že derivatológia, hoci dnes nepatrí k „módnym“ jazykovedým disciplínam, má svoje dobre vymedziteľné oblasti skúmania, v ktorej je nateľať bezastupiteľná.

Z toho vyplýva, že aj na Prešovskej univerzite má výskum tvorenia slov svoje miesto a vari aj svoju perspektívnu. Pravdaže, jeho ďalší rozvoj zo značnej miery závisí od personálnych predpokladov. Roky sa nedajú zastaviť; ak má výskum plynulo pokračovať, mali by od skúsených bádatelov postupne preberať štafetu mladší. V tomto smere však nie sú pozicie na jednotlivých filologických katedrách rovnako priaznivé. Sú katedry, na ktorých niet od koho preberať, pretože slovotvorba sa na nich doteraz vôbec neskúmala. Sú katedry, kde odchod význačného bádateľa môže znamenať prerušenie výskumu v danej discipline, pretože v ľom jednoducho nemá kto pokračovať. Naštastie však sú aj katedry, na ktorých sú predpoklady na plynulé pokračovanie derivatologickeho skúmania. Nemá byť ľššiným chválením vlastného chvosta, ak takéto predpoklady vidime najmä na katedrách slovenčiny. Na týchto katedrách sa uskutočňujú alebo pripravujú výskumné projekty, ktoré môžu priniesť zaujímavé, pre jazykovú prax, pre lingviodidaktiku i pre rozvoj vednej disciplíny prínosné výsledky. Pred dokončením je kolektívne dielo výskumného tímu doc. PhDr. Miloslavy Sokolovej, CSc., doc. PhDr. Gustáva Mošku, CSc. a doc. PhDr. Františka Šimona, CSc., Morfematický slovník slovenčiny. Nie je to derivatologicke dielo v užšom zmysle slova, ale keďže slovotvorba spo-

Gustáv Moško
práve

na úpravách morfematickej štruktúry pomenovaní, jeho publikovanie nepochybne rozšíri doterajšie poznatky o tvarovej i slovotvorovej stavbe slova v slovenčine. Pozoruhodné zistenia o slovotvorovej aktivite hovoriacich v konkrétnych komunikačných situáciach a aktoch sú obsiahnuté v doteraz publikovaných i na publikovanie prípravených štúdiach PaedDr. Ľudmily Liptá-

čovej o slovotvorných okazionalizmoch v hovorených prejavoch (napr. Komunikačno-pragmatická dimenzia okazionalizmov v hovorených prejavoch. Slovenská reč, 63, 1998, č. 1, s. 30-38). Ako grantový projekt sa pripravuje vysokoškolská učebnica Slovenská slovotvorba - teória, opis, cvičenia (autor J. Furdik); po štyridsiatich rokoch od vydania epochálnej Slovotvorovej sústavy slovenčiny J. Horeckého by to mal byť prvý nový výklad tvorenia slov v slovenčine. Istým pendantom spominaného morfematického slovníka by sa mal stať plánovaný metodologicky novo koncipovaný Slovotvorný slovník slovenčiny; jeho projekt so žiadostou o grant podal štvorčlenný kolektív pod vedením J. Furdíka v tomto roku, ale teoreticko-metodologicky je dielo pripravené a je už z neho vypracovaných okolo 1000 hesiel.

V ďalšom by teda bolo treba zaktivizať slovotvorné bádanie najmä na ostatných slavistických katedrách. Je totiž možné, že oneľdno sa prešovskí derivatológovia budú môcť predstaviť na vlastnej pôde pred výkvetom slavistickej slovotvorby z celého sveta. Komisia pre slovotvorbu pri Medzinárodnom komiteáte slavistov sa totiž na svojom zasadnutí v nemeckom Magdeburgu v dňoch 8.-12. októbra 1997 predbežne rozhodla, že jej prvé zasadnutie po tohtoročnom XII. medzinárodnom kongrese slavistov (ako je známe, kongres sa koná 28.8.-6.9.1998) sa uskutoční v septembri alebo v októbri 1999 na pôde Prešovskej univerzity. Mohla by to byť dobrá prezentácia tradícií aj súčasných výsledkov prešovských bádatelov v tomto zaujímavom, pre poznanie jazyka takom závažnom odvetví jazykovedy.

Prof. PhDr. Juraj Furdik, CSc.

Katedra slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity

Miloslava Sokolová

Nové pravidlá slovenského pravopisu

Na trh sa dostáva najnovšie, prepracované vydanie kodifikačnej príručky slovenského pravopisu. Zmeny zachytené v publikácii odrážajú najnovší vývin jazyka. Pravidlá kodifikujú správny spôsob písania slov v slovenčine a sú určené žiakom, študentom, učiteľom, novinárom, redaktorom - všetkým aktívnym používateľom spisovného slovenského jazyka.

-red-

Promócie na PU

V školskom roku 1997/98 ukončí štúdium na Prešovskej univerzite slávnostnou promociou na FHPV PU 203 študentov (36 s vyznamenaním), na FF PU 275 študentov (11 s vyznamenaním), na PF PU 271 študentov (34 s vyznamenaním), na PBF PU 23 študentov (3 s vyznamenaním) a na GBF PU 142 študentov.

Úspešná inaugurácia

Dňa 11. júna 1998 sa na FF PU Prešov uskutočnila inaugurácia doc. PhDr. Karola Horáka, CSc., za profesora v odbore slovenská literatúra. Predsedom vymenúvacej komisie bol prof. PhDr. Stanislav Rakús, DrSc., členmi komisie prof. PhDr. Stanislav Šmatlák, DrSc. (PDF UK Bratislava), prof. PhDr. Milan Jurčo, CSc. (FHV UMB Banská Bystrica), prof. PhDr. Ján Kopál, CSc. (FHV UKP Nitra). Oponentmi boli prof. PhDr. Viliam Marčok, CSc. (PDF UK Bratislava), prof. PhDr. Pavol Palkovič, DrSc. (VŠMU Bratislava), PhDr. Vladimír Petrík, CSc. (USL SAV Bratislava).

Oponenti komplexne hodnotili tvorivé umelecké, ale aj vedecké aktivity K. Horáka (tri knihy umeleckej prózy, dve knihy dramatických textov, dve teatrologické a dve literárnovedné monografie, rad štúdií, skript a pod.). Pretože vymenúvacie konanie za profesora sa uskutočnilo s prihľadnutím na celé dielo ďa činnosť doc. PhDr. Karola Horáka, CSc., oponentské posudky analyzovali nielen autorovu umeleckú tvorbu (s bohatými responziami v odbornej tlači), ale aj jeho vedeckú i pedagogickú aktivitu (napr. činnosť v študentskom divadle FF od r. 1965, toto teleso reprezentovalo slovenskú divadelnú kultúru na viacerých festivaloch amatérského divadla, spomeňme Francúzsko, Švajčiarsko, Nemecko, Bulharsko atď.; podiel na vzniku i organizácii súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska - Akademického Prešova; nezanedbateľná je aj jeho pôvodná dramatická tvorba, hry K. Horáka uvedli predné profesionálne divadlá na Slovensku, v Bratislave, Nitre, Martine, Prešove). Hoci K. Horák predložil iba výber svojej publikácej činnosti, viaceré faktky z nej sú pozoruhodné (počet recenzí o autorových dielach: 115, hesl autoru v encyklopédiah doma i v zahraničí, napr. Encyklopédia slovenských spisovateľov, Encyklopédia dramatických umení Slovenska, Encyklopédia moderného európskeho divadla, Paríž 1997 atď.).

Inauguračná prednáška K. Horáka Medzi sújetom a tézou (Významové a výzvové premeny prózy J. Horáka v 40. a 50. rokoch 20. storočia) vyzvala v auditóriu živú rozpravu. Záverečné hlasovanie členov vedeckej rady FF PU Prešov znelo: 20 hlasov pre inauguranca.

Blahoželáme!

Doc. PhDr. J. Gbúr, CSc.,
prodekan FF PU

AS FHPV PU s novým predsedom

Na 18. zasadnutí AS FHPV PU, ktoré sa uskutočnilo 24.6.1998, podal jeho doterajší predseda doc. RNDr. Zdenko Hochmuth, CSc., abdikáciu na túto funkciu. Príčinou rozhodnutia sú osobné dôvody, ktoré by mu v najblížšom období znemožnili zotvárať na poste predsedu senátu. AS FHPV PU nečakanú rezignáciu prijal a ďalej v ten istý deň prebehli volby nového predsedu AS FHPV PU, za ktorého senátori až na tretí pokus zvolili doc. PhDr. Mikuláša Špirku, CSc. Doc. Hochmuth stál na čele AS FHPV PU od začiatku jeho činnosti a výraznou miestou prispel k hladkému priebehu krokovania FHPV PU. Členovia senátu i prítomný dekan doc. Ing. Peter Kuznišin, CSc., sa podčakovali doc. Hochmuthovi sa doterajšiu prácu v senáte a začeli mu veľa pracovných úspechov na jeho novom pôsobisku. Funkčné obdobie nového predsedu AS FHPV PU bude trvať do konca pôsobenia senátu v tomto zložení, t.j. do mája 2000. Senátori ďalej prerokovali dôležitý bod zasadnutia a schválili študijný program na školský rok 1998/1999, v rámci ktorého schválili aj niekoľko menších zmien v študijnom a skúškovom poriadku FHPV PU.

Doc. Špirka (1935), na obrázku, je členom katedry RjAL FHPV PU, na ktorej prednáša fonetiku a fonológiu ruského jazyka. Venuje sa tvorieniu slov a je rišiteľom grantových úloh na FF PU i na FHPV PU. Po zvolení za predsedu AS FHPV PU je jeho predsačasťom otvorené a čestne viesť AS FHPV PU a ďalej rozložiť dobrú spoluprácu s vedením fakulty.

LR

O rozprávke

Žánrové hodnoty ľudovej a autorskej rozprávky sa stali východiskom medzinárodného rokovania účastníkov rovnomennej vedeckej konferencie v dňoch 26. až 28. novembra 1997 na pôde Prešovskej univerzity. Usporiadateľmi boli grantový iniciátor problematiky vedeckej konferencie Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (doc. PhDr. Eva Tučná, CSc.) a spolurovietelia grantovej úlohy z Prešovskej univerzity v Prešove (doc. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., doc. PhDr. V. Žemberová, CSc.).

Zámer organizátorov vedeckej konferencie spočíval v úsilií sústredíť do spoločného bodu (čas, priestor, problém) mnohorozmerné premyšľanie o rozprávke, ktoré by zostało ukotvené v jej vývinových polaričtách, teda v dejinách a kritike, v pohyboch druhu a žánru. Na túto úlohu sa podujali pracovníci zo spoločenských vied zo zahraničia (Česká republika, Rakúsko, Ukrajina, Bielorusko) a zo Slovenska (vysokoškolské pracoviská v Nitre, Banskej Bystrici, Bratislave, Prešove).

Otváranie žánrovej hodnoty ľudovej a autorskej rozprávky, keď nemalo zostať len pri lineárnom „opisaní“ už poznaných znakov verbálneho a literárneho jasu, jeho účinkovania v podloži filozofie, psychológie, jazykovede, historiografie a ľ. si vyžiadalo prácu špecializovaných sekcií (teória, história, kritika, preklad a recepcia ľudovej a autorskej rozprávky).

Otzáky rozprávky v naznačených súvislostiach jej teoretického pôsobenia modelo-

vali úvodné vystúpenia S. Rakúsa, F. Ruščáka, E. Doupalovej, E. Tučnej. Recepčným modelom Ľudovej a autorskej rozprávky sa venovali zistenia O. Sliackeho a V. Oberta.

Literárnovedné problémy zvolenej témy rokovania sledovali sekcie jednotlivovo. Vstup do umeleckého jasu rozprávka na-

v súvislostiach

značili príspevky sústredené na žánrovú variabilnosť ľudovej rozprávky (J. Briškár, X. Činčurová, N. Kopystianska, P. Milčák) a umelej rozprávky (V. Vařejková, J. Tomáš, J. Zitková, B. Plánska, J. Bartuňková, A. Lachová), pritom autorom referátov záležalo na interpretáciu presahoch (aktualizáciach) rozprávky do historického a kritického priestoru jej „ozvenného“ účinkovania v druhu, žánroch, v synkretických napojeniach. Premeny autorskej rozprávky na pozadi umeleckej metódy, zvláštnosti autorskej poetiky a vo väzbe na podobenstvo, ktoré nesie sémantický „plán“ rozprávky, zvažovali Z. Stanislavová, V. Žemberová, G. Magálová. Komparativný pohľad na žánrové znaky rozprávky v konkrétnej národnej literatúre (zdôvodňujúc jej názov) konotáty v kultúrnom kontexte) naznačili vo svojich vystúpeniach L. Babotová, V. Ivaškiv, R. Krochmaľný, M. Mušinská.

Jazyk rozprávky pochopený v jeho filozofických (J. Sabol), intralingválnych a paralingválnych prvkoch (I. Bónová), v komunikačných rituáloch (J. Rusnák) a spoločensko-politickej korektúrach obnovovania modelov ľudovej rozprávky

(D. Slančová) vykročili za tradičný výskumný priestor poznávania jazyka rozprávky. Jazyk rozprávky sa na rokovanej konferencie dostal aj do systémových problémov svojho doterajšieho výskumu, kde sa atomizovala jeho frazeologická dispozícia (Z. Jastremská, L. Vasilievová).

Prekladovej problematike druhu a žánu, ale aj zvláštnostiam prekladania ľudovej a autorskej rozprávky sa venovali A. Valcerová, M. Andričík, V. Lašuková, L. Šimon, M. Čabala a L. Bartko.

Za vklad do takto komponovanej vedeckej rozpravy o latentnom jave literatúry - rozprávke patril blok filozofických názorov

a medzinárodne

na ňu (R. Dupkala, V. Behunová, G. Gereševová, V. Bilasová) a príspevky, ktoré reflektovali „mimoliterárne“ väzby rozprávky na subjekt i spoločnosť (T. Bugelová, H. Hlošková).

Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou svojím problémom prizvala do rozprávky o rozprávke rozlične orientovaných pracovníkov spoločenských vied a tí naznačili, v čom zostáva hodnota tohto vedeckého podujatia: aj tak „dávny“ a všetkými doriešený rozprávkový príbeh má čím prizvať na nadalej otvorenú, široko koncipovanú výskumnú prácu. Rozprávka má svoje starosti s autorom, čitateľom, ale aj so svojím kultúrnym „účinkovaním“ v spoločnosti, a tak sa premyšľanie o nej v širokých súvislostiach spoločenského života nekončí.

Marta Germušková

Kresťanská sociológia

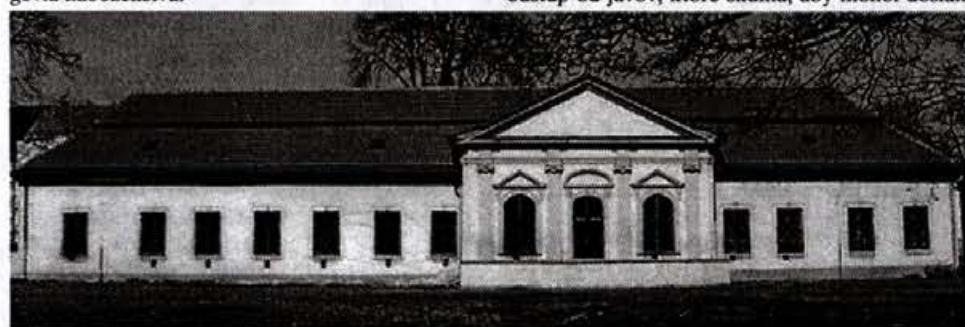
Do rámca dogmatickej teológie je na PBF PU začlenená tiež kresťanská sociológia, ktorá si klade za cieľ odražať vzájomné vzťahy cirkvi a spoločnosti. Študent má tak možnosť skúmať dosah a vplyv teologickej výpovedí na spoločnosť a naopak.

Kresťanská sociológia je jednou z mnohých vetiev všeobecnej sociológie. Je užitočné si pripomienú, že termín „sociológia“ pochádza od A. Comteho, ktorý skúmal sociálne javy systematicky ako prvý. Sociológia teda predstavuje vedu o systéme tvorivých činností vyvolaných a regulovaných vo vnútri fudskej spoločnosti potrebami spolužitia mnohých pohromadé.

Avešak to, čo človeka oddeľuje od okolitého sveta, nie je jeho schopnosť združovať sa. Existujú rôzne spoločenstvá zvierat, ktoré predstavujú veľmi zaujímavé podoby spoločenského života. Podľa najnovších výskumov dokonca i stromy a kvety sa správajú spoločensky. Aj keď existujú určité podobnosti v spôsobe spoločenského života rastlín a zvierat a prejavmi spoločenského života ľudí, môžeme zaznamenať niektoré neprekonateľné rozdiely. V fudskej spoločnosti majú totiž svoje miesto a význam okrem potrieb biologických i potreby a procesy duchovné.

Clovek sa odlišuje od fauny a flóry svojou duchovnosťou. Horizontom fudskej duchovnosti je „náboženskost“. Schopnosť náboženského cítenia má iba človek. Práve preto v žiadnej všeobecnej sociológii nemôže chýbať kapitola o náboženskej prírodenosti náboženskom živote človeka.

Potreba systematického skúmania spoločenských vzťahov, procesov a vplyvov v oblasti náboženského života ľudí dala vzniknúť samostatnej vedejnej disciplíne zvanej sociológia náboženstva. Jej zakladatelia (K. Marx, E. Durkheim, H. Spencer a ďalší) sa zaoberajú hľadaním príčin fudskej náboženskosti. Iní otcovia tejto vedy, M. Weber a E. Troeltsch, skúmali vzájomné vplyvy medzi náboženským a všeobecným spoločenským životom. Na ich základne práce nadvádzajú ostatní sociológovia náboženstva.

V tejto budove sídli Dekanát Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity.

Náboženské javy, ktoré popisovali mnohí sociológovia náboženstva, sa veľmi často odlišovali od náboženskosti jednotlivých a konkrétnych ľudí. Svoju úlohu tu zaistie zohrala osobná zaujatosť a snaha o zjednodušenie zovšeobecnenia, ktoré mali napomôcť vytvorenie pevných systémov. Riešenie týchto závažných nedostatkov vidia súčasní autori v skúmaní konkrétnych náboženstiev - Kresťanstva, Islámu a pod.

Takto sa utvárala i sociológia kresťanstva ako nová veda, ktorá však má svoje korene už v dobe vzniku kresťanstva a prvej kresťanskej komunity.

Predmetom jej záujimu je dosah kresťanskej vieri na spoločenský, ekonomický, politický, umelecký a kultúrny život človeka a jeho vzťah ku svetu. Z druhej strany sleduje vplyv vyššie uvedených javov na artikuláciu - vyjadrenie kresťanskej vieri v dejinách a v súčasnosti. Popisuje pomyslený priesitor, v ktorom sa navzájom prelínajú svet kresťanskej vieri a svet spoločenských javov. Okrem von-

kajších vzťahov a závislosti týchto dvoch sociologických úrovni je významný, ktorého príčinou je nevyhnutné stretnutie oboch na úrovni fudskej bytia. Človek - občan, je ovplyvnený človekom - veriacim, a naopak. V dejinách je tento jav známy ako „posvätenie - sakralizácia“ a „znesvetenie - sekularizácia“.

Nie je možné hlbšie vysvetliť charakter sociálnych javov v kresťanstve, ak sa najprv neoznámieme s dogmatikou, liturgikou a s ďalšími teologickými disciplínami. Pretože kresťanstvo v súčasnosti nie je jednotné, je potrebné skúmať každú kresťanskú cirkev či denomináciu samostatne. Dogmatické učenie spolu s poriadkom bohoslužieb a ďalšími cirkevnými tradíciami úzko súvisí so sociálnym, spoločenským životom veriacich. Obzvlášť je to zrejmé v prípade pravoslávnej cirkev, konkrétnie v jej intenzívnom vedomí dejinstva.

Sociálny prieskum sa pochopiteľne nemôže dostať k analýze podstaty vieroučných dogiem, ani k ich hodnoteniu. Dogmu skúma výlučne fenomenologicky, v súvislosti s jej vplyvom na spoločenský život veriacich.

Sociológia kresťanstva, podobne ako samotná všeobecná sociológia, je vedou empirickou. Neobmedzuje sa však iba na priamo empiricky poznávané javy, pretože bytie akejkoľvek fudskej spoločnosti sa neuskutočňuje výhradne na úrovni zmyslového sveta, ale aj vo svete fantázie, mytu, viery a nádeje. Na dosiahnutie objektívneho pohľadu na spoločenské javy je preto potrebné brať vážne i tento svet. Samozrejme, iba za predpokladu prísnej egzaktnosti a nezaujatosti.

Z uvedeného vyplýva, že sociológiu kresťanstva ako vedu, ktorej predmetom je človek, nemôžeme uzavrieť do racionalistického zovretia pozitívnych vied. Uznanie javov sociálneho života ako fenoménu sui generis vypovedá o tom, že pravda, aspoň pokiaľ ide o javy spoločenského života, nemôže byť egocentrická. Nie je možné iba na základe osobných kritérií hodnotiť nadobornú spoločenskú pravdu. Sociológ kresťanstva by mal zachovávať odstup od javov, ktoré skúma, aby mohol dosiah-

Prosperitu štátu môže urýchliť preďovštvkým kvalita jeho vzdelanostnej štruktúry, rast vzdelania. Deficit vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva automaticky znižuje konkurenčeschopnosť krajiny, jej šance uspiť a presadiť sa v medzinárodnom meradle. Zanedbať tento celosvetový trend znamená omeškať sa vo vývoji a stratíť už nadobudnuté pozície.

Sila našej univerzity však spočíva preďovštvkým vo skvelých ľuďoch a študentoch, ktorí trpeživo posúvajú výsledkami svojej práce univerzitu do centra európskeho vysokoškolského diania.

V centre nášho úsilia prevláda zvyčajne snaha kvalitne pripraviť študenta preďovštvkým pre profesionálnu kariéru. Nemenej dôležitá je však aj jeho mravná a etická výchova, vstupovanie úcty k základným ľudským a spoločenským hodnotám.

Želáme si, aby vyspelé univerzity odozvávali svojim študentom nielen profesionálne vedomosti, ale učili ich aj mať vlastný názor, kriticky rozmyšľať, kriticky posudzovať a vyjadrovať sa k odborným faktom i argumentom, aj k rôznym aspektom spoločenského života.

Podpísali Kolektívnu zmluvu na rok 1998

Prešov - V utorok 30. júna 1998 za účasti rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc., a ďalších funkcionárov vedenia univerzity bola podpísaná Kolektívna zmluva medzi PU a Koordináčnou odborovou radou (KOR) v zastúpení predsedníčkou KOR doc. PhDr. Janou Soškovou, CSc.

1. Kolektívna zmluva (ďalej KZ) upravuje individuálne a kolektívne vzťahy medzi Prešovskou univerzitou (ďalej PU, resp. zamestnávateľ) a zamestnancami organizácie. Cieľom KZ je zabezpečiť sociálno-ekonomický rozvoj a oprávnené záujmy a potreby zamestnancov, zlepšovať ich životné a pracovné podmienky, ktoré sú predpokladom riadneho výkonu práce a smerujú k úspešnému plneniu všetkých úloh organizácie.

2. KZ je záväzná pre obidve zmluvné strany. Je záväzná aj pre všetkých zamestnancov, ktorí vykonávajú práce v pracovnom pomere k zamestnávateľovi, a to bez ohľadu na ich príslušnosť k odborom. Na zamestnancov, vykonávajúcich práce mimo pracovného pomeru a na bývalých zamestnancov - dôchodcov sa vzťahuje v rozsahu vymedzenom.

3. Osoby viazané touto KZ sa zaväzujú dodržiavať a plniť jej ustanovenia s cieľom zachovať sociálny zmier.

4. Túto KZ je možné zmeniť alebo doplniť len na základe kolektívneho vyjednávania.

AEGEE je tu pre študentov

Poslucháči Prešovskej univerzity majú v súčasnosti možnosť organizovať sa vo viacerých študentských či záujmových združeniaciach. Jedným z nich je aj študentská organizácia AEGEE. O rozhovor o nej som po prosil viceprezidenta prešovskej pobočky AEGEE, konškoláka z rožňavského gymnázia, Michala Helcmana, poslucháča 2. ročníka FF PU.

Mišo, predstav nám na úvod AEGEE.

Aegee je skratka pre Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe, teda Európske fórum študentov. Je to medzinárodná študentská nezárobková, finančne nezávislá, apolitická, nenáboženská, nadnárodná organizácia. Finančné zdroje tvoria sponzorské príspevky, dary, členské poplatky ap. Jej členom sa môže stať každý od 18 do 35 rokov, byť študentom univerzity nie je podmienka. AEGEE bola založená 1985 v Paríži, dnes má viac ako 15000 členov v Európe. Pobočky má v 150 univerzitných a vysokoškolských európskych mestách. Na Slovensku sú 2 pobočky, tzv. antény - Bratislava a Prešov, v ktorom je 33 ageelistov.

Čo je náplňou činnosti AEGEE?

Usiluje sa o zjednotenie Európy. Je pod záštitou rôznych organizácií a osobností, napr. Václava Havla, Jacquesa Santeru, Helmuta Kohla, AEGEE má podporu Ivana Gašparoviča či Matice slovenskej, ale aj sympatie P. Kresánka a ďalších. AEGEE poskytuje a zabezpečuje študentom jazykové a tematické pobedy v zahraničí.

Ktorými ostatnými akciami sa teda môže prešovská anténa pochváliť?

Viceprezidentka prešovskej antény M. Karnišová a ja sme sa zúčastnili na podujati vo Veszpréme, kde sa zišli zástupcovia AEGEE bývalého východného bloku. Diskutovalo sa o prípravovaných Letných univerzitách (tvorba rozpočtu, programu ap.) Naši členovia - prezidentka prešovskej antény G. Knuthová a M. Karnišová - boli aj na agore, čo je stretnutie antén z celej Európy, ktoré sa koná dvakrát ročne. To posledné bolo v Maaschrichte v apríli tohto roka. Ostatná akcia bratislavskej antény sa konala v dňoch 23.4. - 2.5.1998 pod názvom „Quo vadis Slovakia“. Bola to putovná akcia spojená s prednáškami o vzťahu Slovenska a Európskej únie.

Čo pripravuje prešovská anténa najbližšie? Spomínať si Letné univerzity...

Letné univerzity sú stretnutia členov AEGEE, ktoré organizujú antény vo všetkých krajinách Európy. Sú tematicky zamerané - na kultúru, športové aktivity, jazykové kurzy ap. Študenti si ich platia sami (asi 100 ECU) a trvajú asi 2 týždne. Naša anténa organizuje Letnú univerzitu na východnom Slovensku v dňoch 2.8. - 16.8. 1998. Jej ústredným mottom je „Kultúra verus adrenalin“. Bude teda zameraná jednak na kultúru (návšteva historických miest výhodného Slovenska - Prešov, Košice, Spišská Nová Ves, Levoča, Rožňava), a jednak na športové „adrenalinové“ aktivity (deň vo vojenskej posádke v Prešove, lezenie na skalách v Zádielskej doline, bungee jumping a turistika vo Vysokých Tatrách). Očakávame 25 zahraničných študentov a 5-7 našich. Súčasťou pripraveného programu bude aj oficiálne prijatie na rektoráte PU, ale aj

primátorom Prešova.

S akými problémami sa stretávate a aké sú plány AEGEE v Prešove?

V ostatnom období bolo badať určitý útlm v činnosti prešovskej antény, ktorý sa snažíme prekonáť. Členovia prešovskej pobočky AEGEE sa počas semestrov pravidelne stretávajú a s novým vedením sme si určili niekoľko cieľov. Predovšetkým zlepšiť spoluprácu s PU, výraznejšie sa propagovať medzi študentmi PU,

ale aj viac navonok - v regióne či na celom Slovensku. Od septembra plánujeme častejšie stretnutia so študentmi. Ako výsledok našich snáh o prezentovanie AEGEE v Prešove je vytvorenie internetovej stránky (<http://www.unipo.sk/~aegee>), na ktorej sú informácie o členoch, aktivitách ap. AEGEE nadviaza kontakt aj s novoznámkutou študentskou organizáciou na PU - Spolkom študentov PU. AEGEE má záujem o každého aktívneho študenta, ktorý je ochotný pracovať v tíme mladých ľudí. Kontakt: aegee@unipo.sk, f6knuth@unipo.sk, prípadne f6helema@unipo.sk alebo p6kamis@unipo.sk.

Mišo, d'akujem Ti za rozhovor a želám prešovskej anténe AEGEE mnoho úspechov.

Ladislav Ráši

GLOSA

Sponzor - najlepší priateľ školy

Vysoké školy sú vrcholné vzdelávacie, vedecké a umelecké ustanovizne ... Slovenskej republiky (ods. 1 par. 1 zákona NR SR o vysokých školách).

Štátne vysoké školy sú financované zo štátneho rozpočtu (ods. 1 par. 6 zákona NR SR o vysokých školách).

Stážoval sa mi jeden vojak z povolania, že u nich v kasárňach môžu naciťovať len pochody - lebo nie sú peniaze na vojenské cvičenia. Vraj rozpočet na tento rok bude v máji fuč. Chudák naši branci - hlavne tí apríloví... Aby som vojakovi kontroval, povedal som, že u nás (nie v kasárňach, kdežto v armáde - iba v škole) sme tohtoročný rozpočet minuli už vo februári. Nie preto, že sme menej skromní, hospodári, či čo. Štát je - povedané veľmi miernie - skromný.

Keby nebolo vedľajšej podnikateľskej činnosti a iných vedľajších zdrojov, fakulta by (asi) nefungovala. Z vedľajších prameňov sa tak stávajú hlavné a hlavný sa stáva každoročne viac a viac vedľajším. Školstvo sa často musí spoľiehať na sponzorov, podporovateľov, priaznivcov, mecenášov. Nie žeby ich bolo toľko veľa, sú to synonymá. Čo si však počať, keď potenciálny sponzor povie, že riadne plati dane, t.j. odvody štátu, z ktorých by mal školstvo finančovať práve štát? Súkromný podnikateľ predsa nemôže suplovať úlohu štátu. Na tomto mieste som mu povedal, že má pravdu. Úplnú pravdu. Napriek tomu, v princípe alogicky, som ho prosil ďalej. Oplatilo sa. Teraz. Dokedy však možno činnosť školstva budovať na dobrej vôle sponzorov a ich darov? Načim opäť zriaďiť niečo ako ZRPŠ, pravda iba ak najväčším priateľmi školy budú sponzori...

Ladislav Ráši

RASLAVICKÉ FOLKLÓRNE SLÁVNOSTI JUBILÓVALI

Studenti PF úspešne reprezentovali PU

30. ročník folklórnych slávností v Raslaviciach sa niesol v slávnostnom duchu. Toto podujatie patrí vo východoslovenskom regióne medzi najobľúbenejšie, čo sa prejavuje na vysokej diváckej účasti. Na jubilejný ročník organizátori pozvali aj folklórny súbor Šarišan. V sobotu sa ľudová hudba podieľala na vytvorení slávnostnej atmosféry ukončenia plenára ľudových rezbarov a vo večerných hodinách vystúpil celý kolektív v miestnom amfiteátri

s programom Ja chlapec vandrovni... Program zojal veľký úspech, a keďže po jeho ukončení nasledovala ľudová veselica, diváci iba neradi opúšťali amfiteáter. Tažiskom jubilejných slávností bol nedelňajší program, na ktorom sa zúčastnili známe súbory - Kalina, Sabinovčan, folklórny súbor z Juhoslávie a ďalšie. V závere komponovaného programu vystúpil domáci súbor Raslavičan a súbor Šarišan. Úspešné účinkovanie folklórneho súboru Šarišan je iba zrniečkom v množstve vystúpení,

ktoré absolvoval od začiatku roka. Pre nás je potešujúce, že v ňom účinkujú študenti PF PU i ostatných fakult našej univerzity a touto formou úspešne reprezentujú Prešovskú univerzitu.

E. Šimčík

Študentská vedecká a umelecká činnosť na KTv Pedagogickej fakulty PU

Pedagogická fakulta PU so svojou KTv dokázala, že im nie je cudzia ani vedecká práca študentov.

28. 4. 1998 KTv PF PU usporiadala základné kolo ŠVOUČ.

V teoretickej časti, v ktorej sa predstavili študenti denného štúdia, sa najlepšie pripravila študentka 3. ročníka M. Cupriková, ktorá so svojím príspevkom na tému Porovnanie všeobecnej pohybovej výkonnosti žiakov z malotriednych škôl so žiakmi z plneorganizovanej školy získala najvyššie bodové ohodnotenie. Vedúca jej práce bola PaedDr. V. Šotkovská.

Dalšie práce, ktoré svojím obsahom a správnym metodologickým prístupom zaujali, boli práce študentov M. Čičvaru (vedúci práce PaedDr. J. Hugec) a A. Kaľavskej (vedúci práce PaedDr. Ľ. Orišek).

Bokom neostali ani študentky rekvalifikačného štúdia. E. Širilová (vedúci práce PaedDr. J. Hugec) riešila otázku pohybovej výkonnosti rómskych žiakov a E. Tchúriková (vedúci práce PaedDr. J. Hugec) sa zaoberala problémami malotriednych škôl v okrese Bardejov.

V praktickej časti Mgr. A. Majerníková pripravila so študentmi dve skladby - Baletka a Divošky. Obe skladby svojou choreografiou zaujali početné publikum a postúpili do celoštátnego kola ŠVOUČ.

V roku 1999 bude Prešov dejiskom celoštátnego kola v vedeckej činnosti študentov Slovenska. Veríme, že študenti Pedagogickej fakulty PU budú pri tom a získajú pre svoju fakultu vavriny víťazstva.

JH

Doc. Jozef Terek na ceste po Blízkom východe

Cestovateľ'

Hádam nie nadarmo je doc. RNDr. Jozef Terek, CSc., prodekanom FHPV PU pre zahraničné styky. Jeho cestovateľské aktivity sú známe široko-daleko. Doc. Terek sa prednedávnom vrátil zo svojej už tretej cesty

na Blízky východ. Tentoraz mala jeho expedícia namierené priamo do kolísky ludskej civilizácie, miesta ohraničeného Eufratom, Tigrisom, Jordánom, Nílom, kde vzniklo poľnohospodárstvo, na ktoré sa doc. Terek špecializuje. A tak sa vydal na miesta, kde sa pôda obrába už tisícročia. Zaujal sa o zmeny štruktúry tejto poľnohospodárskej krajiny. Súčasťou expedície boli aj návštevy u roľníkov a zber biologického materiálu. Na ceste po krajinách pre nás vzdialých a nepoznaných si doc. Terek, samozrejme, všímal i bohatú kultúru, dávnu históriu a ľudí, ktorí sú podľa neho veľmi pohostinní a priateľskí. Jozef Terek sa vobec necítil ako turista. Tamoxí obyvatelia sú veľmi srdeční a ochotní pomôcť. Na svojej ceste navštívil aj viacero bývalých križiackych hradov - dnes turistických atrakcií. Všade vládol pokoj, mier, pocit bezpečia. Väčšina z nás má však, paradoxne, odlišný názor na krajiny Blízkeho východu, hodnotíme ich čierno-bielo. Doc. Terek ale verí, že i toto sa zmení a že sa tie-to krajiny stanú rovnako príťažlivými ako iné, že v nich prevládne tolerancia a že sa tak otvorí svetu. Veľkou smolou pre doc. Tereka bolo neudelenie irackého víza, a tak sa nemohol dostať do samého srdca cieľa svojej cesty. Nenavštívil Mezopotámiu. Jozef Terek však má ozajstnú cestovateľskú dušu a len tak niečo ho neodradi. Chce sa vrátiť na Blízky východ. A tak sa už možno v tomto roku opäť vydá na cestu.

srdcom i dušou

Spracoval LR

Z veľkolepej a slávnej Olympie zostali iba ruiny.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

Priezor 2

Každá diplomová alebo záverečná paráca obsahuje text, v ktorom autor podpisom potvrdzuje, že prácu urobil sám, uvedeným spôsobom a pomocou uvedenej literatúry. No nie každá takáto práca uvádzajú tento text s hlavičkou vyhlásenie. Často sa tož používa **prehlásenie**, či slovesá **prehlásiť**, **prehlasovať**. Používateľia slovenského jazyka ich mechanicky prebrali z češtiny (prohlášení, prohlásit, prohlasovat), v ktorej majú význam slovenských slov vyhlásenie, vyhlásiť, vyhlasovať. Krátke slovník slovenského jazyka pozná slovo prehlasovať vo význame hlasmi, hlasovaním prevýšiť. Ak chceme v slovenčine niečo 1. úradne verejne oznámiť, ohlásiť, 2. slávnostne vymenovali, 3. dôrazne povedať, oznámiť či 4. úradne označiť, prisúdiť istú vlastnosť, stav, zásadne treba použiť správne výrazy **vyhlásiť**, **vyhlasovať**. Na označenie (slávnostného) verejného oznámenia či (pisomného) vyjadrenia o istej skutočnosti na úradné ciele používame slovo **vyhlásenie**. V diplomovej alebo záverečnej práci teda neprehlasujeme, ale vyhlasujeme, neuvádzame prehlásenie, ale vyhlásenie.

Denne sme v kontakte s našimi vyučujúcimi, oslovujeme ich, rozprávame sa s nimi. V reči používame **výkanie**, teda používame zámeno vy a sloveso v 2. osobe množného čísla (namiesto 2. osoby jednotného čísla). Často však počuf napr.: *Pani, niečo ste zabudla. - Pán doktor, neporadil by ste nám?* ap. Pri vykáni plati zásada, že prísudkové sloveso (aj pomocné, v prípade slovesno-menného prísudku) musí byť v množnom číslе (lebo subjekt vy je množné číslo). Napr.: *Kolega, pište portadne! - Pani doktorka, dovolili by ste otázku?* Pridavné meno v prísudku (alebo čislovka, zámeno či prícastie slovesno-menného prísudku) sa zhoduje v rode a číslu s osobou, ktorej vykáme. To plati aj pre trpné prícastie. Napr.: *Pán dekan, boli by ste taký láska-vý... - Kolegynia, vy ste boli prvá. - Pani docentka, posúdte to sama.*

Z nových prevzatých slov, v ktorých sa uplatňuje domáci pravopis, si všimneme slová: *coach* - *kouč* (=technický poradca a vedúci športového družstva, tréner); *causa* - *kauza* (=pričina, dôvod, podnet; právny prípad; všeobecne známy, pretraktovaný prípad); *clearing* - *kliring* (=systém bezhotovostného zúčtovania v zahraničnom odchode započítaním pohľadávok a záväzkov).

LR

Študenti Pedagogickej fakulty PU v Poľsku

dla Pedagogickej Fakulty PU Pražoo

za zajetoio III miejsca
W KOSZYKÓWCE

w rozgrywkach
II FESTIWALU SPORTOWEGO AZS
Kolegiów Nauczycielskich

Krosno '98

KLUB UCZELNIANY AZS
Kolegium Nauczycielskie w Krosnowie
31-804 KROŚNO-Turzec
ul. Wysokolipska 20

Krosno, 23-25 maj 1998 r.

Na pozvanie športového klubu AZS Krosno a vedenia Kolégia nauczycielského v Krosne zúčastnili sa študenti Pedagogickej fakulty PU 22.-24. 5. 1998 na II. športovom halovom festivale. Jeho účastníkmi boli 10 členné zmiešané družstvá (5 chlapcov a 5 dievčat) aj z Poľska - z Nowego Sonča, Przemysla, Raciborza, Lešna, Kominy, Jelenej Gory, Tarnobrzegy, WSP Rzeszowa a Krosna. Súťažilo sa v 10 disciplínoch. Najlepšie výsledky dosiahli naši študenti v basketbale - 3. miesto, vo futbale - 5. miesto, plavecká štafeta 8x25m obsadila 5. miesto. Volejbal, stolný tenis, badminton, šplh na lane a preťahovanie lanom neboli silnou stránkou družstva PF PU v zostave: L. Soták, L. Mrava, M. Jeňo, M. Andruščák, J. Olejník, K. Gerjaková, M. Konečná, J. Martinčoková, L. Inašová a M. Sláviková.

Účastníci II. športového halového festivalu v Krosne sa medzi poľskými študentmi (studujúcimi telesnú výchovu) nestratili, dokázali s nimi rovnocenne súťažiť, dokladom čoho sú aj dobré umiestnenia družstva. Okrem športových podujatí pripravili organizátori aj bohatý kultúrny a spoločenský program spojený s exkurziou do kúpeľov Iwonicz.

JH

Smiech i slzy

Na ceste, ktorej cieľom je stať sa učiteľom, máme možnosť stretávať rôznych učiteľov, ktorí nás učia rozličné predmety. Azda dominujúcimi sú didaktiky jednotlivých odborov. Práve o takej jednej didaktike treba dať svetu na známost, lebo to, čo sme mohli zažiť za ostatný semester, stojí naozaj zato. Paní PhDr. Marta Germušková, CSc., z katedry slovenského jazyka a literatúry FHPV PU sa veru nadľho zapíše do myší a sŕdc slovečinárov-tretiakov. Toľko zábavy, smiechu, uvoľnenia, tvorivosti, nových pohľadov na literatúru, lásky...! Na hodinách didaktiky literatúry sme dostali vskutku veľa impulzov, na ktorých možno budovať novú a veľkú stavbu - literárnu výchovu v našej budúcej učiteľskej praxi. Bolo krásne sledovať dvaadsaťročných dospelákov, ako sa pod vplyvom Dr. Germuškovej zabávajú, bavkajú. Ich jediným problémom bolo, že sa nevládali tak dlho smať. O to viac dojímavý bol posledný seminár - plný emócií, smiechu, ale aj slz. Je ľahko v sebe dusiť všetko to krásne, čím sme sa naplnili na hodinách Dr. Germuškovej, a tak slzy iba utvrdili naše vynikajúce dojmy z jej seminárov. Hádam môžem výjadriť v mene všetkých tretiakov slovenčinárov na FHPV PU našu radosť, že sme didaktiku literatúry mohli absolvovať práve u PhDr. Marty Germuškovej, CSc. **Ladislav Rášsi**

SLOVENSKÝ PLYNÁRENSKÝ PRIEMYSEL

ODŠTEPNÝ ZÁVOD KOŠICE ponúka:

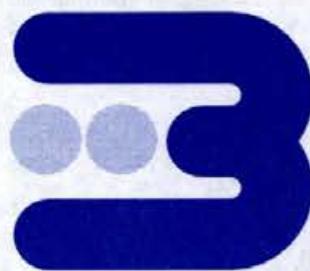
- distribúciu a predaj zemného plynu v okresoch Košice, Košice- okolie, Prešov, Bardejov, Svidník, Stropkov, Sabinov, časť okresu Spišská Nová Ves a časť okresu Gelnica
- konzultačnú a poradenskú činnosť pre laickú i odbornú verejnosť zameranú na racionalizáciu spotreby zemného plynu
- projektové práce v oblasti plynárenstva
- výstavbu plynovodov z PE a ocele
- výrobu a montáž stojanov pre domový regulátor a plynomer
- plynofikáciu rodinných domov a kotolní

ZEMNÝ PLYN – EKOLOGICKÉ PROSTREDIE

KONTAKT: SLOVENSKÝ PLYNÁRENSKÝ PRIEMYSEL
ODŠTEPNÝ ZÁVOD KOŠICE, Moldavská 12, 040 11 Košice,
tel.: (095) 41 01 111, 41 01 119, 41 01 213

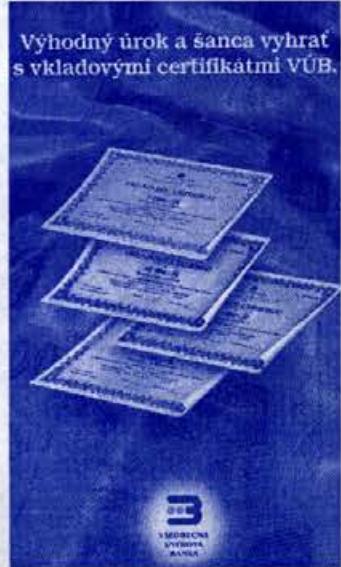
Viete, že...

- bájny Olymp (2917 m) je najvyšším vrchom Grécka?
- Dánsko - najmenšia škandinávska krajina - je známe tým, že má najvyššiu životnú úroveň spomedzi všetkých štátov Európskej únie?
- tretina územia Fínska leží za polárnym kruhom?
- viac ako dva milióny turistov každoročne navštívia Tunisko?
- sedemdesiat percent územia afrického štátu Mali tvorí púšť alebo polopúšť?
- iba 21 percent obyvateľstva (z toho 11 percent žien) v Sierre Leone, malej krajine na severozápadnom pobreží Afriky, je gramotných?
- najväčšie zásoby ropy na svete má Saudská Árabia?
- Chorvátsko má 1185 ostrovov, z ktorých je 66 neobývaných?

VŠEOBECNÁ ÚVEROVÁ BANKA

Život v istote

Vydáva: Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 73 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predsedu redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, Peter Kocák, akad. maliar, Prom. fil. Jozef Tutoky, Ladislav Rášsi zodpovedný za jazykovú úpravu. Mária Tylešová – fotograf. Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Sadzba a tlač: GRAFOTLAČ Prešov

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKEJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV OKTÓBER 1998

ROČNÍK II.

č. 8 / 1998

28. septembra 1998

Začal sa nový školský rok na PU

Sme univerzitou životaschopnou * V novom školskom roku 1998/1999 študuje na PU takmer 6500 študentov * Do prvých ročníkov nastúpilo 1719 študentov * Vyučovací proces zabezpečuje 408 pedagógov * Univerzita má svoj perspektívny program rozvoja a zámery na ďalšie zvyšovanie úrovne štúdia na PU

Takmer 6500 interných a externých poslucháčov študuje v tomto školskom roku na PU. Záujem o štúdium na piatich fakultách PU predstavoval priemerne päťnásobok kapacitnej možnosti PU. Veľká zasadačka KÚ v Prešove bola v deň otvorenia školského roku 1998/1999 zaplnená do posledného miesta. Okrem študentov a pedagógov PU svoje miesta zaujali aj akademickí funkcionári rektorátu PU, dekani a prodekaní fakúlt, predsedu AS PU, zástupcovia cirkví na čele s Mons. J. Hirkom, sídelným biskupom prešovským a ThDr. Nikolajom, arcibiskupom prešovským a Slovenska, zástupcovia štátnej a miestnej správy a ďalší hostia. Po hymne SR slávnosť otvoril prorektor PU doc. ThDr. Imrich Belejčanč, CSc., ktorý privítal všetkých prítomných. Po jeho príhovore slávnostnú reč prednesol rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc. Jeho prejav uverejňujeme v plnom znení:

DOKÁZALI SME PLNÚ ŽIVOTASCHOPNOSŤ

Vážení hostia, vážení kolegovia, vážení študenti!

Dovolte mi privítať Vás na slávnom otvorení školského roka 1998/99 Prešovskej univerzity. Zvlášť srdcne vítam študentov prvých ročníkov našich fakúlt.

Práv vstupujeme do druhého školského roku novovznikutej Prešovskej univerzity, ktorej tradície siahajú až do roku 1959, keď bola založená Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Jej zakladajúcou súčasťou sa stala Filozofická fakulta v Prešove, od roku 1964 Pedagogická fakulta v Prešove a od roku 1990 aj Pravoslávna bohoslovecká fakulta a Grékokatolícka bohoslovecká fakulta.

Fakulta humanitných a prírodných vied vznikla súčasne so vznikom Prešovskej univerzity rozdelením bývalej Pedagogickej fakulty UPJŠ dňa 1. 1. 1997.

Prešovská univerzita vstúpila do prvého roku svojej existencie pod novým vedením univerzity a novými vedeniami fakúlt s veľkými predstavzatiami, ale najmä zodpovednosťou pred všetkými, ktorí dôverovali jej sa-mostnosti a opodstatnenosti.

Naše ciele prvého roku existencie boli zamerané na vytváranie podmienok na štúdium, skvalitnenie úrovne knižnice, výbo-dovanie informačného centra, zvýšenie kapacít ubytovania, investičné zámery, ktoré nadobudli konkrétnu podobu v Rozvojom programu Prešovskej univerzity do roku 2000–2005. Aj keď sú úlohy veľmi náročné, hlavne na ich materiálne, technické a finančné zabezpečenie, darí sa nám ich postupne úspešne realiza-zať, a to najmä vďaka vzájomnej spolupráci s dekanmi fakúlt, akademickými senátmi a odborovým zväzom. Cieľavedomým prehodnotením priorit Prešovskej univerzity a jej jednotlivých fakúlt môžeme dnes, na prahu nového školského roka otvoriť brány Pedagogickej fakulty v novozrekonštruovaných priestoroch na Uli. 17. novembra. Tento ob-

Pohľad na účastníkov slávnostného otvorenia školského roku 1998/99.
V prvom rade akademickí funkcionári Univerzity

Rektor PU pri príhovore na slávnom otvorení nového školského roku

jekt je ukončením iba I. časti I. etapy zo štyroch plánovaných etáp výstavby Pedagogickej fakulty. Tým sme rozšírili priestorové kapacity o 18 učební pre študentov a 27 kancelárskych priestorov pre pedagogický zbor Pedagogickej fakulty. Kvalitatívnym prvkom je aj tá skutočnosť, že v spoločnom objekte s PF je ZŠ pre 1. - 4. ročník, kde budú môcť študenti PF absolvovať pedagogickú prax. Cieľne sa tak uvoľnia priestory vo VŠA pre Filozofickú fakultu a Fakultu humanitných a prírodných vied.

Pri kolégii rektora bola vytvorená Rada pre informatiku PU, ktorá začala s realizáciou náročného projektu vytvorenia informačnej siete. Výsledkom práce kolégia rektora, rektorátu a Rady pre informatiku PU je skutočnosť, že k dnešnému dňu okrem ITHM FF PU je vytvorená fungujúca emailová a internetová sieť v rámci celej Prešovskej univerzity. Zároveň sa v týchto dňoch vytvárajú základné podmienky na pripojenie Pedagogickej fakulty a Študentského domova optickým káblom na sieťový uzol VŠA a celouniverzitnú sieť. Na realizáciu tohto projektu bola zakúpená výpočtová technika pre fakulty, pracoviská i rektorát v hodnote 2,5 mil. korún. Výraznou finančnou podporou univerzitnej knižnice PU sa v tomto období vylepšujú podmienky v oblasti zabe-

(Pokračovanie na 2. strane)

DOKÁZALI SME PLNÚ ŽIVOTASCHOPNOSŤ

(Dokončenie z 1. strany)

pečenia UK výpočtovou technikou, technikou pre ochranu majetku a požiarnej technikou.

V tomto roku sa nám podarilo vyriešiť dlhodobý havarijný stav kotolne a trafostanice vo VŠA.

Na zlepšenie podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu bola realizovaná rekonštrukcia telocvične na Rektoráte PU, ktorá je v prenájme Evanjelického gymnázia, a atletického štadióna vo VŠA.

Svoje úsilie smerujeme na to, aby sa neustále skvalitňoval proces vzdelávania a výchovy na Prešovskej univerzite, kde v novom školskom roku 1998/99 bude študovať celkom 6456 študentov a do prvých ročníkov fakúlt nastúpilo 1719 študentov. Výchovno-vyučovací proces bude zabezpečovať 408 pedagógov.

Dominantné miesto patrí jednotlivým fakultám našej univerzity

Pre Filozofickú fakultu je nadchádzajúci akademický rok obdobím vrcholiacich príprav na dôstojné pripomnenie si 40. výročia jej založenia. V jej posluchárnach zasadne nielen najväčší počet študentov od čias jej konštituovania, ale aj v najväčšom počte možných aprobáčnych kombinácií. Za základ svojej akademickej kinetiky, t. j. vedeckého rastu a prehľenia vzdelávacieho pôsobenia sa na fakulte napriek vonkajším podmienkam vytvorila priaznivá klima, ktorá umožňuje naplnu využiť intelektuálny potenciál celej akademickej obce. K hlavným úloham, ku ktorým sa fakulta hliás, patrí v nasledujúcom období stabilizácia katedier, najmä všetkých študijných odborov, v ktorých zatiaľ nie sú naplnené podmienky na bezproblémovú akreditáciu. Významnou úlohou bude aj pokračovanie v reštrukturalizácii katedier a pracovisk, optimalizácia režimu a výkonnosti všetkých pracovísk a pracovníkov elektronickou modernizáciou a vybavením, úprava interiéru fakulty a katedier, ako aj funkčná a koproduktívna spolupráca so všetkými fakultami univerzity.

skom roku 1998/99 sa stala novou katedrou PBF katedra byzantológie. V tomto roku fakulta požiadala o schválenie nového študijného odboru - sociálna a charitatívna služba. PBF PU má svoje zastúpenie aj vo viacerých zahraničných ustanovizniach. Na fakulte študujú študenti z Poľska, Ukrajiny, Ruska, Rumunska. Aj študenti PBF PU študujú na vysokých školách v Grécku, Rusku a USA. PBF PU má však aj väzne problémy so zabezpečovaním potrebných priestorov na výučbu a ostatnej činnosti, ako aj byvanie študentov. Je snahou PU, aby s vedením PBF PU, ako aj biskupským úradom Pravoslávnej cirkvi rokovali o tomto probléme a našli východiskové riešenie.

Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta PU pristúpila v školskom roku 1997/98 k zreformovaniu učebných plánov pre všetky ročníky. Vedecká rada GBF PU za účasti Veľkého kancelára fakulty Mons. Jána Hirku, prešovského biskupa, v učebnom pláne prijala ako novú formu skúšky klasifikovaný zápočet. Avšak aj napriek týmto rozhodnutiam musia študenti v druhom ročníku absolvovať 9 skúšok, čo pre GBF PU vytvára nutnosť prechodu na 6-ročné študium. Pred týmto školským rokom boli zrekonštruované priestory GBF PU určené na zriadenie knižnice so študovňou vo fakultných priestoroch, ktorá bola prestavaná a nevyhovujúcim priestorom. GBF PU sa aktívne podieľa na šírení osvety a kultúry medzi rómskou populáciou v nápravno-výchovných zariadeniach a venuje sa problematike drogovo závislých jedincov.

Od septembra 1998 bol pri rektoráte PU zriadený Ústav národnostných štúdií a cudzích jazykov, na ktorý boli prijatí dva pracovníci - 1 vedecký pracovník a 1 pedagogická pracovníčka. V súčasnosti pripravujú konceptuálnu zabezpečovanie výučby prehľbenej formy štúdia rusínskeho jazyka na Pedagogickej fakulte PU. V ďalšom období za podporu vlády SR a MŠ SR chceme rozšíriť túto formu štúdia aj pre rómske etnikum a ďalšie národnostné menšiny na Slovensku.

Od tohto školského roka bude zriadené Protidrogové centrum v Študentkom domove PU na Uli. 17. novembra, ktoré bude zabezpečovať bezplatnú formu preventívnej a poradenskej činnosti pre drogovo závislých študentov.

Na uskutočnenie uvedených zámerov PU a fakúlt, ako aj ich personálne zabezpečenie sme stáli na začiatku t. r. pred problémom výšky pridelenných mzdových prostriedkov v rozpočte.

Aj na úseku medzinárodnej spolupráce sa v týchto dňoch podarilo realizovať jeden z plánovaných rozvojových zámerov univerzity. S cieľom dynamickejšieho rozvoja v tejto oblasti na Odelenie zahraničných vzťahov rektorátu PU bolo do pracovného pomeru prijaté odborná pracovníčka s vysokoškolským vzdelaním a s cudzozájazdnou kompetenciou na plný úvazok. Spolu s odborníkom z amerických Mierových zborov, ktorí bude na zahraničnom oddelení pracovať počas nasledujúcich dvoch rokov, budú k dispozícii fakultám, pedagogom a študentom ako koordinári projektov a konzultanti medzinárodných aktivít kolektívov a jednotlivcov.

Jednou z prvých úloh tohto pracoviska bude v spolupráci s fakultami pripraviť Inštitucionálny kontrakt v rámci programu ERASMUS, ktorým by sa vytvorili možnosti výcestovania študentov a učiteľov. Chceme takto nadvziať na dobré skúsenosti z minulých rokov s programom TEMPUS hlavne na jazykových katedrách. S cieľom zefektívniť prácu aj na poli univerzitného manažmentu bol vypracovaný a odoslaný do Bruselu tempusový projekt s partnermi vo Veľkej Británii a Grécku. Realizáciu tohto projektu a ďalších dvoch predložených projektov na tému Európskeho systému transferu kreditov a rozvoja Európskych štúdií by sa mali viesť do práce Prešovskej univerzity pozitívne európske skúsenosti. V súlade s Európskym systémom prenosu kreditov Prešovská univerzita bola spolu s Komenského univerzitou vybraná ako pilotná vysoká škola na zavedenie a overenie mode-

Slávnostné otvorenie školského roku 1998/99 sa zúčastnili aj cirkevní hodnostári na čele s Mons. J. Hirkom a arcibiskupom Nikolajom. Na obrázku v II. rade prvý z prava.

Pohľad na účastníkov slávnostného otvorenia školského roku 1998/99

Za krátky čas existencie Pedagogickej fakulty sa kontinuálne rozvíja základný a aplikovaný výskum na jej šiestich katedrách, ktoré zabezpečujú štúdium v odboroch učiteľstvo pre I. stupeň základných škôl, školská logopédia, psychopédia, etopédia a v dvoch odboroch štúdia popri zamestnaní. Vedecká a umelecká aktivita učiteľov PU sa odzrkadluje v zapojení mladých učiteľov do doktoranského štúdia a riešenia grantových úloh. Po prechode troch katedier PF PU do priestorov v rekonštrukcii časti budovy bývalej ZŠ na Uli. 17. novembra sa vytvorila lepšie podmienky na skvalitnenie celkovej výučby, vedeckej a umeleckej činnosti nielen samotnej PF PU, ale aj ostatných fakúlt. Pedagogická fakulta získala práva konáť doktoranské štúdium v oboch teórii vyučovania predmetov na 1. stupni základných škôl.

Na Fakulte humanitných a prírodných vied PU popri učiteľskom štúdiu v tomto školskom roku po prvýkrát sa začína s neučiteľským štúdiom v odbore manažment - v specializácii manažment verejnej správy a regiónov - a je významné, že už pri otvorení je tento odbor na fakulte akreditovaný. Posilnením kvalifikačnej úrovne a akreditáciou začína doktoranské štúdium v odbore antropológia. Predpokladáme aj úspešné zavŕšenie akreditácie v doktoranskom štúdiu vo vedenom odbore športová edukológia a začatie procesu získania práva doktoranského štúdia v geografických vedách. Prioritou FHPV PU bude v nadchádzajúcom období zriadenie katedry ekológie a životného prostredia, z ktorej by sa postupne sformovala katedra chémie.

V roku 2000 oslávi 50. výročie od svojho vzniku Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU. Fakulta má právo uskutočňovať doktoranské štúdium, vykonávať štátne a rigorózne skúšky. V škol-

lového typu transferu kreditov. Touto možnosťou sa zaoberala prvá zasadnutie kolégia rektora PU v septembri t. r. s tým, že návrh na zavedenie Európskeho systému transferu kreditov na PU by bol predložený na schválenie vedeckej rade PU v novembri 1998.

Mimoriadnu pozornosť chceme venovať kvalifiakačnému rastu učiteľov PU, na ktorý bezprostredne pôsobia výsledky kvality vedeckovýskumnnej činnosti a doktoranského štúdia. Prehľbenie vedeckovýskumných aktivít je nevyhnutné spájať s riešením grantových úloh VEGA a KEGA a publikačnou činnosťou.

Ku cti PU patrí aj tá skutočnosť, že za uplynulé obdobie bolo na PU vymenovaných päť nových profesorov a štyria docenti. No nemôžeme byť spokojní s kategóriou učiteľov - odborných asistentov bez vedeckej hodnosti, ktorá predstavuje takmer 48 % z celkového počtu učiteľov PU. V roku 1998 PU udelať prvý čestný titul Doctor honoris causa Jeho svätosti Bartolomeovi I., ktorý bol na pozvanie vlády SR na návštive Slovenska.

V súvislosti s umeleckou a športovou činnosťou našej univerzity chceme vysloviť podporu našim speváckym zborom, folklóremu, súboru, orchestrom a študentskému divadlu PU, klubom a oddielom v TJ Slávia, ktoré úspešne reprezentujú Prešovskú univerzitu. Od 1. októbra vytvárame pri Rektoráte PU funkciu vedúceho kultúrno-umeleckej činnosti, od čoho v budúcnosti očakávame kvalitatívne zvýšenie aktivít umeleckých telies PU, ako aj prínos na čiastočné financovanie ich nákladov.

Ako som v úvode spomnul, našim cieľom je pustupné náplňanie Programu rozvoja Prešovskej univerzity do r. 2000-2005, s ktorým ste sa mali možnosť oboznámiť prostredníctvom periodika Prešovská univerzita. Nepochybne finančne i terminovo náročné bude pokračovať v rekonštrukcii a pristavbe PF PU, ktorá v priebehu 2 - 4 rokov prispeje k vylepšeniu priestorových podmienok nielen PF PU, ale aj ostatných fakúlt.

Nemenej dôležité je pre nás riešenie problémov s ubytovaním študentov. Zakúpením internátu na Nám. mládeže (Obr. mieru s kapacitou 160 lôžok a zmluvným poskytnutím 80 lôžok pre nájmu v ubytovacom zariadení LINEAS na Budovateľskej ulici sme zvýšili ubytovaciu kapacitu ŠD na Uli. 17. novembra s 1472 lôžkami. Približne 80 študentov je umiestnených v domovoch mládeže stredných škôl v Prešove. Ubytovanie bolo poskytnuté 1712 žiadateľom o ubytovanie. Zvýšený záujem o ubytovanie je spôsobený aj nárastom počtu prijatých študentov do prvých ročníkov štúdia na PU. Naďalej bude našou snahou pokračovať v rokovaní s ZPA Prešov o poskytnutí ďalších ubytovacích kapacít v zariadení LINEAS, prípadne o odkúpení tohto zariadenia pre PU, čím by sme získali kapacitu takmer 400 miest na ubytovanie.

Vážení hostia, vážení kolegovia, milí študenti, sme radi, že po ročnom festivale Prešovskej univerzity sa nepenáplnil katastrofické predpoveďe o budúcnosti Prešovskej univerzity, ale vidíme, že život univerzity pulzuje intenzívne, škola má svoj perspektívny program a zábery na ďalšie kvalitatívne zvýšenie úrovne štúdia na PU.

Dovolte mi touto cestou podakovať sa všetkým tým, ktorí sa podieľali a budú podieľať na budovaní úspešnej cesty a napredovania Prešovskej univerzity.

Želám Vám všetkým pevné zdravie, entuziazmus a mnoho úspechov do ďalšej práce. Zvlášť chceme popriť našim študentom prvých ročníkov veľa pevnej vôle a úspechov pri napĺňaní predsažatí a príprave na budúce povolanie.

Po prejave rektora PU nasledoval kultúrny program, v ktorom účinkovali študenti KHv FHPV PU a členovia súboru CAMMERATA ACADEMICA pod vedením Mgr. Karola Medňanského, ako aj členovia študentského divadla FF PU, Miron Pukan a Beatrice Szabová. Réžia kultúrneho programu pripravil prof. Karol Horák z FF PU.

Slávnoštná promócia absolventov štúdia na PU

V budove KÚ v Prešove sa 2.10.1998 konala slávnoštná promócia absolventov FHPV PU. Z rúk dekana FHPV PU doc. Ing. Petra Kuzmišinu, CSc., si diplomy prevzalo 61 absolventov štúdia na tejto fakulte. Vedenie PU zastupoval na promóciu prorektor pre

rozvoj PU PaedDr. Jozef Pavelka, CSc. V príhovore k účastníkom slávnoštnnej promócie dekan fakulty okrem iného povedal:

„Chcem sa prihovoriť predovšetkým príbuzným, známym, najmä však životným partnerom a rodičom dnešných absolventov. Podákovat' sa za pomoc, pochopenie pri štúdiu, za podporu a trpežlivosť, ale aj povzbudenie, čo nakoniec vedlo k tejto chvíli, keď vaši patrni a deti v rukách držia diplom a v ich myslach sú živé predstavy o využití vedomostí získaných štúdiom na FHPV PU. Chvíle tohto stretnutia sú vhodné priležitosťou na to, aby som povedal niekoľko slov o zámeroch skvalitnenia našej fakulty. Pozornosť venujeme rozšíreniu výučby prírodných vied, začíname s doktoranským štúdiom vo vedenom odbore antropológia, pred ukončením je akreditácia doktoranského štúdia v odbore športová edu-

kológia, začíname proces akreditácie v geografických vedách. Keďže dnes promovaní absolventi sú zameraní blízki k výchove a vzdelávaniu, venujem niekoľko poznámok aj tejto oblasti. Prechod súčasnej spoločnosti do tretieho tisícročia spravádzajú popri viacerých významných činiteľoch dva kľúčové faktory. Ide o najmä o rozvoj vedy, ktorá má schopnosť ovplyvniť tak moderné výrobné

technológie, ako aj proces výchovy a rozvoj spoločnosti vôle. Po druhé je to rozvoj riadenia spoločenských procesov, ktorých súčasťou je aj riadenie výchovy, vzdelávania a ich inštitucionálnej bázy - škôl a výchovných zariadení. Toto treba zabezpečiť v situácii väznych zmien súčasnej civilizácie a jej problémov, ktorých riešenie si vyžaduje vzájomnú spoluprácu, pochopenie zmien, postojov a názorov, ale aj kvalifikované a zodpovedné rozhodovanie. Na záver mi dovolte vyslovíť podákovanie všetkým, ktorí sa zaslúžili o študijné a vedeckovýskumné výsledky na fakulte - kolegyniam, kolegom, orgánom fakulty a PU, študijnému oddeleniu a ďalším dborným zložkám fakulty za podiel na plynulom chode fakulty. Želám všetkým dobré zdravie, pokoj, porozumenie v rodine, dobré pracovné ovzdušie a takú spoločenskú atmosféru, ktorá umožní všetkým uplatniť svoje schopnosti.“

Doc. Ing. P. Kuzmišin, CSc.

Absolventi po prevzatídiplomov

Slávnoštná promócia absolventov štúdia sa uskutočnila aj na Filozofickej fakulte PU, kde z rúk dekana fakulty prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., prevzalo diplomy 29 absolventov.

-red-

Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., z FF PU sa zúčastnil na 50. Knižnom vestrhu vo Frankfurte nad Mohanom 8. 10. 1998, na ktorom prezentoval svoju prednášku „150 rokov slovenskej literatúry“.

-red-

Nový vedúci Katedry všeobecných dejín FF PU

Prof. PhDr. Michal Danilák, CSc., vysokoškolský učiteľ, historik a dlhoročný akademický funkcionár, sa narodil 9. novembra 1933 vo Vojnatine, kde chodil do ľudovej školy. Meštiansku školu vychodil v Sobranciach. Na stredoškolské štúdium ho zapísali v Michalovciach, maturoval na gymnáziu v Sobranciach. Potom pokračoval s štúdiu na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, kde pôsobil aj ako študentská vedecká sila. Odbor história ukončil v roku 1957. Po skončení vysokej školy pôsobil ako profesor na Jedenásťročnej strednej škole v Sobranciach. V roku 1960 prešiel na Pedagogický inštitút v Prešove. Na Katedre dejín Pedagogickej fakulty UPJŠ bol odborným asistentom a neskôr aj jej vedúcim. V roku 1968 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na Masarykovej univerzite v Brne. O rok neskôr získal titul PhDr. V roku 1972 sa úspešne habilitoval a v roku 1973 bol menovaný za docenta. V rokoch 1978-1981 a 1986-1990 pôsobil vo funkcii vedúceho Katedry dejín na Filozofickej fakulte UPJŠ. Niekolko rokov pôsobil vo funkcii prorektora UPJŠ. Univerzitným profesorom sa stal v roku 1979.

Dominantným okruhom v jeho vedeckovýskumnnej činnosti je problematika západných Ukrajincov v druhej polovici 19. a začiatkom 20. storočia a otázka medzislovenských vzťahov. Sôlovo i v spoluautorstve je pôvodcom množstva knižných prác, vedeckých štúdií, odborných článkov a recenzí.

V rokoch 1975-1990 pôsobil ako člen Ústavnej rady Spoločenskovedného ústavu Slovenskej akadémie vied v Košiciach. V období 1985-1990 bol členom Kolégia historických vied SAV v Bratislave a členom komisie na udelenie hodností CSc. na FF UK a na Historickom ústavе SAV. Od roku 1983 je školiteľom ašpirantov.

-red-

Výchova a vzdelanie

sú liekom na všetky

moderné choroby ľudstva – egoizmus, násilie, agresivitu, drogy...

Eva Slavkovská,
ministerka školstva SR

Dňa 20. 9. 1998 za účasti predsedu vlády SR Vladimíra Mečiara, poslana NR SR Viliama Sopku, ministra zdravotníctva Lubomíra Javorského, prednostu KÚ a OÚ v Prešove, zástupcu MsÚ v Prešove, predstaviteľov dodávateľských firiem, funkcionárov PU a jednotlivých fakult, ako aj akademických senátov a ďalších.

Otvorenie rekonštruovaného objektu PF PU

Pedagogická fakulta v novom

hostí sa uskutočnilo slávnoštné otvorenie rekonštruovaných priestorov Pedagogickej fakulty na Ulici 17. novembra, a to jedného krídla budovy a nadstavby. V tomto objekte tak vzniklo nezvyčajné vzdelávacie zariadenie. Popri vysokej škole (PF PU) v ňom sídlia aj prvý stupeň ZŠ, v ktorej študenti PF PU budú vyučovať pedagogickú prax. Po rekonštrukcii zvyšnej časti budovy by s finančnou pomocou štátu mala v blízkosti PF PU vyrásť aj nová univerzitná aula a viaceré športoviská. Na otvorení rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., ďalej poznámenal, že pred univerzitou stojí nemalé úlohy spojené s ukončením druhej časti prvej etapy rekonštrukcie, a to dokončenie prístavby a všetkých prívodných médií. Ďalšia etapa prác začína rekonštrukciou stredného traktu budovy. Tretia etapa je podmienená výstavbou severného krídla objektu, kde sa zabezpečuje

výučba žiakov ZŠ. V rámci poslednej etapy sa vybuduje aula, ktorá bude slúžiť všetkým fakultám PU. Celkový náklad rekonštrukčných prác nadstavby a prístavby predstavuje 42 miliónov Sk.

-red-

Epika pre mládež

túry troch fakúlt Prešovskej univerzity literárnovedenú konferenciu s medzinárodnou účasťou pod názvom **Druhový a žánrový kontext v epike pre deti a mládež**. Hlavnými usporiadateľmi konferencie boli Pedagogická fakulta a Filozofická fakulta Prešovskej univerzity personálne zastúpené doc. PhDr. Zuzanou Stanislavovou, CSc., a doc. PhDr. Vierou Žemberovou, CSc. Konferencia sa začala oficiálnym prijatím hostujúcich účastníkov u rektora Prešovskej univerzity doc. PhDr. Karola Feča, CSc., ktorý pozdravil účastníkov konferencie a zažela im veľa úspechov v ich rokovaní.

Na otvorení konferencie účastníkov za univerzitu privítal prorektor pre vedu a výskum doc. PhDr. V. Leško, CSc. Za prítomných dekanov všetkých troch fakúlt participujúcich na organizácii konferencie (doc. PhDr. Milan Turek, CSc.; prof. PhDr. František Mihina, CSc.; doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc.) v literárno-filozofickom duchu prehovoril doc. Mihina. Spoločným rokovaním, ktoré nasledovalo po úvodných príhovoroch, sa začal dvojdňový program konferencie. S úvodným teoretickým referátom vastúpil prof. PhDr. Zdeněk Mathauer, DrSc. (Praha). Prvý deň konferencie sa skončil spoločenským večerom v jedálni študentského domova.

V druhý a tretí deň konferencie pracovali jej účastníci v sekciách, ktoré boli problémovo rozčlenené na: *problémy druhu a žánru, interdruhové pohyby v žánroch epiky a recepcia a didaktika literatúry pre deti a mládež*. Okrem popredných domáčich literárnovedených odborníkov na konferencii vystúpili aj domáci odborníci z príbuzných disciplín (filozofia, jazykoveda a preklad). Z 36 prihlásených účastníkov konferencie bolo 12 odborníkov z Českej republiky, medzi ktorými boli doc. PhDr. E. Doupalová, CSc. (PF Ostravská univerzita Ostrava), prof. PhDr. S. Mathauerová (Praha), doc. PhDr. M. Pís-

ková, CSc. (FPF Slezská univerzita Opava), doc. PhDr. B. Plánská (VŠDP Hradec Králové), doc. PhDr. J. Toman, CSc. (PF Jihočeská univerzita České Budějovice), doc. PhDr. S. Urbanová (FF OU Ostrava) a iní. Poľskú literárnu vedu na konferencii reprezentovali: prof. Dr. hab. J. Kida (Rzeszów) a Dr. hab. J. Zarek (Kraków). Zo slovenských mimoprešovských literárnych vedcov spomeneťme PhDr. E. Jenčíkovú, CSc., a doc. PhDr. E. Fordinálová, CSc. (Ústav slovenskej literatúry SAV Bratislava). K hostom konferencie patril doc. PhDr. M. Zelenka, CSc., zástupca riaditeľa Slovanského ústavu AV ČR v Prahe; Mgr. T. Kassayová, riaditeľka literárneho archívmu MS v Martine, a pracovníci Knižnice pre deti a mládež mesta Košice. Súčasťou konferencie bola diskusia pri okrúhlom stole na tému *Li-*

Rektor PU doc. PhDr. Karol Feča, CSc., sa prihovára k účastníkom konferencie

František Mihina, CSc.; doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc.) v literárno-filozofickom duchu prehovoril doc. Mihina.

Spoločným rokovaním, ktoré nasledovalo po úvodných príhovoroch, sa začal dvojdňový program konferencie. S úvodným teoretickým referátom vastúpil prof. PhDr. Zdeněk Mathauer, DrSc. (Praha). Prvý deň konferencie sa skončil spoločenským večerom v jedálni študentského domova.

V druhý a tretí deň konferencie pracovali jej účastníci v sekciách, ktoré boli problémovo rozčlenené na: *problémy druhu a žánru, interdruhové pohyby v žánroch epiky a recepcia a didaktika literatúry pre deti a mládež*. Okrem popredných domáčich literárnovedených odborníkov na konferencii vystúpili aj domáci odborníci z príbuzných disciplín (filozofia, jazykoveda a preklad). Z 36 prihlásených účastníkov konferencie bolo 12 odborníkov z Českej republiky, medzi ktorými boli doc. PhDr. E. Doupalová, CSc. (PF Ostravská univerzita Ostrava), prof. PhDr. S. Mathauerová (Praha), doc. PhDr. M. Pís-

v medzinárodných súvislostiach

teratúra a etika, ktorú moderovala doc. PhDr. H. Valcerová, CSc. (FF PU). Jadro diskusie tvorili vystúpenia slovenských spisovateľov A. Hikyscha, J. Milčáka, S. Rakúsa a L. Šimona.

V poradí druhá úspešná genologická konferencia zameraná na problematiku literatúry pre deti a mládež potvrdila nielen organizačné ale aj odborné kompetencie pracovísk našej univerzity a významnou miestu prispieva k presadzovaniu sa PU na domácej i medzinárodnej vedeckovýskumnnej scéne.

Marianna Sedláková (FHPV PU)

Doc. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc., pri otvorení konferencie. Z predsedníckeho stola pozorne sledujú priebeh konferencie doc. PhDr. Ján Gbúr, CSc., a mgr. Terézia Kassayová, riaditeľka literárneho archívmu Matice slovenskej v Martine.

Prvé služby informačného systému PU

O potrebe vybudovať lokálne siete i celounivezitnú informačnú sieť z nás asú nikto nepochybuje. Žiaľ, vedenie bývalej UPJŠ sa rozvoju informačnej siete (IS) na prešovských fakultách venovalo skôr okrajovo. Vybudovať IS PU, tento mimoriadne náročný zámer, sme prevzali na seba dňom vzniku PU. Som rád, že všetky grémiá, ktoré prerokovali Projekt rozvoja PU, akceptovali vybudovanie informačného systému ako prioritu PU. Riešenie otázok spojených s analýzou stavu, vypracovanie projektu IS a jeho postupné etapovité zavádzanie má v kompetencii poradný orgán kolégia rektora - Rada pre informatiku PU, ktorá pozostáva z delegovaných zástupcov fakúlt a pracovísk PU (prodekanov pre rozvoj a odborníkov v oblasti výpočtovej techniky a informatiky). Jej predsedom je PaedDr. Jozef Pavelka, CSc. Činnosť Rady pre informatiku PU sa riadi vlastným štatútom a Organizačným poriadkom PU. Rás by som akademickej obci predstavil prvé celouniverzitné služby - „Návrhy, podnety a priponienky“ a „Aktuality PU“ na internetovej stránke www.unipo.sk alebo priamo na www.rekt.unipo.sk. Dávam podnet na zamyslenie sa, čo všetko bolo potrebné vykonať, aby bol informačný systém od 15.10.1998 funkčný. Odteraz bude závisieť od nás, ako budeme schopní vzájomne sa rýchlo a aktuálne informovať a či budeme schopní - okrem riešenia sporných otázok - aj si pomáhať prostredníctvom konkrétnych podnetov a návrhov v prospech všetkých členov v akademickej obci PU.

Jozef Pavelka, prorektor pre rozvoj PU

Pod vedením rektora PU doc. PhDr. Karola Feča, CSc., uskutočnilo sa 7.9.1998 zasadnutie kolégia rektora PU. Ako informoval rektor PU, pri kolégii rektora PU bola vytvorená Rada pre informatiku PU, ktorá začala

s realizáciou náročného **Zo zasadnutia kolégia rektora PU**

RADA PRE INFORMATIKU

projektu - s vytvorením celouniverzitnej informačnej siete. Výsledkom spoločnej práce je skutočnosť, že je vytvorená celouniverzitná internetová a emailová siet, vynímajúc ITHM FF PU. Zároveň sa vytvárajú základné podmienky na pripojenie FF PU a ŠDaj PU optickým káblom na sieťový uzol a celouniverzitnú siet. Na realizáciu tohto projektu bola zakúpená výpočtová technika pre fakulty i rektorát v hodnote 2,5 mil. Sk. Výraznou finančnou podporou univerzitnej knižnici PU sa v tomto období zlepšujú podmienky v oblasti zabezpečenia jej činnosti výpočtovou technikou, technikou na ochranu majetku a požiarnej technikou.

-R-

Veľký záujem o štúdium

Viac ako 10 000 prihlások na štúdium pre školský rok 1998/99 bolo zaevidovaných na piatich fakultách PU. Prijímacie skúšky prebehli na všetkých fakultách v mesiaci jún. Reálny počet uchádzacov o štúdium na PU, ktorí sa zúčastnili na prijímacích skúškach, podľa slov rektora PU doc. K. Feča predstavoval približne dve tretiny prihlásených. Najväčší záujem je o štúdium na FF PU a FHPV PU. V novom školskom roku bude v prvých ročníkoch vo všetkých formách štúdia na jednotlivých fakultách PU spolu študovať 1359 posluchárov.

-red-

V roku 1995 vypracovala Katedra anglického jazyka a literatúry FHPV PU a Katedra nemeckého jazyka a literatúry FHPV PU projekt v rámci programu Tempus, ktorého cieľom bolo za pomoci študentských mobilít do anglicky a nemecky hovoriacich krajin vytvoriť siet inštitúcií zabezpečujúcich prípravu učiteľov cudzích jazykov, porovnať učebné plány, ako aj navrhnuť a zaviesť systém uznania študijných výsledkov získaných v zahraničí našimi vysokými školami, ďalej vylepšiť technické vybavenie katedier i nadviazať pracovné a osobné kontakty medzi študentmi aj učiteľmi z inštitúcií podielajúcich sa na tomto programe. Prešovská univerzita sa stala kontraktorom i koordinátorom projektu v osobe Dr. Marianny Prčíkovej z KAJL FHPV PU.

PhDr. Katarína Fedáková, vedúca Katedry nemeckého jazyka a literatúry FHPV PU

humanitných vied UKF v Nitre a Fakultu humanitných vied UMB v Banskej Bystrici. Zahraničními partnermi v tomto projekte boli Univerzita v Brighton, Viedenská univerzita, Univerzita Friederika Schillera v Jene, Univerzita Heinricha Heineho v Düsseldorfe a Univerzita Karola Wilhelma v Braunschweigu. Počas troch rokov projektu absolvovalo jeden semester na niektoré z partnerských inštitúcií 113 slovenských študentov. Osemnásť učiteľov sa zúčastnilo na krátkodobých stážach, počas ktorých monitorovali priebeh a efektivnosť študentských pobytov a porovnávali zahraničné vzdelávacie systémy so slovenskými. Prešovskú univerzitu navštívilo 17 predstaviteľov partnerských univerzít. Celkovo sa za podpory programu Tempus realizovali rôzne aktivity v hodnote 351 480 ECU. Projekt vyvrcholil záverečnou konferenciou 15.

Na projekt sa podarilo získať ďalšie fakulty - Pedagogickú fakultu UK v Bratislave, Fakultu

mája 1998 na pôde PU. Zúčastnili sa na nej zástupcovia piatich zahraničných a štyroch slovenských

ného programu európskych akademických programov Leonardo a Sokrates. Zástupcovia zahraničných univerzít vysoko hodnotili odbornú úroveň a všeobecné znalosti našich študentov.

Úspešný projekt TEMPUS

univerzít, ako aj slovenskí študenti angličtiny a nemčiny. Účastníkov pozdravil prorektor pre zahraničné vzťahy doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc., a prodekan FHPV PU pre zahraničné vzťahy doc. RNDr. Jozef Terek, CSc. Dr. M. Prčíková vyzdvihla najmä skutočnosť, že na FHPV PU sa v plnom rozsahu uznávajú zápočty a skúšky vykonané v rámci študij-

Orientácia projektu a dosiahnuté výsledky poukázali na veľký prínos takejto spolupráce pre všetky zúčastnené inštitúcie a jednoznačne potvrdili správnosť názoru čo najviac sa zapájať do medzinárodných vzdelávacích programov podporovaných Európskou úniou.

Katarína Fedáková

Pohľad na účastníkov konferencie TEMPUS

Tak znala téma medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorá sa uskutočnila na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v dňoch 23. - 25. septembra 1998. Zúčastnili sa na nej odborníci na problematiku byzantského chrámu z Ruska, Bieloruska, Ukrajiny, Poľska, Maďarska, Česka a Slovenska (spolu 20 vedeckých pracovníkov). Pre všetky tieto krajinu je byzantský chrám známy od prvých dní ich pokrešťanenia.

V popredí záujmu konferencie boli viaceré dôležité otázky: liturgické a výchovné poslanie chrámu, architektúra, výzdoba, vybavenie, ikony, výstavba nových chrámov a pod. Liturgické a výchovné poslanie chrámu je nadmiernu dôležité - dokáže čeliť nežiaducim vplyvom na veriacich zo strany rôznych nebezpečných pseudonáboženských sietí, drogových a

Kresťanský chrám byzantského obradu

VČERA A DNES

iných závislostí, rôznym násilnostiam, môže riešiť rozličné sociálne otázky atď., ale najmä vychovávať mladého človeka na jeho budúci osobný, manželský a rodinný život. Nezanedbateľnou je architektúra chrámu a jeho výzdoba, predovšetkým ikona, ktorá v byzantskom type ikony dosiahla vysoký stupeň duchovnej a umeleckej dokonalosti a dnes je v popredí záujmu na celom svete - v kresťanských i nekresťanských krajinách. Je potešujúce, že na konferencii aktívne pracovali aj učitelia našej fakulty a univerzity. Pri zdrobe myšlienky zvala toto podujatie a pri jeho úspešnom priebehu bol Vladislav Grešík,

ArtD. Pomohol zabezpečiť organizáciu konferencie, vieďol jej jednu pracovnú časť a sprevádzal jej účastníkov pri obhlidke chrámov

východného Slovenska - starých (najmä drevených) i nových, o ktoré mali účastníci konferencie mimoriadny záujem. Konferencia prebiehala v dobrej pracovnej atmosfére a jej materiály budú vydané v osobitnom zborníku. Vedenie fakulty úprimne ďakuje všetkým účastníkom tohto vedeckého podujatia za ich aktívnu prácu, cenné referáty a informácie, za knižné dary a osobné stretnutia a rozhovory. Veríme, že v najbližšom čase budú Pravoslávnej bohosloveckou fakultou organizované ďalšie dôležité konferencie, ktorých témami budú aktuálne problémy dnešnej doby.

Pohľad na Plénum konferencie. Na konferencii sa zúčastnil aj arcibiskup Nikolaj, sedí v druhom rade druhý zľava

prof. ThDr. Štefan Pruzinský, CSc., dekan fakulty pri otváriani konferencie

Aktivity Prešovskej univerzity

Medzinárodná vedecká konferencia o Zakarpatskej Ukrajine

V dňoch 3. a 4. septembra 1998 sa Prešov stal dejiskom Šiestej medzinárodnej karpatistickej vedeckej konferencie venovanej významnému medzníku v živote Zakarpatskej Ukrajiny - jej dvadsaťročnej existencii v rámci Československej republiky (1919 - 1939). Päť predchádzajúcich karpatistických konferencií, ktoré sa konali od roku 1991 z podnetu Komisie pre styk a informácie zakarpatských Ukrajincov v diaspoze (Chicago) a jej predseda prof. V. Markusa, bolo uskutočnených v Užhorode. Prešovská konferencia bola venovaná 80. výročiu vzniku Československej republiky. Organizátormi konferencie bola Katedra ukrajinského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty PU, Asociácia ukrajinistov Slovenska, Ševčenkova vedecká spoločnosť na Slovensku a Komisia pre styk a informácie zakarpatských Ukrajincov v diaspoze v Chicagu. Na konferencii sa zúčastnilo 32 historikov, literárnych vedcov, lingvistov a odborníkov v otázkach náboženstva zo Slovenska, Čech, Poľska, Maďarska, Juhoslávie, USA a Ukrajiny.

Konferenciu otvoril dekan FF PU prof. PhDr. F. Mihina, CSc. (na obrázku).

S potečením konštatoval, že sa koná na

pôde FF PU a na začiatku nového školského roku, čo dokazuje, že fakulta je nielen pedagogickým, ale aj vedeckým pracoviskom. Vyjadril presvečenie, že táto významná vedecká udalosť prispieje k objasneniu mnohých otázok, súvisiacich s začlenením Zakarpatskej Ukrajiny do Československa, a poukáže na prínos jej dvadsaťročného zotrvania v tomto štáte.

V mene Medzinárodnej asociácie ukrajinistov (MAU) účastníkov konferencie privítal člen-korešpondent Národnej akadémie Ukrajiny, prvý viceprezident MAU akademik O. Myšanyč. Zdôraznil, že po nešľavnom krachu ideológickej totalitného režimu konečne nadišla možnosť objektívne posúdiť všetky kľady a nedostatky uvedeného obdobia. Nepopierateľným faktom je, že po pripojení Zakarpatska k česko-slovenskej republike v roku 1919 sa v dejinách zakarpatských Ukrajincov (dovtedy uhorských Rusínov) začalo nové obdobie, ktoré prispelo k zvýšeniu národného povedomia a vzniku Karpatskej Ukrajiny v roku 1939. V tejto súvislosti akademik Myšanyč prízvukoval, že povinnosť vedcov a bádateľov je preskúmať a skorigovať jednostranné a

zaujaté hodnotenia, ktoré vyrobila zideologizovaná povojnová veda, pretože v podmienkach nezávislej Ukrajiny a samostatnej Slovenskej republiky nies dôvodov vyrábať nové myty a obmedzovať sa polopravdami, ktoré komplikujú ukrajinsko-slovenské vzťahy.

V ďalšej časti plenárneho zasadnutia vystúpili prof. V. Markus (Politicko-právna evolúcia Podkarpatskej Rusi v Československu v rokoch 1919 - 1939), Dr. I. Vanat (Štátovprávne postavenie Ukrajincov v oblasti Prešova v rámci ČSR v rokoch 1919 - 1939),

prof. P. Čučka (Ukrajinská otázka vo svete vlastných názvov Podkarpatskej Rusi), prof. O. Myšanyč (Zakarpatskoukrajinská literatúra v 20. a 30. rokoch 19. storočia), prof. Š. Zabrová (Zakarpatsko v politike poľskej Reči Pošpolitej), doc. P. Švorc (Začlenenie Podkarpatskej Rusi do ČSR a otázka jej západnej hranice na Slovensku v rokoch 1918 - 1922),

prof. M. Danišák (Problematika začlenenia Zakarpatska do ČSR v ukrajinskej historiografii), Dr. P. Skála (Václav Klofáč a jeho vzťah k Pokarpatskej Rusi), I. Lichet (Ukrajinská problematika v činnosti plitických strán Podkarpatskej Rusi v rokoch 1919 - 1939), Dr. M. Žiřoš (Styky juhoslovanských Rusínov a Rusínov Zakarpatska v medzivojnovom období), Dr. L. Harbušová (Porevolučná emigrácia z Rus-

ka a Zakarpatská Ukrajina), prof. V. Chudanec (Cinnosť autonómnej vlády Karpatkej Ukrajiny v rokoch 1919 - 1939) a prof. D. Sydor (Saratovská „roztržka“ pravoslávnej cirkev na Podkarpatskej Rusi).

Na druhý deň sa rokovania uskutočnili vo dvoch sekciach: historico-nábožensko-zdravotníckej sekcií a v sekcií literatúry, jazyka, umenia a vlastivedy. Odzneli v nich referáty Dr. R. Ištoka (Geopolitická pozícia Podkarpatskej Rusi v rokoch 1919 -

z prvopramenov a sprístupnili odbornej verejnosti množstvo neznámych historických údajov, udalostí, doteraz zamlčaných faktov a skutočnosti, boli nielen faktografické, ale aj kritické.

Na záver účastníci konferencie odporučili organizátorom vydanie zborník materiálov z konferencie, požiadali jazykové katedry na Užhorodskej štátnej univerzite a na Prešovskej univerzite vytvoriť autorský kolektív na zostavanie Ukrajinsko-

S hlavným referátom na medzinárodnej vedeckej konferencii o Zakarpatskej Ukrajine vystúpil prof. V. Markus (USA)

slovenského slovníka a zabezpečiť aktívnu účasť ukrajinistov na príprave a realizácii Medzinárodnej vedeckej konferencie o otázkach jazyka, vzdelenia a kultúry slovenskej národnostnej menšiny na

Zakarpatsku a ukrajinskej národnostnej menšiny na Slovensku, ktorú organizujú ministerstvá zahraničných vecí SR a Ukrajiny koncom roku 1998. Taktiež sa zhodli na tom, že je potrebné pokračovať v usporadúvaní medzinárodných karpatistických vedeckých konferencií a ďalšiu takúto konferenciu uskutočniť v Užhorode.

Súčasťou konferencie bola aj výstava Zakarpatská Ukrajina v histo-

Účastníci medzinárodnej vedeckej konferencie o Zakarpatskej Ukrajine, ktorá sa konala v priestoroch Vysokoškolského areálu PU 3. a 4. septembra 1998 v Prešove

ských nárečí v slovenských vedeckých zborníkoch), Dr. J. Džoganička (Univerzalnosť estetických a mravových kódov poэzie Zakarpatska v 20. a 30. rokoch) a Dr. J. Šelepcová (Emigrácia a jej úloha v živote Rusínov-Ukrajincov Zakarpatska a východného Slovenska).

Podľa mienky organizátorov Šiestej medzinárodnej karpatistické vedeckej konferencie splnila očakávaný cieľ. Všetky referáty vychádzali

rických dokumentoch a literatúre, ako aj premietnutie filmu so zakarpatskou problematikou. Díky za každé nové rano. Vernisáž výstavy inštalované z materiálov súkromného archívu akademika M. Mušinika sa uskutočnila v prešovskom Vlasivednom múzeu. Komisárom výstavy bol M. Mušinka.

Doc. Juraj Kundrát,
vedúci KUJL FF PU

SR č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti v znení zákona č. 70/1997 Z.z. Z jeho obsahu okrem iného vyplýva, že ďalšie vzdelávanie je popri vzdelávaní na základných, stredných a vysokých školách súčasťou vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky a jeho realizácia je verejnou úlohou. To znamená, že každý, kto prejaví záujem o ďalšie vzdelávanie, má právo vzdelávať sa v každom veku svojho života podľa podmienok ustanovených týmto zákonom a podľa svojich schopností a záujmov. Spomínaný zákon upravuje ďalšie vzdelávanie ako súčasť celoživotného vzdelávania, ustanovizne ďalšieho vzdelávania, podmienky ich akreditácie, vydávanie osvedčení o získanom vzdelaní a zdroje financovania ďalšieho vzdelávania. Zákon sa však nevzťahuje na prípravu na výkon špeciálnych odborných činností, vyžadujúcich osobitnú spôsobilosť (napríklad zákon NR SR č. 277/1994 Z.z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, či zákon NR SR č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách). Za ďalšie vzdelávanie sa na účely zákona o ďalšom vzdelávaní považuje vzdelávanie, ktoré umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvalifikovať sa (zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl - školský zákon - v znení neskorších

predpisov, zákon č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení neskorších predpisov) alebo uspokojiť svoje záujmy, alebo ktorým sa pripravuje na získanie stupňa vzdelania v školskom systéme. Ďalšie vzdelanie sa môže finančovať z: a) úhrad účastníkov ďalšieho vzdelávania, b) prostriedkov zamestnávateľov (§ 24 ods. 2 písm. j, tretí bod zákona č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov), c) účelovo určenej dotácie zo štátneho rozpočtu, d) rozpočtu Národného úradu práce, ak ide o rekvalifikáciu evidovaných nezamestnaných a zamestnancov podľa osobitných predpisov (zákon NR SR č. 387/1996 Z.z. v znení zákona č. 70/1997 Z.z.), e)

O ďALŠOM VZDELÁVANÍ

prostriedkov rozpočtov obcí, f) prostriedkov nadácií a iných právnických osôb a fyzických osôb, ak nejde o financovanie podľa písma b, g) iných zdrojov. Štátne rozpočtové organizácie plánujú prostriedky na ďalšie vzdelávanie priamo v rozpočte. Ak tieto organizácie získajú doplnkové zdroje financovania, financujú ďalšie vzdelávanie aj z týchto zdrojov (§ 13 zákona NR SR č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlach). Na financovaní ďalšieho vzdelávania sa podieľa štát formou účelovo určených dotácií zo štátneho rozpočtu, najmä na štátne a regionálne rozvojové programy, vzdelávacie programy v oblasti boja proti drogám, pre zdravotne postihnutých občanov a občanov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

-raj-

Doc. PhDr. Peter Švorc, CSc., z Katedry slovenských dejín a archívničstva FF PU zastáva funkciu predsedu Slovenského národného komitétu historikov (SNKH). Poprosili sme ho, aby nám predstavil túto profesnú organizáciu a v krátkosti povedal o jej činnosti.

Peter Švorc

P. Š.: Slovenský národný komitét historikov, ako to vyplýva z jeho stanov, zastupuje slovenských historikov v kontaktoch so zahraničnými historikmi a organizáciami historikov v zahraničí. Volený je výborom Slovenskej historickej (SHS) na dobu piatich rokov a zodpovedný je nielen výboru, ale aj Valnému zhromaždeniu SHS. SNKH je riadnym členom Comité International des Sciences Historiques (CISH) a ako taký sa podieľa na aktivitách CISH, najmä na príprave svetových kongresov historikov.

Red.: Vy ste sa stali členom výboru po valnom zhromaždení SHS v júni 1996.

P. Š.: Najskôr som bol zvolený do výboru SHS a až v septembri 1996 na svojom prvom zasadnutí ma výbor SHS zvoli na návrh ostatných členov do SNKH. Komitét má 9 členov. Jeho predsedom je PhDr. Dušan Kováč, DrSc.

Red.: V septembri t. r. ste mali pracovné zasadnutie SNKH. Vyplynuli z neho nejaké povinnosti aj pre prešovských historikov?

P. Š.: SNKH sa stretáva podľa potreby. Teraz sú to stretnutia predovšetkým o príprave slovenskej účasti na svetovom kongrese historikov v Oslo v r. 2000. Predchádzajúci svetový kongres historikov sa konal v Ka-

Doc. Peter Švorc, CSc. O pracovnom zasadnutí SNKH

nade. Slovensko tam nemalo početné zastúpenie, determinovali ho financie. Oslo je v Európe, a tak sa predpokladá, že by slovenská účasť na tomto kongrese mohla byť oveľa početnejšia. No napriek tomu je isté, že to budú opäť finančné prostriedky, ktoré budú limitovať slovenských historikov a ich účasť v Oslo. SNKH sa viackrát zamýšľal nad tým, ako na svetových kongresoch zabezpečiť väčšiu prezentáciu slovenskej historickej vedy a jej výsledkov. Zrejme nebude v jeho silách, aby sa kongresu mohli zúčastniť historici v takom počte, v akom by sme chceli, aby do Nórsku šli. Ale je v silech SNKH pripraviť reprezentačný zborník slovenských historikov a v anglickom preklade ho prezentovať na kongrese. No a tu je vlastne aj úloha pre všetkých slovenských historikov, teda aj pre našich - prešovských, aby zvážili rokovacie témy SNKH darí predovšetkým prostredníctvom bilaterálnych historických komisií. Dnes už máme napr. komisiu slovensko-českú, slovensko-nemeckú, slovensko-poľskú, slovensko-rumunskú, slovensko-maďarskú, pripravuje sa vytvorenie slovensko-ukrajinské komisie a dlhšie sa uvažuje o slovensko-ruskej komisii. Zostavením slovensko-ukrajinské komisie bol poverený prof. PhDr. Michal Danilák, CSc., a z prešovských historikov je do nej navrhnutá aj PhDr. Lubica Harbušová, CSc., členka katedry všeobecných dejín FF PU.

Red.: Teda SNKH neobsadzuje sám tieto komisie?

P. Š.: V žiadnom prípade. Je pravdou, že každý z členov SNKH je spravidla členom jednej z existujúcich komisií, ale cieľom

SNKH je, aby v týchto komisiách pracovalo čo najviac historikov, pretože cez medzinárodnú spoluprácu je možné dosiahnuť aj nové poznatky o slovenských dejinách, riešiť vzájomné vzťahové otázky, a čo je veľmi dôležité, touto cestou je možné efektívne prezentovať slovenské dejiny na širšej - medzinárodnej platforme.

Red.: Aké je kritérium na zakladanie medzinárodných bilaterálnych komisií historikov?

P. Š.: Z kladným kritériom sú historické súvislosti druhej strany so slovenskými dejinami. Preto najskôr vznikli také komisie, ktoré môžu pracovať na konkrétnej téme. Slovensko malo spoločné dejiny s Maďarmi, Čechmi, Poliakmi, v kontakte bolo s Ukrajincami, Rusmi. Zrejme by bolo neefektívne zakladať napr. slovensko-čínsku komisiu, ak nemali Slováci v minulosti s Činou také styky, ktoré by umožňovali širší obojstranný výskum. Druhým determinujúcim faktorom je, aby na Slovensku boli historici, ktorí sa zaoberejú aj tou druhou stranou. Ak by sme napr. mali historikov, ktorí by sa zaoberali dejinami Talianska, resp. slovensko-talianskymi vzťahmi, určite by malo zmysel iniciovat vytvorenie takejto komisie.

Za rozhovor podľa M. Rusinko

Poznámka redakcie: Pre záujemcov o svetový kongres historikov v roku 2000 v Oslo je na Katedre slovenských dejín a archívničstva FF PU k dispozícii program svetového kongresu a témy, o ktorých sa bude rokovať.

Vedeckovýskumná a pedagogická fakulta FF PU sa radí k popredným fakultám

Filozofická fakulta Prešovskej univerzity je vedeckou z vzdelenácou inštitúciou s dominantnou orientáciou na studia humanitatis. Počas jej jestvovania sa postupne sformovala štruktúra jej katedier a pracovísk tak, že v súčasnosti zabezpečuje vzdelávanie a rozvíja vedecké aktivity v odboroch filologických, filozofických, historických, pedagogických, psychologických, sociálnych vied a v manažmente. Výsledkami v oblasti vzdelávania i vo vedeckom výskume sa radí k popredným fakultám vysokoškolského systému v Slovenskej republike. Rozvojový program Filozofickej fakulty PU sa už v nadchádzajúcom školskom roku bude vzťahovať na zavádzanie efektívnejších form vzdelávania akceleráciou zmien v kvalifikačnom profile fakulty a stabilizáciou akredibility všetkých pracovísk, na funkčné využívanie súčasných technických prostriedkov a na celkovú racionálizáciu riadiacich foriem. Významnou súčasťou celkového zefektívnenia vzdelávacieho a vedeckého pôsobenia fakulty je rozvoj medzinárodnej spolupráce a vytváranie predpokladov na intenzívnejšiu mobilitu študentov i učiteľov fakulty.

Prof. PhDr. František Mihina, CSc., dekan

sko). Výsledkom tejto práce je 5 zväzkov Celokarpatského dialekto-logickeho atlasu. Katedra slavistiky v spolupráci s Katedrou slovenského jazyka a literatúry FF PU ukončila v roku 1997 inštitucionálny grant

Dielo P. J. Šafárika a literárny proces 19. a 20. storočia. Výsledkom tejto aktivity je monografia a zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie P. J. Šafárik a slavistika. Katedra slavistiky FF PU sa v spolupráci s KSJL FF PU podieľa aj na vydávaní jednotlivých zväzkov vedeckého diela P. J. Šafárika. Pripravuje sa nový návrh grantovej úlohy z problematiky konfrontačného výskumu slovanských jazykov. Vo výskume diela a tvorby P. J. Šafárika sa na katedre ďalej pokračuje. Katedra sa zaobrája aj výskumom jazykových kontaktov, slovenských dialektov a dejín slovenského jazyka, výskumom dejín rusínskeho školstva na východnom Slovensku. Katedra sa ďalej zameriava na oblasť teórie literatúry výskumom umenieckého priestoru, ako aj na oblasť dejín literatúry výskumom západoslovenských literatúr 19. a 20. storočia.

Zameranie katedier

Katedra slovenského jazyka a literatúry nateľař garantuje vzdelávací proces v šiestich odboroch štúdia: ide o dvojodborové a jednoodborové magisterské štúdium slovenského jazyka a literatúry, magisterské štúdium v odboroch fonetika, všeobecná jazykoveda, literárna veda a masmediálna komunikácia. V uvedených odboroch sa katedra, prirodzeno, stala garantom aj rigorózneho konania. Katedra je zároveň garantom doktorandského štúdia v odboroch slovenská jazyk, teória a dejiny slovenskej literatúry, všeobecná jazykoveda a literárna veda. Zároveň katedra garantuje doktorandské štúdium aj pre potreby iných katedier fakulty a univerzity, pre iné vysoké školy, vrátane zahraničných. Katedra ďalej odborne garantuje habilitačné a inauguračné konania v týchto odboroch. Katedra garantuje výučbu viacerých disciplín aj v rámci ostatného štúdia na FF PU. Pri katedre je oddelenie všeobecnej jazykovedy a fonetiky - vysoko špecializované pracovisko napojené na medzinárodné výskumné projekty, ktoré organizačne vedie Medzinárodnú komisiu pre fonetiku a fonológiu slovanských jazykov pri Medzinárodnom komiteáte slavistov. Vedeckovýskumná činnosť katedry vo viacerých disciplinách dosahuje medzinárodné bádateľské parametre. Na katedre sa v súčasnosti úspešne (v

najvyšších kvalitatívnych ukazovateľoch) rieši 6 grantových projektov v rámci VEGA a 1 grantový projekt v rámci KEGA. Tieto úlohy majú nasledujúce zameranie: výskum fonickej stavby slovenčiny z typologického, kominukačného, synergického a porovnávacieho aspektu, komunikačný štatút zvukových javov slovenčiny, výrazová a významová stavba slovotvorne motivovaného slova, výskum valenčnej a morfematickej štruktúry lexikálnych jednotiek (výsledky uvedeného teoretického výskumu vystúpia do prípravy ortoepického, morfematického, valenčného a slovotvorného slovníka slovenčiny), teória literárneho diela (autor, látka, téma, problém, text, kompozícia, intencionalita, druh, vývinová a estetická hodnota), dejiny slovenského prekladu. Pri riešení výskumných úloh sa pracovníci katedry úspešne zapájajú do celoslovenských, ba aj medzinárodných výskumných tímov.

Vedúci katedry prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Katedra slovenských dejín a archívnictvia. Vysokoškolské štúdium dejín sa na FF v Prešove uskutočňuje už 39 školských rokov, teda od založenia FF v Prešove v r. 1959. Katedra dejín bola jednou z prvých katedier FF. Katedra sa neskôr organizačne a personálne menila, príčom. Od septembra 1998 jestvuje Katedra slovenských dejín a archívnictvia FF PU. Jej členovia sú výskumne a publikačne zameraní na dva vedené odbory, a to slovenské dejiny

a pomocné vedy historické. Pedagogickou činnosťou sa podieľajú na vzdelávaní študentov študijného odboru dejiny. Na katedre pôsobí zahraničný lektor doc. PhDr. Zsolt Szentesi.

Vedecký výskum členov katedry sa teraz sústredí najmä na dejiny miest, osídlenia Slovenska v stredoveku, na dejiny reformácie na východnom Slovensku, na kľúčové problémy slovenského národného vývinu na východnom Slovensku v 19. storočí a v 20. storočí, na dejiny slovenskej historiografie.

Absolvent študijného odboru dejepis (učiteľstvo) okrem zodpovedajúcej odbornej a metodickej pripravenosti na vyučovanie dejepisu na základných a stredných školách môže nájsť aj širšie uplatnenie. Svoje vedomosti a odbornú prípravu môže využiť v redakciach, vydavateľstvách, verejnej správe ap. Absolvent neučiteľského štúdia (archívnicstvo) nachádza uplatnenie v archívoch, múzeach a aj v iných výskumných, kultúrnych a spoločenských inštitúciách.

Katedra slavistiky. Vedeckovýskumná práca katedry sa zameriava na riešenie medzinárodnej grantovej úlohy Celokarpatský dialekto-logickej atlas, ktorá je koordinovaná Inštitútom slavistiky a balkanistiky Ruskej akadémie vied v Moskve. Ide o dlhodobý výskumný projekt realizovaný formou medzinárodnej spolupráce, ktorý je zameraný na výskum karpatizmov v jazykoch a dialektoch karpatského jazykového areálu (Slovensko, Česko, Poľsko, Ukrajina, Rusko, Moldava, Maďarsko, Juhoslovanská zväzová republika, Macedón-

Vedúci katedry Doc. PhDr. Ján Gbúr, CSc.

Katedra estetiky a vied o umení je jedným z najmladších pracovísk na FF PU. bola zriadená v roku 1994 ako prirodzený dôsledok rozvoja odelenia estetiky katedry spoločenských vied a esteticko-dramatickej orientácie časti členov katedry slovenského jazyka a literatúry. Zriadenie samostatnej katedry s jej súčasným zameraním podmienil vysoký záujem študentov o odbor estetika, ktorý na FF jestvuje od šk. roku 1990/1991, vedecká a odborná profilácia pracovníkov, dlhodobá a niekoľko desaťročí trvajúca absencia kvalifikovaných odborní-

cká orientácia katedier FF PU

ám vysokoškolského systému v SR

kov v školskej a kultúrnej praxi na Slovensku. V priebehu 8 rokov jestvovania katedry sa postupne vykryštalizovala štruktúra odboru, obsahové zameranie jednotlivých disciplín, štruktúra profilujúcich a voliteľných výberových predmetov, profil absolventa odboru i program jeho teoretickej a praktickej prípravy. Katedra je v súčasnosti disponovaná plniť širšie úlohy ako vedecko-pedagogická a kultúrna inštitúcia. Je organizátorom vedeckých podujatí, integrátorom výskumných úloh, spolupracuje s podobnými vysokoškolskými pracoviskami v SR i vo svete (Praha, Brno, Krakov, Viedeň), ďalej so širokou masmediálnou stierou, s osvetovými zariadeniami, školskými a vedeckovýskumnými pracoviskami, SAV, vydavateľstvami, divadlami a pod. Katedra estetiky a vied o umení sa usiluje vybudovať štyri oddelenia: oddelenie dejín a teórie estetiky, oddelenie teórie a praxe dramatického umenia, oddelenie dejín a teórie výtvarného umenia a oddelenie dejín a teórie hudobného umenia. Absolvent odboru estetika je kvalifikovaným odborníkom v oblasti estetiky a estetickej výchovy. Jeho uplatnenie je pomerne široké. Môže pôsobiť ako pedagóg estetickej výchovy na základnej, strednej a vysokej škole, ako vedecký pracovník na VŠ a v umenovedných pracoviskách, ako odborník vo výchovno-vzdelávacích a kultúrnych inštitúciach, ako špecializovaný pracovník v oblasti profesionálneho divadla a masmédií (noviny, časopisy, rozhlas, televízia).

Vedúca katedry doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc.

práce. Fakultné výskumné projekty katedry riešia otázky humanizácie výchovy a vyučovania, podnikového vzdelávania, výchovného poradenstva, sociálnej starostlivosti o gerontov, znevýhodnených sociálnych skupín na trhu práce, národnostných menších, interpretácie a interdisciplinarity vo vedách o kultúre.

Vedúci katedry doc. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.

Katedra filozofie
Katedra filozofie patrí medzi pedagogicko-vedecké pracoviská, ktoré majú pevné miesto tak v štruktúre odborných katedier FF PU, ako aj v sieti analogicky zameraných vysokoškolských inštitúcií v rámci SR. Súčasťou katedry sú dve pedagogicko-výskumné oddelenia: oddelenie etiky a oddelenie logiky a metodológie. Základná konцепcia rozvoja katedry umožňuje jej kontinuálny rozvoj vo všetkých ťažiskových oblastiach jej činnosti. Katedra rozvíja model výučby s proporciálnym zastúpením povinných a voliteľných, resp. výberových predmetov. Katedra zabezpečuje výučbu filozofických disciplín aj v rámci celej FF PU. Vedeckovýskumná orientácia katedry je primárne definovaná vztahom k zvýšeniu efektivity pedagogickej práce. V súčasnosti sa kolektív katedry podieľa na riešení nasledovných grantových úloh: Pojem kríza - genealógia - distribúcia - reflexia, Filozofia dejín filozofie - základné modely a výsledky, Prešovské kolégium v kontextoch európskeho intelektuálneho vývinu. Prirodzeným produkтом vedeckovýskumnej aktivity katedry je publikácia činnosti. Za obdobie 1900 - 1997 jej členovia vydali 9 monografií, 8 vedeckých zborníkov, vyše 50 vedeckých štúdií. Výsledky tejto činnosti prezentovali aj aktívnu účasťou na vedeckých konferenciach doma i v zahraničí. V záujme komplexného rozvoja katedry je v nasledujúcom období potrebné vytvárať podmienky aj pre ďalšie formy štúdia filozofie a etiky. Katedra bude realizovať rigorózne

skúšky, doktorandské štúdium, habilitácie a inaugurácie v odbore filozofia. Na katedre bude aj ďalej pôsobiť východoslovenská odbôčka Slovenského filozofického združenia SAV, ktorá sa spolu s katedrou bude usilovať o zvyšovanie podielu na organizovaní filozofického života v celom regióne východného Slovenska.

Katedra germanistiky ako výskumná a vzdelávacia inštitúcia patrí medzi špecifické pracoviská: sprostredkúva slovenským študentom spisovný nemecký jazyk vo všetkých jeho jazykových rovinach a komunikačných aktoch, vývin nemeckého jazyka, poskytuje vzdelanie v teórii a dejinách literatúry po nemecky hovoriach krajín s väzbou na ich kultúru a história, ďalej výskumne spracúva proces a produkty recepcie tejto literatúry na Slovensku. Významný podiel na odbornej profilácii absolventov nášho štúdia majú lingvodidaktické a metodické poznatky. Na tomto odbornom podloží a čiastočne vychádzajúc za jeho rámcu sa realizuje aj vedecký výskum katedry. V súčasnosti riešia vedecko-pedagogickí pracovníci katedry aktuálne výskumné zámery v piatich projektoch grantovej agentúry VEGA, väčšinou v spolupráci s bádateľmi na KSJL FF PU. Ďalší pracovníci plnia svoje úlohy v rámci inštitucionálnych grantov. K ťažiskovým výskumným úlohám patrí lingvistický popis jazyka listín stredovekého nemeckého práva na Slovensku, morfematická analýza slovenčiny a nemčiny, valencia slovenských a nemeckých slovies, výskum fonetických javov nemčiny v porovnaní so slovenčinou a jeho lingvodidaktická transformácia, výskum novšej nemeckej literatúry a jej recepcie v slovenskom literárnom a kultúrno-spoločenskom kontexte a vovýraznej miere aj otázky teórie a praxeologické umeleckého a odborného prekladu. V ďalšom období to bude aj grantový program

orientovaný na výskum otázok textu. V súvislosti s jednoodborovým štúdium nemeckého jazyka a literatúry v špecializácii prekladateľstvo sa výskumné spektrum v budúcom rokoch obohatí o otázky translatológie. Katedra udržiava dobré pedagogické a odborné kontakty s germanistickými pracoviskami Univerzity F. Schillera v Jene. V ostatných rokoch funguje Projekt spolupráve Jenskej univerzity a našej katedry, ktorý predpokladá mobilitu učiteľov a študentov, nákup odbornej literatúry, účasť na vedeckých podujatiach a jazykových kurzoch. To o.i. umožňuje zabezpečiť výučbu niektorých disciplín hostujúcimi profesormi a docentmi z Jeny.

Inštitút turizmu a hotelového manažmentu. Vedeckovýskumná činnosť Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu FF sa vzhľadom na novosť pracoviska ešte dotvára. Keďže inštitút pripravuje špecialistov v odbore manažment v špecializácii manažment turizmu a hotelierstva je logické,

že jednou z oblasti výskumu budú otázky odbornej prípravy manažerov pôsobiacich v oblasti turizmu. Alšou oblastou sa stáva problematika rozvoja nášho regiónu z hľadiska turistiky a vytvárania predpokladov, vrátane personálnych aby tento rozvoj dosiahol väčšiu dynamiku. Chceli by sme pokračovať v úspešnej spolupráci s Inštitútom turizmu v Chambéry (Savojská univerzita vo Francúzsku), pričom doterajšiu spoluprácu v oblasti pedagogickej (výmena učiteľov a študentov) chceme rozšíriť aj na oblasť vedeckovýskumnú. V rámci Slovenska v budúcnosti sa budeme snažiť zintenzívniť kontakty s pracovníkmi Fakulty manažmentu UK Bratislava a Ekonomickej fakulty UMB Banská Bystrica v podobe spoločných zborníkov a organizovania konferencií a seminárov.

Vedúci katedry doc. PhDr. Ladislav Sisák, CSc.

Riaditeľ inštitútu: Doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.

Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce rieši jednu grantovú úlohu zameranú na problematiku rozvoja ľudského potenciálu, v rámci ktorej traja riešitelia skúmajú sociologické aspekty vzdelávania a výchovy dospelých, moderné tendencie v personalistike a možnosti zvyšovania sociálnej spôsobilosti subjektov a objektov sociálnej

Vedeckovýskumná a pedagogická fakulta FF PU sa radí k popredným fakultám

Vedúci katedry
doc. PhDr.
Teodor
Hrehovčík,
CSc.

Katedra anglistiky a amerikanistiky patrí medzi katedry s najväčším počtom študentov a najširšou ponukou odborov a foriem štúdia. Už vyše tridsať rokov zabezpečuje prípravu učiteľov anglického jazyka, v súčasnosti v kombinácii s 12 - 14 študijnými odbormi. Od roku 1992 realizuje aj trojročné bakalárské štúdium. Absolventi sa upaltňujú ako cudozajazyční korešpondenti, prekladatelia a tlmočníci. Neučiteľské štúdium anglistiky a amerikanistiky je svojím spôsobom unikátné v strednej Európe. Učebný plán je výsledkom práce tímu odborníkov USA a Británie. Paletu ponúkaných možností štúdia uzatvára postgraduálne štúdium anglického jazyka na získanie akademického titulu PhDr.

V oblasti vedeckovýskumnej práce sa 15-členný kolektív katedry angažuje v dvoch rovinách: ako jednotlivci riešia úlohy v rámci svojej špecializácie a ako vedúci, resp. členovia výskumných tímov sa podieľajú na rôznych grantových projektoch.

Osobitnú oblasť aktivít katedry tvorí bohatá medzinárodná spolupráca, vďaka ktorej napr. Britská rada zabezpečuje prítomnosť britského lektora, resp. špecialistu, ktorý sa výdatne podieľa na plnení úloh katedry. V ostatných rokoch sa rozvíja spolupráca s organizáciou Civic Education Projekt (CEP), ktorá nezistne zabezpečuje zahraničných špecialistov, garantujúcich oblasť amerických štúdií na katedre.

Špecifické postavenie na katedre má realizácia programu Novicius - vzdelávací program Nadácie Jana Husa.

Jednou z priorít katedry v blízkej budúcnosti je výrazne zlepšiť svoju kvalifikačnú štruktúru. Predpokladá sa, že 9 odborných asistentov zakátko ukončí doktorandské štúdium. V pedagogickej oblasti sa bude katedra všemožne usilovať o stále menšiu závislosť od hostujúcich prednášateľov zo zahraničia.

Katedra všeobecných dejín vznikla v tomto roku rozdelením

bývalej Katedry dejín a archivníctva FF PU. Jej vznik bol podmienený potrebou intenzívnejšie rozvíjať vedný odbor všeobecné dejiny, zabezpečiť odborný rast členov katedry, rozšíriť doktorandské štúdium a skvalitniť vyučbu všeobecných dejín v rámci

študijného odboru dejepis. V oblasti pedagogickej činnosti bude katedra zabezpečovať výuku základných disciplín zo všeobecných dejín, výberové prednášky a semináre, vedenie diplomových prác a ostatné úlohy vyplývajúce z učebných plánov v súčinnosti s Katedrou slovenských dejín a archivníctva FF PU.

Vo vedeckovýskumnej oblasti pôjde o hľadanie možnosti výskumu v zahraničí, rozšírenie stykov s podobnými pracoviskami na Slovensku aj mimo jeho hranice a nadziasanie ďalších kontaktov a spolupráce. V oblasti praveku sa výskum sústredí na neolit, v oblasti staroveku na staroveký Egypt, v oblasti stradoveku na 17. a 18. storie v Uhorsku a v oblasti dejín novoveku a najnovších dejín na otázky slovanskej vzájomnosti, ukrajinské dejiny, slovensko-slovanské vzťahy a slovensko-francúzske vzťahy. Členovia katedry sa budú podieľať na plnení grantovej úlohy Slovensko a Podkarpatská Rus a ďalších úlohach, do ktorých sú zapojení.

Očakávame rozšírenie zahraničných stykov a ich prehĺbenie ako predpokladu na rozvíjanie vedného odboru všeobecné dejiny.

Vedúca
katedry
Doc. PhDr.
Marcela
Gbúrová,
CSc.

Katedra sociálno-politickej vied spracovala projekt štúdia ako komplex sociálno-ekonomickej a politicko-právnych disciplín s výrazným teoreticko-praktickým zameraním. Absolventi odboru sú pripravení na prácu v orgánoch štátnej správy a samosprávy, na pedagogickú činnosť na stredných a vysokých školách, pre vedecké

pracoviská, ale aj na činnosť v politických stranach. Súčasťou ich prípravy je prax v orgánoch štátnej správy. Výskumne sa katedra orientuje na problematiku politických systémov, nacionalizmu a etnických otázok a na sociálno-ekonomicke problémy postkomunistických štátov. Do povodom politologickej spoločnosti sa katedra dostala vytorením projektu Prešovské politologické dni, v rámci ktorých organizuje v októbri medzinárodnú vedeckú konferenciu. Katedra nadziasala úzke kontakty so všetkými domácimi politologickými pracoviskami a spolupracuje aj so zahraničními, ako aj s rôznymi nadáciami. Tieto kontakty sa budú rozširovať tak, aby sa vytvorilo vysoko erodované pracovisko - príťažlivé pre študentov a pre odborníkov z iných štátov. V najbližších 5 rokoch chce katedra výrazne zlepšiť odborný rast svojich pracovníkov.

Vedúca
katedry
doc. PhDr.
Marta
Černotová,
CSc.

Katedra pedagogiky. V súčasnosti katedra venuje mimoriadnu pozornosť študijnému odboru pedagogika tak, aby zodpovedal trendom spoločenského vývoja a bol moderne koncipovaný. K aktuálnym ponukám výchovnovzdelávacích aktivít katedry pedagogiky v súčasnosti patri: 1. Denné magisterské učiteľské štúdium odboru pedagogika v kombinácii s inými odbormi 2. Jednooborové magisterské učiteľské štúdium pedagogiky formou štúdia popri zamestnaní. 3. Dvojoborové magisterské učiteľské štúdium pedagogiky s inými odbormi formou štúdia popri zamestnaní. 4. Doplňujúce pedagogické štúdium formou štúdia popri zamestnaní. 5. Všeobecný pedagogický z klád pre učiteľské odbory FF. S prihlásením na aktuálne a perspektívne potreby sociálnoekonomickej a kultúrneho rozvoja sa štúdium v odbore pedagogika skladá z úvodných disciplín a hlbokej teoreticko-metodologického základu, ktoré po 3. ročníku umožnia nástup aplikovaných disciplín. Obsah štúdia je posilnený širokou

škálou psychologických disciplín, ktoré majú interdisciplinárne rozšíriť teoretický záber tak, aby absolvent bol pripravený aj na prax výchovného poradcu.

Uplatnenie absolventov odboru pedagogika: 1. ako učiteľ pedagogiky na stredných školách, na ktorých sa tento predmet učí ako predmet hlavnej odbornej kvalifikácie, 2. na školách, kde je pedagogika súčasťou inej odbornej kvalifikácie, 3. na školách, kde je pedagogika predmet výberový, či na ďalších stredných školách, stredných odborných učilištiach, kde je pedagogická problematika obsahom iných predmetov, 4. ako učiteľ zdravotníckych predmetov na strednej zdravotníckej škole, 5. ako pracovník domovov mládeže, 6. ako pracovník centier voľného času, školských stredísk záujmovej činnosti, školských klubov detí, reeducačných ústavov a pod. Vedecko-výskumné zameranie pracovníkov katedry pedagogiky sa realizuje v týchto hlavných oblastiach: pedeutologickej výskum (výskum osobnosti učiteľa), vysokoškolská pedagogika, axiologické aspekty výchovy, pedagogika voľného času, dejiny pedagogiky, psychohygienické aspekty práce učiteľa.

Vedúci
katedry
doc. PhDr.
Juraj Kandrát,
CSc.

Katedra ukrajinského jazyka a literatúry patrí medzi zakladajúce katedry Filozofickej fakulty PU. Od svojho vzniku v septembri 1953 katedra prešla kvantitatívnymi a kvalitatívnymi zmenami. V roku 1986 bol pre katedre zriadený výskumný kabinet ukrainistiky (od roku 1981 ako vedeckovýskumné oddelenie). Hlavným posláním katedry je príprava učiteľov ukrajinského jazyka a literatúry pre základné a stredné školy s vyučovacím jazykom ukrajinským a s vyučovaním ukrajinského jazyka, ako aj výchova odborných kádrov pre vedecké, kultúorno-ovetové inštitúcie a organizácie, ktoré pôsobia medzi rusínsko-ukrajinským obyvateľstvom na Slovensku. Vo vedeckovýskumnej činnosti sa učitelia katedry a vedeckí pracovníci za-

cká orientácia katedier FF PU

ám vysokoškolského systému v SR

meriavajú na súčasnú spisovnú ukrajinčinu, jej vzťah k ukrajinským lemskovským nárečiam karpatského areálu, postavenie v slovensko-ukrajinskom bilingvizme, jazykovú interferenciu v spisovnej ukrajinčine a nárečiach, na ukrajinskú pôvodnú a prekladovú literatúru Zakarpatska a východného Slovenska, literárnu kritiku a žurnalistiku, ukrajinskú a slovanskú folkloristiku so širším zameraním na všeobecnú ukrajinistiku, didaktiku vyučovania ukrajinského jazyka a literatúry. Výsledky svojej práce prezentujú na vedeckých konferenciach doma a v zahraničí, vo vedeckých zborníkoch a časopisoch, v ukrajinských a slovenských periodikách. Popri vedeckovýskumnnej činnosti sa členovia katedry venujú aj tvorbe vysokoškolských učebných textov, učebníc a metodických príručiek z ukrajinského jazyka a literatúry pre základné a stredné školy. Všetci učitelia sa v súčasnom období podieľajú na riešení inštitucionálnych úloh zameraných na jazyk, literatúru, folklór a etnológiu. Okrem toho traja učitelia sú zapojení do grantových projektov. Katedra je školiacim pracoviskom doktorandov z ukrajinského jazyka a literatúry.

PhDr. Štefan Vendel, CSc., poverený vedením katedry
Katedra psychológie. Hlavným poslaním katedry je príprava psychológov pre potreby rôznych oblastí praxe. Katedra zabezpečuje aj výuku psychologických disciplín pre učiteľské aj neučiteľské odbory štúdia na FF PU. Profilácia štúdia je možná v klinickej, poradenskej a školskej psychológií. Zámerom katedry je posilniť profiláciu študentov v psychológií práce a podnikania, kde predpokladáme viac možností ich uplatnenia. Takmer každý člen katedry bol a je zapojený v grantovej výskumnej úlohe, či už na vlastnej katedre, alebo pôsobí ako spoluriešiteľ parciálnej úlohy v grantových výskumoch iných pracovísk. V ostatných rokoch pracovníci našej katedry riešili tieto výskumné úlohy: Vplyv rodinej klímy na vznik a prevenciu

negatívneho vývinu osobnosti, Zaškoľovanie cigánskych detí a možnosti jeho optimalizácie. Obe grantové úlohy boli úspešne začlenené. V súčasnosti sa katedra podieľa na riešení dvoch grantových úloh VEGA: Adolescenti v procese prispôsobovania sa svetu práce, Rozvoj sociálno-psychologických spôsobilostí a motivácie u detí zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Katedra románskej a klasickej filológie zabezpečuje v šk. r. 1998/99 tieto študijné odbory: 1. francúzsky jazyk a literatúra ako štúdium magisterské, učiteľské alebo neučiteľské, v kombinácii s iným odborom alebo jednoodborové alebo bakalárské, 2. francúzska filológia ako magisterské, neučiteľské, jednoodborové štúdium, 3. španielsky jazyk ako bakalárské jednoodborové štúdium, 4. latinský jazyk ako magisterské štúdium v kombinácii. Diferenciáciu študijných odborov zodpovedá aj vnútorné členenie katedry, ktorá má oddelenie francúzštiny, španielčiny a klasickej filológie (vedením katedry je povolený doc. PhDr. Karel Sekvent, CSc.) a zameranie vedecko-výskumnej a publikáčnej činnosti učiteľov. Učitelia oddelenia francúzštiny sa zameriavajú na súčasný francúzsky jazyk (fonetika, lexikológia, syntax) a súčasnú literatúru frankofónnych krajín (román 20. storočia), francúzsko-slovenské jazykové kontakty, na teoretické i praktické problémy prekladu a na didaktiku francúzskeho jazyka. Učitelia oddelenia španielčiny sa zaobrajú súčasným španielskym jazykom (fonetika, lexikológia) a súčasnému literátoru hispanofónnych krajín, prekladmi, španielskou filozofiou a španielsko-slovenskými jazykovými a literárnymi kontaktmi. Na oddelení klasickej filológie sa učitelia venujú výskumu latinčiny ako jazyka filozofie, otázkam termínov latinského pôvodu, latinskému humanizmu a neolatinističke, antickej metrike a gréckemu jazyku. Učitelia katedry sú spoluřešiteľmi štyroch grantových úloh lingvistického, literárnovedeného a filozofického zamerania.

Katedra ruského jazyka a literatúry. Vyučovanie ruštiny má

Vedúci katedry
doc. PhDr.
Miron Sisák,
CSc.

u nás dlhorčné tradície, hoci v istom čase sa z neho stalo politikum. Teraz ním nie je ani nebude. Preto sme sa k výčbe ruského jazyka na FF PU postavili realisticky: je cudzím jazykom ako ktorýkolvek iný. Katedra pracuje podľa učebného plánu, ktorého súčasťou sú profilujúce jazykovedné a literárno-výskumné disciplíny, dopĺňajúce disciplíny z jazykovedy a literárnej vedy a pomocné disciplíny. Z lingvistických disciplín k profilujúcim patria: základy jazykovedy, fonetika a fonoštika, morfológia, syntax, lexikológia a štýlistika. Vo všetkých jazykovedných disciplinách je samozrejmý porovnávací aspekt so slovenčinou. Osobitné miesto v systéme disciplín má didaktika ruštiny, ktorá oboznamuje študentov s vyučovacími metódami cudzích jazykov so zreteľom na tie z nich, ktoré sú najviac osvedčené. Z literárno-výskumných disciplín k profilujúcim patria: teória literatúry, dejiny starzej ruskej literatúry, dejiny literatúry 19. a 20. storočia. Ruská literatúra pre mládež a svetová literatúra dotvárajú výchovno-vzdelávací profil filológ - rusistu. V odbornej zložke nás absolvent pozná normu dnešnej spisovnej ruštiny vo všetkých jej rovinách. Pozná významné diela ruskej a svetovej literatúry a je schopný ich analyzovať a zaraďovať do historického vývinu. Má prehľad o vzťahoch ruštiny k iným slovanským jazykom, osobitne k slovenčine. Ovláda metódu vedeckej práce a je schopný ju samostatne použiť pri interpretácii jazykových a literárnych javov. Je teda všeestranné pripravený na výchovno-vzdelávacú prácu na všetkých typoch našich škôl. Nás absolvent je vedený aj k tomu, aby vedel tlmočiť a prekladať z ruštiny do slovenčiny, resp. iných jazykov a naopak.

väčšiemu zosúladeniu obsahovej náplne a formy študijného odboru a vývojom vedy a vzdelávania vo vyspelých krajinách a súčasne reaguje na potreby slovenskej spoločenskej a hospodárskej praxe. Špecializácia personálneho manažmentu je jediné vysokoškolské štúdium na PU, ktoré pripravuje kvalifikovaných odborníkov na personálnu prácu. Členovia katedry svoju vedeckovýskumnú prácu orientujú do niekoľkých oblastí: 1. Teória riadenia a problematika regulačných mechanizmov, foriem a metodiky efektívneho riadenia a rozvoja ľudských zdrojov v podmienkach pracovného procesu, 2.

Teória marketingovej stratégie, marketingový manažment organizácií s akcentom na oblasť neziskových organizácií. Manažment organizácií vo sfére služieb s dôrazom na oblasť vzdelávania, kultúry, masových médií a sociálnych služieb. Výskum v oblasti manažmentu, ekonomiky a financovania organizácií terciálnej sféry, 3. Sociologické aspekty práce so zameraním na organizačné správanie a podnikovú kultúru, 4. Problematica efektívnych metód a procesuálnych aspektov podnikového zamestnanecného poradenstva, 5. Medzikultúrna komunikácia ako východisko na poznávanie kultúr a umenia v európskom sociálno-historickom kontexte. Kultúry menších, problémy enkulturnácie a akulturácie v polyetnických, politických a sociálnych organizáciach. Aktivity členov katedry nekončia na poli jej hlavnej činnosti. Výberovo možno spomenúť spoluprácu s významnými pracoviskami hospodárskej sféry v rámci regiónu, ale aj kooperáciu katedry a študentmi, ktorí stáli pri zdrode prešovskej pobočky AISEC. Mimoriadne významnou je spolupráca katedry s vedeckovýskumnými a pedagogickými pracoviskami v zahraničí a na Slovensku.

Prof. Ing. Mesároš, CSc., garant odboru na katedre manažmentu

Katedra manažmentu je garantom na vzdelávanie a výskum v oblasti personálneho manažmentu a manažmentu kultúry. Projekt štúdia smeruje k čo naj-

Naša univerzita na zjazde slavistov

V dňoch 27. augusta - 2. septembra t.r. sa v poľskom Krakove uskutočnil XII. medzinárodný zjazd slavistov. Zúčastnilo sa na ňom viac ako tisíc vedcov-slavistov zo štyridsiatich dvoch štátov piatich svetových kontinentov. Z 1017 pôvodne prihlásených referátov odznelo na ňom takmer osemsto a k nim viac ako 1400 diskusných vystúpení. Uvedené údaje svedčia o tom, že šlo o medzinárodné vedecké podujatie prvoradého významu.

Z tohto hľadiska nezanedbateľnou nie je otázka, aké zastúpenie na tomto podujatí mala naša nová univerzita. Veď predstavovalo jedinečnú príležitosť početnej obci slavistov z celého sveta ukázať jednak niečo z výsledkov vedeckej bádateľskej činnosti svojich pracovníkov, ale najmä do vedomia tejto obce zapísť aj samotný fakt svojej existencie a životoschopnosti. Prirodzene, takú účasť v Krakove ako na predchádzajúcim zjazde na domácej pôde v Bratislave (mimochodom, v kuloároch sa nezriedka ozývali hlasy, že krakovské podujatie sa bratislavskému nevyrovnalo ani v kvantitatívnych údajoch, ani organizačným zvládnutím) nebolo možné predpokladať, no skutočnosť, že do vedeckého programu krakovského zjazdu aktívne prispeli iba štyria pracovníci našej univerzity, možno označiť prinajmenšom za nedostatočné využitie vyššie spomínamej príležitosti. Fakultu humanitných a prírodných vied na zjazde reprezentovala PhDr. Oľga Sabolová, CSc., ktorá v tematickom okruhu „Slovanské literatúry od modernistickej prelomu do súčasnosti“ prednesla referát na tému „Tematické a problémové prvky v prozaickom pro-

totexte a metatexte (Poľský preklad Urbanovej novely Za vyšným mlynom).
Z filozofickej fakulty to boli traja

Krakov bol v minulosti korunovačným mestom poľských kráľov a zároveň metropolou poľského štátu

V dňoch 16. a 17. septembra v poľskom rekreačno-vzdelávacom stredisku Csudec prebiehala medzinárodná vedecká konferencia pod názvom Súčasné problémy rusistiky. Jej organizátorom bol Inštitút ruskej filológie pri Vysokej škole pedagogickej v Rzeszowe a Katedra metodiky vyučovania ruštiny Štátnej pedagogickej univerzity A. I. Gercena v Sankt-Peterburgu.

Na konferencii vystúpilo 61 predstaviteľov piatich štátov, medzi ktorými boli deviatí zástupcovia Prešovskej univerzity. Z Filozofickej fakulty PU na konferencii so svojimi príspevkami vystúpili: prof. PhDr. M. Mikluš, CSc. (O kognitívnej i derivacionnej tipologii slovoobrazovateľnej systémy), doc. PhDr. M. Sisák, CSc. („Ujezdnyje“ E. I. Zamjatina i „Gorodok Okurov“ M. Gorkogo), PhDr. J. Opalková, CSc. (Izучение russkoj leksiky i frazeologije na sovremennom etape), PhDr. V. Kupka (Novaja proza). Z FHPV sa prezentovali doc. PhDr. M. Špirko, CSc. (Prepodavanie russkogo jazyka v Slovenskej i jeho sovremennoye problemy), PhDr. A. Antonák, CSc. (Russkaja istorija v romane M. Šolochova „Tichij Don“ (sovremenoje pročtenije),

PhDr. D. Antoňáková, CSc. (Russkaja frazeologija i problemy svja-

RUSISTI

záňyje s perevodom na slovackej jazyk), PhDr. A. Hirková, CSc. (Jazykovaja ličnosť v delovojsfere) a PhDr. J. Sipko, CSc. (Etnokultúremy v perevode).

Učastníci konferencie rokovali v troch sekciách - jazykovednej, literárnej a metodickej. Hoci referáty boli zamerané na rôznorodé čiastkové problémy rusistiky, v centre pozornosti boli otázky spojené so súčasným stavom rusistiky vo všetkých troch hlavných oblastiach. Vo všeobecnosti mož-

pracovníci: Vedúca katedry slavistiky doc. PhDr. Júlia Dudášová, CSc., vystúpila v jazykovednom tematickom bloku „Jazykové kontakty“ s referátom „Nezápadoslovanské osobitosti východoslovenských nárečí“, člen katedry slovenského jazyka a literatúry doc. PhDr. Ladislav Bartko, CSc., v inom tematickom bloku („Areálové výskumy slovanských jazykov. Aktuálny stav slovanských nárečí.“) prednesol kolektívny referát (spoluautori PhDr. Š. Lipták, CSc., z Bratislavu a doc. N. Dzendzelivska, CSc., z Užhorodu) na tému „K charakteristike slovenských nárečí na Zakarpatskej Ukrajine“, vedúci uvedenej katedry prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., prispel do zjazdového programu tému „Fonetický, fonologický a morfológický štatút zvukových javov v slovenčine a češtine“ (zároveň viedol celý poldňový program tematického okruhu „Konfrontatívne výskumy a typológia jazykov“), okrem toho sa zúčastnil na rokovaniach komisie pre fonetiku a fonológiu slovanských jazykov pri Medzinárodnom komitete slavistov, ktorej bol v predchádzajúcom období a aj pre nasledujúce ostal predsedom.

Treba veriť, že do programu nasledujúceho XIII. medzinárodného zjazdu slavistov (Medzinárodný komitét slavistov, ktorého novou predsedníčkou sa ako prvá v jeho doterajšej histórii stala žena – slovinská jazykovedkyňa A. Šivicová-Dularová, rozhodol, že v roku 2003 ho zorganizuje slovinská metropola Lubľana) naša univerzita prispeje väčším výberom z výsledkov svojej vedeckovýskumnnej činnosti aj väčším počtom svojich pracovníkov.

-ová

Pružné rokovanie

Na mimoriadnom zasadnutí sa 12.10.1998 zšiel Akademický senát FHPV PU. Senátori schválili termín volieb študentskej časti senátu. (Pišeme o nich na 16. strane.) Azda najdôležitejším bodom programu bolo schválenie zamerania štúdia FHPV PU pre školský rok 1999/2000, v ktorom figuruje viacero nových jednooborových štúdií, ale aj klauzula o možnom prijímaní študentov bez prijímacích skúšok. Členovia senátu sa venovali aj otázke kompetencií svojho zástupcu v Rade vysokých škôl, pričom mu dali plnú moc pri rozhodovaní. Senátori ďalej novelizovali prílohu k smernici o rigoróznych skúškach na FHPV PU, konkrétnie prerodeľovanie priamych miezd vyplývajúcich z týchto skúšok. LR

no povedať, že dominoval komparatívny prístup k interpretácii reálií ruskej filológie - nový pohľad na ruskú literatúru v kontexte sociálnokultúrnych transformácií, ruské jazykové faktory v porovnaní s druhými, predovšetkým slovanskými jazykmi a problémy spojené s vyučovaním ruštiny v nových podmienkach. Aj táto vedecká konferencia ukázala, že výskum jazyka sa uberá čoraz viac cestami, ktoré sú spojené s etnoreáliami. Na konferencii sme registrovali snáď najviac príspevkov, v

klade dochádza zákonite k často protikladným interpretáciám filologických reálií. V tejto súvislosti je pozoruhodné, že isté protiklady sme zaregistrovali v postojoch niektorých predstaviteľov ruskej delegácie a neruských účastníkov konferencie. Napríklad sa to týka celkovej interpretácie ruského mesianizmu z pozície samotných Rusov a cudzincov, zdôrazňovania ruskej osobitosti ako zdroja na vysvetlenie ruských skutočností z axiologicky protikladných pozícií.

V každom prípade podobné filologické diskusie sú obohatením našho pohľadu na všetko, čo je spojené so slovom „ruský“, „ruskost“, a posúvajú výskum jazyka do ďalšej úrovne, ktorá pomáha chápať jazyk v oveľa hlbších súvislostiach.

Sme radi, že nám bolo umožnené konfrontovať vlastné poznatky s výsledkami práce zahraničných rusistov a veríme, že vedenia našich fakúlt nás podporia v podobných aktivitách aj v budúcnosti. J. Sipko

MEDZINÁRODNE

ktorých bol tlmočený pohľad na jazyk a literatúru prostredníctvom ďalšieho etnokultúrnych, sociologických, etnografických súvislostí. Osobitne sa zdôrazňovali prepojenia medzi ruským jazykom a literatúrou na jednej strane a prejavmi ruského národného charakteru, ruskej mentality a ruskej duchovnosti. Je pochopiteľné, že na takomto zá-

Vznikom Prešovskej univerzity v Prešove, v zmysle Organizačného poriadku PU boli na Rektoráte PU zriadené odborné oddelenia. Jedným z nich je hlavný kontrolór PU, ktorý je priamo podriadený rektori Prešovskej univerzity. V rámci vnútornej kontroly a v rozsahu svojej pôsobnosti kontroluje najmä v zmysle z kona NR SR č. 10/1996 Zb. o kontrole v štátnej správe:

PhDr. Viliam Tarjányi,
hlavný kontrolór PU

- plnenie úloh štátnej správy
- hospodárenie s prostriedkami štátneho rozpočtu
- vybavovanie petícii, sťažností, oznamenáni a podnetov
- dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov a opatrení vydaných na ich základe
- plnenie opatrení na úpravu zistených nedostatkov.

Nosnými úlohami hlavného kontrolóra sú:

- orientovanie činnosti kontrolného útvaru na rozhodujúce úlohy PU, z toho zvlášt na dodržiavanie zákonnosti, štátnej, hospodárskej a pracovnej disciplíny
- zabezpečenie, organizovanie a vykonávanie kontrolných akcií v súčinnosti s vedúcimi pracoviskami PU (rektorát, dekanáty, celouniverzitné pracoviská a účelové zariadenia)
- predkladanie informácií o nedostatkoch zistených pri kontrolných akciách a pri vybavovaní sťažností, petícii občanov a organizácií rektori PU.

Od 6. marca 1998 do 26. júna 1998 bola po stupne na rektoráte, PF a FHPV PU vykonaná kontrola Hospodárenie s prostredkami štátneho

používanie týchto zákonov a ďalších právnych predpisov v čase konzultačných hodín. V pondelok od 8.00–10.00 h právnik PU JUDr. Iľaščík, v stredu od 8.00–10.00 h hlavný kontrolór PU.

PhDr. V. Tarjányi, hlavný kontrolór PU

Do pozornosti

rozpočtu SR pracovníkmi Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky - Expozitura Košice. Na základe výsledkov kontroly je potrebné v tomto školskom roku nadáľ venovať zvýšenú pozornosť dodržiavaniu týchto zákonov na všetkých fakultách a celouniverzitných zariadeniach PU:

- zákon NR SR č. 303/1995 Zb. o rozpočtových pravidlach v znení neskorších predpisov
- zákon NR SR č. 263/1993 Zb. o verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác v znení neskorších predpisov, ako aj uznesenia vlády SR č. 338 z mája 1998 (vyjadrenie príslušného profesného zväzu Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení SR)
- zákon NR SR č. 278/1993 Zb. o správe majetku štátu
- zákon č. 563/1991 Zb. o účtovníctve
- zákon č. 119/1992 Zb. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov
- výnos MF SR č. 41/59/1996 v znení neskorších predpisov a doplnkov
- zákon č. 143/1992 Zb. v znení neskorších predpisov vrátane nariadenia vlády SR č. 249/1992 Zb. o platových pomeroch zamestnancov v rozpočtových a niektorých ďalších organizačných a orgánoch v znení neskorších predpisov.

V rámci svojej metodickej činnosti poskytuje v spolupráci s právnikom PU odborné vysvetlenie a

Študenti dejepisu v Poľsku

Začiatkom septembra sa študenti FHPV PU prvého a druhého ročníka odboru dejepis zúčastnili na exkurzii v Poľsku pod vedením doc. PhDr. M. Rusinka, CSc., a PhDr. A. Takáča. Navštívili kráľovský hrad Wawel v Krakove, kde mohli obdivovať architektúru rôznych slohov a štýlov. Potom sa presunuli do Osvienčimu, kde si prezreli jeho dve časti. Zážitok vidieť Osvienčim v celej jeho hrôze sa určite zapísal do myse každého a z nich. Cestou domov si študenti prezreli Vieličku – soľnú baňu, ktorá je známa už od ne pamäti. Študenti si odtiaľ odnesli poznatky o dobovani soli v predchádzajúcich storočiach.

Poslednou zástavkou exkurzie bolo jedno z najkrajších kúpeľných miest v Poľsku — Krynica.

funkciu pôsobil aj po integrácii katedier pedagogiky na PdF v Prešove v podstate až do odchodu na dôchodok.

Za celé obdobie svojho pôsobenia prejavoval prof. Ričalka aktívny záujem o

i mimoškolskú pedagogiku. Najmä predškolskápedagogika bola srdcovou záležitosťou pána profesora. Škoda, že nepriaznivé spoločenské podmienky zabránili ich ďalšiemu rozvoju. Dlhé roky pôsobil prof. Ričalka aj vo

čas jebo predsedovania získala SPgS nové impulzy na svoju činnosť a Katedra pedagogiky priestor na prezentáciu výsledkov svojej činnosti. Neutichajúca aktivita sa u jubilanta prejavuje aj po jeho odchode na zaslúžený odpočinok. Dnes má viac pokoja i priestoru, preto sa usiluje realizovať to, na čo mu v predchádzajúcich rokoch práce neostať čas. Vieme, že neprestal publikovať, organizuje vedecké, pedagogické a kultúrno-spoločenské podujatia, najmä v rámci aktivít Spoločnosti A.V. Duchnoviča.

Katedra pedagogiky FHPV PU

ŽIVOTNÉ JUBILEUM

PROF. PHDR. RIČALKU, CSc.

mnohostranne zameranú pedagogiku i vedeckovýskumnú činnosť. Vo výzbrovovozdávacom procese orientoval blavnú pozornosť na problematiku teórie výčoby, metodológie pedagogiky, dejín školstva, pedagogiky a detského a mládežníckeho knutia. Príslovečnú starostlivosť venoval príprave mnohých (asi 30) vedeckých aspirantov. Všetkých nás udivovala jebo činorodosť, organizačné schopnosti, veľkorysosť, optimizmus a dôvera v budúcnosť katedry aj jednotlivých jej členov. V práci bol náročný, vedel nás pokritizovať, ale i povzbudiť, inicovať, poradiť, pochváliť i zastať sa svojich členov. Neden z nás využil jeho pomoc aj pri riešení svojich osobných problémov. Vo vedeckej práci sa prof. Ričalka zameriavať predovšetkým na problematiku mravnej výčoby a výchovy učivojskej mládeže. Z jej výsledkov publikoval viac než 130 štúdií, odborných a populárno-vedeckých článkov. Pod jeho vedením katedra rozvíjala odbory pedagogika, predškolská

vedúci funkciá v Slovenskej pedagogickej spoločnosti pri SAV (v rokoch 1978-89 ako jej predsedu). Po-

Dekan FHPV PU doc. Ing. Peter Kuzmišin, CSc., blažoželal jubilantovi Ľudovítovi Kažovi, technickému pracovníkovi z Katedry fyziky FHPV PU, pri priležitosti jeho 50. narodením. Ľ. Kaža sa narodil 23.8.1948 v Záhradnom. Má vyštudovaný odbor oznamovacia technika, vo svojom predchádzajúcom zamestnaní vo Výskumnom ústavu kovopriemyslu v Prešove pracoval v oblasti sláborúdu. Na KF FHPV PU pôsobí od roku 1991. Ku gratulácii sa priprájajú aj členovia redakčnej rady periodika Prešovská univerzita.

Správa o 12. zjazde slovenskej geografickej spoločnosti

Rokovanie 12. zjazdu SGS v krátkom prejave pozdravil prorektor PU doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc.

Katedra geografie a geoekológie FHPV Prešovskej univerzity ako gestor východosloven-

skej geografickej spoločnosti profesori Liszewskému z Lodžskej univerzity z Poľska, profesori Lilebergovi z Geografického ústavu Ruskej akadémie vied a profesori Pavlikovi z Karlovej univerzity z Prahy, ako aj platiem čle-

urekovi, CSc., z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Dalej bolo rozhodnuté o mieste konania 13. kongresu SGS v roku 2002 v Nitre.

Na 12. zjazde Slovenskej geografickej spoločnosti vystúpila s pozdravným prejavom aj vedúca Katedry geografie a geoekológie FHPV PU doc. RNDr. Eva Michaeli, CSc.

VRCHOLNÉ PODUJATIE GEOGRAFOV

skej pobočky Slovenskej geografickej spoločnosti (SGS) bola ústredným výborom pove-

rená zorganizovala v roku 1998 XII. zjazd SGS. Toto vrcholné stretnutie slovenských vedcov, odborníkov i učiteľov v odbore geografia s medzinárodnou účasťou sa koná raz za štyri roky a bolo dobrou príležitosťou prezentovať našu univerzitu, FHPV PU i katedru ako jediné pracovisko tohto typu na východnom Slovensku.

Zjazd Slovenskej geografickej spoločnosti sa konal v dňoch 9.- 13.9.1998 v Prešove v areáli FHPV PU. Na zjazde sa zúčastnilo 183 účastníkov zo SR, Čiech, Poľska a Ruska. Súčasťou podujatia bola aj panelová výstava „Zem-Krajina-Mapa“, na ktorej prezentovalo svoju prácu, publikácie, mapy, informácie z expedícií, ako aj moderné nosiče geografických informácií 25 vystavovateľov (jednotlivcov, geografických pracovisk, inštitúcií a firiem). Spravidlami podujatiami zjazdu boli prezentácie expedícii na Pyrenejský poloostrov a Island a exkurzie „Prešov-mesto“ a „Solivar“. Na valnom zhromaždení bolo udelené čestné členstvo Slovens-

nom SGS, ktorí sa mimoriadne zaslúžili o rozvoj slovenskej geografie a SGS: Ing. Jánovi Pravdovi, DrSc., z Geografického ústavu SAV, prof. RNDr. Jáno-

Mimoriadne poďakovanie patria inštitúciám a jednotlivcom východoslo-

Pohľad na účastníkov 12. zjazdu SGS na plenárnom zasadnutí.

vi Harčárovi, CSc., z FHPV PU, prof. RNDr. Michalovi Zafkovi, CSc., z Univerzity Komenského, RNDr. Jozefovi Jakálovi, DrSc., z Geografického ústavu SAV a prof. RNDr. Jaroslavovi Maz-

venského regiónu, ktoré pomohli organizátorom zjazdu touto formou šíriť dobré meno regiónu, mesta Prešov i jeho alma mater.

Branislav Nižnanský

VEDECKÝ SEMINÁR ETIKOV

Oddelenie etiky Katedry filozofie FF PU usporiadalo 15. 10. 1998 medzinárodný vedecký seminár na tému Kritická reflexia humánnosti v etike sociálnych dôsledkov. S úvodným slovom vystúpil doc. Vatis Gluchman z KF FF PU.

Podrobnejšie informácie o tomto vedeckom seminári priniesieme v nasledujúcom čísle.

Postrehy z Minska

Už tretí školský rok na našej mladej univerzite (na Katedre slavistiky FF PU) úspešne pracuje - popri lektorátoch iných slovanských jazykov - aj lektorát bieloruského jazyka. Jeho činnosť začala doc. V. Lašuková, teraz ju už druhý rok rozvíja V. Maslovskij. Je to jeden z dôkazov, že v Bielorusku, konkrétnie na Bieloruskej štátnej univerzite v Minsku (BŠU), ale aj v tamomjajšej akadémii vied, je veľký záujem o rozvíjanie dobrých kultúrnych vzťahov s našou krajinou vrátane založenia a budovania slovakistiky u nich a bielorusistiky u nás. Presvedčil som sa o tom nedávno priamo na bieloruskej pôde. Na pozvanie BŠU som sa totiž v dňoch 21. - 24. septembra t.r. zúčastnil na

medzinárodnej vedeckej konferencii Jazyk - literatúra - kultúra, ktorú organizovala Filozofická fakulta BŠU pri príležitosti 55. výročia vzniku svojej katedry bieloruského jazyka a literatúry. Predstaviteľia uvedenej fakulty (napr. jej dekanka prof. L. A. Siamešková, známy slavista A. Ja. Suprun a ī.) aj Akadémie vied Bieloruska (aj v Prešove známy jazykovedec H. A. Cychun) prejavili úprimný záujem o dianie u nás a rozšírenie našich vzájomných kontaktov. Práve H. A. Cychun ma informoval, že jeho kolektív sa púšťa do tvorby bielorusko-slovenského a slovensko-bieloruského slovníka. Samotná konferencia, na ktorej odznelo 125 referátov - vrátane môjho na tému K problematike štruktúrnej a normatívnej dynamiky spisovnej a nárečovej formy jazyka (na materiáli slovenského jazyka),

na plenárnych zasadnutiach, pri okrúhlom stole a v šiestich sekciách dokumentovala vysokú úroveň vedeckého bádania v Bielorusku, ktoréj bližšie poznanie nám môže byť len a len na osoh.

I v tom vidíme užitočnosť rozšírenia a prehĺbenia stykov našej univerzity s univerzitou v Minsku, ako aj potreby konečne začať vážne uvažovať o reálnych krokoch vedúcich k otvoreniu štúdia bielorusistiky na našej univerzite (kým nás nepredbehne niektorá z iných našich univerzít...).

Doc. L. Bartko

Slovensko-poľské kontakty

V dňoch 12. a 13. októbra 1998 Katedra slavistiky FF PU v spolupráci s Poľským inštitútom v Bratislave zorganizovala medzinárodnú vedeckú konferenciu Slovensko-poľské kontakty v reláciach interkultúrnej komunikácie pri príležitosti troch významných milníkov v dejinách prešovskej aj slovenskej slavistiky: 30. výročia založenia lektorátu poľského jazyka, 5. výročia založenia Katedry slavistiky a otvorenia štúdia polonistiky. Konferencia bola venovaná Danute Abrahamowiczovej, poprednej poľskej slavistke a českej literatúre, zakladateľke lektorátu poľského jazyka, ktorej šľachetné srdce predčasne dotíklo 27. 3. 1995.

Organizátori mohli konštatovať, že sa na prešovskej akademickej pôde stretli nielen bývalí žiaci, priatelia a spolupracovníci D. Abrahamowiczovej, ale aj milovníci poľského jazyka, literatúry a kultúry, ktorým leží na srdci osud slavistiky. Z konferencie vzišli mnohé zaujímavé podnety a návrhy na neformálnu spoluprácu medzi slovenskými a poľskými slavistami.

Doc. PhDr. Júlia Dudášová, CSc.

Katedra manažmentu FF PU s novým vedúcim

Ing. Dr. Róbert Štefko, PhD., absolvoval paralelne dve vysoké školy - odbor automatizované systémy riadenia v ekonomike na Fakulte riadenia VŠE v Bratislave a odbor matematika-chémia na PF UPJŠ v Košiciach. Od roku 1987 pôsobí na FF UPJŠ (neskôr PU). Prednášal základy automatizovaného spracovania údajov a automatizovaných informačných systémov a ekonomiku vzdelávacích služieb. Od roku 1993 prednáša marketing, personálne marketing, sociálny marketing a ekonomiku nevýrobných subjektov. V roku 1992 bol na stáži v Helsinkách vo Finsku. O rok neskôr štyri mesiace prednášal na University of Limerick v Írskej republike. V roku 1995 bol na pracovnom pobytne na Wichita State Uni-

CENTER FOR
MANAGEMENT
DEVELOPMENT

Wichita State University
W. Frank Barton School of Business

presents the
Management Certificate

to

Robert Štefko

on
April 27, 1995

Harold H. Dahn
Dean, W. Frank Barton School of Business

David C. Fischer
Director, Center for Management Development

versity v USA, kde bol spolutvorcom americko-slovenského prejektu na rozvoj manažmentu na Slovensku. Je držiteľom Certificate for Management uvedenej univerzity. V roku 1998 bol v rámci medzinárodného výskumného projektu, v ktorom je zapojená Katedra manažmentu FF PU, na pracovnom pobytne na University of Stirling vo Veľkej Británii. Vedeckú hodnosť PhD. v odbore riadenie a ekonomika v špecializácii marketing a manažment dosiahol na VŠE v Prahe. Od 1. 10. 1998 je Ing. Dr. Róbert Štefko, PhD., vedúcim Katedry manažmentu FF PU.

spracoval LR

Na medzinárodnej vedeckej konferencii, ktorá sa uskutočnila pri príležitosti 650. výročia založenia Karlovej univerzity v Prahe, odovzdal rektor prof. PhDr. Zdenek Helus, DrSc., pamätnú medailu vedúcej KHv FHPV PU Mgr. Irene Medňanskej, CSc.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

Na konci každého snaženia má byť pocit spokojnosti. Aj takého snaženia, ktoré si žiada vytrvalosť až do úmoru a stekajúci pot po každučkej časti tela. Navyše, ak sa tie kvapky potu stávajú meradlom úspešného výsledku. O čo je ich viac, o to je aj výsledok lepší a krajší.

Toto všetko sme zažili vo vysokoškolskom folklórnom súbore TORYSA počas roka 1998. Na jeho začiatku bolo pravidelné sústredenie v Učebno-výcvikovom zariadení PU na Zemplínskej šírave. A hned potom súťaže. V marci regionálne súťaž Konfrontácie vyniesla

súboru tri prvé a jedno druhé miesto, v máji krajská súťažná prehliadka v Sabinove a druhé a tretie miesto vo veľkých a komorných choreografiách a súčasne postup na celoštátnu prehliadku choreografie, ktorá sa uskutočnila 17. - 18. októbra v Trenčíne.

Máloktočný folklórny súbor sa môže pochváliť účinkovaním na troch najvýznamnejších celoštátnych podujatiach v SR. Torysa áno! V júni bola na 44. Slávnostach kultúry Rusínov-Ukrajincov vo Svidníku, v auguste na 43. Celoslovenských kultúrnych slávnostach v Gombaseku a medzitým v júli na medzinárodnom festivale vysokoškolských folklórnych súborov Akademická Nitra '98. Nielen účasť, ale aj prezentácia programu v podaní Torysy bola veľmi úspešná, zaujala divákov a zo strany organizátorov bola vysoko ocenená.

Torysa po dlhom období prelomila „lády“ aj v zahraničnom účinkovaní. V dňoch 27.7. - 4.8. 1998 sa predviedla na zahraničnom zájazde v Odoorn v Holandsku, ktoré bolo dejiskom medzinárodného festivalu SIVO. Na tomto festivale sa zúčastnilo 18 krajín sveta. Torysa reprezentovala nielen Prešovskú univerzitu, mesto Prešov, ale aj Slovenskú republiku. Také zájazdy, aké mali účastníci zájazdu v Holandsku, prajem Toryse aj pri ďalších zahraničných podujatiach. V roku 1999 by to mal byť zájazd do Nemecka na veľkolepý medzinárodný festival

v Karlsruhe.

Torysa je špecifická tým, že „patrí“ všetkým fajultám PU. V súčasnosti v nej využívajú svoj voľný čas a nachádzajú uplatnenie študenti PF, FHPV, FF, donedávna aj oboch bohosloveckých fakúlt. V súčasnosti a dvoch speváckych zložkách (mužskej a ženskej) nájdete jazykárov, matematikov, biológov, telesocvičkárov, filozofov, študentov výtvarníctva, estetiky, hudobných odborov a ďalších. Všetci sú si rovní, tvoria dobrú partiu. Úspechy však patria nielen Toryse. Viažu sa na všetku fakulty PU, ich katedry, študentský domov atď.

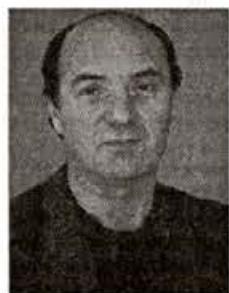
Torysa úspešne reprezentuje Prešovskú univerzitu

Torysa nie je len vysokoškolský súbor, je jedným z najlepších reprezentantov svojej alma mater. Uznanie Toryse vyslovil aj Ľubomír Kopaj, veľvyslanec SR v Holandsku, a prezident SIVO Geert Nijhof.

Na budúci rok oslávi Torysa 30. výročie. Už teraz som presvedčený, že to budú oslavy dôstojné a pekné, veď očakávame účasť všetkých, ktorí kedy v súbore pôsobili a prídú. Tešíme sa na stretnutie.

Ing. Ladislav Bačinský

Pocta Ladislavovi Bačinskému

Generálny riaditeľ Národného osvetového centra (NOC) pozval do Trenčína 23. septembra 1998 významné osobnosti

kultúry a osvety, aby ocenili ich prácu v uměleckých kolektívoch na Slovensku. Medzi ôsmimi, ktorí dostali Poctu generálneho riaditeľa NOC, bol aj Ing. Ladislav Bačinský. Pocta mu bola udelená v kategórii tanec za dlhoročnú tvorivú choreografickú prácu vo folklórnych súboroch Torysa (Prešov) a Jahodná (Košice). Srdečne blahoželáme. -R-

Na letných akademických majstrovstvách SR '98

Začiatkom júna bola Bratislava dejiskom XIV. letných akademických majstrovstiev SR, ktoré zorganizovala STU Bratislava. Početnou, no najmä úspešnou bol tím študentov PU, ktorý sa domov vrátil so zbierkou medailí z individuálnych aj kolektívnych športov. Na tomto úspechu sa rovnakou mierou ako študenti-športovci podieľali aj ich tréneri - učitelia z katedier telesnej výchovy FHPV PU a PF PU.

Dosiahnuté výsledky:

Atletika - zlaté medaily: L. Makarovičová (100m), K. Proschingerová (400m prek.), -strieborné medaily: D. Veľký (skok do výšky, trojskok), L. Makarovičová (trojskok), Richtariková, Galiová, Proschingerová, Makarovičová (štafeta 4x100m), -bronzové medaily: Janošková (800m), hrinko (oštep), Petrovičová (trojskok), Senčák, Moško, németh, Miklós (štafeta 4x100m). Tréner: PhDr. Juraj Mačovský, CSc.

Volejbal - 2. miesto, muži (Mosorjak, Matta, Soták, Pčolka, Korž, Vokál), -4. miesto, ženy (Skubanová, Vasičková, Sabová, Slančová, Kaminská, Micenková). Tréner: PaedDr. Juraj Hugec.

Hádzaná - 1. miesto, muži (Jusko, Servatka, Korčák, Bunganič, Saloka, Kesler, Myslik, Oleár, Justus). Tréner: PaedDr. Vincent Lafko, CSc. -3. miesto, ženy. Tréner: doc.PhDr. Rudolf Baláz, CSc.

Basketbal - 4. miesto, ženy (Inášová, Martinčoková, Vašková). Térnerka: PaedDr. Viera Bebečáková, CSc.

Šachisti, pozor!

Oznámuje všetkým záujemcom o šach, že pri TJ Slávia Prešovská univerzita funguje šachový klub. Jeho členovia sa zúčastňujú na súťažiach 3. národnej ligy. Študenti, ktorí poďahli čaru 64 poličok, môžu dostať bližšie informácie u PhDr. Miroslava Dragulu, CSc., z Katedry spoločenských vied FHPV PU LR

UPOZORNENIE

Upozorňujeme všetkých prispievateľov do periodika Prešovská univerzita, že redakcia bude prijímať texty IBA v elektronickej podobe, t.j. na diskete, alebo e-mailom (p5rassil@unipo.sk). -red-

Plávenie - 1.miesto: R. Skladanyiová, M. Veterníková, - 2. miesto: R. Skladanyiová, M. Veterníková. Tréner: PhDr. Milan Kručay, CSc.

Futbal - 2. miesto (Želinský, Gajdoš, Tkáč, Malý, Jenčko, Bodnár, Durkaj, Imrich, Vasiľ, Hajdúch, Roháč, Reiter, Lazúr, Celec, Bahno, Zozulič, Kormaník). Tréner: PaedDr. Pavol Ďurech.

Sportová streľba -2. miesto: S. Dravecká, - 3. miesto: R. Šoltés, Z. Lelková, S. Dravecká. Tréner: PaedDr. Ľubomír Paučík.

Z celkového pohľadu na umiestnenie našich študentov-reprezentantov PU vidieť, že si dokážu v plnej miere plniť nielen svoje študijné povinnosti, ale ja vo voľnom čase sa venovať svojim záľubám. Všetkým športovcom a ich trénerom patria vďaka za vzornú reprezentáciu PU.

PaedDr. Juraj Hugec

**SLOVENSKÝ
PLYNÁRENSKÝ
PRIEMYSEL**

ODŠTEPNÝ ZÁVOD KOŠICE ponúka:

- distribúciu a predaj zemného plynu v okresoch Košice, Košice-okolie, Prešov, Bardejov, Svidník, Stropkov, Sabinov, časť okresu Spišská Nová Ves a časť okresu Gelnica
- konzultačnú a poradenskú činnosť pre laickú i odbornú verejnosť zameranú na racionalizáciu spotreby zemného plynu
- projektové práce v oblasti plynárenstva
- výstavbu plynovodov z PE a ocele
- výrobu a montáž stojanov pre domový regulátor a plynomer
- plynifikáciu rodinných domov a kotolní

ZEMNÝ PLYN – EKOLOGICKÉ PROSTREDIE

KONTAKT: SLOVENSKÝ PLYNÁRENSKÝ PRIEMYSEL
ODŠTEPNÝ ZÁVOD KOŠICE, Moldavská 12, 040 11 Košice,
tel.: (095) 41 01 111, 41 01 119, 41 01 213

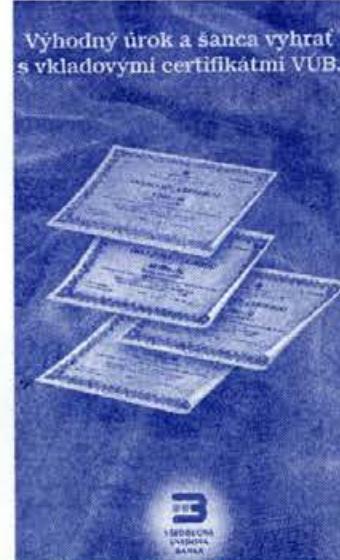
Študenti budú voliť

10. novembra 1998 bubú na FHPV PU študenti voliť svojich zástupcov do Akademického senátu FHPV PU. Základné informácie o volbách nám poskytla predsedníčka volebnej komisie **Marianna Kotusová**, študentka 3. ročníka. „Na doplnenie - 10.11. sa môže voliť vo foyer vysokoškolského areálu od 8.00 hod. do 16.00 hod. Každý volič sa musí preukázať dokladom o štúdiu na fakulte. Kandidátov na senátorov možno navrhovať do 18.00 hod 2.11.1998. O deň neskôr bude známy zoznam kandidátov. Rada by som študentov upozornila na veľmi hútné a prehľadné informácie, ktoré sú obiahnuté vo vyhláske o voľbách. Ak pôjde všetko dobre, 12. novembra by sme mali poznať nových zástupcov študentov v našom fakultnom senáte.“ LR

**VŠEOBECNÁ
ÚVEROVÁ
BANKA**

Život v istote

Vydáva: Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 73 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predsedca redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, Peter Kocák, akad. maliar, PhDr. Anton TAKÁČ, Ladislav Ráša – zodpovedný za jazykovú úpravu. Mária Tylešová – fotograf. Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

GRAFOTLAČ Prešov
Sadzba a tlač: GRAFOTLAČ Prešov

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKEJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV NOVEMBER–DECEMBER 1998

ROČNÍK II. č. 9–10 / 1998

Vedecká rada PU o perspektívach zavedenia kreditného systému štúdia na Prešovskej univerzite

Za vedenia predsedu vedeckej rady PU – rektora doc. PhDr. Karola Feča, CSc., zasadala 30. 11. 1998 na rektoráte vedecká rada Prešovskej univerzity (VR PU). Po otvorení a uskutočnenej kontrole prijatých uznesení z predošej VR prerokovala VR návrh vedeckej rady FF PU na vymenovanie profesorov doc. PhDr. Karola Horáka, CSc., a doc. PhDr. Emu Krošlákovi, CSc. Obidva návrhy VR schválila. Zároveň VR PU schválila návrh na udelenie titulu „Doctor honoris causa“ sídelnému biskupovi Mons. Janovi Hirkovi. V ďalšom prerokovala stav a perspektívy zavedenia kreditného systému štúdia na PU. Správu o tejto problematike uverejňujeme v plnom znení.

Na perspektívne zavedenie kreditného systému štúdia na Prešovskej univerzite bola rektorom PU zriadená komisia v tomto zložení: doc. ThDr. Imrich Belejkanč, CSc., prorektor pre vzdelávanie PU, predseda komisie, doc. PhDr. Jolana Nižníková, CSc., prodekanka FF PU, doc. PaedDr. Ján Junger, CSc., prodekan FHPV PU, PhDr. Milan Portík, CSc., prodekan PF PU, PaedDr. Mgr. Emil Turiak, prodekan GBF PU, a doc. ThDr. Peter Kormaník, prodekan PBF PU.

Pohľad do zasadacej siene, kde rokovala vedecká rada PU.

Komisia sa zišla na niekolkých zasadnutiach, na ktorých skúmala možnosti a perspektívy zavedenia kreditného systému. Pritom vychádzala z reálnej situácie, majúc na zreteli všetky komplikácie a ťažkosti, s ktorými v súčasnosti zápasia vysoké školy na Slovensku. Berúc do úvahy vyššie uvedené komisia navrhuje určité kroky, ktoré by viedli k ostupnému zavádzaniu kreditného systému štúdia na PU v snahe dosiahnuť:

1. liberalizáciu štúdia, ktorá by

poskytovala študentovi väčšie možnosti volby v štúdiu so súčasným prebratím jeho individuálnej zodpovednosti.

2. kompatibilitu s Európou, aby diplomy PU boli súmeritelné s diplomami škôl európskych štátov. Tým by naši absolventi získali lepšiu štartovaciu pozíciu na európskom a svetovom trhu práce. Súčasne by sa posilnilo postavenie Prešovskej univerzity aj medzi vysokými školami v Slovenskej republike.

3. efektívnosť práce, lebo študentovi sa vytvorí ovela väčší priestor na aktívny prístup k získavaniu poznatkov, než je to doteraz.

Clenovia komisie upozorňujú na to, že je nevyhnutné vytvoriť podmienky na zabezpečenie fungovania kreditného systému štúdia. Predovšetkým bude potrebné zabezpečiť dostatok dostupnej študijnej literatúry, vytvoriť sieť knižníc a študovní s rýchlymi a fungujúcimi službami, za-

Zasadnutie vedeckej rady PU otvoril a viedol rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc.

bezpečiť a umožniť študentom využívanie elektronických výučbových médií. Nevyhnutné je vybudovať informačný systém na spracovanie študijnéj agendy, evidenciu študijných programov, študijných predmetov, študentov, vyučujúcich a pri tvorbe rozvrhu.

(Dokončenie na 2. str.)

Čo je kreditný systém štúdia?

(Dokončenie z 1. str.)

Zavedenie kreditného systému štúdia predpokladá prijať Európsky systém transferu kreditov (European Credit Transfer System - ECTS). **Prijatie ECTS ešte neznamená vytvorenie kreditného systému štúdia.** Je to len technický predpoklad, ktorý umožní postupne realizovať ďalšie nevyhnutné postupy, ktoré budú mať vyústenie v zavedení kreditného systému štúdia na Prešovskej univerzite. Aplikácia ECTS v domácich univerzitných podmienkach neznamená likvidáciu doterajšieho systému našej vzdelávacej koncepcie. Snahou Európy pri zavádzaní transferu kreditov nie je likvidovanie existujúcich funkčných vzdelávacích systémov, ale umožniť mobilitu študentom. Kreditný systém štúdia je zavádzaný v okolitých krajinách - Česku, Poľsku a Maďarsku. Aj u nás už niektoré vysoké školy majú svoje skúsenosti s týmto systémom. Názory na jeho efektívnosť sa však rôznia, čo platí aj pre našu vysokoškolskú komunitu.

Prideľovanie kreditov

Aby sme boli kompatibilní s Európou, je nevyhnutné za základnú jednotku brať 60 kreditov zo všetkých predmetov za jeden školský rok, za semester 30 kreditov. Podmienkou na absolvovanie päťročného magisterského štúdia by bolo získanie 300 kreditov, trojročného bakalárského štúdia 180 kreditov. Prideľovanie kreditov sa uskutočňuje „zhora“. Dekan fakulty alebo vedúci katedry (po prerokovaní na zasadnutí katedry, resp. kolégia dekanu) pridelení kredity jednotlivým predmetom podľa ich väznosti.

Pri tom pravidlá ECTS nepredpisujú vzdelávacej inštitúcii, ako majú byť usporiadane kurzy, ktoré tvoria „jadro“ študijného odboru. Vo väčšine prípadov sa používa jednoduchý model rozdelenia predmetov na **povinné, povinne voliteľné a výberové**, pričom je stanovené, v akom poradí je možné predmety absolvovať. Takýto model bude asi vyhovovať fakultám Prešovskej univerzity, pretože je dôležité, aby bola zachovaná celouniverzitná kompatibilita.

Základné dokumenty

V súvislosti so zavedením ECTS je škola povinná pre študentov pripraviť tri základné dokumenty:

1. **Informačný balík**, ktorého obsahom sú základné informácie o Slovenskej republike, ako je možné získať vízum, ako precestovať do našej krajiny, informácia o Prešove, Prešovskej univerzite, jednotlivých fakul-

tach, študijných programoch, ako sa zapísat na štúdium a nevyhnutné sú základné informácie o obsahu jednotlivých predmetov s pridelením kreditov.

2. Prihlášku na štúdium.

3. Zmluvu o štúdiu uzavorenú medzi materskou vysokou školou študenta, študentom a novou vysokou školou.

Každá fakulta by mala svojho inštucionálneho koordinátora a koordinátora katedier, ktorí by radili študentom pri ich volbe. Všeobecne západou ECTS je, že študent v zahraničí môže študovať predmet len z príslušného odboru, na ktorý sa zapísal na svojej materskej vysokej škole, nie lubovoľný predmet.

Stupnica hodnotenia ECTS

V kreditnom systéme hodnotenia netreba stotožňovať známkovanie s kreditmi. Úroveň vedomostí študenta sa aj ďalej hodnoti známkou. ECTS má takúto stupnicu známkovania:

- A: výborne, vynikajúce výsledky s minimálnymi chybami
- B: veľmi dobre, nadpriemerný štandard s nejakými chybami
- C: dobre, všeobecná práca s množstvom chýb
- D: uspokojujúco, priateľný, ale so značnými nedostatkami
- E: dostatočne, výsledky splňajú minimálne kritériá
- FX: nedostatočne, môže sa vyžadovať dodatočná práca, aby bol pridelený kredit
- F: nedostatočne, vyžaduje sa množstvo ďalšej práce.

Počet stupňov na stupnici ECTS je kompromisom. Menej stupňov by vyjadrovalo nedostatočné informácie. Viac stupňov by implikoval neexistujúcu úroveň presnosti a spôsobil by viac mechanickej práce pri prideľovaní stupňov. Je potrebné, aby sa naša stupnica známkovania čo najviac priblížovala k stupnici ECTS.

Známok a kreditov sa potom vypočítava tzv. vážený priemer, ktorý sa berie do úvahy vtedy, keď sú viacerí uchádzajú o študijný voliteľný predmet.

Čo možno urobiť na zavedenie ECTS na Prešovskej univerzite už v súčasných podmienkach?

1. Pipraviť návrhy študijných programov so stanovením počtu kreditov jednotlivým predmetom vzhľadom aj na model rozdelenia predmetov na povinné, povinne voliteľné a výberové.

2. Pipraviť informačný balík za jednotlivé fakulty Prešovskej univerzity.

3. Pipraviť jednotný formulár prihlášky na štúdium.

4. Pipraviť jednotný formulár zmluvy o štúdiu.

Čo prinesie zavedenie kreditného systému?

Na záver chceme uviesť, čo bude znamenať pre vzdelávací proces zavedenie kreditného systému štúdia na Prešovskej univerzite:

1. Nižší počet hodín priamej výučby do týždňa (12 - 15 hodín).
2. Presunutie ťažiska práce študenta na samostatnú prípravu.
3. Variabilnosť formou výučby predmetu (základnou jednotkou výučby je kurz a je v kompetencii učiteľa, kedy zvolí formu prednášky, cvičenia, exkurzie a ī.).
4. Prechod od preverovania vedomostí formou klasickej skúsky na priebežnú kontrolu počas semestra, prípadne upustenie od skúsky.
5. Volnosť pri výbere predmetov študijného plánu študenta.
6. Možnosť absolvovalia štúdia na viacerých fakultách a univerzitách.
7. Študentovi umožní aktívne sa podieľať na tvorbe svojho študijného plánu, zvoliť si optimálnu profiláciu, individuálne tempo, mobilitu, ale aj možnosť zvoliť si pre seba najoptimálnejšiu cestu pri získavaní kreditov na škole.
8. Administratívnu náročnosť najmä pri spracovaní študijnéj agendy a tvorbe rozvrhu.
9. Vyššie nároky na učiteľa.

Zavedenie kreditného systému štúdia predpokladá v prvom rade legislatívnu zmenu v zákone o vysokých školách a zlepšenie ekonomickej, finančnej a technickej situácie na vysokých školách v Slovenskej republike. Z týchto dôvodov považujeme úplné zavedenie kreditného systému štúdia za realizovateľné až po splnení uvedených predpokladov. V súčasnej situácii na pôde Prešovskej univerzity sa môžeme pokúsiť zaviesť len ECTS.

Doc. ThDr. Imrich Belejkančík, CSc. prorektor pre vzdelávanie PU

PODPÍSALI DOHODU O SPOLUPRÁCI

Dňa 4. decembra 1998 v do poludňajších hodinách sa na rektorate PU uskutočnilo rokovanie zástupcov univerzity Konstantina Preslavského v Šumene (Bulharsko) so zástupcami Prešovskej univerzity. Cieľom rokovania bola príprava dohody o spolupráci medzi oboma inštitúciami. Univerzitu v Šumene reprezentoval jej rektor prof. Totyu Totev a prorektorka univerzity doc. Slavka Slavova. Prešovskú univerzitu zastupoval rektor doc. PhDr. Karol Feč, CSc., a prorektor doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc. Bulharsku delegáciu prijalo dňa 3. decembra aj vedenie FF PU, na ktorej pôsobil lektorka bulharského jazyka PhDr. Nadka Nikolova. V popoludňajších hodinách rektori oboch univerzít za prítomnosti veľvyslancu Bulharskej republiky v SR Jani Milčákovu, podpisali dohodu o spolupráci v oblasti vzdelávania a vedy na obdobie 5 rokov. Predmetom rokovania bola aj možnosť otvorenia lektorátu slovenského jazyka na šumenskej univerzite, ktorý by personálne zabezpečovala Prešovská univerzita.

Doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc., prorektor pre zahraničné vzťahy

V nasledujúcom čísle uverejníme článok Výchovné možnosti rodiny a školy v prevenčii drogových závislostí od PhDr. Helene Melkusovej, CSc., z Katedry spoločenských vied FHPV PU.

Ocenení študenti PF PU

Pri príležitosti Dňa študentstva odovzdal dekan PF PU doc. PhDr. Milan Turek, CSc., za prítomnosti prodekanu PhDr. Milana Portíka, CSc., 8 študentom PF PU pochvalné uznanie za športovú reprezentáciu fakulty a za činnosť v AS PF i AS PU. Pri oceňovaní študentov boli prítomní okrem vedenia fakulty aj vedúci katedier PF PU. Slávnostný akt sa uskutočnil v priestoroch zasadacej miestnosti ŠDaJ PU. ▼

-red-

Prvé služby informačného systému pre akademickú obec PU

O potrebe vybudovať lokálne i celouniverzitnú Informačnú siet predpokladám, že nik z nás nepochybuje. Bohužiaľ, vedenie bývalej UPJŠ sa rozvoju informačnej siete (IS) na prešovských fakultách venovalo skôr okrajovo. Mimoriadne náročný zámer - vybudovanie IS PU sme prevzali na seba dňom vzniku Prešovskej univerzity v Prešove.

PaedDr. Jozef Pavelka, CSc., prorektor pre rozvoj PU

Som rád, že všetky grémiá, ktoré prerokovali podľa môjho názoru náročný Projekt rozvoja Prešovskej univerzity ho akceptovali, a tak sa vybudovanie IS PU stalo jednou z priorit PU.

Riešenie otázok spojených s analýzou stavu, vypracovanie projektu IS PU a jeho postupné etapovité zavádzanie má v kompetencii poradný orgán kolégia rektora - Rada pre informatiku PU (RI PU). RI PU pozostáva s delegovaných zástupcov fakúlt a pracovísk PU - prodekanov pre rozvoj a odberníkov v oblasti výpočtovej techniky a informatiky. Jej predsedom je PaedDr. J. Pavelka, CSc. Činnosť RI PU sa riadi Organizačným poriadkom a Štatútom RI PU.

Cieľom tohto príspevku nie je podrobne informovať akademickú obec (AO) PU o dianí v rámci IS PU, resp. RI PU.

Tieto otázky budú sprístupnené vo výročnej správe za oblasť rozvoja PU v Prešove. Cieľom je predstaviť prvé celouniverzitné služby v podobe schránky „Návrhy, podnety a pripomienky“ a www stránky „Aktuality PU“. Dávam širokej AO PU podnet na zamyslenie sa, čo všetko bolo potrebné vykonať, aby IS PU bol od 15. 10. 1998 funkčný. Od uvedeného termínu, no najmä od nás všetkých závisí, ako budeme schopní vzájomne sa rýchlo a aktuálne informovať, či budeme schopní okrem riešenia sporných otázok vzájomne si pomáhať prostredníctvom konkrétnych podnetov a návrhov v prospech všetkých členov AO PU.

Jozef Pavelka, prorektor pre rozvoj PU

SYSTÉM FUNGOVANIA SCHRÁNKY

E-mailová schránka „Podnetы, návrhy, pripomienky“ bude slúžiť na komunikáciu medzi vedením univerzity a pracovníkmi a študentmi PU s cieľom zjednodušiť a urýchliť riešenie rôznych pripomienok, ako aj pružnejšie reagovať na podnety a návrhy. Elektronická podoba predstavuje rýchlu a lacnú formu komunikácie dostupnú na PU či už priamo, alebo nepriamo každému. Správca schránky „Podnetы, návrhy, pripomienky“ môže kvalifikované roztriediť jednotlivé maily a rýchlo ich doručiť osobe zodpovednej za konkrétnu oblasť.

SPÔSOB REALIZÁCIE

Správcom tejto schránky je pracovníčka sekretariátu rektora M. Zelenká - e-mail: zelink@unipo.sk. Informácia je verejnená aj na Interne so stručným popisom účelu tejto schránky, ako aj vymedzením oblasti, ktoré sa takoto formou riešia. Každý návrh, podnet a pripomienka sa vždy v piatok po roztriedení odovzdá kompetentnému pracovníkovi budú písomnou formu (po vytlačení), alebo elektronickou formou podľa dohody. Na odpoveď zodpovedného pracovníka na jednotlivé návrhy, podnete a pripomienky je stanovený časový interval jeden týždeň od doručenia podnetu. Odpoveď pri menej závažných záležistočach budú realizované priamo mailom, resp. písomnou formou. O riešení závažnejších podnetov, návrhov a pripomienok rozhodne vedenie PU.

SYSTÉM FUNGOVANIA WWW STRÁNOK „AKTUALITY PU“

Stránky „Aktuality PU“ budú slúžiť na informovanie všetkých pracovníkov a študentov PU, ako aj pre záu-

jemcov zvonku vzhľadom na celosvetovú dostupnosť siete Internet. Výhoda ich elektronickej podoby spo-

„PODNETЫ“

číva vo veľkom informačnom dosahu, ako aj v možnosti veľmi rýchleho a pružného zverejnenia nových informácií. Realizovanie ich tvorby, správy a zverejnenie bude na Rektórate PU s použitím technických prostriedkov umiestnených na Rektórate ([www.server - adresa: http://www.rekt.unipo.sk](http://www.rekt.unipo.sk)). O ich aktualizáciu sa bude staráť pracovník oddelenia informatiky R PU R. Chlapeček (e-mail: chlapec@unipo.sk). Základné delenie oblastí sa bude realizovať takto:

Oblasti s celouniverzitným dosahom: Osoby oprávnené zverejňovať informácie:

a) Oblast zahraničných vzťahov - prorektor (celouniverzitné) a prodekan (fakultné) za príslušnú oblasť

b) Oblast vedeckovýskumnnej činnosti - prorektor (celouniverzitné) a prodekan (fakultné) za príslušnú oblasť

c) Oblast študijná - prorektor (celouniverzitné) a prodekan (fakultné) za príslušnú oblasť

d) Oblast rozvoja univerzity - prorektor (celouniverzitné) a prodekan (fakultné) za príslušnú oblasť

e) Oblast vnútormej prevádzky - kvestor

f) ŠDaJ - riaditeľ ŠDaJ

g) UK - riaditeľ UK

h) Rôzne (kultúra, šport ...) - prostredníctvom príslušných prodekanov, resp. prorektorov.

REKTORÁT PU

Informácie s dosahom len pre rektorátne pracoviská:

- a) Podujatia - vedenie univerzity
- b) Odobory R PU - predseda ZO OZ R-PU
- c) Rôzne - vedenie univerzity, vedúci oddelení R-PU

OSOBY OPRÁVNENÉ ZVEREJŇOVAŤ INFORMÁCIE

Právo dávať informácie na zverejnenie musí byť limitované na úzky

„NÁVRHY“

okruh osôb, ktoré ponesú plnú zodpovednosť za formálnu a obsahovú správnosť správy. Správy sa môžu doručovať bud oficiálnou písomnou formou, alebo pomocou e-mailov (na adresu R. Chlapečka), kde však ich autenticita bude preverovaná. Overenie pravdivosti správy bude uskutočňovať R. Chlapeček spätným e-mailom. V prípade, že autor správy opäťovne nepotvrdí odoslanú správu, tato správa nebude zverejnená.

FORMA SPRÁVY

Správu odporúčame vypracovať bezchybne v slovenskom jazyku v rozsahu 3 - 10 riadkov. Zasanie je najlepšie realizovať pomocou klienta elektronickej pošty podporujúceho slovenskú diakritiku (napr. Microsoft Exchange, Microsoft Outlook, Outlook Express a pod.) v slovenskom jazyku, prípadne zaslať spolu s mailom súbor vo formáte MS Word alebo T602.

TERMÍNY

Dňom na doručenie požiadaviek na zverejnenie správ je pondelok. Správa bude inštalovaná na Interne najneskôr do 2 dní. Odporúčame preto správy neposielať v poslednej chvíli z hľadiska ich aktuálnosti.

KONTAKTY

„Podnetы, návrhy, pripomienky“: „Aktuality PU“:

Mária Zelenká, Rudolf Chlapeček

Rektorát PU - Sekretariát rektora
Rektorát PU - Oddelenie informatiky

Nám. legionárov č. 3, 080 01 Prešov
Nám. legionárov č. 3, 080 01 Prešov

Tel.: 732 054 Tel.: 733 106 kl. 214
E-mail: zelink@unipo.sk E-mail: chlapec@unipo.sk

Adresa servera, na ktorom budú „Aktuality PU“ publikované:
<http://www.rekt.unipo.sk>

„PRIPOMIENKY“

Pozn.: z domovskej stránky PU (<http://www.unipo.sk>) sa cez hypertextové odkazy dôstať na rektorátne server tak, že zvolíme odkaz „Univerzita“ a na stránke „Prešovská univerzita“ zvolíme odkaz „Rektorát“.

Vypracovali:

PaedDr. J. Pavelka, CSc.
Ing. V. Plasársky

ODBORNÝ SEMINÁR

Katedra manažmentu dňa 25. 11. 1998 usporiadala odborný seminár s medzinárodnou účasťou na tému „Marketinové prostredie v tranzitívnych ekonomikách a medzinárodný marketing“. Okrem členov a študentov katedry sa na ňom zúčastnil prof. dr. Alessio L. Lokar z Talianska, ktorý mal prednášku na tému „Strategic Marketing and Globalization“. R.S.

Rokoval Akademický senát PU

Pod vedením svojho predsedu doc. J. Birčáka a za účasti rektora PU a ďalších hostí sa dňa 26. októbra zšiel a rokoval akademický senát našej univerzity. Vo svojom programe mal viacero aktuálnych otázok.

V úvode rokovania sa náš senát s podakovaním za prácu v našom senáte i za reprezentáciu PU v Rade vysokých škôl SR rozlúčil so svojím doterajším členom doc. RNDr. Zdenkom Hochmuthom, CSc., a vo svojich radoch privítal doc. PhDr. Teodora Hudečku, CSc., ktorý v zmysle volebného a rokovacieho poriadku nastúpil na jeho miesto. Zároveň vzal na vedomie správu, že Ministerstvo školstva SR priznáva FHPV PU právo konáť štátne skúšky v magisterskom šúdiu študijného odboru manažment v špecializácii manažment verejnej správy a regiónov.

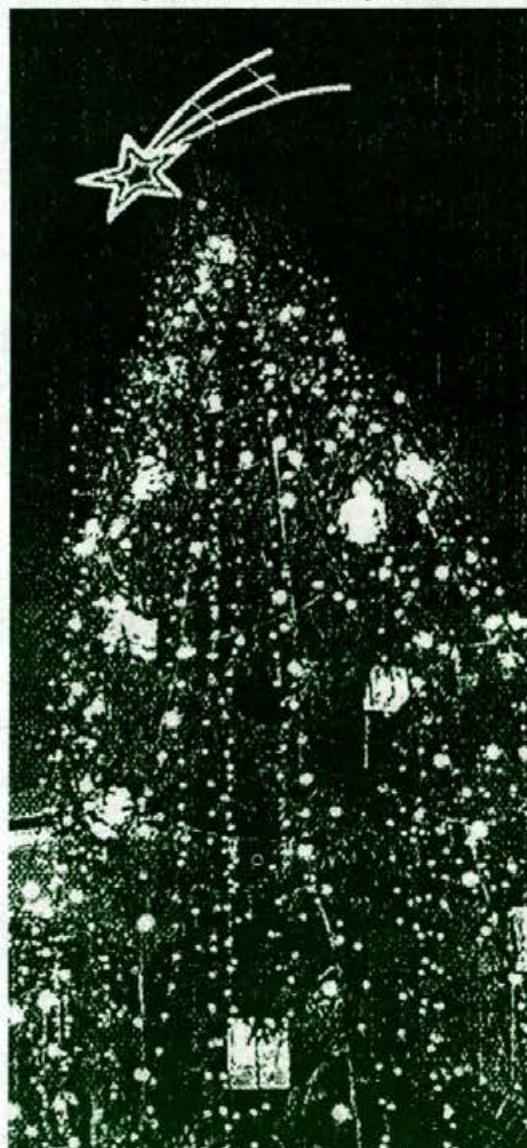
V ďalšej časti svojho zasadnutia sa AS zaobereval zhodnotením prevádzkovania Študentského domova na UL obrancov mieru v uplynulom školskom roku a celkovým súčasnému stavom ubytovania študentov našej univerzity. Na základe informácií rektora, prorektora Belejkaniča a kvestora PU, riaditeľa ŠDaJ PU i predsedníčky ŠIR študentky L. Krčmárikovej skonštatoval, že súčasný model ubytovania, spočívajúci na riadení z rektorátu, je vyhovujúci, ale zaviazal sa k problematike vrátiť a prerokovať

možnosť upraviť ubytovacie kritériá.

Senát si vypočul aj informácie rektora a prorektorov PU o aktuálnych problémoch univerzity. Rektor PU informoval o výsledkoch zasadnutia Slovenskej rektorskéj konferencie (presadil schválenie novely o vysokých školách už v nasledujúcom kalendárnom roku, budovať jednotný informačný systém, rozširovať uplatňovanie kreditného systému, diferencovať financovanie študentských domovov mimo rezort školstva, prostriedky na vedu získavať aj vol-

nou súťažou a iné), vrátane prijatého vyhlásenia SRK, ktoré by sa malo stať súčasťou programového vyhlásenia vlády SR. Prorektor Belejkanič oboznámil senát s výsledkami konferencie o zavádzaní kreditného systému na slovenských vysokých školách, osobitne o európskom systéme transferu kreditov. Senát sa stotožnil s názorom prorektora Pavelku o tom, že fakulty by mali otvárať len také nové študijné odbory, ktoré sú naozaj potrebné.

Nakoniec senát prerokoval návrh Všeobecných zásad pre podnikateľskú činnosť na Prešovskej univerzite, ktorý predložil prorektor Pavelka. Prijal k nemu dve uznesenia, a to 1. odporučenie vedeniu PU a podnikateľským subjektom PU riadiť sa týmito zásadami a 2. požiadanie kvestora PU zabezpečiť zostúdenie Zásad podnikateľskej činnosti ŠDaJ PU s prerokovanými a schválenými Všeobecnými zásadami pre podnikateľskú činnosť na Prešovskej univerzite. Senát si osvojil aj upozornenie kvestora PU na problémy s prijímaním nových pracovníkov na fakulty: bez pridelenia mzdrových fondov na tieto miesta je to na úkor osobných ohodnotení a odmienn pre ostatných pracovníkov. (lo)

Veselé Vianoce a šťastný nový rok želá všetkým pracovníkom a študentom Prešovskej univerzity

kolektív redakcie PU

Na slovičko ...

s docentom

Ladislavom Bartkonom

Z novín sme sa dozvedeli, že na nedávnom valnom zhromaždení Matice slovenskej si bol zvolený za člena výboru. Povedz nám o tom niečo bližšie.

Valné zhromaždenie sa uskutočnilo v dňoch 16. - 17. októbra t. r. v Martine. Zúčastnilo sa na ňom viac ako 400 delegátov, t. j. predsedov miestnych odborov, záujmových odborov, okresných a krajských rád, riaditeľov domov MS, pracovníkov oblastných pracovísk, členov doterajšieho výboru a dozorneho výboru MS a pozvaných hostí. Z Prešova sme sa na ňom zúčastnili tria - doc. Dr. L. Šimon, CSc., ako predsedu prešovského miestneho odboru, Dr. L. Matisko ako pracovník tunajšieho oblastného pracoviska a ja ako člen doterajšieho celoslovenského výboru MS. Zhromaždenie zhodnotilo trojročnú matičnú prácu od ostatného valného zhromaždenia (bolo v Rimavskej Sobote v roku 1995), vytýčilo úlohy na nasledujúce funkčné obdobie (presahujúce do nového tisícročia) a zvolilo svoje nové orgány. Medzi tými, ktorí v tajných voľbách dostali dôveru delegátov, som sa v novom 39-člennom výbere (zhodou okolností ako jediný z Prešovského kraja) ocitol aj ja. Pochopiteľne, veľmi si to väžim, lebo byť členom výboru tejto našej najvýznamnejšej národnokultúrnej ustanovizne znamená pre mňa veľké vyznamenanie a poctu. Na druhej strane beriem to aj ako veľký záväzok.

Aký je súčasný stav matičného hnutia v Prešove a osobitne na našej univerzite?

Žačko to charakterizovať či zhodnotiť jednou-dvoma vety. Prešovský miestny odbor patrí medzi tie nemnohé na Slovensku, ktoré svoju činnosť úplne neprerušili ani v rokoch tvrdnej normalizácie. V nových podmienkach po roku 1989 sa za radil medzi najväčšie a najlepšie pracujúce odbory nielen na východnom Slovensku, ale na Slovensku vôbec. V súčasnosti má okolo 300 individuálnych a 5 kolektívnych členov (súbor). Zameriava sa najmä na organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí a na prednáškovú činnosť.

V jeho radoch je aj viacero pracovníkov našej univerzity, vrátane dvoch kolektívnych členov (hudobných telies, ktoré vedie Mgr. K. Medňanský). Treba však povedať, že v značnej časti našich učiteľov a pracovníkov pretrváva vlažný, ba u niektorých až odmiatavý postoj k Matici a jej činnosti, akoby šlo o nepriateľskú organizáciu. Je to veľká škoda, lebo kde inde, ak nie u učiteľov budúcich učiteľov má matičný program, v ktorom dominuje úsilie o prebúdzanie a upevňovanie národného povedomia, mať svojich najlepších šíriteľov a realizátorov?

A čo študenti?

Tu je to ešte horšie. Dnes nie je rok 1968, keď študenti našich prešovských fakúlt UPJŠ húfne vstupovali do radov MS, vydávali svoj matičný časopis a rôzny spôsobom prejavovali svoje národné cítenie. Dnes sa Matica medzi študentmi jednoducho „nenosí“. Zrejme to treba bráť ako realitu, ako prirodzený dôsledok výchovných deformácií vo vzdialenejšej i nedávnej minulosti. Ale aj tak: od budúcich stredoškolských profesorov slovenčiny, dejepisu a ďalších spoločenskovedných aj iných predmetov, od ktorých bude v rozhodujúcej miere závisieť úroveň a účinnosť výchovy k národnému povedomiu, slovenskej štátnosti, úcte k materinskému jazyku a k ďalším národným hodnotám, možno vari očakávať, že si postupne nájdú cestu k Matici a jej programu. Ved to im v ich príprave na budúce pôsobenie v škole a vôbec v našom kultúrom živote môže len a len pomôcť. Verím, že Klub Odboru mladých matičiarov MS, ktorý na pôde našej univerzity už existuje, sa čosko rozšíri o nových členov a budeme viac počuť o jeho užitočnej činnosti.

Zhovára sa M. Rusinko

Medzinárodná konferencia o stredoeurópských národoch v rokoch 1848/49 - 1918/19

**Katedra všeobecných dejín,
Katedra slovenských dejín a
archívničstva, Österreichisches
Ost- und Sudosteuropa - Insti-
tut in Wien, pobočka v Bratislave a filiálka v Košiciach,
Spoločnosť pre dejiny a kultú-
ru strednej a východnej Európy
pri SAV v Bratislave a Mest-
ský úrad v Prešove participi-
vali na príprave a realizácii
medzinárodnej konferencie,
ktorá sa zaoberala problemati-
kou stredoeurópskych náro-
dov v zlomových rokoch 19. a
začiatkoch 20. storočia.**

Konferencia sa uskutočnila v dňoch 11. a 12. novembra 1998 v priestoroch Filozofickej fakulty PU. Zúčastnili sa na nej vedeckí a pedagogickí pracovníci z Českej republiky (5), Ukrajiny (3), Rakúska (1) a zo Slovenska (22). Konferenciu otvorili doc. PhDr. P. Švorc, CSc., dekan FF PU prof. PhDr. F. Mihina, CSc., a prof. RNDr. Florin Žigrai, CSc., z Rakúskeho ústavu pre východnú a juhovýchodnú Európu vo Viedni. Pretože táto konferencia bola venovaná životnému jubileu prof. PhDr. M. Daniláka,

CSc., v úvodnej časti zablahoželali jej organizátori a účastníci prof. Danilákovi k jeho 65. narodeninám. Následne odznel úvodný referát, ktorý prednesol jubilant prof. Danilák. Zaoberal sa otázkou stredoeurópskych národom

na križovatkách novodobých dejín v rokoch 1848 - 1918. Ďalšími referujúcimi boli prof. Dr. M. Stolarczyk z Poľska, ktorý svoju pozornosť venoval poľskej otázke v revolúcii 1848/49, PhDr. Jindřich Dejmek, CSc., z Prahy sa venoval otázke britskej politiky vo vzťahu k strednej Európe na začiatku 20. storočia so zreteľom na slovenskú a predovšetkým českú otázku. Doc. PhDr. L. Hladký, CSc., z Brna predstrel vo svojom referáte problematiku vývoja juhoslavianskych národov na začiatku 20. storočia a v priebehu prvej svetovej vojny. Doc. PhDr. P. Švorc, CSc., (FF PU) sa zameral na predstavenie štátotvorných snáh a ich reálne uskutočnenie u jednotlivých stredoeurópskych národov po skončení prvej svetovej vojny. PhDr. B. Ferencuhová, CSc., z Historického ústavu SAV vo svojom vystúpení poukázala na výsledky mierovej konferencie v Paríži v rokoch 1919 - 1920 a ich do-sah na jednotlivé stredoeurópske národy.

Ďalší deň pokračovalo rokovanie v dvoch sekciách. Referujúci sa zamerali hlavne na vykrytie otázok vývoja v stredoeurópskom priestore v hraniciach bývalej habsburskej monarchie a hlavnú pozornosť venovali národom, ktoré žili v Rakúsko-Uhorsku. V prvej sekcií, ktorá bola venovaná všeobecnejším otázkam dejín, vystúpilo celkom 13 referentov (z nich 4 zo zahraničia). Zameraním a obsahom referátov sa sústredovali predovšetkým na vzťahové otázky. V druhej sekcií zameranej na problematiku slovenských dejín, vystúpilo 11 účastníkov, ktorí sa venovali vzťahovým otázkam s akcentom na slovensko-české, slovensko-rusínske, slovensko-ukrajinské a slovensko-nemčeké otázky. V závere rokovania nasledovala živá diskusia, ktorá bola venovaná predovšetkým predneseným tématom.

Záver konferencie sa uskutočnil opäť v pléne. Organizátori sa podčakovali všetkým, ktorí prišli do Prešova a aktívne vystúpili. Zároveň účastníkov infor-

movali o tom, že referáty, ktoré odzneli na konferencii, by mali byť publikované v zborníku.

PhDr. Ján Mojdis, CSc.

Katedra všeobecných dejín FF PU

Začiatkom školského roku 1998/1999 bola na GBF PU otvorená nová fakultná knižnica, ktorá bola doposiaľ umiestnená v nevyhovujúcich priestoroch. Po rekonštrukcii pribudla aj čítarňa, ktorá doteraz absentovala. Vedúcou knižnice je Mária Blaščáková (na snímke).

Text a foto: Mgr. F. Dancák

Dňa 24.11.1998 usporiadala GBF PU vedeckú konferenciu, ktorá sa niesla v námeni 180. výročia Prešovského biskupstva, 30. výročia obnovenia činnosti gréckokatolíckej cirkvi a 110. výročia narodenia biskupa P.P. Gojdíča.

Na konferencii odzneli prednášky: Život cirkev v spoločnosti počas 180 rokov biskupstva (doc. ThDr. F. Janhuba, dekan fakulty), Cirkev ako tajomstvo (doc. ThDr. P. Ambros, dekan CMBF UP v Olomouci), Biskup P.P. Gojdíč a jeho obeta (ThLc. P. Štúrak), Univerzitný profesor ThDr. Miklás Russnák, vedec našej fakulty (ThLc. V. Boháč).

Konferenciu pozdravil prešovský sídelný biskup Mons. Ján Hirka a rektor PU doc. PhDr. Karol Feč (na snímke).

Text a foto: Mgr. F. Dancák

Pohľad na účastníkov konferencie pri príleži-
tosti 65. narodenín prof. PhDr. M. Daniláka,
CSc.

MIESTO PRE ŠTUDENTOV PU

Spravodajstvo z volieb do akademických senátov

Noví zástupcovia študentov

Tohtoročná volebná jeseň neobišla ani akademickú pôdu PU. Na troch fakultách sa uskutočnili voľby do fakultných akademických senátov. Na PF a FHPV PU sa volila celá študentská časť akademických senátov, na FF študenti volili v doplnkových voľbách. Priebeh volieb i obdobie pre nimi sprevádzal zvyšujúci záujem študentov o dianie sa na fakultách. Ostatné voľby na FHPV „naštartovali“ aj akéosi predvolebné obdobie, a tak to nebolo inak ani v týchto voľbách - plagáty, letáčiky, osobné stretnutia, volebné programy ... Podobne to bolo aj s účasťou voličov. Možno povedať, že tendencia je vzostupná, hoci je ešte stále veľa takých študentov, ktorých nič nezaujíma. Spravidla sú to tí istí, ktorí potom na všetko nadávajú... Najviac študentov prejavilo svoj záujem o voľby na FHPV - takmer 40 %, na FF to bolo necelých 25 % a na PF volilo okolo 20 % oprávnených študentov.

Treba skonštatovať, že samotné voľby boli zabezpečené rôzne. Najlepšiu organizáciu volieb mala FHPV PU. Volebná komisia pripravila volebnú vyhlášku, ktorá absentovala v prípade volieb na PF a FF. Nie každý fakultný akademický senát sa postavil k doplneniu svojich radov o zástupcov študentov zodpovedne, a to napriek tomu, že študenti môžu tvoriť až tretinu senátu. Aj na zorganizovaní voľieb sa prejavila schopnosť predovšetkým študentských častí akademických senátov. Nie je práve najlepším znakom bola nevedomosť o mieste, kde sa môže hlasovať, ako to bolo v prípade

PF. Absolútne neprijateľným však je taký spôsob hlasovania, aký dovolila volebná komisia v prípade FF. Podľa našich informácií aspoň jeden študent hlasoval aj za svojho kolegu. To je nonsens a je to takmer dôvod na vyhlásenie týchto volieb za neplatné. Ani celkové zabezpečenie volieb zo strany AS FF, resp. jeho študentskej časti, či o dôvodech doplnkových volieb.

Predstavme si nových zástupcov študentov v jednotlivých fakultných akademických senátach.

Pedagogická fakulta

Gabriel Litavec, študent 3. ročníka, špecializácia hudobná výchova, pochádza z Košíc. V akademickom senáte pôsobí druhé funkčné obdobie.

Ivana Bačková, študentka 2. ročníka, špecializácia logopédia, pochádza z Michaloviec

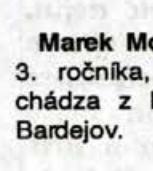
Fakulta humanitných a prírodných vied

Martina Karnišová, študentka 3. ročníka, SJ – NJ, pochádza z Prešova, členka Študentskej rady vysokých škôl SR. V AS pôsobí 2. funkčné obd.

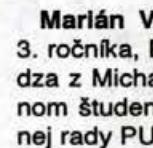
Jozef Kuraj, študent 4. ročníka, Ma–Fy, pochádza z Prakovce, predseda senátu. V akademickom senáte pôsobí druhé funkčné obdobie.

Marek Mokriš, študent 3. ročníka, Ma–Te, pochádza z Kružlova, okr. Bardejov.

Ladislav Rášiš, študent 3. ročníka, Sj–Fy, pochádza z Rožňavy, člen redakčnej rady periodika PU. V akademickom senáte pôsobí druhé funkčné obdobie.

Marián Varga, študent 3. ročníka, De–Rj, pochádza z Michaloviec, je členom študentskej internátnej rady PU.

Filozofická fakulta

V doplnkových voľbách do AS FF PU boli zvolení títo študenti:

Radoslav Štefančík, Lubica Borošová a Richard Kravec.

Želáme všetkým novým členom akademických senátov, aby sa im v nasledujúcom funkčnom období darilo v ich činnosti. Verme, že svojou prácou prispeju k ďalšiemu rozvoju predovšetkým mimoškolského študentského života.

LR

MÔJ POHLAD NA VOLBY

V úvode môjho príspevku chcem podakovať Ladislavovi Rášišmu, s ktorým som mohol spolupracovať v predvolebnej kampani. Ďakujem každému členovi volebnej komisie, zvlášť jej predsedničke Marianne Kotusovej, za veľmi dobrú propagáciu a organizáciu voľieb. Ďakujem všetkým kandidátom pre voľby do AS FHPV PU za korektný predvolebný boj. Ďakujem všetkým voličom, ktorí ma svojim hlasom podporili v deň voľieb. Dúfam, že moja práca v AS FHPV PU uspokojo všetkých 447 voličov.

Prečo som spomnul toto číslo? Preto, lebo som čakal, že bude začínať minimálne číslicou 5. Pretože 447 je len 37 % z 1203, čo je číslo, ktoré charakterizuje počet študentov a študentiek FHPV PU. To naozaj ostatných nezaujíma, kto ich bude dalších 18 mesiacov zastupovať v senáte? Tvrď, že o voľbách nevedeli, že trápnu výhovorkou. U mňa by s touto výhovorkou uspeli, len ak by boli nevidiaci. Nevšimnúť si volebnú vyhlášku naozaj potrebovalo riadnu dávku slepoty.

Možno by mohli tvrdiť, že ich neoslovil program ani jedného z kandidátov. Myslim si, že jedenásť kandidujúcich študentov poskytovalo pestrý volebný program. Stačilo len posúdiť, či sľuby sú reálne splniteľné alebo nie, a to si myslim nebola až taká náročná úloha. Škoda, že ju nezvládlo viac študentov.

Volby boli, noví senátori sú zvolení. Teraz je len na nich, aby sľuby plnili. Kto slúbil veľa, mal by aj veľa splniť, kto slúbil menej, je menej zaviazaný.

Dúfam, že všetci plati budeme v senáte faťať za jeden povraz, faťať za všetkých študentov FHPV PU.

Marek MOKRIŠ

Čitate správne, Duch internátu. Keďže študujem matematiku, počúsiť by som tento termín zadefinovať. Duch internátu je osoba, ktorá sa prejavuje (zatiaľ) počas voľieb. Predmetom jej činnosti je zberateľský záujem s úzkou špecializáciu na plagáty. „Potešilo“ ma, že prvú Jeho podnikateľskou činnosťou boli plagáty TÍMU (predvolebná spolupráca dvoch kandidátov pre voľby do AS FHPV PU). Uvediem krátky citát zo spomínaného plagátu: „Nečítaj, ak ľa život na FHPV nezaujíma, nečítaj, ak nechceš voľi...“, preto nerozumiem, čo Ducha internátu viedlo k ich strhávaniu. Ako nakoniec vysvitlo, nešpecializoval sa len na tieto plagáty, ale aj na plagáty ostatných kandidátov pre voľby do AS FHPV PU (aspoň tých, čo ich vyvesili na novom internáte). Jeho zberateľská vášeň by sa dala charakterizať aj takto: Vyves a za dve hodiny (po dohode je možný aj kratší termín) bude všetko dokonale zvesené. Položil som si otázku: „Prečo to Duch internátu robí, má jeho činnosť zmysel? Sám som odpoved nenašiel, ale odpovedalo mu 447 študentov a študentiek FHPV, ktorí sa ako voliči zúčastnili na voľbách.“

DUCH

INTERNÁTU

Marek MOKRIŠ

MIESTO PRE ŠTUDENTOV PU

Je to o nás

Demokratické princípy riadenia spoločnosti by sa mali odzrkadľovať na všetkých úrovniach jej existencie.

Tak je to aj na akademickej pôde, kde sa myšlienka spoluúčasti študentov na riadení univerzity (alebo rozhodovaní o dôležitých otázkach jej fungovania) transformovala do formy členstva zástupcov študentov v akademickom senáte. Takáto forma demokratického riadenia univerzity je prínosom pre všetkých členov akademickej obce. Na druhej strane sa v kruhoch študentov začínajú ozývať hlasy volajúce po efektívnejšom prepojení zvolených zástupcov v akademickom senáte (AS) so študentmi, ktorí im odovzdali vo voľbách svoj hlas a v ňom svoju dôveru. Zástupcovia študentov v AS by mali vystupovať v mene študentov a delegovať ich požiadavky a priponiemky na mieste, kde sa majú realizovať. Nechceme na tomto mieste útočiť na činnosť našich zástupcov v AS. Verím, že svoju prácu vykonávajú zodpovedne, čestne a s vedomím svojho dôležitého postavenia. Jednako sa stále častejšie stretávame s vyjadreniami študentov, z ktorých je možné dedukovať skepsu, apatiu a bezmocnosť. Vraj nás tí hore aj tak nepočuvajú, vraj si aj tak vždy urobia to, čo budú chcieť a naši im v tom budú nezabráňať alebo dokonca pritakajú. Nemám na mysli žiadnu konkrétnu situáciu, ktorá bola riešená na zasadnutí AS. Skôr chcem povedať, že už dlhšiu dobu vnímam abstinenciu stretnutí našich zástupcov s nami - študentmi. Akoby všetko, čoho sa má týkať naša spoluúčasť na riadení univerzity, bolo koncentrované v akte volieb do AS. Kde sa však podala spätná väzba? Ako naši volení zástupcovia v senáte vedia, čo študentov trápi, čo ich zaujíma, aké názory zastávajú k rôznym problémom na univerzite? Áno, existujú zasadnutia akademickej obce, kde sme oboznamovali s činnosťou senátu a s akútymi problémami univerzity. Nie je to však málo! Vedú skutočnosti ide len o prezentáciu holých faktov. Skutočne som nepostrhol, žeby tí, ktorí sme dali do rúk právo na vyjadrenie našich názorov, nejakým spôsobom ďalej bojovali za presadenie našich záujmov a tým aj o možnosť svojho ďalšieho pôsobenia v tomto orgáne. Nechceme dávať žiadne konkrétné rady či odporúčania, podľa ktorých by sa mali naši zástupcovia správať. Spôsobov, ako zabezpečiť trvalý a plinohodnotný kontakt tých, ktorí sú zvolení s tým, ktorí ich zvolili, je určite viacerých. O formu v tomto prípade ani tak nejde. Dôležité je, aby každý z nás prispeal k tomu, čo budovali naši predchodcovia, aby sme dokázali prekročiť vlastný tieň a začali sa usilovať o naplnenie toho, čo sme si v oných pamätných dňoch predsazvali - aby sa už nerozhodovalo o nás bez nás.

Marek Lukáč, FF 4. ročník

... a to bolo všetko

Hádam najdôležitejší sviatok študentov, ak nie celej akademickej pospolitosti - 17. november, Deň študentstva, sme v tomto roku na našej alma mater ani nepostrehli. Lepšie povedané, sviatok sme si poniekto všimli, len oslavu žiadne neboli. Čažko generalizovať, ale z ostatných rokov je zrejmá tendencia absolútneho ignorovania tohto významného dňa z pohľadu univerzity, ako aj väčšiny fakult, a to či už z pohľadu ich orgánov alebo z úrovne študentov. Výnimkou bola len Fakulta humanitných a prírodných vied, na ktorej študentská časť AS v splupráci s vedením organizovala študentskú veselicu.

Rektorské či dekanské voľno predsa nemôže kompenovať celý Deň študentstva. Namiesto toho, aby študenti pocitili aspoň v tomto období to „študentské“ v sebe, aby sa vytvorili a neskôr rozvíjali vzťahy medzi školou a poslucháčmi, študenti sa vegetovali doma alebo na internáte. Je smutné a alarmujúce, že sa nič nerobi proti stále sa zvyšujúcej pasivite, ba až apatii študentov a školy. Je neprijateľné, aby sa volení zástupcovia študentov správali tak pasívne. Na druhej strane nemožno prieť ani postoj študentov. Nedá sa akceptovať ani alibistický názor o pretrvávajúcich problémoch novoznáknutých fakúlt a univerzít, mohli by sme skínať na úroveň, keď budú čoraz mladšie...

LR

Posledná udalosť, ktorá mi znova nabúrala môj skromný logický náhad na dianie na našej univerzite, boli voľby do AS FHPV PU. Otriaslo to moju viero v zdravú, nenastrbenú budúcnosť našho štátu, ktorá v ohromnej miere závisí od nášho konania a správania. Už po niekoľkýkrát ste ma presvedčili, že Vám nezáleží na verejném dianí, na šanci pre zmienu, a ak aj, tak to nedáte patrične najevo. Istý zápal pre dobrú spoločnosť vec je elementom postrádaným vo Vašich myšliach.

Ale vráťme sa k voľbám do senátu. S rozčarovaním som musel konstatovať, že ste nevyužili svoje právo voliť. Účasť na voľbách nepresiala hranicu 40% zo počtu právoplatných voličov, čo len dokazuje mienku mnohých ľudí, ktorí znie: „Však ten môj hlas tam aj tak nezávážil“. Ale to je absurdný nezmysel, pretože takýmto spôsobom získavame skreslený obraz myšlienkového smerovania fudi, a to všetkých ľudí! Nazval by som to chorobou celého Slovenska nepri-

kladať váhu na verejné vyjadrenie mienky a individuálne prispenie do diania v spoločnosti. Prečo si nemôžeme vziať príklad od ľudov, ktorí sice boli od nepamäti považovaní Anglikanmi za menej intelektuálne vyspelý národ vhodný na vykonávanie len manuálnej práce a

...vráťme sa k voľbám do senátu

navyše sústrediaci sa na budovanie vieri, no boli to práve oni, ktorí mali možnosť využiť hlasovacie právo v mierovej otázke týkajúcej sa uzavretia konfliktu medzi katolíkmi a anglikánmi a chopili sa svojho práva v ohromujúcej miere. K volebným urnám pristúpilo više 90 % z celkového počtu oprávnených voličov. Tomu vratim ozajstný zájem o veci spoločné a ochota zasadíť sa za určitú ideu!

Toto je jedna z mojich smutných reflexií. Ďalší je spôsob, akým

Fyzici po novom

Študenti 4. ročníka odboru fyzika na FHPV PU 11. novembra 1998 po viac ako 5 rokoch obnovili tradičiu spoločenských posedení členov a študentov katedry fyziky zorganizovaním „katedrovice fyzikárov“. A veru bola že to udalosť, ktorú si pochvaľovali ako učitelia, tak aj študenti. Aby študenti vedeli, s kym majú dočinenia, najprv bolo pripravené nezvyčajné predstavenie katedry, a tak mali učitelia dôvod premyšľať nad zdrojom naozaj veľmi zaujímavých informácií. V rámci bohatého programu bolo aj prijímanie prvákov do vznešeného cechu fyzikov, ktoré sa samozrejme nezaobíšlo bez „klasickej“ sľubu. Mimochodom, bol prekladaný aj do rusnáckeho jazyka a prváci v ňom slúbili aj nemožné, vedľa čo iné už ostávalo... Po imatrikulácii mladých fyzikov nasledovala vedomostná previerka, v ktorej zástupcovia každého ročníka spolu s jedným poradcом z radov členov katedry dokazovali, kto to naozaj vie... A zábava trvala až do rána, napriek tomu, že sa osmenásťom študentom nepodarilo prehovoriť svojich učiteľov o voľne na nasledujúci deň. Podľa hodnotenia vedúceho katedry PaedDr. Vladimíra Šebeňa, CSc., to bola akcia vskutku vydarená, prelomová. Vďaka nej sa teraz fyzici už majú na čo tešiť. O rok to možno bude ešte lepšie. Radí plníme želanie organizátorov podávať sa vedeniu FHPV PU, ktoré im vyšlo v ústrety a finančne prispeло na toto študentské podujatie a rovnako treba oceniť aj veľmi priaznivý prístup katedry fyziky.

LR

Študentská veselica FHPV PU

30. novembra 1998 si študenti Fakulty humanitných a prírodných vied PU pripomenuli Deň študentstva. FHPV PU a študentská časť Akademického senátu FHPV PU totiž zorganizovala študentskú veselicu spojenú s prijímaním prvákov do cechu študentského a ocenením študentov FHPV PU s príležitosťou Dňa študentstva. A bola to jediná akcia tohto druhu v rámci univerzity. Hoci ju sprevádzal značný nezáujem zo strany študentov, osobitne prvákov, účasť i zábava nakoniec bola celkom prijemným prekvapením. Prípravu tejto akcie sprevádzalo niekoľko významných momentov. Veľmi pozitívnym zistením bola kooperácia s vedením fakulty, ktoré vyšlo študentom v ústrety, ako sa len dalo. Aj napriek všeobecne zlej ekonomickej situácii v školskej vede FHPV PU vykrylo polovicu rozpočtu. Fakulta teda prejavila skutočný záujem o svojich študentov, a to treba hodnotiť veľmi vysoko. Akosi samo od seba sa von prediera pocit spokojnosti, že akciu sa podarilo zorganizať a že je už za nami. Hoci v protiklade s ním je skutočnosť nedostatkov a chýb, ktoré podujatie sprevádzali. V každom prípade je dobre, že veselica bola zorganizovaná. Táto študentská prvotina má veľkú šancu na výrazné zlepšenie. Zárukou je skupina senátorov - ľudí, ktorí chcú niečo robíť, nazbierané skúsenosti a vedenie fakulty, ktoré náležite podporuje študentské aktivity. Očakávame teda ďalšiu študentskú veselicu pozitívne!

LR

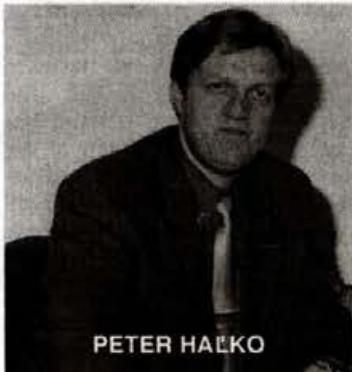
ste tí, ktorí ste využili to nepopierateľné právo na našich fakultných voľbách. Hlasovať za ľuďa, ktorého nepoznáte, alebo poznáte len z tej „búrlivejšej“ stránky, považujem za nesvedomitosť a nedôkladnosť. Ak nám nebude záležať na našom vlastnom konaní a neprisúdime mi istú dávku prehodnotenia v ohľade na dosledky, môžeme dosť ľahko a pozvoľne upadnúť do anarchie. Začať sa správať na podklade rozumovej úvahy je omnoho komplikovanejšie než len podľa inštinktívnych pudov, ktoré sú v prevahu u zvierat. Mnohí ste ma presvedčili o pravdivosti tohto tvrdenia tým, že ste sa priklonili k druhej alternatíve.

Martin Lavrik

Poznámka redakcie: V ďalšej časti článku autor sa zaberá ubytovaním študentov v ŠDaj PU. Ke tejto problematike sa vrátime v nasledujúcom čísle v rozhovore s prorektorm prešovskej univerzity prof. PhDr. Imrichom Belejčkacom, CSc.

NAŠE INTERVIEW S RIADITEĽOM UK Ing. Petrom HALKOM

Po odchode bývalého riaditeľa Univerzitnej knižnice (UK) Jozefa Tutočkoh, prom. fil., do dôchodku ste boli na základe konkurenčného konania menovaný rektorm PU do funkcie riaditeľa UK. S akými predstavami ste nastúpili do tejto funkcie?

PETER HALKO

V Univerzitnej knižnici pracujem od roku 1992 a dôverne poznám všetky problémy, ktoré ju trápi. Pre našich používateľov sa ako najvýznamnejšie javia problémy s nedostatkom študijnéj literatúry a otváracie hodiny UK, to je však iba vrchol ľadovec. Sú tu aj problémy s nedostatkom skladovacích priestorov, s nevhodným pracovným prostredím, s automatizáciou, s nedostatom miest na štúdium, s absenciou protipožiarneho systému, atď. Mojmim cieľom je vyriešenie týchto problémov skvalitníť činnosť UK a pozdvihnuť ju na také miesto, aké jej právom patrí, aby sa stala srdcom našej univerzity, základom univerzitného informačného systému a poskytovať moderné informačné služby na úrovni doby, v ktorej žijeme.

Plne si uvedomujem, že riešenie väčších problémov je závislé predovšetkým od finančných možností PU a od personálneho dobudovania UK, takže bez adekvátnej podpory vedenia PU, ako aj fakult naplnenie tohto cieľa nie je možné. Od môjho nástupu túto podporu pocitujem a nebyť nesťastného vziahania rozpočtu, som presvedčený, že by ju výraznejšie pocitili aj naši používateľia.

Akým spôsobom chcete tento cieľ dosiahnuť?

Na dosiahnutie tohto cieľa je nevyhnutné realizovať zmenu organizačnej štruktúry UK a PU, zmenu spôsobu financovania UK, personálne dobudovanie, implementáciu automatizovaného knižničného systému ALEPH, zvýšenie počtu študovní, zlepšiť materiálnu vybavenosť UK a informovanosť o činnosti UK.

Čo sa zmenilo v UK od Vášho nástupu?

Predovšetkým bol vypracovaný nový Organizačný poriadok a následne Knižničný poriadok, ktoré upravujú organizačnú štruktúru a poskytovanie služieb v súlade s novými potrebami UK a v súlade s tým boli vykonané adekvátné zmeny na pracovisku. Po pohľadu používateľa je najviac viditeľnou úpravou študovne (samoštátny vchod, elektronická brána...), ktorá sa uskutočnila s finančnou podporou nadácie Open Society Fund. Obnovili sme aj poskytovanie rešeršných služieb

z bibliografických databáz, ktorými disponujeme.

Ako sa prejavili tieto zmeny na prevádzke študovne?

V súvislosti s rekonštrukciou bola vykonaná aj revízia fondu študovne, ktorá priniesla veľmi nepríjemné výsledky. Za posledné dva roky zmizlo zo študovne 185 kníh a više 200 periodík, nehovoriač o

požičky a rešeršovať aj v databázach ďalších knižníc.

Spomínali ste nedostatočné personálne zabezpečenie, kolko zamestnancov má UK?

K dnešnému dňu má UK 18,5 pracovníkov, čo je vzhľadom k potrebám knižnice, ale aj univerzity nepostačujúce. Knižnice nášho typu majú okolo 30 pracovníkov (napr. 28 v UK TU a 33 v UK UPJŠ Košice). Z toho potom vyplýva aj kvalita a kvantita služieb, ktoré sú schopné poskytnúť nielen v centrálnej knižnici, ale aj na dislokovaných pracoviskách UK (PBF a GBF), kde služby poskytujú iba 1 stály pracovník! V UK máme schopných a pracovitých ľudí, ktorí odvádzajú kvalitnú

venská národná bibliografia, Česká národná bibliografia, ERIC, MLA a 2 séria Current Contents on Diskette. Ďalej sme v tomto roku začali so spracovaním evidencie publikačnej činnosti pre celú univerzitu v programe EPC Rapid Library. Pre zamestnancov PU poskytujeme ešte medzinarodenú výpožičnú službu (MVS) a medzinárodnú MVS. Samozrejmostou sú konzultantské a poradenské služby pri vyhľadávaní informačných prameňov. Bližšie informácie dostanete pri návštive UK, takisto ich môžete nájsť na WWW stránke UK (<http://www.unipo.sk/~publib>).

Ako si predstavujete budúcnosť UK?

Aby mohla UK poskytovať služby na požadovannej úrovni, je potrebné v prvom ra-

ČAKÁ NÁS V MNOHÝCH OBLASTIACH

EŠTE VELA PRÁCE

poškodenosti tejto literatúry. Preto sme museli zrušiť voľný výber literatúry a zakázať jej vynášanie z priestorov študovne. Z tohto dôvodu sme začali poskytovať aj reprografické služby z dokumentov vo fonde UK, ktoré poskytujeme do 24 hodín. Zároveň sme museli aj personálne posilniť zabezpečenie týchto služieb.

Ako postupuje automatizácia UK?

Univerzitná knižnica v súčasnosti implementuje automatizovaný integrovaný

prácu. Dúfam, že je len otázkou času, keď sa deficit pracovníkov v UK odstráni.

Aké služby teda poskytuje Univerzitná knižnica pre svojich používateľov?

Okrem absenčných a prezenčných vypožičívaniach služieb, ktoré sú najviac využívané,

Študenti jednotlivých fakúlt PU trávia svoj voľný čas na štúdium vo vynovených priestoroch knižnice.

knižničný systém ALEPH, ktorý zakúpila aj s hardvérom na základe spoločného projektu KOLIN spolu s UK UPJŠ Košice, UK TU Košice a ŠKK Košice z prostriedkov Melonovej nadácie. Týmto projektom sme sa stali súčasťou globálnej knižničnej siete CASLIN, ktorá združuje najvýznamnejšie knižnice na Slovensku a v Čechách. Implementácia ALEPHu neprebieha úplne podľa našich predstáv. Hlavným dôvodom je nedostatočné personálne zabezpečenie a nedostatok finančných prostriedkov. Napriek tomu predpokladám, že automatizovaný vypožičík, ktorý najviac potrebujeme, budeme schopní spustiť v priebehu budúceho roka.

Pre našich používateľov to znamená, že si budú môcť z ktoréhokoľvek počítača pripojeného na internet prezerat našu databázu, svoje vý-

vané, poskytuje UK zdarma aj rešeršné služby, a to z elektronických databáz. Slo-

Pohľad do študovne — knižnice.

de personálne ju posilniť a zabezpečiť dostatočné množstvo informačných prameňov a finančných zdrojov, k čomu chceme sami aktívne prispieť. Vedľa posledné 3 roky sme prostredníctvom grantových projektov zabezpečili pre UK finančné prostriedky vo výške takmer 3,5 mil. Sk. Ďalej je nevyhnutné zvýšiť počet miest v študovni, resp. počet študovní UK, pretože terajší stav zdáľka nepostačuje. Na súprístupenie nových informačných technológií plánujeme zriadit multimediálnu študovňu a rozšíriť tým služby bibliograficko-informačného pracoviska. Nové trendy v knižničnej oblasti ukazujú, že knižnice sa bez využívania výpočtovej techniky už nemôžu zaobísť, dokonca na niektorých zahraničných univerzitách dochádza k zlúčaniu výpočtových a knižničných pracovísk.

Ak sa chceme dostať na štandardnú úroveň univerzitných knižník a aspoň sa priblížiť k svetovým trendom v oblasti poskytovania komplexných knižnično-informačných služieb, čaká nás v mnohých oblastiach ešte veľa práce.

Ďakujem za odpovede.
Rozhovor pripravil M. Rusinko

Sviatok knihy v Prešove

1. decembra 1998 sa v Prešove svoju novou produkciu predstavilo bratislavské Vydavateľstvo Spolu slovenských spisovateľov. Na straniciach s učiteľmi slovenského jazyka a literatúry, žiakmi prešovských škôl, študentmi Prešovských univerzít a mestnou spisovateľskou obcou hovoril riaditeľ vydavateľstva Alexander Halvoník o doteraz vydaných knihách a o plánoch do budúcnosti. Zvlášť sa zmienil o edícii Moja klasika, v ktorej sa prezentujú diela slovenských spisovateľov prvej polovice našho storočia, často nedostupné a žiadane najmä novými generáciami študentov. Obsahom stretnutia bolo aj predstavenie kníh prešovských autorov - debutu Petra Karpinského Oznamujeme všetkým majiteľom hrobov a piatej zberky poézie Ladislava Šimona Poznámky z cesty. Tieto podujatia, ktoré mali pozoruhodný ohlas, pripravil Imrich Vaško, tajomník košickej odbočky Spolu slovenských spisovateľov.

NAŠA PORADŇA

Vy sa pytate,
my odpovedáme

Poučenie pacienta pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

Zákonomadca v par. 15 zákona o zdravotnej starostlivosti (úplné znenie zákona je uverejnené v Zbierke zákonov č. 303/1998 Z.z.) upravil, že lekár je povinný vhodným a preukázateľným spôsobom poučiť pacienta, prípadne blízke osoby pacienta, o povahе ochorenia a o potrebných zdravotných výkonoch tak, aby mohli aktívne spolupracovať pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Obsah vhodného poučenia určuje lekár v každom prípade individuálne tak, aby bolo urobené ohľadne a eticky a aby u pacienta nenarúšalo liečebný proces.

Lekár je povinný poskytnúť pacientovi úplné poučenie, ak:

a) sa má pacient podrobniť výkonu neliečebnej povahy,

b) je pacient postihnutý pohlavnou chorobou, AIDS alebo inými prenosnými ochoreniami, ktoré si vyžadujú osobitné opatrenia na zabránenie ich šíreniu.

V prípade, ak si to pacient výslovne želá, lekár je povinný poskytnúť mu úplné poučenie vtedy, ak sa má pacient podrobniť závažnému liečebnému výkonu alebo jeho ochorenie je podľa súčasných poznatkov lekárskej vedy nevyliečiteľné.

Lekár nie je povinný poskytnúť poučenie, ak si to pacient neželá. Vyhľásenie pacienta, že si neželá byť poučený, je potrebné urobiť v písanej alebo inak preukázateľnej forme. Ak pacient odmietne úplné poučenie, lekár je povinný poskytnúť mu vhodné poučenie. Spôsob poučenia pacienta treba zaznamenať do zdravotnej dokumentácie.

Pacientovi, ktorý nie je plnoletý, je pozbavený spôsobilosti na právne úkony, alebo má obmedzenú spôsobilosť na právne úkony, poskytuje lekár vhodné poučenie a pôvode ochorenia a o potrebných zdravotných výkonoch (poučenie podľa odsekov 2 až 4 par. 15 poskytuje lekár aj zákonému zaštupcovi).

Podľa ods. 6 par. 15 zdravotníci pracovníci, iní zdravotníci pracovníci a iní odborní zdravotníci pracovníci v zdravotníctve sú povinný poskytnúť pri výdaji a predaji liekov a zdravotníckych pomôcok úplné poučenie o ich správnom užívaní, o správnom zaobchádaní s nimi, o vedľajších účinkoch liekov a o správnej životospráve pri užívaní vydaného lieku.

Pri zistení pohlavných chorôb, AIDS a iných prenosných ochorení, ktoré si vyžadujú opatrenia podľa osobitných predpisov (zákon NR SR č. 98/1995 Z.z. o Liečebnom poriadku v znení neškorších predpisov), je lekár povinný pozvať každú osobu, o ktorej sa dozvie, že sa mohlo ochorenie na ňu preniesť, aby ju o tejto skutočnosti informoval.

Napokon, pri zistení závažnej genetickej choroby alebo pri podezrení na jej prenos lekár informuje o možnom ochorení pacienta a jeho pokravných príbuzných, o ktorých predpokladá, že by genetickú chorobu mohli ďalej prenášať. Osoba, ktorej po-

skytol lekár informáciu, je povinná o týchto skutočnostiach zachovať milčanivosť a o tejto povinnosti je lekár povinný ju poučiť.

Oznámenie úmrtia

Zákona o zdravotnej starostlivosti vyplýva, že úmrtie mimo zdravotníckeho zariadenia a nález mŕtveho tela sa musia bez meškania oznámiť lekárovi, ktorý mal mŕtveho v príamej zdravotnej starostlivosti, a ak takého nies, lekárovi, ktorý je najbližšie k miestu úmrtia. Pri podezrení, že úmrtie bolo spôsobené trestným činom alebo samovraždou, treba úmrtie bez meškania oznámiť príslušnému policajnému zboru (par. 50 ods. 1).

Povinnosť oznámiť úmrtie lekárovi uvedenému v odseku 1 má:

a) osoba, ktorá v čase úmrtia žila so zomretým v spoločnej domácnosti,

b) osoba, v ktorej byte alebo dome došlo k úmrtiu, alebo

c) lekár, ktorý zomretého pri úmrtiu ošetroval alebo bol k nemu privolaný (par. 50 ods. 2).

Z ods. 3 par. 50 je evidentné, že ak nies osoby, ktorá je povinná oznámiť úmrtie podľa odsekov 1 a 2 par. 50, oznamovaci povinnosť má každý, kto sa o úmrtí dozvie alebo našiel telo mŕtveho.

Úmrtie v zdravotníckych zariadeniach sa bez meškania oznamuje osobám blízkym zomretému, ak nies takých osôb, úmrtie sa oznamuje obci príslušnej podľa miesta trvalého alebo prechodného pobytu zomretého. Ak nemožno zistíť miesto trvalého pobytu, oznamuje sa úmrtie obci, v ktorej je zdravotnícke zariadenie umiestnené (par. 50 ods. 4).

Každý je povinný dať lekárovi, ktorý zomretého prehliada, informácie o okolnostiach, za ktorých došlo k úmrtiu.

Účasť na samovražde je trestne postihnutelná

Kto iného pohne k samovražde alebo inému k samovražde pomáha, potresce sa, ak došlo aspoň k pokusu samovraždy, odňati složky na šesť mesiacov až tri roky. Odňati na dva roky až osem rokov sa potresce páchateľ, ak spácha uvedený čin na osobu mladšej ako 18 rokov, na tehotnej žene alebo na osobu postihnutej duševnou poruchou alebo osobu duševne nedostatočne vyvinutej (par. 230 Trestného zákona).

Pokus samovraždy ani samovražda nie sú trestným činom. Trestanie by nebolo ani účinné, ani účelné, nemalo by zmysel. Trestná je účasť na samovražde, pokiaľ spočíva v tom, že páchateľ pohne iného k samovražde, alebo v tom, že páchateľ inému k samovražde pomáha. Prostriedky tu môžu byť rôzne. Napr. pohnutím k samovražde je nielen výslovne prehováranie iného, aby spáchal samovraždu, ale každé konanie spôsobilé vzbudiť v druhej osobe rozhodnutie spáchať samovraždu, a to aj pre zvláštny stav, v ktorom sa tato osoba nachádza. Tu treba prihliadať aj na duševné založenie a na duševný stav osoby, na ktorú sa pôsobi.

Trestný čin je dokonaný, keď došlo aspoň k pokusu samovraždy. Pohnutím k samovražde môže byť napr. aj sústavné týranie, vyvolávanie strachu pred nebezpečenstvom, hoci aj len vymyslený, udržiavanie osoby nervovo chorej alebo nervovo labilnej v deprezívnych stavoch a pod., pokiaľ tak páchateľ robí v úmysle primáť iného k samovražde - nesmie však ísť o donútenie (donútenie páchateľom iného k samovražde násilím sa posudzuje ako trestný čin vraždy).

Zodpovednosť pod vplyvom drogy

Kto sa uvedie vlastnou vinou do takého stavu, že nie je schopný ovládať svoje konanie alebo posúdiť jeho následky, je povinný nahradíť škodu v tomto stave spôsobenú; spoločne a nerozdelenie s ním zodpovedajú tí, ktorí ho do tohto stavu úmyselne priviedli (pozri par. 423 Občianskeho zákonnika). Ide o prípady opilstva a požitia omamných prostriedkov (drogy). Predpokladom je, aby k tomuto požitímu došlo zavinením, teda aspoň z nedbanlivosti. O toto zavinenie nejde vtedy, keď napr. konajúca osoba nevie, že ide o látky s omamnými účinkami.

Podstatou zodpovednosti podľa citovaného paragrafu je teda okolnosť, že zavinenie sa vzťahuje na požitie omamných látok, nie na vznik škody. Ostatné podmienky zodpovednosti podľa par. 420 Občianskeho zákonnika - protiprávny úkon, vznik škody a príčinna súvislosť - musia byť splnené. U tých, ktorí škodou priviedli do stavu podľa par. 423, napr. opilsti, treba preukázať ich úmyselné konanie, resp. zavinenie. Ich zodpovednosť je však samostatná, nezávislá od zodpovednosti príameho škodcu.

Škoda a tí, ktorí ho do stavu podľa vyššie uvedeného zákonného ustanovenia priviedli, zodpovedajú za škodu spoločne. Ide o zodpovednosť spoločnú a nerozdeleniu (par. 439 Občianskeho zákonnika), medzi sebou sa však vysporiadajú podľa účasti na spôsobenej škode.

Kupliarstvo

Trestný zákon v par. 204 upravuje skutkovú podstatu trestného činu kupliarstva. Zákonom NR SR z 18.8.1994 č. 248 s účinnosťou od 1. októbra 1994 bolo uvedené ustanovenie novelizované tak, že „kto iného zjedná, pohne alebo zvedie na vykonávanie prostitúcie, alebo kto koristi z prostitúcie vykonávanej iným, potresce sa odňati složky na jeden rok až päť rokov“.

Odňati složky na jeden rok až päť rokov sa páchateľ potresce, ak spácha uvedený čin použitím násilia, hrozobou násilia alebo hrozobou inej väznej ujmy, alebo zneužitím tiesne, alebo závislosti iného.

Odňati složky na dva roky až osiem rokov môže byť páchateľ potrestaný, ak:

- spácha taký čin ako člen organizovanej skupiny,
- spácha taký čin na osobu mladšej ako 18 rokov,
- spácha taký čin v cudzine.

Napokon odňati složky na päť rokov až dva roky sa páchateľ potresce, ak spácha čin uvedený v ods. 1 a 2 par. 204 na osobu mladšej ako 15 rokov v spojení s organizovanou skupinou pôsobiacou vo viacerých štátach.

K naplneniu znaku „koristi z prostitúcie vykonávanej iným“ sa nevyžaduje, aby páchateľ výslovne vyžadoval alebo vynucoval hmotný prospech z prostitúcie iného, ale bude postačovať opakovanej prijímanie úplatky za to, že uskutočnenie prostitúcie umožňuje.

MEDZINÁRODNÉ AKTIVITY PU

Katedra slavistiky FF PU v spolupráci s Poľským inštitútom v Bratislave zorganizovala v dňoch 12.-13. októbra 1998 medzinárodnú vedeckú konferenciu Slovensko-poľské kontakty v reláciách interkultúrnej komunikácie, ktorá sa konala pri príležitosti troch významných medzníkov v dejinách prešovskej (aj slovenskej) slavistiky: 30. výročia založenia lektorátu poľského jazyka, 5. výročia založenia katedry slavistiky a otvorenia štúdia polonistiky.

Konferencia bola venovaná Danute ABRAHAMOWICZOVEJ, prvej lektorke poľského jazyka na Filozofickej fakulte v Prešove, iniciátorke štúdia slovakistiky na Jagelovskej univerzite v Krakove, významnej poľskej slavistke a prekladateľke a veľkej priateľke Slovákov v Poľsku, ktorej šľachetné srdce predčasne dotklo 27. marca 1995.

Na otvorení konferencie sa zúčastnila riaditeľka Poľského inštitútu v Bratislave Dr. Wiktoria Mirońska, prorektor pre vedu a výskum PU doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc., a dekan FF PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. Konferenciu otvorila vedúca katedry slavistiky doc. dr. Júlia Dudášová, CSc., ktorá vyjadriala radosť nad pomerne vysokým počtom hostí z Poľska (19 účastníkov), ako aj z akademických a univerzitných pracovisk z Bratislavky (8 účastníkov). Zdôraznila zástoj Danuty Abrahamowiczovej v dejinách slovenskej i poľskej slavistiky, o čom svedčí aj hojná účasť jej žiakov, ko-

slavistami, jednako vo vedeckovýskumnnej orientácii prešovských slavistov.

Riaditeľka Poľského inštitútu v Bratislave Dr. W. Mirońska prečítala list mimoriadneho a spinomocného veľvyslanca Poľskej republiky

Ďalšie rokovanie bolo rozdelené do dvoch sekcií: jazykovednej a literárno-ethnografickej. V jazykovednej sekcií odznelo celkovo pätnásť referátov, v ktorej slovenski i poľski jazykovedci predstavili výsledky svojich výskumov v oblasti:

konfrontačného štúdia slovenského a poľského jazyka (morphologie, syntaxe, lexiky, frazeologie), goralských nárečí na slovensko-poľskom pomedzi na Orave a Spiši, kysuckých goralských nárečí v

Bukovine v Rumunsku (ide o jazyk, ale aj osudy presidlencov z okolia Oščadnice na Kysuciach v prvej polovici 19. stor., ktorí sa po repatriácii r. 1947 vrátili súčasti na Slovensko, súčasti odísli do Poľska). Nechýbali ani referáty opierajúce sa o výskum archívneho materiálu zo 16.-18. stor., pričom sa sledovali jednak slovensko-poľské, jednak slovensko-poľsko-ukrajinské kontakty v jazyku i antropomorfom. Napokon to boli referáty z problematiky jazykových kontaktov na slovensko-poľsko-ukrajinskom a na poľsko-ukrajinsko-bieloruskom pomedzi.

V literárno-ethnografickej sekcií celkovo odznelo šesnásť referátov, ktoré tematicky možno rozdeliť do niekoľkých menších blokov. Prvý blok referátov bol z oblasti literárno-historickej, druhý z oblasti literárno-theoretickej, tretí z oblasti recepcie poľskej literatúry na Slovensku a slovenskej literatúry v Poľsku, štvrtý blok referátov sa zameral na hodnotenie prekladov poľskej literatúry do slovenčiny a napokon slovenskej literatúry do poľsiny. V tejto sekcií odzneli aj referáty týkajúce sa problematiky výučby slovenského a poľského jazyka ako cudzieho jazyka, t. j. v cudzom jazykovom prostredí. Pozornosť vzbudili aj referáty opierajúce sa o výskum archívneho materiálu obsahujúceho údaje o poľských študentoch v Prešove a slovenských študentoch v Poľsku (v Akadémii Zamojskej) v 19. stor. Rokovanie v tejto sekcií uzavreli dva referáty. Jeden sa týkal problematiky Slovákov v Juhoslováii (ide o slovenskú menšinu vo Vojvodine) a druhý sa dotkol otázky postavenia Slovákov v Poľsku (ide o slovenskú menšinu na poľskom území Spiša a Oravy, ktorej dejiny sa začali pisať r. 1920 po rozhodnutí mierovej konferencie v Paríži).

Celkovo odznelo na konferencii tridsaťdeväť referátov, ktoré sa budú publikovať v osobitnom zborníku.

Na konferencii sa zúčastnilo 19 hostí z Poľska a 8 hostí z Bratislavky. Pre dejiny prešovskej slavistiky hodno zaznamenať, že išlo o hostí z desiatich inštitúcií z týchto univerzít a akademických, kultúrnych a krajanských pracovisk takmer z celého Poľska.

Vysokú úroveň slovenskej slavistiky reprezentovali aj domáci účastníci konferencie: z katedry slavistiky (6), z katedry slovenského jazyka a literatúry (2), z katedry vzdelávania dospelých a sociálnej práce (1), z Katedry slovenského jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (1) a z východoslovenskej odbocky Spolku slovenských spisovateľov (1).

Konferencia prebehla bez rušivých momentov a malá vysokú odbornú a organizačnú úroveň. Časťiaci konferencie ocenili tematické zameranie konferencie a zároveň vyjadrili potrebu konania takýchto medzinárodných vedeckých podujati, ktoré prispievajú k rozvoju nielen slovensko-poľských odborných kontaktov, ale aj k rozvoju a užívaniu slovensko-poľských kultúrnych kontaktov a vzťahov.

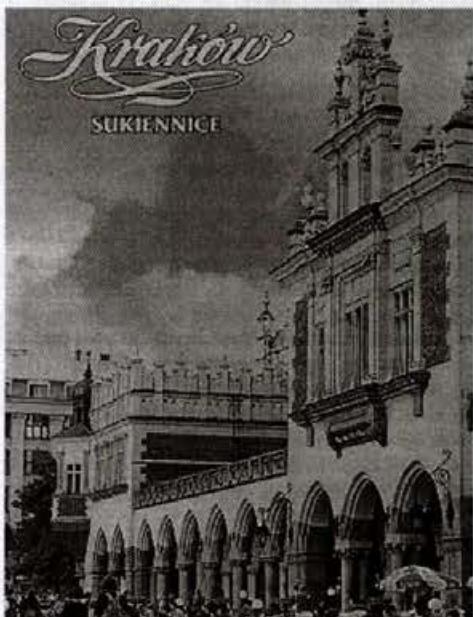

Doc. PhDr. Júlia DUDÁŠOVÁ, CSc. – vedúca Katedry slavistiky FF PU a predsedníčka organizačného výboru konferencie – autorka článku

na Slovensku Jána Komorníckeho, ktorý sa z vážnych dôvodov nemohol zúčastniť na otvorení konferencie. Jeho Eminencia v liste vyjadriala radosť, že sa na FF PU otvára polonistika, ktorú inicioval jeho predchodca prof. Jerzy Korolec, a zároveň v rámci svojich kompetencií prislúbil pomoc. Konferenciu zaželať úspešné rokovanie.

Obidvaja akademickí funkcionári prorektor V. Leško i dekan F. Mihina vo svojich príhovoroch zdôraznili potrebu konania takýchto medzinárodných vedeckých konferencií, výmeny vedeckých poznatkov v pribuzných odboroch i prezentácie výsledkov vedeckovýskumnnej činnosti v konfrontácii so zahraničím. Podčiarkli tiež vysoký kredit, ktorý má poľská veda na Slovensku, a to nielen v takých tradičných odboroch, ako je slavistika, ale aj v iných odboroch, ako je filozofia, sociológia, sociálna práca, výchova a vzdelávanie dospelých, etnológia a pod.

Po krátkej prestávke nasledovalo rokovanie v plene, v ktorom odznelo osiem referátov zameraných na výskum a analýzu diela Danuty Abrahamowiczovej. Autori hodnotili jej literárno-vedecké štúdie o slovenskej literatúre, jej preklady slovenskej príbytie a poézie, prekladateľské postupy, ktoré uplatňovala pri umeleckom preklade zo slovenčiny do poľsiny, jej zájstoj v oblasti jazykovedného výskumu a tvorby učebnic slovenského jazyka a antoligii slovenskej literatúry pre slovenské deti na Orave a Spiši v Poľsku, ako aj jej pôvodnú tvorbu (ide o denník, ktorý autorka písala ako tlmočníčka na stavbe tepelnnej elektrárne v Tušimiciach pri Prahe a ktorý ostal v rukopise). Časťiaci konferencie sa dozvedeli aj nové informácie týkajúce sa osudu bohatej slovakistickej knižnice D. Abrahamowiczovej, ktorá obsahovala vyše 1 600 kníh (išlo o najväčšiu súkromnú slovakistickú knižnicu v Poľsku).

legov a spolupracovníkov na konferencii. Keďa v šk. r. 1969/70 otvoril lektorát poľského jazyka na katedre slovenského jazyka a literatúry a keď do Prešova prišla prvá lektorka poľského jazyka Mgr. Danuta Abrahamowiczová z Jagelovskej univerzity v Krakove, tým sa vytvorili nebyvalé predpoklady pre vedeckovýskumnú spoluprácu, osobné kontakty a výmenu odbornej i krásnej literatúry medzi prešovskými a krakovskými slavistami. Už vtedy sa kládli základy polonistiky, ktorá bola otvorená ako nový študijný odbor na FF PU v tomto školskom roku. Polonistika v Prešove má teda dobré zázemie jednak v osobných, pracovných, vedeckých kontaktoch s poľskými slovakistami a

Aké zahraničné aktivity ste realizovali v tomto roku?

Vo februári a marci som strávil 6 týždňov na Savojskej univerzite v Chambéry vo Francúzsku. Okrem štúdia organizácie vysokoškolskej výučby

manažmentu turizmu som sa zúčastnil na intenzívnom kurze francúzskeho jazyka. Na tomto študijnom pobytu bola aj Mgr. J. Havrilová, ktorá sa venovala štúdiu metodiky vyučovania francúzština pre cudzincov. Značnú časť pobytu sme venovali kontaktom so strediskom, ktoré organizuje praxe a výmeny študentov. Aj v tomto školskom roku sa uskutoční výmena asi 12 našich študentov a študentov Savojskej univerzity.

Okrem aktivít vo Francúzsku som sa v dňoch 1. - 4. septembra na pozvanie Wyzszej szkoly biznesu v Nowom Szaci v Poľsku a SOPK v Prešove zúčastnil na medzinárodnej konferencii, ktorá sa zaoberala otázkami privatizácie a finančníctva. Ústne sa dohodlo, že v najbližšom čase sa pripraví spoločný projekt - Rozvoj pohraničných regiónov, na ktorom by sa za slovenskú stranu mali podieľať SOPK Prešov a Inštitút turizmu a hotelového manažmentu FF PU a za poľskú stranu Wyzsza szkoła biznesu a Obchodná komora v Nowom Szaci.

Dozvedel som sa, že v minulých dňoch navštívil PU kultúrny ataše Francúzskej republiky na Slovensku. Na tomto stretnutí si sa zúčastnil aj ty. Čo by ste na ITHM mohli z toho využiť?

Vieme aj o Tvojej aktivite v rámci mestského úradu...

Rád by som upresnil, aby nenašli nejaké dezinformácie, že ako poslanec mestského zastupiteľstva som zároveň predsedom komisie pre zahraničné styky. Nie je to tak dôvod, keď v rámci delegácie mesta Prešov som navštívil družovné mesto Brugherio nedaleko Milána. V rámci programu sme navštívili aj Politecnico Commercio v Miláne - zariadenie, ktoré pripravuje okrem iného aj manažérov pre oblasť turizmu, osobitne specialistov na organizovanie kongresov. Talianska strana nás oboznímila s organizáciou štúdia a poskytla nám aj ich učebné osnovy. Po preštudovaní môžeme niektoré časti využiť aj v našej príprave na ITHM.

Za stručné odpovede podakoval M. Rusinko

Doc. PhDr. Ladislav ŠIMON, CSc., autor článku a účastník knižného veľtrhu vo Frankfurte nad Mohanom

Každý rok v jeseni „vypukne“ vo Frankfurte nad Mohanom knižný veľtrh, na ktorom sa stretávajú najrozličnejšie knižné publikácie, ale aj iné „nosiče“ slova, hudba a obrazu z celého sveta so svojimi tvorcami, sprostredkovateľmi a širokou verejnosťou v deviatich výstavných halach, kde prebiehajú prezentácie a iné sprievodné podujatia, obchodné rokovania i celkom neformálne rozhovory.

Tentoraz sa Frankfurtský knižný veľtrh konal 7. - 12. októbra a oslávil okruhé jubileum - milovníci knižnej kultúry sa tu zišli už päťdesiatkrát. Každročne je na tomto podujatí poctená jedna krajina ako „tažisková“. V tomto roku to bolo Švajčiarsko, vlane Irsko, predtým Portugalsko a Rakúsko. V roku 2000 sa v tejto úlohe predstavia Poliaci. Tažisková krajina sa prezentuje komplexne aj mimo veľtržných priestorov - výstavami, vystúpeniami umeleckých teles i sólistov, autorskými čítaniami a ďalšími repre-

Návšteva na Frankfurtskom knižnom veľtrhu

zentačnými podujatiami. Švajčiari sa „uskromnili“ s priestormi prízemia jednej haly, nepostavili zvláštny pavilón, ako to býva zvykom - no zato využili aj tieto možnosti na zaujímavú knižnú výstavu, na všeobecnú propagáciu svojej krajiny vo forme rôznych tlačených materiálov i na prúd rozhovorov s jednotlivými autormi, pri ktorom asistovala televízia aj rozhlas. Témou rozhovorov bol nezriedka problém „svetovosti“ či „provinčnosti“ švajčiarskej literatúry.

Prestížnu Mierovú cenu nemeckého knižného obchodu, ktorá sa pri priležitosti Frankfurtského knižného veľtrhu udeľuje, dostal tento rok nemecký spisovateľ Martin Walser (1927) za prítomnosti najvyšších štátnych predstaviteľov. Walseorov prejav bol - ako vždy - kontroverzný, pretože sa už stalo zvykom, že sa udelenie ceny pokladá aj za možnosť otvorené vyjadriť svoje názory, vyslovit svoje najvúnortejšie presvedčenie.

Na Frankfurtskom knižnom veľtrhu sa pravidelné predstavuje Slovensko spoločne s expozíciou našich vydavateľstiev (pod zastrešením Národného literárneho centra) i samostatnými stánkami (potešilo napríklad, že si tohto roku mohlo samostané zastúpenie „dovolit“ bratislavské vydavateľstvo Nestor, ktoré vydáva pôvodné publikácie vyznačujúce sa pozoruhodným umeleckým stvárením). Inak má slovenská literatúra v konkurenčii iných národných literatúr prezentovaných na veľtrhu tažkú pozíciu. Jazykovú bariéru môžu prekonať ukážky nášho - podľa mojej mienky - svetového ilustrátorského a fotografického umenia, ale beletristika sa predsa len zakladá na slove. Preto je potrebné vydávať cudzojazyčné knihy. Túto funkciu plní rad „malých výberov“ z tvorby slovenských básnikov (Š. Záry, J. Ondruš, A. Marenčin, D. Podracká, J. Zambor, M. Richter), ktorý vyšiel ešte k letnému bratislavskému svetovému kongresu básnikov. V rámci sprevodných podujatí sme predstavili nemeckú edíciu tvorby Milana Rúfusa. Okrem toho sa prezentovala kniha Božia ulička - slovenská antológia o holocauste. Patrila sem aj moja prednáška 150 rokov slovenskej literatúry.

Tohtočný Frankfurtský knižný veľtrh sa skončil. Bol znova udalostou - ako každý rok. Znova presvedčil, že knižná tvorba ešte žije, hoci sa čoraz ľahšie presadzuje v súťaži s inými médiami. No i tieto médiá - a to je útechou - v nemajúce „žijú“ z literatúry.

Koncepčný vedecký seminár

Východoslovenská pobočka SFS SAV v Prešove usporiadala 15.10.1998 koncepčný seminár členov SFS SAV na Katedre filozofie a etiky FF PU.

Seminár s názvom Kritická reflexia humánnosti v etike sociálnych dôsledkov bol svojím obsahom orientovaný na problémy humánnosti a etiku sociálnych dôsledkov.

S úvodným slovom vystúpil doc. PhDr. Vasil Gluchman, CSc., ktorý celú svoju vedeckú prácu v oblasti etiky venuje práve problémom utilitarizmu, neutilitarizmu v súvislosti s konzervativizmom ľudského konania. Doc. Gluchman poukázal na spôsob diferencovania pojmov utilitarianický konzervativizmus a neutilitarianický konzervativizmus a ich humánnu rozmer.

Zaujímavý príspevok mal PhDr. Diatka, CSc., z Univerzity Konštántina Filozofa v Nitre, v ktorom sa venoval

problematike krízových situácií, neočakávaných situácií, jednoducho kríze morality a problémom etickej výchovy na ZŠ a SŠ, na základe ktorých by sa malí žiaci naučiť lepšie a správnejšie rozhodovať, aby sa naučili vstúpiť do života, sebareflexovať sa a zhodnotiť svoje konanie.

S ďalším príspevkom - Kríza autenticity človeka a etika sociálnych dôsledkov - vystúpila doc. PhDr. Anna Klimeková, CSc. Zaoberala sa problematikou filozofickej antropológie, konkrétnym problémom autenticity človeka, a to v krízových a nekrízových situáciách. Zvážila, či sa prikláňať k utilitarianickému konzervativizmu (onomu známemu SUMMUM BONUM - robíť čo najväčšie dobro pre čo najväčší počet ľudí), resp. k neutilitarianickému konzervativizmu - čo najviac zmenšovať bolest, krízové situácie.

So zaujímavým príspevkom s názvom Etika sociálnych dôsledkov teórie umenia vystúpila doc. PhDr. Jana Sošková, CSc., zdôraz-

nila nezastupiteľné postavenie aj samotného umenia v tejto oblasti.

Pracovníčka Masarykovej univerzity v Brne PhDr. Táňa Machalová, CSc., sa venovala otázkam intersubjektívnych a sociálnych javov v morálke a zamyslela sa aj nad problémom, kde vzniká morálka ako sociálny jav.

etikov a filozofov

Doc. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., sa dotkol veľmi meritórne problematiky konzervativizmu v dejinách filozofie a etiky a dôsledne zvážil úlohu utilitarizmu a jeho dôsledkov v dejinách filozofie.

Na záver vystúpil doc. PhDr. Petr Jemelka, CSc., ktorý sa venoval otácke environmentálnej etike a poukázal aj na problémy sociálnych dôsledkov vo vzťahu k environmentalistike.

Každý z uvedených príspevkov bol svojou povahou rozdielny, ale v záverečnej diskusii sme mali možnosť vymeniť si vlastné názory a dospieť k tomu, čo humanita je a čo so sebou nesie.

Doc. PhDr. Anna Klimeková, CSc., FHPV PU

ogická orientácia katedier

fakulty Prešovskej univerzity

PAT v Krakove na projekte Paideia a kresťanstvo, pripravuje sa ďalší projekt Otázka Boha a viery vo filozofii 20. storočia. Pripravuje sa aj návrh grantovej úlohy, ktorá bude riešiť problematicu z oblasti filozofie človeka.

V súvislosti s prechodom na šestročné štúdiu katedra predložila návrh učebného plánu porovnatelného s učebnými plánmi domácich aj zahraničných teologických fakúlt. Pracovníci katedry sa zúčastňujú na konferenciach učiteľov filozofie teologickej fakult v SR a ČR.

Obdobie rokov 1950-90 neprinalo kresťanským myšlienkom, teologická fakulta nejestvovala 40 rokov. To sa premietlo do problémov, ktoré si na katedre vyžadujú urgentné riešenie. Od obnovenia GBP katedra prešla organizačnými aj personálnymi zmenami. Najdôležitejšou úlohou nadalej ostáva výrazné zlepšenie kvalifikačnej štruktúry.

KATEDRA PEDAGOGIKY

RND. Jozef VOSKÁR
— vedúci Katedry pedagogiky

Tažisko obsahovej náplne práce katedry pedagogiky spočíva v metodicko-odbornej a didaktickej profilácii študentov na spôsobilosť vykonávať pedagogickú prácu na rôznych postoch i úrovniach spoločenského života, vo výchovných a sociálnych inštitúciach, na základných a stredných školách - ako učitelia náboženskej a etickej výchovy. V tejto oblasti katedra kladie osobitný dôraz a zvláštnu pozornosť didaktike etickej výchovy, aby sa nechápala ako protipôl náboženskej výchovy, ale ako jej prirodený ekvivalent, ktorý nakoniec tiež pochádza z principov kresťanskej morálky.

Katedra zameriava svoju aktivitu aj na oblasť špeciálnopedagogických. Katedra má viaceré pravidelných osvetových aktivít v oblasti prevencie drogovej závislosti, delikvenčnej a sociálno-charitatívnej činnosti. Členovia katedry pravidelne vstupujú do Zboru väzensko-justičnej stráže v Prešove a ich pracovníci zasa na pôdu katedry a na širokej báze spoločne hľadajú možné cesty prevencie a nápravy v oblasti penitenciárnej a postpenitenciárnej starostlivosti, a to nielen z hľadiska kriminálnej činnosti, ale i z hľadiska globálneho pohľadu na ľudskú osobnosť a jej vzťah ku spoločnosti.

Katedra napĺňa sny o širši komunikačný systém študentov a tieto sny realizuje rozšírením počtu hodín výučby živých cudzích jazykov.

KATEDRA BIBLICKÝCH VIED

Mons. Mgr. Ján GAJDOŠ — vedúci Katedry biblických vied

je základnou vedecko-pedagogickou inštitúciou na poznanie výskumu a výklad Svätého Písma ako základného prameňa kresťanskej viery. Sväté Písma spolu s tradíciou obsahuje Božie zjavenie. Je to inšpirované posolstvo Božia ľudu určené na ich spásu. Zo Svätého Písma sa odvíjajú všetky ostatné teologickej disciplíny. Úlohou katedry je priblížiť toto napísané Božie slovo

posluchácom tak, ako učí učiteľský úrad Cirkvi a ako sa zachovala tradícia. Podkladom sú diela cirkevných otcov a dokumenty koncilov. V ich rade dôležité miesto zaujíma vieroučná konštítucia II. vatikánskeho koncilu Dei Verbum - O Božom zjavení.

Sväté Písma je autentickým prameňom náboženského poznania, ale súčasne aj jedinečným literárnym dielom, ktoré silou Svätého Ducha chce osloviť každého človeka.

Biblické štúdium svojou náplňou a obsahom je podkladom pre ostatné teologickej disciplíny na prípravu duchovných a učiteľov náboženstva.

KATEDRA DOGMATICKEJ A MORÁLNEJ TEOLÓGIE

Členovia katedry v rámci pedagogicko-vedeckej činnosti umožňujú študentom osvojiť si úplnú, súčasnú, ThLic. Leander Tadeusz PIETRAS OSPPE — vedúci Katedry dogmatickej a morálnej teológie

vedecky spracovanú náuku katolíckej Cirkvi v oblastiach vierouky a mravouky. Štúdium na GBP sa totiž spája s budúcou prácou jej absolventov ako formátorov širokého publiku veriacich v povolaní učiteľov náboženstva a katolíckej etiky v školách alebo pastoračným vedením sponzorovaným s kňažskou službou.

Z tohto dôvodu záujem učiteľského zboru katedry je sústredený prevažne na vedenie a zdokonaľovanie pedagogického procesu. Avšak ani vo vedomí ani v praxi pedagogov nezaostáva snaha o výskumnú činnosť. Pracovníci sekcie morálnej teológie sa sústredili na problematiku cirkev ako inštitúcia umožňujúca náboženskú a etickú integritu človeka, jav náboženskej konverzie ako morálno-pastoračný problém, spravodlivosť a láska vo vzájomných vzťahoch náboženských skupín, rozvodovosť slovenských manželstiev a ich príčiny. Ďalší pracovníci katedry sa venujú komplexnej problematike sociálnej náuky Cirkvy v pokoncielovej literatúre. Pracovníci dogmatickej sekcie sa venujú historickej záležitosťam vývoja formulácie christologickej dogmy. Tieto štúdie v najbližšom čase nájdú svoj výraz v edičnej činnosti, ktorú hodláme rozvíjať a zdokonaľovať, aby sme vyravnali a držali krok s ostatnými katedrami - našimi univerzitnými partnermi.

Orientácia katedier Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU

Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU je aktívou vzdelávacou a vedeckou inštitúciou. Vedeckému programu svojej činnosti venuje mimoriadnu pozornosť od prvej chvíle svojho vzniku v roku 1950. Má vypracovaný celofakultný plán vedecko-výskumnej činnosti na báze vedeckej činnosti jednotlivých katedier, z ktorých väčšina je registrovaná v katalógu pracovisk vedy, výskumu a vývoja. Usiluje sa o zavádzanie efektívnejších foriem vzdelávania a je pripravená aj na zavedenie kreditného systému. Súčasťou efektívneho rozvoja fakulty je medzinárodná spolupráca s poprednými teologickými školami v Európe i USA. Fakulta má 8 katedier, dva študijné odbory a podala na schválenie projekt tretieho študijného odboru - sociálna a acharitatívna činnosť. Má právo uskutočňovať doktorandské štúdium a na tento účel má schválení spoločnú odborovú komisiu. Vedecký program katedier a fakulty sa upresňuje vždy na začiatku školského roka. Súčasťou vedeckej činnosti sú viaceré a rozsiahle inštitucionálne a grantové projekty (celkom 6 projektov).

Prof. ThDr. Štefan PRUŽINSKÝ, CSc. — dekan fakulty

KATEDRA BIBLICKÝCH NÁUK

Prof. ThDr. Štefan PRUŽINSKÝ, CSc. — vedúci Katedry biblických náuk

vývia svoju činnosť už takmer 50 rokov a je zameraná na hlboké poznanie zjaveného slova a jeho aplikáciu vo všetkých teologickej disciplínach. V súčasnej dobe venuje veľkú pozornosť príprave nového prekladu Svätého Písma Nového Zákona a vedeckých komentárov k jeho jednotlivým knihám v rámci veľkého inštitucionálneho projektu, ktorý sa už realizuje (spolu 27 zväzkov). Katedra venuje veľkú po-

zornosť štúdiu špecifických otázok z oblasti bibliistiky a reaguje na výsledky a stanoviská k týmto otázkam vo svetovej bibliistike. Usiluje sa o sústavné zvyšovanie odborného úrovne prednášok na báze najnovších poznatkov svetovej bibliistiky a na prípravu nových odborných kádov. Uskutočňuje doktorandské štúdium na získanie akademickej i vedeckej hodnosti (ThDr., PhD.). Viacerí študenti a absolventi pokračujú v štúdiu na zhraničných školách. Na tento účel sa získava najnovšia odborná literatúra a sú udržiavané kontakty so zahraničnými školami a vydavateľstvami (najmä v Nemecku, Anglicku a USA). Prebieha sústavné zdokonalovanie študijných plánov, aby svojim obsahom zodpovedali súčasným potrebám biblického štúdia aj z hľadiska obsahu i metodiky. Veľký dôraz je kladený na aktuálnosť tém pre ročníkové a diplomové práce a na ich vysokú odbornú úroveň, čo je pre viacerých študentov podnetom pokračovať v tomto štúdiu aj po skončení školy. Učitelia katedry sa po-

(Pokračovanie na 14. str.)

Orientácia katedier Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU

dieľajú na riešení úloh grantového projektu. V súčasnej dobe sa pripravujú ďalšie grantové projekty. Katedra pomáhala pri realizácii dlhodobého vzdelávacieho programu za podporu Nadácie Jana Husa, čo bolo vysoko hodnotené aj samotnou nadáciou. V rámci tohto programu na fakulte prednášali siedmí poprední zahraniční odborníci. V týchto kontaktoch bude katedra pokračovať aj v nasledujúcich rokoch. Katedra má na svoju vedeckú prácu dobré odborné kádre a vyzkúšať sa na uskutočnení celoživotného vzdelávania duchovných a katechetov (od roku 1973). Vo svojom pláne má habilitáciu a inauguráciu.

KATEDRA ZÁKLADNÉHO BOHOSLOVIA A FILOZOFIE

Prof. ThDr. Milan GERKA, CSc. — vedúci Katedry základného bohoslovia a filozofie

sa zaobráva prípravou budúcich teológov pre duchovenskú, pedagogickú a vedeckovýskumnú prácu. Predmetom výskumu katedry sú otázky najzákladnejších príčin viery ako Božieho daru, jej rozvoja, prípadne straty. Tieto otázky posudzuje s hľadisku biblickej zvesti, pravoslávnej duchovnosti, sociológie, filozofie, psychológie, ako aj poznatkov z oblasti prírodných vied a ich filozofického spracovania.

Katedra sa zároveň zaberá štúdiom a výskumom nekresťanských náboženstiev, najvýznamnejších filozofických systémov a ich vplyvom na duchovný vývoj ľudskej spoločnosti. Veľmi významnou problematikou je otázka štúdia svetových a cirkevných dejín, v ktorých vidíme Prozretelnosť Božia vďaču ľudstvu k poznaniu plnej pravdy. Z hľadiska Božieho zjavenia, filozofie a prírodovedných poznatkov katedra rozpracúva otázky týkajúce sa idej kresťanskej metafyziky - otázky stvorenia, taktiež otázky Bytia, hierarchickej štruktúry Bytia, narušenia jednoty stvorenia. Ďalej sú to otázky teológia stvorenia, zmyslu života, postavenia ľ科aka ako mikrokosmu v stvorení a otázky vzťahu Boha k svetu a eschatologické otázky.

V súčasnosti si katedra dala na úlohu spracovať otázky príčin vzniku a šírenia nových sietok vyrastajúcich z orientálnych náboženstiev. V súvislosti s tým skúma vplyv sekularizovanej spoločnosti a jej duchovnej krízy na vznik nových prúdov aj v oblasti religiozity. Ke tejto problematike pripravuje materiály na odborné štúdium teológov. V záujme celkového rozvoja katedry je potrebné v budúcnosti vytvoriť väčšie možnosti na doktorandské štúdium a habilitáciu v danej vednej disciplíne.

KATEDRA SYSTEMATICKÉHO BOHOSLOVIA

Cinnosť tejto katedry je zameraná na zvládnutie viedoučnych práv pre vedeckú prácu v oblasti liturgického myslenia a poznatkov o ohľadoch na ich praktické uplatňovanie v oblasti liturgického života cirkvi, poriadku a vykonávania sviatostí a ostatných bohoslužieb, v oblasti kazateľskej, katecheticko-uctíelskej a misijnnej činnosti a dušpastierskej služby v cirkvi všetkých. Súčasne sleduje úplnú pripravenosť študentov teológie s ohľadom na ich budúcu kňažské pôvolanie a pôsobenie v cirkevnej obci, ale aj tých, ktorí sa na prácu v cirkvi pripravujú ako katecheti a pracovníci cirkvi. Okrem toho sleduje aj ich odborný a vedecký rast,

Prof. ThDr. Imrich BELEJKANIČ, CSc. — vedúci Katedry systematického bohoslovia a prorektor PU

Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU

Doc. ThDr. Peter KORMANÍK, — vedúci Katedry praktického bohoslovia

smerniskom pre ostatné teologickej disciplíny pravoslávneho bohoslovia. Systematické bohoslovie je nemysliteľné bez zachovávania teológie všeobecných snemov a patristickej tradície. Pravoslávna teológia je okrem toho bytostne spojená s mystikou a bohoslužobným vedomím cirkvi. Dogmy v chápanskom východnej pravoslávnej teológie nie sú abstraktné, nič nehovoríce formulácie. V tomto prípade ide o živú teológiu, ktorá je schopná meniť konanie kresťana v zmysle Biblie. Niet takej vieroúcej pravdy, ktorá by nemala biblické východisko a ktorá by nepôsoliť pravdivý ľudský život. Teológia v žiadnom prípade nie je jedna z filozofických doktrín. Teológia, to je život, život v Christu a v jednote s Christom.

Pri rozvíjaní pravoslávnej teológie vždy máme napamäti výšie uvedené skutočnosti. Aj v súčasnosti katedra rozvíja, formuluje a aktualizuje základné vieroúcene pravdy na súčasnú situáciu. Cirkev v každej historickej dobe si musí plniť svoju misijnou-zvestovateľskú činnosť. Preto nie je možné, aby katedra nereagovala na súčasnosť a aby neurčovala život ľ科aka tu v tomto svete.

Budúca perspektíva ľudskej existencie je determinovaná životom v tomto svete a je bytostne podmienená novým narodením z vody a Ducha. Z tohto dôvodu katedra využíva rozvoj triadológiu, gnozelógiu, christológiu, soteriológiu, ekleziológiu a eschatológiu. Eschaton je v priamej závislosti od ekleziológie. Christova cirkev je tým prostredím, kde je možnosť dosiahnuť spásu.

Katedra systematického bohoslovia formuluje a zdôvodňuje postoje pravoslávnej cirkvi aj v súčasnom ekumenickom hnutí. Pretože v oblasti vieroúky nieskompromisne je nutné hľadať pravdivé postoje v jednotlivých problémových otázkach. Pravdivá teológia plodí aj pravdivý život kresťana a súčasne zabezpečuje aj vydávanie pravdivého svedectva v tomto hriešnom svete. Preto úlohou katedry je aj hľadať biblické zdôvodnenie sociálnej a charitatívnej služby cirkvi pre ľudí nachádzajúcich sa v núdzi.

Vidíme teda, že štúdium systematického bohoslovia vede študentov k tomu, aby budovali svoje „Ego“ pozitívny smerom a takým spôsobom sa stali nositeľmi dobra v tomto hriešnom a skazenom svete.

KATEDRA PRAKTICKÉHO BOHOSLOVIA

sa vo svojej činnosti venuje zdravému a hlbokému rozvíjaniu teologickej myslenia a poznatkov o ohľadoch na ich praktické uplatňovanie v oblasti liturgického života cirkvi, poriadku a vykonávania sviatostí a ostatných bohoslužieb, v oblasti kazateľskej, katecheticko-uctíelskej a misijnnej činnosti a dušpastierskej služby v cirkvi všetkých. Súčasne sleduje úplnú pripravenosť študentov teológie s ohľadom na ich budúcu kňažské pôvolanie a pôsobenie v cirkevnej obci, ale aj tých, ktorí sa na prácu v cirkvi pripravujú ako katecheti a pracovníci cirkvi. Okrem toho sleduje aj ich odborný a vedecký rast,

pokiaľ sami prejavujú záujem o ďalšie a hlbšie štúdium týchto otázok (aj na zahraničných školách) v rámci liturgickej obnovy a prehľadovania vzájomných kontaktov medzi jednotlivými miestnymi cirkvami, alebo ako budúci perspektívni pracovníci cirkvi či fakulty. Katedra pravidelne prehodnocuje študijné plány jednotlivých disciplín so zreteľom na súčasné potreby štúdia a v plnosti ich uplatňuje v pedagogickom a výchovnom zameraní katedry po

obsahovej a metodickej stránke. Katedra rozvíja aj vedeckú a odbornú činnosť. Postupne pripravuje chýbajúce vysokoškolské učebnice a učebné texty. Osobitnú pozornosť katedra venuje príručkám pre katechetov pri vyučovaní náboženstva na ZŠ a SŠ. Už boli vydané dve takéto príručky - pre 3. a 4. ročník ZŠ a pracuje sa na ďalších. Katedra sa podieľa na riešení grantového projektu z cirkevných dejín a aj na riešení inštitucionálneho projektu z bibliistiky (nový preklad Svätého Písma Nového Zákona). Na katedre sa začali riešiť dva inštitucionálne projekty z liturgického bohoslovia: a)základné svätej tajiny - pôvod, historický vývoj, obsahová stránka, obradová činnosť a text, teologickej vyjadrenie, b) starobylé liturgie Východu a Západu - historický pohľad, obsahová štruktúra, textová a obradová stránka, teologickej vyjadrenie. Katedra pravidelne prispieva do Pravoslávneho teologickejho zborníka pôvodnými vedeckými a odbornými prácami. Pripravuje aj prednášky na celoživotné vzdelenie duchovných a katechetov na súčasné témy ohľadne obradovej a liturgickej stránky bohoslužieb, ale aj homiletickej, pedagogicko-katechetickej a liturgickej praxe. Na katedre študujú 2 doktorandi, ktorých štúdium je zamerané na ozrejmenie historických a kultúrnych okolností, ktoré viedli k prijatiu kresťanstva na našom území v kontexte s byzantskou kultúrou a transformáciou jej liturgickej praxe a hlavne cirkevného spevu na území dnešného východného Slovenska.

KATEDRA CIRKEVNÝCH DEJÍN

rozvíja svoju pedagogickú a bádateľskú činnosť od prvých dní založenia fakulty. Do jej programu patria všeobecné cirkevné dejiny, dejiny miestnych pravoslávnych cirkví a česko-slovenské cirkevné dejiny vzhľadom na spoločnú minulosť a spoločné osudy od čias sv. Cyrila a Metoda. V oblasti všeobecných cirkevných dejín katedra venovala a bude venovať veľkú pozornosť objektívnemu posudzovaniu a skúmaniu jednotlivých etáp a reális rozvoja všeobecnej Cirkvi Christovej, čo má osobitný význam aj pre súčasné ekumenické hnutie, ktoré za svoj hlavný cieľ považuje opäťovné zjednotenie kresťan-

Orientácia katedier Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU

Prof. PhDr. Pavel
ALEŠ – vedúci katedry cirkevných dejín

stva. Prelíniajú sa tu problémy cirkevné, dogmatické, kultúrno-spoločenské a iné. Dejiny cirkvi sú zložité a pre ich poznanie sa vždy používali a budú používať všetky vedecké metódy historického bádania a toto odborné zameranie uplatňuje aj katedra cirkevných dejín. Rovnako je zložitá oblasť dejín miestnych cirkví, ktoré sa nachádzajú na všetkých kontinentoch sveta a ich poznanie má veľký význam pre všeobecný rozvoj našich národov ako zdroj poznania, skúseností a duchovného obohatenia. Česko-slovenské cirkevné dejiny sú zvláštnym predmetom seriózneho vedeckého bádania, pretože sa týkajú aktuálnych problémov Slovenska v minulosti i v súčasnej dobe. Táto dôležitosť našich vlastných cirkevných dejín dala podnet k podaniu grantového projektu, ktorý bol prijatý a realizuje sa od 1.1.1998. Na báze tohto projektu vznikol ďalší inštitučionálny projekt, ktorý zahrňuje 18 aktuálnych okruhov vedeckého výskumu. K štúdiu dejín patrí aj osobitný predmet - patrologia, ktorý okrem iného ráta s vydávaním patristickej literárury. Predbežný projekt obsahuje 40 vybraných titulov. Slovensko je jedinou krajinou v Európe, ktorá nemá k dispozícii patristickú literáruru v slovenskom preklade a pre jeho duchovný rozvoj je to veľké ménus. Katedra má dobré personálne obsadenie a verí, že vytyčené úlohy splní. Študujúci dejiny cirkvi môžu získať akademickú i vedeckú hodnosť (ThDr., PhD.), pretože fakulta má priznané právo uskutočňovať doktorandské štúdium a prijímať na obhajoby rigorózne práce. Publikácia činnosť je dobrá.

KATEDRA CIRKEVNÉHO PRÁVA

Mgr. Ján JACOS,
CSc. – poverený vedením Katedry cirkevného práva

výkonáva svoju činnosť už takmer 50 rokov. Cirkevné právo skúma predošlým otázky vnútornnej organizácie cirkvi a vnútro cirkevných vzťahov a súčasne vzťahy medzi cirkvou a štátom, ktoré sa často menia v závislosti od zmien režimov, ideológií a pod. Zložitosť skúmaných problémov vyžaduje seŕízny odborný prístup, znalosť verejného práva, miestnych dejín, skúsenosti iných miestnych cirkví a pod. Kanonické právo sa týka vnútornej štruktúry cirkvi, jej viery, liturgického a modlitebného života, ale aj medzicirkevných vzťahov, vrátane súčasných, ktoré sú poznamenané viacerými medzicirkevnými konfliktmi, rozkolmi, vznikom sekantstva a pod. Má svoje opodstatnenie aj v oblasti tzv. ekumenického hnutia, ktorého problémy nemôžu byť riešené bez kanonického prístupu. Kanonické právo skúma kánonov miestnych a všeobecných snemov, ako aj kánonov svätých. Katedra napomáha preklad kánonov z originálnych jazykov do jazyka slovenského, ich kodifikáciu, odborný, teologický, ekleziologický výklad, bez ktorého sa ľahko dajú adekvátnie uplatňovať v bežnom praktickom cirkevnom živote. Témami z oblasti kanonického práva sa študujú aj v rámci doktorandského štúdia. Všetky tieto zámerы katedra v krátkej dobe skĺbi do uceleného inštitučionálneho projektu a začne s jeho realizáciou. Keďže táto oblasť bola v minulosti do značnej miery zanedbaná, je nutné postarať sa o odbornú prípravu viacerých odborníkov z celostu domáceho i zahraničného štúdia, a tak zvýšiť vedeckú úroveň katedry a jej personálne obsadenie. Kanonické otázky sú súčasťou priznaného grantového projektu na fakulte, ktorý sa dotýka postavenia pravoslávnej cirkvi v regióne východného Slovenska v 19. a 20.

stočí. V súčasnej dobe sa pripravuje nová základná učebnica cirkevného práva.

KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE

Doc. PhDr. Eva DROŤÁROVÁ, CSc. – vedúca Katedry pedagogiky a psychológie

sa venuje štúdiu a rozvoju psychológie a pedagogiky vychádzajúcej z kresťanskej filozofie a koncepcie človeka. Zameriava sa na problematiku psychológie náboženskej a etickej výchovy. V spolupráci s katedrou biblických náuk participuje na riešení vedeckovýskumnnej úlohy o vplyve štúdia Svätého Písma na rozvoj osobnosti študenta. V oblasti výskumu náboženských postojov splupracuje so SAV.

V týchto intencích sú na katedre aj vedené diplomové práce. Prioritnou úlohou katedry je realizácia pedagogicko-psychologickej prípravy pre učiteľov náboženskej a etickej výchovy, ako aj duchovných. Štúdium je orientované tak, že podporuje nielen odborný, ale aj osobnostný rast absolventa - rozvoj relevantných spôsobilostí, komunikácie, prosociálnosti, postojov, hodnotovej orientácie atď. Zároveň sú študenti vedení k lepšej metodickej pripravenosti, k schopnosti efektívne pôsobiť predovšetkým na nonkognitívne funkcie dieťaťa. Pedagogická príprava je doplnená štúdiom didaktiky odborných predmetov a pedagogickou praxou, ktorá umožňuje transformáciu vlastných teoretických poznatkov a získaných pedagogicko-psychologickej spôsobilostí do výchovno-vzdelávacieho pôsobenia v školských podmienkach.

Na pôde katedry sú poskytované psychologické poradenské služby pre študentov. Katedra sa podieľa aj na realizácii prijímacích skúšok psychologickým testovaním.

Autor článku prof. PhDr. M. ŠTEC, DrSc.

v celonárodnom rozsahu, če neexistovali tu dva krajné polý (spisovný jazyk a miestne nárečia) v stratifikácii národného jazyka. V spojnosti s organizáciou školstva na Zakarpatsku predstaviteľa českéj administratívy museli riešiť ako prvoradú otázkou vyučovacieho jazyka. Z teoretického hľadiska tu existovalo viacero možností: a) tvoriť spisovný jazyk na základe miestnych ukrajinských nárečí, b) prevziať vtedajší haličský variant spisovnej ukrajinciny, c) prehodnotiť pokusy niektorých buditeľov miestného storočia, ktorí sa snažili používať tzv. karpatorský jazyk, resp. akúsi zmes elementov viacerých jazykov a nárečí (rusínskej, ciekejnej slovančiny, maďarčiny a miestnych ukrajinských nárečí), pre ktorú v ukrajinskej jazykovede existuje pomenovanie „jazyčnice“. České ministerstvo školstva a národné osvety na základe stanoviska Českéj akadémie vied odporúčalo školskému odboru Civilnej správy Pokarpatskej Rusi v liste zo dňa 20. 12. 1919 používať ako „spisovný jazyk maloruský - haličskou ukrai-

NÁRODNÝ JAZYK UKRAJINCOV ZAKARPATSKA V medzivojnovom období vo svetle sociolingvistiky

nitnu“, avšak namiesto fonetického pravopisu ponechať „tradicný“ etymologický pravopis. Zo sociolingvistickej hľadiska je možné pre skúmaný región vyčleniť dve obdobia zavedenia ukrajinciny: 1. prípravné (1919 - 1925), 2. obdobie prechodu na jednotnú spisovnú ukrajincinu a novým fonetickým pravopisom (1926 - 1939). V prvom, prípravnom období je možné pozorovať dve fázy: a) roky 1919 až 1921, pre ktoré je priznáne zrieknutie sa časti inteligencie spomínané „karpatorského“ jazyka buditeľov 19. storočia a vyslovenie sa za používanie ako spisovného nekodifikovaného „hudového jazyka“. Od uverejnenia gramatiky I. Paňkevča sa začína druhá fáza (1922 - 1925) - používanie spisovnej ukrajinciny so zjednodušeným etymologickým pravopisom tzv. paňkevčíkou (pre tento jazyk používame názov „kompromisný“). Druhé obdobie - prechod na jednotnú spisovnú ukrajincinu, sa uskutočňovalo dvoma cestami: a) postupným prechodom z tzv. kompromisného spisovného jazyka na základe gramatiky I. Paňkevča na jednotnú spisovnú ukrajincinu, b) radikálnym precodom (bez medzistupňov) na jednotnú spisovnú ukrajincinu, ktorá sa používala vo vtedajšej sovietskej ukrajine. Zo sociolingvistickej hľadiska sa v národnom jazyku Ukrajincov Zakarpatska začína proces diferenciácie - vznik jeho najvyššieho útvaru - spisovného jazyka. Je iba na škodu veci, že sa tento proces od samého začiatku stal predmetom politických špekulácií predstaviteľov dvoch veľkých národnostných orientácií - národnnej (ukrajinskej) a moskovskej (velkorujskej). Záverom treba povedať, že česká administratíva vytvorila priaznivejšie podmienky na rozvoj kultúro-národnostného života na Zakarpatsku ako predchádzajúce režimy. Avšak ona sledovala aj vlastné záujmy - izoláciu obyvatelstva tohto územia od Ukrajiny, na čo vhodne využívala aj jazykové spory vtedajšej podkarpatskej Rusi.

významných univerzitách vo svete, dalej to, že pokresťanenie stredovýchodnej Európy bolo dielom sv. Cyrila a Metoda. Pravoslávna cirkev v PBF PU sústavne využívajú toto duchovné a liturgické bohatstvo, považujú ho za svoje veľké a neoceniteľné dedičstvo a majú voči nemu veľké záväzky. Na úspešný rozvoj katedry boli vypracované študijné plány a určené sa pripravujú základné učebnice. Záujem o toto štúdium je veľký. Katedra má dobré personálne obsadenie a to je zárukou jej odborného rastu. Jej učiteľia sa podielajú na riešení grantového projektu, ktorého súčasťou sú viaceré reality byzantského dedičstva. V ďalších rokoch sa bude usilovať o podanie vlastných grantových projektov. Jednou z tém takého projektu by mala byť doteraz neocenená genialná osobnosť carihradského patriarchu sv. Fótia, ktorý k nám vyslal sv. bratov - Cyrila a Metoda, podporil úsilie našich predkov patrí medzi vyspelé národy a mať svoju samostatnú cirkev i štát.

Prof. ThDr. Štefan Pružinský, CSc.,
dočasne poverený vedením katedry

Zasadnutie akademickej obce Filozofickej fakulty

Dňa 1. 12. 1998 mala Filozofická fakulta PU zasadnutie akademickej obce, na ktorej okrem iného odznela aj správa o činnosti AS FF PU. Správu prezentoval predseda Akademického senátu doc. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc. V úvode zdroznil, že AS na svojich 8 zasadnutiach AS FF prijal celkom 30 uznesení,

ktoré reflektujú problémy a úlohy FF vo všetkých fakultových oblastiach jej činnosti. Najviac priyatých uznesení (konkrétnie 15) sa vzťahuje na oblasť pedagogickej a vedecko-výskumnnej činnosti. V tejto súvislosti možno uviesť, že AS prerokoval a schválil:

1. zmeny v Štatúte FF, ktoré sa týkajú ukončenia bakalárskeho štúdia,
2. Zásady pre konanie štátnych skúšok,

3. kreditný systém štúdia na ITHM (ako doplnok k študijnému a skúšobnému poriadku FF),

4. spôsob overovania potrebnej spôsobilosti uchádzačov o štúdium na FF v šk. roku 1998/99,

5. AS schválil návrh dekan na zrušenie Katedry dejín a archivnictva (ku dňu 31.8.1998) a súčasne schválil návrh dekan na zriadenie dvoch nových katedier - Katedry slovenských dejín a archivnictva FF PU a Katedry všeobecných dejín FF PU,

6. AS vyjadril súhlas s návrhom dekan na zriadenie 3 nových študijných odborov (masmediálna komunikácia, polonistika a sociálna práca), avšak neodporúčal dekanovi FF predložiť návrh na zriadenie Ústavu národnostných štúdií,

7. AS prerokoval a schválil zmeny v Študijnom programe FF PU na školský rok 1998/99, vyjadril súhlas s návrhom vedenia FF na študijné odbory a kombinácie pre šk. rok 1998/99 a pred nedávnom aj pre šk. rok 1999/2000,

8. AS prerokoval list Akreditačnej komisie (t.j. poradného orgánu vlády SR) zo dňa 3.4.1998, pričom v uznesení k nemu kriticky konštatoval, že „kritériá o spôsobilosti fakult konat štátne skúšky, ktoré tento list implikuje, sú maximalis-

tické a predstavujú neprimeraný zásah do života vysokých škôl“, atď.

Na ilustráciu uznesení, ktoré sa týkajú ekonomickej oblasti života fakulty sa žiada uviesť aspoň nasledovné:

1. AS prerokoval a zobrajal na vedomie rozbor hospodárskej činnosti FF za rok 1997,

2. schválil návrh dekana na rozpís záväzných limitov a ukazovateľov štátneho rozpočtu FF na rok 1998,

3. na mimoriadnom zasadnutí prerokoval stav financovania vysokých škôl s konkrétnym dosahom na situáciu FF a prijal kritické stanovisko, ku ktorému sa mohla vyjadriť celá akademická obec,

4. AS vyslovil súhlas s návrhom vedenia FF o udelení jednorázových štipendíj študentom FF, ktorí v predchádzajúcim šk. roku disiahli priemer 1,00, atď.

V bilancovanom období AS zaujal stanovisko aj k viacerým návrhom dekana FF, ktoré mali tapovediac personálne charakter. Napríklad vyslovil súhlas s návrhom dekana na nových členov vedeckej rady FF, schválil návrhy dekana na predĺženie pracovných zmluv učiteľov pôsobiacich v dôchodkovom veku. V danom kontexte inicioval prerokovanie správy dekana o aktuálnom počte a štruktúre pracovníkov FF, pričom schválil návrh dekana na stanovenie maximálneho vekového limitu pre ukončenie pracovného pomeru učiteľov a vedeckých pracovníkov FF v jednotlivých kategóriách.

V závere správy predseda akademického senátu zdôraznil, že AS bude aj nadalej rozvíjať vzťahy s vedením FF na princípe „partnerstva a zodpovednosti“ za optimálny chod fakulty. Rešpektujúc čl. XI Štatútu FF PU AS sa bude usilovať o to, aby vedenie fakulty malo primerané podmienky na realizáciu svojej koncepcie rozvoja FF a súčasne, aby svoje kompetencie mohlo vedenie FF uplatňovať v plnom rozsahu. Vychádzame pritom z predpokladu, že AS ako najvyšší samosprávny orgán fakulty, a dekan, resp. vedenie ako najvyšší výkonný orgán fakulty, sledujú jeden strategický cieľ: je ním tvorivý rozvoj a ďalšia perspektíva nášho spoločného pracoviska, aby malo vskutku pevné miesto nielen v organizačnej štruktúre Prešovskej univerzity, ale aj v sieti analogicky zameraných pracovísk na Slovensku a napokon aj v zahraničí. Na naplnenie tohto cieľa je AS pripravený aj v nadchádzajúcim období vynaložiť všetky svoje sily.“

Predseda AS FF doc. PhDr. R. Dupkala, CSc., pri prednese správy o činnosti AS

oblasť pedagogickej a vedecko-výskumnnej činnosti. V tejto súvislosti možno uviesť, že AS prerokoval a schválil:

1. AS prerokoval a zobrajal na vedomie rozbor hospodárskej činnosti FF za rok 1997,

2. schválil návrh dekana na rozpís záväzných limitov a ukazovateľov štátneho rozpočtu FF na rok 1998,

3. na mimoriadnom zasadnutí prerokoval stav financovania vysokých škôl s konkrétnym dosahom na situáciu FF a prijal kritické stanovisko, ku ktorému sa mohla vyjadriť celá akademická obec,

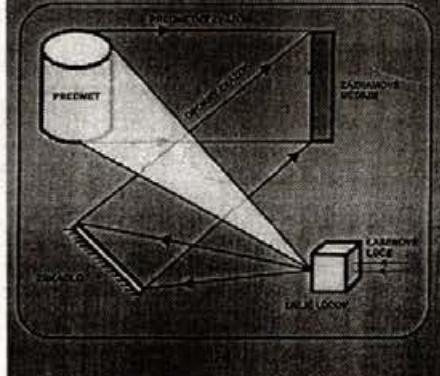
4. AS vyslovil súhlas s návrhom vedenia FF o udelení jednorázových štipendíj študentom FF, ktorí v predchádzajúcim šk. roku disiahli priemer 1,00, atď.

V bilancovanom období AS zaujal stanovisko aj k viacerým návrhom dekana FF, ktoré mali tapovediac personálne charakter. Napríklad vyslovil súhlas s návrhom dekana na nových členov vedeckej rady FF, schválil návrhy dekana na predĺženie pracovných zmluv učiteľov pôsobiacich v dôchodkovom veku. V danom kontexte inicioval prerokovanie správy dekana o aktuálnom počte a štruktúre pracovníkov FF, pričom schválil návrh dekana na stanovenie maximálneho vekového limitu pre ukončenie pracovného pomeru učiteľov a vedeckých pracovníkov FF v jednotlivých kategóriách.

V závere správy predseda akademického senátu zdôraznil, že AS bude aj nadalej rozvíjať vzťahy s vedením FF na princípe „partnerstva a zodpovednosti“ za optimálny chod fakulty. Rešpektujúc čl. XI Štatútu FF PU AS sa bude usilovať o to, aby vedenie fakulty malo primerané podmienky na realizáciu svojej koncepcie rozvoja FF a súčasne, aby svoje kompetencie mohlo vedenie FF uplatňovať v plnom rozsahu. Vychádzame pritom z predpokladu, že AS ako najvyšší samosprávny orgán fakulty, a dekan, resp. vedenie ako najvyšší výkonný orgán fakulty, sledujú jeden strategický cieľ: je ním tvorivý rozvoj a ďalšia perspektíva nášho spoločného pracoviska, aby malo vskutku pevné miesto nielen v organizačnej štruktúre Prešovskej univerzity, ale aj v sieti analogicky zameraných pracovísk na Slovensku a napokon aj v zahraničí. Na naplnenie tohto cieľa je AS pripravený aj v nadchádzajúcim období vynaložiť všetky svoje sily.“

D. SEMAK
J. BIRČÁK

CHALKOGÉNNÉ POLOVODIČE NA ZÁZNAM INFORMÁCIE

PREDSTAVUJEME AUTOROV NOVÝCH PUBLIKÁCIÍ

Fakulta humanitných a prírodných vied PU vydala prednávdom monografiu *Chalkogénne polovodiče na záznam informácie* autorov prof. D. Semaka, DrSc., z Užhorodskej univerzity a doc. RNDr. J. Birčáka, CSc., Dr.h.c., z Katedry fyziky FHPV PU. Kniha je určená širokému okruhu vedeckých pracovníkov z oblasti tuhých látok, učiteľom, doktorandom a študentom, ktorí sa venujú tejto problematike. Práca je rozdelená na 5 kapitol a zahrnuje výsledky výskumu realizovaného prevažne v laboratóriach Katedry fyziky polovodičov Užhorodskej univerzity.

LR

Doc. PhDr. Ján Gbúr, CSc., sa narodil 8.1.1953 v Brezove. Študoval slovenčinu a výtvarné umenie na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove. V súčasnosti pôsobí ako vysokoškolský pedagóg na FF PU, kde prednáša literámu estetiku na Katedre estetiky a vied o umení a dejiny slovenskej literatúry obdobia realizmu a symbolizmu na Katedre slovenského jazyka a literatúry. Výskumne sa orientuje na problematiku dejín slovenskej literatúry, literárnej komparatistiky a verzologickej.

JAN GBÚR
Hviezdoslav a česká poézia

Jeho činnosť prezentuje aj nová publikácia *Hviezdoslav a česká poézia*. Autorovi tohto významného diela súčne blažoželáme.

-R-

Užitočné kontakty

Už veľa rokov Katedra fyziky FHPV PU udržuje dobré pracovné kontakty s katedrami Fyzikálnej fakulty ŠU v Užhorode, predovšetkým s Katedrou fyziky polovodičov, Katedrou teoretickej fyziky, Katedrou kvantovej elektroniky, ale aj s Katedrou pedagogiky a psychológie.

Katedry a laboratóriá Fyzikálnej fakulty patria medzi vyspelé pracoviská svojho druhu. V poslednom desaťročí dvom vedeckovýskumným kolektívom fakulty bolo udelené najvyššie uznanie Štátnej ceny za rozvoj fyzikálnych vied. Akreditačná komisia zaradila fakultu do najvyššieho možného stupňa.

Výsledkom spolupráce Katedry fyziky FHPV PU a katedier Fyzikálnej fakulty ŠU boli dve kandidátske práce, štyri monografie, niekoľko učebných textov a desiatky pôvodných vedeckých článkov.

Pred troma rokmi na návrh Fyzikálnej fakulty Vedecká rada ŠU v Užhorode udala pracovníkovi našej katedry fyziky titul Doctor Honoris Causa. V tomto roku na Fyzikálnej fakulte jeden učiteľ katedry fyziky FHPV PU bol inaugurovaný na profesora v odbore fyzika polovodičov.

Po roku 1990 sa do tejto spolupráce zapojili aj študenti. Každoročne sa skupina mladých prešovských fyzikov oboznamuje s učebnými a výskumnými laboratóriami, ku ktorým patrí aj v našom regióne unikátny urýchlovač elementárnych častic a stanica pozorovania umeľých kozmických objektov. Na oplátku Katedra fyziky FHPV PU skupine študentov Fyzikálnej fakulty ŠU v Užhorode umožňuje oboznámiť sa s podmienkami výučby fyziky vo všetkých typoch škôl na Slovensku.

Novú dimenziu týchto kontaktov sme začali budovať v tomto roku. Posledný októbrový týždeň t. r. 19-členná skupina študentov fyziky z Prešova pod vedením RNDr. M. Kovala absolvovala praktikum z atómovej fyziky v laboratóriach družobnej fakulty v Užhorode. Naši študenti absolvovali súbor prednášok z kvantovej elektroniky, fyziky urýchlovačov a rádioekológie. Počas svojho pobytu navštívili aj pracovisko, na ktorom sú realizované merania na urýchlovači elementárnych častic (typu betatron).

Počas študijného pobytu našich študentov v Užhorode dňa 28. 10. 1998 navštívili niektoré pracoviská Štátnej univerzity v Užhorode zástupcovia FHPV PU pod vedením dekana FHPV PU.

Pri tejto príležitosti boli ako vôbec prvým v histórii FHPV PU udelené bronzové medaily FHPV PU významným vedeckým a pedagogickým pracovníkom Fyzikálnej fakulty ŠU v Užhorode. Akademikovi L. L. Šimonovi, dekanovi Fyzikálnej fakulty ŠU v Užhorode, a akademikovi D. G. Semakovi, zastupujúcemu vedúcemu Katedry polovodičov Fyzikálnej fakulty ŠU v Užhorode, ich za pritomnosť prodekanu FHPV PU PaedDr. V. Šebeňa, CSc., a tajomníka FHPV PU PhDr. P. Fabiána, ako aj predsedu AS PU doc. RNDr. J. Birčáka, CSc., Dr. h. c., odozval dekan FHPV PU doc. Ing. P. Kuzmišin, CSc. Bronzová medaila FHPV PU v Prešove im bola udelená za ich prinos v rozvoji vedeckej a pedagogickej spolupráce medzi pracoviskami, učiteľmi a študentmi FHPV PU a Fyzikálnej fakulty ŠU v Užhorode.

PaedDr. V. Šebeň, CSc.
Doc. RNDr. J. Birčák, CSc., Dr. h. c.

Naša ocenená

Prešovská univerzita, ako väčšina vysokých škôl, aj v teraz navrhla jedného svojho študenta na udelenie už tradičnej Ceny „Grand Prix Ľudovej banky“. Za predchádzajúce obdobie bola navrhnutá Mgr. Mária Hudáková, absolventka Filozofickej fakulty PU v odbore vzdelávanie dospelých so špecializáciou sociálna práca. Mária Hudáková ukončila štúdium s vyznamenaním v minulom školskom roku, v roku 1996 sa aktívne podieľala na realizácii výskumu Slovenská rodina. Diplomová práca Mgr. Hudákovej, ktorej školiteľkou bola PhDr. Mária Baterová, získala v súťaži diplomových prác redakcie časopisu Sociológia a Slovenská sociologická spoločnosť SAV cenu Antona Štefánka. Redakcia časopisu prejavila aj záujem o publikovanie časti ocenenej diplomovej práce.

Prešovská univerzita je presvedčená, že Mgr. Mária Hudáková bude v praxi reprezentovať Prešovskú univerzitu ako vynikajúcu odborničku s mimoriadnym zmyslom pre sociálnu prácu.

LR, Anna Tokárová

Aktuálna knižná ponuka

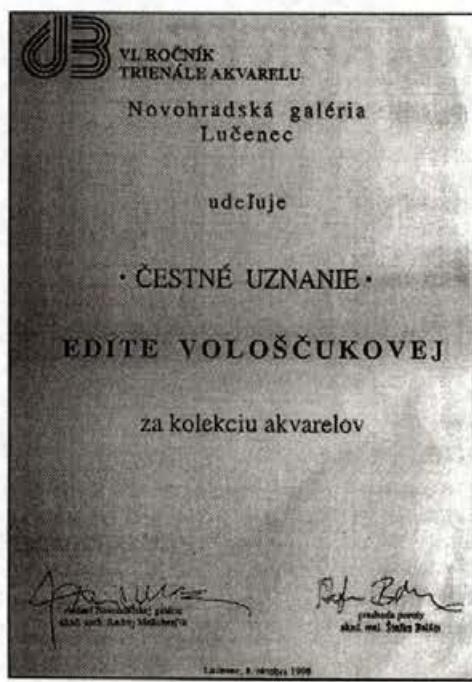
Prichádzajú Vianoce - sviatok porozumenia a lásky, osobitné čaro, ktoré napĺňa svätočnú atmosféru rodinnej pohody. Všetkým, ktorí si nevedia Vianoce predstaviť bez kolied, vyšlo vydavateľstvo v ústrety s knižkou plnou hudobných skvostov spolu s vinšami a niektorými vianočnými hrami. Zostavil ju Ondrej Demo a na pultoch knižkupcov ju možno nájsť pod názvom Vianočné ľudové koliedy, vinše a hry.

Priezor 3

Otvorenie sa svetu prinieslo so sebou príenik mnohých cudzích slov do slovenčiny. Ich frekventované používanie predovšetkým masovými médiami spôsobilo, že sa rýchlo udomácnili, a to na úkor ich slovenských náprotívokov. V najnovšom vydani Krátkeho slovníka slovenského jazyka sa frekventované (najmä) anglicizmy, ktoré majú v slovenčine plnohodnotné pendanty, uvádzajú ako nespisovné, resp. nefunkčné prvky slovnej zásoby. Nejde pritom o negatívny postoj k prenikaniu nových cudzích slov do slovečiny, či o ich uzavorenie, konzerváciu. Slovenský jazyk je dynamický, adaptabilný a vo vzťahu iným jazykom otvorený systém v prípadoch, keď cudzie slovo pomenúva jav, na pomenovanie ktorého nemá slovenčina adekvátny výraz. Ide však o to, aby sa cudzími slovami nenahradzali plnohodnotné slovenské výrazy. Preto sú takéto slová hodnotené ako substandardné, či slangové, sú teda mimo spisovnej lexisy. Patria medzi ne slová, ako: **biznis - správne obchod; biznismen - správne obchodník, podnikateľ; boss - správne vodca, šef; imidž - správne vonkajšie pôsobenie, vzhľad, celkový dojem, dobré meno; líder - správne vedúca osobnosť, vodca, predsedá, vedúce družstvo, najlepší hráč; pilotný - správne skúšobný, vedúci, hlavný, úvodný, uvádzací; song - pieseň, pesnička.** Ďalej sú to slangové (váčinou) publicistické slová ako **billboard - reklamná tabuľa, plakát; boom - prudký rozmach; workshop - seminár, tvorivá dielňa.** Slovenčina sa má vyhýbať aj slovám **jackpot - správne bank, look - vzhľad, výzor, či shop - obchod, predajňa.**

Aj v tomto PRIEZORE sa budeme venovať bohemizmom, slovám prebratým do slovečiny z českého jazyka, a to konkrétnie slovom **dotaz**, ktoré má v češtine súvislosť so slovom tázat se. V slovenčine sa však pýtame, a tak je namiesto používať správny výraz **dopyt** alebo slovo **otázka**. Majme teda otázky a dopyty, nie dotazy!

Z nových cudzích slov, v ktorých sa uplatňuje domáci pravopis, si dnes všimneme tieto slová: **hattrick - hattrick** (= 3 góly za sebou v 1 hre strelené tým istým hráčom; trojnásobné víťazstvo za sebou v športe); **gentleman - džentlemen** (= čestný, ušľachtilý muž so vzorným spoločenským správaním) a odvodeniny džentimenský, džentimensky, džentlmenstvo.

Pekné ocenenie z Medzinárodnej súťaže Trienále akvarelu, ktorá sa organizuje raz za tri roky, si doniesla z Lučenca za kolekciu akvarelov PhDr. Edita Vološčuková, odborná asistenčka na Katedre výtvarnej výchovy FHPV PU.

PLODNÝ ŽIVOT NÁŠHO JUBILANTA

11. novembra 1998

sa dožil v plnom zdraví tvorivej sily a plnej chuti zdolovať všetky prekážky 50 rokov svojho života doc. PbDr. Teodor Hrebovčík, CSc. – prorektor Prešovskej univerzity.

Tok času je neúprosný a neunikol mu ani nás jubilant. Je nám potešením bo pri tejto príležitosti pozdraviť a pozastaviť sa nad jeho životným dielom, prácou a úsilím.

Tibor Hrebovčík, ako ho všetci familiárne voláme, je medzi spolupracovníkmi známy svojou rozvážnosťou, bútžnatostou, pracovitosťou a organizačnými schopnosťami. Narodil sa 11. novembra 1948 v Michalovciach. Po skončení strednej školy uměleckého priemyslu v Bratislave, odbor užitková grafika, nastúpil na Pedagogickú fakultu UPJŠ v Prešove – studijný odbor anglický jazyk a literatúra – ruský jazyk a literatúra. Po roku štúdia prestúpil na Filozofickú fakultu UPJŠ, kde v

roku 1975 obhájil rigoróznu prácu a získal titul PbDr. V rokoch 1984–1988 ako externý aspirant študoval na Univerzite F. Schilleru v Jene, kde v roku 1988 obhájil kandidačskú dizertačnú prácu v odbore Teória vyučovania anglického jazyka. Na základe úspešnej babilitácie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského získal v roku 1992 pedagogicko-vedeckú hodnosť docenta v rovnakom odbore.

Od roku 1990 je vedúcim Katedry anglistiky a amerikanistiky. V rokoch 1992–1997 súčasne zastával funkciu prodekana FF UPJŠ pre zahraničné vzťahy a v súčasnosti vykonáva funkciu prorektora zodpovedného za rovnaký úsek práce.

Pedagogická a vedeckovýskumná práca jubilanta sa sústreduje blavne na oblast teórie vyučovania cudzích jazykov a na odborný preklad. V týchto oblastiach publikoval okolo 30 štúdií a článkov doma i v zahraničí. Je garantom doktorandského štúdia v odbore anglický jazyk, garantom vedeckovýskumnej úlohy v Ústavu jazykovej a odbornej prípravy zahraničných študentov ÚK a zástupcom vedúceho grantovej úlohy VEGA. Externe pôsobí ako garant štúdia a profesor didaktiky anglického jazyka na Univerzite Rzeszow w Poľskej republike.

Mimo univerzity a fakulty sa angažuje v organizáciách pre medzinárodnú spoluprácu, je členom Správnej rady akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu v Bratislave, pracuje ako expert proramu TEMPUS a zastupuje Slovenskú republiku v Komisii programu ERASMUS v Bruseli. Je členom Európskej spoločnosti pre štúdium anglického jazyka (ESSE) a Asociácie českých anglistov. Svoje odborné skúsenosti využíva aj ako súdny tlačočník.

Teodor Hrebovčík je ženatý, manželka je učiteľkou ZŠ a má dvoch synov. Syn Martin pracuje v marketingovej firme v Prahe a syn Peter je študentom fakulty manažmentu UK.

Nie je labké oceniť v jednom článku celoživotné dielo jubilanta, nezabudnúť pri tom na jeho lásku k prírode a umeniu a ešte ho povzbudiť do ďalej etapy života. Do ďalších rokov mu želame pevné zdravie, spokojnosť v práci a v rodine, veľa radosnej, úspešnej a plodnej práce a všetko ostatné čo si sám praje.

PhDr. Margita Ballová a kolektív KAA FF PU

Prof. PhDr. Ján Jurčo, CSc., 65-ročný

JUBILANTOVÉ AKTIVITY

PAUL VALÉRY:

Iba v extrémoch je hodnota sveta,
iba v priemere jeho trvanie.

1. Ako hodnotíte svoju činnosť za posledné roky na fakultách, na ktorých ste pôsobili?

Hodnotí seba, svoju činnosť, aktivity neprináleží mn. Bývalá PF značne zúžila môj priestor pre aktivity, presnejšie - celýho zlikvidovala. Musel som, keď som chcel na nej ako tak fungovať, vytiesniť mnohé javy so svojho vedomia. Po všestranných aktivitách v nejednom prípade som dospel k presvedčeniu: častou a potešujúcou činnosťou je prepisovanie vlastných chyb oným. Katarzia, perfektne fungujúca v každom čase a priestore.

Pripomína mi tráva - pokosite ju, no korenne zostanú.

Vznik PF v Prešove, môj prechod na ňu, znamenal kvalitatívny zlom v mojom živote. Dekan PF doc. PhDr. Milan Turek, CSc., uvoľnil stavidlo mojej činnosti. Vo všetkých smeroch, s pochopením a žičlivosťou.

2. Zriadením PF ste prešli na túto fakultu a stali ste sa vedúcim KSJL.

Na PF vladlo iné ovzdušie: nebúralo sa, ale tvorilo. Fakultu sme budovali od základov. Hneď v prvom roku jej existencie nás Ministerstvo školstva v Bratislave na návrh Akreditačnej komisie poverilo ako prvé PF na Slovensku prípravou vedecko-pedagogických pracovníkov v doktorandskom štúdiu /forma štúdia v mnohom podobná CSc./. Bol som poverený vedením tohto školiaceho pracoviska. Rozbiehamo

rigorózne štúdium, realizujeme viaceré formy neinterného štúdia a pod.

Hľadáme vhodné modely pre čo najlepšie využitie štúdia na fakulte.

3. Čo považujete za prioritné v smerovaní Katedry slovenského jazyka a literatúry.

Predovšetkým; odborne dobudovať katedru. V súčasnosti má 7 členov, z toho jeden prof., jeden doc., dve kandidátky vied, dve kolegyne sú v doktorandskej príprave a nová kolegynia je zapojená do rigorózneho štúdia. Najblížie perspektív: jeden prof., jeden doc., dve doktorandy a príprava kolegynie do doktoranského štúdia.

Súčasný model prípravy si vyžaduje obsahovú prestavbu, vedeckú učebnicu, súrnu učebnicu pre národnostné školstvo /ukrajinské, maďarské/ a publikoval som takmer 500 bibliografických jednotiek. V minulosti to bola účasť na fakultách a celoštátnych kolách ŠVOUČ, práca v komisiach pri

ako spojené nádoby. Poznatky, nadobudnuté štúdiom, treba rozhojňovať aj v publikácej činnosti. Inakšie priprinajú skupáňa, ktoré svoje úspory skrývajú pod strožlákam.

Doteraz som napísal 4 monografie, vysokoškolskú učebnicu, sériu učebníc pre národnostné školstvo /ukrajinské, maďarské/ a publikoval som takmer 500 bibliografických jednotiek. V minulosti to bola účasť na fakultách a celoštátnych kolách ŠVOUČ, práca v komisiach pri MŠ v Bratislave / pre tvorbu vysokoškolských učebníc, obsadzovanie lektorátov Slovenského jazyka na zahraničných univerzitách a pod. /, práca vodnom pôle atd.

5. S akými podmienkami, ktoré treba promiňať, sa stretávame v nových priestoroch.

Náši Jubilanti

nom Správnej rady akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu v Bratislave, pracuje ako expert proramu TEMPUS a promotor programu SOCRATES a zastupuje Slovenskú republiku v Komisii programu ERASMUS v Bruseli. Je členom Európskej spoločnosti pre štúdium anglického jazyka (ESSE) a Asociácie českých anglistov. Svoje odborné skúsenosti využíva aj ako súdny tlačočník.

Teodor Hrebovčík je ženatý, manželka je učiteľkou ZŠ a má dvoch synov. Syn Martin pracuje v marketingovej firme v Prahe a syn Peter je študentom fakulty manažmentu UK.

Nie je labké oceniť v jednom článku celoživotné dielo jubilanta, nezabudnúť pri tom na jeho lásku k prírode a umeniu a ešte ho povzbudiť do ďalej etapy života. Do ďalších rokov mu želame pevné zdravie, spokojnosť v práci a v rodine, veľa radosnej, úspešnej a plodnej práce a všetko ostatné čo si sám praje.

PhDr. Margita Ballová a kolektív KAA FF PU

Čím skôr dobudovať sociálne zariadenie, vymeniť moderné tabule za klasické, chýba výťah, hoci budova má 4 poschodia. To sú iba niektoré.

Na dnešné finančné skromné pomery sme sa nastahovali do solidne prevedenej stavby / zariadenie nábytkom atd/. Ostatné detaily sa postupne odstraňujú a naše poschodie sa pomaly „poludžšťuje“

MALI VŽDY ŠIROKÝ ZÁBER

6. Ste predsedom AS. Aké sú problémy v práci AS, ako ich vidíte a vnímate, aký je vzťah AS - dekan fakulty a AS - ostatní funkcionári na fakulte.

Vzťahy sú vyrovnané, riešenie problémov ich z času na čas „okorení“, a tak je to správne, lebo pri hľadaní optimálneho riešenia sa z diskusného prejde aj do polemického tónu. A to vždy v záujme veci v záujme spoločného diela.

Ale vážne: bez dialógu, nasýteného znalosťou problematiky a korektnou kontroverznosťou, niet napredovanie. Umenie života predsa nie je konflikty vyvolávať, jeho ozajstným umením je ich riešiť a vyriešiť. V spolupráci AS s dekanom sú podnetné tendencie a impulzy, a tam, kde je ich menej, usilujeme sa ich rozmnožiť aj transformáciou skúseností z práce AS iných vysokých škôl, ako napr. FF, na ktoré vzťah AS-dekan je vo viacerých smeroch inšpiratívny. O to sa snažíme aj v našej práci

Co na záver: ostáva nám podakovať a zaželať Vám do ďalších rokov vášho života, dobrého zdravia a úspechov v práci i v osobnom živote.

Otzáky jubilantovi kládol M. RUSINKO

JEHO OSUD PÍSALI AJ

Uprostred októbrových dní sa dožil významného životného jubilea doc. PhDr. Andrej Macko, CSc.

Cesta k tomuto jubileu viedla z chudobnej mnohotnej rodiny, ktorej osud písali, okrem iného, aj revolučné tradície Haburského revolučného rolnického hnutia.

Významné medzníky jeho života sú spojené s Medzilaborcami, kde maturoval v roku 1956. Vysokoškolské štúdium ukončil na FF UPJŠ v Prešove v roku

1960. Od tohto času prešiel ako pedagóg takmer všetkými typmi a stupňami škôl, čo zúžitkoval aj vo svojom odbornom raste na Katedre pedagogiky PdF UPJŠ v Prešove, na ktorej pôsobí od roku 1972.

Odrazovým mostíkom k pôsobeniu na vysokej škole boli stredné školy v Stropkove - JSS, SVŠ, gymnázium a Stredná pedagogická škola pre vzdelávanie učiteľských materšíských škôl v Levoči. Počas učiteľskej praxe na škôlach II. cyklu v období 1967 - 1972 aktívne pracoval ako stredoškolský profesor na terajšej Hotelovej aikadémii v Prešove.

Praktické pedagogické skúsenosti si doc. Macko cieľavodne doplnil ďalším štúdiom odboru pedagogika na UK v Bratislave v tokoch 1963 - 1967.

Svoju profesionálnu dráhu vo výskume a publikácej činnosti začína ako pomocná vedecká sila na FF UPJŠ. Akademický titul PhDr. v odbore pedagogika

REVOLUČNÉ TRADÍCIE

O jeho úspešnej vedeckovýskumnej a publikácej činnosti svedčí aj tá skutočnosť, že doteraz publikoval niekoľko desiatok pôvodných štúdií v odbornej tlači, zborníkoch a pedagogických prílohách odborných časopisov pre národnostné menšiny.

V rokoch 1973 - 1983 ako člen ZO-ROH vykonával funkciu tajomníka a podpredsedu ZV-ROH pri PdF UPJŠ.

A čo si u nášho jubilanta najviac váži on sám, jeho okolie a priatelia? Je to predovšetkým hľadanie a pre-sadzovanie pravdy a spravodlivosti. U nášho jubilanta si všetci vysoko vážia jeho zdovedenosť, skromnosť a výtrvalosť. Jedným z jeho životných kríd je ochota vypočuť si názor iných, zaujať stanovisko a snaha pomáhať iným, pretože takúto pomoc a ochotu potrebuje každý.

Nášmu jubilantovi do budúcnosti želáme, aby mu slúžilo zdravie, aby bol úspešný v osobnom živote, aby mu všetci priaznivci a priatelia často veľa ráz blahoželali k narodeninám.

Doc. PhDr. M. Sisák, CSc.

PÁR OTÁZOK JUBILANTOVÍ

Začiatkom novembra oslávil okrúhle jubileum člen Katedry výtvarnej výchovy FHPV PU PhDr. Ján Bartko. Pri tejto príležitosti som mu položil pár otázok.

- V jednom mesiaci ste otvorili dve výstavy - v Strážkach a v Prešovskej galérii, a viem o vašej účasti na medzinárodnom Trienále akvarelu v Lučenci, ktoré v súčasnosti ešte prebieha. Ako ste stihli namaloval' toľko práce?

Snažím sa tvoriť denne, aj keď to vždy nejde. Pri výstave možno ani tak nezdržuje vlastný akt tvorby, skôr jej organizácia - hľadanie priestorov, sponzorov, príprava katalógov a pod. Je to paradox, ale pre výstavu nenamaľujeme ďalšie obrazy. Pokial ide o čas, keď sa chce, tak sa stihne veda.

- Pri toľkej tvorbe stihnete sa venovať aj rodine?

Slovo rodina má v mojom veku relativný význam. Dcéra sa už vydala, žije v Košiciach, syn študuje v Bratislave, aj manželku pohlcuje práca. Ak sa náhodou všetci stretнем, je to pekný sviatok.

Dekan FHPV doc Ing. Peter Kuzmišin, CSc., blahoželá jubilantovi J. Bartkovi z Katedry výtvarnej výchovy k jeho päťdesiatinám. Pri gratulácii bol prítomný aj prodekan fakulty P. Šebeň a vedúci katedry VV doc. Srivátku (v strede). Ku gratulácii sa pripája aj redakcia nášho periodika PU.

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

Michal Tokár

sa venuje grafike
a úžitkovej tvorbe

Narodil sa 9. 12. 1943 vo Vyšnom Slavkove. V rokoch 1962 - 1964 študoval na Pedagogickom inštitúte v Košiciach, do roku 1969 na FF UPJŠ v Prešove odbor výtvarná výchova a slovenský jazyk. Titul PhDr. z teórie a dejín výtvarného umenia získal v ro-

ku 1977 na Univerzite Palackého v Olomouci. Od roku 1970 pedagogicky pôsobí na Katedre výtvarnej výchovy PdF UPJŠ, od roku 1997 Prešovskej univerzity. Venuje sa grafike a úžitkovej tvorbe z dreva. Michal Tokár sa zúčastnil na 10 kolektívnych výstavách, realizoval 7 samostatných výstav — ostatná bola v tomto roku v Bardejove. Teoreticky sa zaobrá knižnou ilustráciou (vydal dve knižné práce). Tá posledná publikácia ILUSTRÁCIA A NÁZORNOSŤ vyšla v tomto roku — 1998. Vo svojej knižnej práci sa zameriava na knižné ilustrácie. Práca sa nesie v teoretickej rovine, preto niektoré zovšeobecnenia majú iba hypotetickú platnosť. Mnohé otázky si zasluhujú empirické výskumy, podrobnejšiu analýzu, hlbšie a všeobecnejšie skúmanie. Autor si nerobi plány úplne a vyčerpavajúco objasniť a teoreticky rozpracovať všetky problémy a otázky názornosti ilustrácie odbornej a umeleckej literatúry.

Aj jemu tentokrát potichučky blahoželáme k 55-tim narodeninám, ktoré oslavil v kruhu svojej rodiny a v kolektive 9. decembra t. r. (1998).

Michal Tokár

ILUSTRÁCIA A NÁZORNOSŤ

- Vo vašej tvorbe prevládajú náladové motívy, ste aj vy taký náladový?

Zabudli ste dodať, že ide o príjemné náladové motívy. Také sa snažím udržať si aj v živote. Zatiaľ to dôfam ide.

- Na väčšine vašich obrazov je more, inšpiruje vás len slaná voda?

Inšpiruje ma všetko pekné. More, voda, (vodka nie), krajinu, ľudové. Tak trochu vyhľadávam aj čosí exotické, výnimočné. Preto more.

- Ako sa vám darí skvíriť pedagogickú a umeleckú činnosť?

Nevidím ich v protiklade, jedno podporuje druhé.

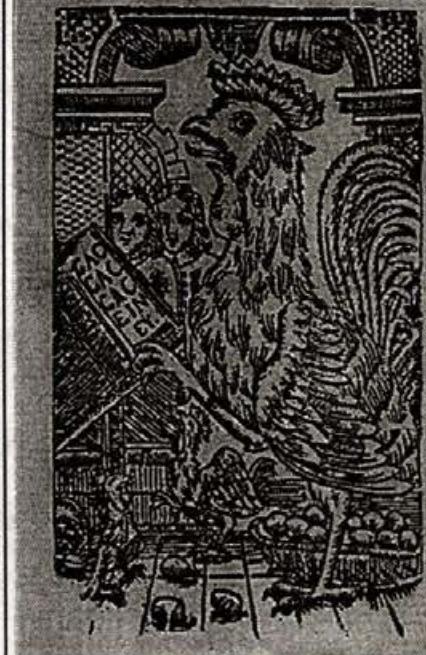
- Na otvorení výstavy v Prešovskej galérii bolo veľmi veľa vašich bývalých študentov. Ste taký obsúbený?

To by bolo najlepšie spýtať sa ich. Inak študentom často odporúčam jednu účinnú výchovnú metódu - mať rád tých, ktorých budú učiť.

- Kedy a kde bude ďalšia prezentácia vašej tvorby?

V ateliéri mám už zapár obrazov, čo by hádam znesli oko verejnosti. Nemám vlastného umeleckého manažéra, a tak o ďalšej výstave rozhodne iste náhoda. Ako hovoria šarišania - še uvidzi.

Andrej Baňas

MEDZINÁRODNÁ VEDECKÁ KONFERENCIA

V dňoch 24. a 25. novembra 1998 sa na FF PU konala pod záštitou Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVaR SR) vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou pod názvom „Sociálna práca, ľudské práva a vzdelávanie dospelých“. Zúčastnilo sa na nej vyše 220 po predných odborníkov z vysokých škôl, výskumných ústavov, odborov viacerých ministerstiev, krajských a okresných úradov, inštitúcií a zariadení sociálnej práce a vzdelávania dospelých. Početné bolo zastúpenie zahraničných odborníkov: 7 z Poľska a 23 z Čech.

Autorka článku Doc. PhDr. Anna Tokárová, CSc.

Konferenciu zorganizovala Katedra vzdelávania dospelých a sociálnej práce spolu s ďalšími ústrednými inštitúciami: Úradom vlády, Ústrednou radou Akadémie vzdelávania, Slovenským národným strediskom pre ľudské práva, S.P.A.C.E., Nadáciou pre analýzu sociálnej politiky, Asociáciou vzdelávateľov v sociálnej práci SR, Asociáciou inštitúcií vzdelávania dospelých SR a aj Krajským úradom v Prešove. Cieľom konferencie bolo, pri príležitosti 50. výročia vzniku Všeobecnej deklarácie ľudských práv na pôde OSN poukázať na potrebu hľadania účinnejších formiem a metód ochrany a realizácie ľudských práv.

V otvácej časti konferencie pozdravili významní hostia: za MPSVaR SR vedúca odboru vzdelávania Mgr.

Zdenka Vasilová, za Úrad vlády riaditeľka Generálneho sekretariátu Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog JUDr. Zuzana Pánisová a za FF PU prodekan doc. PhDr. Ján Gbúr, CSc. V plenárnom rokovaní odzneli referaty, ktoré poukazovali na všeobecné vývojové trendy. Najšírší záber mal referát garantky konferencie doc. PhDr. Anny Tokárovej, CSc., (FF PU) *Globalizácia a jej sociálny rozmer*, v ktorom poukázala na sociálne dôsledky zmien v ekonomike globálnej hyperkonkurenčie, na potrebu porozumieť podstate globalizácie ako nového historického trendu, ktorý je protirečivý vo svojom priebehu i dôsledkoch: prináša veľa pozitívneho, ale aj negatívneho. Referát doc. PhDr. Vladimíra Jochmana (FF PU Olomouc) *Človek na prelome tisícročí* a doc. PhDr. Vasila Gluchmanová, CSc., (FF PU Prešov) *Moralne a sociálne práva človeka zdôrazňovali najmä filozofu súčasnej doby a špecifika sociálneho postavenia jednotlivca*. Referát doc. PhDr. Ivety Radičovej, CSc., (FF UK Bratislava) *Európsky model sociálnej politiky* analyzoval spôsoby a bariéry praktickej realizácie principov sociálnej politiky v krajinách EÚ a u nás. Doc. PhDr. Kamil Škoda, CSc., (FF UK Praha) v referáte *Výchova dospelých k ľudským právam* charakterizoval závery medzinárodných konferencií, ktoré sa konali v rámci dekády 1995 - 2005 Výchovy k ľudským právam, ktorú vyhlásilo OSN.

Pod vedením popredných odborníkov sa rokovalo v šiestich sekcích: 1. Miesto sociálnej práce v súčasnej spoločnosti, 2. Všeobecné otázky vzdelávania dospelých, 3. Príprava a ďalšie vzdelávanie sociálnych pracovníkov, 4. Sociálne problémy z aspektu gender, 5. Prevencia kriminality a drogových závislostí, 6. Specifické problémy jednotlivcov a skupín.

Zborník príspevkov dostali účastníci konferencie už pri prezentácii. Je memoriadne rozsiahly - obsahuje 614 strán a v 75 príspevkoch prináša množstvo nových informácií a koncepcii. Aj vďaka zborníku sa docieli zámer organizátorov, že práca v sekcích mala charakter veľmi živej a tvorej diskusie s podnetnými závermi a odporúčaniami pre teóriu a prax. V plánovanej druhej časti zborníka budú publikované ďalšie príspevky a záverky z konferencie.

FOTOREPORTÁŽ Z IMATRIKULÁCIE ŠTUDENTOV PRVÝCH ROČNÍKOV FAKULTY HUMANITNÝCH A PRÍRODNÝCH VIED A PEDAGOGICKEJ FAKULTY PU

Archeologický výskum Katedry všeobecných dejín FF PU v Moravanech

V poznání pravekých dejín Moravian (okr. Michalovce), obce v západnej časti Východoslovenskej nížiny, došlo v posledných dvoch rokoch k zásadnému posunu. Spájanie začiatkov osídlenia tejto lokality so stredovekom sa ukázalo ako celkom mylné.

Prvé signály o rôznorodom vý-

voji v jednotlivých pravekých obdobiah priniesli zbery M. Hamzu, študenta 3. ročníka D-F. Na ich základe sa PhDr. M. Vizdal, CSc., z Katedry všeobecných dejín FF PU rozhodol uskutočniť so skupinou študentov (Cörgövá, hamza, Hrič, Huňora, Javor, Siheňková, Starjak, Pirčová, Zim-

nýková) systematický archeologický výskum v polohe „Štredné polo“. Tu sa dali na základe povrchových nálezov očakávať pamiatky z obdobia mladšej boby kamennej - neolitu.

Prvá etapa výskumných prac bola realizovaná v dňoch 22.6. - 3.7. t.r. Hned e ich úvode sa podarilo odkrýť neporušený pôdorys polozemnicového sídliskového objektu. Už v prvých dňoch sa získala početná kolekcia štiepanej kamenej industrie. Názor, že objekt slúžil ako dielna na výrobu najmä obsidiánových nástrojov, potvrdzujú aj ďalšie nálezy (otlačky, podložky).

Výskumné práce pokračovali od 7.9. t.r. Boli zamerané na rozšírenie skúmanej plochy (80m²). Závažnosť objavu priviedla na lokalitu aj stáb STV z Košíc. Zvláštna pozornosť sa venovala destrukcii vykurovacieho telesa - kozuba, ktorý pokrýval takmer treťinu sídliskovej jamy. Po zdokumentovaní nálezovej situácie bola základná časť výskumu

ukončená 17.9. Aj keď sa nálezy len dokumentujú a pripravujú na rekonštrukciu, na základe najmä výzdobných prvkov na keramike, bol PhDr. M. Vizdalom, CSc., objavený neolitickej objekt datovaný do obdobia starého stupňa kultúry s východnou lineárnou keramikou (4500 p.n.l.).

Význam objavu spočíva v niekoľkých skutočnostiach. Dokazuje prítomnosť prvých roľníkov v blistej strednej Ondavy už v stárom neolite a využívanie ložísk obsidiánu - sopečného skla - v Zemplínskych vrchoch. Dôležitá je aj zistená špecializácia pri výrobe kamennej, štiepanej industrie.

Realizovanie výskumu umožnil sponzorský príspevok firmy ATAK Prešov, ako aj kladný postoj stavrosti Moravian J. Žofčáka. V budúcnosti bude pokračovať systematické sledovanie významných poloh v extravidé obce Moravany.

Martin Javor,
študent 3.ročníka De-Fil, FF PU

Študenti Katedry dejín FF PU pri výskume objektov z obdobia neolitu (4500 r. pred n.l.) v okrese Michalovce. Foto Dr. M. Vizdal, CSc.

Širšiu akademickú verejnosť našej univerzity by iste zaujímalo objasnenie situácie týkajúcej sa využívania univerzitnej plavárne a sauny v tomto školskom roku. Oproti minulosti, totiž došlo k zmenám spôsobu zamestnávania ustanoveniek. Vydávajú sa nové, samozrejme za "nové" poplatky. Napriek tomu, že sú to hodiny vyčlenené pre odbory, podmienky na získanie vstupeniek sú rovnaké pre všetkých zamestnancov. Nevidite v tom oslabenie pozícii odborovej organizácie v napĺňaní sociálneho programu pre svojich členov?

(na obrázku), ktorý bol za KOR PU účastníkom rokovania s kompetentnými zástupcami Rektorátu PU.

**JEHO ODPOVEDE
UVEREJŇUJEME
V PLNOM ZNENÍ**

Bolo dlhoročne zaužívané, že na potreby napĺňania sociálneho programu odborovej organizácie zamestnávateľ prednostne vyčleňoval požadované priestory na regeneráciu sil a rozvoj športových aktivít jej členov. Medzi ne patrila i plaváreň a sauna. Organizácia a spôsob využitia týchto zariadení v určenom čase boli plne v kompetencii odborovej organizácie. Výplývalo to keďsi i dnes z kolektívnej zmluvy medzi KOR PU a vedením PU. Všetky vymenonosti dosiahnuté pri kolektívnych vyjednávaniah medzi odbormi a zamestnávateľom boli dostupné i neodborárom, no za menej výhodných podmienok, čo je, myslím, úplne prirodzené.

Začiatkom tohto školského roku sme sa dozvedeli, na základe upozornenia, ktoré bolo odoslané dňa 27. 8. 1998 z Rektorátu PU všetkým tajomníkom fakúlt PU, že dochádza k výmene permanentných vstupeniek na školský bazén VŠA. Bola stanovená výška poplatku a ďalšie organizačné usmernenia. Na záver bolo uvedené zdôvodnenie: "Uvedené opatrenia sú vynutia situácia, ktorá vznikla nekontrolovaným predajom permanentiek jednotlivými fakultami cudzim osobám v takom rozsahu, že zamestnanci našej univerzity nemali vytvorený priestor pre vlastnú regeneráciu a relaxáciu".

Na aktuálne otázky

so zástupcami odborov

Hneď na prvom zasadnutí KOR pri PU jej členovia vyjadrili rozhorčenie nad spôsobom, akým došlo ku zmene kompe-

ciou a pripravené na možnosť viacročného predĺženie platnosti. Na tento rok boli pripravené sprísnené opatrenia zamedzujú-

tenci pri prideľovaní vstupeniek a stanovovaní výšky poplatkov z odborovej organizácie na zamestnávateľa t.j. Rektorát PU. Vrátili sme sa tým o niekoľko rokov späť, keď vstupenky na hodiny určené pre odborárov vydával zamestnávateľ, pričom situácia v ich prideľovaní (mnohokrát darovaná) bola ešte horšia. Na zasadnutí KOR bolo prehodnotené aj uvedené zdôvodnenie. Na základe troch kontrol, ktoré sme v priebehu roka uskutočnili, sme zistili niektoré skutočnosti, ktoré umožňovali účasť osobám mimo zamestnancov univerzity. Tieto prípady boli okamžite riešené. Pri žiadnej kontrole nešlo o masový jav, ale o niekoľkých jednotlivcov. Účasť niektorých cudzích osôb bola legálna, pretože po dohode na KOR sme vydali 4 prenosné vstupenky pre SOU spoločného stravovania ako recipročnú službu za obsluhu ich personálu v jedálni PU. Z uvedeného vyplýva, že odôvodnenie týchto zmien nemožno pokladať za dostatočne relevantné. Spôsob riešenia spoločného problému bez seriózneho dialógu so sociálnym partnerom, ktorým je pre vedenie PU Koordináčna odborová rada PU, nevytvára priaznivú klímu na ďalšiu spoluprácu. Výmenou vstupeniek sa znehodnotili pôvodné vstupenky s fotografiami, ktoré boli vydané odborovou organizá-

ciou a pripravené na možnosť viacročného predĺženie platnosti. Na tento rok boli pripravené sprísnené opatrenia zamedzujú-

ce únik vstupeniek mimo rámec univerzity (centralizácia, sprísnená kontrola a osobná zodpovednosť).

V tomto duchu bola 19. 10. 1998 sformulovaná a neskôr odoslaná sťažnosť KOR PU na postup Rektorátu PU.

Na ďalšom pracovnom zasadnutí KOR PU konanom dňa 9. 11. 1998 sa zúčastnil aj Ing. I. Gula, kvestor PU. Po vyjasnení stanovísk oboch strán došlo zo strany kvestora k podpore požiadaviek odborárov, ale vzhľadom na to, že bol už dovtedy vydaný značný počet vstupeniek (104), bolo prijaté kompromisné riešenie. Odborom mali zostať dve hodiny v sobotu. Na sobotu mali zostať v platnosti predĺžené odborárske vstupenky. Hodiny cez týždeň budú využívať všetci zamestnanci na vstupenky vydávané rektorátom.

Po následných konzultáciách v jednotlivých výboroch ZO sa ukázalo toto riešenie ako nereálne. Viaceri zamestnanci by boli nútene kúpiť si až dve vstupenky, čo by bolo pre nich ešte nevýhodnejšie. Výmena preukazov z komplikovanou evidenciou vysporiadania rozdielov v poplatkoch za rôzne vstupenky by nebola ukončená ani v horizonte ďalších dvoch mesiacov. Preto sme sa zhodli na tom, že tento rok budú platit vstupenky vydávané na Rektorát PU. Na FHPV

PU sme v rámci doplnujúceho kolektívneho vyjednávania medzi OO a vedením fakulty pritom pripravili kompenzáciu nákladov na vstupenky. Je pravda, že na základe tohto riešenia naši zamestnanci zaplatia len o čosi viac ako pred rokom, ale Rektorát PU zafazí odčerpaním finančných prostriedkov sociálny fond FHPV a fond tvorený z členských príspevkov odborárov. S touto situáciou nie sú spokojní. Je to, verím, len riešenie dočasné. V priebehu roka bude me iniciaovať vyjednávanie s vedením PU. Dúfame, že sa nám podarí dospieť k vzájomnej dohode, ktorá umožní plnenie odborárskeho sociálneho programu aspoň v takej miere ako dosiaľ.

NOVÝ PREDSEDA ODBOROVEJ ORGANIZÁCIE PRI R-PU

Na ostatnom zasadnutí odborovej organizácie pri rektoráte Prešovskej univerzity bol za nového predsedu OO R PU zvolený Anton Mišík (na obrázku).

Od roku 1994 pracoval na PdF UPJŠ ako strojník a plavčík, neskôr na úseku elektroúdržby VŠA. V odboroch pracuje od roku 1963. Má bohaté skúsenosti v práci v odboroch a je zárukou, že odborovú organizáciu povedie k plnej spokojnosti. K zvoleniu do tejto dôležitej funkcie úprimne blahoželáme a želáme mu, aby sa mu práca darila v rôzech rozvoja Prešovskej univerzity.

-RED-

Koordináčnu odborovú radu Prešovskej univerzity (KOR PU) tvoria predsedovia základných organizácií z jednotlivých fakúlt, rektorátu PU a ŠDaJ PU, ďalej predseda a tajomník. Jej úlohou je koordinovať činnosť odborárov na PU, vymieňať si skúsenosti z činnosti odborových organizácií, spoločne prerokúvať požiadavky adresované vedeniu PU a vysokoškolskej sekcií pri Rade OZ PŠaV. Každá základná organizácia si pritom zachováva právnu subjektivitu a svojbytnosť vzhľadom k právnej subjektivite svojich sociálnych partnerov.

V duchu uvedeného poslania KOR PU sa nesú aj jej zasadnutia. Na ostatnom zasadnutí 9.11.1998 sme privítali medzi sebou kvestora PU Ing. I. Gulu, s ktorým sme prerokúvali viaceré závažné otázky, osobitne možnosti zaraďovania pracovníkov do tarifných tried podľa najnáročnejšej práce, ktorá je od pracovníka požadovaná (presnejšie ide o možnosť zaraďovať pracovníkov do tarifných tried podľa výkonu). Okrem toho sme predbežne hovorili o tzv. sociálnom programe na PU. Prešovská univerzita totiž patrí medzi tie nemohné univerzity, ktoré nemajú vypracovaný konkrétny sociálny program. Je to dané aj dĺžkou jej existencie a samozrejme aj finančnými možnosťami. KOR PU už viackrát tlmočila vedeniu PU túto skutočnosť. Pri prerokúvaní Kolektívnej zmluvy na rok 1999 by sme chceli v nej zakotviť aj rámec tzv.

Zo zasadnutia KOR PU

sociálneho programu. Na spomínanom zasadnutí pri predbežnom zamýšľaní sa, čo by mohlo vstúpiť do sociálneho programu, sme hovorili o možnosti krátkodobých rekondičných pobytov a ambulantnej kúpeľnej liečbe v Bardejovských kúpeľoch, o otázkach zlepšenia stravovania (diétne stravovanie), o etapizácii zateplenia centrálnej budovy, (pretože trvalý chlad a priesah už trvalo poškodzujú zdravie pracovníkov), o optimalizácii rozvrhu hodín, pretože aj ten vytvára priaznivé či nepriaznivé podmienky pracovníkom, o možnosti zakúpenia bytov jednotlivými fakultami s cieľom ich prenájmania a zapožičiavania najmä mladým pracovníkom. Keďže jednotlivé fakulty majú právnu subjektivitu, je prirodené, že KOR PU môže s vedením PU dohodnúť rámec a základnú podobu sociálneho programu, no jednotlivé ZO OZ budú konkretizovať a prerokúvať sociálny program so svojimi sociálnymi partnermi vzhľadom k špecifikám jednotlivých fakult a univerzitných pracovísk. Sociálny program je v štádiu prípravy a preto by KOR PU privítala podnetu a návrhy zo strany odborárov i zamestnancov PU. Písomne ich môžete odovzdať doc. J. Soškovej, alebo B. Nižníkovej, tajomníčke KOR PU.

Doc. PhDr. Jana Sošková, CSc., predsedníčka KOR PU

Ak. maliar Peter Kocák v Číne

S majstrom Huang Yong Yung, prezidentom Zväzu umelcov Činy

Pán Kocák, počul som, že sa Vám splnil jeden dávny sen, vidieť Áziu. Prečo práve Áziu?

Áno, je to pravda, dostał som sa štastne do Číny. Mojím snom je ale Japonsko, študujem reč, písmo, kultúru. Ázia ma ale zaujíma ako kontinent, asi preto, že je úplne iná ako nás, ale možno som tam žil vo svojom predošlom živote, neviem.

Aký bol Váš prvý dojem z Číny?

Úplne prvý, po príchode do Hong Kongu, bol silný, priam som žasol. No po pári hodinách, keď som docestoval vlakmi do Číny, som zažil nemilé prekvapenie. Prvý, ako sa neskôr ukázalo aj to najnepríjemnejšie, bolo to, že ma na stanici v meste Shen - Zhen nikto nečakal. Chodil som s cedulou, písanou čínsky, asi hodinu hore - dolu, ale nik nechal ani na svojej ceduli moje meno. Vybral som sa teda do mesta, na adresu, ktorú som mal. Ale to bola chyba! Nikto z Číňanov nevedel precítať adresu v latinke, ani taxikári. Bol som vedľa. Vrátil som sa na stanicu a našiel som cestovku, kde ponúkali všetky hotely v Shen - Zhene. Ale ani recepcné, ani šéf firmy nerozumeli žiadnej reči, len čínsky. Na moje veľké štasticie sa pristavila mladá Číňanka: „Ahoj, ja som Američanka, môžen Ti pomôcť?“ Vydýhol som si, už som sa tešil, že bude všetko ostatné hračkou. Napísala mi tú adresu po čínsky, dala mi

svoje telefónne číslo a rozlúčili sme sa. Taxikár ma odviezol na presnú adresu, ale čo sa nestalo! Obchádzal som mradarapy tri-krát zo všetkých strán, no práve to moje číslo nikde nebolo. Vypýtoval sa ma, vysvetľoval mi, lenže čo som mu ja rozumel? Zísal som naňho a nechápal, čo vlastne chce. Keď sa však pýtal policajtov na ulici, čo to je za adresa, ukázali nám, že dom je už zbúraný. Došlo mi! Čo teda ďalej? Do centra obrovského mesta, asi štvormiliónového, a prvý hotel, ktorý vyzeral slušne som sa rozhodol okupovať. Tam boli veľmi očotné recepcné, rozumeli mi perfektne, horšie už ja im, lebo ich

výslovnosť bola exotická. Ale snažili sa veľmi. Po dvoch dňoch intenzívneho telefonovania s mojou znáomou zo stanice i z hotelovej služby, sa konečne podarilo nájsť miesto, kde sa tá moja návšteva mala konat. Bolo to neuveriteľné!

Co to bola za akcia?

Zváz čínskych umelcov ma pozval na ich 7. medzinárodný a 7. celočínsky kongres o Ex libris, spoje-

ný s čínskou a celosvetovou Výstavou grafiky. Trvalo to týždeň.

Ako na Vás zapôsobili Číňania?

Boli veľmi milí, ochotní, otvorení a zvedaví. Veľmi ma zaujalo, keď pri

to úplne iný svet. Samozrejme - supervýnosný kapitalizmus. Všetky budovy v centre sú banky. Ale okolie toho nahosteného mraveniska je prekrásne. Bolo tam množstvo Európanov, Američanov, nebol problém dorozumieť sa.

Viem o Vás, že ste zberateľom drobnej dňaškej grafiky. Rozšírili ste si zbierku?

To bol hlavný cieľ mojej návštavy. Vymenil som si 160 exemplárov grafických listov. Všetky sú od najlepších súčasných umelcov Číny, Taiwanu, Japonska a Hong Kongu.

Darom som získal tri obrovské, vzácné kaligrafie od šéfa Zväzu umelcov Číny.

Co čínska strava a paličky?

Bola vynikajúca, prekvapujúca, mälokedy som vedel, čo jem. Boli prekvapení a natečení, že som vždy jedol paličkami a vraveli, že dobré.

Na vásli si Hong Kong. Aký je z Vášho pohľadu rozdiel medzi Čínom a Hong Kongom?

Na Hong Kong som mal bohužiaľ len dva dni. V porovnaní s Činou je

Kam sa chystáte nabudúce?

Rád by som konečne zavítal do toho Japonska...

Zhováral sa Andrej Baňas

Študenti FHPV PU zvládli vysoké umelecké kritériá

Nová slovenská tvorba je názov festivalovej prehliadky, ktorá sa v pármach rokoch usporadúva v Bratislave. Jej tohtoročný 19. ročník sa uskutočnil v týždni od 14. do 21. novembra. Dva koncerty za deň poskytli široký priestor na prezentáciu rôznych skladateľských rukopisov, formových žánrov slovenských autorov, ktoré sú výpovedou mnohorakých podob súčasnej slovenskej hudby. Tradične sa v rámci prehliadky vytvorí platforma na prezentáciu tvorby pre deti a mládež, ktorým boli aj v tomto roku venované dva dramaturgicky odlišné programy.

Na koncerte z tvorby skladateľov pre sólové nástroje sa v piatok 20.11. v koncertnej sále bratislavského konzervatória predstavila aj študentka 2. ročníka hudobnej výchovy z FHPV PU Ivana Svobodová, ktorá prednesla tri časti z cyklickej skladby Nonetto di studi facili skladateľa prof. Juraja Hatrika. Skladbu, ktorá výhrala skladateľskú súťaž v talianskom Castelfidardo, interpretovala I. Svobodová s technickou istotou, výrazovým nadhľadom a zmyslom pre farebné vyjadrenie kontrastov, čo ocenil a v podávaní vyjadril aj prítomný autor.

V koncerte orchesternej a zborovej komornej tvorby pre mládež v sobotu 21.11. v štúdiu 2 Slovenského rozhlasu našu fakultu, univerzitu, ale i region reprezentoval komorný orchester Camerata Academica s umeleckým vedúcim a dirigentom Karolom Medňanským. Tento slávikový orchester „barokového“ obsadenia je popri komormom orchestri súboru technik STU v Bratislave druhým existujúcim telesom na vysokoškolskej pôde. Na koncerte uvedol premiéru skladby Zdenka Mikulu Uspávanku a trojčasťové Retrospektívny Rondoletto-Nostalgia-Žartí Milana Nováka. Okrem orchestra účinkovali ako sólistky klaviristky Ľudmila Rovnáková, Jana Forraiiová a flautistka Slávka bajtošová. Najmä Novákova skladba pre komunikatívnosť, farebnú pestrost a in-

venčnú nápaditosť sa stretla s veľkým ohlasom v odborných kruhoch a prítomného publiku, ktorí ocenili aj vysokú umeleckú úroveň interpretov. Obe komorné diela vznikli z oslovia nášho orchestra a umeleckého vedúceho skladateľom.

Prvýkrát sa na takomto fóre naši študenti prezentovali ako skupina interpretov, ktorých zameranie nie je umelecké, ale pedagogické. Ich interpretáčne výkony na prehliadke však znesú vysoké umelecké (až profesionálne) kritériá, čo je očakávaným umeleckej eradicie a potenciálu na učiteľských prípravkách. Napína sa tak požiadavka syntézy pedagogickej a umeleckej eradicie budúcich učiteľov hudobnej výchovy.

Irena Medňanská

Skladateľ J. Hatrik dakuje I. Svobodovej za interpretáciu svojej skladby

Torysa úspešne reprezentuje Prešovskú univerzitu

Na konci každého snaženia máť pocit spokojnosti. Aj takého snaženia, ktoré si žiada vytrvalosť až do úmoru a stekajúci pot po každukej časti tela. Navyše, ak sa tie kvapky potu stávajú meradlom úspešného výsledku. O čo je ich viac, o to je aj výsledok lepší a krajší.

Toto všetko sme zažili vo vysokoškolskom folklórnom súbore TORYSA počas roka 1998. Na jeho začiatku bolo pravidelné sústredenie v Učebno-výcvikovom zariadení na Zemplínskej Štrave. A hned' potom súťaže. V marci regionálne súťaž Konfrontácie vyniesla súboru tri prvé a jedno druhé miesto, v máji krajská súťažná prehliadka v Sabinove a druhé a tretie miesto vo veľkých a komorných choreografiách a súčasne postup na celostátnu prehliadku choreografí, ktorá sa uskutoční 17. - 18. októbra v Trenčíne.

Máloktoľ folklórny súbor sa môže pochváliť účinkovaním na troch najvýznamnejších celoštátnych podujatiach v SR. Torysa áno! V júni bola na 44. Slávnostach kultúry Rusínov-Ukrajincov vo Svidníku, v auguste na 43. Celoslovenských kultúrnych slávnostach v Gombaseku a medzitým v júli na medzinárodnom festivale vysokoškolských folklórnych súborov Akademická Nitra '98. Nielen účasť, ale aj prezentácia programu v podaní Torysy bola veľmi úspešná, zaujala divákov a zo strany organizátorov bola vysoko ocenána.

Torysa po dlhom období prelomila „lady“ aj v zahraničnom účinkovaní. V dňoch 27.7. - 4.8. 1998 sa

predvedla na zahraničnom zájazde v Odoorn v Holandsku, ktoré bolo dejiskom medzinárodného festivalu SIVO. Na tomto festivale sa zúčastnilo 18 krajín sveta. Torysa reprezentovala nielen Prešovskú univerzitu, mesto Prešov, ale aj Slovenskú republiku. Také zážitky, aké mali účastníci zájazdu v Holandsku, prajem Toryse aj pri ďalších zahraničných podujatiach. V roku 1999 by to mal byť zájazd do Menecka na veľkolepý medzinárodný festival v Karlsruhe.

Torysa je špecifická tým, že „patrí“ všetkým fajultám PU. V súčasnosti v nej využívajú svoj voľný čas a nachádzajú uplatnenie študenti PF, FHPV, FF, donedávna aj oboch bohosloveckých fakult. V tanečnej a dvoch speváckych zložkách (mužskej a ženskej) nájdete jazykárov, matematikov, biológov, telocvikárov, filozofov, študentov výtvarníctva, estetiky, hudobných odborov a ďalších. Všetci sú si rovní, tvoria dobrú partiu. Úspechy však patria nielen Toryse. Viažu sa na všetku fakulty PU, ich katedry, študentský domov, atď.

Torysa nie je len vysokoškolský súbor, je jedným z najlepších reprezentantov svojej alma mater. Uznanie Toryse vyslovil aj Ľubomír Kopaj, veľvyslanec SR v Holandsku, a prezident SIVO Geert Nijhof.

Na budúci rok osláci Torysa 30.výročie. Už teraz som presvedčený, že to budú oslavy dôstojnej a pekné, vedľ očakávame účasť všetkých, ktorí kedy v súbore posobili a pridú. Tešíme sa na stretnutie.

Ing. Ladislav Bačinský

„Ladislav Medňanský bol jedinečnou umeleckou osobnosťou, ktorá svojim významom presahuje geografické hranice. Jeho talent sa rozvíjal uprostred medzinárodnej výtvarej konfroncii, jeho dielo prijímalu podnetu, ktoré vracia dodnes (M. Zbojan). Otvárame bránu monumentálneho renesančného kaštieľa v Strážkach a s úctou a bázňou vchádzame do sveta histórie (M. Šukajlová). Sú miesta, v ktorých je zakliata duša. Miesto odozváva posolstvo ďalším (E. Vološčuková). ... chvíle, keď si človek uvedomuje nadčasové prepojenie vďaka priestoru, ktorý ho obklopuje (A. Vojčíková). Nastalo uvoľnenie, prijímať ponuku dialógu s jeho krajinou (D. Srvtka). Vyhná v hrudnom koši hreje naplneno. Prikladajú

nebožtíci aj božtíci (J. Ondo). ... čo priviedlo umelca k tomu, že príčasto pozabudol aj na Paríž a Budapešť, aby sa znova a znova vracal do toho chladného kraja pod Tatrami? Potom vyzriem von a nejaký čas sa mi zdá, že ho chápem ... (J. Bartko). Nie náhodou sa stretávame v Strážkach.“

Nultý ročník tvorivej dielne Pocta L. Medňanskému usporiadala Katedra výtvarej výchovy FHPV PU v spolupráci so Slovenskou národnou galériou v dňoch 20. - 23. 9. 1998. Na podujatí sa okrem domovských členov katedry - doc. D. Srvtka, ak. mal., M. Zbojan, ak. mal., PhDr. J. Bartko, PhDr. E. Vološčuková sa zúčastnili aj hostia M. Šukajlová, J. Ondo, PhDr. A. Vojčíková - Gabzdilová. Pracovníci Galérie v Strážkach pod vedením správkyne M. Šelepovej vytvorili vynikajúce podmienky na tvorivú prácu účastníkov, možnosť detailne sa zoznámiť so zbierkou galérie, pracovať v jej priestoroch, študovať exponáty.

Výsledky tvorivej dielne boli predstavené verejnosti na vernisáži dňa 5. 11. 1998, na ktorej účastníci prezentovali svoju tvorbu na kvalitnej výstave usporiadanej SNG v priestoroch kaštieľa. Slávostná vernisáž bola obohatená hudobnou produkciou autorov (G. Šukajlová - spev, gitara, J. Bartko, J. Ondo - gitara, E. Vološčuková - vokál, D. Srvtka - banjo, husle). Nultý ročník je predvestou budúcich podujatí, keď sa tvorivá dielna mieni rozrást na medzinárodné sympózium.

„... čas znehybený na plochách obrazov. Vidím to čo on? Cítim to čo on? Viem s určitosťou povedať, že sa nám prihovoril jeho tieň. Ďakujeme Vám L. Medňanský.“

Výstava pre verejnosť potrvá do konca januára 1999.

PhDr. E. Vološčuková

Univerzitný ples

Pri príležitosti druhého výročia vzniku Prešovskej univerzity sa dňa 30.1.1999 v priestoroch hotela Dukla uskutoční 2. univerzitný ples PU. Pozývame vás na príjemné spoločenské stretnutie. Blízšie informácie môžete získať na rektoráte u kvestora PU Ing. I. Gulu.

-red-

Ocenenie Ireny Medňanskej

Vysokoškolská obec v Čechách a na Morave žije intenzívne oslavami 750. výročia založenia Karlovej univerzity. Na medzinárodných konferenciach sa zúčastňujú aj pedagógovia a vedeckí pracovníci zo slovenských vysokých škôl. Mimo ľad počtu pre mladú Prešovskú univerzitu je udelenie pamätnej medaily Karlovej univerzity vedúcej katedry Hudobnej výchovy FHPV PU Mgr. Irene Medňanskej. CSc., ktorú z ruk jeho Magnificencie rektora Karlovej univerzity prof. JUDr. Karla Malého, DrSc., prevzala 25. septembra t.r. vo veľkej aule starostlivého Karolina. Rektor KU akceptoval návrh Pedagogickej fakulty KU na udelenie medaily za dlhorocnú spoluprácu medzi katedrami hudobnej výchovy PdF KU a bývalou PdF UPJŠ i terajšimi katedrami hudobnej výchovy, ako aj osobným podielom I. Medňanskej na realizácii medzinárodných projektov Most k spolupráci, Hudba temperována mládiom a výmených koncertov študentov i pedagógov.

Gratulujeme!

TORYSA NAPREDUJE

V decembri tohto roku uplynie 21 rokov od chvíle, kedy si nás kolega, člen Katedry hudobnej výchovy FHPV PU, PaedDr. Jozef Hrušovský (na obrázku) ešte ako študent bývalej Pedagogickej fakulty UPJŠ prvýkrát sadol za cimbala a pokúšal sa z neho dostať prvé tóny... Dozviedeli sme sa to priamo od Dr. Hrušovského, teraz už známeho slovenského cimbalistu.

Vysokoškolský folklórny súbor TORYSA, akademické umelecké teleso PU, v decembri budúceho roku oslávi 30. výročie svojho založenia, a práve PaedDr. Hrušovský je už pomaly neoddeliteľným inventárom tohto telesa a viedie v ním ľudovú hudbu a mužskú a ženskú spevácku skupinu. V súčasnosti už pripravuje nový hudobný materiál na budúcoročnú premiéru nového programového bloku a verí, že taký program ľudské oči ešte nevideli ...

My mu želáme, aby sa mu jeho predsačzatia splnili a aby nadále sršal optimizmom a dobrou náladou. Keďže jeho hudobné spracovanie sú už prešovskej kultúrnej verejnosti známe ako zaujímavé a nápadité hudobné skladby, už teraz sa na podujatia s Torysou, zlášť na slúbenú premiéru, tešíme ...

Volejbalisti ku Dňu študentstva

V tomto roku už po šiestykrát sa pod vysokými siedlami ŠH PU stretli volejbalisti a volejbalistky Univerzity M.C.Sklodowskej z Lublina (Poľsko), Univerzity K.F. Nitra, SPU Nitra, TU Košice a domácej PU, aby si zmerali svoju výkonnosť vo volejbale.

Turnaj zorganizovala TJ Slávia PU v spolupráci s MŠ SR, SAUŠ a PU. Realizátorom boli katedry telesnej výchovy PF a FHPV PU. Treba zdôrazniť, že významný podiel na organizačnej stránke majú samotní študenti, ktorí dokázali, že pod odborným vedením svojich pedagógov sú schopní zorganizovať podujatie na najvyššej úrovni. Podakovanie tak patrí aj Z. Zubákovovi, M. Juríkovej, K. Bašistovej, L. Vasilcová, Vasilišinovi a ďalším.

Výsledky - muži: PU Prešov - TU Košice 2:0, PU Prešov - UMCS Lublin 2:0, PU Prešov - SPU Nitra 2:0, TU Košice - UMCS Lublin 2:0, TU Košice - SPU Nitra 2:0, UMCS Lublin - SPU Nitra 0:2.

Poradie: 1. Prešovská univerzita (hrala v zložení Andreánsky, Kseňák, Pčolka, Vartovník, Soták, Vikál), 2. TU Košice, 3. SPU Nitra, 4. UMCS Lublin.

Výsledky ženy: UKF Nitra - PU Prešov 2:0, UKF - Sokol Vranov 2:0, UKF - TU Košice 1:2, UKF - OZKN Hydina Prešov 2:0, UKF - UMCS Lublin 2:0, TU Košice - PU Prešov 2:1, TU - Sokol Vranov 2:0, TU - OZKN Hydina 2:0, TU - UMCS Lublin 0:2, PU Prešov - Sokol Vranov 2:0, PU - OZKN Hydina Prešov 2:1, PU - UMCS 2:0, OZKN Hydina - UMCS Lublin 2:0, OZKN Hydina - Sokol Vranov 2:0, UMCS Lublin - Sokol Vranov 2:0.

Poradie: 1. UKF Nitra (účastník volejbalovej extraligy), 2. TU Košice, 3. PU Prešov (hrala v zložení: Spišárová, Micenková, Kaminská ml., Sabovníková, Vesilcová, Skubanová), 4. OZKN Hydina Prešov, 5. UMCS Lublin, 6. Sokol Vranov.

Najlepšími hráčmi turnaja boli Majchrovičová z UKF Nitra a Kseňák z PU Prešov.

Účastníkov turnaja prijal na pôde PU prorektor doc. ThDr. I. Belejkančík, CSc., ktorý vyrazil podiel študentov a učiteľov na príprave a organizovanie tohto, už tradičného podujatia vysokoškolákov v mesiaci november.

PaedDr. Juraj Hugec, KTV PF PU

PRIPRAVOVANÉ PODUJATIA

VOLEJBALOVÉHO KLUBU PU MŠK PREŠOV

V SEZÓNE 1998/1999

Medzinárodný vianočný turnaj vo volejbale juniorov,

4. ročník: 27. a 28. decembra 1998

Zúčastnené družstvá: Juniorské reprezentácie Česka, Slovenska, Poľska, Ukrajiny, Izraela a výber 1978 a mladších VK MŠK Prešov.

KVALIFIKÁCIA NA ME 1999 KADETOV: 7. - 9. JANUÁR 1999

Zúčastnené družstvá: Reprezentácie Slovenska, Portugalska, Lotyšska, Bosny a Hercegoviny. Tieto podujatia sa uskutočnia v športovej hale PU.

CELOSLOVENSKÉ FINÁLE VEDOMOSTNEJ SÚŤAŽE O OLYMPIZME

Zakladateľ novodobých olympijských hier – barón Pierre de Coubertin bol celý svoj život pedagógom. V snase zreformovať výchovu francúzskej mládeže pochopil, že v prvom rade je potrebné zmeniť postoj spoločnosti k telesným cvičeniam. Najvhodnejším prostriedkom na splnenie tejto úlohy bola podľa baróna de Coubertina realizácia myšlienky obnovenia olympijských hier. Súčasne založil aj olympijské hnutie a sformuloval základné princípy olympizmu.

V snahe rozšíriť olympijské princípy medzi našou mládežou a v duchu starogréckej kalokagatíe Výkonný výbor Slovenskej olympijskej akadémie založil novú tradíciu. Vznikla každoročne sa opakujúca vedomostná súťaž o olympizme. Jej cieľom je vzdelávať deti a mládež v duchu olympijských ideálov, v duchu fair-play a vzbudíť u nich záujem o olympijské hnutie. Študijné materiály s tematikou olympizmu spracoval pre súťažiacich prof. Glesk a Mgr. Seman.

V roku 1994, v roku steho výročia založenia Medzinárodného olympijského výboru, sa konal nultý ročník celoslovenského kola vedomostnej súťaže vysokoškolákov. Pre žiakov ZŠ a SŠ sa konali iba regionálne kolá. Od júna 1997 sa koná už aj celoslovenské finále trojčlenných družstiev základných a stredných škôl.

V roku 1998 boli organizovaním celoslovenského finále vedomostnej súťaže o olympizme povoleni organizátori Kalokagacie v Trnave (pre ZŠ a SŠ) a Katedra telesnej výchovy FHPV PU spolu s Olympijským klubom regiónu Prešov pre vysoké školy.

V finále v Trnave súťažilo 15 základných a 3 stredné školy. V kategórii ZŠ zvíťazilo družstvo ZŠ Húl, na ďalších miestach sa umiestnili: 2. ZŠ A. Stodolu Liptovský Mikuláš, 3. ZŠ Surany Bernoláková, 4. ZŠ Bánov, 5. - 6. ZŠ Horná Kráľová a ZŠ Prešov Šmelcová, 7. ZŠ Sof, 8. ZŠ Dolný Oháj, 9. ZŠ Banská Belá, 10. - 12.

Liptovský Mikuláš Dem. cesta, ZŠ Nitra Vajanského, ZŠ Šarišské Jastrabie, 13. ZŠ Tatranská Štrba, 14. ZŠ Tekovské Nemce, 15. ZŠ Trnava Vančurová.

Poradie stredných škôl: 1. SOU elektrotechnické Liptovský Hrádok, 2. Gymnázium Konštancinova, Prešov, 3. Gymnázium M. Hodžu, Lipt. Mikuláš.

Vo finále v Prešove súťažilo 9 družstiev zo siedmich vysokých škôl SR. Predsedom poroty bol prof. V. Čermušák, predesa SOV a člen MOV. Najúspešnejší boli študenti domácej FHPV PU. Na ďalších miestach sa umiestnili družstvá: 2. FTVŠ UK Bratislava, 3. UKF Nitra, 4. Právnická fakulta UMB Banská Bystrica, 5. MFF UK Bratislava, 6. FHV UMB Banská Bystrica, 7. GBF PU Prešov a Vojenská akadémia Liptovský Mikuláš, 9. Materiálovotechnologická fakulta STU Trnava.

Vítazné družstvo: M. Németh, J. Lačná, M. Švedová z FHPV PU s hlavnou organizátorou súťaže Dr. V. Bebečkávou.

VYBOJOVALI 2. MIESTO

Zverenkyne trénera doc. Rudolfa Horvátha si na treťom ročníku medzinárodného turnaja v hádzanej žien, ktorý z príležitosti Dňa študentstva pripravili Pedagogická fakulta PU a oddiel ženskej hádzanej TJ Slávia PU Prešov, vybojovali druhé mesto. Družstvo hralo v zostave: Bernátevá - Plšková, Štvára, Kračíková, Lačná, Pribišová, Harmanová, Hrivňáková, Minarčíková, Novická, Štefková, Priščáková.

Pod záštitou dekana PF PU

23. a 24.11.1998 sa v hale PU uskutočnil tretí ročník medzinárodného turnaja v hádzanej žien v príležitosti Dňa študentstva. Tretí primát si na podujati, ktoré malo vysokú športovú aj spoločenskú úroveň, vybojovali vysokoškoláčky z UKF Nitra. V rozhodujúcom stretnutí vyhrali nad reprezentantkami Prešovskej univerzity 15:11. Reprezentantky UKF Nitra tak natrvalo získali putovný pohár. Prvýkrát sa na tomto podujatí predstavili hádzanárky z Rusina Ruský Kerestúr.

Výsledky: Krakov - Ruský Kerestúr 33:10 (12:3), Ruský Kerestúr - Eger 9:30 (5:12), Nitra - Krakov 22:16 (12:9), Krakov - Prešov 15:16 (8:7), Krakov - Eger 20:16 (11:10), Prešov - Nitra 11:15 (3:8)..

Poradie: 1. UKF Nitra 8 bodov, 2. Slávia PU Prešov 6, 3. AZS-AWF Krakov 4, 4. PF Eger 2, 5. Rusin Ruský Kerestúr 0.

Najlepšou brankárkou sa tala Kodayová, najviac gólov na turnaji dala Kováčová (29) - obe z Nitry. Cenu pre najlepšiu hráčku si prevzala Hrivňáková zo Slávie PU Prešov.

Prof. Čermušák blahoželá kapitánke víťazného družstva z FHPV PU M. Švedovej. Vľavo v zadu Mária Mračnová.

Vítazné družstvá boli odmenené vecnými cenami. Všetkým účastníkom dakrajeme za účasť a želáme si aby sa na vedomostnej súťaži zúčastnili aj v jej budúcom ročníku.

Výkonný výbor Slovenskej olympijskej akadémie zároveň vyslásuje vedomostnú súťaž o olympizme na rok 1999 pre základné a stredné školy. Príhlásky do súťaže posielajte na adresu: Dr. M. Mračnová, podpredsedníčka SOV, Junácka 6, 832 80 Bratislava. Termín zaslania príhlášok je 28. február 1999. Prijaté družstvá budú súťažiť o postup do celoslovenského finále v regionálnych kolách, ktoré budú organizovať olympijské kluby v SR. Regionálne kolá sa uskutočnia do konca mája 1999 a finále prebehne v júni 1999.

PaedDr. Viera Bebečková, CSc., členka VV SOA

Vydáva:

Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 73 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

Predsedca redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, Peter Kocák, akad. maliar, PhDr. Anton TAKÁČ, Ladislav Ráša - zodpovedný za jazykovú úpravu. Mária Tylešová - fotograf. Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu.

Sadzba: Miroslav Mudrák. Tlač: GRAFOTLAČ Prešov.

(Nepredajné)

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

PERIODIKUM AKADEMICKEJ OBCE PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY

PREŠOV DECEMBER 1998

MIMORIADNE Číslo pri príležitosti udelenia čestného doktorátu Mons. Jánovi Hirkovi

ROČNÍK II. č. 11 / 1998

ČESTNÝ TITUL „DOCTOR HONORIS CAUSA“ PREŠOVSKÉMU DIECÉZNEMU BISKUPOVI MONS. JÁNOVI HIRKOVI

Na slávostnom zasadnutí vedeckej rady Prešovskej univerzity 16. decembra 1998, ktoré sa uskutočnilo v PKO Čierny orol v Prešove za účasti členov vedeckej rady PU, vedeckej rady Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU, vysokých cirkevných hodnostárov, zástupcov štátnych orgánov a širokej verejnosti, bol udelený čestný titul „Doctor honoris causa“ prešovskému diecéznemu biskupovi Mons. Jánovi Hirkovi pri priležitosti jeho životného jubilea 75. narodenín na návrh vedeckej rady GBF PU.

Čestný doktorát mu odovzdal rektor PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc., a promotór prorektor PU doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc. Na slávostnom akte inaugurácie boli prítomní arcibiskup Košickej arcidiecézy Mons. Alojz Tkáč, biskup východného dištriktu slovenskej evanjelickej cirkvi a. v. Ján Midriák, pravoslávny arcibiskup Slovenska Vysoko-preosvetnený Nikolaj a predsedca židovskej náboženskej obce v Prešove Dezider Landa.

Slávostné zasadnutie vedeckej rady PU otvoril prorektor PU doc. ThDr. Imrich Belejkanč, CSc.

Vážená vedecká rada Prešovskej univerzity, vážená vedecká rada Gréckokatolíckej

bhosloveckej fakulty, vážené slávostné zhromaždenie!

Z poverenia vedenia PU otváram slávostné zasadnutie vedeckej rady PU rozšírené o vedeckú radu GBF PU, na ktorom Prešovská univerzita

Mons. Ján Hirka po prevzatí čestného diplomu „Doctor honoris causa“

Pohľad na predsednícky stôl slávostnej promócie. Pri úvodnom prejave rektora PU doc. PhDr. Karol Feč, CSc. Na obrázku prvý zľava Mons. Ján Hirka.

Rektor Prešovskej univerzity doc. PhDr. Karol Feč, CSc., blažená novovymenovanému čestnému doktorovi Mons. Jánovi Hirkovi k udeleniu titulu „Doctor honoris causa“.

ČESTNÝ TITUL „DOCTOR HONORIS CAUSA“

PREŠOVSKÉMU DIECÉZNEMU BISKUPOVI

MONS. JÁNOVI HIRKOVI

(Dokončenie z 1. str.)

Feča, CSc., promotóra doc. PhDr. **Vladimíra Lešku**, CSc., prorektora pre vedu a doktorandské štúdium PU a dekana GBF PU doc. ThDr. **Františka Janhubu**.

Prorektor PU doc. ThDr. Imrich Belejčanič, CSc., čo najsrdečnejšie privítal na pôde Prešovskej univerzity Jeho Excelenciu Mons. **Jána Hirku**, prešovského diecázneho biskupa. Ďalej privítal vzácných a milých hostí: Jeho Excelenciu Mons. **Luigi Dos-senu**, apoštolského nuncia na Slovensku, **Milana Čiču**, predsedu Ústavného súdu SR, **Milana Benču**, prednosta Okresného úradu v Prešove, **Juraja Kopčáka**, primátora mesta Prešov, **Valentyna Mykolajevyča Balana**, konzula Ukrajiny so sídlom v Prešove, Jeho Excelenciu Mons. **Alojza Tkáča**, arcibiskupa, metropolitu košického, Jeho Excelenciu Mons. **Karola Otčenášku**, arcibiskupa hrádec-královského, Jeho Vysokopreosvetenosť **Nikola-Ja**, arcibiskupa prešovského a Slovenska, Jeho Excelenciu Mons. **Františka Tondru**, biskupa Spišskej kapituly, Jeho Excelenciu Mons. **Eduarda Kojnoka**, rožňavského biskupa, Jeho Excelenciu Mons. **Milana Chautura**, košického apoštolského exarchu, Mons. **Kočiša**, generálneho vikára Pražského apoštolského exarchátu, Jeho Magnificenciu prof. MUDr. **Ladislava Šoltésa**, DrSc., rektora Trnavskej univerzity, Jeho Magnificenciu plk. doc. Ing. **Antona Hrbána**, CSc., rektora Vojenskej leteckej akadémie Košice, Jeho Magnificenciu doc. Ing. **Miloša Somoru**, CSc., rektora Technickej univerzity Košice, Jeho Magnificenciu prof. PhDr. **Petra Libu**, DrSc., rektora Univerzity Konštantína filozofa Nitra, Honorabilis doc. MUDr. **Olivera Ráča**, CSc., prorektora Univerzity Pavla Jozefa Šafárika Košice, Honorabilis doc. Ing. **Jána Tomáša**, CSc., prorektora Slovenskej poľnohospodárskej univerzity Nitra, Honorabilis doc. MVDr. **Jaroslava Legátha**, CSc., prorektora Univerzity veterinárneho lekárstva Košice, doc. RNDr. **Jána Birčáka**, CSc., Dr.h.c., predsedu Akademického senátu Prešovskej

univerzity, Honorabilis doc. PhDr. **Teodora Hrehovčíka**, CSc., prorektora Prešovskej univerzity, Honorabilis PaedDr. **Jozefa Pavelku**, CSc., prorektora Prešovskej univerzity, Spectabilis prof. Ing. **Karola Vasilika**, DrSc., dekana Fakulty výrobných technológií Technickej univerzity Košice so sídlom v Prešove, Spectabilis prof. ThDr. **Štefana Pružinského**, CSc., dekana Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity, Spectabilis prof. PhDr. **Františka Mihinu**, CSc., dekana Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, Spectabilis doc. Ing. **Petra Kuzmišina**, CSc., dekana Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity, Honorabilis doc. PhDr. **Rudolfa Horvátha**, CSc., prodekan Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity, ThDr. **Antona Fabiána**, CSc., riaditeľa arcibiskupskej kúrie Košice, **Emila Blichu**, vedúceho odboru školstva Krajského úradu v Prešove, Dr. **Jaroslava Kušníra**, vedúceho biskupského úradu evanjelickej

Pohľad na účastníkov slávnostného zasadnutia vedeckej rady PU.

cirkvi v Prešove, Mons. doc. ThDr. **Vladimíra Poláčku**, prvého dekanu Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity, Mons. Mgr. **Jozefa Tótha**, čestného de-

kana Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity a Mons. **Jána Krajňáka**, čestného dekanu Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity.

Slávnostný príhovor rektora Prešovskej univerzity

Vážená vedecká rada!

Dámy a páni!

Vážené slávnostné zhromaždenie!

Akademický podnet na udelenie titulu „Doctor honoris causa“ vznikol na pôde Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty, ktorá je integrálnou súčasťou Prešovskej univerzity od jej začiatkov. Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta nadává vo svojej činnosti na tradície, ktoré majú svoje historické korene v druhej polovici 19. storočia. V roku 1880 bolo zriadené v Prešove vysoké učilište - Teologická akadémia, neskôr premenovaná na Vysokú školu bohosloveckú. Sídliala v budove, ktorá stála takmer celých sto rokov na mieste dnešného nového Divadla Jána Záborškého. Bohoslovecká akadémia ukončila svoju činnosť násilným

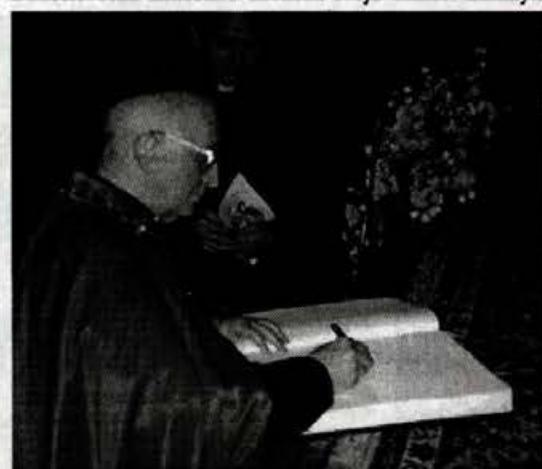
uzavorením v roku 1950. Keď bola v roku 1968 povolená činnosť gréckokatolíckej cirkvi, bohoslovci gréckokatolíckeho vierovyznania študovali na Rímskokatolíckej Cyrillo-Metodejskej bohosloveckej fakulte UK v Bratislave. Po roku 1989 dochádza k obnovi možnosti štúdia bohoslovcov gréckokatolíckeho vyznania. V roku 1990 je zriadená Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta PU. V školskom roku 1998/1999 má teologická fakulta 139 bohoslovov a 236 laikov. Po úspešnom absolvovaní 5 ročného štúdia udelenie fakulty v súlade s platným vysokoškolským zákonom titul Mgr. Fakulta má tieto katedry: filozofickú, biblickú, historickú, dogmaticko-morálnu, cirkevno-právnu, praktickej teológie a pedagogickú.

Návrh na udelenie čestného titulu Dr. h. c. je prvý, ktorý predložila vedecká rada GBF PU vo svojej krátkej história po roku 1990. Je pre nás ciou, že Jeho Excelencia Mons. Ján Hirka prijal spoločný návrh Vedeckej rady GBF a PU na udelenie čestného titulu. Preto ešte raz čo najsrdečnejšie medzi nami vítam Jeho Excelenciu Mons. Jána Hirku, prešovského diecázneho biskupa.

Vážené slávnostné zhromaždenie!

Slávnostná akademická promocia udelenia titulu „Doctor honoris causa“ Jeho Excelenci Mons. Jánovi Hirkovi, prešovskému diecázneemu biskupovi, je udalosťou, ktorá symbolicky prekračuje akademický rámc. Je možnosťou pripomenúť si pohnuté osudy gréckokatolíckej cirkvi i jej niektorých významných predstaviteľov na našom území.

Želáme si, aby sa naša dnešná akademická slávnosť stala podnetom na zamyslenie sa nad zložitosťami súčasného sveta, aby sme si častejšie našli čas a ochotu zamyslieť sa a prijímať podnety k potvrzdzaniu základných všeľudských ideálov, duchovnosti, porozumenia, lásky a tolerancie medzi ľuďmi a národmi. Ešte raz, budte nám všetci čo najúprimnejšie vitaní.

Mons. Ján Hirka pri podpise do kroniky PU. V pozadí tajomník prešovského gréckokatolíckeho biskupstva Andrej Rusnák.

ŽIVOT A DIELO MONS. JÁNA HIRKU

Návrh na udelenie čestného doktorátu PU Mons. Jánovi Hirku, ako aj jeho život a dielo predstavil slávnostnému zhromaždeniu predsedu vedeckej rady Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU a jej dekan doc. ThDr. František Janhuba.

Vaša magnificencia,

dovolujem si predložiť Vám návrh, aby na dnešnom slávnostnom zasadnutí vedeckej rady Prešovskej univerzity bola Jeho Excelencie Mons. Jánovi Hirku, prešovskému diecézemu biskupovi, udelená hodnosť „Doctor honoris causa“ z odberu všeobecná katelická teológia.

Jeho Excelencia Mons. Ján Hirka, prešovský diecézny biskup, sa narodil 16. novembra 1923 v Abramovciach. Okres Prešov. Bohoslovecké štúdiá začal v prešovskom seminári, ale na žiadosť oca biskupa Petra Pavla Gojdíča, OSBM pokračoval v štúdiách na Bohosloveckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, kde dosiahol aj absolútum. Za khaza bol ordinovaný biskupom Vasilom Hopkom 31. júla 1949 v Prešove.

Po tzv. „Prešovskom sobore“ 28. apríla 1950, keď došlo k likvidácii gréckokatolíckej cirkvi, sa skrýval a spolu s ďalšími kňazmi tajne plnil poslanie v pastorácii. Bol dvakrát zatknutý a po rozsiahлом vyšetrovaní odsúdený na sedem rokov väzenia. Ako väzeň pracoval na nástených prácach v hlbinných uholných baňach. Rtyne v Podkornoši. Po prepustení z väzenia mal zakázaný pobyt na východnom Slovensku. Preto pracoval ako robotník na rôz-

dovolilo vrátiť sa znova do pastoracie, v ktorej bol poverený funkciou administrátora katedrálnego chrámu a okresného dekana.

Dňa 20. decembra 1968 ho menoval pápež Pavol VI. za ordinára gréckokatolíckej cirkvi v Československej socialistickej republike s právami diecézneho biskupa. Státny súhlás mu v tom čase neboli udelený, ale až 2. apríla 1969. Otec ordinár bol postavený do čela gréckokatolíckej cirkvi za veľmi ľahkej a pre Cirkev nepriateľskej situácie. Ked v Československu došlo k zosadeniu Dubčeka, zavľádlo obdobie „normalizácie“ s jasnom snahou o potlačenie náboženstva.

Je v značnej miere jeho zásluhou, že gréckokatolícka cirkev toto obdobie prežila. Krásne to vyjadril už nežijúci otec ThDr. Ján Seaman vo svojej knihe: A znova žijeme: „Otec ordinár sa nepozeral na zdravie, čas, nepriateľstvá, ale zo všetkých sil bojoval za svätú vec. V tom Božom diele Boh a Matka Božia, ktorej je veľkým ctitcom, boli mi na pomoc.“

Dňa 21. decembra 1989 mesiac po „nejnej revolúcii“ v Československej socialistickej republike ho pápež Ján Pavol II. vymenoval za prešovského diecézneho biskupa. Biskupskú vysviacku prijal 17. februára 1990 z ruky Jeho Eminencie Jozefa kardinála Tomku v Prešove.

Vedecká rada Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty navrhuje udelenie čestného doktorátu Doctor honoris causa Mons. Jánovi Hirku, diecézemu prešovskému biskupovi za celoživotnú obetavú prácu pre zachovanie duševnej tradície, morálnych postojov a preukázanú statnosť v rokoch prenasledovania.

za širenie ducha porozumenia a ekumenizmu medzi cirkvami:

- osobný prínos a podporu pri zriadení Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty v Prešove.

Svoju prácu Mons. Ján Hirka prispel:

- k riešeniu citlivého problému vzťahov medzi gréckokatolíckou a pravoslávnu cirkevou. Svojou trpečivosťou a tolerantnou prácou dokázal riešiť pretrvávajúce sporby, ktoré boli vyvolané necitlivým úradným zásahom. Mal hlavný podiel pri rokovaniach o znovuuváretí gréckokatolíckych chrámov a farských budov do stavu pred rokom 1950;

- k zriadeniu Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty v Prešove, ktorá vyplnila chýbajúcu medzeru pri výchove a vzdelávaní budúcej gréckokatolíckej inteligencie. Postupne sa táto fakulta stáva centrom vedeckej činnosti gréckokatolíkov;

- k vybudovaniu nového gréckokatolíckeho bohosloveckého seminára Petra Pavla Gojdíča v Prešove. Tým dosiahli bohoslovci dôstojný stárok prípravy na náročné kňazské posolanie;

- k zriadeniu a budo-

vaniu stredných a základných škôl - Stredná zdravotnícka škola svätého Bazilia Veľkého v Prešove, Gréckokatolíckeho gymnázia svätého Jána Krstiteľa v Trebišove, Gréckokatolíckeho gymnázia svätého Jána Zlatoustého v Humennom, Cirkevnej základnej škole svätého Juraja vo Svidníku a Cirkevnej základnej škole v Tichom Potoku. Všetky tieto školy formujú deti v kresťanskom duchu a pripravujú ich na ďalšie štúdium. Sú udržiavateľom a štítom gréckokatolíckych tradícií nielen v rámci nášho regiónu, ale aj v širšom meradle;

- k uchovaniu a pretrvaniu rehole a reho-

lých spoločenstiev, ktoré boli v rokoch perzécie prenasledované a boli bez duchovných vodev. Práve svojimi pravidelnými návštěvami a duchovným vedením pomáhal prekonáť toto najťažšie obdobie ich existencie.

Taktiež prispel k:

- publikovaniu významných úvah duchovného slova, ktoré boli pre našich veriacich silou oporu v ľahkých rokoch perzécie a prenasledovania gréckokatolíckej cirkev.

- zachovaniu a udržiavaniu byzantských tradícií ako dedičstva slovanských vierožvescov svätého Cyrila a Metoda. Venoval veľkú pozornosť udržiavaniu cirkevnoslovenskej liturgie aj liturgických spevov medzi veriacimi.

Bol pri obnovení činnosti Spolku svätého Cyrila a Metoda, všeobecne podporoval jeho činnosť a stal sa jeho zakladajúcim členom:

- nadvádzanou družobných vzťahov Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU a bohosloveckého seminára s inštitúciami v zahraničí (Nemecko, Švajčiarsko, USA). Tým je umožnené studentom rozširovať svoje poznatky a jazykové znalosti;

- sprostredkovaniu dlhodobých študijných pobytov poslucháčov Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty PU na Františkánskej univerzite v štáte Ohio v Spojených štátach amerických a Gaminu v Rakúsku;

- riešeniu problematiky vzťahov medzi cirkvou a štátom v cirkevných komisiach pri Konferencii biskupov Slovenska;

Svätý Otec Ján Pavol druhý pri svojej návštave v Prešove pred troma rokmi zdôraznil, že Cirkev dýcha dvoma časťami plúc - východu a západu.

Podobne aj Jeho Excelencia Mons. Ján Hirka celým svojím pôsobením sa stará, aby aj Cirkev na Slovensku dýchala obidvoma časťami plúc a žila v spoločenstve Kristovej lásky.*

Mons. Ján Hirka.

Z prejavu Mons. Jána Hirku:

„Udelený titul je pre mňa veľkou poctou a uznaním“

Vaša Magnificencia pán rektor, spektabiles dekan a prodekan fakúlt Prešovskej univerzity, Honorabilis promotor a ostatné honorability - členovia vedeckej rady Prešovskej univerzity i našej Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty, Excelencie, veľavážení a vzácní hostia, priatelia, dámy a páni!

V rámci slávnostného ceremoniálu pred malou chvíľou som bol poctený titulom Doctor honoris causa Prešovskej univerzity. V tejto jedinečnej atmosfére akademickej slávosti mi dovoľte na prvom mieste čo najúprimnejšie sa podakovať vedeckej rade univerzity za udelenú hodnosť. Udelený titul je pre mňa osobne, ale i pre gréckokatolíckeho biskupstva ako mestnú cirkev, ktorú reprezentujem, veľkou poctou a uznaním. V zdôvodnení rozhodnutia vedeckých rád univerzity i našej teologickej fakulty ako jej organickej súčasti, bolo zaistie pospomínané všetko, čo sa s tým spája a zároveň čo podmieňuje takéto vysoké akademické ohodnotenie. Žiada sa mi však v záverečnom slove byť aspoň trochu osobným vzhľadom na moje celoživotné zameranie a službu. V čase i nečase, v príazni aj nepriazni môjho osobného života a jeho údelu som sa nechal viesť svojím kresťanským sformovaným svedomím a s pomocou Božou som v tomto úsilí vtrval až do týchto dní, ktoré mi dal a dožieli prežívať nás Pán - Trojediny Boh Otec, Syn i Svätý Duch. Neodchyli som sa od chápania života ako služby práve tomuto Bohu a blízkym v rozmere detí Božích. V tomto zámeru chcem zotvárať dokonca svojho života a rovako podľa zloženého slibu chcem ďalej plniť povinnosti, ktoré ma v týchto chvíľach zjednotili s Prešovskou univerzitou ešte užším putom ako doteraz.

Dozrel čas do predelu tisícročia, ktoré sa končí, a začne tisícročie nové. To, čo sa udialo, už poznáme, a to čo príde, očakávame v nádeji, že to bude dobré, že my všetci, ktorí vytvárame všeľudskú rodinu národov na tejto planéte sa všetkého sľubného a očakávaného dožijeme a predsa aj v relatívnom štasi prekročíme prah tretieho tisícročia dejín. Svojím podielom prispejeme k ich zmysluplnému stváriňovaniu a tým aj napĺňaniu poslania, ktoré každému z nás prináša ako úloha.

Zmysel a náplň môjho života sa realizovala v duchovno-náboženskej oblasti ako mladého človeka, v ktorom sa zrodil zámer vkočiť do života v mene Božom, pokračovať v kňazskej službe a zavŕšuje sa v službe biskupskej. V tom istom znamení sa k Vám i v tejto chvíli prihováram.

Prežívame tesne predvianočný čas, čas očakávania osláv narodenia Ježiša Krista. Nebude teda od veci, ak sa zamyslíme nad ich zmyslom. Na drevorezbe zo 16. storočia, ktorú som si zapamätať, je znázornené Božie Dielo, ako sedí vo dverách s knihou v ruke.

(Dokončenie na 4. str.)

Dekan GBF PU doc. ThDr. František Janhuba predstavuje účastníkom slávnostného zhromaždenia životopis Mons. J. Hirku.

nych miestach stredného Slovenska. Vyučil sa za elektrikára so špecializáciou na zdravotnícke zariadenia. To mu umožňovalo bezprostredne sťať s veriacimi, potrebujúcimi duchovnú pomoc.

„Dubčekova jar“ v roku 1968 umožnila obnovenie činnosti gréckokatolíckej cirkev. To mu

Rektor Trnavskej univerzity prof. MUDr. L. Šoltés, DrSc., blahoželá Mons. J. Hirku k udeleniu čestného doktorátu.

„Udelený titul je pre mňa veľkou poctou a uznáním“

(Dokončenie z 3. str.)

Zakrátko sa skončí tento rok, či chce me, alebo nie. Treba opäť uzavrieť časový úsek a prekročiť prah nového roka - treba prejsť v myšlienku knihu - kalendár uplynulých dní - čo sa podarilo a čo nie, čo bolo zanedbané. Každé stretnutie nás obohatiло alebo snáď ochudobnilo? Aké máme resty? Čo nás čaká, nevieme.

Čo my čakáme - dobre sa nad tým zamyslieť, poznáciť. Tento čas nebude stratený. Pomôže nám zanechať nezmyselné a ist' za stopou podstatného. Sami to nedokážeme.

Dieťa vo dverách je Kristus. Dieťa možno aj prekročiť, nevšimnúť si Ho. Ale možno ho i poznať, ako Boha, ktorý sa stal človekom. „S nami Boh“, ktorý zdieľa nás život, pozná cestu. Má pre nás povzbudzujúce slovo. Ponúka nám svoju silnú ruku. Záleží na nás, či jeho pozvanie prijmete.

Bratia a sestry, to by boli naše povinnosti voči Bohu a svojej duši! Ale my dnes žijeme vo veľmi skomplikovanej dobe, v dobe, kedy nie je ohrozený len pokoj vo svete, ale priamo ďalšia existencia ľudstva. Dnes to už nie je slovná hračka, ale strašná skutočnosť. Doslovne každý deň rastie nelútostná hrozba jadrových zbraní. Proti tomu sa dnes stavajú milióny tých, ktorí chcú brániť život, brániť život pre seba, pre deti a pre ostatných blíznych. Vedome sa pridávame k nim. Niet

Pravoslávny arcibiskup Slovenska Vysokopreosvetený Nikolaj blahoželá Mons. J. Hirkovi k udeleniu čestného doktorátu PU

času na náboženské, filozofické a iné rozdiely. Mier je dnes naozaj nedeliteľný, protože v hrozbe jadrových zbraní je nedeliteľný osud tejto planéty a celého ľudstva! Keby sme vedeli, aký je krátky život, robili by sme si vzájomne viac radosti! Veľký politik Churchill, predsedá vlády vo Veľkej Británii - v čase II. svetovej vojny povedal: „Nemôžem Vám pre záchrannu našho štátu nič iného slúbiť ako slzy, krv a pot.“ A národ sa zjednotil, pochopil a zvíťazil. Obrat v strednej a východnej Európe dáva možnosť byť opäť jednotou súčasťou. Západná Európa už nastúpila cestu k jednote, získala veľké materiálne

hodnoty, ale skoro stratila dušu. I stredná a východná Európa zažila jednotu, ale vnutrenou ideológiu. Teraz západ a východ Európy musí zrásť nie v mene ideológie a s vylúčením Boha - lebo práve na tom stroškotali. Je to ľažké - vidieť to v Nemecku. Nezjednotí sa Európa ani ekonomiou, ekológiou, športom, ale len evanjelom. Áno v minulosti to bolo kresťanstvo, ktoré vyprofilovalo Európu - odmyslím si katedrály, chrámy, kláštory a čo zostane z Európy?

Kultúra ako služba ľoveku žije z Kultu, a kult, to je bohoslužba. Kresťanská kultúra je spoločným menovateľom rodiny národov. Zvyšujme hladinu tej spodnej vody kresťanskej kultúry a zachovajme tamomstvá víery - tým sa staneme nádejou celému svetu.

Európa odelená od Boha stáva sa idolem pohanským bôžikom.

Ak má bunka zdravé jadro, môže regenerovať, ale zas len - utrpením, potom, slzami.

Problém Judskej spoločnosti nie len v našich krajinách, ale všeobecne a globálne, dospeľi do takých rozmerov, že ich rešenie nestripli nijaký odklad a ani jediný mysliaci človek, či už univerzitný profesor, alebo jednoduchý človek, sa nemôže vyhnúť zodpovednosti za to, čo naša generácia nechá a odkáže nastupujúcim generáciám. Nemyslim tu len na ekologiu, ale hlavne na explóziu nenávisti a neznášlivosti v medzifudiských vzťahoch, ktorá začína rozvrátiť normálneho rodinného života, pokračuje intrágami na pracoviskách a končí strieľaním a hádzaním bômb, hoci aj do chrámov.

Výhody a prednosti otvoreného spoločnosti s materiálnym blahobytom sú vážne znehodnocované biedou a hladom tretieho sveta a všeobecným významom kultúry a mravnosti, čo viedie k strate orientácie hlavne u mladej generácie, ako je masová narkománia, organizovaný zločin.

Len nemúdry človek sa učí na svojich vlastných chybách. Múdri si daj poradí a zavádzajú sa výhne nebezpečiu.

Každý mysliaci človek by mal prísť sám na to, že plný žalúdok je vec veľmi dôležitá, ale preto ešte nemusíme peniaze a materiálne bohatstvo využívať nad ostatné hodnoty a kvalitu osobnosti.

Podobne je to so slobodom. Sloboda je niečo iné ako nezodpovedného pôžitkárstvo a následným parazitom ľudských trosiek.

Sloboda bez zodpovednosti za seba i druhých je prázdný pojem.

Sloboda bez zodpovednosti filmových tvorcov viedie k explózii násilia na plátnach kin a televíznych obrazovkách.

Nemôžeme so strachom a úžasom v očiach, a súčasne so založenými rukami čakať, kým hrôzy a opľzlosti z televíznych obrazoviek sa stanú realitou v našich rodinách, na uliciach našich miest a dedín.

Nemôžeme čakať, že naš svet daj znova do poriadku nejakých sedem statovených a my z bezpečného úkrytu budeme im držať palce. Pozbierajme v sebe všetku odvahu byť dobrými a prispieť k záchrane. Prešovská Univerzita na to má.

A ja ako biskup budem Vám žehnať a modliť sa a s pomocou Božou i ďalej trpieť, tak ako nás povzbudzuje Boh Izai-

áša proroka 41,13: „Ja som Tvoj Pán, ktorý uchytí tvoju pravicu. Neboj sa, ja Ti pomôžem.“ Kiež nám všetkým pomáha.

Na Vianoce si dávame z lásky a priateľstva darčeky, ale zostávame na zemi. S darom Boha, ktorý nám dal, svojho Syna námžeme sa dotýkať neba.

Žičím Vám požehnané sviatky a milostivý nový rok.“

valo uchovávame vo svojej pamäti a že sa stanú inšpiračným motívom do našej ďalšej spoločnej práce. Želáme Jeho Excelenci Mons. Jánovi Hirkovi, prešovskému diecéznomu biskupovi, pevné zdravie a veľa úspechov v jeho práci.“

Bohoslovec 1. ročníka Marek Višňovský gratuluje Mons. J. Hirkovi v mene posluchačov GBF PU.

Podákovanie za prejav

Po príhovore Mons. Hirku vystúpil doc. Belejčanč: „Vážené slávnostné zhromaždenie, dovolte mi, aby som sa aj vo Vašom mene čo najrásťnejšie podakoval Jeho Excelencii za jeho vystúpenie. Som presvedčený, že jeho slová si natr-

PROMOČNÝ AKT

Po príhovore dekana GBF PU doc. ThDr. Františka Janhubu vystúpil rektor Prešovskej univerzity, ktorý otvoril samotný promočný akt.

S mimoriadnym záujmom sme si vypočuli Vaše návrhy, aby Jeho Excelencia Mons. Ján Hirka, prešovský diecézny biskup, bol na dnešnom slávnostnom zasadnutí vedeckej rady Prešovskej univerzity rozšírený o vedeckú radu GBF PU, vyhlásený za čestného doktora Prešovskej univerzity. Skutočnosť, že hodnosť „Doctor honoris causa“ našej univerzity udelujeme takej významnej osobnosti, ma napĺňa uspokojením a potešením.

Vzhľadom na právoplatné uznesenie vedeckej rady PU, ako aj na to, že boli splnené všetky podmienky na udelenie čestného titulu „Doctor honoris causa“ podľa článku 14 Statútu PU, s radosťou vyhovujem Vašej žiadosti a dávam rektorský súhlas na vykonanie promočného aktu. Ziadam Vás, Honorabilis, promotor Prešovskej univerzity doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc., aby ste vykonali promočný akt.“

Promočný akt udelenia čestného doktorátu Jeho Excelencii Mons. Jánovi Hirkovi, prešovskému diecéznomu biskupovi, z odboru všeobecná katolická teológia, viedol promotor PU a prorektor PU doc. PhDr. Vladimír Leško, CSc.

Slub doctora honoris causa

Týmto sa zavádzajete:

1. že túto univerzitu, na ktorej ste dosiahli najvyšší stupeň vedeckého snaženia, si navždy uchováte v pamäti a nikdy jej neodoprieť svoju podporu, pomoc a radu.

2. že budete aj ďalej pokračovať tak ako doposiaľ vo svojom vedeckom a teologicom bádanií, a to v záujme šírenia pravdy, aby svetlo pravdy, ktorým sa udržiava blaho ľudstva, osvetlovalo svet.

Úprimne sa na to zavádzajete a slubujete?

Pri slávnostnom prípitku Mons. Ján Hirka povedal: „Toto vyznamenanie je pre mňa osobne, ale aj pre gréckokatolícke biskupstvo a miestnu cirkev, ktorú reprezentujem, veľkou poctou a uznáním.“

Vydáva: Rektorát PU Prešov. Kontakt na redakciu: tel.: (091) 73 32 31-4, kl. 306, Ulica 17. novembra č. 1, 081 16 Prešov

PREDSTAVITEĽSTVO: Predseda redakčnej rady a vedúci redaktor: Doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc. Členovia redakčnej rady: Doc. JUDr. Ján Roháč, CSc., Doc. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc., Doc. PhDr. Ladislav Šimon, CSc., Mgr. František Dancák, Peter Kocák, akad. maliar, PhDr. Anton TAKÁČ, Ladislav Ráši - zodpovedný za jazykovú úpravu. Mária Tylešová - fotograf. Univerzitný časopis vychádza ako dvojmesačník, päťkrát ročne pre vlastnú potrebu. Sadzba a tlač: GRAFOTLAČ Prešov

(Nepredajné)